

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

XENOPHONTIS
HISTORIA GRAECA.

RECENSUIT ET PRAEFATUS EST
LUDOVICUS DINDORFIUS.

EDITIO TERTIA EMENDATIO.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCLXXXIV.

PRAEFATIO.

Tertium mihi repetenti hanc Historiae Graecae editionem. In qua per duo priores maxime libros iam seclusi multa quae tanquam a Xenophontis ingenio eiusque historiae consilio alienissima notaveram in editione Oxoniensi, hac praefatione nonnulla tantum sunt attingenda quae illis nihilo videntur meliora aut Xenophonte digniora. Nam etsi codices quibus utimur Historiae Graecae neque correctorum tantam produnt licentiam quantam libri Anabasis neque eo sunt squalore obducti quo illam paullatim purgavi, quippe multo minus quam Anabasis lectitatae neque novitiorum magistrorum ita ut illa ineptiis oneratae, minime tamen liberi sunt partim minutis quibusdam ad verba Xenophontis appendicibus partim aliis magis minusve gravibus vitiis, insuperque lacunis multo pluribus quam illius libri sunt deformati.

Ac primum 1, 1, 31, quae interponuntur de Hermocrate Syracusano: *Ἐκ τούτων Ἑρμοκράτης τὰ πολλὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ εὐδόξει λέγειν τε δοκῶν καὶ βουλευεῖν τὰ κράτιστα. [κατηγορήσας δὲ Τισσαφέρου ἐν Λακεδαίμονι Ἑρμοκράτης, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν αἰτῆσαι χρήματα λαβῶν, παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς Συρακούσας ἀπόδοτον ξένου τε καὶ τριήρεις.] ἐν τούτῳ δὲ ἦγον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακουσίων εἰς Μίλητον καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατεύμα,* ea non solum propter duplex *Ἑρμοκράτης*, sed etiam si deleatur alterum, propter se ipsa locumque quem occupant iure sunt eiusmodi visa ut cuiusvis potius sint quam Xenophontis. Cuius de narrationibus confusis saepe et ieiunis, et

a.*

rursus nimis amplis, etsi inde a Palmerio multi sunt conquesti, haec tamen quae hic interponuntur quam praepostere sint illata iam Schneiderus exposuit pluribusque ostendit Brücknerus in Diar. stud. antiq. 1839, p. 396, qui sic: „Vix explicabilem hic locus difficultatem obiicit. Tissaphernem enim quod accusavisse dicitur Hermocrates Lacedaemone, integro fere anno e Thucydide (8, 85) constat ante factum esse. Quo si causam explicari dicat, qua Pharnabazi ille sibi gratiam conciliaverit, longius haec petita explicatio fuerit, quum et plures et graviores causas ex ipsius Xenophontis de his rebus narratione cogitare liceat, quibus gratiam istam inierit, quam illa fuit inter utrumque satrapam inimicitia, cuius in prioribus his libris ne mentio quidem ulla a Xenophonte facta est. Supposititia igitur censemus haec verba habenda et adscripta esse ab eo, qui Hermocratem e Thucydide nosset Tissaphernis apud Lacedaemonios accusatorem exstitisse, et causam inde invenire sibi videretur, qua Pharnabazus, quippe infestus illi, tam benigne eum excepisset. Sunt vero etiam in reliquis, in quibus iure offendamus. Iuraverunt enim, quum dimittebantur duces Syracusani, plerique trierarcharum reversos se in patriam revocandos etiam illos curaturos esse. Hoc ita iam negligitur ut copias dicatur Hermocrates contraxisse quibus illum a civibus reditum vi extorqueret. Vere id eum fecisse Diodorus docet uberius, a Xenophonte autem, ut qui contraria antea narrasset, non nisi ita tradi poterat, ut quid eum movisset adiceretur. Accedit quod *ἐν τούτῳ δὲ ἦμον οἱ διάδοχοι* etc., quae verba referri non possunt nisi ad tempus illud, quo Hermocrates, pecunia a Pharnabazo adiutus, conducebat milites, non congruunt superioribus illis *ἔμειναν* (duces Syracusanorum) *ἕως ἀφίκοντο οἱ ἀντ' ἐκείνων στρατηγοί*, nisi quis hic scribendum existimat *ἀφίκοντο*, quo tollatur illa repugnantia. Vel sic tamen mirum fuerit quod Mileti novi duces copias suas assecuti esse dicuntur, quo quemadmodum illae venerint, non traditur. Poterat autem hoc quoque recipi e Thucydide (8, 85), Mileti Syracusanam classem traditam esse referente. Sat probabiles, puto, causae, quibus Xenophonti haec abiudicentur.“

Non minus inexplicabilis eiusdem Hermocratis inter legatos Spartanorum ad regem Persarum commemoratio 1, 3, 13: *Ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις Πασίππιδας*

*καὶ ἑτεροί, μετὰ δὲ τούτων Ἐρμοκράτης ἤδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πρῶξενος. καὶ Φαρνάβαζος μὲν τούτους ἤγεν, quum 1, 1, 32 sit: Πασίππιδας ὁ Λάκων ἐφυγεν ἐκ Σπάρτης, et de eodem hic 1, 3, 17 sequatur: Νῆες συλλέξων, αἳ ἦσαν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι ἄλλη καταλειμμένα φρουρίδες ὑπὸ Πασίππιδου καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ. Quae qui ita expedire studuerunt ut non solum alium Pasippidam, sed etiam alium Hermocratem, non Syracusanum, quem reditum in patriam molientem Diodorus 13, 63, 75, periisse narrat, sed Spartanum, hic dici putarent delerentque illa ἤδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν, haud dubie Aethiopem laverunt. Nam si Hermocrates hic non fuit Syracusanus, sed Spartanus, inepta est legatorum, qui omnes Spartani fuerunt, in duas partes distinctio, secus quam fit a Xenophonte 1, 4, 2: *Οἱ Λακεδαιμονίων πρέσβεις Βοιωτίος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ* Deinde tota illa Spartanorum ad regem Persarum legatio super vacua videtur, quum 1, 4, 2 dicantur legatis his cum Pharnabazo *πορευομένοις παρὰ βασιλέα* obviam facti *οἱ Λακεδαιμονίων πρέσβεις Βοιωτίος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἄλλοι ἄγγελοι, qui ἔλεγον ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων ὧν* (legendum, *ορίων, πάνθ' ὧν*, ut *πάνθ' ὅσαπερ* pro *πάντας ἅπερ* restitui Cyrop. 7, 5, 85) *δέονται πεπραγότες εἰέν παρὰ βασιλέως*. Itaque in his quoque fraudem subesse tanto credibilis quod apud Thucydidem 8, 85, ex parte eadem sunt verba quae in his, et ut supra notatis simillimum est illud *ἐτέρων ἠκόντων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν*, ita hic positus eiusdem *φρυγάδι ἤδη ὄντι τῷ Ἐρμοκράτῃ*. Ac praestat haud dubie talla ablicere et similibus relinquere interpolatoribus qualem infra Pirckhemerum coarguam quam operam perdere in explicandis iis tanquam Xenophontis quae neque explicari neque scripta ab illo esse possunt.*

Aequae inexplicabile quod 1, 5, 19: *Τοὺς μὲν αἰγμάλωτους ἅπαντας ἔδησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν* (navium Thurinarum) *Δωριέα, ὄντα μὲν Ρόδιον, πάλαι δὲ φρυγάδι ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ρόδου ὑπὸ Ἀθηναίων κατεψηφισμένον αὐτοῦ θάνατον καὶ τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς* (Thurimis) *ἐλέησαντες ἀφείσαν*, Dorieus Athenis simul et Rhodo pulsus dicitur ab Atheniensibus, quem unquam Atheniensem fuisse propter ea quae de vita eius cognita

sunt et de eodem fuerant 1, 1, 2, prorsus est incredibile, ut nisi utrumque nomen, certe *Ἀθηναίων* καὶ sit expungendum, fictum ab eo qui non intelligeret quomodo Rhodius ab Atheniensibus patria pelli potuerit. Neque iniuria suspecta fuerunt illa *πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς*, parum commode interposita. Nam multa eiusmodi minuta additamenta inserta sunt verbis Xenophontis, quorum nonnulla meliores libri redarguunt, sed sunt etiam quae cum ceteris habeant communia. Velut 1, 1, 22: *Ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλλιθρονίας εἰς Χρυσόπολιν ἐτείχεσαν αὐτήν, καὶ δεκατεντήριον κατεσκευάσαν ἐν αὐτῇ [καὶ τὴν δεκάτην ἐξέλεγον] τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων, καὶ φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες καὺς τριάκοντα καὶ στρατηγῶ δύο, Θηραμένη καὶ Εὐμαχον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλέοντων πλοίων καὶ εἰ τι ἄλλο δύναιτο βλάπτειν τοὺς πολεμίους [οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοί] εἰς τὸν Ἑλλησποντον ὄχοντο.* Quae sublatis demum iis quae hic seclusi non erunt ita dicta quasi illud *δεκατεντήριον κατεσκευάσαν* iidem *τὴν δεκάτην* exegerint, aut antequam abirent *φυλακὴν* potuerint *ἐγκαταλείπειν*, quae cum sequentibus esse coniungenda ipsa monstrat inanis nunc particula *καὶ*, quam qui deletam voluerunt occultarunt potius quam sustulerunt loci vitium, quem respicit Socrates Hist. eccl. 7, 25, p. 374, 8: *Χρυσόπολις ἐπίνειον ἀρχαῖόν ἐστιν, ὃ κεῖται μὲν ἐν ἀρχῇ τοῦ Βοσπόρου, μέμνηται δ' αὐτοῦ πολλοὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων, Στράβων τε καὶ ὁ Λαμασκηνὸς Νικόλαος, καὶ ὁ ἐν λόγοις δὲ θαυμαστός Ξενοφῶν ἐν τε τῇ ἕκτῃ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἑλληνικῶν φησι περὶ αὐτῆς ὅτι Ἀλκιβιάδης ἀποτειχίσας αὐτήν δεκατεντήριον ἐν αὐτῇ κατέστησε· τὰς γὰρ δεκάτας οἱ ἀπὸ τοῦ Πόντου πλέοντες ἐν αὐτῇ παρεῖχον,* et vitium in eo coarguit alioqui tuto latitaturum. Haud dubie enim restituendum *κατέστησαν* pro *κατεσκευάσαν*, ut Pollux 8, 132 ponit: *Καὶ δεκατεντήρια δὲ ποτε κατέστησαν,* ex hoc loco, ut putabat Toup. Emend. vol. 1, p. 118. Ita infra 7, 2, 23, *καταστῆσάμενοι* restitui pro *κατασκευασάμενοι*, quod eodem est modo depravatam Cyrop. 8, 6, 9. Nam hoc potius quam illud legitimum de constituendis magistratibus et similibus muneribus verbum.

Sed ut novitiis multis impostoribus ludibrio fuit Xeno-

phon, de nihilo ficta commenta ei sua supponentibus, ut de Anabasi ostendi in fictis quibusdam eius fragmentis praef. ad ed. Oxon. p. XXX, de Historia Graeca in codicis Veneti item de nihilo fictis ineptiis praef. ad Hist. Gr. ed. Oxon. p. VIII s., ita correctorum illorum ea fuit infelicitas simul et temeritas ut quae facillime possent corrigi gravissime saepe corrumpent. Nam ut hic nihil nisi prava interpunctio post *πολεμίους* correctorem decepit, ita in Anabasi 2, 5, 13: *Αἰγυπτιοὺς δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν γινώσκω τεθυμωμένους, οὐχ ὄρω ποῖα δυνάμει συμμαχῶ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὐσίας,* similis perversitas interpunctionis fecit ut non solum *οὐχ*, sed etiam quod omissum in optimo *νῦν γινώσκω* adderetur. Xenophon enim haud dubie scripserat: *Αἰγυπτιοὺς δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς τεθυμωμένους ὄρω, ποῖα δυνάμει συμμαχῶ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὐσίας;* Qualia commenta ubi ab ipsis libris ita redarguuntur ut infra 3, 3, 1: *Ἐπεὶ δὲ ὡς εἰώθεσαν αὐτὸν ἡμέραι,* quod infelix addidit corrector *παρήλθον*, quum vitium lateat in *ὡς εἰώθεσαν* pro *ὡσιώθησαν* illato, quod verbum ab Aelio Dionysio, ut infra dicam, hinc excerptum repetit Photius; et 4, 8, 12: *Ἡ καὶ ἀποστήναι αὐτὸν πρὸς ἑαυτούς,* ubi ab optimis omissum *πέσειαν* monstrat *ἀποστήσαι*, facile frausprehenditur. Quo de genere praeter alia videtur quod 7, 5, 22: *Ἐπεὶ γε μὴν παραγαγῶν τοὺς ἐπὶ κέρως πορευομένους λόχους εἰς μέτωπον ἰσχυρὸν ἐποιήσατο τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγγέλλας τὰ ὄπλα ἤγειτο,* deest in uno *ἀναλαβεῖν*. Unde corrigendum esse *παραγγέλλας* εἰς *τὰ ὄπλα*, ut Anab. 1, 5, 13: *Εὐθύς παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα,* satis est probabile, ut idem verbum 6, 4, 37: *Ἐμνήστετε τὴν Ἰάσονος γυναῖκα ἀναλαβεῖν,* delevit Stephanus.

Sed sunt etiam libris omnibus communia, quorum nihilo melior est ratio. 1, 6, 16: *Κατιδῶν δὲ αὐτὸν ἀναγομένον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐδίωκεν, ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμον πλοῦν, ὅπως μὴ ἐκείσε φύγοι,* verba postrema, sequente mox *Κόνων δ' ἔφραγε ταῖς ναυσὶν εὐπλεούσαις,* haud dubie novitii sunt scholiastae, quae ne Photius quidem quem descripsit habuisse videtur, qui: *ὑποτεμνόμενος τὸν πλοῦν, ἀπὸ τοῦ διὰ τῶν συντομωτάτων πλέων, ἵνα καταλάβῃ τὸν*

διωκόμενον· οὕτως Ξενοφῶν φησιν, etsi ille non cepit vim vocabuli, sive idem est Aelius, de quo modo dixi, sive alius.

1, 7, 31. τί τούτων οὐκ ἱκανῶς καὶ καλῶς ἔπραξαν; Delendum esse καὶ καλῶς ostendi ad Comment. 4, 1, 5, ubi libri ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς et Stobaeus ἱκανῶς ἢ καλῶς. Platonem, qui toties simplici usus est ἱκανῶς, utrum credibilis sit Polit. p. 284, D: Ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δεικνύται δοκεῖ μοι βοηθεῖν μεγαλοπρεπῶς ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος· Conv. p. 177, E: Ἐὰν οἱ πρόσθεν ἱκανῶς καὶ καλῶς εἴπωσιν, scripsisse, an his quoque locis solum ἱκανῶς, non opus est dici, quum Menex. p. 239, B, ἱκανῶς pro καλῶς ex libris sit restitutum.

2, 1, 15. προσβαλὼν πόλει Κερκυραῖς τῇ ὑστεραία προσβολῇ κατὰ κράτος αἰρεῖ. Manifesto tollendum προσβολῇ, quod neque cum ὑστεραία et multo minus cum κατὰ κράτος potest coniungi.

3, 4, 11. ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλέως, delendum cum Agesilao 1, 13, παρὰ βασιλέως, ductum ex s. 6, στρατεύματι πολὺ παρὰ βασιλέως μετεπέμπετο. Sic enim 3, 4, 17, ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἐν ἣ ἦν τὴν Ἐφεσον θέας ἐποίησεν εἰεσι in Agesilao omissum τὴν Ἐφεσον, ut 3, 4, 14, ἀεὶ εἰς αὐτῶν ἀσκριπτον Περσῶν, et 6, 1, 5, ad τὴν ὑμετέραν πόλιν quod in libris additur Φάραλον. Quomodo illatum 6, 5, 36: Οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες τοῖς Λακεδαιμονίοις, perverse post σφῶν in ipso rum Lacedaemoniorum oratione τοῖς Λακεδαιμονίοις recte de letur. Saepius sic interpolatus Thucydides, ut 1, 53: Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον ἐπήμουςεν ἀνεβόησεν, ubi iam olim delevi Κερκυραίων, et 1, 144, μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, deletum τοῖς Λακεδαιμονίοις, idemque 2, 72: Ἐμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίαν ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, et 4, 114: Οὐδ' ἂν σφῶν πειρασμένους αὐτοὺς τῶν Λακεδαιμονίων δοκεῖν ἦσσαν . . εὐνοὺς ἂν σφίσι γενέσθαι, item deletum est τῶν Λακεδαιμονίων, et 8, 46: Ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἑλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων μὴ ἐλευθερῶσαι, omissum in Vaticano ineptum τῶν βαρβάρων, quo sublato etiam

τῶν Ἑλλήνων tollendum tanquam scholion. Apud Herodotum 1, 4: Σφέας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας λέγουσι Πέρσαι ἀρπαζομένων τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι, quam sint perverse dicta illa τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας, sensit Leningius, sed non animadvertit ex margine esse illata.

5, 2, 4. ἐπεὶ δὲ ἐξέτοραστο ἢ ἀφρορ, ἀσφαλῶς ἤδη κύκλω τεῖχος περὶ τὴν πόλιν ᾠκοδόμησεν. Ubi quod meliores, non omnino liberi scholiis quibusdam sibi peculiaribus, addunt τεῖχος, Schneideri confirmare emendationem κύκλου non dubitabit qui aut libri optimi 5, 2, 5, μὴ πεσόντος πη τοῦ κύκλω τεῖχους δοριάλωτοι γένοιτο scripturam κύκλου τεῖχους contulerit, quae τεῖχους esse ascriptum prodit ad κύκλου, aut Anab. 3, 4, 11: Ἐπὶ δὲ ταύτῃ ἐπρωκοδόμητο πλίνθινον τεῖχος, τὸ μὲν εὖρος πενήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ ὕψος ἑκατόν· τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος ἕξ παραστάγραι, meliorum scripturam τεῖχους pro κύκλου, de moenibus sic dicto H. Gr. 4, 4, 11, et alibi saepe. Apud Thucydidem 6, 99, 1: Οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, τεῖχος in nonnullis ante τοῦ κύκλου positum ex margine esse illatum facile credet qui praeter alios locos Thucydideos contulerit ib. 98, 2: Ἐχώρουν πρὸς τὴν Ἐρμούην οἱ Ἀθηναῖοι, ἑκατέρω καθεζόμενοι ἐτείχιζαν τὸν κύκλον διὰ τάχους, ubi unus vicissim ἐκύκλωσαν pro ἐτείχιζαν.

5, 4, 2. ἢν τις Φιλλίδα, ὃς ἐγραμμάτευε τοῖς περὶ Ἀρχίαν πολεμάρχους, quod est, nihilo melius videtur illo quod Platonis Sophistae initio est: Ἐταῖρον τῶν ἀμφὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα ἑταίρων, ubi ἑταίρων redundat, ut hic πολεμάρχους, quum continuo sequatur Ἀρχίαν τὸν πολεμαρχοῦντα. Atque etiam 2, 3, 46: Οἱ ἀμφὶ Ἀριστοτέλη καὶ Μελάνθιον καὶ Ἀρίσταρχον στρατηγοῦντες φανεροὶ ἰγέγοντο ἐπὶ τῷ χώματι ἔθρυμα τειχίζοντες, illud στρατηγοῦντες scholiasta potius dignum quam Theramene causam in senatu dicente. Qualia in Anabasi quum alibi saepe addita tum, ut videtur, 2, 5, 18: Οὐ τοσαῦτα ὄρη ὄρατε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἕξεται προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρελθῆναι, ubi quum C. pr. habuerit προκαταλαμβάνοντες, id ipsum negligenter posuisse videtur qui hoc ascriberet. Simile quid vide infra 7, 4, 34.

6, 1, 5. ξένους ἔχω μισθοφόρους. Etsi haec coniun-

gunt interdum recentiores, hic tamen ipsa vocabuli μισθοφόρους incerta in libris sedes ex margine illatum prodit quod Xenophon quidem cum illo nunquam coniunxit. Nec Thucydides 3, 109 scripserat: Βουλούμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιάτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, sed τὸν ὄχλον, ut videtur, quum alterum sufficiat.

6, 4, 3. ἐπεὶ οὖν ἤσθετο οὐχ ὅπως τὰς πόλεις ἀφιέντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στρατεύμα διαλύοντας, ὡς ἀντετάττοντο πρὸς αὐτούς, οὕτω δὴ ἀγει τὴν στρατιάν εἰς τὴν Βοιωτίαν, non ὡς ἀντετάττοντο πρὸς αὐτὰ corrigendum, sed omnia haec eiicienda puto, ut supra 1, 2, 1: Πεντακισχιλλούς τῶν ναυτῶν πελαστὰς ποιησάμενος, [ὡς ἅμα καὶ πελασταῖς ἐσομένοις], et 5, 4, 49: Καὶ ὡς στρατεύματι δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν ἐν μιᾷ κατανύσας, illud ὡς στρατεύματι, quod et per se intelligitur et mire positam habet particulam ὡς, et Cyrop. 6, 1, 29: Ἀπὸ δὲ τούτου πολεμιστήρια κατεσκευάσαστο ἄρματα τροχοῖς τε ἰσχυροῖς, [ὡς μὴ ῥαδίως συντρίβηται], et Anab. 5, 1, 13: Ἦν καὶ ταῦτα ἡμῖν μὴ ἐκπεραίηται [ᾧστε ἀρκεῖν πλοῖα].

6, 4, 23. ἀπέτρεπεν αὐτούς ὁ Ἰάσων, διδάσκων ὡς καλοῦ ἔργου γεγενημένου οὐκ ἄξιον αὐτοῖς εἶη διακινδυνεύσαι, ᾧ στε ἤξει μείζω διαπραῖξαι ἢ στερηθῆναι καὶ τῆς γεγενημένης νίκης. οὐχ ὁρᾶτε, ἔφη, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐγένεσθε, ἐκρατήσατε; οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ Λακεδαιμονίους ἂν, εἰ ἀναγκάζονται ἐκγενέσθαι τοῦ ξῆν, ἀπονοηθέντας διαμάχεσθαι. Non tantum mira locutio ἐκγενέσθαι τοῦ ξῆν, sed ipsa sententia deleri iubet illa male interposita verba. Nam si Lacedaemonii nihil nisi interituri erant in pugna, nullo modo Thebanis metuendum erat τὸ στερηθῆναι τῆς γεγενημένης νίκης, praesertim quum Xenophon infra 7, 5, 12 dicat: Ἐξεστὶ δὲ λέγειν ὡς τοῖς ἀπονενομημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη, ut alteris potius immineret hoc periculum ut ἀναγκάζονται ἐκγενέσθαι τοῦ ξῆν. Atque ipsum illud ἀναγκάζονται ἐκγενέσθαι τοῦ ξῆν aliquid habere per-versi sensit Dobraeus, qui ἐκγενέσθαι τοῦ ξῆν cum sequentibus iungebat et dubitabat an τὸ esset scribendum, quorum neutrum fieri potest, sed dictum ἀναγκάζονται ut ἐν ἀνάγκῃ ἐγένεσθε.

6, 4, 27. ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἡράκλειαν κατέβαλε τὸ

Ἡρακλεωτῶν τεῖχος, δῆλον ὅτι οὐ τοῦτο φοβούμενος, μὴ τινες ἀναπεπταμένης ταύτης τῆς παρόδου πορεύσονται ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνθουμούμενος κ. τ. λ. Frustra laboratum in explicando illo δύναμιν, quod recte iam expunctum.

6, 4, 37. τὰ μὲν οὖν αἷτια τῆς ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς οὕτω λέγεται. Aut scribendum τῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς aut ὑπὸ τῆς γυναικὸς absurde cum οὕτω λέγεται erunt coniuncta. Sed haud dubie ὑπὸ τῆς γυναικὸς inutile est scholion, ut ibidem sublatum ἀναλαβεῖν, de quo dixi supra.

7, 1, 28. Κισσίας ὁ ἄρχων τῆς παρὰ Διονυσίου βοηθείας ἔλεγεν ὅτι ἐξήκοι αὐτῷ ὁ χρόνος, ὃς εἰρημένος ἦν παραμένειν. Inutilem appendicem ὃς εἰρημένος ἦν παραμένειν redarguunt 7, 5, 18: Διὰ τὸ ἐξῆκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον. Anab. 6, 3, 26: Ὁ δὲ χρόνος ἐξῆκειν.

7, 4, 34. οἱ τῶν ἀρχόντων διαπεχειρικότες τὰ ἱερὰ χρήματα. Perverse interpositum τῶν ἀρχόντων ex s. 33 repetitum, ubi τῶν ἐν τοῖς Ἀρκάσις ἀρχόντων, conicio, et facile credam 7, 2, 11, ὃ ἐν τῷ Σικωνίῳ ἄρχων Θεβαῖος recte deleri ἄρχων, quum ὁ Θεβαῖος dicat Xenophon infra et 7, 4, 36, 37, pariterque 7, 4, 36: Ὁμοσάντων τῶν τε ἄλλων ἀπάντων καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεβαίου, ὃς ἐτύγχανεν ἐν Τεγέᾳ ἔχων τριακοσίους ὀπλίτας τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν Ἀρκάδες ἐν τῇ Τεγέᾳ αὐτοῦ ἐπικαταμείναντες ἐδειπνοποιούσιντο, molestum ἐν τῇ Τεγέᾳ, quum non intelligatur cur sit additum, ut in formula ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ, et 7, 2, 11: Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ Τριμαράνου κατέβαινον ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, ὡς τὸ πεδίον φθεροῦντες· κατὰ δὲ τὰς εἰς Κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ ἄκρου κατέλιπε Σικωνίους τε καὶ Πελληγέας, ὅπως μὴ ταύτη περιελθόντες οἱ Φλιάσιοι κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν γένοιτο ὑπὲρ τοῦ Ἡραίου, quod per se intelligitur ὑπὲρ τοῦ Ἡραίου, perinde esse ex margine illata.

At 7, 1, 25. Γεράνορα (vel potius Γελάνορα) τὸν πολέμαρχον Σπαρτιάτην γεγενημένον ἀπέκτειναν, minime delenda sunt illa Σπαρτιάτην γεγενημένον, sed scribendum τὸν Σπαρτιάτην, πολέμαρχον γεγενημένον, ut 7, 3, 1: Αἰνέας Συμφάλιος, στρατηγὸς τῶν Ἀρκάδων γεγενημένος — ἀναβάς εἰς τὴν ἀρόπολιν συγκλαεῖ τῶν Σικωνίων

τοὺς κρατίους, deteriores libri γεγενημένος ponunt post *Στυμφάλιος*.

Sunt vero praeter haec etiam alia nonnulla quae non magis videntur Xenophontea, velut 1, 6, 2: "Ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Ἀσάνδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλικρατίδῃ ὅτι θαλαττοκρατῶν τε παραδιδοίη καὶ ναυμαχία νενικηκώς. ο δὲ αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀριστερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὐ ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες, ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν, illa οὐ ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες visa sunt scholiasta potius digna quam Xenophonte post ea quae modo dixerat 1, 5, 15, quem etiam credibiliter περιπλεύσαντα scripsisse quam παραπλεύσαντα. Et 2, 2, 10: *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι* (addendum καί, quod etiam 1, 6, 19; 4, 8, 4, omissum in deterioribus, sed necessarium in hac formula) *κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἠπόρουν τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου· ἐνόμιζον δ' οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν μὴ παθεῖν ἢ οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπόλιτας οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίᾳ ἔτιρα η ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουν, suspicio est ex margine illatum esse illud ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ab eo qui antithesin ad οὐ τιμωρούμενοι desiderans aliquid deesse putaret, quum Xenophon, vix tam graviter reprehensurus Athenienses, eodem esset modo loquutus quo s. 3: "Ὅσοι ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πεύσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίεας καὶ Σκυωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ita 4, 8, 5: *Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἀκούοντες οὐκ ἀκόντως, ἀλλὰ προθύμως ἐπέσθησαν, haud dubie item est correctoris commentum pro οὐκ ἀκόντες ἐπέσθησαν, ut ipse Xenophon cum aliis quibusvis loquitur, nusquam dicens ἀκόντως.**

Non minor audacia fuit correctorum in iis quae non intelligerent utcumque corrigendis et captui suo accommodandis, cuius singulare exemplum est 5, 4, 14, *τοῖς ἐκ τοῦ ἀναγκάλου λελυμένοις*, vocabulo obscuro et per compendium scripto ἀναγκάλου, de quo absurda veterum recentiorumque magistrorum commenta explosi praef. ad Anabasis ed. Oxon. p.

XI, substitutum in uno Ὁρχομενοῦ, in alio Κλεομβρότου, in tertio vacuum spatium. Quomodo factum conicio ut 3, 5, 3: *Πείθουσι Λοκρούς ἐκ τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας Φωκεῦσι τε καὶ ἑαυτοῖς χρήματα τελέσαι*, inferretur pro *ληλατῆσαι*, quod est 4, 8, 30: *Ἐκ τῶν οὐ προσχωρουσῶν πόλεων ληλατῶν χρήματα τοῖς στρατιώταις. Et 6, 4, 24: Ἐὶ δ' ἐπιλαθέσθαι, ἔφη, βούλεσθε τὸ γεγενημένον πάθος, συμβουλευσάμενοι ἀναπνεύσαντας καὶ ἀναπαυσάμενους καὶ μείζους γεγενημένους τοῖς ἀηττήτοις οὕτως εἰς μάχην ἵκναι, ut verbum ἐπιλαθέσθαι substitueretur verbo obscurius exarato, quod unum hic convenit, ἀναμάχεσθαι. Item 6, 4, 25: "Ἐλεγε μὲν οὖν τοιαῦτα, ἔπραττε δ' ἴσως ὅπως διάφοροι καὶ οὗτοι ἀλλήλοις ὄντες ἀμφοτέροι ἐκείνου δέοντο, ubi non apparet cur dicatur καὶ οὗτοι. Unde Dobraeus: Nonne καὶ οὕτως. Sed gravius haud dubie vitium latet, quod corrigendum ope Cyrop. 7, 4, 4, ubi similis dolus narratur: *Ταῦτα δὲ ποιήσας ἀμφοτέροις λόθρα ἐκατέρων νύκτα συνέθετο τὴν αὐτὴν καὶ ἐν ταύτῃ εἰσήλατο εἰς τὰ τεῖχη καὶ παρέλαβε τὰ ἐρούματα ἀμφοτέρων, ita ut scribatur διάφοροι ἐκείνοι ἀλλήλοις ὄντες, quomodo 7, 5, 17 dicit: Οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον ἐκείνοι εἶχον ὅ οὐκ ἐξικνοῦντο ἀλλήλων.**

Sive corrector sive librarius intulit 5, 4, 17: *Ἀπίοντι γε μὴν ἄνεμος αὐτῷ ἐξαισιος ἐπεγένετο, ὃν καὶ οἰωνίζοντό τινες σημαίνειν πρὸ τῶν μελλόντων. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα βλαία ἐποίησεν, ἀτὰρ καὶ ὑπερβάλλοντος αὐτοῦ μετὰ τῆς στρατίας ἐκ τῆς Κροσύσιος τὸ καθήμον ἐπὶ θάλατταν ὄρος πολλοὺς μὲν ὄνους κατεκρημίτισεν αὐτοῖς σκεύεσι, πάμπολλα δὲ ὄπλα ἀφαρπασθέντα ἐξέπλευσεν εἰς τὴν θάλατταν, quod in nullius fidei libris est ἐξέπλευσεν, Xenophon scripserat quod ego restitui ἀφαρπασθέντα ἐξέπλευσεν, ut Ven. 9, 18 dixit αἱ πέτραι ἔξουσι τὸν φλοῖον τοῦ ξύλου ἀφρηπασμένον.*

Lacunas praeter illas, quae asteriscis sunt in hac editione notatae, alias complures prodit narratio vel oratio abrupta. Atque ipsum initium nemo spondeat integrum superesse, quippe quod adeo non cohaeret cum Thucydidis extremis, ut quamvis ficta videatur fabula Xenophontem illa quoque edidisse, tamen quum ea excipiat, nihil ineptius fingi possit libro Xenophontis ita ut nunc fit cum illis connexo

et unum ad librum redacto. Unde iam Mitfordus suspicatus est μετὰ δὲ ταῦτα ab alio addita fuisse libro capite truncato, ut in medio eodem quidam sunt loci manifesto mutilati. Ita 2, 1, 16: *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἐφροῦν ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον, iidem duces qui illa faciebant alios allegisse duces dicuntur, quod populi potius erat, ad quem οἱ Ἀθηναῖοι propter interposita referri non licet. Quodsi quis contulerit 1, 5, 16, ubi post s. 14 positum οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἐπλευσαν) εἰς Σάμον, sequitur οἱ δὲ ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ δὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, καὶ στρατηγούς εἴλοντο ἄλλους δέκα, et 1, 7, 1, ubi post 1, 6, 38, positum οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν Μυτιλήνην sequitur οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγούς ἐπασσαν πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἴλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον Φιλοκλέα, vix dubitabit hic quoque ita loquutum Xenophontem, ut ante στρατηγούς exciderint οἱ δ' ἐν οἴκῳ et alia nonnulla, quum inane iam καὶ plura etiam intercidisse prodant.*

Porro 2, 1, 31: *Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαί ἐγίνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ τε ἤδη παρενομήμεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιάν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδριαν, τοὺς ἀνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγός τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτείναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μὲντοι ὑπὸ τινῶν προδοῦναι τὰς ναῦς. Ἀνσάνδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, ὃς τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους κατεκρημνίσει, τί εἴη ἄξιός παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἕλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν, non solum suspectum duplex χεῖρ propter verba Ciceronis Offic. 3, 11, 46: „Athenienses sciverunt ut Aeginetis, qui classe valebant, pollices praeciderentur,“ et Plutarchi Lysand. c. 9, ἀποκόπτειν τὴν δεξιὴν ἀντίχειρα, ὅπως δόρυ μὲν φέρειν μὴ δύνωνται,*

κάστην δ' ἐλαύνωσι, quum nimis foedum videatur alterum, sed etiam postrema admodum sunt breviter dicta. Nam post πρῶτον exspectes πάντας, et post ἐρωτήσας nihil addi de responso Philoclis non iniuria Weiskius miratus excidisse putavit quae Plutarchus, sed auctore usus Theophrasto, narrat Lysand. c. 13: *Ὁ δὲ Ἀνσάνδρος, ἐπεὶ τῶν τρισχιλίων Ἀθηναίων, οὓς ἔλαβεν αἰχμαλώτους, ὑπὸ τῶν συνέδρων θάνατος κατέγνωστο, καλέσας Φιλοκλέα τὸν στρατηγὸν αὐτῶν ἠρώτησεν αὐτὸν τίνα τιμᾶται δίκην ἑαυτῷ τοιαῦτα περὶ Ἑλλήνων συμβεβουλευκῶς τοῖς πολλταῖς. ὁ δὲ οὐδὲν τι πρὸς τὴν συμφορὰν ἐνδοῦς ἐκέλευσε μὴ κατηγορεῖν ἂν οὐδεὶς ἐστὶ δικαστής, ἀλλὰ νικῶντα πρῶττειν ἀπερ' ἂν νικηθεὶς ἔπασχεν, εἶτα λουσάμενος καὶ λαβῶν χλανίδα λαμπρὰν πρῶτος ἐπὶ τὴν σφαγὴν ἠγεῖτο τοῖς πολλταῖς, ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος, sed non animadvertit eadem iam olim ex Plutarcho inseruisse Pirckhemerum, qui haec ita vertit: „Primo interrogavit quid pati dignus esset, qui primus contra leges Graecos interficere coepisset. At ille ad calamitatem minime demissus respondit ut victor ageret quae victus passurus fuisset: deinde lotus, ac splendida sumpta veste ante alios ut iugularetur processit cives.“ Nec dubium ex eodem Plutarcho post παρανομεῖν inserta esse in uno nullius fidei libro haec: *Νικήσας, ἔφη, ποιεῖ ὁ παθεῖν ἔμελλες ἠττηθεὶς, εὐθύς τοῦτον ἀπέσφαξε μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Ad Adimantum quod attinet, eius tanquam proditoris bona publicata fuisse ante captas ab Lysandro Athenas ex inscriptione Attica Ol. 93, 4, collegit Boeckhiius Epigraphisch-chronol. Studien p. 10. Mira igitur Xenophontis brevitatis, si nihil hic desit.**

2, 3, 20. *οἱ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισχιλίων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἐπειτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν πέμψαντες τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς τὰ ὄπλα πάντων πλὴν τῶν τρισχιλίων παρείλοντο, καὶ ἀνακομίσαντες ταῦτα εἰς τὴν ἀκροπόλιν συνέδημαν ἐν τῷ ναῶ. Etiamsi quisquam dicere potuerit κελεύειν ἐπὶ τὰ ὄπλα (infra s. 54: *Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κήρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένη, rectissime Stephanus ἐκάλεσε), hic tamen prorsus est absurdum illud ipsum ἐπὶ τὰ ὄπλα, quum neque intelligatur eur hoc sit im-**

peratum his qui mox inermes discesserunt, et post hoc illatum ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν manifesto prodat aliquid dictum fuisse de eorum sine armis discessu, ut nisi plura exciderunt, certe κελεύσαντες ἀπιέναι ἀποθεμένους vel καταλιπόντας τὰ ὄπλα sit scribendum. Venerant enim μετὰ τῶν ὄπλων, ut simili fraude a Pisistrato decepti Athenienses apud Polyaeum 1, 21, 2, quem qui contulerit concedet Cobeto hic quoque inermes, non armatos requiri. In altero autem loco illo, de quo modo dixi, s. 54: Ἐν δὲ τούτου ἐκάλεσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κήρυξ τοὺς ἑνδεκά ἐπὶ τὸν Θηραμένη· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν ὑπηρέταις, ἡγρομένοι αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας, Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένη τουτοὺ καταπεριερισμένον κ. τ. λ., restituto ἐκάλεσε, quod sic in ἐκέλευσε corruptum in Guelf. Cyrop. 2, 2, 3, et in deterioribus 8, 7, 5, in Etonensi Anab. 2, 3, 3, et hic vel propter sequens εἰσελθόντες necessarium est, lacuna superest explenda, quum εἰσελθόντες nihil habeat quo referatur, neque aut de vitio cogitandum aut de nominativis absolutis, quibus nihil ab hoc loco alienius, nedum ut contendere liceat non fallere hic libros scripti tot aliis lacunis deformati, ut infra 4, 1, 23, quo de loco paullo post dicam.

3, 4, 5. Quae est lacuna in verbis ἀλλ' ἔξεστὶ σοι τοῦτων πίστιν λαβεῖν et insertis δόντα πίστιν καὶ παρ' ἐμοῦ a me quadantenus est suppleta, fortasse paullo amplior fuit, ut exciderint nonnulla de legatis qui in sequentibus memorantur Agesilai, et ἀλλ' ἔξεστιν Tissaphernis incipiant responsum, cuius extrema perierint cum primis eorum quae Agesiaus ad illud responderit. Similem lacunam 3, 3, 2, male explere videntur libri deteriores verbis nonnullis quae melioribus desunt post βασιλεύειν.

4, 1, 23. ὅπως δὲ μή, εἰ ἀποτρέποιο, καταγελῶεν αὐτοῦ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο σὺν ἡ εἶχε δυνάμει. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάξου στρατοπεδείᾳ, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον, αὐτοὶ δὲ διαφεύγουσι, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλίσκεται. Non solum vocabulum neque Xenophontium neque a quoquam ante Alexandrum M. usurpatum στρατοπεδεία et libri unius scriptura pro eo exhibentis χώρα, sed etiam mire illatum

αὐτοὶ et constructio non quidem inexplicabilis, sed tamen, ut dixi paullo ante ad 2, 3, 20, dissoluta, lacunae facit indicium ab aliis aliter expletae et uno de his vocabulis non sublatae.

4, 2, 16. Iam Gailius et Schneiderus animadverterunt omissas esse inter singularum gentium copias nonnullas antea et postea nominatas.

4, 3, 8. οἱ μὲν ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἠλίσκοντο. Quod Agesilaus 2, 4, habet ζῶντες ἠλίσκοντο haud dubie praestat, ut 3, 4, 22, ὁ ἡγεμῶν additum ex eodem 1, 30.

5, 4, 33. Quod ex melioribus restitui ὁ οὖν ἀκούσας ταῦτα ἀπήγγειλε τῷ Κλεωνύμῳ, pro ὁ δέ, aut particula μὲν defectum est aut nomine post οὖν. Non apte enim sequente ὁ δ' ἡσθεῖς iunguntur ὁ ἀκούσας aut ὁ οὖν dicitur ut ὁ μὲν οὖν. Neque ὅθεν 6, 5, 33, integrum, ubi ἔνθα exspectes.

Articulo omissio peccatum videtur quum alibi tum 2, 2, 5: Ἀφικόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνην, ubi scribendum putes τὰς ἐν αὐτῇ, ut 3, 4, 28: Ταῖς πόλεσι παρήγγειλε ταῖς ἐν ταῖς νήσοις. Et 3, 5, 3: Λύειν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς συμμάχους, ubi addendum τὰς, ut apud Thucydidem idem excidisse dixi in ed. Oxon., quod est etiam apud Demosthenem p. 193, 1: Μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. Et 1, 3, 22: Ἐν τῷ ὄλῳ ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ, desideratur τῶν ἀποβαινόντων, et 5, 1, 29: Πράγματα ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον, scribendum videtur τοῖς περὶ, ut dixi ad Comment. 2, 1, 9.

Quaerentem autem quae in ceteris sit conditio librorum quibus conservata est Historia Graeca et quae singulorum fides et auctoritas et inter se ratio fugere non potest nullum superesse eiusmodi codicem qui ceterorum possit archetypum haberi, unde illi ita sint ducti ut quicquid habent peculiare nullius sit fidei. Nam cui, ut nunc est, plurimum tribuendum duxi, Parisinus B., de quo dixi praefatione ed. Oxon. p. IV, quippe vel una illa aliquot versuum lacuna quam ex homoeoteleuto ortam solus explet 3, 3, 5, ceteris omnibus fide se digniorem praestanti, tamen non tantum vitia habet eiusmodi quae ceterorum ope sunt corrigenda, ut praeter alia 3, 3, 9, οὐδεὶς pro εἰδείη, sed etiam defectus est vocabulis quae in ceteris

Xenoph. Hist. Gr.

b

non sunt a correctoribus inserta, sed ex integriori libro servata, ut 1, 1, 8, εἶς, 1, 1, 24, σῶα, 3, 2, 26, ἐκόντες, 3, 3, 10; 4, 2, 23, πρῶτον, 4, 1, 15, παραδείσεις, nisi hoc sit glossema, 4, 3, 6, μάλα, 4, 3, 23, παραστατῶν, 4, 7, 2, εἶναι, 7, 1, 18, καὶ συμμίζαντες, et praeter articulos nonnullos et particulas quasdam, duobus versibus propter homoeoteleuton omissis 2, 2, 1; 6, 5, 18, et dimidiato 2, 4, 38, et plus uno 4, 7, 4, ut ampliores lacunas libri 5 initio, quas cum aliis habet communes, deteriores explent.

Hunc igitur librum quum iam in editione Oxoniensi ita expressissem, ut exceptis quae in ordine verborum saepe habet sibi peculiaria, perpauca mihi reliquissem nunc demum ex eo asciscenda, eaque omnia fere adeo nullius momenti ut utro modo legantur vix quicquam intersit, multum tamen abest ut vel illius ope Xenophontis oratio et dialectus ubique possint restitui. Nam etsi ille formas exquisitas et Atticas saepius solus servavit, velut χρῆν 2, 4, 23, et ἐκκλησίαζον 5, 3, 16, quod etsi nihili est ita scriptum, tamen verae servat indicium formae ἠκκλησίαζον, quae non solum apud Demosthenem, ut dixi ad Thes. Stephani, bonis est libris conservata, sed etiam apud recentiores interdum apparet, ut nemo si dubitaturus de restituenda apud Thucydidem 8, 93, pro ἐξεκκλησίασαν vel ἐξεκκλησίασαν, tamen idem non minus quam ceteri fallit in multis ne ipse quidem servans formas illas quibus Xenophon pariter atque omnes illius aetatis Attici sunt usi, sed quae iam antiquitus cum novitiis sunt permixtae. Quis enim credat, qui τὰ γράμματα ἔλεγεν scripsit 5, 1, 32, eundem 1, 1, 23, scripsisse ἐάλωσαν, quum vel apud Plutarchum sit ἐάλω, et 7, 2, 8, ἂ ἔτυγον, aut 1, 7, 23, κρινέσθωσαν, quum summa cernatur in his imperatorum formis Macedonicis inferendis vel apud Thucydidem temeritas librariorum, apud Platonem autem eiusmodi earundem cum Atticis alternatio qua nihil fingi potest ineptius? Quibus nihilo melioris fidei sunt formae optativorum in ἡμεν, ἡτε, ἦσαν perpetuo cum formis in μεν, τε, εν alternantes, de quibus dixi ad Comment. 1, 4, 19; 4, 5, 7. Et verborum κλυιδεῖν pro κλίνδεν 3, 5, 20, συνειλοῦντο pro συνλλοντο 7, 2, 8, de quibus praef. ad Cyrop. p. X ed. Lips., quum ἐξίλλουσαι servatum sit Ven. 6, 15, ut etiam in Anabasi libros inter περιειλεῖν et περι-

σειν variantes 4, 5, 36, perinde fallere appareat. Feliciter vero servata in melioribus 2, 4, 32, forma praesentis ἐλαῖν pro ἐλαύνειν, quae restituenda Anab. 1, 3, 20: Ὁ δ' ἀπεικρίνατο ὅτι ἀκούοι Ἀβροκόμαν ἐχθρὸν ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταδίους· πρὸς τοῦτον οὐ ἔφη βούλεσθαι ἐλθεῖν· ubi C. pr. ἐλεῖν pro ἐλεῖν, i. e. ἐλαῖν. Item eieci formas ζωός 1, 2, 5, et σῶος pro ζῶος et σῶς, de quibus dixi ad Comment. 3, 12, 2, et praef. ad Cyrop. ed. Lips. p. XII, XIII, pariterque accusativi nominum in ἡς tertiae declinationis in ἡν terminati, sed aliquoties etiam in ἡ, de quibus dixi ad Comment. 1, 1, 1. Quibus addenda Κῶ 1, 5, 1, et Κέω 5, 4, 61, quae Attici certe Κῶν et Κέων dixisse videntur, ut Τέων dixerunt, item interdum Τέω scriptum in libris. Nullum in libris relictum exemplum formarum ἐππῆς pro nominativo ἐππεῖς, κλήειν pro κλείειν, plusquamperfecti in ἡ pro ειν, imperfecti verbi εἶμι formae ἦσαν pro ἦσαν, quod Xenophonti ita fere convenit ut ἐδεδῆσαν.

In aliis libri ludunt formis rectis cum deterioribus permixtis, ut in verbis in μι, praesentis tertiae pluralis formam in νοσειν exhibentes omnes 4, 4, 2; 6, 5, 22, imperfecti singularis tertiam in υ servantibus nonnullis 1, 7, 4, alibi υεν inferentibus, ut in aliis plerisque Xenophontis scriptis variari dixi ad Cyrop. 6, 4, 5, p. 309 ed. Ox., et ἐνεπίμπραων 6, 5, 22, sed ib. 32, ἐνεπίμπρασαν, ut Anab. 7, 4, 15, pariterque in verbi ἐπιμέλομαι forma hac et contracta, quam tanquam alienam a Xenophonte notavi ad Comment. 1, 1, 19. Alia de hoc genere vitia sunt 3, 3, 6, προσστατεύουσιν, quod corrigendum προσστατοῦσιν, ut dixi ad Comment. 2, 8, 4. Et 5, 2, 5, ἀπορροίας, quod ἀπορροῆς scripsisse videtur Xenophon, ut praecipit Phrynichus Bekkeri p. 28, 16: Ἀπορροῆ σμενότερον τοῦ ἀπόρροια, et persuadet constans usus Platonis, pluribus quam Lobeckius ad Phryn. p. 496 attulit exemplis confirmatus. Librarios hanc σμενότηα saepe violasse testantur codices Aristotelis et Theophrasti, in hoc ceterisque compositis, de quibus ad Steph. Thes., inter utrasque formas variantes. Nihilo melior enim in his fides librorum Xenophontis quam in μεσόγεια 7, 1, 8, alibi recte μεσόγεια scripto, aut πενταδραχμία pro πεντεδραχμία 1, 6, 12, et ἐξαμήνον 3, 4, 3, quum apud Platonem et Ari-

stotelem idem sit in ἔκμητος mutatum ex libris, vel χαμόθεν pro χαμάθεν 7, 2, 7, inter quae variant libri Dionis Chr. vol. 2, p. 197, aut formis solutis δέεσθαι, πλείην, λούεσθαι, pro contractis, πλείων vel adeo πλείω pro πλέων, optativorum in αιεν pro ειαν. Formam ἦνοιγε quae est 1, 1, 2; (5, 13, ubi ἦνοιξε); 6, 21, reiciunt Suidas sive grammat. Bekkeri p. 399, 24, ἀνέφογε praecipientes, et una cum ἦνοιγετο et ἦνοικται, tanquam δεινῶς βάρβαρα, Etym. Paris. Cramerī Anecd. Paris. vol. 4, p. 113, 30. Atque altera forma usitata significatione est Anab. 5, 5, 20. Itaque hic et infra fallant necesse est libri ἦνοιγον et ἦνοιξα inferentes pro ἀνέφογον et ἀνέφοξα, quae unae Atticae sunt formae, nisi ipsi grammatici, quorum de praecepto pluribus dixi ad Thes. Stephani, falluntur. Sed quum illa non sint novitiorum illorum commenta, ut ostendunt Comicorum quae addunt fragmenta, sed ab Aelio Dionysio potius cum aliis multis petita videantur, et ab ipso Philopono apud Choerob. Can. vol. 2, p. 526, 27, ἦνοιγον et ἦνοιξα tribuatur ἰδιώταις, Xenophonti vix possunt. hae formae affingi.

Contra 3, 2, 25, περιόντι τῷ ἐνιαυτῷ, non dubitavi recipere formam quamvis ab uno prope custoditam libro optimo, quam etiam Cyrop. 3, 3, 3, servavit D. pr., ut Demosthenis optimi p. 54, 3, et alibi. Clarkianus Platonis Euthyphr. p. 15, B, Crat. p. 409, B, alibi alteram praebens, ubi brevior forma est in aliis. Theophylacto Hist. p. 17, D: Παριόντι τῷ θέρει, recte restitutum περιόντι.

Articulum saepe ab librariis depravatum etsi meliorum ope librorum restitui 4, 8, 24: Φιλοκράτει πλέοντι μετὰ δέκα τριήρων Ἀθήνηθεν εἰς Κύπρον ἐπὶ συμμαχίᾳ τῇ Εὐαγόρου, pro τοῦ, 5, 4, 61: Τοῦ ναυτικοῦ ὄντος τοῦ Λακεδαιμονίων περὶ τὴν Ἄργινα καὶ Κέων, pro τῶν, 6, 5, 2: Τοῖς ψηφίσμασι τοῖς Ἀθηναίων, pro τῶν, ut in Anabasi 7, 2, 11, τὸ τεῖχος τὸ Περινθίων ex libris optimis restitueram pro τῶν, tamen credibile est etiam plura huiusmodi vitia latere, ut certe 3, 5, 25, τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, et 7, 4, 4, τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων bis est restituendum pro τῶν, quo de vitio dixi ad Bemp. Athen. 1, 16, ubi, ut 17, 18, τῶν alternat vel cum ὁ. Atque 1, 7, 20: Ἐάν τις τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῇ, ipsius libri optimi indicio correxi, deleto

non quod illè omittit τόν, sed τῶν, ut solent Attici dicere τὸν Ἀθηναίων δῆμον, non τὸν τῶν, et nominativo ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ut Plato Gorg. p. 481, D, E; 513, A, et vel apud Polyb. 6, 44, 1, τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον, ubi τὸν omittunt nonnulli, delendum videtur τῶν.

Nomina propria deformata sunt 1, 4, 8, ubi τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεραμικόν (vel Κεραμεικόν) κόλπον, sed 2, 1, 15, Κεράμειον vel Κεράμιον, libris Herodoti 1, 174, Κεραμεικός vel Κεραμικός exhibentibus, Scylacis p. 73, 2, Κεραμικός, Choerobosco vero Gram. An. Ox. vol. 2, p. 234, 10, Κεραμικός per i praecipiente, etsi credibilius est Κεραμικός ab librariis Ceramicum cogitantibus suppositum esse quam Κεράμειος pro illo. Nihil est Χαιρίλας 2, 3, 10. Nam aut α in prima aut ε in secunda usitatum, illud haud dubie ab librario illatum ut ineptum Προκόννησος per οι propter προῖξ pro simplici ο. Neque Graecum videtur Ἐπιδόκου 1, 1, 29, ubi plerique Πιδόκου, et 1, 3, 13, Φιλοδίκης scribendus videtur Φιλοκύδης, quod est in inscr. Attica C. I. vol. 1, p. 538, n. 960. Ἐπιπυτιδαν 5, 4, 39, recte Schneiderus mutavit in Ἐπιπυτιδαν, ut est 4, 2, 2, Στησικλῆς 6, 2, 10, redarguit Diodorus, qui Κτησικλῆς. Ἀργενίδας 2, 3, 10, videri potius Ἀργενίδας scribendum dixi ad Thes. Stephani. Στάλλας Eleus 7, 4, 15, non Σιτάλλας, sed Εὐάλλας fuisse videtur. Ἡίονα 1, 5, 15, illatum pro Τέων, neque 3, 2, 11, si postrema sunt Xenophontis, intelligitur cur ἀπὸ Σάρδεων dicatur potius quam ἀπὸ Ἀταρνέως, ut 1, 1, 36, Σηστὸν illatum videtur pro Ἄβυδον.

Sed praeter hos de quibus dixi locos multi sunt magis minusve depravati, aut quorum scriptura dubia est, de quibus paucos tantum attingam.

1, 1, 30. Τοὺς ἐπιεικεστάτους συναλλῶν ἀνεκκοινοῦτο. Quod Suidas ad hunc locum referendus ponit: Ἀνακοινώσασθαι καὶ Ἀνακοινῶσαι, ἄμφω λέγουσι. Ξενοφῶν δὲ καὶ Ἀνεξυνοῦτο εἶρηκεν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς, et: Ἀνεξυνοῦτο, ἀνεκκοινοῦτο. Ξενοφῶν, si ex parte Photii hodie amissa repetitum, a Photio autem, ut supra dixi de ὀσιωθῆναι, ab Aelio Dionysio petatum, dubitari non potest quin Xenophon semel usus sit forma Ionica, ut semel dixit ἀνησίμακα pro ἀνήλωμα, nec minores gratiae sunt habεσθε et Aelio et

Suidae pro conservata hac glossa quam iisdem pro conservata ex 3, 3, 1, ὀσιωθῆναι, quae si periisset, neque librorum optimorum indicio futile correctoris ulterius locum corruptentis redargueretur additamentum παρῆλθον, omnes fortasse decepisset.

1, 2, 7. ἐπὶ τὰ ἕτερα τῆς πόλεως non scripserat Xenophon, qui semper θάτερα in hac formula, cui τὰ ἕτερα, quo novitii quidam scriptores ad Thes. Stephani v. Ἐτερος, p. 2137, D, a me citati utuntur, suppositum ab librario, ut apud Isaeum p. 43, 38: Οὐκοῦν δυοῖν τὰ ἕτερα προσήκει τῇ γυναικί, ipse pluralis prodit θάτερον. Et ut τὰπὶ θάτερα scripsit Xenophon 6, 2, 7; 7, 4, 30, quod in τὰ ἐπὶ θάτερα distractum nisi apud Thucydidem 1, 87; 7, 84, certe apud Polybium 6, 41, 4, omnia haec contrahentem, ita 2, 2, 5, τὰπὶ potius, ut Thucydides, quam quod Cyrop. 4, 1, 7, vel optimi alteri substituunt τὰ ἐκεῖ, scripserat, et semper τὰπι-τήδεα, etiam in Historia Gr. saepe distractum, ut alia huiusmodi, de quibus dixi praef. ad Anab. ed. Lips. p. XXI, et Cyrop. ed. Oxon. p. XI, quae in libris distracta contra usum scriptorum non defenduntur inscriptionibus, non magis alias crases servantibus, ipsasque elisiones fere tantum in praepositionibus, et ne in his quidem semper.

1, 3, 17. ναῦς συλλέξων, αἱ ἦσαν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι καταλειμμέναι φρουρίδες ὑπὸ Πασσιπίδου καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ. Quod olim probaveram insertum ἄλλη post ἄλλαι, nunc quoque mihi verum videtur. Sic Anab. 6, 6, 5, post ἄλλοι Schneiderus inseruit ἄλλη, et apud Thucyd. 3, 17: Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐν τοῖς πλείστοις δὴ νῆες ἄμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, inane illud κάλλει ego correxi ἄλλαι ἄλλη.

1, 3, 20. ἀνοίξαντες τὰς πύλας τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλουμένας. Καλούμενον, quod Gyllium posuisse dixi ad Anab. 7, 1, 24: Τὸ Θράκιον καλούμενον, non esse necessarium, etsi saepe sic in καλούμενος et λεγόμενος et similibus participiis fallunt libri, ostendit Polybius 16, 17, 1: Πρόκειται τῆς Τεγέας ἡ Μεγάλη πόλις ὡς πρὸς τὴν Μεσσηνήν, ὥστ' ἀδύνατον εἶναι καλεῖσθαι τινα πύλην παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις ἐπὶ Τεγέαν· et Pausanias 8, 36, 5: Μεγαλοπολίταις δὲ διὰ τῶν ἐπὶ τὸ Ἔλος ὀνομαζομένων πυλῶν ἔστι τῆς ὁδοῦ ἐν ἀριστερᾷ Ἀγαθοῦ θεοῦ ναός.

1, 4, 2. ἔλεγον ὅτι πάντων ὧν δέονται πεπραγότες εἶεν παρὰ βασιλέως. Dixi supra p. III scribendum videri πάνθ' ὧν, quod in alterum vel propter sequens πάντων facile potuit depravari. Similiter Anab. 1, 7, 3, pro ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων, quum ἀντὶ τῶν praebeat C. pr., scribendum ἀνθ' ὧν, et 1, 9, 19, κατασκευάζοντά τε ἡς ἄρχοι χάρις, quum in eodem sit τε τῆς, scribendum θ' ἡς.

1, 6, 12. οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι, quod B. praebet ἀντιοῦσθαι, est quidem etiam in melioribus Cyrop. 4, 2, 39, sed, ut dixi ad 6, 3, 13, alienum videtur a Xenophonte et Thucydide, qui ambo saepissime ἐναντιοῦσθαι, etsi utroque promiscue utitur Aeneas in Tactico, libris interdum variantibus inter utrumque, ut saepe apud Xenophontem variant inter ἀντίος et ἐναντίος.

1, 6, 29. παρὰ δὲ Διομέδοντα οἱ Σάμιοι δέκα ναυσὶν ἐπὶ μίᾳς τεταγμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος ὀνόματι Ἴππεύς. Inutile illud ὀνόματι, de quo dixi ad Comment. 3, 11, 1, facile credam ex margine, ubi ὄνομά τι ascriptum fuisset, irrepsisse. Post Κλεώνυμος deletum cum libro optimo ὄνομα infra 5, 4, 25, ut 1, 4, 2, et alibi saepe hoc vocabulum additum est nominibus, et τὸννομα apud Polybium 5, 82, 13.

2, 1, 14. παρέδειξε δ' αὐτῷ πάντας τοὺς φόρους τοὺς ἐν τῶν πόλεων, οἳ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν. Usus poscit αὐτοῦ.

2, 1, 17. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῆς Σάμον ὀρωμένοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χλον καὶ τῆς Ἐφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἐκπλοὺν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφροστηκνίας αὐτῶν πόλεις. Irepsit inter duplex ἐκ alienum ab hoc loco praesens ἐκπλεῖ pro ἐπλεῖ, ut sequitur παρεπλεῖ s. 18, et est 2, 2, 1: Ἐπλεῖ ἐπὶ τὸ (vel potius ἐπὶ τε) Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. 4, 8, 24; 5, 1, 5, 6, 19, 21, 26, et alibi saepe composita. Nam alia ratio praesentium ἐπεισπλεῖ 1, 4, 5, 12, et καταπλεῖ 7, 1, 20. Atque Iosephi A. I, 17, 9, 3: Ἐπει δ' ἐκπλεῖ μὲν ἐπὶ τῆς Ῥώμης Ἀρχέλαος, Οὐάροφ δ' ἐπ' Ἀντιοχείας ἐγένοντο κομιδαί, Σαβίνος. . . παραλαμβάνει τὰ βασίλεια,

manifesto legendum ἐπλει, ut sequitur 4, 1: Πλεῖ δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπὶ Ῥώμης καὶ Ἀντίπας.

2, 3, 19. ἀποποιεῖν εἶναι τὸ πρῶτον μὲν βουλευμένους τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι τριγυλλοῦς. Similes quodammodo sunt loci Anab. 6, 4, 1: Ἀρξάμενη δὲ ἡ Θράκη αὕτη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Πόντου μέχρι Ἡρακλείας, ubi ἀπὸ τοῦ στόματος tam ad praecedentia pertinet quam ad sequentia. Ven. 5, 29: Ὅσοι δὲ ἀλίσκονται, παρὰ φύσιν τοῦ σώματος, τύχη δὲ χρώμενοι, ubi repetendum ἀλίσκονται. Cyrop. 5, 5, 35: Ἐπειδὴν δὲ πεῖραν ἡμῶν λάβης πῶς ἔχομεν πρὸς σέ, ἐὰν μὲν δὴ σοι φαίνεται τὰ ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένα ἐπὶ τῷ σῶ ἀγαθῷ πεποιημένα, ἀσπαζομένου τέ μου σε ἀντασπάζου εὐεργέτην τε νόμιζε, ubi omissum ab optimis πεποιημένα, si non scripserit Xenophon, semel positum πεπραγμένα contuli cum Herodoti 8, 80: Ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων.

2, 3, 20. ἄλλων ἀλλαχοῦ. Xenophonteum esse ἄλλων ἄλλη dixi ad Cyrop. 7, 4, 7.

2, 3, 36. οὐ μέντοι θαυμάζω γε τὸ Κριτίαν παρανενομημένα. Wolfii potius probanda coniectura παρανενομημένοι quam Wyttenbachii παρακημοῖναι, quum alterum illud verbum eadem qua hic opus est significatione cum παρακοῦειν coniungat Plato Menex. p. 195, A, minime, ut sit delirare.

2, 4, 31. προσέβαλλεν ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν· ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς προσβολῆς πράξις ἀπῆλθεν. Mirum si Xenophontis sit inutile illud ἀπὸ τῆς προσβολῆς, qui 1, 1, 3: Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν οὐδὲν πράξαντες.

2, 4, 36. ἀμφοτέροι τῆς μετὰ Πανσανίου γνώμης ὄντες μᾶλλον ἢ τῆς μετὰ Λυσάνδρου. Qui contulerit 6, 5, 4: Ποιήσιν ὥστε μετὰ τῆς Λυσάνδρου γνώμης καὶ μὴ δαπανηρῶς τειχισθῆναι τὸ τεῖχος, similesque apud alios locos et locutiones ἀνευ τῆς γνώμης vel σὺν τῇ γνώμῃ, hic quoque bis transpositum putabit μετά.

3, 1, 10. τοῖς δυναμένοις μάλιστα παρὰ Φαρναβάζω pro μέγιστον, quae usitata est formula, nihilo verius videtur quam apud Demosthenem p. 836, 10, φρονεῖ μάλιστα pro μέγιστον, etiamsi ita scripserit Libanius vol. 1, p. 358, 5, et non ipse quoque ἐπὶ πλούτῳ μέγιστον φρονούσας pro μάλιστα φρονούσας.

3, 2, 18. εἰ μέντοι ταῦτα δεῖ ποιεῖν. Quum ἂ — δεῖ sit in optimis, scripsi εἰ — δεῖ pro ἂν — δεῖ.

4, 1, 24. πολλὰ μὲν ἐκπώματα καὶ ἄλλα δὴ οἷα Φαρναβάζου κτήματα. Tam supervacuū δὴ post ἄλλα quam aptum post οἷα, quocum, etiamsi fallat Cyrop. 1, 2, 6: Γίγνεται ἐγκλήματα ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἷων δὴ εἰκός, ubi omittunt optimi, iunxerunt alii multi, ut non dubitem hic quoque scribendum esse ἄλλα οἷα δὴ.

4, 1, 37. τιιοῦόν τι, ὡς ἔοικε, φιλοτιμία ἐστὶ. Pharnabazum haec de se dicere, etsi verba simillima sunt Platoniceis Reip. 4, p. 443, D: Τοιοῦτον μὲν τι ἦν, ὡς ἔοικεν, ἢ δικαιοσύνη, quum prope ridiculum sit, recte expungi haec videntur, tanquam otiosi additamentum lectoris.

4, 3, 9. ἐν τῷ ὄρει τῷ Ναρθακίῳ. τῷ ὄρει, ut est in uno pro ὄρει ἐν, quo ne Plutarchus quidem opus putavit, recte videtur deleri. Non minus supervacuū apud Thucyd. 3, 116: Τῶν Καταναίων, οἳ ἐπὶ τῇ Ἀττνῇ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ, ubi praecesserat ἐκ τῆς Ἀττνῆς, liber unus autem τῷ ὄρει τῇ Ἀττνῇ.

4, 7, 7. μάλα πολλὰ βλάβας τοὺς Ἀργεῖους, ἅτε ἀπροσδοκῆτως αὐτοῖς ἐμβαλόν. Quum 3, 4, 12, libri optimi ἀπροσδοκῆτοις, ceteri cum Agesilao ἀπροσδοκῆτως praebeant eodemque modo variant libri Thucydidis, sed iidem saepe consentiant in ἀπροσδοκῆτοις, ubi ne locus quidem est adverbio, hic quoque dativus videtur praesferendus, ut dixi ad Stephanum.

4, 8, 15. αὕτη μὲν ἡ εἰρήνη οὕτως ἐγένετο ἀτελής, καὶ ἀπῆλθον οἴκαδε ἕκαστος, qui contulerit cum 5, 1, 32: Ἀκούοντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις, ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πόλεις· 4, 18: Καὶ ἐκ τοῦτου οἴκαδε ἤδη ἕκαστοι ἀπῆσαν, et 7, 1, 38: Ἐπεὶ δὲ ἀφῆκοντο οἱ πρέσβεις οἴκαδε ἕκαστοι, tam hic quam 7, 1, 22: Μετὰ ταῦτα μέντοι οἱ Θηβαῖοι μείναντες οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀπῆλθον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕκαστος οἴκαδε, verius putabit ἕκαστοι, ut 2, 4, 38, ἀπιέναι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστους, meliores omnes ἕκαστον, etiamsi fuerint inter illas civitates quae unum tantum legatum mitterent

4, 8, 22. ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ εὐχαρὶς τε οὐχ ἦττον, μᾶλλον τε συντεταγμένος καὶ ἐγχειρητικώτερος στρατηγός. Restitui quod Dobraeus coniecerat συντεταγμένος. Nec dubito

Thucydidi 5, 9: Ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτοῦ τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, idem esse restituendum, ut alibi contraria sunt ἀνεῖναι et συντεῖναι et ipsius Xenophontis Oecon. 2, 18: Τοὺς γνώμη συντεταμένη ἐπιμελομένους, libri quidam συντεταμένη, et apud alios saepe peccatum animadverterunt Heusdius Spec. Plat. p. 105, et Wyttenb. ad Eunap. p. 79, egoque ad Cyrop. ed. Lips. p. XXI. Sic praeter alios Dio Chr. vol. 1, p. 170: Ἐμφρων καὶ συντεταμένος.

5, 1, 6. παρατραπόμενος δὲ εἰς Τένεδον ἐδήλου τὴν χώραν. Recte haud dubie corrigitur παρατραπόμενος, ut est Oecon. 12, 17: Παρατραπόμενος τοῦ λόγου δήλωσον.

5, 1, 11. καὶ ἀπὸ δὲ τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐν τῶν νεῶν ἐκήρυξε βοηθεῖν ὅσοι ἐλεύθεροι εἴεν. Mirum si hoc uno loco inutile illud τῶν ἐν τῶν νεῶν, idque praemisso τοῖς τῶν νεῶν ἐπιβάταις, addiderit Xenophon, neque ita sit loquutus ut semper alibi quum ipse tum Thucydides, et hic loquutum coniecit Phuygers, ut solum poneret πληρωμάτων.

5, 2, 4. ἀσφαλῶς ἤδη κύκλω τεῖχος περὶ τὴν πόλιν ὀικοδόμησεν. Dixi iam p. VII omissum in minus quidem bonis τείχος irrepsisse ex scholio ad κύκλω in κύκλον mutandum ascripto, ut Hesychius κύκλους interpretatur τὰ τεῖχη, et fuisse conicio qui interpretaretur, apud Iulianum p. 340, C: Ἐπύργανον ἐγὼ χεῖμαζων παρὰ τὴν φλίην Λουκετιανὸν ὀνομάζουσι δὲ οὕτως οἱ Κελτοὶ τῶν Παρισίων τὴν πολίχνην· ἔστι δ' οὐ μεγάλη νῆσος ἐγγειμένη τῷ ποταμῷ καὶ αὐτὴν κύκλω πᾶσαν καταλαμβάνει. Ubi quod in codicibus Marciano et Vossiano Mnemos. vol. 10, p. 167, est πᾶσαν τὸ τεῖχος καταλαμβάνει, grammatici scholion puto, qui κύκλω perverse interpretatus τὸ τεῖχος Lucetiae Parisiorum oppidulum muro cinxit, quem ipse ineptus hic articulus diruit, ne dicam, quum αὐτὴν nemo non sit ad νῆσος potius quam ad πολίχνην relaturus, insulam ipsam muro cingi. Haud dubie enim Iulianus αὐτὴν ad νῆσον, verbum autem ad fluvium referens scripserat πᾶσαν ἐγκαταλαμβάνει.

5, 4, 20. Sustuli formam ἐκπολεμήσειε, quantumvis iam ab Harpocrate inventam haud paucis eiusmodi vitii decepto, ut dixi ad Anabasin 1, 2, 22, et restitui ἐκπολεμώσειε, ut apud Polybium 15, 6, 6. ἐξεπολεμώσαμεν servavit palimpsestus Vaticanus p. 55, 11.

5, 4, 35. οὐδὲν ἂν ὀ τῇ πόλει δοκοῖη ἀντειπεῖν. Scribendum potius οὐδενί.

7, 1, 29. ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον ὑπετέμνοντο αὐτὸν οἱ Μεσσήνιοι ἐπὶ στενὸν τῆς ὁδοῦ. Scribendum videtur ἐπὶ στενῶν, quod est apud Scylacem p. 25, 18 ed. Müller. Alioqui expectes ἐπὶ στενῷ, quod est 6, 4, 3, 27.

7, 2, 9. ἐπὶ τῆς σωτηρίας τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιούμενους ἀλλήλους. Usitata in talibus constructio cum dativo τῇ σωτηρίᾳ. Ibidem quod est ἅμα χαρᾷ δακρυνούσας, contuli praef. ad Cyrop. ed. Lips. p. XXI, cum eo quod est ib. 6, 1, 6: Τοιαῦτα ἐπαίζον σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους, quod ἅμα σπουδῇ potius dicendum videatur, ut reapse dixit Dio Chrys., quum rursus apud Achillem Tat. 5, 14, p. 115, 26 sit: Ταῦτα μὲν οὖν ἐπαίξε σπουδῇ, sed quae Iacobsius contulit exempla omnia praepositionem habent adiunctam, neque alteri prorsus convenit hoc Platonis Apol. p. 24, C: Ἀδικεῖν φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνας καθίστας ἀνδρώπους.

7, 2, 20. Quod est in melioribus χωρίον ἐπὶ τοῖς ὄροις ἡμῶν τειγίζουσιν, pro eo Xenophon certe et Thucydides alibi semper dixerunt quod est in ceteris ὄροις, etsi alterum ita dixisse videntur recentiores, ut Polybius 2, 24, 8: Ἐταξαν ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Γαλατίας, et Diodorus 1, 37: Οὐδὲ μέχρι τῶν ὄρων τῆς Αἰγύπτου προσανέβησαν· 41: Πρὸς τοῖς ὄροις τῆς Σκυθίας· 13, 75: Ἐπὶ τῶν ὄρων κατέμεινε· 19, 38: Μένειν ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς ἐρήμου. Itaque praestat haud dubie quod in ceteris est ὄροις. — Ibidem quod est Ἰσως δὲ ἐπιφανείς σὺ τροπῆν, ὥσπερ ἐν Πελλήνῃ, ποιήσεις, dixit praeter Herodotum 1, 30, Polybius 1, 9, 8: Τροπῆν δὲ ποιήσας αὐτῶν ἰσχυράν, et alii recentiorum in Thes. Steph. citati, velut Plut. Camill. c. 2: Συμπλεκόμενος τοῖς ἀρίστοις τῶν πολεμίων τροπῆν ἐποίησε, et Cleom. c. 6. Isocratis p. 242, E: Σπαρτιάται μὲν ἄρχοντες Πελοποννησίων εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν ποιήσασαν τροπῆν ἅπαντος τοῦ πολέμου δέκα μόνον συνεβάλοντο τριήρεις, codex Urbinas pro τροπῆν, ut quod Iosephus A. I. 17, 9, 7 dicit: Καῖσαρ δὲ Ἀρχέλαον φιλοφρόνως ἀνίστη . . . πολλὴν τε ἀπέφαινε τροπῆν γνώμης τῆς αὐτοῦ οὐκ ἄλλα πράξειν, vicissim apud Zonaram vol. 1, p. 261, C, scriptum Καῖσαρ δὲ μᾶλλον

ὑπὲρ Ἀρχελαίου ῥοπήν ἐδείκνυ. Quod verum videtur. Idem vocabulum latere suspicor apud Ps.-Demosth. p. 153, 27: Τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς πρότερον, ὥστε ἡνίκα Λακεδαιμονίους ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέρους πρόσθοιτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἐτέρων, ubi ῥοπήν, quod est p. 154, 18: Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσδήκης μέρει ῥοπήν ἔχει τινα καὶ χρῆσιν, et habet Demosthenes p. 598, 7: Ὡστε δικαίως τηλικαύτην ἐχουσῶν ῥοπήν ἐφ' ἑκάτερα τῶν τριήρων, τοῦτον ὅρον τεθελεῖν τε τῇ βουλῇ, legendum videtur, ut apud Polybium 7, 14, 6: Τηλικαύτην τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπήν ἔχει καὶ πρὸς ἀντιχίαν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογῇ καὶ κρίσει, et alterum cum ῥοπήν etiam alibi est confusum. Atque idem et apud Xenophontem aptius et apud Plutarchum Cam. c. 2 supra cit., si coniunguntur τοῖς ἀρίστοις τῶν πολεμίων, locum habet, ascripsitque nescio quis exemplari quo utor. Nam Xenophon τροπήν ποιήσασθαι 5, 4, 43.

7, 4, 39. πέμψαντες εἰς Θήβας πρέσβεις κατηγοροῦν αὐτοῦ ὡς δεῖν ἀποθανεῖν. Si recte ita scriptum, non pro δεῖ hoc positum, sed pro δεῖον, quam formam ἀττικωτέραν dicit et cum πλεῖν pro πλεόν confert Apollon. Bekkeri An. vol. 2, p. 542, 33, et Herodianus qui dicitur Cramerii An. Ox. vol. 3, p. 234, 2, aliique testantur grammatici ad Thes. Stephani v. Λέω, p. 1036, C, citati. Ea in libris scriptorum fera abolita apud Dionem Chrys. Or. 11, vol. 1, p. 254: Μηδὲν γὰρ δεῖν Ἀλέξανδρον τοσοῦτων οὐσῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν τὸν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλθόντα μνηστεύειν. 45, vol. 2, p. 208: Καὶ πρὸς ἐνίους οὐδὲ δικῶν μοι δεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ μνησθῆναι περὶ τῶν κατεχομένων πρὸς οὐδένα οὔτ' ἐμνήσθην οὔτε λόγον ἐποιήσαμην οὐδένα, omnibus est conservata, ut apud alios nonnullos, de quibus Boisson. Anecd. vol. 2, p. 78; 5, p. 286.

7, 5, 9. δειπνοποιησάμενος καὶ παραγγέλλας ἡγεῖτο τῷ στρατεύματι εὐθὺς ἐπὶ Σπάρτην. Verum videtur quod superscriptum in uno σθαῖ super μενος, deleto quod idem cum aliis omittit καὶ. Sic 1, 6, 38: Τοῖς στρατιώταις παρήγγελε δειπνοποιεῖσθαι. Et Polybius eandem quam Xenophon rem narrans 9, 8, 3: Δειπνοποιήσασθαι τοῖς αὐτοῦ καθ' ὥραν παραγγέλλας ἐξῆγε τὴν δύναμιν.

7, 5, 15. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἵππεῖς διελθόντες τὰς Κλεωνὰς ἐνύχνησαν προσιόντες εἰς τὴν Μαντινείαν καὶ καταστροπεδευσάμενοι ἐντὸς τείχους ἐν ταῖς οἰκίαις. Xenophon, opinor, scripserat προϊόντες

Supersunt vero loci quidam inexplicabiles, ut 4, 2, 13: Ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ δὴ Τεγεάτας παρειληφότες καὶ Μαντινέας ἐξῆσαν τὴν ἀμφίβαλον, ubi quum neque de re neque de verbis constet, quid scripserit Xenophon nemo dixerit. Et 6, 4, 14: Ἐπεὶ μέντοι ἀπέθανε Δελίων τε ὁ πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας τῶν περὶ δαμοσίαν καὶ Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν Ἴπποι καὶ οἱ συμφορεῖς τοῦ πολέμαρχου καλούμενοι οἳ τε ἄλλοι ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἀθροόμενοι ἀνεχώρουν. Ubi neque οἱ μὲν Ἴπποι coniectura Hemsterhusii οἱ ἑμιπποὶ expediuntur neque συμφορεῖς unius libri scriptura σαμφορεῖς aut altero non minus incerto et obscuro illius vocabuli exemplo in Hippiatricis p. 3, 4: Κεκλησθῶ (— ὡσαν aut ὠν) δὲ ἡμῖν συμφορεῖς τοῦ λόγου τοῦδε Ποσειδῶν τε Ἴππιος καὶ Ἀσκληπιός, ubi sponsores dici videntur. In colloquio vero partim Laconico regum Spartanorum 3, 3, 2, etsi formae Doricae meliorum ope librorum aliquoties sunt restitutae, ut Ποσειδῶν in illis ποτὲ δ' ἄν, in deterioribus Ποσειδῶν scriptum, et ὄν τῷ in his in ὄντινα mutatum, tamen simile vitium adhuc latet in verbis ἀφ' οὗ γὰρ τοὶ ἔφυγε καὶ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῳ μηνὶ ἐγένου, quod neque deteriorum scriptura ἐφυγε καὶ ἐφάνη vel οὐκ ἐφάνη neque Cobeti coniectura ἀφ' οὗ γὰρ οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῳ μηνὶ τὸ ἔφυγε sublatum est. Simili fraude, qua hic Doricae formae in deterioribus, supra 1, 1, 30, ut dixi p. XXI, in omnibus Ionica periit, nec quisquam quod est 4, 4, 16, τοὺς Λακεδαιμονίους ἐδέδισαν, hic quidem non ex ἐδέδισαν natum esse, sed ex ἄκνονον, scire potuisset, nisi hoc servasset Priscianus. Quae duo exempla vel sola ostendunt quantopere sint deformati etiam huius scripti Xenophontei codices tot post scriptoris aetatem seculis exarati.

Scribendam Lipsiae mense Martio a. 1866.

S U M M A R I A.

LIB. I.

Post infelicem in Hellesponto pugnam Athenienses iisdem in locis, cum Alcibiades venisset subsidio, prospera fortuna utuntur. Tissaphernes in Hellespontum profectus Alcibiadem comprehensum in custodiam conicit: unde ille noctu elapsus petit Clazomenas. Thrasyllus Athenas navigat ad novas copias et naves petendas. Cum Lacedaemonii Athenienses denuo petere vellent, his auxilio venit Alcibiades, quo duce pugna ad Cyzicum feliciter pugnata est, in qua cecidit Mindarus. Inde cum Athenienses e Cyzico, Perintho, Selybria pecunias coegissent, munita Chrysopoli portorium instituerunt. Afflictis Lacedaemoniorum rebus succurrit Pharnabazus. Interim praetoribus Syracusanorum domi abrogatum imperium: in Thaso eiectioni qui rebus Lacedaemoniorum studerent: Athenis autem Agis admoveat exercitum, quem minus armis quam minis Athenienses repellunt. Eodem anno Carthaginienses magno exercitu aggressi duas urbes Graecas ceperunt (c. 1.). Thrasyllus cum classe Samum petit. Inde in Asia nonnulla feliciter gerit, sed Ephesum aggressus a Tissapherne et Syracusanis defensam afficitur magna clade. Rursus ad Lesbum navibus quattuor Syracusanorum captis navigavit Sestum, ubi erant reliquae Atheniensium copiae. Hinc universus exercitus Lampsacum se contulit ad hiberna, in quibus Alcibiade duce adversus Abydum expeditione suscepta Pharnabazum vincunt, et aliis locis Persarum terras vastant (c. 2.). Athenienses Chalcedonem, quae ad Lacedaemonios defecerat, oppugnant. Eam infeliciter defendere conatur Hippocrates Lacedaemoniorum harmosta. Quare cum hic in pugna occidisset, Athenienses cum Chalcedoniis et Pharnabazo, qui his auxilio venerat, pacem ineunt. Mox eodem modo Byzantium oppugnant a Lacedaemoniis occupatam: quae cum capi non potuisset, a Byzantiis ipsis et Lacedaemoniis quibusdam absente Clearcho harmosta in manus Atheniensium, quos clam noctu introriserant, traditur (c. 3.). Redeuntes e Perside Lacedaemoniorum

legati cum omnia quae voluissent a rege se obtinuisse dicerent, Athenienses quoque se istuc deduci cupiebant: sed diu a Pharnabazo et Cyro lusi tertio demum anno ad suum exercitum reducti sunt. Alcibiades cum animos civium a se non alienos videret, seque audisset imperatorem esse creatum, Athenas demigravit ibique summum copiarum Atheniensium imperium demandatum accepit. Hinc profectus est Andrum et Samum (c. 4.). Lacedaemonii interim Persarum opibus adiuti ad bellum Lysandro duce se instruebant, classe ad Ephesum subducta. Iam cum Alcibiades culpae domi tribuerent, in eius locum successit Conon (c. 5.). Lysandro successor missus Callieratidas. Simultas inter utrumque. A Cyro cum huic non statim pecunia numeraretur, e Mileto et Chio accepit unde stipendia suis daret. Hinc statim Methymnam expugnavit et inde Cononem ad Mytilenam obsedit. Quod cum perlatum esset Athenas, magnam classem Athenienses ei miserunt subsidio. Cum hac reliquisque Atheniensium copiis Callieratidas congressus ad Arginusas ipse in mari perit: naves autem eius aut demersae aut captae. Eteonius tamen callide cum reliquis elapsus est (c. 6.). Sed quia praetores Atheniensium suos qui perierant in pugna e mari non sustulerant, capitibus omnes sunt damnati, frustra quoque eos defendit Euryptolemus. Interim Eteonius in Chio penuria laborabat, ita ut eius milites conspiratione facta Chium diripere vellent. Sed eos prudenter cohibuit et accepta a Chiis pecunia iis solvit stipendium. Sed tamen Chii reliquique Lacedaemoniorum socii alium imperatorem, et Lysandrum quidem, petierunt. Lacedaemonii autem iis miserunt Aracum Lysandro adiuncto legato (c. 7.).

L I B. II.

Lysander a Cyro pecunia instructus exercitui stipendium solvit, et expugnatis Cedreis Cariae civitate Atheniensium socia, navigat Rhodum. Athenienses autem Chium et Ephesum transmittunt et se parant ad pugnam navalem. Tum Lysander Hellespontum petit et Lampsacum expugnatam militibus diripiendam dedit. Athenienses item illos persecuti ad Hellespontum contendunt, et ad Aegospotamos spreto Alcibiadis, qui prope habitabat, consilio, cum Lysandro infelicissima pugna configunt, imparati ab illo oppressi. Conon cum novem navibus Cyprum ad Euagoram fugit: reliqua omnia capta. Athenienses omnes sunt necati (c. 1.). Paralus navis cum nuncium de calamitate pertulisset Athenas, cives omnia parant, ut certam obsidionem tolerarent. Mox a Pausania Lacedaemoniorum rege et Lysandro terra marique diu obsessis, cum multi fame morerentur, pax convenit his legibus ut naves nonnisi duodecim haberent, exsules revocarent, diruerent muros longos et Lacedaemo-

niis omne imperium traderent (cap. 2.). Imperio Athenarum triginta viris tradito Lysander Samum expugnat et magna e toto bello pecunia ditatus Spartam redit. Triginta viri cum leges conscribere deberent, magistratibus novis constitutis et praesidio harmostaque a Lacedaemoniis expetito pro lubita optimum quemque ad mortem ducebant. Critias princeps triginta virorum, cum e collegis Theramenem maxime haberet adversarium, lenius quippe sentientem, ne huic populus se applicaret, re cum reliquis composita, tria millia civium legit qui summam rempublicam defenderent: reliquos arma tradere iubent. Hinc Theramenem in senatu Critias prodicionis accusat. Egregie se defendit ille adeo ut senatus eum absolvere velle videretur. Sed calumnia usus Critias et armatis hominibus hominem ad supplicium abstrahi iubet (c. 3.). Tum Thrasybulus Thebis, quo multi Atheniensium exsules se contulerant, cum paucis profectus Phylem castellum occupat, et crescente suorum numero mox tyrannorum copias ad oppugnationem Phyles profectas vincit. Hi, ut haberent perfugium, Eleusina occupant, incolis nefaria fraude circumventis. Iam Thrasybulus noctu Piraeum occupat, et mox in Munychia fundit adversarios; qua in pugna cecidit Critias. Tandem populus abrogato triginta virorum imperio decemviros creat. Cum in Piraeo exsules se magis magisque confirmarent, rursus Lysander accitu maxime triginta virorum cum fratre nauarcho venit, ut exsules terra marique obsessos ad deditionem compellerent. Quae res cum ex sententia succedere videretur, Pausanias invidens Lysandro, nomine quidem subsidio ei venit, sed re ipsa Thrasybulo. Itaque post levia cum ipso proelia clam ad utriusque factionis Athenienses misit, eosque permovit ut Lacedaemoniorum arbitrio se suaque ad restituendam concordiam permitterent. Lacedaemonii ergo miserunt quindecim legatos, qui cum Pausania res Atheniensium his conditionibus composuerunt, ut hi inter se pacem haberent et ad sua quisque negotia praeter magistratus redirent; si qui eorum qui fuissent in urbe, tutum sibi in ea locum non putarent, iis potestas esset Eleusina migrandi. Paulo post cum hi ex Eleusine bellum moverent, eorum ducibus circumventis Athenienses lege *ἀμνηστίας* discordias omnes sustulerunt (c. 4.).

L I B. III.

Cyro auxilia Lacedaemoniorum petenti adversus Artaxerxem fratrem Samius nauarchus tutum ad Ciliciam praestat iter. Graecis Asiaticis contra Tissaphernem auxilio mittunt Lacedaemonii Thibronem, cui Athenienses adiungunt equites, quos in bello perire cupiebant. Sic mediocriter instructus Ionias civitates utcumque tuetur. Iam Graecis Cyri nuper sociis cum Thibrone coniunctis hic audacior factus etiam in campo cum Tissapherne congregiebatur. Ceterum plures civitates sponte se ei adiungebant; imbecilliores quasdam vi ex Xenoph. Hist. Gr. c

pugnabat. In oppugnanda Larisa quae dicitur Aegyptia cum frustra haereret, iussus est ab ephoris cum exercitu transire in Cariam. Thibroni succedit Dercylidas, imperator callidissimus, qui cum Tissapherne se coniungit, et sic unum tantum habet hostem Pharnabazum. Mania Zenis hyparchi uxor mortuo marito impetrarat a Pharnabazo ut satrapiam mariti servaret, et egregie omnes res suas gesserat. Sed eam interfecit Midias filiae maritus eiusque ditionem invasit. Ad quem ulciscendum cum se pararet Pharnabazus, venit Dercylidas et complures urbes in deditiōnem accepit. Cebrenem vero cum oppugnare vellet, cives invito urbis praefecto ei se tradunt. Hinc adversus Midiam profectus Sceptin et Gergitha urbes eius insigniores astu occupavit, et magnis quas Mania collegerat pecuniis ditatus Midiae paterna bona concessit, milites eius sibi addixit mercenarios (c. 1.). Hinc Pharnabazus cum eo facit inducias; ipse per hiemem Bithynorum Thracum regionem vastat. Vere redeunte ad Dercylidam venerunt domo legati, qui imperium ei prorogarent militumque laudarent virtutem et integritatem. Dercylidas cum ex iisdem audisset legatos e Chersoneso petiisse a Lacedaemoniis ut muro Thracas a Chersoneso arcerent, rursus cum Pharnabazo pactus inducias istuc est profectus, et muri opere strenue perfecto rediit in Asiam et Atarnea a Chiorum exsulis occupatam vi expugnavit eamque ita armavit ut in eam, quoties istuc veniret, commode posset divertere. Inde abiit Ephesum. Legati a Graecis Asiaticis Lacedaemonios docent, Tissaphernem ita posse cogi ut sibi libertatem redderet, si Caria, ubi eius esset domicilium, infestaretur. Iubent ergo ephori Dercylidam istuc transire. Venerat tum in eandem Cariam cum Tissapherne Pharnabazus: quos cum Dercylidas accepisset Maeandrum rursus transiisse, transit et ipse. Instruxerant Persae exercitum, ut Lacedaemonios, quos securos et dispalatos insequi putabant, imparatos opprimerent. Sed Dercylidas cum propius accessisset, re cognita confestim suos ad pugnam instruxit. Sed Tissaphernes metu Graecorum misit qui illum ad colloquium invitarent. Deinde pax servata his conditionibus ut rex civitatibus Graecis libertatem daret, Lacedaemonii harmostas ex iisdem revocarent et e regis ditione abirent. Domi interim propter antiquas iniurias Lacedaemonii bellum intulerunt Eleis. Sed Agis rex iam in hosticum ingressus terrae motu, quasi dei monitu, absterritus exercitum dimisit. Rursus insequenti anno idem Eleos petit, eorumque regionem misere vastavit. Redeunte aestate Elei pacem petentes obtinuerunt iniquis conditionibus (c. 2.). Mors Agidis et contentio Agesilai cum Leotyche; cui ille ut iustior regni successor praelatus est. Agesilaus cum fere annum obtinisset imperium, periculosa exstitit adversus Spartanos conspiratio Chaadonis, qui se non inter principes Spartanorum haberi aegre ferebat. Sed ephori in auctores callide comprehensos animadverterunt atque ita depulerunt periculum (c. 3.). Cum nunciatum esset Lacedaemone magnam in Phoenice ornari classem,

ad expeditionem in Asiam se paravit Agesilaus, adiuncto Lysandro. Cum autem Agamemnonis exemplo Aulide sacra facere instituisset, a Boeotarchis contumeliose impeditus Ephesum navigavit. Agesilaus cum aperuisset Tissapherni se ad liberandas Graecas in Asia civitates venisse, inducias hic iureiurando interposito pactus, dum a rege illud conficeret, bellum comparavit: sed religiose fidem servavit Agesilaus. Interim Graeci Asiatici Lysandrum ita observabant ut ipse regis, Agesilaus privati hominis speciem haberet. Sensit Lysander ea re offendi Agesilaum petiitque ab eo ut sibi alibi aliquid muneris gerendum assignaret. Missus ergo in Hellespontum etsi Agesilao non inutilem se praebebat, tamen non magnam ab eo inibat gratiam. Tissaphernes novis a rege missis copiis superbus bellum indicit Agesilao, ni ex Asia excedat. Sed Agesilaus nihil teritus in Phrygiam irrupit et magna praeda potius est. Cum per aliquod tempus tuto illam regionem depopulatus esset, casu concurrunt equites Agesilai cum Pharnabazi equitibus, quos ille pene victores in fugam coniecit pedestri exercitu. Insequenti die cum sacra fecisset infausto omine, versus mare se convertit et equitatu maxime se instruere coepit. Ineunte vere Agesilaus Ephesi summo studio bellum paravit. Deinde postquam calliditatem Tissaphernis, eluserat, armis etiam eum superavit. Ipse Tissaphernes cum in pugna non adfuisset, Artaxerxis proditiōnis insinulatum misso Tithrauste interfici iussit (c. 4.). A Tithrauste cum Agesilaus ex Asia discedere iuberetur, et hic potius regem ipsum adoriri meditaretur, quinquaginta talentis ille Graecos in Europa corrumpit, ut bellum Lacedaemoniis inferrent. Callidem instituerunt, qui pecunias illas acceperunt, ita ut ipsi Lacedaemonii bellum movere et Thebanos petere coacti essent. Sed infeliciter illa expeditio cessit. Interfecto enim ad Haliartum Lysandro rex ipse Pausanias sponte cum exercitu abiit: qui absens crimine proditiōnis damnatus Tegeae morbo mortuus est (c. 5.).

LIB. IV.

Spithridatis suasu Agesilaus in Paphlagoniam profectus cum Otye rege inicit societatem: cui matrimonio iungit Spithridatis filiam. Hiberna constituit Dascylii. Hic cum Herippidas praedatum egressus Spithridati res captas abstulisset, hic noctu cum suis clam ad Ariaeum abiit. Mox Apollophanes Cyzicenus, hospes et Pharnabazi et Agesilai, perfecit ut hi venirent in colloquium, in quo Pharnabazus hanc tulit conditionem ut si a rege Persarum alius cuiuspiam imperio subiciatur, cum Agesilao societatem faciat, sin ipsi summum imperium committatur, bellum strenue cum Agesilao gerat. Delectatus eius oratione Agesilaus spondit se statim ex eius ditione abiturum, et concessit in campum Thebes. Sed cum magna moliretur adversus regem, revocatur domum ad defendendam patriam (c. 1.). Itaque adiunctis ex Asia sociis eodem itinere

rediit quo Xerxes ad bellum Graeciae inferendum ierat. Interim cum Corinthii cum sociis de belli ratione consultarent, Lacedaemonii iam in agrum processerant Sicyoniorum. In pugna socii Lacedaemoniorum cedunt praeter Pellenaeos, ipsi vincunt et victores sociorum redeuntes caedunt (c. 2.). Nunciatur haec pugna Agesilao, qui continuo civitatibus Asiaticis eandem nuntiari iubet. In Thessalia vexatur a Boeotiorum sociis: sed equitibus suis Thessalos ipsos equitatu maxime valentes vincit. Ad Boeotiam accedenti nuntius affertur de infelici pugna navali: quo dissimulato effecit ut in levi proelio Lacedaemonii superiores discederent. Pugna ad Coroneam in eaque virtus Agesilai. Finito bello decimam partem praedae consecravit Apollini (c. 3.). Apud Corinthios ultimo Eucleorum die optimates pacis cupidi ab adversariis necopini caeduntur. Ab eo tempore cum tota civitas sub Argivorum ditionem ventura videretur, Pasimelus et Alcimenes in praesidiis ad portus constituti noctu Praxitam Lacedaemonium Sicyone cum suis adductum intra muros recipiunt. Insequuto die facta pugna vincunt Lacedaemonii, qui deinde parte murorum longorum diruta et Sidunte Crommyoneque capta munierunt Epilicam. Inde conductivo milite utrinque bellatum. Iphicrates irrupit Phliantem: Phliasii sponte accessunt Lacedaemonios iisque civitatem suam tuendam tradunt. Athenienses muros Corinthiorum dirutos reficiunt: quos Agesilaus rursus demolitur (c. 4.). Postea cum Piraeo portu Corinthii opes suas tuerentur, rursus Lacedaemonii Agesilao duce bellum iis intulerunt. Hic cum reperisset portum illum magno praesidio munitum, callide fecit ut praesidiarii discederent ipsique occupandi portus facultatem praebere. Occupavit et castellum: quo facto ii qui Heraeum confugerant sponte se suaque ipsi dederunt. Eius laetitiam turbavit nuntius de mora Lacedaemoniorum deleta. Nam Amyclaeos ad celebranda Hyacinthia ituros peltastae Iphicrate duce paucis exceptis coniderunt. Agesilaus deinde relicta ad tuendum Lechaem mora domum est profectus (c. 5.). Cum Calydonii Achaeorum socii ab Acarnanibus bello peterentur, denuo Lacedaemonii duce Agesilao excitantur ad opem Achaeis ferendam. Cum his ergo coniunctus Agesilaus Acarnaniam vastavit eorumque copias fudit. Nullam tamen cepit urbem. Quare cum minus satisfecisset Achaeis, promisit se insequenti anno bellum redintegraturum, atque ita domum rediit (c. 6.). Initio veris cum bellum sibi a Lacedaemoniis instare viderent Acarnanes, cum his societatem, cum Achaeis pacem fecerunt. Lacedaemonii autem bellum adversus Argivos decernunt: quos Agesipolis repente oppressos vehementer afflixit. Magna vero audacia proxime ad urbem accessit et magnum iis saepe terrorem incussit (c. 7.). Interim Pharnabazus et Conon, per insulas et urbes maritimas harmosis Lacedaemoniorum expulsis, multos sibi socios adiunxerant. Abydum vero et Sestum tenebat Dereylidas. Initio anni Pharnabazus cum Conone magna classe ad Peloponnesum accedit et multa maritima

vastat. Inde se recipiens Cythera occupat, et harmosta praesidioque ibi relicto Isthmum Corinthi petit, ubi socios confirmat et pecunia ornat. Hinc cum rediret domum classem reliquit Cononi: qui, ut promiserat, deinde muros longos Piraeique munitionem magna ex parte restituit. Lacedaemonii hac re audita Antalcidam mittunt, qui Tiribazo exponeret quid rerum pecunia regia gereretur, pacemque cum rege faceret. Exponit hic mandata et offert, ut omnes insulae et civitates Asiaticae sint liberae. Miserant et Athenienses reliquique legatos, quibus illa conditio videbatur iniquissima. Tiribazus Lacedaemoniis clam pecunia instructis Cononem coniecit in vincula et profectus ad regem de his rebus retulit. Rex mittit Strutham ad res maritimas gerendas. Hic favebat Atheniensibus: unde Lacedaemonii adversus eum mittunt Thibronem, sed infausto successu. Ad exsules Rhodiorum restituendos popularemque statum tollendum Lacedaemonii mittunt Eedieum nauarchum; Diphridam autem adversus Strutham. Eedico Lacedaemonii subsidio cum navibus mittunt Teletiam; Athenienses adversus illos Thrasybulum. Hic omnia Rhodo Thracum reges dissidentes conciliavit, et deinde Byzantio et Chalcedone recuperata Lesbum navigat et Mytilenis, quae sola urbs Atheniensibus fida manserat, confirmatis ad Methymnam Lacedaemonios vincit. In Thrasybuli ab Aspendiis occisi locum sufficienti Athenienses Agyrrium, et in Hellespontum, ubi Lacedaemonii Anaxibio duce multa moliebantur, mittunt Iphicratem. Qui post levia proelia cum accepisset Anaxibium cum suis Antandrum abiisse noctu Abydum traiecit et redeuntem ex insidiis oppressit. Anaxibius ipse fortiter pugnans cecidit: eius autem copiae partim fuga elapsae partim caesae sunt (c. 8.).

LIB. V.

Aeginetas Lacedaemoniorum permissu ex Attica praedas agentis oppugnant Athenienses. Horum classem Teletias Lacedaemonius fugat. Honores Teletias a militibus habiti. Successit ei Hierax, et huic Antalcidas, qui Nicolochum mittit Abydum. Interim Eunomus praefectus classis Atheniensium cum ab Aegina noctu profectus Atticam accederet, Gorgopas Lacedaemonius cum decem navibus modico intervallo tacite insecutus eum opprimit, et captis quattuor triremibus Aeginam redit. Eodem Chabrias deinde noctu vectus insidias ponit. Re animadversa Gorgopas cum Aeginetis aliisque ei occurrit: sed ipse cum multis Aeginetarum cadit: reliqui diffugiunt. Hinc rursus Teletias missus magno militum gaudio excipitur. Hic cum duodecim navibus ipsum Piraeum noctu invadere ausus aliquot navibus abreptis Aeginam reversus e praeda nautis et militibus stipendia numeravit. Antalcidam Athenienses in errorem inducti frustra persequuntur. Ipse contra Thrasybulum Collytensem cum octo triremibus capit. Postea navalibus copiis ita est auctus, ut

totius maris videretur habere imperium. Iam Athenienses pacis quam belli cupidiores facti. Simul et Lacedaemonii et Argivi de pace cogitare coeperunt. Habebat eo tempore Tiribazus eius conditiones a rege acceptas, quarum caput erat, ut omnes Graecae civitates et insulae exceptis paucis sui essent iuris. Placebat conditio omnibus praeter Thebanos: quos tamen Agesilaus belli terrore coegit ut Boeotii civitatibus *ἀπονομιὰν* redderent. Pari modo Corinthios et Argivos communi foederi subiecit (c. 1.). Iam in socios etiam dubiae fidei Lacedaemonii animadvertere coeperunt et primo Mantineaensium urbem penitus sustulerunt. Iam exsules Phliasiorum, temporibus usi, ad Lacedaemonios de rebus suis confugiunt. Hi per legatos Phliuntem missos rogant ut illos restituant. Phliasii, qui cognatos exsulum aliosque rerum novarum studiosos timerent, eos confestim revocant et iis bona sua publice restituunt. Legati Acantho et Apollonia missi Lacedaemonem Olynthiorum impotentiam accusant et quid periculi ab illis immineat ostendunt. Statim igitur Lacedaemonii adversus illos mittunt Eudamidam cum copiis quas e proximo cogere potuerant, et huius fratrem cum reliquis Phoebidam subsequi iubent. Hic cum processisset ad Thebas, quae civitas discordia civili tum laborabat, Leontiades alterius factionis princeps ei arcem tradidit et deinde confestim adversarium ut patriae hostem abstrahi iussit. Hinc contendit Spartam. Lacedaemoniis et Agesilao maxime hoc factum placebat, miseruntque qui de Ismenia iudicarent. Hoc interfecto Leontiades cum suis Thebas tenens magnis ad bellum Olynthiacum copiis Lacedaemonios iuvat, praesertim cum Teulentiam Agesilai fratrem harmostam misissent. Expeditio ipsa feliciter cessit, et quanquam initio dubia fuerat victoria fortiter pugnantibus Olynthiis, tamen cum praelium prope urbem committeretur, viderenturque Lacedaemonii esse irrupturi, cesserunt tandem Olynthii, et multis suorum amissis in urbem se receperunt (c. 2.). Teulentias cum ad vastandos Olynthiorum agros egressus audacius eorum equites excurrere vidisset, primo Tlemonidam in eos impetum facere iubet, mox cum hic multis suorum amissis cecidisset, ipse cum omnibus copiis eos ad muros usque persequitur. Sed erumpentes Olynthii eum prosternunt Lacedaemoniosque omnes parim fuga disiciunt, partim concidunt. Maiorem postea adversus Olynthios exercitum duce Agesipolide mittunt. Interim Phliasii cum exsulis fidem non praestarent, hi ad Lacedaemonios confugiunt eosque ad bellum excitant. Iam Agesilaus Phliuntem obsidet et callide benignitate necessarios exsulum elicit ex urbe et ad partes suas traducit. Interea Olynthios vexat Agesipolis; sed paullo post morbo mortuus refertur in patriam. Phliunte Delphion quidam cum trecentis diu obsidentes vexat: sed tandem penuria victus agit de deditione. Lacedaemoniorum civitas totam rem commisit Agesilai arbitrio. Hic quanquam debebat esse iratior, tamen magna humanitate adversus Phliasios ea in re usus est. Olynthii in fidem recepti (c.

3.). Thebanis vero poenam dederunt Lacedaemonii. Nam pauci quidam Thebani clam facta conspiratione occisis tyrannis Cadmeam cum Atheniensibus accitis invadunt et Lacedaemoniorum praesidium ad deditionem cogunt. Morte multant Lacedaemonii harmostam qui Cadmeam Thebanis reddiderat. Iam vero cum Agesilaus aetatem excusaret, adversus hos bellum Cleombroto mandant. Qui cum fere nihil egisset, reliquit Thespiis cum tertia sociorum parte Sphodriam harmostam, domumque rediit. Inusitata procella in eius reditu. Thebani ne soli bellum haberent cum Lacedaemoniis, Sphodriam corruerunt, ut in Atticam irrumperet. Hoc ille facit insciis Lacedaemoniis, atque accessitus, cum in iudicio capitali non comparuisset, tamen ob virtutes et merita in patriam, vel potius deprecante apud Agesilaum Archidamo, absolutus est. Commovit hoc Athenienses ut iam Boeotios omni ope iuvarent. Lacedaemonii autem rursus Agesilao duce bellum iisdem inferunt. Sed hic non multis rebus gestis domum rediit, Thespiis relicto Phoebida harmosta. Hic primo multum agri vastabat Thebanorum. Sed ad pugnam Thebani profecti eum prosternunt eiusque exercitum caedunt et fugant. Agesilaus suscepta adversus Thebas expeditione simularat se primo Thespias venturum. Hoc falso nuntio decepit Thebanos, et alia loca atque ipsi putarant ingressus multa depopulatus est, priusquam illi rebus suis subsidio venire possent. Deinde cum accessissent, ipsas Thebas versus deflectens eos permovit ut cursu ad urbem magno anfractu contenderent. Sciritae eos usque ad moenia persecuti, revertentibus inde Thebanis, celeriter se recipiunt. Tropaeum igitur statuunt Thebani. Postero die Agesilaus abiit Thespias. Ibi discordias civiles sedavit, et inde cum suis domum est profectus. Thebani duas triremes frumenta emtum emitunt Pagasas. Has cum frumento et trecentis hominibus capit Aletas Lacedaemonius Oreum Euboeae tenens captosque in arce includit. Sed commodam nacti occasionem ipsi arcem occupant: quo facto civitas defecit a Lacedaemoniis, neque amplius Thebani frumento caruerunt. Morbus Agesilai. Cleombrotus adversus Thebas profectus cum Cithaerone ab hostibus delectus esset, reversus est exercitumque dimisit. Iam suasu sociorum Lacedaemonii magnam classem parant, qua maxime re frumentaria intercluderent Athenienses. Sed hi Chabria duce victores navibus annonariis tutum Athenas cursum praestiterunt. Mox et Boeotiorum rogatu classem sexaginta navium Timotheo duce adversus eos miserunt. Timotheus civitates circa Coreyram aequitate sibi adiunxit. Contra eum Lacedaemonii mittunt Nicolochum, hominem valde audacem, qui a navibus nondum satis instructus infeliciter pugnavit (c. 4.).

LIB. VI.

Interim ad Phocenses bello petitos a Thebanis proficiscitur Cleombrotus. Eodem fere tempore Lacedaemonem venit Polydamas Pharsalius, civitatis suae princeps, petiturus auxilia adversus Iasonem hominem potentissimum, qui vel precibus vel armis Pharsalum sibi adiungere vellet. Lacedaemonii cum ei non possent satisfacere, redux cum Iasone rem composuit ita, ut ille, quod cupierat, totius Thessaliae constitueretur imperator (c. 1.). Athenienses cum viderent Thebanorum opes augeri, suas minui, pace cum Lacedaemoniis facta Timotheum revocant domum. At hic in reditu simul exsules Zacynthiorum in sedibus suis reponit: unde sequenti anno novum bellum. Ob Timothei factum Lacedaemonii suis et sociorum opibus magnam classem exornant Mnasippo duce ad Corecyram Atheniensibus eripiendam. Quo facto cum Coreyraei undique inclusi fame premerentur, Atheniensium auxilium implorarunt, qui post alios is miserunt Iphicratem. Sed antequam hic adveniret, Mnasippi temeritate factum ut Coreyraei facta eruptione Lacedaemonios magna clade afficerent. Ipse Mnasippus cecidit, reliqui metu adventantis Iphicratis Leucadem profugerunt. Laudatur Iphicrates et eius disciplina nautica. Cum venisset Corecyram decem triremes a Dionysio Syracensis Corecyram missas capit, ipsamque iam Laconicam petere cogitabat. Laudatur tota eius expeditio (c. 2.). Athenienses a Thebanis offensi optimum putabant eos invitare ad pacem cum Lacedaemoniis faciendam. Itaque et ipsi cum sociis legatos Spartam miserunt, et Thebani, Boeotiorum omnium, ut ipsi quidem volebant, nomine iuraturi. Postquam Callistratus ille praeter alios oratores dixerat, his legibus pax convenit ut Lacedaemonii harmostas undique revocarent, exercitus omnes dimitterent, civitatibus libertatem redderent, liceret, si quis haec migraret, succurrere violatis. Iurarunt itaque Lacedaemonii suo sociorumque nomine, Athenienses autem per se, ut et ipsorum civitates sociae. In Thebanis vero res manebat ambigua (c. 3.). Thebani cum civitatibus Boeotiae libertatem non redderent, Cleombrotus Ephorum iussu adversus eos e Phocide profectus improvise adventu Creusin urbem et duodecim triremes cepit et deinde ad Leuctra castra metatus est. Non longo intervallo castra posuerant Thebani. Utrisque autem commodum videbatur pugnare. Sed infesta omnia ceciderunt Lacedaemoniis, ita ut gravissima clade affligerentur et plus mille suorum amissis in fugam se darent. Ephori de hac re certiores facti collectis undique copiis Archidamum subsidio mittunt. Thebani vero Athenienses permovere student ut hoc tempore tam comodo poenas a Lacedaemoniis repellant. Sed ab his minus benigne excepti Iasonem excitant. Hic cum venisset in Boeotiam tam Lacedaemonios quam Thebanos prudenti oratione a bello deterruit. Itaque illi Archidamo obviam profecti domum redierunt. Iason per Phocidem rediens praeter alia ut

in hostico hostiliter facta Heracleae munitiones diruit, ut tutior ipsi pateret transitus in Graeciam. Pythia celebrare parat Iason luculentam victimarum copia. Sed dum Pheraeorum equites lustrat, a septem adolescentulis quasi de controversia quadam eum accedentibus interficitur. Ei succedunt in imperio fratres Polydorus et Polyphron, et his deinceps Alexander. Hic saevus et domi et foris fraude uxoris perit. Ex quo Tisiphonus imperium tenebat quo tempore haec scribebat Xenophon (c. 4.). Cum Peloponnesii etiamnum auspicia Lacedaemoniorum sequerentur, Athenienses agebant cum civitatibus ut se legibus pacis Antalcidae obstringerent. Fecerunt hoc quos convocarant omnes praeter Eleos, qui civitates quasdam liberas dimittere nolebant. Mantineenses rursus in unam urbem invitatis Lacedaemoniis coeunt. Apud Tegeatas Callibius universum concilium Arcadum constituere volebat: illi adversabatur Stasippi factio. Orto inde bello Mantineensibus cum Callibio coniunctis Stasippus cum suis perit. Poenas a Mantineensibus repetitum Lacedaemonii mittunt Agesilaum. Sed quanquam interim illi Orchomeniis rursus bellum inferebant, tamen Agesilaus cunctandum ratus, cum hostes in campo potestatem sui non facerent, in Laconicam reversus dimisit exercitum, domumque rediit. Thebani ab Arcadibus vocati cum Agesilaum viderent abiisse domum, domum et ipsi redire volebant: sed multorum precibus et cohortationibus victi in Laconicam irruerunt et vastatis agris prope accesserunt ad urbem. In hoc tumultu Lacedaemonii Helotes armant. Locant et insidias: e quibus hostes oppressos in fugam verterunt atque ita terruerunt ut ab urbe discederent. Interim et Athenas miserunt legatos, qui opem eius civitatis implorarent, in quorum oratione illud maxime movit Athenienses, quod Lacedaemonii olim Thebanorum auctoritati obstiterunt, neque passi erant Atheniensium civitatem plane excindi. Prorsus autem admirabilis erat oratio Proclis Phliasii. Denique iis miserunt Iphicratem cum omnibus copiis, cuius tamen opera tum fere fuit nulla, feliciterque videtur cessisse quod sponte Thebani domum redierunt (c. 5.).

LIB. VII.

Iam nova legatio Lacedaemoniorum venit Athenas deliberatum quibus legibus societas esset ineunda. Hic etsi prudens Proclis oratio magna laude ab omnibus excepta est; suaserat autem ut Athenienses mari, Lacedaemonii terra gererent imperium: tamen in Cephisodoti sententiam decreverunt ut alternis per quinos dies utrique summam rerum tenerent. Lacedaemonii cum Atheniensibus ad Corinthum congregati difficillimam Onei montis partem defendendam suscipiunt. Sed Thebani sub diluculum oppressos inde deiciunt, et deinde cum Arcadibus, Eleis et Argivis coniuncti multa vastant:

Corinthum vero invasuri graviter accipiuntur. Interim a Dionysio veniunt triremes viginti. Cum ergo a Corintho ad mare Thebani agros obsiderent, Atheniensibus et Corinthiis nihil audentibus, quin-quaginta fere Dionysii equites illos mire vexatos fatigabant. Paucis post diebus Thebani redeunt domum. Iam vero Lycomedes Mantineensis magnos Arcadibus iniicit spiritus, eosque deterruit, ne amplius sub Thebanis agerent, sed commune imperium postularent. Hinc facti sunt Thebanis invisi, et ob similem arrogantiam Eleis. Distractis iam eorum animis venit ab Ariobarzane cum magnis penennis Philiscus et Thebanos Lacedaemoniosque convocavit Delphos ad pacem restituendam. Hic cum Messenen Lacedaemonii liberam dimittere nollent, ad bellum iis faciendum Philiscus magnum exercitum paravit. Auxilia iterum mittit Dionysius. Cum his et Lacedaemoniis Archidamus Caryas expugnat et incolas omnes trucidat et vastat Parrhasiorum agros. Iam Cissidas dux Siculorum cum perfectionem pararet, hostes reditum eius intercludere conabantur: sed ab Archidamo incredibili clade sunt affecti, salvis omnibus ad unum Lacedaemoniis. Thebani imperium Graecorum dudum affectantes Pelopidam mittunt ad regem: qui consilio et eloquentia impetravit ab eo ut pacis formulam scriberet, ex qua Messene a Lacedaemoniis libera esset, Athenienses naves subducerent, reliquae civitates haec armis defenderent. In hanc formulam cum Corinthii iurare nollent, complures aliae civitates huius exemplum secutae conatum Thebanorum fecerunt irritum. Epaminondas civitates Achaiae partibus Thebanorum adiungere cupiens bello eas petit. Sed cum optimates statim cum eo se coniungerent, nihil aliud nisi foedus cum iis pepigit, ex quo socii Thebanorum essent in omni bello. Haec civitatum principes cum oppressa populari factione Lacedaemoniis studerent, Arcades in medio constituti ancipiti premebantur periculo. Apud Sicyonios Euphron populare imperium, ut videri volebat, instituit, sed reipsa tyrannidem occupavit (c. 1.). Phliasii autem ab Argivis et Sicyoniis commeatu privati firmam cum Lacedaemoniis amicitiam tuebantur. Huius fidei et fortitudinis plura documenta etiam e superioribus annis proferuntur, in quibus illud, quod cum ipsorum exsules ab Eleorum Arcadamque manu adiuti dolo in urbem irruissent et captam iam tenerent acropolin, eos inde effugere et partim e muris desilire coegerunt (c. 2.). Aeneas Arcadam dux Sicyoniis domestico malo laborantibus cum exercitu succurrit; et in acropolin convocat eorum principes et exsules non publice eiectos. Euphron statim confugit in portum, eumque tradit Lacedaemoniis. Postea cum Thebani Sicyoniam acropolin tenerent, in Boeotiam profectus cum Thebanis de tota Sicyonis urbe sibi tradenda agere volebat. Sed in ipsa Cadmea a civibus quibusdam suis occisus est (c. 3.). Oropum, sociam Atheniensium civitatem, exsules occupant. Arcades suasu Lycomedis de societate cum Atheniensibus agunt eamque obtinent. Eodem tempore Athenienses frustra Corinthi impe-

rium affectabant. Cum vero Corinthii de rebus suis iam magis solliciti laborarent, foedus fecerunt cum Lacedaemoniis et Thebanis hac lege ut quantum in ipsis esset ab omni bello abstinerent. Eodem tempore Dionysius iunior Lacedaemoniis misit duodecim triremes, quibus illi adiuti Sellasiam oppugnarunt. Elei Lasionem Arcadam urbem ut antiquitus suam occupant. Arcades Elidem urbem occupant, ex qua tamen mox sunt eiecti. Discordia Elei dudum laborabant. Unde Arcades ab alterutra factione adiuti facilius reliquos superabant. Postea cum Achaei ad societatem Eleorum accessissent, et eorum urbem cum praesidio tuerentur, Arcades cum accepissent Pellenenses Elidem tueri, Olurum occuparunt, e quo ipso tamen vi sunt expulsi. Nova expeditio Arcadam feliciter cedit. Iam Lacedaemonii ab Eleis excitati ad bellum adversus Arcadas Archidamo duce Cromnum occupant, praesidioque relicto domum redeunt. Arcades statim Cromnum obsident. Denuo igitur mittitur Archidamus: sed rem gerit infelicitur. Interim ipsi Elei exsules vincunt et Pylum expugnant. Iam Lacedaemonii noctu Cromnum profecti valvum occupant et suos ex urbe evocant. Sed cum Arcades concurrerent, plus centum praesidiariorum in eorum venerunt potestatem. Sequitur tempus ludorum Olympicorum, quos Arcades cum Pisatis apparare coeperant. Sed Elei prope Olympiam inusitata fortitudine cum iis conflixerunt, et pene e loco sacro deiecerunt. Sed tamen eum postridie vallo et fossa locum viderent munitum, Elidem redierunt. Cum Arcadam principes pecunia Olympicis sacris dicata abuterentur ad numerandum Eparitis stipendium, Mantineenses primi, post et alii huic sacrilegio obsistere coeperunt. Hinc magni motus. Nam illi acrius causam acturi Thebanorum auxilia requirunt. Publico tamen decreto Thebani rogati sunt, ne iam copias in Arcadum mitterent, et pace cum Eleis restituta iam convivia securi et laeti Tegeae celebrabant. Sed principes illi et praefectus quidam Thebanorum quam plurimos convivantium comprehensos in custodiam duxerunt. Plurimi autem inprimis Mantineensium, qui praeter ceteros custodiri debebant, cum elapsi essent, res aliter atque illi voluerant, cecidit. Inprimis Thebanus ille ab Arcadibus domi accusatus laborabat. Sed Epaminondas eius causae favens durum dedit legatis responsum; bellum Boeotios Arcadiae illaturos, quod sine ipsorum auctoritate pacem fecissent (c. 4.). Epaminondas cum primum potuit cum sociis transit in Peloponnesum, et frustra exspectatis Atheniensibus, quos intercipere cogitabat, Tegeam profectus est. Hic ubi audierat Agesilaum iam domo cum copiis exiisse, recta contendit Spartam, quam vacuum occupasset, nisi Agesilaus re audita mature recurrisset. Ad urbem autem Epaminondas confligit infausto Marte, atque inde celeriter Tegeam rediit, missis Mantineam equitibus. Eodem paullo ante venerant Atheniensium equites, qui opportunissimo tempore acerrime pugnantem commeatum Mantineensium servarunt. Epaminondas bis superatus delere hoc dedecus decrevit.

Itaque confirmatis animis militum se ad novum proelium paravit: et delusis aliqua cunctatione hostibus, conferto in cunei formam agmine eorum aciem perrupit et ad fugam compulit. Iam ipse cecidit: sui victoria uti nesciunt: itaque a victis multi caeduntur: denique victoria utrius partis fuerit dubitari coeptum est. Ceterum hoc tanto totius pene Graeciae conflictu nihil confectum est: contra major quam ante fuerat rerum perturbatio exstitit (c. 5.).

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

[A.]

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν^{1, c}
ἐξ Ἀθηρῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐ-^{δι}
θύς ἐνανμάχησαν αὐτίς Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθη-
ναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι ἡγουμένον Ἀγη-
σανδρίδου. μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Δωριεὺς ὁ Δια-²
γόρου ἐκ Ρόδου εἰς Ἑλλήσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου
χειμῶνος τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρα. κα-
τιδῶν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκοπὸς ἐσήμηγε
τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι
ναυσίν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγῶν πρὸς τὴν γῆν ἀνεβί-
βαζε τὰς αὐτοῦ τριήρεις, ὡς ἤνοιγε, περὶ τὸ Ροί-
τειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων ἐμάχοντο³
ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι
ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπε-
δον οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδῶν τὴν⁴
μάχην ἐν Ἰλίῳ θύων τῇ Ἀθηνᾶ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν
θάλατταν, καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις ἀπέ-
πλει, ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Δωριέως. οἱ δὲ Ἀθη-⁵
ναῖοι ἀνταναγαγόμενοι ἐνανμάχησαν περὶ Ἄβυδον
κατὰ τὴν ἡῶνα μέχρι δελίης ἐξ ἑωθινοῦ. καὶ τὰ μὲν
Xenoph. Hist. Gr. 1

νικάντων, τὰ δὲ νικωμένων, Ἀλκιβιάδης ἐπεισπλεῖ
 6 δυοῦν δεύσαις εἰκοσι ναυσίν. ἐντεῦθεν δὲ φυγῇ
 τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυδον· καὶ
 ὁ Φαρνάβαζος παρεβόηθει, καὶ ἐπεισβαίνων τῷ ἴπ-
 7 πω εἰς τὴν θάλατταν μέχρι δυνατὸν ἦν ἐμάχετο, καὶ
 τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ ἱππεῦσι καὶ πεζοῖς παρεκε-
 8 λεύετο. συμφράξαντες δὲ τὰς ναῦς οἱ Πελοποννη-
 σιοὶ καὶ παραταξάμενοι πρὸς τῇ γῇ ἐμάχοντο. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα ναῦς τῶν πολεμίων
 λαβόντες κενὰς καὶ ἄς αὐτοὶ ἀπώλεσαν κοιμισάμενοι,
 9 εἰς Σηστόν. ἐντεῦθεν πλὴν τετραράκοντα νεῶν ἄλ-
 λαι ἄλλη ἔρχοντο ἐπ' ἀργυρολογίαν ἕξω τοῦ Ἑλλησπόν-
 10 του· καὶ ὁ Θράσυλλος, εἰς ὧν τῶν στρατηγῶν, εἰς
 Ἀθήνας ἐπλευσε ταῦτα ἐξαγγελῶν καὶ στρατιᾶν καὶ
 11 ναῦς αἰτήσων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρης ἦλθεν εἰς
 Ἑλλησπόντον· ἀφικόμενον δὲ παρ' αὐτὸν μιᾶ τριήρει
 Ἀλκιβιάδην ξενία τε καὶ δῶρα ἄγοντα συλλαβῶν εἰρξεν
 ἐν Σάρδεσι, φάσκων κελεύειν βασιλέα πολεμεῖν Ἀθηναί-
 12 οῖς. ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάρ-
 δεων μετὰ Μαντιθέου τοῦ ἀλόντος ἐν Καρῖα ἵππων εὐ-
 πορήσαντες νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομενάς· οἱ δ'
 αὐτοὺς μέλλοντα ναυσὶν ἐξήκοντα, νυκτὸς ἀπέδρασαν
 εἰς Καρδίαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ἦκεν ἐκ
 τῶν Κλαζομενῶν σὺν πέντε τριήρεσι καὶ ἐπακτριδί-
 πυθόμενος δὲ ὅτι αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐξ
 Ἄβυδου ἀνηγμέναι εἰεν εἰς Κύζικον, αὐτὸς μὲν πεζῇ
 ἦλθεν εἰς Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς περιπλεῖν ἐκείσε ἐκέ-
 12 λευσε. ἐπεὶ δ' ἦλθον, ἀνάγεσθαι ἤδη αὐτοῦ μέλ-
 λοντος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἐπεισπλεῖ Ἰθραμένης εἰ-
 κοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακεδονίας, ἅμα δὲ καὶ Θρασύ-
 βουλος εἰκοσὶν ἑτέραις ἐκ Θάσου, ἀμφοτέρω ἡργυ-

ρολογηκότας. Ἀλκιβιάδης δὲ εἰπὼν καὶ τούτοις διώ-
 13 κειν αὐτὸν ἐξελομένους τὰ μεγάλα ἰστία αὐτὸς ἐπλευ-
 σεν εἰς Πάριον· ἀθροαὶ δὲ γενόμεναι αἱ νῆες ἀπα-
 σαι ἐν Παρίῳ ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα τῆς ἐπιούσης νυκτὸς
 ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ ἀρίστου ὥραν
 ἦκον εἰς Προκόννησον. ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο ὅτι Μίνδα-
 14 ρος ἐν Κυζίκῳ εἶη καὶ Φαρνάβαζος μετὰ τοῦ πεζοῦ.
 ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἔμειναν, τῇ δὲ
 ὕστεραία Ἀλκιβιάδης ἐκκλησίαν ποιήσας παρεκελεύετο
 αὐτοῖς ὅτι ἀνάγκη εἶη καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζομα-
 χεῖν καὶ τειχομαχεῖν. Οὐ γὰρ ἔστιν, ἔφη, χρήματα
 15 ἡμῖν, τοῖς δὲ πολεμίοις ἀφθονα παρὰ βασιλέως. τῇ
 δὲ προτεραία, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ πλοῖα πάντα
 καὶ τὰ μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτόν, ὅπως μηδεὶς
 ἐξαγγελῆται τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ἐπε-
 κήρυξέ τε, ὃς ἂν ἀλλοικηται εἰς τὸ πέραν διαπλέων,
 16 θάνατον τὴν ζημίαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρα-
 σκευασάμενος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνηγάγετο ἐπὶ τὴν
 Κύζικον ὕοντος πολλῶ. ἐπειδὴ δ' ἔγγυς τῆς Κυζί-
 κου ἦν, αἰθρίας γενομένης καὶ τοῦ ἡλίου ἐκλάμψαντος
 καθορᾶ τὰς τοῦ Μινδάρον ναῦς γυμναζομένας πρό-
 17 ρω ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ ἀπειλημμένας ὑπ' αὐτοῦ,
 ἐξήκοντα οὔσας. οἱ δὲ Πελοποννησιοὶ ἰδόντες τὰς
 τῶν Ἀθηναίων τριήρεις οὔσας πλείους τε πολλῶ
 ἢ πρότερον καὶ πρὸς τῷ λιμένι, ἐφυγον πρὸς τὴν
 γῆν· καὶ συνορμίσαντες τὰς ναῦς ἐμάχοντο ἐπι-
 18 πλέουσι τοῖς ἐναντίοις. Ἀλκιβιάδης δὲ ταῖς εἰκοσι
 τῶν νεῶν περιπλεύσας ἀπέβη εἰς τὴν γῆν. ἰδὼν
 δὲ ὁ Μίνδαρος, καὶ αὐτὸς ἀποβὰς ἐν τῇ γῇ μαχό-
 μενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἐφυγον.
 τὰς δὲ ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι ἔρχοντο ἄγοντες ἀπάσας εἰς
 Προκόννησον πλὴν τῶν Συρακοσίων· ἐκείνας δὲ
 1*

19 αὐτοὶ κατέκαυσαν οἱ Συρακόσιοι. ἐκεῖθεν δὲ τῇ
 ὑστεραία ἐπλεον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Κύζικον. οἱ δὲ Κυ-
 20 ζικηνοὶ τῶν Πελοποννησίων καὶ Φαρναβάζου ἐκλι-
 πόντων αὐτὴν ἐδέχοντο τοὺς Ἀθηναίους. Ἀλκιβιά-
 δης δὲ μείνας αὐτοῦ εἰκοσὶν ἡμέρας καὶ χρήματα
 πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν Κυζικηνῶν οὐδὲν ἄλλο κα-
 κὸν ἐργασάμενος ἐν τῇ πόλει ἀπέπλευσεν εἰς Προ-
 21 κόννησον. ἐκεῖθεν δ' ἐπλευσεν εἰς Πέρινθον καὶ
 Σηλυβρίαν. καὶ Περὶνθιοὶ μὲν εἰσεδέξαντο εἰς τὸ
 ἄστυ τὸ στρατόπεδον. Σηλυβριανοὶ δὲ ἐδέξαντο μὲν
 22 οὐ, χρήματα δὲ ἔδωσαν. ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι
 τῆς Καλχηδονίας εἰς Χρυσόπολιν ἐτείχισαν αὐτήν,
 καὶ δεκαετητήριον κατεσκεύασαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν
 δεκάτην ἐξέλεγον τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων, καὶ
 φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες ναῦς τριάκοντα καὶ στρα-
 τηρῶ δύο, Θηραμένη καὶ Εὐμαχον, τοῦ τε χωρίου
 ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλεόντων πλοίων καὶ εἴ τι
 ἄλλο δύναιντο βλάπτειν τοὺς πολεμίους. οἱ δ'
 23 ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ᾤχοντο. παρὰ
 δὲ Ἴπποκράτους τοῦ Μινδάρου ἐπιστολέως εἰς Λα-
 κεδάιμονα γράμματα πεμφθέντα ἔαλω εἰς Ἀθή-
 νας λέγοντα τάδε. Ἔρρει τὰ κἄλα. Μίνδαρος
 ἀπεσσία. πεινῶντι τᾶνδρες. ἀπορίομες τί χρῆ
 24 δρᾶν. Φαρνάβαζος δὲ παντὶ τῶ τῶν Πελοποννησίων
 στρατεύματι καὶ τοῖς συμμάχοις παρακελευσάμενος
 μὴ ἀθυμεῖν ἐνεκα ξύλων, ὡς ὄντων πολλῶν ἐν τῇ
 βασιλείῳ, ἕως ἂν τὰ σώματα σα ἢ, ἰμάτιόν τ'
 ἔδωκεν ἐκάστῳ καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνῶν, καὶ ὀπλί-
 25 ραθαλαττίας γῆς. καὶ συγκαλέσας τοὺς τε ἀπὸ τῶν
 πόλεων στρατηγούς καὶ τριηράρχους ἐκέλευε ναυπη-
 γεῖσθαι τριήρεις ἐν Ἀντάνδρῳ ὅσας ἕκαστοι ἀπα-

λεσαν, χρήματά τε διδοὺς καὶ ὕλην ἐκ τῆς Ἰδης κο-
 μιῆσθαι φράζων. ναυπηγουμένων δὲ οἱ Συρακόσιοι 26
 ἅμα τοῖς Ἀντανδροῖσι τοῦ τείχους τι ἐπετέλεσαν, καὶ
 ἐν τῇ φρουρᾷ ἤρσαν πάντων μάλιστα. διὰ ταῦτα
 δὲ εὐεργεσία τε καὶ πολιτεία Συρακοσίοις ἐν Ἀντάν-
 δρῳ ἐστὶ. Φαρνάβαζος μὲν οὖν ταῦτα διατάξας εὐ-
 θὺς εἰς Καλχηδόνα ἐβόηθει.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συ- 27
 ρακοσίων στρατηγοῖσι οἰκοῦεν ὅτι φεύγειν ὑπὸ τοῦ
 δήμου. συγκαλέσαντες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας
 Ἐρμοκράτους προηγοοῦντος ἀπαλοφύροντο τὴν ἑαυ-
 τῶν συμφορὰν, ὡς ἀδίκως φεύγειν ἅπαντες παρὰ
 τὸν νόμον. παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ
 λοιπά, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς πρὸς
 τὰ αἰεὶ παραγγελόμενα, μεμνημένους ὅσας τε ναυ-
 μάχιας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νευικήκατε καὶ ναῦς εἰλή-
 φρατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήτητοι γέγονατε
 ἡμῶν ἠγούμενων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην διὰ
 τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ὑμετέραν προ-
 θυμίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσαν.
 ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρι ἂν ἀφίκωνται 28
 οἱ ἠρημένοι αὐτ' ἐκείνων. οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέ-
 λευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριηράρχοι
 καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ κυβερνήται. οἱ δ' οὐκ ἔφασαν
 δεῖν στασιάξειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δὲ τις
 ἐπιμαλοίῃ τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι.
 οὐδενὸς δὲ οὐδὲν ἐπαιτιωμένου, δεομένων ἐμείναν 29
 ἕως ἀφίκοντο οἱ αὐτ' ἐκείνων στρατηγὸί, Δῆμαρχός
 τε Ἐπιδόκου καὶ Μύσκων Μενεκράτους καὶ Πόταμις
 Γνώσιος. τῶν δὲ τριηράρχων ὁμόσαντες οἱ πλείστοι
 κατὰξεν αὐτούς, ἐπὶν εἰς Συρακούσας ἀφίκωνται,
 ἀπεπέμφαντο ὅποι ἐβούλουντο πάντας ἐπαινοῦντες

30 *ἰδία* δὲ οἱ πρὸς Ἐρμοκράτη προσομιλοῦντες μάλιστα ἐπόθησαν τὴν τε ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν καὶ κοινότητα. ὧν γὰρ ἐγίνωσκε τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ τριηράρχων καὶ κυβερνητῶν καὶ ἐπιβατῶν, ἐκάστης ἡμέρας πρὸ καὶ πρὸς ἑσπέραν συναλίζων πρὸς τὴν σκηπὴν τὴν ἑαυτοῦ ἀνεξυνοῦτο ὅτι ἔμελλεν ἢ λέγειν ἢ πράττειν, κακείνους ἐδίδασκε κελεύων λέγειν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ παραχρῆμα, τὰ δὲ βουλευσα-
 31 μένους. ἐκ τούτων Ἐρμοκράτης τὰ πολλὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ εὐδόξει, λέγειν τε δοκῶν καὶ βουλεύειν τὰ κράτιστα. κατηγορήσας δὲ Τισσαφέρους ἐν Λακεδαιμονίᾳ Ἐρμοκράτης, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν αἰτῆσαι χρήματα λαβῶν, παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς Συρακούσας κἀθοδὸν ξένους τε καὶ τριήρεις. ἐν τούτῳ δὲ ἦγον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακοσίων εἰς Μίλητον καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὴν στρατεύμα.
 32 Ἐν Θάσῳ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τούτου στάσεως γενομένης ἐκπίπτουσιν οἱ Λακωνισταὶ καὶ ὁ Λάκων ἀρμοστής Ἐτεόνικος. καταπιαθεὶς δὲ ταῦτα πρᾶξι σὺν Τισσαφέρει Πασιππίδας ὁ Λάκων ἐφυγεν ἐκ Σπάρτης· ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἐκεῖνος ἠθροΐκει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιππίδας, καὶ
 33 παρέλαβεν ἐν Χίῳ. περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Θρασύλλου ἐν Ἀθήναις ὄντος Ἄγρις ἐκ τῆς Δεκελείας προνομην ποιούμενος πρὸς αὐτὰ τὰ τεῖχη ἤλθε τῶν Ἀθηναίων· Θρασύλλος δὲ ἐξαγαγὼν Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ πόλει ὄντας ἅπαντας παρέταξε παρὰ τὸ Λύκειον [γυμνάσιον], ὡς μαχοῦμενος,
 34 ἂν προσίωσιν. ἰδὼν δὲ ταῦτα Ἄγρις ἀπήγαγε ταχέως, καὶ τινες αὐτῶν ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν ὑπὸ τῶν πι-

λῶν ἀπέθανον. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι τῷ Θρασύλλῳ διὰ ταῦτα ἔτι προθυμότεροι ἦσαν ἐφ' ἃ ἦκε, καὶ ἐψηφίσαντο ὀπλίτας τε αὐτὸν καταλέξασθαι χιλίους, ἱππέας δὲ ἑκατόν, τριήρεις δὲ πεντήκοντα. Ἄγρις δὲ ἐκ 35 τῆς Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου εἰς Πειραιᾶ καταθέοντα, οὐδὲν ὄφελος ἔφη εἶναι τοὺς μετ' αὐτοῦ πολὺν ἤδη χρόνον Ἀθηναίους εἰργεῖν τῆς γῆς, εἰ μὴ τις στήσοι καὶ ὄθεν ὁ κατὰ θάλατταν σίτος φοιτᾷ· κράτιστόν τε εἶναι [καὶ] Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου πρόξενον ὄντα Βυζαντίων πέμψαι εἰς Καλχηδόνα τε καὶ Βυζάντιον. δόξαντος δὲ τούτου, πλη- 36 ρωθεισῶν νεῶν ἐκ τε Μεγάρων καὶ παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων πεντεκαίδεκα στρατιωτίδων μάλλον ἢ ταχειῶν ᾤχετο. καὶ αὐτοῦ τῶν νεῶν τρεῖς ἀπόλυνται ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐννεα νεῶν, αἱ αἰεὶ ἐνταῦθα τὰ πλοῖα διεφύλαττον, αἱ δ' ἄλλαι ἐφυγον εἰς Σηστόν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βυζάντιον ἐσώθησαν. [καὶ ὁ ἐναντὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδό- 37 νιοι Ἀννίβα ἠγούμενοι στρατεύσαντες ἐπὶ Σικελίαν δέκα μυριάσι στρατιᾶς αἰροῦσιν ἐν τρισὶ μῆσι δύο πόλεις Ἑλληνίδας Σελινοῦντα καὶ Ἰμέραν.]
 Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτι [ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς τρίτη καὶ 11. 1. 2. 410. ἐνενηκοστή, ἣ προστεθεῖσα ξυνωρὶς ἐνέκα Εὐαγόρου Ἡλείου, τὸ δὲ στάδιον Εὐβώτας Κυρηναῖος, ἐπὶ ἐφόρου μὲν ὄντος ἐν Σπάρτῃ Εὐαρχίππου, ἀρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Εὐκτῆμονος,] Ἀθηναῖοι μὲν Θορικὸν ἐτείχισαν, Θρασύλλος δὲ τὰ τε ψηφισθέντα πλοῖα λαβῶν καὶ πενταμισχιλίους τῶν ναυτῶν πελταστὰς ποιησάμενος, [ὡς ἅμα καὶ πελτασταῖς ἐσομένοις,] ἐξέπλευσεν ἀρχομένου τοῦ θέρους εἰς Σάμον. ἐκεῖ δὲ μείνας τρεῖς ἡμέρας ἐπλευσεν εἰς Πύργελα· 2

καὶ ἐνταῦθα τὴν τε χώραν ἐδήγον καὶ προσέβαλλε
 τῷ τείχει. ἐκ δὲ τῆς Μιλήτου βοηθήσαντές τινες
 τοῖς Πυργεῦσι διεσπαρμένους ὄντας τῶν Ἀθηναίων
 3 τοὺς φιλοὺς ἐδίωκον. οἱ δὲ πελτασταὶ καὶ τῶν ὀπλι-
 τῶν δύο λόχοι βοηθήσαντες πρὸς τοὺς αὐτῶν φι-
 λούς ἀπέκτειναν ἅπαντας τοὺς ἐκ Μιλήτου ἐκτὸς
 ὀλίγων, καὶ ἀσπίδας ἔλαβον ὡς διακοσίας, καὶ τρό-
 4 παιον ἔστησαν. τῇ δὲ ὑστεραία ἐπλευσαν εἰς Νό-
 τιον, καὶ ἐντεῦθεν παρασκευασάμενοι ἐπορεύοντο
 εἰς Κολοφῶνα. Κολοφῶνιοι δὲ προσεχώρησαν. καὶ
 τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀνδρίαν ἀμιά-
 ζουτος τοῦ σίτου, καὶ κώμας τε πολλὰς ἐνέπρησαν
 καὶ χρήματα ἔλαβον καὶ ἀνδράποδα καὶ ἄλλην λείαν
 5 πολλήν. Στάγης δὲ ὁ Πέρσης περὶ ταῦτα τὰ χωρία
 ᾧν, ἐπεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου διεσκε-
 δασμένοι ἦσαν κατὰ τὰς ἰδίας λείας, βοηθήσαντων
 τῶν ἱππέων ἓνα μὲν ζῶν ἔλαβεν, ἑπτὰ δὲ ἀπέκτεινε.
 6 Θρασύλλος δὲ μετὰ ταῦτα ἀπήγαγεν ἐπὶ θάλατταν
 τὴν στρατιάν, ὡς εἰς Ἐφεσον πλευσόμενος. Τισσα-
 φέρνης δὲ αἰσθόμενος τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, στρα-
 τιάν τε συνέλεγε πολλήν καὶ ἱππέας ἀπέστειλε παραγ-
 7 γέλλων πᾶσιν εἰς Ἐφεσον βοηθεῖν τῇ Ἀρτέμιδι. Θρά-
 συλλος δὲ ἐβδόμῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν εἰσβολὴν
 εἰς Ἐφεσον ἐπλευσε, καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας πρὸς τὸν
 Κορησσὸν ἀποβιβάσας, τοὺς δὲ ἱππέας καὶ πελταστὰς
 καὶ ἐπιβάτας καὶ τοὺς ἄλλους πάντας πρὸς τὸ ἔλος ἐπὶ
 θάτερα τῆς πόλεως, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ προσήγε δύο στρα-
 8 τόπεδα. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐβοήθησαν σφίσιν, οἳ τε
 σύμμαχοι οὖς Τισσαφέρνης ἤγαγε, καὶ Συρακόσιοι οἳ
 τ' ἀπὸ τῶν προτέρων εἰκοσι νεῶν καὶ ἀπὸ ἐτέρων πέν-
 τε, αἱ ἔτυχον τότε παραγερόμεναι, νεωστὶ ἤκουσαι με-
 τὰ Εὐκλέους τε τοῦ Ἰππῶνος καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀρι-

στογένης στρατηγῶν, καὶ Σελινούσiai δύο. οὗτοι δὲ 9
 πάντες πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς ὀπλίτας τοὺς ἐν Κορησ-
 σῶ ἐβοήθησαν, τοὺς δὲ τρεψάμενοι καὶ ἀποκτείναν-
 τες ἐξ αὐτῶν ὡς εἰ ἑκατὸν καὶ εἰς τὴν θάλατταν κα-
 ταδιώξαντες πρὸς τοὺς παρὰ τὸ ἔλος ἐτράποντο. ἐφυ-
 γον δὲ κακεῖ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀπάλουτο αὐτῶν ὡς
 τριακόσιοι. οἱ δὲ Ἐφέσιοι τρόπαιον ἐνταῦθα ἔστησαν 10
 καὶ ἔτερον πρὸς τῷ Κορησσῶ. τοῖς δὲ Συρακόσιοις καὶ
 Σελινουσίοις κρατίστοις γενομένοις ἀριστεία ἔδοικαν
 καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πολλοῖς, καὶ οἰκίῃ ἀτέλειαν ἔδωκαν
 τῷ βουλομένῳ αἰεὶ. Σελινουσίοις δέ, ἐπεὶ ἡ πόλις ἀπω-
 λώλει, καὶ πολιτεῖαν ἔδωκαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νε- 11
 κροὺς ὑποσπόνδους ἀπολαβόντες ἀπέπλευσαν εἰς Νό-
 τιον, κακεῖ θάψαντες αὐτοὺς ἐπλεον ἐπὶ Λέσβου καὶ
 Ἐλλησπόντου. ὁμοῦντες δὲ ἐν Μηθύμνῃ τῆς Λέσβου
 εἶδον παραπλευούσας ἐξ Ἐφέσου τὰς Συρακοσίας ναῦς 12
 πέντε καὶ εἰκοσι· καὶ ἐπ' αὐτὰς ἀναχθέντες τέτταρας
 μὲν ἔλαβον αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας κατεδίωξαν
 εἰς Ἐφεσον. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμαλώτους Θρά-
 συλλος εἰς Ἀθήνας ἀπέπεμψε πάντας, Ἀλκιβιάδην δὲ 13
 Ἀθηναῖον, Ἀλκιβιάδου ὄντα ἀνεψιὸν καὶ συμφυγάδα,
 ἀπέλευσεν. ἐντεῦθεν δὲ ἐπλευσεν εἰς τὴν Σηστόν πρὸς
 τὸ ἄλλο στρατεύμα· ἐκεῖθεν δὲ ἅπασα ἡ στρατιὰ διέβη
 εἰς Λάμψακον. καὶ χειμῶν ἐπήει, ἐν ᾧ οἱ αἰχμάλωτοι 14
 Συρακόσιοι, εἰργμένοι τοῦ Πειραιῶς ἐν λιθοτομίαις,
 διορύξαντες τὴν πέτραν, ἀποδράντες νυκτὸς ᾤχοντο
 εἰς Λεκείλιαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρα. ἐν δὲ τῇ Λαμψάκῳ
 συντάττοντος Ἀλκιβιάδου τὸ στρατεύμα πᾶν οἱ πρό- 15
 τεροι στρατιῶται οὐκ ἐβούλοντο τοῖς μετὰ Θρασύλ-
 λου συντάττεσθαι, ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήττητοι, ἐκεῖ-
 νοι δὲ ἡττημένοι ἦκουεν. ἐνταῦθα δὴ ἐχειμάζον ἅπαν-
 τες Λάμψακον τειχίζοντες. καὶ ἐστράτευσαν πρὸς 16

Ἄβυδον· Φαρνάβαζος δ' ἐβοήθησεν ἵπποις πολλοῖς, καὶ μάχῃ ἠττηθεὶς ἐφυγεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐδίωκεν ἔχων τοὺς τε ἱππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἰκοσι καὶ ἑκα-
 17 τόν, ὧν ἦρχε Μένανδρος, μέχρι σκότος ἀφείλετο. ἐκ δὲ τῆς μάχης ταύτης συνέβησαν οἱ στρατιῶται αὐτοὶ αὐτοῖς καὶ ἠσπάζοντο τοὺς μετὰ Θρασύλλου. ἐξῆλθον δὲ τινὰς καὶ ἄλλας ἐξόδους τοῦ χειμῶνος εἰς τὴν ἡπει-
 18 ρον καὶ ἐπόρθουν τὴν βασιλείῃς χώραν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Λακεδαιμόνιοι τοὺς εἰς τὸ Κορυφάσιον τῶν Ἑλλώτων ἀφροστῶτας ἐκ Μαλέας ὑποσπόνδους ἀφή-
 καν. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχυνίᾳ Ἀχαιοὶ τοὺς ἐποίκους, ἀντιτεταγμένων πάν-
 των πρὸς Οἰταίους πολεμίους ὄντας, προῦδοσαν, ὥστε ἀπολέσθαι αὐτῶν πρὸς ἑπτακοσίους σὺν τῷ
 19 ἐκ Λακεδαιμόνος ἀρμοστῇ Λαβῳάτᾳ. [καὶ ὁ ἐνιαυ-
 τὸς ἔληγεν οὗτος, ἐν ᾧ καὶ Μῆδοι ἀπὸ Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἀποστάντες πάλιν προσεχώρησαι αὐτῷ.]
 III. [Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους ὁ ἐν Φωκαίᾳ νεῶς τῆς Ἀθη-
 409. νᾶς ἐνεπρήσθη πρηστῆρος ἐμπεσόντος.] ἐπεὶ δ' ὁ χει-
 μῶν ἔληγε, [Παντακλέους μὲν ἐφορευόντος, ἄρχοντος δ' Ἀντιγένοῦς,] ἕαρος ἀρχομένου, [δυοῖν καὶ εἰκοσιν ἐτῶν τῷ πολέμῳ παρεληλυθότων,] οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλευ-
 2 σαν εἰς Προκόννησον παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον ὀρμήσαντες ἐστρατο-
 πεδεύσαντο πρὸς Καλχηδόνα. οἱ δὲ Καλχηδόσιοι προσ-
 3 ἰόντας αἰσθόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν λείαν ἄπασαν κατέθεντο εἰς τοὺς Βιθυννοὺς Θράκας ἀστυγείτονας
 ὄντας. Ἀλκιβιάδης δὲ λαβὼν τῶν τε ὀπλιτῶν ὀλίγους καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας, ἐλθὼν εἰς τοὺς Βιθυννοὺς ἀπήγει τὰ τῶν Καλχηδονίων χρήματα· εἰ δὲ μὴ, πολεμήσειεν ἔφη αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀπέ-

δοσαν. Ἀλκιβιάδης δ' ἐπεὶ ἦκεν εἰς τὸ στρατόπεδον 4
 τὴν τε λείαν ἔχων καὶ πίστει πεπονημένος, ἀπετείχιζε τὴν Καλχηδόνα παντὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν καὶ τοῦ ποταμοῦ ὅσον οἶόν τ' ἦν ξυλίνῳ τείχει. ἐνταῦθα Ἴπποκράτης μὲν ὁ Λακεδαιμόνιος ἀρ- 5
 μοστῆς ἐκ τῆς πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας, ὡς μαχομένους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνάβαζος δὲ ἔξω τῶν περιτειχισμάτων προσεβόη-
 6 θει στρατιᾷ τε καὶ ἵπποις πολλοῖς. Ἴπποκράτης μὲν 6 οὖν καὶ Θρασύλλος ἐμάχοντο ἐκάτερος τοῖς ὀπλίταις χρόνον πολὺν, μέχρι Ἀλκιβιάδης ἔχων ὀπίτας τέ τι-
 νας καὶ τοὺς ἱππέας ἐβοήθησε. καὶ Ἴπποκράτης μὲν ἀπέθανεν, οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἐφυγον εἰς τὴν πόλιν. ἄμα δὲ καὶ Φαρνάβαζος, οὐ δυνάμενος συμμίξει πρὸς 7
 τὸν Ἴπποκράτη διὰ τὴν στενοπορίαν, τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτευχισμάτων ἐγγὺς ὄντων, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ τῶν Καλχηδονίων, οὗ ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. ἐκ τούτου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν ᾤχετο εἰς 8
 τὸν Ἑλλήσποντον καὶ εἰς Χερρόνησον χρήματα πρά-
 ξαν· οἱ δὲ λοιποὶ στρατηγοὶ συνεχώρησαν πρὸς Φαρ-
 9 νάβαζον ὑπὲρ Καλχηδόνας εἰκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνάβαζον καὶ ὡς βασιλέα πρέσβεις Ἀθη-
 ναίων ἀναγαγεῖν, καὶ ὄρκους ἔδοσαν καὶ ἔλαβον παρὰ 9
 Φαρναβάζου ὑποτελεῖν τὸν φόρον Καλχηδονίων Ἀθηναίοις ὅσον περ εἰώθεσαν καὶ τὰ ὀφειλόμενα χρή-
 10 ματα ἀποδοῦναι, Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν Καλχη-
 δονίοις, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλείῃς πρέσβεις ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ὄρκοις οὐκ ἐτύγχανε παρών, ἀλλὰ 10
 περὶ Σηλυβρίαν ἦν· ἐκείνην δ' ἔλθων πρὸς τὸ Βυζάν-
 τιον ἦκεν, ἔχων Χερρονησίτας τε πανδημεὶ καὶ ἀπὸ Θράκης στρατιώτας καὶ ἱππέας πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ ἀξιῶν δεῖν κἀκεῖνον ὀμνύναι, περιέ- 11

μενευ ἐν Καλχηδόνι, μέχρι ἔλθοι ἐκ τοῦ Βυζαντίου
 ἐπειδὴ δ' ἦλθεν, οὐκ ἔφη ὀμείσθαι, εἰ μὴ κακείνους αὐ-
 12 τῶ ὀμείται. μετὰ ταῦτα ἄμωσεν ὁ μὲν ἐν Χρυσόπολει
 οἷς Φαρνάβαζος ἐπεμψε Μιτροβάτει καὶ Ἀρνάπει, ὁ
 δ' ἐν Καλχηδόνι τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου Εὐρυπτόλεμον
 καὶ Διοτίμω τὸν τε κοινὸν ὄρκον καὶ ἰδίᾳ ἀλλήλοις
 13 πίστεις ἐποίησαντο. Φαρνάβαζος μὲν οὖν εὐθύς ἀπήει,
 καὶ τοὺς παρὰ βασιλέα πορευομένους πρέσβεις ἀπαν-
 τῶν ἐκέλευσεν εἰς Κύζικον. ἐπέμψθησαν δὲ Ἀθηναίων
 μὲν Δωρόθεος, Φιλοδίκης, Θεογένης, Εὐρυπτόλεμος,
 Μαντίθεος, σὺν δὲ τούτοις Ἀργεῖοι Κλεόστρατος,
 Πυρρόλοχος· ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέ-
 σβεις Πασιππίδας καὶ ἑτεροὶ, μετὰ δὲ τούτων καὶ Ἐρμο-
 κράτης, ἥδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς
 14 αὐτοῦ Πρόξενος. καὶ Φαρνάβαζος μὲν τούτους ἤγρεν·
 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρκουν περικτειχί-
 σαντες, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος ἀροβολισμοὺς καὶ προσβο-
 15 λὰς ἐποιούντο. ἐν δὲ τῷ Βυζαντίῳ ἦν Κλέαρχος Λα-
 κεδαιμόνιος ἀρμοστής καὶ σὺν αὐτῷ τῶν περιοίκων τι-
 νὲς καὶ τῶν νεοδαμωδῶν οὐ πολλοὶ καὶ Μεγαρεῖς καὶ
 ἄρχων αὐτῶν Ἐλιξος Μεγαρεὺς καὶ Βοιωτοὶ καὶ τού-
 16 των ἄρχων Κοιρατάδας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς οὐδὲν
 ἐδύνατο διαπράξασθαι κατ' ἰσχύν, ἐπεισάν τινας τῶν
 17 Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν. Κλέαρχος δὲ ὁ ἀρ-
 μοστής οἰόμενος οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι, καταστήσας
 δὲ ἅπαντα ὡς ἐδύνατο κάλλιστα καὶ ἐπιτρέψας τὰ ἐν
 τῇ πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλιξω, διέβη παρὰ τὸν Φαρ-
 νάβαζον εἰς τὸ πέραν, μισθὸν τε τοῖς στρατιώταις παρ'
 αὐτοῦ ληψόμενος καὶ ναῦς συλλέξων, αἱ ἦσαν ἐν
 τῷ Ἐλλησπόντῳ ἄλλαι καταλειμμέναι φρουρίδες
 ὑπὸ Πασιππίδου καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ καὶ ἄς Ἀγησανδρό-
 δας εἶχεν ἐπὶ Θράκης, ἐπιβάτης ὦν Μινδάρου, καὶ

ὅπως ἄλλαι ναυπηγηθεῖσαν, ἀθροῖαι δὲ γενόμεναι
 πᾶσαι κακῶς τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ποιοῦσαι
 ἀποσπάσειαν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου.
 ἐπεὶ δ' ἐξέπλευσεν ὁ Κλέαρχος, οἱ προδιδόντες τὴν πό- 18
 λιν τῶν Βυζαντίων Κύδων καὶ Ἀρίστων καὶ Ἀναξι-
 κράτης καὶ Ἀνκοῦργος καὶ Ἀναξίλαος, ὃς ὑπαγόμενος 19
 θανάτου ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι διὰ τὴν προδοσίαν
 ἀπέφυγεν, ὅτι οὐ προδοίῃ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σώσαι,
 παῖδας ὄρων καὶ γυναῖκας λιμῶ ἀπολλυμένας, Βυζάν-
 των ὦν καὶ οὐ Λακεδαιμόνιος· τὸν γὰρ ἐνόντα σῖτον
 Κλέαρχον τοῖς Λακεδαιμονίων στρατιώταις διδόναι·
 διὰ ταῦτ' οὖν τοὺς πολεμίους ἔφη εἰσέσθαι, οὐκ ἀργυ-
 ρίου ἕνεκα οὐδὲ διὰ τὸ μισεῖν Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ 20
 αὐτοῖς παρεσκευάστο, νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς πύλας
 τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλουμένας εἰσήγαγον τὸ στρατεύ-
 μα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ὁ δὲ Ἐλιξος καὶ ὁ Κοιρατάδας 21
 οὐδὲν τούτων εἰδότες ἐβοήθουν μετὰ πάντων εἰς τὴν
 ἀγορὰν· ἐπεὶ δὲ πάντῃ οἱ πολέμιοι κατεῖχον, οὐδὲν
 ἔχοντες ὅ,τι ποιήσειαν, παρέδοσαν σφᾶς αὐτούς. καὶ 22
 οὔτοι μὲν ἀπεπέμψθησαν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ Κοιρατά-
 δας ἐν τῷ ὄχλῳ ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ ἔλαθεν
 ἐποδρὰς καὶ ἀπεσώθη εἰς Λεκέλειαν.

Φαρνάβαζος δὲ καὶ οἱ πρέσβεις τῆς Φοινίκης ἐν IV.
 Γορδιεῶ ὄντες τὸν χειμῶνα τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον πε-^{a.c.}₄₀₈
 πραγμένα ἤκουσαν. ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος πορευο- 2
 μένοις αὐτοῖς παρὰ βασιλέα ἀπήντησαν καταβαίνοντες
 οἱ τε Λακεδαιμονίων πρέσβεις Βοιωτίος [ὄνομα] καὶ οἱ
 μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἄλλοι ἄγγελοι, καὶ ἔλεγον ὅτι Λακε-
 δαιμόνιοι πάντων ὦν δέονται πεπραγότες εἶεν παρὰ
 βασιλέως, καὶ Κύρος, ἄρξων πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ 3
 καὶ συμπολεμήσων Λακεδαιμονίοις, ἐπιστολήν τε ἔφερε
 τοῖς κάτω πᾶσι τὸ βασίλειον σφράγισμα ἔχουσαν, ἐν ἧ

ἐνήν και τάδε· Καταπέμπω Κύρον κάρανον τῶν εἰς
 4 Καστωλὸν ἀθροισμένων. [τὸ δὲ κάρανον ἔστι κύριον.]
 ταῦτ' οὖν ἀκούοντες οἱ τῶν Ἀθηναίων πρόσβεις, και
 ἐπειδὴ Κύρον εἶδον, ἐβούλοντο μάλιστα μὲν παρὰ βα-
 5 σιλέα ἀναβῆναι, εἰ δὲ μὴ, οἴκαδε ἀπελθεῖν. Κύρος δὲ
 Φαρναβάζω εἶπεν ἢ παραδοῦναι τοὺς πρόσβεις ἑαυτῷ
 ἢ μὴ οἴκαδε πω ἀποπέμψαι, βουλόμενος τοὺς Ἀθη-
 6 ναίους μὴ εἰδέναι τὰ πραττόμενα. Φαρνάβαξος δὲ
 τέως μὲν καταῖχε τοὺς πρόσβεις, φάσκων τοτὲ μὲν ἀνά-
 ξειν αὐτοὺς παρὰ βασιλέα, τοτὲ δὲ οἴκαδε ἀποπέμψειν,
 7 ὡς μηδὲν μέμψηται· ἐπειδὴ δὲ ἐνιαυτοὶ τρεῖς ἦσαν,
 ἐδεήθη τοῦ Κύρου ἀφεῖναι αὐτοὺς, φάσκων ὁμομοκέ-
 ναι ἀπάξειν ἐπὶ θάλατταν, ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλέα.
 πέμψαντες δὲ Ἀριοβαρξάνει παρακομίσαι αὐτοὺς ἐκέ-
 λευον· ὁ δὲ ἀπήγαγεν εἰς Κίον τῆς Μυσίας, ὅθεν πρὸς
 τὸ ἄλλο στρατόπεδον ἀπέπλευσαν.

8 Ἀλκιβιάδης δὲ βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιωτῶν
 101. ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθὺς ἐπὶ Σάμου· ἐκεῖθεν
 δὲ λαβὼν τῶν νεῶν εἴκοσιν ἐπλευσε τῆς Καρίας εἰς τὸν
 9 Κεραμικὸν κόλπον. ἐκεῖθεν δὲ συλλέξας ἑκατὸν τά-
 λαιντα ἤκεν εἰς τὴν Σάμον. Θρασύβουλος δὲ σὺν τριά-
 κοντα ναυσὶν ἐπὶ Θράκης ᾤχετο, ἐκεῖ δὲ τὰ τε ἄλλα
 χωρία τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους μεθεστηκότα κατεστρέ-
 ψατο και Θάσον, ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ τε τῶν πολέμων
 10 και στάσεων και λιμοῦ. Θράσυλλος δὲ σὺν τῇ ἄλλῃ
 στρατιᾷ εἰς Ἀθήνας κατέπλευσε· πρὶν δὲ ἤκειν αὐτὸν
 οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγούς εἶλοντο Ἀλκιβιάδην μὲν φεύ-
 γοντα και Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτου ἐκ
 11 τῶν οἰκοθεν. Ἀλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου ἔχων τὰ
 χρήματα κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν, ἐκεῖ-
 θεν δ' ἀνήχθη εὐθὺς Γυθείου ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν τριή-
 ρων, ἃς ἐπνυθάνετο Λακεδαιμονίους αὐτόθι παρα-

σμενάζειν τριάκοντα, και τοῦ οἴκαδε κατάπλου ὅπως ἢ
 πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει. ἐπεὶ δ' ἑώρα ἑαυτῷ εὖνουν οὐ-
 σαν και στρατηγὸν αὐτὸν ἠρημένους και ἰδίᾳ μεταπεμ-
 πομένους τοὺς ἐπιτηδείους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πει-
 ραιᾶ ἡμέρα ἢ Πλυντήρια ἤγρεν ἢ πόλις, τοῦ ἔδους κα-
 τακεκαλυμμένον τῆς Ἀθηνᾶς, ὅ τινες οἰωνίζοντο ἀνε-
 πιτήδειον εἶναι και αὐτῷ και τῇ πόλει· Ἀθηναίων γὰρ
 οὐδεὶς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπονδαίου ἔργου
 13 τολμήσαι ἂν ἄψασθαι. καταπλέοντος δ' αὐτοῦ ὅ τε ἐκ
 τοῦ Πειραιῶς και ὁ ἐκ τοῦ ἄστεως ὄχλος ἠθροίσθη πρὸς
 τὰς ναῦς, θαυμάζοντες και ἰδεῖν βουλόμενοι τὸν Ἀλ-
 κιβιάδην, λέγοντες οἱ μὲν ὡς κράτιστος εἶη τῶν πολι-
 τῶν και μόνος [ἀπελογήθη ὡς] οὐ δικαίως φύγοι, ἐπι-
 βουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Ἐλαττον ἐκείνου δυναμένων
 μοχθηρότερά τε λεγόντων και πρὸς τὸ αὐτῶν ἰδιου
 κέρδος πολιτευόντων, ἐκείνου αἰεὶ τὸ κοινὸν αὔξοντος
 και ἀπὸ τῶν αὐτοῦ και ἀπὸ τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ,
 ἐθέλοντος δὲ τότε κρίνεσθαι παραχρήμα τῆς αἰτίας 14
 [ἄρι] γεγενημένης ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὰ μυστήρια,
 ὑπερβαλόμενοι οἱ ἐχθροὶ τὰ δοκοῦντα δίκαια εἶναι
 ἀπόντα αὐτὸν ἐστέρησαν τῆς πατρίδος· ἐν ᾧ χρόνῳ ὑπὸ 15
 ἀμηχανίας [δουλεύων] ἠναγκάσθη μὲν θεραπεύειν τοὺς
 ἐχθίστους, κινδυνεύων αἰεὶ παρ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπο-
 λέσθαι· τοὺς δὲ οἰκειοτάτους πολίτας τε και συγγενεῖς
 και τὴν πόλιν ἄπασαν ὄρων ἐξαμαρτάνουσαν, οὐκ εἶ-
 χεν ὅπως ἄφελολῆ φρυγῇ ἀπειρογόμενος· οὐκ ἔφασαν δὲ 16
 τῶν οἰωνπερ αὐτὸς ὄντων εἶναι καινῶν δεῖσθαι πρα-
 γμάτων οὐδὲ μεταστάσεως· ὑπάρχειν γὰρ ἐκ τοῦ δή-
 μου αὐτῷ μὲν τῶν τε ἡλικιωτῶν πλέον ἔχειν τῶν τε
 πρεσβυτέρων μὴ ἐλαττοῦσθαι, τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς
 τοιοῦτοις δοκεῖν εἶναι οἰοισπερ πρότερον, ὕστερον δὲ

δυνασθεῖσιν ἀπολλύναι τοὺς βελτίστους, αὐτοὺς δὲ μόνους λειψθέντας δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν
 17 πολιτῶν ὅτι ἑτέροις βελτίοισιν οὐκ εἶχον χρῆσθαι· οἱ δὲ, ὅτι τῶν παροικομένων αὐτοῖς κακῶν μόνος αἴτιος εἴη, τῶν τε φοβερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι μόνος
 18 κινδυνεύσαι ἡγεμῶν καταστῆναι. Ἀλκιβιάδης δὲ πρὸς τὴν γῆν ὀρμισθεὶς ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως, φοβούμενος τοὺς ἐχθρούς· ἐπαναστάς δὲ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδείους, εἰ παρεῖησαν.
 19 κατιδὼν δὲ Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιδάμαντος, αὐτοῦ δὲ ἀνεψίου, καὶ τοὺς ἄλλους οἰκειοὺς καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν, τότε ἀποβάς ἀναβαίνει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν
 20 παρεσκευασμένων, εἴ τις ἄπτοιο, μὴ ἐπιτρέπειν. ἐν δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος ὡς οὐκ ἠσεβήμεν, εἰπὼν δὲ ὡς ἠδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν τὴν ἐκκλησίαν, ἀναρροηθεὶς ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ, ὡς οἶός τε ὦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν, πρότερον μὲν τὰ μυστήρια τῶν Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν ἀρόντων διὰ τὸν πόλεμον, κατὰ γῆν ἐποίησεν ἔξαγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἕπαν-
 21 τας· μετὰ δὲ ταῦτα κατελέξατο στρατιάν, ὀπλίτας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἱππέας δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν. καὶ μετὰ τὸν κατάπλου τριτῷ μηνὶ ἀνήχθη ἐπ' Ἄνδρον ἀφροστρηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μετ' αὐτοῦ Ἀριστοκράτης καὶ Ἀδείμαντος ὁ Λευκολοφίδου συνεπέμφθησαν ἡρημένοι κατὰ γῆν
 22 στρατηγοί. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα τῆς Ἀνδρίας χώρας εἰς Γαύρειον· ἐκβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέψαντο καὶ κατέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν καὶ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς καὶ τοὺς Λάκω-

νας οἱ αὐτόθι ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ τροπαιὸν τε ἔστησε 23 καὶ μέγας αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας ἐπλευσεν εἰς Σάμον, κακείθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρότερον τούτων οὐ πολλῶν V. χρόνῳ Κρατησιπίδα τῆς ναυαρχίας παρεληλυθυίας Λύσανδρον ἐξέπεμψαν ναύαρχον. ὁ δὲ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον καὶ ναῦς ἐκεῖθεν λαβῶν, εἰς Κῶ καὶ Μίλητον ἐπλευσεν, ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἐφεσον, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε ναῦς ἔχων ἑβδομήκοντα μέχρι οὗ Κῦρος εἰς Σάρδεῖς ἀφίκετο. ἐπεὶ δ' ἦκεν, ἀνέβη πρὸς αὐτὸν σὺν τοῖς ἐκ Λα- 2 κεδαίμονος πρέσβεσιν. ἐνταῦθα δὲ κατὰ τε τοῦ Τισσαφέρνηου ἔλεγον ἃ πεποιηκῶς εἶη, αὐτοῦ τε Κῦρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. Κῦρος δὲ τὸν τε πατέρα ἔφη ταῦτα ἐπεσταλκέναι καὶ 3 αὐτὸς οὐκ ἄλλ' ἐγνωκέναι, ἀλλὰ πάντα ποιήσειν· ἔχων δὲ ἦκεν τάλαντα πεντακόσια· ἐὰν δὲ ταῦτα ἐκλίπη, τοῖς ἰδίῳις χρῆσεσθαι ἔφη, ἃ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔδωκεν· ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα, καὶ τὸν θρόνον κατακόψειν ἐφ' οὗ ἐκάθητο, ὄντα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν. οἱ δὲ ταῦτ' ἐπήνον καὶ 4 ἐκέλευον αὐτὸν τάξει τῷ ναύτῃ δραχμὴν Ἀττικὴν, διδάσκοντες ὅτι ἂν οὗτος ὁ μισθὸς γένηται, οἱ τῶν Ἀθηναίων ναῦται ἀπολείψουσι τὰς ναῦς, καὶ μείω χρήματα ἀναλώσει. ὁ δὲ καλῶς μὲν ἔφη αὐτοὺς λέγειν, οὐ δυ- 5 νατὸν δ' εἶναι παρ' ἃ βασιλεὺς ἐπέστειλεν αὐτῷ ἄλλα ποιεῖν. εἶναι δὲ καὶ τὰς συνθήκας οὕτως ἐχούσας, τριάκοντα μνᾶς ἐκάστη νηὶ τοῦ μηνὸς διδόναι, ἑπτάσας ἂν βούλωνται τρέφειν Λακεδαιμόνιοι. ὁ δὲ Λύσαν- 6 δρος τότε μὲν ἐσιώπησε· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον, ἐπεὶ αὐτῷ προπιῶν ὁ Κῦρος ἤφρατο τί ἂν μάλιστα χαρίζοιτο ποιῶν, εἶπεν ὅτι εἰ πρὸς τὸν μισθὸν ἐκάστῳ ναύτῃ ὀβολὸν προσθεῖης. ἐν δὲ τούτῳ τέτταρες ὀβολοὶ ἦν 7 ὁ μισθός, πρότερον δὲ τριῶβολου. καὶ τὸν τε πρου- Xenoph. Hist. Gr 2

φειλόμενον ἀπέδωκε καὶ ἔτι μῆρὸς προύδωκεν, ὥστε
 8 τὸ στράτευμα πολὺ προθυμότερον εἶναι. οἱ δὲ Ἀθη-
 ναῖο ἀκούοντες ταῦτα ἀθύμως μὲν εἶχον, ἐπεμπον δὲ
 9 πρὸς τὸν Κύρον πρέσβεις διὰ Τισσαφέρου. ὁ δὲ οὐ
 προσεδέχετο, δεομένου Τισσαφέρου καὶ λέγοντος,
 ἄπερ αὐτὸς ἐποίει πεισθεὶς ὑπ' Ἀλκιβιάδου, σκοπεῖν
 ὅπως τῶν Ἑλλήνων μῆδὲ οἵτινες ἰσχυροὶ ὄσιν, ἀλλὰ
 10 πάντες ἀσθενεῖς, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς στασιάζοντες. καὶ
 ὁ μὲν Ἀύσανδρος, ἐπεὶ αὐτῷ τὸ ναυτικὸν συνετέτακτο,
 ἀνεκλύσας τὰς ἐν τῇ Ἐφέσῳ οὐσας ναῦς ἐνενήκοντα
 11 ἡσυχίαν ἤγειν, ἐπισκευάζων καὶ ἀναψύχων αὐτάς. Ἀλ-
 κιβιάδης δὲ ἀκούσας Θρασύβουλον ἐξ Ἑλλησπόντου
 ἦκοντα τειχίσειν Φώκαιαν διέπλευσε πρὸς αὐτόν, κα-
 ταλιπῶν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον τὸν αὐτοῦ κυβερ-
 νήτην, ἐπιστείλας μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς Ἀυσάνδρου
 12 ναῦς. ὁ δὲ Ἀντίοχος τῇ τε αὐτοῦ νηὶ καὶ ἄλλῃ ἐκ Νο-
 τίου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων εἰσπλεύσας παρ' αὐ-
 13 τὰς τὰς πρῶτας τῶν Ἀυσάνδρου νεῶν παρέπλει. ὁ δὲ
 Ἀύσανδρος τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγας τῶν νεῶν καθελκύ-
 σασ ἐδίωκεν αὐτόν, ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ Ἀντιόχῳ
 ἐβοήθουν πλείοσι ναυσὶ, τότε δὴ καὶ πάσας συντάξας
 ἐπέπλει. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ Νο-
 τίου καθελκύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις ἀνήχθησαν,
 14 ὥς ἑκάστος ἦνοιξεν. ἐκ τούτου δ' ἐναυμάχησαν οἱ μὲν
 ἐν τάξει, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διεσπαρμέναις ταῖς ναυσὶ,
 μέχρι οὗ ἐφυγον ἀπολέσαντες πεντεκαίδεκα τριήρεις.
 τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείστοι ἐξέφυγον, οἱ δ' ἐξω-
 γρήθησαν. Ἀύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς ἀναλαβὼν καὶ
 τρόπαιον στήσας ἐπὶ τοῦ Νοτίου διέπλευσεν εἰς Ἐφε-
 15 σον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι εἰς Σάμον. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκι-
 βιάδης ἔλθων εἰς Σάμον ἀνήχθη ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις
 ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων, καὶ πρὸ τοῦ στόματος

παρέταξεν, εἴ τις βούλοιο ναυμαχεῖν. ἐπειδὴ δὲ Ἀύ-
 σανδρος οὐκ ἀντανήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλατ-
 τοῦσθαι, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον. Λακεδαιμόνιοι δὲ
 ὀλίγῳ ὕστερον αἰρουῦσι Δελφίνιον καὶ Ἡϊόνα. οἱ δὲ 16
 ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλε-
 πῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, οἴομενοι δι' ἀμέλειάν τε καὶ
 ἀκράτειαν ἀπολαλεκένοι τὰς ναῦς, καὶ στρατηγούς
 εἵλοντο ἄλλους δέκα, Κόνωνα, Διομέδοντα, Λέοντα,
 Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτη, Ἀρχέστρατον,
 Πρωτόμαχον, Θράσυλλον, Ἀριστογένη. Ἀλκιβιά- 17
 δης μὲν οὖν πονήρας καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ φερόμενος,
 λαβὼν τριήρη μίαν ἀπέπλευσεν εἰς Χερρόνησον εἰς τὰ
 ἑαυτοῦ τείχη. μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων ἐκ τῆς Ἀυδρου 18
 οὖν αἰς εἶχε ναυσὶν εἴκοσι ψηφισαμένων Ἀθηναίων εἰς
 Σάμον ἐπλευσεν ἐπὶ τὸ ναυτικόν. ἀντὶ δὲ Κόνωνος εἰς
 Ἀυδρου ἐπεμφαν Φανοσθένη, τέτταρας ναῦς ἔχοντα.
 οὗτος περιτυχὼν δυοῖν τριήροιν Θουρίαν ἔλαβεν αὐ- 19
 τοῖς ἀνδράσι· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἅπαντας ἔδη-
 σαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν Δωριέα, ὄντα
 μὲν Ῥόδιον, πάλαι δὲ φυγάδα ἐξ Ἀθηναίων καὶ Ῥόδου
 ὑπὸ Ἀθηναίων κατεψηφισμένων αὐτοῦ θάνατον καὶ
 τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς, ἐλε-
 ῆσαντες ἀφείσαν οὐδὲ χρήματα προξάμενοι. Κόνων 20
 δ' ἐπεὶ εἰς τὴν Σάμον ἀφίκετο καὶ τὸ ναυτικὸν κατέλα-
 βεν ἀθύμως ἔχον, συμπληρώσας τριήρεις ἑβδομήκοντα
 ἀντὶ τῶν προτέρων, οὐσῶν πλέον ἢ ἑκατόν, καὶ ταύ-
 ταις ἀναγαρόμενος μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, ἄλ-
 λοτε ἄλλῃ ἀποβαίνων τῆς τῶν πολεμίων χώρας ἐλή-
 ζετο. [καὶ ὁ ἐναντὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι εἰς Σικε- 21
 λίαν στρατεύσαντες εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τριήρεσι καὶ πε-
 ζῆς στρατιᾷς δώδεκα μυριάσιν εἶλον Ἀκράγαντα λιμῶ,
 μάχη μὲν ἠττηθέντες, προσκαθεζόμενοι δὲ ἐπτά μῆνας.]

VI. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔπει [ᾧ ἢ τε σελήνη ἐξέλιπεν ἐσπέ-
 106. ρας καὶ ὁ παλαιὸς τῆς Ἀθηνᾶς νεὸς ἐν Ἀθήναις ἐνε-
 προήσθη, Πιτύα μὲν ἐφορευόντος, ἄρχοντος δὲ Καλ-
 λικίου Ἀθήνησιν,] οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Λυσάνδρῳ παρ-
 εληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου [καὶ τῷ πολέμῳ τεττάρων
 καὶ εἴκοσιν ἔτων] ἐπεμψαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρατί-
 2 δαν. ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Λυσάνδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ
 Καλλικρατίδῃ ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδοίῃ καὶ
 ναυμαχία νενικηκώς. ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου
 ἐν ἀριστερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὐ ἦσαν αἱ τῶν
 Ἀθηναίων νῆες, ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ
 3 ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν. οὐ φαμένον δὲ τοῦ Λυ-
 σάνδρου πολυπραγμονεῖν ἄλλου ἀρχοντος, αὐτὸς ὁ
 Καλλικρατίδας πρὸς αἷς παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε ναυσὶ
 προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ρόδου καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ
 τῶν συμμάχων πεντήκοντα ναῦς. ταύτας δὲ πάσας
 ἀθροίσας, οὕσας τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, παρεσκευ-
 4 ἀζετο ὡς ἀπαντησόμενος τοῖς πολεμίοις. καταμαθὼν
 δ' ὑπὸ τῶν Λυσάνδρου φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ
 μόνον ἀπροθύμως ὑπηρετούντων, ἀλλὰ καὶ διαθρο-
 ούντων ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα
 παραπίπτειν ἐν τῷ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολ-
 λάκις ἀντ' ἐπιτηδείων γενομένων καὶ ἄρτι συνιέντων
 τὰ ναυτικά καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον γινωσκόντων
 ἀπείρους θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνώτας τοῖς ἐκεῖ,
 κινδυνεύοιεν τι παθεῖν διὰ τοῦτο, ἐκ τούτου δὲ ὁ
 Καλλικρατίδας συγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων ἐκεῖ
 παρόντας ἔλεγεν αὐτοῖς τοιαῦτα.
 5 Ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ οἴκοι μένειν, καὶ εἴτε Λυσάνδρος
 εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται
 εἶναι, οὐ κωλύω τί κατ' ἐμέ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς πόλεως
 ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς οὐκ ἔχω τί ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ κε-

λευόμενα ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστα. ὑμεῖς δὲ πρὸς ἅ
 ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἴστε
 γὰρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα
 ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν ἢ οἴ-
 κῳ ἀποπλεῖν ἐροῦντα τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε.

Οὐδενὸς δὲ τοληήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ τοῖς οἴ- 6
 κοι πείθεσθαι ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦμαι, ἐλθῶν παρὰ Κύ- 7
 ρον ἤτει μισθὸν τοῖς ναύταις· ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε δύο ἡμέ- 7
 ρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ ἀχθεσθεὶς τῇ ἀνα-
 βολῇ καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσεσιν, ὀργισθεὶς καὶ
 εἰπὼν ἀθλιωτάτους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβά-
 ρους κολακεύουσιν ἐνεκα ἀργυρίου, φάσκων τε, ἣν σω-
 θῆ ὀικαδε, κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνατὸν διαλλάξειν Ἀθη-
 ναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον·
 κἀκεῖθεν πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χροῆ· 8
 ματα, ἐκκλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων τάδε εἶπεν.

Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἀρχουσι
 πείθεσθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς
 τὸν πόλεμον διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλείστα
 κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέναι. δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξηγεῖ- 9
 σθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ
 μάλιστα βλάπτωμεν τοὺς πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λα-
 κεδαιμόνος ἦκωσιν, οὓς ἐγὼ ἐπεμψα χρήματα ἄξοντας,
 ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρχοντα Λυσάνδρος Κύρῳ ἀποδοῦς 10
 ὡς περιττὰ οὐτα οἴχεται· Κύρος δὲ ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ'
 αὐτὸν αἰεὶ ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δ' ἐπὶ τὰς
 ἐκείνου θύρας φοιτᾶν οὐκ ἐδυνάμην ἐμαυτὸν πείσαι.
 ὑπισχροῦμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγα- 11
 θῶν ἐν τῷ χρόνῳ ἢ ἂν ἐκεῖνα προσδεχόμεθα χάριν
 ἀξίαν ἀποδώσειν. ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξομεν τοῖς
 βαρβάροις ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνου θαναμάζειν δυνά-
 μεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.

12 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι δεδιότες εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ λαβὼν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος καὶ ἐκ Χίου πεντεδραχμῖαν ἐκάστῳ πᾶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος ἐπλευσε τῆς Λέ-
 13 σβου ἐπὶ Μήθυμναν πολεμίαν οὔσαν. οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μηθυμναίων προσχωρεῖν, ἀλλ' ἐμφροῦρον ὄντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀττικίζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ τὴν πόλιν κατὰ κράτος.
 14 τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα διήρπασαν οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα συνήθροισεν ὁ Καλλικρατίδας εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ κελυόντων τῶμισυμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μηθυμναίους οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἀρχοντος οὐδένα Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐκείνου δυνατὸν ἀνδραπο-
 15 δισθῆναι. τῇ δ' ὕστεραία τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφήκε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ δοῦλα πάντα ἀπέδοτο· Κόνωνι δὲ εἶπεν ὅτι παύσει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. κατιδὼν δὲ αὐτὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐδίωκεν ὑποτεμνόμενος
 16 τὸν εἰς Σάμον πλοῦν, ὅπως μὴ ἐκεῖσε φύγοι. Κόνων δ' ἔφυγε ταῖς ναυσὶν εὐ πλεούσαις διὰ τὸ ἐκ πολλῶν πληρωμάτων εἰς ὀλίγας ἐκλελέχθαι τοὺς ἀρίστους ἐρέτας, καὶ καταφεύγει εἰς Μυτιλήνην τῆς Λέσβου καὶ σὺν αὐτῷ τῶν δέκα στρατηγῶν Λέων καὶ Ἐρασιπιδης. Καλλικρατίδας δὲ συνεισέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, διώ-
 17 κων ναυσὶν ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. Κόνων δὲ ὡς ἐφθῆ ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακωλυθείς, ἠγαγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λιμένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δὲ ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετταράκοντα οὔσας, ὑπὸ τῷ τέ-
 18 χει ἀνείλκυσε. Καλλικρατίδας δὲ ἐν τῷ λιμένι ὀρμισάμενος ἐπολιόρκει ἐνταῦθα, τὸν ἐκπλοῦν ἔχων. καὶ

κατὰ γῆν μεταπεμφόμενος τοὺς Μηθυμναίους πανδη-
 μεί καὶ ἐκ τῆς Χίου τὸ στρατεύμα διεβίβασε· χορήματά
 τε παρὰ Κύρου αὐτῷ ἦλθεν. ὁ δὲ Κόνων ἐπεὶ ἐπο- 19
 λιορκεῖτο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ σίτου οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορήσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ ἐν τῇ πόλει ἦσαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν διὰ τὸ μὴ πυθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν νεῶν τὰς ἀρίστα πλεούσας δύο ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέρας, ἐξ ἀπα-
 σῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρέτας ἐκλέξας καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς κοίλην ναῦν μεταβιβάσας καὶ τὰ παρα-
 ρύματα παραβαλὼν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεί- 20
 χον, εἰς δὲ τὴν ἑσπέραν, ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς πολεμίοις ταῦτα ποιούν-
 τας. πέμπτη δὲ ἡμέρα εἰσθέμενοι σῖτα μέτρια, ἐπει-
 δὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν καὶ οἱ ἐφορμούντες ὀλιγώρως εἴχου καὶ ἐνιοὶ ἀνεπαύοντο, ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμέ-
 νος, καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ εἰς τὸ πέλαγος. τῶν δ' ἐφορμούντων ὡς ἕκαστοι ἦνοιγον, 21
 τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτουτες καὶ ἐγειρόμενοι ἐβόη-
 θουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῇ ἀριστοποιούμε-
 νοι· εἰσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν εἰς τὸ πέλαγος ἀφορμή-
 σασαν, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέλαβον, καὶ κρα-
 τησαντες μάχῃ, ἀναδησάμενοι ἀπήγον εἰς τὸ στρατό-
 πεδον αὐτοῖς ἀνδράσι. ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου 22
 φρυγούσα ναῦς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη εἰς τὰς Ἀθήνας
 ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Λιομέδων δὲ βοηθῶν Κό-
 νωνι πολιορκουμένῳ δώδεκα ναυσὶν ὤρμισατο εἰς τὸν
 εὐρίπον τὸν τῶν Μυτιληναίων. ὁ δὲ Καλλικρατίδας 23
 ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης δέκα μὲν τῶν νεῶν ἔλαβε,
 Λιομέδων δ' ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ. τοῖ δὲ Ἀθη- 24
 ναῖοι τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπεὶ ἤκουσαν,
 ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶ ἑκατὸν καὶ δέκα, εἰσβι-

βάζοντες τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαντες τὰς δέκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις ἀπῆραν. εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν 25 ἱππέων πολλοί. μετὰ ταῦτα ἀνήχθησαν εἰς Σάμον, ἀκκείθεν Σαμίας ναῦς ἔλαβον δέκα· ἠθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριάκοντα παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, εἰσβαίνειν ἀναγκάσαντες ἅπαντας, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινας αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω οὔσαι. ἐγένοντο δὲ αἱ 26 πᾶσαι πλείους ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀκούων τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ οὔσαν, αὐτοῦ μὲν κατέλιπε πεντήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐτεόνικον, ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεὶς ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρα ἀντίου 27 τῆς Μυτιλήνης. τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις· 28 αὐταὶ δ' εἰσὶν ἀντίου τῆς Λέσβου. τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρά, καὶ τινων αὐτῷ ἐξαγγελιάντων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἐξαπιναιῶς προσπέσοι· ὕδωρ δ' ἐπιγεγόμενον πολὺ καὶ βρονταὶ διεκάλυψαν τὴν ἀναγωγὴν. ἐπεὶ δὲ ἀνέ- 29 σχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπλεῖ ἐπὶ τὰς Ἀργινούσας.] οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγοντο εἰς τὸ πέλαγος τῷ εὐώνυμῳ, παρατεταγμένοι ὧδε. Ἀριστοκράτης μὲν τὸ εὐώνυμον ἔχων ἤγειτο πεντεκαίδεκα ναυσί, μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων ἑτέροις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτει μὲν Περικλῆς, Διομέδοντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ Διομέδοντα οἱ Σάμιοι δέκα ναυσὶν ἐπὶ μιᾶς τεταγμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος ὀνόματι Ἴππεύς· ἐχόμενα δ' αἱ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ αὐταὶ ἐπὶ μιᾶς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ εἰ 30 τινες ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες. τὸ δὲ δεξιὸν κέρας Πρωτόμαχος εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσί· παρὰ δ' αὐτὸν Θρά-

συλλογ ἑτέροις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Πρωτομάχῳ μὲν Λυσίας, ἔχων τὰς ἰσας ναῦς, Θρασύλλῳ δὲ 31 Ἀριστογένης. οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα μὴ διέκπλου διδοῖεν· χεῖρον γὰρ ἔπλεον. αἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἀντιτεταγμένοι ἦσαν ἅπασαι ἐπὶ μιᾶς ὡς πρὸς διέκπλου καὶ περιπλου παρσκευασμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν. εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέρας Καλλικρατίδας. Ἐρμῶν δὲ Μεγαρεὺς ὁ τῷ Καλλικρατίδᾳ κυβερνῶν 32 εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι εἴη καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων πολλῷ πλείονες ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ εἶπεν ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδὲν μὴ κάκιον οἰκείται αὐτοῦ ἀποθανόντος, φεύγειν δὲ αἰσχρὸν ἔφη εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐνανμάχησαν χρόνον πολὺν, 33 πρῶτον μὲν ἀθροαί, ἔπειτα δὲ διεσκηδασμένοι. ἐπεὶ δὲ Καλλικρατίδας τε ἐμβαλούσης τῆς νεῆς ἀποπεσῶν εἰς τὴν θάλατταν ἠφανίσθη Πρωτόμαχος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ἐνίκησαν, ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο εἰς Χίον, πλείστων δὲ καὶ εἰς Φωκίαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν εἰς τὰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. ἀπόλουντο δὲ τῶν μὲν Ἀθη- 34 ναίων νῆς πέντε καὶ εἴκοσιν αὐτοῖς ἀνδράσι ἐκτὸς ὀλίγων τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέντων, τῶν δὲ Πελοποννησίων Λακωνικαὶ μὲν ἑννέα, τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα, τῶν δ' ἄλλων συμμάχων πλείους ἢ ἐξήκοντα· ἔδοξε δὲ [καὶ] τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπὶ μὲν 35 καὶ τετταράκοντα ναυσὶ Θηραμένη τε καὶ Θρασύβουλον τριηράρχους ὄντας καὶ τῶν ταξιάρχων τινὰς πλεῖν ἐπὶ τὰς καταδεδυννίας ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρόπους, ταῖς δὲ ἄλλαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῇ Μυτιλήνῃ ἐφορμούσας. ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμῶν διεκάλυψεν αὐτοὺς μέγας γενόμενος· τρόπαιον δὲ στήσαντες αὐτοῦ ἠύλιζοντο. τῷ δ' 36

Ἐτεονίκῳ ὁ ὑπηρετικὸς κέλης πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν. ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξέπεμψεν εἰπὼν τοῖς ἐνοῦσι σιωπῇ ἐκπλεῖν καὶ μηδενὶ διαλέγεσθαι, παραχρήμα δὲ αὐδῆς πλεῖν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἐστεφανωμένους καὶ βοῶντας ὅτι Καλλικρατίδας νεύηκε ναυμαχῶν καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώ-
 37 λασιν ἅπασαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκεῖνοι κατέπλευον, ἔδωκε τὰ εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δειπνοποιεῖσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις τὰ χρήματα σιωπῇ ἐνθιμένους εἰς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν εἰς Χίον, ἣν δὲ τὸ πνεῦμα οὐρίον, καὶ τὰς
 38 τριήρεις τὴν ταχίστην. αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπῆγεν εἰς τὴν Μήθυμναν, τὸ στρατόπεδον ἐμπαρήσας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμοιοι ἀπεθεδράκεσαν καὶ ὁ ἄνεμος εὐδιαίτερος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν Ἀργινουσῶν ἔφρασε τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίκου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν Μυτιλήνην, ἐκεῖθεν δ' ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

VII. Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγούς ἐπαύσαν πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἴλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον Φιλοκλέα. τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ
 2 ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας, τῶν δὲ ἕξ καταπλευσάντων, Περικλέους καὶ Διομέδοντος καὶ Λυσίου καὶ Ἀριστοκράτους καὶ Θρασύλλου καὶ Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος ὁ τοῦ δήμου τότε προεστηκὸς ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς διαβελίας ἐπιμελόμενος Ἐρασινίδῃ ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατηγόρει ἐν δικαστηρίῳ, φάσκων ἕξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα οὗτα τοῦ δήμου· κατηγόρει δὲ καὶ περὶ τῆς στρατηγίας. καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ δῆ-

σαι τὸν Ἐρασινίδην. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διη-
 3 γοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μέγεθους τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόντος ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας εἰς τὸν δήμον παραδοθῆναι, ἡ βουλὴ ἔδωκε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκλησία ἐγέ-
 4 νητο, ἐν ἣ τῶν στρατηγῶν κατηγόρουν ἄλλοι τε καὶ Θηραμένης μάλιστα, δίκαιος εἶναι λόγον ὑποσχεῖν διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. ὅτι μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυ μαρ-
 5 τύριον ἢν ἐπειψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλήν καὶ εἰς τὸν δήμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χειμῶνα. μετὰ ταῦτα δὲ οἱ στρατηγοὶ βραχέως ἕκαστος ἀπελο-
 γήσατο, οὐ γὰρ προτέθη σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολέμιους πλείον, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξειαν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ καὶ ἄλλοις τοιούτοις· καὶ εἴπερ γέ τινας δεοί, περὶ τῆς
 6 ἀναίρεσεως οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιάσασθαι ἢ τούτους οἷς προσετάχθη. καὶ οὐχ ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν, ἔφασαν, ψευσόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύ-
 7 σαν τὴν ἀναίρεσιν. τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολ-
 8 λούς. τοιαῦτα λέγοντες ἐπειθον τὸν δήμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι· ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν· τότε γὰρ ὅψε ἦν καὶ τὰς χειρὰς οὐκ ἂν καθεώρων· τὴν δὲ βουλήν προ-
 9 βουλεύσασαν εἰσενεγκεῖν ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρί-
 10 νουιντο. μετὰ δὲ ταῦτα ἐρίγνετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς σὺνεῖσι σφίσι αὐτοῖς. οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν ἀνδρώπους

μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χροῖ κεκαρμένους πολ-
 λούς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤμοιεν,
 ὡς δὴ συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλί-
 ξενου ἐπεισαν ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.
 9 ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, εἰς ἣν ἡ βουλή εἰσήνε-
 γκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην Καλλιξένου εἰπόντος τήνδε·
 Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν
 καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ
 ἀκηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους ἅπαντας κατὰ
 φυλάς· θεῖναι δὲ εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας·
 ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτω δοκοῦ-
 σιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικῆ-
 σαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, εἰς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι,
 10 ὅτω δὲ μή, εἰς τὴν ὑστέραν· ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν,
 θανάτῳ ζημιῶσαι καὶ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι καὶ τὸ
 χρήματα δημοσιεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἰ-
 11 ναι. παρῆλθε δὲ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκων ἐπὶ
 τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς
 ἀπολλυμένους, ἐὰν σωθῇ, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ ὅτι
 οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ἀρίστους ὑπὲρ τῆς
 12 πατρίδος γενομένους. τὸν δὲ Καλλιξένου προσεκαλέ-
 σαντο παράνομα φάσκοντες γεγραφέναι. Εὐρυπτό-
 λεμὸς τε ὁ Πεισιάννακτος καὶ ἄλλοι τινές. τοῦ δὲ δήμου
 ἔνιοι ταῦτα ἐπῆρουν, τὸ δὲ πλῆθος ἐβόα δεινὸν εἶναι
 13 εἰ μή τις ἑάσει τὸν δῆμον πράττειν ὃ ἂν βούληται. καὶ
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Λυκίσκου καὶ τούτους τῇ αὐτῇ
 ψήφῳ κρῖνεσθαι ἤπερ καὶ τοὺς στρατηγούς, ἐὰν μὴ
 ἀφῶσι τὴν κλήσιν, ἐπεθορύβησε πάλιν ὁ ὄχλος, καὶ
 14 ἠναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. τῶν δὲ πρυτάνεων
 τινων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψηφίσειν παρὰ
 τὸν νόμον, αὐτίς Καλλιξένος ἀναβάς κατηγορεῖ αὐ-
 τῶν τὰ αὐτά. οἱ δὲ ββῶν καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας

οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὁμολόγουν πάντες προ- 15
 θήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου· οὗτος δ'
 οὐκ ἔφη ἄλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν. μετὰ δὲ 16
 ταῦτα ἀναβάς Εὐρυπτόλεμος ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν στρατη-
 γῶν τάδε.

Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέ-
 βην ἐνθάδε Περικλέους ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπι-
 τηδείου καὶ Λιομέδοντος φίλου, τὰ δ' ὑπεραπολογη-
 σόμενος, τὰ δὲ συμβουλευέσων ἅ μοι δοκεῖ ἄριστα εἶ-
 ναι ἀπάσῃ τῇ πόλει. κατηγορῶ μὲν οὖν αὐτῶν ὅτι 17
 ἔπεισαν τοὺς συνάρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμ-
 ματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει
 καὶ Θρασυβούλῳ τετραράκοντα καὶ ἑπτὰ τριήρεσιν
 λυεῖσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνείλοντο. εἶτα 18
 νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν ἔχουσιν ἐκείνων ἰδίᾳ ἀμαρτόν-
 των, καὶ ἀντὶ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων
 τε καὶ τινων ἄλλων ἐπιβουλευόμενοι κινδυνεύουσιν
 ἀπολέσθαι· οὐκ ἂν ὑμεῖς γέ μοι πείθησθε τὰ δίκαια 19
 καὶ ὅσα ποιοῦντες, καὶ ὅθεν μάλιστα τάληθ' ἐπέσει-
 σθε καὶ οὐ μετανοήσαντες ὕστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐ-
 τοὺς ἡμαρτηκότας τὰ μέγιστα εἰς θεοὺς τε καὶ ὑμᾶς
 αὐτούς. συμβουλεύω δ' ὑμῖν, ἐν οἷς οὐδ' ὑπ' ἐμοῦ
 οὐδ' ὑπ' ἄλλου οὐδενὸς ἔστιν ἐξαπατηθῆναι ὑμᾶς, καὶ
 τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες κολάσεσθε ἢ ἂν βούλησθε
 δίκην, καὶ ἅμα πάντας καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον, εἰ μὴ
 πλέον, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν
 ἀπολογήσασθαι, μὴ ἄλλοις μᾶλλον πιστεύοντες ἢ
 ὑμῖν αὐτοῖς. ἴστε δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες ὅτι τὸ 20
 Κανωνοῦ ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, ἐὰν
 τις τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῇ, δεδμεμένον ἀποδι-
 κεῖν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ἐὰν καταγνώσθῃ ἀδικεῖν, ἀπο-
 θανεῖν εἰς τὸ βάρβαρον ἐμβληθέντα, τὰ δὲ χρήματα

αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον εἶναι
 21 κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω κρῖνεσθαι τοὺς στρα-
 τηγούς καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῖν γε δοκῇ, πρῶτον Περι-
 κλέα τὸν ἐμοὶ προσήκοντα αἰσχρὸν γὰρ μοι ἐστὶν ἐκεῖ-
 22 νον περὶ πλείονος ποιείσθαι ἢ τὴν ὅλην πόλιν. τοῦτο
 δ' εἰ βούλεσθε, κατὰ τόνδε τὸν νόμον κρῖνατε, ὅς
 ἐστὶν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προδόταις, εἴαν τις ἢ τὴν
 πόλιν προδιδῶ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικα-
 στηρίῳ, ἂν καταγνωσθῆ, μὴ ταφήναι ἐν τῇ Ἀττικῇ,
 23 τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι. τούτων ὀποτέρῳ
 βούλεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ νόμῳ κρῖνεσθαι
 οἱ ἄνδρες κατὰ ἕνα ἕκαστον διηρημένον τῆς ἡμέ-
 ρας τριῶν μερῶν, ἐνὸς μὲν ἐν ᾧ συλλέγεσθαι ὑμᾶς δεῖ
 καὶ διαψηφίζεσθαι, εἴαν τε ἀδικεῖν δοκῶσιν εἴαν τε μή,
 24 ἐτέρου δ' ἐν ᾧ κατηγορῆσαι, ἐτέρου δ' ἐν ᾧ ἀπολογη-
 24 σασθαι. τούτων δὲ γιγνομένων οἱ μὲν ἀδικοῦντες τεύ-
 ζονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀναίτιοι ἐλευθε-
 ρωθήσονται ὑφ' ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι, καὶ οὐκ ἀδικοῦν-
 25 τες ἀπολοῦνται. ὑμεῖς δὲ κατὰ τὸν νόμον εὐσεβοῦν-
 τες καὶ εὐορκοῦντες κρινεῖτε καὶ οὐ συμπολεμήσετε
 Ἀκαδαιμοῖσι τοὺς ἐκείνους ἑβδομήκοντα ναῦς ἀφε-
 λομένους καὶ νευικηκότας, τούτους ἀπολλύντες ἀκρί-
 26 τος παρὰ τὸν νόμον. τί δὲ καὶ δεδιότες σφύδρα οὐ-
 τως ἐπέγεσθε; ἢ μὴ οὐχ ὑμεῖς ὃν ἂν βούλησθε ἀπο-
 κτείνητε καὶ ἐλευθερώσητε, ἂν κατὰ τὸν νόμον κρῖνη-
 τε, ἀλλ' οὐκ ἂν παρὰ τὸν νόμον, ὥσπερ Καλλίξενος
 τὴν βουλὴν ἐπεισεν εἰς τὸν δῆμον εἰσενεγκεῖν μιᾶ ψή-
 27 φῳ; ἀλλ' ἴσως ἂν τινα καὶ οὐκ αἴτιον ὄντα ἀποκτεί-
 ναιτε, μεταμελήσει δὲ ὕστερον. ἀναμνήσθητε ὡς ἀλ-
 γεινὸν καὶ ἀνωφελὲς ἦδη ἐστὶ, πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ θα-
 28 νάτου ἀνθρώπου ἡμαρτηρότες. δεῖνὰ δ' ἂν ποιήσαιτε,
 εἰ Ἀριστάρχῳ μὲν πρότερον τὸν δῆμον καταλύοντι,

εἶτα δὲ Οἰνόην προδιδόντι Θηβαίοις πολεμίοις οὖσιν,
 ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογήσασθαι ἢ ἐβούλετο καὶ τᾶλλα
 κατὰ τὸν νόμον προύθετε, τοὺς δὲ στρατηγούς τοὺς
 πάντα ὑμῖν κατὰ γνώμην πράξαντας, νικήσαντας δὲ
 τοὺς πολεμίους, τῶν αὐτῶν τούτων ἀποστερήσετε
 μὴ ὑμεῖς γε, ὧ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντας τοὺς νό- 29
 μους, δι' οὓς μάλιστα μέγιστοί ἐστε, φυλάττοντες,
 ἄνευ τούτων μηδὲν πράττειν πειρᾶσθε. ἐπανέλθετε
 δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα καθ' ἃ καὶ αἱ ἁμαρτίαι
 δοκοῦσι γεγενῆσθαι τοῖς στρατηγοῖς. ἐπεὶ γὰρ κρατή-
 σαντες τῇ ναυμαχίᾳ εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομέ-
 δων μὲν ἐκέλευεν ἀναχθέντας ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἀναι-
 ρεῖσθαι τὰ ναύαγια καὶ τοὺς ναυαγούς, Ἐρασινίδης δ'
 ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην πολεμίους τὴν ταχίστην
 πλεῖν ἅπαντας. Θράσυλλος δὲ ἀμφοτέρω εἶρη γενέσθαι,
 ἂν τὰς μὲν αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ ἐπὶ τοὺς πολε-
 30 μίους πλέωσι καὶ δοξάντων τούτων καταλιπεῖν τρεῖς
 ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ συμμορίας, τῶν στρατη-
 γῶν ὅκτω ὄντων, καὶ τὰς τῶν ταξίαρχων δέκα καὶ
 τὰς Σαμίων δέκα καὶ τὰς τῶν ναύαρχων τρεῖς·
 αὐταὶ ἅπασαι γίγνονται ἑπτὰ καὶ τετραράκοντα, τέ-
 τταρες περὶ ἑκάστην ναῦν τῶν ἀπολωλυῶν δώδεκα
 οὖσων. τῶν δὲ καταλειφθέντων τριηράρχων ἦσαν καὶ 31
 Θρασύβουλος καὶ Θηραμένης, ὅς ἐν τῇ προτέρῳ ἐκ-
 κλησίᾳ κατηγοροῦν τῶν στρατηγῶν. ταῖς δὲ ἄλλαις
 ναυσὶν ἐπλεον ἐπὶ τὰς πολεμίας. τί τούτων οὐχ ἱκα-
 νῶς [καὶ καλῶς] ἐπράξαν; οὐκοῦν δίκαιον τὰ μὲν πρὸς
 τοὺς πολεμίους μὴ καλῶς πράχθέντα τοὺς πρὸς τού-
 τους ταχθέντας ὑπέχειν λόγον, τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναι-
 ρεσιν, μὴ ποιήσαντας ἃ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι
 οὐκ ἀνείλοντο κρῖνεσθαι. τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν ὑπὲρ 32
 ἀμφοτέρων ὅτι ὁ χειμῶν διεκάλυψε μὴδὲν πράξει ἂν

οἱ στρατηγοὶ παρεκελεύσαντο. τούτων δὲ μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ὧν εἰς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης νεῶς διασωθεῖς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, καὶ αὐτὸν τότε δεόμενον ἀναιρέσεως, ἥπερ τοὺς οὐ πράξαντας τὰ προσταχθέν-

33 τα. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀντὶ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς εὐτυχίας ὁμοῖα ποιήσητε τοῖς ἠττημένοις τε καὶ ἀτυχοῦσιν, ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξετε, προδοσίαν καταγνόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας, οὐχ ἱκανοὺς γενομένους διὰ τὸν χειμῶνα πράξει τὰ προσταχθέντα· ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον στεφάνοις γεραίρειν τοὺς νικῶντας ἢ θανάτῳ ζημιοῦν πονηροῖς ἀνθρώποις παιδομένους.

34 Ταῦτ' εἰπὼν Εὐρυπτόλεμος ἔγραψε γνώμην κατὰ τὸ Κανωνοῦ ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας δίχα ἕκαστον· ἡ δὲ τῆς βουλῆς ἦν μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν. τούτων δὲ διαχειροτονοῦμένων τὸ μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολέμου· ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν ὅκτῶ ὄντων· ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ. καὶ οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οἵτινες τὸν δήμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς καταστῆσαι, ἕως ἂν κριθῶσιν, εἶναι δὲ καὶ Καλλιξενον τούτων. προυβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες, καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων. ὕστερον δὲ στάσεώς τινος γενομένης, ἐν ἣ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλιξενος δὲ κατελθὼν ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὸ ἕστυ, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῶ ἀπέθανεν.

[B.]

Οἱ δὲ ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεόνικου στρατιῶται ὄν- 1
τες, ἕως μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ τροφήν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀν- 2
πόδητοι, συνίσταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὡς τῇ Χίῳ ἐπιδησόμενοι· οἷς δὲ ταῦτα ἀρέσκοι κάλαμον φέ- 3
ρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους μάθοιεν ὅπόσοι εἴησαν. πν- 4
θόμενος δὲ τὸ σύνθημα ὁ Ἐτεόνικος, ἀπόρως μὲν εἶχε τί χρῶτο τῷ πράγματι διὰ τὸ πλήθος τῶν καλαμηφό- 5
ρων· τό τε γὰρ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπιχειρῆσαι σφαλε- 6
ρὸν ἐδόκει εἶναι, μὴ εἰς τὰ ὄπλα ὀρηθῶσι καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες καὶ πολέμιοι γενομένοι ἀπολέσωσι 7
πάντα τὰ πράγματα, ἂν κρατήσωσι, τό τ' αὖ ἀπολ- 8
λίμναι ἀνθρώπους συμμαχοῦς πολλοὺς δεῖν ὀφθαίνοιο 9
εἶναι, μὴ τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας διαβολὴν 10
σχοίεν καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοι πρὸς τὰ πράγματα 11
ᾧσιν· ἀναλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαίδεκα 12
ἐγχειρίδια ἔχοντας ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν, καὶ ἐν- 13
τυχῶν τινι ὀφθαλμιῶντι ἀνθρώπῳ ἀπιόντι ἐξ ἰατρεί- 14
ου, κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτεινε. θορόβου δὲ γενομέ- 15
νου καὶ ἐρωτῶντων τινῶν διὰ τί ἀπέθανεν ὁ ἄνθρω- 16
πος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεόνικος, ὅτι τον κά- 17
λαμον εἶχε. κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐροῦντων πάν- 18
τες ὅσοι εἶχον τοὺς καλάμους, αἰεὶ ὁ ἀκούων θεδιδῶς μὴ 19
ὀφθείη ἔχων. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἐτεόνικος συγκαλέσας 20
τοὺς Χίους χρήματα ἐκέλευσε συνενεργεῖν, ὅπως 21
οἱ αὐταὶ λάβωσι μισθὸν καὶ μὴ νεωτερίσωσι τι· οἱ δὲ 22
εἰσήνεγκαν· ἅμα δὲ εἰς τὰς ναῦς ἐσήμημεν εἰσβαίνειν· 23

προσιῶν δὲ ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν παρεθάροννέ τε καὶ παρήναι πολλά, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἶδώς, καὶ μισθὸν ἐκάστῳ μηνὸς διέδωκε. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χίοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι συλλεγόντες εἰς Ἔφεσον ἐβουλευσάντο περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων πέμπειν εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ταῦτά τε ἐροῦντας καὶ Λύσανδρον αἰτήσαντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὐ φερόμενον παρὰ τοῖς συμμάχοις κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν, ὅτε

7 καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησε ναυμαχίαν. καὶ ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπιστολέα, ναύαρχον δὲ Ἄρακον· οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν ναυαρχεῖν· τὰς μὲντοι ναῦς παρέδωκεν Λύσανδρῳ [ἐτῶν ἤδη τῷ πολέμῳ πέντε καὶ εἰκοσι παρεληλυθόται].

8 [Τούτῳ δὲ τῷ ἐνιαυτῷ καὶ Κύρος ἀπέκτεινεν Ἀντοβοισάκην καὶ Μιτραῖον, υἱεὶς ὄντας τῆς Δαριαίου ἀδελφῆς τῆς τοῦ Ξέρξου τοῦ Δαρείου πατρός, οὗ αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ διέωσαν διὰ τῆς κόρης τὰς χεῖρας, ὃ ποιῶσι βασιλεῖ μόνον· ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χεῖρις, ἐν ἧ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν ἂν δύναίτο ποιῆσαι.]

9 Ἰεραμένης μὲν οὖν καὶ ἡ γυνὴ ἔλεγον πρὸς Δαριαῖον δεῖν εἶναι εἰ περιόψεται τὴν λίαν ὕβριν τούτου· ὃ δὲ αὐτὸν μεταπέμπεται ὡς ἀρρωστών, πέμψας ἄγγελος.]

10 Τῷ δ' ἐπιόντι ἔπει [ἐπὶ Ἀρχύτα μὲν ἐφορευόντος, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Ἀλεξίου,] Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἔφεσον μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου σὺν ταῖς ναυσὶ, καὶ τὰς ἄλλας πάσας συνήθροισεν, εἰ πού τις ἦν, καὶ ταύτας τ' ἐπεσκεύαζε καὶ ἄλλας ἐν Ἀν-

11 τάνδρῳ ἐναντηγείτο. ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρον χρήματα ἤτει· ὃ δ' αὐτῷ εἶπεν ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλέως ἀνηλαμμένα εἴη, καὶ ἔτι πλείω πολλῶ, δεικνύων ὅσα ἕκα-

στος τῶν ναυάρχων ἔχοι, ὅμως δ' ἔδωκε. λαβὼν δὲ 12 ὁ Λύσανδρος τὰργύριον, ἐπὶ τὰς τριήρεις τριηράρχους ἐπέστησε καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν ἀπέδωκε. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.

Κῦρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμψατο Λύσανδρον, 13 ἐπεὶ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι ἀρρωστών ἐκείνον καλοῖη, ἃν ἐν Θαμνηρίοις τῆς Μηδίας ἐγγὺς Καδουσίαν, ἐφ' οὗς ἐστράτευσεν ἀφεστῶτας. ἦκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ εἶα ναυμαχεῖν πρὸς 14 Ἀθηναίους, ἐὰν μὴ πολλῶ πλείους ναῦς ἔχη· εἶναι γὰρ χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ αὐτῷ, ὥστε τούτου ἔνεκεν πολλὰς πληροῦν. παρέδειξε δ' αὐτῷ πᾶντας τοὺς φόρους τοὺς ἐκ τῶν πόλεων, οἱ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν, καὶ τὰ περιττὰ χρήματα ἔδωκε· καὶ ἀναμνήσας ὡς εἶχε φιλίας πρὸς τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς Λύσανδρον ἴδιον, ἀνέβαινε παρὰ τὸν πατέρα.

Λύσανδρος δ' ἐπεὶ αὐτῷ Κύρος πάντα παραδούς 15 τὰ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀρρωστοῦντα μεταπέμπτως ἀνέβαινε, μισθὸν διαδοὺς τῇ στρατιᾷ ἀνήχθη τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον. καὶ προσβαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων συμμάχῳ ὄνομα Κεδρείας τῇ ὑστεραία προσβολῇ κατὰ κράτος αἰρεῖ καὶ ἐξηνδραπόδισεν. ἦσαν δὲ μισοβάρβαροι οἱ ἐνοικοῦντες. ἐκείθεν δ' ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμε- 16 νοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλευον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' 17 ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἐκπλοῦν καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηνίας αὐτῶν πόλεις. ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθη-
3*

18 ναίοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐ-
 τοῖς ἦν· Ἀύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμ-
 ψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυθῆνοι
 καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν περὶ· ἤγειτο δὲ Θώραξ Λακεδαι-
 19 μόνιος· προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰρουῖσι κατὰ κρά-
 τος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ
 οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ
 20 δὲ ἐλεύθερα σάματα πάντα ἀφῆκε Ἀύσανδρος· οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερρο-
 νήσου ἐν Ἐλαιούντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐν-
 ταῦθα δὲ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ
 21 Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν· ἐκεῖ-
 θεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἐπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποτα-
 μούς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διέχει δ' ὁ Ἑλλησποντος
 ταύτη σταδίου ὡς πεντεκαίδεκα· ἐνταῦθα δὲ ἐδειπνο-
 22 ποιοῦντο· Ἀύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρ-
 θρος ἦν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησάμενους
 εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυ-
 μαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβαλόν, προεῖπεν ὡς
 23 μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξειτο· οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρε-
 τάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντ-
 ανήγαγε Ἀύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὄψῃ ἦν, ἀπέ-
 24 πλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς· Ἀύσανδρος
 δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἐπεσθαι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐμβῶσι, κατιδόντας ὅτι ποιοῦσιν
 ἀποπλεῖν καὶ αὐτῶ ἐξαγγεῖλαι· καὶ οὐ πρότερον ἐξεβί-
 βασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὐταὶ ἦκον· ταῦτα δ' ἐποίη-
 25 τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο· Ἀλ-
 κιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναί-
 ουσ ἐν αἰγιαλῷ ὀρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει, τὰ
 δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα στα-

δίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ
 πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς
 ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστόν παρήνει πρὸς τε
 λιμένα καὶ πρὸς πόλιν· οὐ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη,
 ὅταν βούλησθε· οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς 26
 καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ
 νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνουν· καὶ ὁ μὲν ὄχητο· Ἀύσαν- 27
 δρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέονσι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοισι, ἐπὶν κατίδα-
 σιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν
 Χερρόνησον, ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἐκάστην
 ἡμέραν, τὰ τε σιτία πρόρωθεν ἀνούμενοι καὶ κατα-
 φρονοῦντες δὴ τοῦ Ἀύσανδρου, ὅτι οὐκ ἀντανήγεν,
 ἀποπλέοντας τοῦ ἔμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ
 μέσον τὸν πλοῦν· οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.
 Ἀύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμηνε τὴν ταχίστην πλεῖν 28
 συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ περὶν ἔχων· Κόνων δὲ
 ἰδὼν τὸν ἐπίπλοον, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν
 κατὰ κράτος· διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ
 μὲν τῶν νεῶν δίμοροι ἦσαν, αἱ δὲ μονόμοροι, αἱ δὲ
 παντελῶς κεναί· ἢ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν
 ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς
 δ' ἄλλας πάσας Ἀύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ· τοὺς δὲ
 πλείστους ἀνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλαξεν· οἱ δὲ καὶ ἐφυγον
 εἰς τὰ τειχύθρια· Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, 29
 ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα,
 κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαροίδα τὴν Λαμψάκον ἄκραν
 ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Ἀύσανδρου νεῶν Ἰστία,
 καὶ αὐτὸς μὲν ὀπίω ναυσὶ ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν
 εἰς Κύπρον, ἢ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγε-
 λούσα τὰ γεγονότα· Ἀύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ 30
 τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τᾶλλα πάντα εἰς Λάμψακον

ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδεύμαντον. ἢ δ' ἡμέρα ταῦτα κατειργάσατο, ἐπέμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαιμόνα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος

31 μενος τριταῖος ἀπήγγειλε. μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. ἐνταῦθα δὴ κατηγορεῖαι ἐγίνοντο πολλὰ τῶν Ἀθηναίων, ἃ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσκειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκοπτειν τῶν ζωορθηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἀνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακραυμύσειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων,

32 ὃς τούτους διεφθειρεν. ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πληρῶς Ἀδεύμαντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφισματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπὸ τιναν προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, ὃς τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους κατακράυμυσε, τί εἴη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἑλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

II. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἐπλεῖ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἐφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰ τινὰ που ἄλλον ἰδοὶ Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὄσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πει-

ραιᾷ, θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἐνδειαν ἔσεσθαι. καταλιπὼν δὲ Βυζαντίον καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκευάζεν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικόμενης νυ-3 κτὸς ἐλέγετο ἢ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεις ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σικωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἐκκλη-4 σίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πληρῶς ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίξειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσί-5 αῖς ἀφικόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνῃ· εἰς δὲ τὰ πρὸς Θράκης χωρία ἐπέμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, ὃς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. εὐθὺς 6 δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν πληρῶς Σαμίων· οὗτοι δὲ σφραγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες κατεῖχον τὴν πόλιν. Λύσανδρος δὲ 7 μετὰ ταῦτα ἐπέμψε πρὸς Ἀγίν τε εἰς Λεκέλειαν καὶ εἰς Λακεδαιμόνα ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐξῆσαν πανδημεῖ καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι πληρῶς Ἀργείων, παραγγείλαντος τοῦ ἑτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πανσανίου. ἐπεὶ δ' ἅπαντες 8 ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἔστρα-

τοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ [τῷ καλουμένῳ γυμνα-
9 σίῳ]. Λύσανδρος δὲ ἀφικόμενος εἰς Ἀργίναν ἀπέδωκε
τὴν πόλιν Ἀργινηταῖς, ὅσους ἐδύνατο πλείστους αὐτῶν
ἀθροίσας, ὡς δ' αὐτῶς καὶ Μηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι
τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηρώσας Σαλαμίνα
ἀρμίσαστο πρὸς τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκα-
τόν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

- 10 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν ἠπόρουν τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμ-
μάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου· ἐνούμιζον δὲ οὐδεμίαν
εἶναι σωτηρίαν μὴ παθεῖν ἢ οὐ τιμωρούμενοι ἐποί-
ησαν ἄλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικρο-
πολίτας οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίᾳ ἕτερα ἢ ὅτι ἐκείνοις συνε-
11 μάχουν. διὰ ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες
ἐκαρτέρουν, καὶ ἀποδυσχερόντων ἐν τῇ πόλει λιμῷ
πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. ἐπεὶ δὲ παντε-
λῶς ἤδη ὁ σίτος ἐπελελοίπει, ἐπεμψαν πρέσβεις παρ'
Ἄργιν, βουλόμενοι σύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις ἔχον-
τες τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις συνθή-
12 κας ποιεῖσθαι. ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν
ἵναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. ἐπεὶ δ' ἀπήγγειλαν
οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπεμψαν αὐτοὺς
13 εἰς Λακεδαίμονα. οἱ δ' ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ [πλη-
σίῳ] τῆς Λακωνικῆς καὶ ἐπύθοντο οἱ ἔφοροι αὐτῶν ἃ
ἔλεγον, ὄντα οἰάπερ καὶ πρὸς Ἄργιν, αὐτόθεν αὐτοὺς
ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ εἴ τι θέονται εἰρήνης, κάλλιον
14 ἦκειν βουλευσαμένῳ υς. οἱ δὲ πρέσβεις ἐπεὶ ἦκον οἴ-
καθε καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα εἰς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέ-
πεσε πᾶσιν· ᾤοντο γὰρ ἀνδραποδισθήσεσθαι, καὶ
ἕως ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῷ λιμῷ
15 ἀπολεισθαι. περὶ δὲ τῶν τευχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐ-
δεὶς ἐβούλετο συμβουλεύειν· Ἀρχέστρατος γὰρ εἰπὼν

ἐν τῇ βουλῇ Λακεδαιμονίοις κράτιστον εἶναι ἐφ' οἷς
προυκαλοῦντο εἰρήνην ποιεῖσθαι, ἐδέθη· προυκα-
λοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τευχῶν ἐπὶ δέκα σταδίουσιν καθε-
λεῖν ἑκατέρου· ἐγένετο δὲ ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι περὶ
τούτων συμβουλεύειν. τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης 16
εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ
Λύσανδρον, εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξαν-
δραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ
τῶν τευχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε
παρὰ Λύσανδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλέον, ἐπιτηρῶν
ὁπότε Ἀθηναῖοι ἐμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σί-
τον ἅπαντα ὅ,τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. ἐπεὶ δὲ ἦκε τε- 17
τάρα μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύ-
σανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαί-
μονα ἵναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ἂν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ,
ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς
Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος 18
δὲ τοῖς ἐφόροις ἐπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακε-
δαιμονίων Ἀριστοτέλη, φηγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι
ἀποκρίναίτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης
καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ 19
ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτάμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦμοιεν
εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ
ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκ-
κλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ
Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλή-
νων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λα- 20
κεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφρασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραπο-
δεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κιν-
δύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιῶντο εἰρήνην
ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας
καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φηγά-

21 δας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας
 Λακεδαιμονίους ἐπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-
 ταν ὅποι ἂν ἤγῳνται. Ἐθραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόν-
 22 τας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ
 ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ
 πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
 ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποι-
 οῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Ἐθραμένης,
 λέγων ὡς χρὴ πεῖθεσθαι Λακεδαιμονίους καὶ τὰ τείχη
 περιαιρεῖν. ἀντιπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ
 23 πλείονων συνεπαυσεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρή-
 νην. μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν
 Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατήσαν καὶ τὰ τείχη κατ-
 ἐσκαπτὸν ὑπ' ἀνλητρίδιον πολλῇ προθυμίᾳ, νομί-
 ζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευ-
 θερίας.
 24 [Καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ μεσοῦντι Διονύσιος
 ὁ Ἐρμοκράτους Συρακόσιος ἐτυράνησε, μάχῃ μὲν
 πρότερον ἠττηθέντων ὑπὸ Συρακοσίων Καρχηδονίων,
 σπάνει δὲ σίτου ἐλόντων Ἀκράγαντα, ἐκλιπόντων τῶν
 Σικελιωτῶν τὴν πόλιν.]
 III. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτι [ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς, ἢ τὸ στάδιον
 25 ἐνίκα Κροκίνας Θετταλός, Ἐνδίου ἐν Σπάρτῃ ἐφορεύ-
 οντος, Πυθοδώρου δ' ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος, ὃν Ἀθη-
 ναῖοι, ὅτι ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἤρεθθη, οὐκ ὀνομάζουσι, ἀλλ'
 ἀναρχίαν τὸν ἐνιαυτὸν καλοῦσιν. ἐγένετο δὲ αὕτη ἢ
 2 ὀλιγαρχία ὧδε.] ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλε-
 σθαι, οἱ τοὺς πατρίους νόμους συγγράφουσι, καθ'
 οὓς πολιτεύουσι. καὶ ἠρέθησαν οἷδε, Πολυχάρης,
 Κριτίας, Μηλόβιος, Ἰππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἴερω,
 Μνησίλοχος, Χρέμων, Ἐθραμένης, Ἀρεσίας, Διο-

κλῆς, Φαιδρίας, Χαϊρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σο-
 φοκλῆς, Ἐρατοσθένης, Χαρικλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεο-
 γυις, Αἰσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρασίστρατος,
 Φεῖδων, Ἀρακοντίδης, Εὐμέθης, Ἀριστοτέλης, Ἰπ-
 πόμαχος, Μνησιθείδης. τούτων δὲ προχθέντων ἀπέ- 3
 πλει Λύσανδρος πρὸς Σάμον, Ἄρις δ' ἐκ τῆς Δεκελείας
 ἀπαραγῶν τὸ πεζὸν στρατεύμα διέλυσε κατὰ πόλεις
 ἐκάστους.

[Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν περὶ ἡλίου ἐκλειψιν 4
 Ἀνκόφρων ὁ Φεραῖος, βουλόμενος ἄρξαι ὅλης τῆς Θετ-
 τάλιας, τοὺς ἐναντιομένους αὐτῷ τῶν Θετταλῶν, Λα-
 ρισαίους τε καὶ ἄλλους, μάχῃ ἐνίκησε καὶ πολλοὺς
 ἀπέκτεινεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Διονύσιος ὁ Συρακό- 5
 σιος τύραννος μάχῃ ἠττηθεὶς ὑπὸ Καρχηδονίων Γέλαν
 καὶ Καμάριναν ἀπόλεσε. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ Λεοντί-
 νοι Συρακοσίους συνοικοῦντες ἀπέστησαν εἰς τὴν αὐ-
 τῶν πόλιν ἀπὸ Διονυσίου καὶ Συρακοσίων. παρα-
 χροῖμα δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἱππεῖς ὑπὸ Διονυσίου εἰς
 Κατάνην ἀπεστάλησαν.]

Οἱ δὲ Σάμιοι πολιορκούμενοι ὑπὸ Λυσάνδρου 6
 πάντη, ἐπειδὴ βουλομένων αὐτῶν τὸ πρῶτον ὁμολο-
 γεῖν προσβάλλειν ἤδη ἔμελλεν ὁ Λύσανδρος, ὡμολό-
 γησαν ἐν ἱμάτιον ἔχων ἕκαστος ἀπιέναι τῶν ἐλευθέ-
 ρων, τὰ δ' ἄλλα παραδοῦναι· καὶ οὕτως ἐξῆλθον. Λύ- 7
 σανδρος δὲ τοῖς ἀρχαίοις πολίταις παραδοὺς τὴν πόλιν
 καὶ τὰ ἐνόητα πάντα καὶ δέκα ἄρχοντας καταστήσας
 φρουρεῖν ἀφήκε τὸ τῶν συμμάχων ναυτικὸν κατὰ πό-
 λεις, ταῖς δὲ Λακωνικαῖς ναυσὶν ἀπέπλευσεν εἰς Λα- 8
 κεδάιμονα, ἀπάγων τὰ τε τῶν αἰχμαλώτων νεῶν ἀκρω-
 τήρια καὶ τὰς ἐκ Πειραιῶς τριήρεις πλὴν δάδεκα
 καὶ στεφάνους, οὓς παρὰ τῶν πόλεων ἐλάμβανε δῶρα

ιδία, καὶ ἀργυρίου τετρακόσια καὶ ἑβδομήκοντα τάλαντα, ἃ περιεγένοντο τῶν φόρων, οὓς αὐτῷ Κύρος παρέδειξεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκτί-
 9 σατο ἐν τῷ πολέμῳ. ταῦτα δὲ πάντα Λακεδαιμονίοις ἀπέδωκε τελευτῶντος τοῦ θέρους. [εἰς ὃ ἐξάμηρος καὶ ὀκτῶ καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἔτελευτα, ἐν οἷς ἔφοροι οἱ ἀριθιμούμενοι οἶδε ἐγένοντο, Αἰνησίας πρῶτος, ἐφ' οὗ ἤρξατο ὁ πόλεμος, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν τριακονταετίδων σπονδῶν,
 10 μετὰ δὲ τοῦτον οἶδε, Βρασίδης, Ἰσάνωρ, Σωστρατίδας, Ἐξαρχος, Ἀρησίστρατος, Ἀργυρίδας, Ὀνομακλῆς, Ζεῦξιππος, Πιτύας, Πλειστόλας, Κλεινόμαχος, Ἰλαρχος, Λέων, Χαιρίλας, Πατησιάδας, Κλεοσθένης, Λυκάριος, Ἐπήρατος, Ὀνομάντιος, Ἀλεξιπίδας, Μισγολαΐδας, Ἰσίας, Ἄρακος, Εὐάρομπος, Παντακλῆς, Πιτύας, Ἀρχύτας, Ἐνυδιος, ἐφ' οὗ Ἀύσανδρος προῆξας τὰ εἰρημύνα οἴκαδε κατέπλευσεν.]
 11 / Οἱ δὲ τριάκοντα ἠρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὸ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· ἀλοφέντες δὲ ἐφ' ὧτε συγγράφαι νόμους, καθ' οὓστινας πολιτεύσονται, τούτους μὲν αἰεὶ ἐμελλοῦ συγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κα-
 12 ἔστησαν ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. ἔπειτα πρῶτον μὲν οὓς πάντες ἤδεσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συνοφαντίας ζῶντας καὶ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλαμβάνοντες ὑπήγον θανάτου· καὶ ἢ τε βουλὴ ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ τε ἄλλοι ὅσοι συνήδεσαν ἐαν-
 13 τοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτοι οὐδὲν ἠχθοντο. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλευέσθαι ὅπως ἂν ἐξέλῃ αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν πέμψαντες εἰς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην ἔπεισαν Ἀύσανδρον φρουροὺς σφίσι συμπράξει εἰλθεῖν, ἕως δὲ

τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι καταστήσαιντο τὴν πολιτείαν· θρέψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνούντο. ὁ δὲ 14 πεισθεὶς τοὺς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον ἀροσστήν συνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι. οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν ἔλαβον, τὸν μὲν Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ, ὡς πάντα ἐπαινοῖ ἃ πράττειεν, τῶν δὲ φρουρῶν τούτου συμπέμποντος αὐτοῖς οὓς ἐβούλοντο συνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηροὺς τε καὶ ὀλίγου ἀξίους, ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον ἤμιστα μὲν παραθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δὲ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους ἂν τοὺς συνεθέλοντας λαμβάνειν. τῷ μὲν οὖν πρῶτῳ 15 χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἄτε καὶ φρυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης ἀντέκοπτε, λέγων ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ τις ἐπιμάτο ὑπὸ τοῦ δήμου, τοὺς δὲ καλοὺς κἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰργάζετο, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ἔφη, καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρίσκειν ἔνεκα τῇ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξαμεν· ὁ δὲ, ἐτι γὰρ οἰκείως ἐχρήτο τῷ Θηραμένει, 16 ἀντίλεγεν ὅτι οὐκ ἐγχωροῖή τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιεῖσθαι τοὺς ἰκανωτάτους διακωλύειν· εἰ δέ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἷς, ἤ-
 17 τόν τι οἴει ὥσπερ τυραννίδος ταύτης τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐήθης εἶ. ἐπεὶ δὲ ἀποθνησκόντων πολ-
 18 λῶν καὶ ἀδίκως πολλοὶ δηλοὶ ἦσαν συνιστάμενοί τε καὶ θανατούμενοις τί ἐσοίτο ἢ πολιτεία, πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης ὅτι εἰ μὴ τις κοινωνοὺς ἰκανοὺς λήψοιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον ἐσοίτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμέ-
 19 νειν. ἐκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκον-
 18 τα, ἤδη φοβούμενοι καὶ οὐχ ἤμιστα τὸν Θηραμένην, μὴ συρρυσίησαν πρὸς αὐτὸν οἱ πολῖται, καταλέγουσι τρισχιλίους τοὺς μεθέξοντας δὴ τῶν πραγμάτων. ὁ δ' 19

αὐθραμένης καὶ πρὸς ταῦτα ἔλεγεν ὅτι ἄτοπον δο-
 κοίη ἑαυτῶ γε εἶναι τὸ πρῶτον μὲν βουλομένους τοὺς
 βελτίστους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι τρι-
 χιλίους, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτου ἔχοντά τινα ἀνάγκη
 καλοὺς κἀγαθοὺς εἶναι, καὶ οὐτ' ἔξω τούτων
 σπουδαίους οὐτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἶόν τε εἶη
 γενέσθαι· ἔπειτα δ', ἔφη, ὁρῶ ἔγωγε δύο ἡμᾶς τὰ ἐναν-
 τιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἥττονα
 20 τῶν ἀρχομένων κατασκευαζομένων. ὁ μὲν ταῦτ' ἔλε-
 γεν. οἱ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισχιλίων ἐν
 τῇ ἀγορᾷ, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχού,
 ἔπειτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκείνοι ἀπεληλύ-
 θεσαν πέμψαντες τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν
 τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς τὰ ὄπλα πάντων πλὴν τῶν
 τρισχιλίων παρείλοντο, καὶ ἀνακομίσαντες ταῦτα εἰς
 21 τὴν ἀκρόπολιν συνέθηκαν ἐντῶ ναῶ. τούτων δὲ γενο-
 μένων, ὡς ἔξω ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅ,τι βούλονται, πολ-
 λοὺς μὲν ἔχθρας ἕνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημά-
 των. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν τοῖς φρουροῖς
 χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λα-
 βεῖν, καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν
 22 ἀποσημνησθαι. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένη λα-
 βεῖν ὅντινα βούλοιο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Ἄλλ' οὐ δοκεῖ
 μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι φάσκοντας βελτίστους εἶναι ἀδι-
 κώτερα τῶν συγκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκείνοι μὲν γὰρ παρ'
 ἄν χρήματα λαμβάνουσι ξῆν εἶναι, ἡμεῖς δὲ ἀποκτε-
 νοῦμεν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν.
 23 πᾶς οὐ ταῦτα τῶ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; οἱ δ' ἐμ-
 ποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῶ ποιεῖν ὅ,τι βού-
 λονται, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῶ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς
 βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον ὡς λυμαίνό-
 μενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγέλαντες νεανί-

σκοις οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι ξιφίδια
 ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, συνέλεξαν τὴν βου-
 λήν. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας 24
 ἔλεξεν ὧδε.

Ὡς ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζει πλείο-
 νας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω ὅτι ὅπου πο-
 λιτεία μεθίστανται πανταχοῦ ταῦτα γίνονται· πλεί-
 στους δὲ ἀνάγκη ἐνθάδε πολεμίους εἶναι τοῖς εἰς ὀλι-
 γαρχίαν μεθιστάσι διὰ τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν
 Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον
 ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν δῆμον τεθρόφθαι. ἡμεῖς δὲ γνόντες 25
 μὲν τοῖς οἷοις ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι
 δημοκρατίαν, γνόντες δὲ ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς πε-
 ρισώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο,
 οἱ δὲ βέλτιστοι ἀεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν
 τῇ Λακεδαιμονίων γνώμῃ τήνδε τὴν πολιτείαν καθί-
 σταμεν. καὶ εἰάν τινα αἰσθανόμεθα ἐναντίον τῇ ὀλι- 26
 γαρχίᾳ, ὅσον δυνάμεθα ἐμποδῶν ποιούμεθα· πολὺ δὲ
 μάλιστα δοκεῖ ἡμῖν δίκαιον εἶναι, εἰ τις ἡμῶν αὐτῶν
 λυμαίνεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκην αὐτὸν διδόναι.
 νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτοῦ οἷς δύναται 27
 ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ,
 ἦν κατανοήτε, εὐρήσετε οὔτε ψέγοντα οὐδένα μᾶλλον
 Θηραμένους τουτοῦ τὰ παρόντα οὔτε ἐναντιούμενον,
 ὅταν τινα ἐμποδῶν βουλώμεθα ποιήσασθαι τῶν δημα-
 γωγῶν. εἰ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίγνωσκε, πο-
 λέμιος μὲν ἦν, οὐ μέντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνο-
 μίζετο· νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας τῆς πρὸς Λακεδαιμο- 28
 νίους πίστεως καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου κα-
 ταλύσεως, μάλιστα δὲ ἐξορηγῆσας ὑμᾶς τοῖς πρώτοις
 ὑπαγομένοις εἰς ὑμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, νῦν ἐπεὶ καὶ
 ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῶ δήμῳ γεγενήμεθα,

οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιννόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐτὸς μὲν αὖ
 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην δάμεν τῶν
 29 πεπραγμένων. ὥστε οὐ μόνον ὡς ἐχθρῶ αὐτῷ προσή-
 κει ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν διδόναι
 τὴν δίκην. καίτοι τοσοῦτ' ἔχθριον, ὅσῳ πολέμιος μὲν ἀν-
 θρωποι καὶ σπένδονται καὶ αὐθις πιστοὶ γίνονται, ὃν
 δ' ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὔτε ἐσπέισατο
 30 πώποτε οὐδεὶς οὐτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. ἵνα δὲ εἰ-
 δῆτε ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προ-
 δότης ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τούτῳ πεπραγμένα.
 οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κα-
 τὰ τὸν πατέρα Ἄγωνα, προπετέστατος ἐγένετο τὴν
 δημοκρατίαν μεταστήσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους, καὶ
 ἐπρώτευν ἐν ἐκείνοις. ἐπεὶ δ' ἤσθετο ἀντίπαλόν τι τῆ
 ὀλιγαρχία συνιστάμενον, πρῶτος αὖ ἡγεμῶν τῷ δήμῳ
 31 ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο· ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος
 ἐπικαλεῖται· καὶ γὰρ ὁ κόθορνος ἀροῦντι μὲν τοῖς
 ποσὶν ἀμφοτέροις δοκεῖ, ἀποβλέπει δὲ ἀπ' ἀμφοτέρων.
 δεῖ δέ, ὡς Θεράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ξῆν οὐ προά-
 γειν μὲν δεινὸν εἶναι εἰς πράγματα τοὺς συνόντας, ἣν
 δέ τι ἀντικώπη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐν
 νηὶ διαπονεῖσθαι, ἕως ἂν εἰς οὐρον καταστῶσιν· εἰ δὲ
 32 τικώψῃ, εὐθὺς εἰς τὰναντία πλέοιεν; καὶ εἰσὶ μὲν δήπου
 πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι, σὺ δὲ διὰ
 τὸ εὐμετάβολος εἶναι πλείστοις μὲν μεταπίτιος εἰ ἐξ ὀλι-
 γαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ
 δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιόνων. οὗτος δὲ τοῖ ἐστίν
 ὅς ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς κατα-
 δύντας Ἀθηναίων ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ αὐ-

τὸς οὐκ ἀνελόμενος ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν
 ἀπέκτεινε αὐτούς, ἵνα αὐτὸς περισωθῆι. ὅστις γε 33
 μὴν φανερός ἐστι τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελόμε-
 νος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπέμενος,
 πῶς τούτου χρῆ ποτε φείσασθαι; πῶς δὲ οὐ φυλάξα-
 σθαι, εἰδότες αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς
 ταῦτο δυνασθῆ ποιῆσαι; ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν
 καὶ ὡς ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ
 ὑμᾶς. ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοήσατε.
 καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἡ Λακε- 34
 δαιμονίων· εἰ δὲ ἐκεῖ ἐπιχειρήσειε τις τῶν ἐφόρων
 ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι κείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν
 καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πραττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε
 αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης
 ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιοθῆναι; καὶ
 ὑμεῖς οὖν, εἰάν σωφρονῆτε, οὐ τούτου ἀλλ' ὑμῶν αὐ-
 τῶν φείσεσθε, ὡς οὗτος σωθεὶς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα
 φρονεῖν ποιήσειε τῶν ἐναντία γιννασκόντων ὑμῖν,
 ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν
 ἔξω ὑποτέμιοι ἂν τὰς ἐλπίδας.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θεραμένης δὲ ἀνα- 35
 στάς ἤλεξεν, Ἀλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὡς ἄνδρες,
 ὃ τελευταίου κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γὰρ με τοὺς στρατη-
 γοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχου δή-
 που κατ' ἐμῶν λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν προστα-
 χθέν μοι ὑπ' ἐαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας
 ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος
 ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι
 τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῇ πόλει εἰκότα λέ-
 γειν, ἐκεῖνοι δ' ἐαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαίνοντο. φάσκον-
 τες γὰρ οἷόν τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι

36 ἀπολέσθαι αὐτοὺς ἀποπλέοντες ᾤχοντο. οὐ μέντοι θαναμάζω γε τὸ Κριτίαν παρανενομηκέναι· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ παρῶν ἐτύγγανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλίᾳ μετὰ Προμηθεῶς δημοκρατίαν κατεσκεύαζε καὶ τοὺς πενή-
 37 στας ἄπλιξεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας. ἂν μὲν οὖν οὗτος ἐκεῖ ἔπραττε μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο· τάδε γε μέντοι ὁμολογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἰ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν ἰσχυροὺς ποιεῖ, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτὸν τιμωρίας τυγχάνειν· ὅστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων ἐστὶν οἶμαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κρίνειν, τὰ τε πεπραγμένα καὶ ἃ νῦν
 38 πράττει ἕκαστος ἡμῶν εἰ κατανοήσετε. οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε καταστῆναι εἰς τὴν βουλείαν καὶ ἀρχῆς ἀποδειχθῆναι καὶ τοὺς ὁμολογουμένους συκοφάντας ὑπάγεσθαι πάντες ταῦτ' ἐγγινώσκουμεν· ἐπεὶ δέ γε οὗτοι ἤρξαντο ἄνδρας καλοὺς τε κἀγαθοὺς συλλαμβάνειν, ἐκ τούτου κἀγὼ ἤρξάμην τάναντία τούτοις γι-
 39 γνώσκειν. ἦδειν γὰρ ὅτι ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος τοῦ Σαλαμινίου, ἀνδρὸς καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἰκανοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ φοβήσονται, φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῇ πολιτείᾳ ἔσονται· ἐγγίνωσκον δὲ ὅτι συλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πάποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτῳ
 40 ὅμοιοι δυσμενεῖς ἡμῖν γενήσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀντιφῶντος ὑφ' ἡμῶν ἀπολλυμένου, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὐπλεούσας παρείχετο, ἠπιστάμην ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῇ πόλει γεγεννημένοι πάντες ὑπόπτως ἡμῖν ἔξοιεν. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφρασαν χρῆναι· εὐδηλον γὰρ ἦν ὅτι τούτων ἀπολομένων καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμιοι
 41 τῇ πολιτείᾳ ἔσονται. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τὰ ὄπλα τοῦ

πλήθους παρηροῦντο, οὐ νομίζων χρῆναι ἀσθενῆ τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐάρων τούτου ἕνεκα βουλομένους περισῶσαι ἡμᾶς, ὅπως ὀλιγοὶ γενόμενοι μηδὲν δυναίμεθ' αὐτοὺς ἀφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γε δέοιντο, καὶ μηδένα λιπεῖν ὀλίγον ἐτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. οὐδέ γε τὸ φρου- 42 ροὺς μισθοῦσθαι συνήρεσκε μοι, ἐξὸν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως ἁδιῶς ἐμέλλομεν οἱ ἄρχοντες τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς ἐάρων ἐν τῇ πόλει τῇ ἀρχῇ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας γιγνομένους, οὐκ αὖ ἐδόκει μοι οὔτε Θρασύβουλον οὔτε Ἄνυτον οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν· ἦδειν γὰρ ὅτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσονται, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἠγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσονται, τοῖς δ' ἠγεῖσθαι βουλομένοις σύμμαχοι πολλοὶ φανήσονται. ὁ ταῦτα οὖν νοουθετῶν ἐν τῷ φα- 43 νερωῖ πότερα εὐμενῆς ἢ δικαίως ἢ προδότης νομίζοιτο; οὐχ οἱ ἰχθυοὺς, ᾧ Κριτία, κωλύοντες πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδ' οἱ συμμαχοὺς πλείστους διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὗτοι τοὺς πολεμίους ἰσχυροὺς ποιοῦσιν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοι εἰσὶν οἱ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες καὶ προδιδόντες οὐ μόνον τοὺς φίλους ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς δι' αἰσχροκέρδειαν. εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστὸν ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἄδε ἐπισκέψασθε. πότερον οἴεσθε Θρασύβουλον καὶ Ἄνυτον καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας ἢ ἐγὼ λέγω μᾶλλον ἂν ἐνθάδε βούλεσθαι γίνεσθαι ἢ ἢ οὗτοι πράττουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν συμμαχῶν πάντα μεστὰ εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς ἡμῖν εἶχε, χαλεπὸν ἂν ἠγεῖσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπιβαίνειν πού τῆς χώρας. ἢ δ' αὖ εἶπεν ὡς
 4*

ἐγὼ εἰμι οἷος αἰεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε
 καὶ ταῦτα. τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν
 καὶ αὐτὸς δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ὡς
 οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτείᾳ μᾶλλον ἢ δημο-
 46 κρατίᾳ πιστεύσειαν. ἐπεὶ δὲ γε ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν ἀνίε-
 σαν, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀριστοτέλῃ καὶ Μελάνδιον καὶ Ἀρι-
 σταρχον στρατηγούντες φανεροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ χά-
 ματι ἔργματι τειχίζοντες, εἰς δ' ἐβούλοντο τοὺς πολε-
 μίους δεξάμενοι ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐταίροις τὴν πόλιν
 ποιήσασθαι, εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὼ διεκώλυσα, τοῦτ'
 47 ἐστὶ προδότην εἶναι τῶν φίλων, ἀποκαλεῖ δὲ κόθορονό-
 με, ὡς ἀμφοτέροις πειρώμενον ἀρμόττειν. ὅστις δὲ μη-
 δετέροις ἀρέσκει, τοῦτον ὦ πρὸς τῶν θεῶν τί ποτε καὶ
 καλέσαι χροῖ; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων
 μισοδημότατος ἐνομίζου, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ πάντων
 48 μισοχρηστότατος γεγένησαι. ἐγὼ δ' ὦ Κριτία, ἐκεῖνοις
 μὲν αἰεὶ ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν
 ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι' ἀπο-
 ρίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν δραχμῆς μετέ-
 χοιεν, καὶ τοῖσδε γ' αὖ αἰεὶ ἐναντίος εἰμι οἱ οὐκ οἴονται
 καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγαρχίαν, πρὶν εἰς τὸ ὑπ' ὀλίγων
 τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. τὸ μέντοι σὺν
 τοῖς δυναμένοις καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ' ἀσπίδων ὠφε-
 λεῖν διὰ τούτων τὴν πολιτείαν πρόσθεν ἀριστον
 49 ἡγούμην εἶναι καὶ νῦν οὐ μεταβάλλωμαι. εἰ δ' ἔχεις
 εἰπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου ἐγὼ σὺν τοῖς δημοτικοῖς ἢ τυ-
 ραννικοῖς τοὺς καλοὺς τε κἀγαθοὺς ἀποστερεῖν πο-
 λιτείας ἐπεχείρησα, λέγε· ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν
 ταῦτα πράττων ἢ πρότερον πώποτε πεποιηκώς, ὁμο-
 λογῶ τὰ πάντων ἔσχατα παθῶν ἂν δικαίως ἀπο-
 θνήσκω.

50 Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη

ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι
 εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀνα-
 φευξοίτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελ-
 θὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπι-
 στῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς
 τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάντοις. πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἰ- 51
 πεν, Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι
 οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπαταμένους μὴ
 ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἶδε
 οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασὶν ἡμῖν ἐπιτρέψω, εἰ ἀνήσομεν
 ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον.
 ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχι-
 λίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκω ἀνευ τῆς ὑμετέρας
 ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς
 τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένη του-
 τουὶ ἐξαλείψω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν
 ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν. ἀκούσας 52
 ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν καὶ
 εἶπεν, Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰσχεύω τὰ πάντων ἐν-
 νομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ
 μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅνπερ νόμον οὔτοι
 ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ
 ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ 53
 τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ
 βωμός, ἀλλὰ βούλωμαι καὶ τοῦτο ἐπιδειξαι, ὅτι οὔτοι
 οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ
 περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες
 καλοὶ κἀγαθοί, θανμάξω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς,
 καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξ-
 κλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου. ἐκ δὲ τούτου ἐκά- 54
 λεσα μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν
 Θηραμένην. ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις,

ἡγούμενον αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας, Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένη τούτου κατακεκριμένον κατὰ τὸν 55 νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οἱ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοῦ ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐρχομένη 56 ἔχοντες παρήσαν. οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῆ φωνῆ δηλοῦντα οἷα ἐπασχε. λέγεται δ' ἔν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμᾶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο, Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμᾶξομαι; καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κῶνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφρασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν, Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀραστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιωδὲς ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

IV. Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἔξω ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἡγρον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐπέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.

Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁρηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα Φυλῆν χωρίον καταλαμβάνει

ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισηλίοις καὶ σὺν τοῖς ἵππευσι καὶ μάλ' ἐνημερίας οὐσης. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνομένοι ^{ἔτι} τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. ^{ἔτι} βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκ- ³¹¹ πολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθῆς καὶ τῆ ὑστεραία. οἱ δὲ υφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συγχοῦς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. γιγνώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν 4 λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἔσχατίας ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς καὶ τῶν ἱππίων δύο φυλάς. οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίῳ λασίῳ ἐφύλαττον. ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἤδη συν- 5 εἰλεγμένων εἰς τὴν Φυλῆν περὶ ἑπτακοσίους, λαβὼν αὐτοὺς καταβαίνει τῆς νυκτὸς· θέμενος δὲ τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν ἡσυχίαν εἶχεν. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ἤδη ἀνί- 6 σταντο ὅποι ἐδεῖτο ἕκαστος ἀπὸ τῶν ὀπλων, καὶ οἱ ἱπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτῳ ἀναλαβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὅπλα δρόμον προσεῖπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὗς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δὲ τραψάμενοι ἐδίωξαν ἕξ ἢ ἑπτὰ στάδια, καὶ ἀπέκτειναν τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλέον ἢ εἴκοσι καὶ ἑκατόν, τῶν δὲ ἱππέων Νικόστρατόν τε τὸν καλὸν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλλους δὲ δύο, ἔτι καταλαβόντες ἐν ταῖς ἐνθαῖς. ἐπαναχωρήσαντες δὲ καὶ τρόπαιον στησάμε- 7 νοι καὶ συσκευασάμενοι ὅπλα τε ὅσα ἔλαβον καὶ σκευῆ ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς. οἱ δὲ ἐξ ἄστεως ἱππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμείναντες

δὲ ἕως τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο οἱ προσήκοντες ἀνεχώ-
 8 ρησαν εἰς ἄστυ. ἐν δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι νο-
 μίζοντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν
 Ἐλευσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν,
 εἰ δεήσει. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν ἦλθον
 εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα·
 ἐξέτασιν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππεῦσι, φάσκοντες εἰ-
 9 δέναι βούλεσθαι πόσοι εἴεν καὶ πόσης φυλακῆς προσ-
 δεήσονται, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας· τὸν δὲ
 ἀπογραφάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν
 ἐξίεναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἐνθεν καὶ
 ἐνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξίοντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται συν-
 ἔδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνειλημμένοι ἦσαν, Λυσίμα-
 χον τὸν ἱππαρχον ἐκέλευον ἀναγαρόντα παραδοῦναι
 10 αὐτοὺς τοῖς ἑνδεκα. τῇ δ' ὕστεραία εἰς τὸ Ῥιδεῖον παρ-
 ἐκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ἱππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν, Ἡμεῖς, ἔφη,
 ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἤττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πο-
 λιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν
 μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν
 συνειλημμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστίν, ἵνα
 ταῦτα ἡμῖν καὶ θαροῖτε καὶ φοβῆσθε. δείξας δὲ τι χω-
 ρίου, εἰς τοῦτο ἐκέλευε φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον.

10 οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ῥιδεῖου
 ἐξωπλισμένοι ἦσαν· ἦν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολι-
 τῶν οἷς τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἐμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυ-
 λῆς περὶ χιλίους ἤδη συνειλεγμένους, ἀφικνεῖται τῆς
 νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα ἐπεὶ ἤσθοντο
 ταῦτα, εὐθύς ἐβόηθον σὺν τε τοῖς Λακωνικοῖς καὶ
 11 σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώρουν κα-
 τὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. οἱ δὲ

ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς,
 ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὦν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖ-
 σθαι οὕτω πολλοῖς οὐσί, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν
 Μουνυχίαν. οἱ δ' ἐν τοῦ ἄστεως εἰς τὴν Ἴπποδάμειον
 ἀγορὰν ἐλθόντες πρῶτον μὲν συνετάξαντο, ὥστε ἐμ-
 11 πλῆσαι τὴν ὁδὸν ἢ φέροι πρὸς τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυ-
 χίας Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βάθος
 οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συν-
 12 τεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντεπέλη-
 σαν μὲν τὴν ὁδόν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ εἰς δέκα ὀπλί-
 τας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελοπόφοι
 τε καὶ ψιλοὶ ἀκουτισταί, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι.
 οὗτοι μέντοι συνηλοὶ ἦσαν· καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγέ-
 νοντο. ἐν ᾧ δὲ προσῆσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος
 τοὺς μεθ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας καὶ αὐ-
 τὸς θέμενος, τὰ δ' ἄλλα ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον στάς
 13 ἔλεξεν, Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ
 ἀναμνησάμενοι ὑμῶν βούλομαι ὅτι εἰσὶ τῶν προσιόντων οἱ
 μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες οὐς ὑμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρε-
 φάμενοι ἐδιώξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐανύμου ἔσχατοι, οὐ-
 14 τοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἱ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρου-
 οὐδὲν ἀδικούντας καὶ οἰκιῶν ἐξήλαντον καὶ τοὺς φιλ-
 τάτους τῶν ἡμετέρων ἀπεσημαίνοντο. ἀλλὰ νῦν τοι
 παραγεγνήνηται οὐ οὗτοι μὲν οὐποτε ᾤοντο, ἡμεῖς δὲ
 ἀεὶ ἠγρόμεθα. ἔχοντες γὰρ ὄπλα ἐναντίοι μὲν αὐτοῖς
 14 καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτι ποτὲ καὶ δειπνοῦντες συνε-
 λαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ
 καὶ οὐχ ὅπως ἀδικούντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυ-
 ραδευόμεθα, νῦν φανεροῶς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ
 ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη, καὶ
 ὅταν ἐγγειρώμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων ὀλίγοις οὐσί
 15 τρόπαια ἵστασθαι διδώσι· καὶ νῦν δὲ κεκομμάσιν

ἡμᾶς εἰς χωρίον ἐν ᾧ οὗτοι μὲν οὔτε βάλλειν οὔτε ἀκοντίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων διὰ τὸ πρὸς ὄρδιον ἰέναι δύναιντ' ἄν, ἡμεῖς δὲ εἰς τὸ κάταντες καὶ δόρατα ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους ἐξιζόμεθα τε

16 αὐτῶν καὶ πολλοὺς κατατρώσομεν. καὶ ᾤετο μὲν ἄν τις δεήσειν τοῖς γε πρωτοστάταις ἐκ τοῦ ἴσου μάχεσθαι· νῦν δ', ἐὰν ὑμεῖς, ὥσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιήτε τὰ βέλη, ἀμαρτήσεται μὲν οὐδεὶς ἂν γε μεστή ἢ ὁδός, φυλαττόμενοι δὲ δραπετεύουσιν αἰεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε ἐξίσταται ὥσπερ τυφλοὺς καὶ τύπτει ὄπου ἂν βουλώμεθα καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν.

17 ἀλλ', ὦ ἄνδρες, οὕτω χρῆ ποιεῖν ὅπως ἐκαστός τις ἐαντῷ συνείσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὢν. αὕτη γὰρ ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμὰς καὶ παῖδας, οἷς εἰδί, καὶ γυναικᾶς. ὦ μακάριοι δῆτα, οἳ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. εὐδαίμων δὲ καὶ ἄ τις ἀποθάνῃ· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὢν καλοῦ τεύξεται. ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ ἡνίκ' ἂν καιρὸς ἢ παιᾶνα· ὅταν δὲ τὸν Ἐννάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ἂν ὑβρίσθημεν τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας.

18 Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τραφείῃ· ἐπειδὴ μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δὲ ὑμῖν ἔσται ἐπο-

19 μένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσῶν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἳ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατ-

εδίωξαν μέχρι τοῦ ὄμαλου. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, 20 κατασιωπησάμενος ἔλεξεν, Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχηκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιαῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κενυθυσυκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. πρὸς θεῶν πατροφῶν καὶ μητροφῶν καὶ συγγενείας καὶ 21 κηδεστίας καὶ εταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινανοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδοῦμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδίων κερδαίων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, 22 οὗτοι τὸν πάντων ἀσχεστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἐχθιστόν τε καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. ἀλλ' εὐ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὗς πολλὰ κατεδακρῦσαμεν.

Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἳ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγα-

23 γον εἰς τὸ ἄστυ. τῇ δ' ὕστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ
 δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηον ἐν τῷ συνεδρίῳ·
 τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστος τεταγμένοι ἦσαν, παν-
 ταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπε-
 ποιήσεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλε-
 γον ὡς οὐ χρεῖη καθυφλέσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ. ὅσοι δὲ
 ἐπίστευον μηδὲν ἠδικημένοι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο
 καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δεοῖντο τούτων
 τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πεί-
 θεσθαι οὐδ' ἐπιτρέψαι ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ
 τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλ-
 24 λους δὲ ἐλέσθαι. καὶ εἴλοντο δέκα, ἕνα ἀπὸ φυλῆς.

^{α. c.}
 203. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσῖνάδε ἀπήλθον· οἱ δὲ
 δέκα τῶν ἐν ἄστει καὶ μάλᾳ τεταραγμένων καὶ ἀπι-
 στούντων ἀλλήλοις σὺν τοῖς ἱππάρχοις ἐπεμέλοντο. ἔξε-
 κάθειδον δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ Ῥυθείῳ, τοὺς τε ἵπ-
 πους καὶ τὰς ἀσπίδας ἔχοντες, καὶ δι' ἀπιστίαν ἐφώ-
 δευον τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας σὺν ταῖς ἀσπίσι κατὰ τὰ τεί-
 χη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον σὺν τοῖς ἵπποις, ἀεὶ φοβούμενοι
 25 μὴ ἐπεισπέσειεν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. οἱ
 δὲ πολλοὶ τε ἤδη ὄντες καὶ παντοδαποί, ὅπλα ἐποι-
 οῦντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύνια, καὶ ταῦτα ἔλε-
 κοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστὰ δόντες,
 οἵτινες συμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι εἶεν, ἰσοτέλειαν
 ἔσεσθαι, ἐξῆσαν πολλοὶ μὲν ὀπλίται, πολλοὶ δὲ γυμνή-
 τες· ἐγένοντο δὲ αὐτοῖς καὶ ἱππεῖς ὡς εἰ ἐβδομήκοντα
 προνομᾶς δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ
 26 ὀπώραν, ἐκάθειδον πάλιν ἐν Πειραιεῖ. τῶν δ' ἐκ τοῦ
 ἄστεως ἄλλος μὲν οὐδεὶς σὺν ὀπλοῖς ἐξῆει, οἱ δὲ ἱππεῖς
 ἔστιν ὅτε καὶ ληστὰς ἐχειροῦντο τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς,
 καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐνακούρου. περιέτυχον δὲ
 καὶ τῶν Αἰξωνέων τισὶν εἰς τοὺς αὐτῶν ἀγρούς ἐπὶ τὰ

ἐπιτήδεια πορευομένοις· καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ἱπ-
 παρχος ἀπέσφαξε, πολλὰ λιτανεύοντας καὶ πολλῶν
 χαλεπῶς φερόντων ἱππέων. ἀνταπέκτειναν δὲ καὶ οἱ 27
 ἐν Πειραιεῖ τῶν ἱππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλι-
 στρατον φυλῆς Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη μέγα ἐφρό-
 νουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ ἄστεως προσέβαλλον.
 εἰ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιῦ τοῦ ἐν τῷ
 ἄστει, ὃς ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον
 μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε
 πάντα ἀμαξιαλοὺς λίθους ἄγειν καὶ καταβάλλειν ὅπου
 ἕκαστος βούλοιο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο,
 πολλὰ εἰς ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε. πεμ- 28
 πόντων δὲ πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα τῶν μὲν τριά-
 κοντα ἔξ Ἐλευσίνος, τῶν δ' ἐν τῷ καταλόγῳ ἔξ ἄστεως,
 καὶ βοηθεῖν κελυόντων, ὡς ἀφεστηκὸς τοῦ δήμου
 ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος λογισάμενος ὅτι οἶόν
 τε εἴη ταχὺ ἐκπολιορηῆσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατὰ τε
 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ τῶν ἐπιτηδείων ἀποκλει-
 σθείησαν, συνέπραξεν ἑκατόν τε τάλαυτα αὐτοῖς δα-
 νεισθῆναι, καὶ αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀρμοστήν, Αἴβυν
 δὲ τὸν ἀδελφὸν ναυαρχοῦντα ἐκπεμφθῆναι. καὶ ἐξελ- 29
 θῶν αὐτὸς μὲν Ἐλευσῖνάδε συνέλεγε ὀπλίτας πολ-
 λούς Πελοποννησίους· ὁ δὲ ναύαρχος κατὰ θάλατταν
 ἐφύλαττεν ὅπως μηδὲν εἰσπλέοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτη-
 δαίων· ὥστε ταχὺ πάλιν ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ ἐν Πει-
 ραιεῖ, οἱ δ' ἐν τῷ ἄστει πάλιν αὐτὸ μέγα ἐφρόνον ἐπὶ
 τῷ Λυσάνδρῳ. οὕτω δὲ προχωροῦντων Πανσανίας ὁ
 βασιλεὺς φθονήσας Λυσάνδρῳ, εἰ κατειργασμένος
 ταῦτα ἅμα μὲν εὐδοκίμησοι, ἅμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο
 τὰς Ἀθήνας, πείσας τῶν ἐφόρων τρεῖς ἐξάγει φρου-
 ράν. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες πλὴν Βοι- 30
 ωτῶν καὶ Κορινθίων· οὗτοι δὲ ἔλεγον μὲν ὅτι οὐ νο-

μίζοιεν εὐορκεῖν ἂν στρατευόμενοι ἐπ' Ἀθηναίους μηδὲν παράσπονδον ποιοῦντας· ἔπραττον δὲ ταῦτα, ὅτι ἐρίγνυσσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστὴν ποιήσασθαι. ὁ δὲ Πανσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Ἀλιπέδῳ καλουμένῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ δεξιὸν ἔχων κέρας, Λύσανδρος δὲ σὺν τοῖς μισθοφόροις τὸ εὐάνυμον. πέμπων δὲ πρόσβεις ὁ Πανσανίας πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἐκέλευεν ἀπιέναι ἐπὶ τὰ ἑαντῶν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπέιθοντο, προσέβαλλεν ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, ὅπως μὴ δῆλος εἴη εὐμενῆς αὐτοῖς ὢν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς προσβολῆς πράξας ἀπῆλθε, τῇ ὑστεραίᾳ λαβὼν τῶν μὲν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, τῶν δὲ Ἀθηναίων ἑπτάων τρεῖς φυλάς, παρήλθεν ἐπὶ τὸν κωφὸν λιμένα, σκοπῶν πῆ

31 εὐαποτειχιστότατος εἴη ὁ Πειραιεύς. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες καὶ πράγματα αὐτῷ παρεῖχον, ἀχθεσθεῖς παρήγγειλε τοὺς μὲν ἑπτάων εἰς αὐτοὺς ἐνέντας, καὶ τὰ δέκα ἀφ' ἧβης συνέπεσθαι· σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγὺς τριάκοντα τῶν ψιλῶν, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν πρὸς

32 τὸ Πειραιεῖ θέατρον. ἐκεῖ δὲ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι οἱ τε πελτασταὶ πάντες καὶ οἱ ὀπλίται τῶν ἐκ Πειραιεῶς. καὶ οἱ μὲν ψилоὶ εὐθὺς ἐκδραμόντες ἠκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, ἐσφενδόνων· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ αὐτῶν πολλοὶ ἐτιρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι ἀνεχώρουν ἐπὶ πόδα· οἱ δ' ἐν τούτῳ πολὺ μᾶλλον ἐπέκειντο. ἐνταῦθα καὶ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ὁ ὀλυμπιονίκης καὶ ἄλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κε-

33 ραμεικῷ. ὄρων δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὀπλίται, ἐβόηθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαντο πρὸ τῶν ἄλλων ἐπ' ὀκτώ. ὁ δὲ Πανσανίας μάλα πιεσθεῖς καὶ

ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἢ πέντε πρὸς λόφον τινά, παρήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεῖ δὲ συνταξάμενος παντελῶς βαθεῖαν τὴν φάλαγγα ἤγειν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. οἱ δ' εἰς χεῖρας μὲν ἐδέξαντο, ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἐξεώσθησαν εἰς τὸν ἐν ταῖς Ἀλαῖς πηλόν, οἱ δὲ ἐνέκλιναν· καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ Πανσανίας τροπαιοὺς στησάμενος ἀνε- 35 χώρησε· καὶ οὐδ' ὡς ὠργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τοὺς ἐν Πειραιεῖ οἷα χρῆ λέγοντας πρόσβεις πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους. οἱ δ' ἐπέιθοντο. δίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσιέναι ὡς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ὅτι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινῇ ἀμφοτέροι Λακεδαιμονίοις φίλοι εἶναι. ἠδέως δὲ ταῦτα καὶ Ναυ- 36 κλείδας ἐφορος ὢν συνήκουεν· ὥσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεῖ δύο τῶν ἐφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρῆν οὗτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφοτέροι τῆς μετὰ Πανσανίου γνώμης ὄντες μᾶλλον ἢ τῆς μετὰ Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως ἐπιμπου τοὺς τ' ἐκ τοῦ Πειραιεῶς ἔχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει ἰδιώτας, Κηφισοφῶντά τε καὶ Μέλητον. ἐπεὶ μὲντοι 37 οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἐπιμπου δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδάσι καὶ τὰ τεῖχη ἂ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ,τι βούλονται· ἀξιοῦν δ' ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μορυνχίαν. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἐφοροὶ καὶ οἱ ἐκκλη- 38 τοὶ. ἐξέπεψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας,

καὶ ἐπέταξαν σὺν Πανσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιτο κάλλιστα. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὅτε εἰρήνην μὲν ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἐκείστους πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἑνδεκα καὶ τῶν ἐν τῷ Πειραιεὶ ἀρξάντων δέκα. εἰ δὲ τινες φοβοῦντο τῶν ἐξ

39 ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοῖς Ἐλευσίνα κατοικεῖν. τούτων δὲ περανθέντων Πανσανίας μὲν διῆκε τὸ στρατεύμα, οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν * οἱ

40 στρατηγοί. ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν, Ἰμῖν, ἔφη, ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευῶ ἐγὼ γνώ-
ναι ὑμᾶς αὐτούς. μάλιστα δ' ἂν γνώητε, εἰ ἀναλογί-
σαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν
ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. πότερον δικαιότεροί ἐστε; ἀλλ' ὁ
μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὦν οὐδὲν πάποτε ἔνεκα
χορημάτων ὑμῖς ἠδίκηκεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάν-
των ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιή-
κατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέ-

41 ψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγας φρονητέον. καὶ
τίς ἂν κάλλιον κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσα-
μεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν,
οἱ ἔχοντες καὶ τείχος καὶ ὄπλα καὶ χρήματα καὶ συμμά-
χους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων
παραλέλυσθε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα
φρονητέον εἶναι; πῶς, οἴγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύ-
νας κλοιῷ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κἀκεῖνοι
ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδίκημένῳ τούτῳ δήμῳ οἰχονται

42 ἀπίοντες; οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξίῳ ἐγὼ ὦν
ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς
τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδειξαι, ὅτι καὶ εὖορκοι καὶ ὅσιοί
ἐστε. εἰπῶν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν
δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆ-

σθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ τότε μὲν ἀρχῆς κα-
43 ταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκού-
σαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσίην, στρατευ-
σάμενοι πανδημίῃ ἐπ' αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγούς αὐ-
τῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις
εἰσπίψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἐπεισαν συν-
αλλαγῆναι· καὶ ὁμόσαντες ὄρκους ἢ μὴν μὴ μνησικα-
κήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὄρ-
κοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

[Γ.]

Τῆ μὲν δὴ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. ἐκ δὲ 1.
τούτου πέμψας Κύρος ἀγγέλους εἰς Λακεδαίμονα ἠξίου,
οἷόςπερ αὐτὸς Λακεδαιμονίους ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναί-
ους πολέμῳ, τοιούτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γί-
γνεσθαι. οἱ δ' ἔφοροι δίκαια νομίσαντες λέγειν αὐτόν,
Σαμίῳ τῷ τότε ναύαρχῳ ἐπέστειλαν ὑπηρετεῖν Κύρῳ,
εἰ τι δόιοιτο. κἀκεῖνος μέντοι προθυμῶς ὅπως ἐδεήθη
ὁ Κύρος ἔπραξεν· ἔχων γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ναυτικὸν σὺν
τῷ Κύρῳ περιέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ ἐποίησε τὸν
τῆς Κιλικίας ἄρχοντα Συνένεσιν μὴ δύνασθαι κατὰ
γῆν ἐναντιοῦσθαι Κύρῳ πορευομένῳ ἐπὶ βασιλείᾳ. ὡς 2.
μὲν οὖν Κύρος στρατεύμα τε συνέλεξε καὶ τοῦτ' ἔχων ^{a.c}
ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ
ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλλη-
νες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέ-
γραπτα.

Ἐπεὶ μέντοι Τιτσαφέρνης, πολλοῦ ἄξιος βασιλεὺς ἔ-
δόξας γαργυρῆσθαι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμῳ,
Xenoph. Hist. Gr. 5

σατραπῆς κατεπέμφθη ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε καὶ
 ὧν Κύρος, εὐθύς ἤξιον τὰς Ἰωνικὰς πόλεις ἀπάσας
 εἰναι ὑπηκόους εἶναι. αἱ δὲ ἅμα μὲν ἐλεύθεροι βου-
 λόμενοι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμενοι τὸν Τισσαφέρην,
 ὅτι Κύρον, ὅτ' ἔξη, ἀντ' ἐκείνου ἡρημέται ἦσαν, εἰς
 μὲν τὰς πόλεις οὐκ ἐδέχοντο αὐτόν, εἰς Λακεδαιμόνα
 δὲ ἐπεμπον πρέσβεις, καὶ ἤξιουν, ἐπεὶ πάσης τῆς Ἑλ-
 λάδος προστάται εἰσίν, ἐπιμεληθῆναι καὶ σφῶν τῶν
 ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, ὅπως ἢ τε χώρα μὴ δημοῖτο αὐ-
 4 τῶν καὶ αὐτοὶ ἐλεύθεροι εἴεν. οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι
^{100.}πέμπουσιν αὐτοῖς Θίβρων ἀρμοστήν, δόντες στρα-
 τιώτας τῶν μὲν νεοδαμωδῶν εἰς χιλίους, τῶν δὲ ἄλλων
 Πελοποννησίων εἰς τετρακισχιλλούς. ἠτήσατο δ' ὁ Θί-
 βρων καὶ παρ' Ἀθηναίων τριακοσίους ἱππέας, εἰπὼν
 ὅτι αὐτὸς μισθὸν παρέξει. οἱ δ' ἐπεμψαν τῶν ἐπὶ τῶν
 τριάκοντα ἱππευσάντων, νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ,
 5 εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐναπόλουντο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν
 ἀφίκοντο, συνήγαγε στρατιώτας καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ
 ἡπειρῷ Ἑλληνίδων πόλεων· πᾶσαι γὰρ τότε αἱ πόλεις
 ἐπείδοντο ὅτι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ ἐπιτάττει. καὶ σὺν
 μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ὄρων Θίβρων τὸ ἱππικὸν εἰς τὸ
 πεδίου οὐ κατέβαινε, ἡγάπα δὲ εἰ ὅπου τυγχάνοι ὧν,
 δύνατο ταύτην τὴν χώραν ἀδήατον διαφυλάττειν.
 6 ἐπεὶ δὲ σωθέντες οἱ ἀναβάντες μετὰ Κύρου συνέμιξαν
^{100.}αὐτῷ, ἐκ τούτου ἤδη καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ἀντετάττετο
 τῷ Τισσαφέρει, καὶ πόλεις Πέργαμον μὲν ἐκοῦσαν
 προσέλαβε καὶ Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν, ὧν Εὐ-
 ρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἦρχον οἱ ἀπὸ Λαμαράτου
 τοῦ Λακεδαιμονίου· ἐκείνῳ δ' αὕτη ἡ χώρα δῶρον ἐκ
 βασιλέως ἐδόθη ἀντι τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα συστρατείας·
 προσεχώρησαν δὲ αὐτῷ καὶ Γοργίων καὶ Γογγύλος,
 ἀδελφοὶ ὄντες, ἔχοντες ὁ μὲν Γάμβρειον καὶ Παλαι-

γαμβρειον, ὁ δὲ Μύριαν καὶ Γρύνειον· δῶρον δὲ καὶ
 αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλέως Γογγύλω, ὅτι
 μόνος Ἐρετριέων μηδίσας ἔφυγεν. ἦν δὲ ἄς ἀσθενεὶς 7
 οὖσας καὶ κατὰ κράτος ὁ Θίβρων ἐλάμβανε· Λάρισάν
 γε μὴν τὴν Αἰγυπτίαν καλουμένην, ἐπεὶ οὐκ ἐπείδετο,
 περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. ἐπεὶ δὲ ἄλλως
 οὐκ ἐδύνατο ἐλεῖν, φρεατίαν τεμόμενος ὑπόνομον
 ἄρουρτεν, ὡς ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν. ὡς δ' ἐκ
 τοῦ τείχους ἐκθέοντες πολλάκις ἐνέβαλον εἰς τὸ ὄρυ-
 γμα καὶ ξύλα καὶ λίθους, ποιησάμενος αὐτὸν χελώνην ξυ-
 λίνην ἐπέστησεν ἐπὶ τῇ φρεατίᾳ. καὶ ταύτην μέντοι
 ἐκδραμόντες οἱ Λαρισαῖοι νύκτωρ κατέκασαν. δο-
 κοῦντος δ' αὐτοῦ οὐδὲν ποιεῖν, πέμπουσιν οἱ ἔφοροι
 ἀπολιπόντα Λάρισαν στρατεύεσθαι ἐπὶ Καρίαν.

Ἐν Ἐφέσῳ δὲ ἤδη ὄντος αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ Καρίαν 8
 πορευσομένου, Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρα-
 τευμα, ἀνὴρ δοκῶν εἶναι μάλα μηχανητικός· καὶ ἐπε-
 καλεῖτο δὲ Σίσυφος. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἰ-
 καδε καὶ ζημιωθεὶς ἔφυγε· κατηγόρουν γὰρ αὐτοῦ οἱ
 σύμμαχοι ὡς ἐφείη ἀρπάζειν τῷ στρατεύματι τοὺς φί-
 λους. ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐπεὶ παρέλαβε τὸ στρατευμα, 9
 γνοὺς ὑπόπτους ὄντας ἀλλήλοις τὸν Τισσαφέρην καὶ
 τὸν Φαρνάβαζον, κοινολογησάμενος τῷ Τισσαφέρει
 ἀπήγαγεν εἰς τὴν Φαρναβάζου χώραν τὸ στρατευμα,
 ἐλόμενος θατέρω μᾶλλον ἢ ἅμα ἀμφοτέροις πολεμεῖν.
 ἦν δὲ καὶ πρόσθεν ὁ Δερκυλίδας πολέμιος τῷ Φαρνα-
 βάξῳ· ἀρμοστής γὰρ γενόμενος ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ Λυ-
 σάνδρου ναυαρχοῦντος, διαβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου,
 ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὃ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπου-
 δαίοις Λακεδαιμονίων· ἀταξίας γὰρ ζημιώμα ἐστὶ. καὶ
 δια ταῦτα δὴ πολὺ ἥδιον ἐπὶ τὸν Φαρναβάζον ἦεν.
 καὶ εὐθύς μὲν τοσοῦτ' ἠέφερεν εἰς τὸ ἄρχειν τοῦ Θί- 10

βρωτος ὥστε παρήγαγε τὸ στρατεύμα διὰ τῆς φιλίας
χώρας μέχρι τῆς Φαρναβάζου Αἰολίδος οὐδὲν βλάβας
τοὺς συμμάχους.

Ἡ δὲ Αἰολίς αὐτῆ ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἐσατράπευε
δ' αὐτῷ ταύτης τῆς χώρας, ἕως μὲν ἕξη, Ζήνιος Δαρδα-
νεύς· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος νόσῳ ἀπέθανε, παρασκευαζομέ-
νου τοῦ Φαρναβάζου ἄλλῳ δοῦναι τὴν σατραπείαν,
Μανία ἢ τοῦ Ζήνιος γυνή, Δαρδανίς καὶ αὐτή, ἀνα-
ξεύχασα στόλον καὶ δῶρα λαβοῦσα ὥστε καὶ αὐτῷ Φαρ-
ναβάζῳ δοῦναι καὶ παλλακίσιν αὐτοῦ χαρίσασθαι καὶ
τοῖς δυναμένοις μάλιστα παρὰ Φαρναβάζῳ, ἐπορευέτο.
11 ἔλθουσα δ' εἰς λόγους εἶπεν, ὦ Φαρναβάζε, ὁ ἀνὴρ σοι
ὁ ἐμὸς καὶ πᾶν φίλος ἦν καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδου
ὥστε σὺ ἐπαινῶν αὐτὸν ἐτίμας. ἦν οὖν ἐγὼ σοι μηδὲν
χειρὸν ἐκεῖνου ὑπηρετῶ, τί σε δεῖ ἄλλον σατράπην καθ-
ιστάναι; ἦν δὲ τί σοι μὴ ἀρέσκω, ἐπὶ σοι δήπου ἔσται
12 ἀφελομένῳ ἐμὲ ἄλλῳ δοῦναι τὴν ἀρχήν. ἀκούσας ταῦ-
τα ὁ Φαρναβάζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναικὰ σατραπεύειν.
ἢ δ' ἐπεὶ κυρία τῆς χώρας ἐγένετο, τοὺς τε φόρους οὐ-
δὲν ἤττον ἀνδρὸς ἀπεδίδου, καὶ πρὸς τούτοις, ὅποτε
ἀφικνοῦτο πρὸς Φαρναβάζον, αἰεὶ ἤγε δῶρα αὐτῷ, καὶ
ὅποτε ἐκεῖνος εἰς τὴν χώραν καταβαίνοι, πολὺ πάντων
13 τῶν ὑπάρχων κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐδέχετο αὐτόν, καὶ
ὥς τε παρέλαβε πόλεις διεφύλαττεν αὐτῷ καὶ τῶν οὐχ
ὑπηκόων προσέλαβεν ἐπιθαλαττίδας Λάρισάν τε καὶ
Ἀμαξιτὸν καὶ Κολωνάς, ξενικῶ μὲν Ἑλληνικῶ προσβα-
λοῦσα τοῖς τείχεσιν, αὐτῆ δ' ἐφ' ἀρμαμάξης θεωμένη·
ὃν δ' ἐπαινέσεια, τούτῳ δῶρα ἀμέμπτως ἐδίδου, ὥστε
λαμπρότατα τὸ ξενικὸν κατεσκευάσατο. συνεστρα-
τεύετο δὲ τῷ Φαρναβάζῳ καὶ ὅποτε εἰς Μυσοὺς ἢ Πι-
σίδας ἐμβάλοι, ὅτι τὴν βασιλείας χώραν κακουροῦσιν.
ὥστε καὶ ἀντετίμα αὐτὴν μεγαλοπρεπῶς ὁ Φαρναβάζος

καὶ σύμβουλον ἔστιν ὅτε παρεκάλει. ἤδη δ' οὔσης αὐ- 14
τῆς ἐτῶν πλέον ἢ τετραράκοντα, Μειδίας, θυγατρὸς
ἀνῆρ αὐτῆς ἦν, ἀναπτερωθεὶς ὑπὸ τινῶν ὡς αἰσχροὺν
εἶη γυναῖκα μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς
μὲν ἄλλους μάλα φυλαττομένης αὐτῆς, ὥσπερ ἐν τυ-
ραννίδι προσῆκεν, ἐκείνῳ δὲ πιστευσούσης καὶ ἀσπα-
ζομένης ὥσπερ ἂν γυνὴ γαμβρὸν ἀσπάξοιτο, εἰσελθὼν
ἀποπνύξαι αὐτὴν λέγεται. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν υἱὸν
αὐτῆς, τὸ τε εἶδος ὄντα πάγκαλον καὶ ἐτῶν ὄντα ὡς
ἐπακαίδεκα. ταῦτα δὲ ποιήσας Σκῆψιν καὶ Γέργιθα 15
ἐχυρὰς πόλεις κατέσχευε, ἐνθα καὶ τὰ χρήματα μάλιστα
ἦν τῇ Μανίᾳ. αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις οὐκ ἐδέχοντο αὐτόν,
ἀλλὰ Φαρναβάζῳ ἔσωζον αὐτὰς οἱ ἐνόντες φρουροί.
ἐκ δὲ τούτου ὁ Μειδίας πέμψας δῶρα τῷ Φαρναβάζῳ
ἠξίου ἔχειν τὴν χώραν ὥσπερ ἡ Μανία. ὁ δ' ἀπεκρί-
νατο φυλάττειν αὐτά, ἔστ' ἂν αὐτὸς ἐλθὼν σὺν αὐτῷ
ἐκείνῳ λάβῃ τὰ δῶρα· οὐ γὰρ ἂν ἔφη ξὴν βούλεσθαι
μὴ τιμωρήσας Μανίαν. ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐν τούτῳ τῷ 16
καιρῷ ἀφικνεῖται, καὶ εὐθύς μὲν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Λάρι-
σαν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ Κολωνάς τὰς ἐπιθαλαττίους πό-
λεις ἐνούσας παρέλαβε· πέμπων δὲ καὶ πρὸς τὰς Αἰο-
λίδας πόλεις ἠξίου ἐλευθεροῦσθαι τε αὐτὰς καὶ εἰς τὰ
τείχη δεχεσθαι καὶ συμμάχους γίνεσθαι. οἱ μὲν οὖν
Νεανδροεῖς καὶ Ἰλιεῖς καὶ Κοκυλίται ἐπεσίδοντο· καὶ
γὰρ οἱ φρουροῦντες Ἕλληνες ἐν αὐταῖς, ἐπεὶ ἡ Μανία
ἀπέθανεν, οὐ πάνυ τι καλῶς περιείποντο· ὁ δ' ἐν 17
Κεβροῖνι, μάλα ἰσχυρῶ χωρῶ, τὴν φυλακὴν ἔχων,
νομίσας, εἰ διαφυλάξει Φαρναβάζῳ τὴν πόλιν, τιμη-
θῆναι ἂν ὑπ' ἐκείνου, οὐκ ἐδέχετο τὸν Δερκυλίδαν.
ὁ δὲ ὀργιζόμενος παρεσκευάζετο προσβάλλειν. ἐπεὶ
δὲ θνομένῳ αὐτῷ οὐκ ἐγίνετο τὰ ἰσρὰ τῇ πρώτῃ, τῇ
ὑστερεῖα πάλιν ἐθύετο. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐκαλλιερῆ-

το, πάλιν τῇ τρίτῃ· καὶ μέχρι τεττάρων ἡμερῶν ἐκαρτέρει θυόμενος, μάλα χαλεπῶς φέρον· ἔσπευδε γὰρ πρὶν Φαρνάβαζον βοηθῆσαι ἐγκρατῆς γενέσθαι πάσης
 18 τῆς Αἰολίδος. Ἀθηναῖδας δὲ τις Σικυώνιος λοχαγός, νομίσας τὸν μὲν Δερκυλίδα φλυαρεῖν διατρίβοντα, αὐτὸς δ' ἱκανὸς εἶναι τὸ ὕδωρ ἀφελέσθαι τοὺς Κεβρηνίους, προσδραμῶν σὺν τῇ ἑαυτοῦ τάξει ἐπειράτο τὴν κρήνην συγχοῦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν ἐπεξελθόντες αὐτὸν τε συνέτρωσαν καὶ δύο ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς ἄλλους παίοντες καὶ βάλλοντες ἀπήλασαν. ἀχθομένου δὲ τοῦ Δερκυλίδου, καὶ νομίζοντος ἀθνημοτέρου καὶ τὴν προσβολὴν ἔσεσθαι, ἔρχονται ἐκ τοῦ τείχους παρὰ τῶν Ἑλλήνων κήρυκες, καὶ εἶπον ὅτι ἂ μὲν ὁ ἄρχων ποιοίη, οὐκ ἀρέσκοι σφίσι, αὐτοὶ δὲ βούλουτο σὺν τοῖς Ἑλ-
 19 λησι μᾶλλον ἢ σὺν τῷ βαρβάρῳ εἶναι. ἔτι δὲ διαλεγόμενον αὐτῶν ταῦτα, παρὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἦκε λέγων ὅτι ὅσα λέγοιεν οἱ πρόσθεν καὶ αὐτῷ δοκοῦντα λέγοιεν. ὁ οὖν Δερκυλίδας εὐθύς ὥσπερ ἔτυχε κεκαλιερηκῶς ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα ἤγειτο πρὸς τὰς πύλας· οἱ δ' ἀναπετάσαντες ἐδέξαντο. καταστήσας δὲ καὶ ἔνταῦθα φρουροὺς εὐθύς ἦει ἐπὶ τὴν
 20 Σκῆψιν καὶ τὴν Γέργιθα. ὁ δὲ Μειδίας προσδοκῶν μὲν τὸν Φαρνάβαζον, ὀκνῶν δ' ἤδη τοὺς πολίτας, πέμψας πρὸς τὸν Δερκυλίδα εἶπεν ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὁμήρους λάβοι. ὁ δὲ πέμψας αὐτῷ ἀπὸ πόλεως ἐκάστης τῶν συμμάχων ἓνα ἐκέλευσε λαβεῖν τούτων ὀπόσους τε καὶ ὁποίους βούλοιτο. ὁ δὲ λαβὼν δέκα ἐξῆλθε, καὶ συμμίκας τῷ Δερκυλίδᾳ ἠρώτα ἐπιτίσειν ἂν σύμμαχος γένοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ἐφ' ᾧτε τοὺς πολίτας ἐλευθέρους τε καὶ αὐτουόμους ἔαν. καὶ
 21 ἔμα ταῦτα λέγων ἦει πρὸς τὴν Σκῆψιν. γνοὺς δὲ ἔ Μειδίας ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο κωλύειν βία τῶν πολιτῶν,

εἶασεν αὐτὸν εἰσιέναι. ὁ δὲ Δερκυλίδας θύσας τῇ Ἀθηναῖ ἐν τῇ τῶν Σκηψίων ἀκροπόλει τοὺς μὲν τοῦ Μειδίου φρουροὺς ἐξήγαγε, παραδοὺς δὲ τοῖς πολίταις τὴν πόλιν, καὶ παρακελευσάμενος, ὥσπερ Ἑλληνας καὶ ἐλευθέρους χροί, οὕτω πολιτεύειν, ἐξελθὼν ἤγειτο ἐπὶ τὴν Γέργιθα. συμπρούπεμπον δὲ πολλοὶ αὐτὸν καὶ τῶν Σκηψίων, τιμῶντές τε καὶ ἠδόμενοι τοῖς πεπραγμένοις. ὁ δὲ Μειδίας παρεπόμενος αὐτῷ ἤξιον τὴν
 22 τῶν Γεργιθίων πόλιν παραδοῦναι αὐτῷ. καὶ ὁ Δερκυλίδας μέντοι ἔλεγεν ὡς τῶν δικαίων οὐδενὸς ἀτυχήσοι· ἅμα δὲ ταῦτα λέγων ἦει πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ, καὶ τὸ στράτευμα ἠκολούθει αὐτῷ εἰρημικῶς εἰς δύο. οἱ δ' ἀπὸ τῶν πύργων καὶ μάλα ὑψηλῶν ὄντων ὄρῶντες τὸν Μειδίαν σὺν αὐτῷ οὐκ ἔβαλλον· εἰπόντος δὲ τοῦ Δερκυλίδᾳ, Κέλευσον, ᾧ Μειδίᾳ, ἀνοῖξαι τὰς πύλας, ἵνα ἡγή μὲν σύ, ἐγὼ δὲ σὺν σοὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθω κἀνταῦθα θύσω τῇ Ἀθηναῖ, ὁ Μειδίας ᾧκει μὲν ἀνοίγειν τὰς πύλας, φοβούμενος δὲ μὴ παραχρῆμα συλληφθῆ, ἐκέλευεν ἀνοῖξαι. ὁ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν,
 23 ἔχων αὖ τὸν Μειδίαν ἐπορεύετο πρὸς τὴν ἀκρόπολιν· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους στρατιώτας ἐκέλευσε θέσθαι περὶ τὰ τεῖχη τὰ ὄπλα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἔδυε τῇ Ἀθηναῖ. ἐπεὶ δ' ἐτέθντο, ἀνεῖπε καὶ τοὺς Μειδίου δορυφόρους θέσθαι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος, ὡς μισθοφορήσοντας· Μειδίᾳ γὰρ οὐδὲν ἔτι δεινὸν εἶναι. ὁ μέντοι Μειδίας ἀπορῶν ὅτι
 24 ποιοίη, εἶπεν, Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἄπειμι, ἔφη, ξενία σοι παρασκευάσων. ὁ δὲ, Οὐ μὰ Δί', ἔφη, ἐπεὶ αἰσχρὸν ἐμὲ τεθνκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενίζειν σέ. μένε οὖν παρ' ἡμῖν· ἐν ᾧ δ' ἂν τὸ δεῖπνον παρασκευάζηται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια πρὸς ἀλλήλους καὶ διασκευσόμεθα καὶ ποιήσομεν. ἐπεὶ δ' ἐκαθέζοντο,
 25

ἠρώτα ὁ Δερκυλίδας, Εἶπέ μοι, ᾧ Μειδία, ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μάλιστα, ἔφη. Καί ποσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; πόσοι δὲ χῶροι; πόσαι δὲ νομαί; ἀπογράφοντος δ' αὐτοῦ οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων 26 εἶπον, Φεύδεται σε οὗτος, ᾧ Δερκυλίδα. Τρεῖς δὲ γ', ἔφη, μὴ λίαν μικρολογεῖσθε. ἐπειδὴ δὲ ἀπεγγραπτο τὰ πατρῶα, Εἶπέ μοι, ἔφη, Μανία δὲ τίνας ἦν; οἱ δὲ πάντες εἶπον ὅτι Φαρναβάζου. Οὐκοῦν καὶ τὰ ἐκείνης, ἔφη, Φαρναβάζου; Μάλιστα, ἔφασαν. Ἡμέτερόν ἂν εἴη, ἔφη, ἐπεὶ κρατοῦμεν· πολέμιος γὰρ ἡμῖν Φαρναβάζος. ἀλλ' ἠγείσθω τις, ἔφη, ὅπου κε- 27 ται τὰ Μανίας καὶ τὰ Φαρναβάζου. ἡγουμένων δὲ τῶν ἄλλων ἐπὶ τὴν Μανίας οἰκησιν, ἣν παρειλήφει ὁ Μειδίας, ἠκολούθει κάκεινος. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, ἐκάλεε ὁ Δερκυλίδας τοὺς ταμίαις, φράσας δὲ τοῖς ὑπηρεταῖς λαβεῖν αὐτοὺς προεῖπεν αὐτοῖς ὡς εἰ τι κλέπτοντες ἀλώσονται τῶν Μανίας, παραχορήμα ἀποσφαγήσονται. οἱ δ' ἐδείκνυσαν. ὁ δ' ἐπεὶ εἶδε πάντα, κατέκλεισεν αὐτὰ καὶ κατεσημήματο καὶ φύλακας κατέστησεν. 28 ἐξίαν δὲ οὓς ἤρην ἐπὶ ταῖς θύραις τῶν ταξίαρχων καὶ λοχαγῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Μισθὸς μὲν ἡμῖν, ᾧ ἄνδρες, εἰργασται τῇ στρατιᾷ ἔγγυς ἐνιαυτοῦ ὀκτακισχιλίοις ἀνδράσιν· ἣν δὲ τι προσεργασώμεθα, καὶ ταῦτα προσέσται. ταῦτα δ' εἶπε γιγνώσκων ὅτι ἀκούσαντες πολὺ εὐτακτότεροι καὶ θεραπευτικώτεροι ἔσονται. ἐρομένου δὲ τοῦ Μειδίου, Ἐμὲ δὲ ποῦ χρηὸ οἰκεῖν, ᾧ Δερκυλίδα; ἀπεκρίνατο, Ἐνθαπερ καὶ δικαιοτάτου, ᾧ Μειδία, ἐν τῇ πατρίδι τῇ σαυτοῦ Σκήψει καὶ ἐν τῇ πατρῶα οἰκίᾳ.

II. Ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ταῦτα διαπραξάμενος καὶ λαβῶν ἐν ὀκτῶ ἡμέραις ἐννέα πόλεις, ἐβουλεύετο ὅπως ἂν μὴ ἐν τῇ φιλίᾳ χειμάζων βαρὺς εἴη τοῖς συμμάχοις,

ὡσπερ Θέβρων, μηδ' αὐτὸ Φαρναβάζος καταφρονῶν τῇ ἱπποκαουρογίᾳ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. πέμπει οὖν πρὸς γυτὸν καὶ ἐρωτᾷ πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν. ὁ μὲντοι Φαρναβάζος νομίσας τὴν Αἰολίδα ἐπιτεταχίσθαι τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳ Φρυγία, σπουδᾶς εἴλετο.

Ὡς δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἐλθὼν ὁ Δερκυλίδας εἰς τὴν 2 Βιθυνίδα Θράκην ἐκεῖ διεχείμαζεν, οὐδὲ τοῦ Φαρναβάζου πάνυ τι ἀχθομένου· πολλάκις γὰρ οἱ Βιθυννοὶ αὐτῷ ἐπολέμου. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ Δερκυλίδας ἀσφαλῶς φέρων καὶ ἄγων τὴν Βιθυνίδα καὶ ἀφθονα ἔχων τὰ ἐπιτήδεια διετέλει· ἐπειδὴ δὲ ἦλθον αὐτῷ παρὰ τοῦ Σεύθου πέραθεν σύμμαχοι τῶν Ὀδρουσῶν ἱππεῖς τε ὡς διακόσιοι καὶ πέλτασται ὡς τριακόσιοι, οὗτοι στρατοπεδευσάμενοι καὶ περισταυρωσάμενοι ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὡς εἴκοσι στάδια, αἰτοῦντες φύλακας τοῦ στρατοπέδου τὸν Δερκυλίδαν τῶν ὀπλιτῶν, ἐξῆσαν ἐπὶ 3 λείαν, καὶ πολλὰ ἐλάμβανον ἀνδράποδά τε καὶ χρήματα. ἦδη δ' οὗτος μεστοῦ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῖς 3 πολλῶν ἀλχημαλιῶτων, καταμαθόντες οἱ Βιθυννοὶ ὅσοι τ' ἐξῆσαν καὶ ὅσους κατέλιπον Ἑλλήνας φύλακας, συλλεγόντες παμπληθεῖς πελτασται καὶ ἱππεῖς ἅμ' ἡμέρᾳ προσπίπτουσι τοῖς ὀπλίταις ὡς διακοσίοις οὖσιν. ἐπειδὴ δ' ἔγγυς ἐγένοντο, οἱ μὲν ἔβαλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον εἰς αὐτούς. οἱ δ' ἐπεὶ ἐτιρωσκοντο μὲν καὶ ἀπέθνησκον, ἐποίησαν δ' οὐδὲν καθειργμένοι ἐν τῷ σταυρώματι ὡς ἀνδρομήκει ὄντι, διασπάσαντες τὸ αὐτῶν ὀχύρωμα ἐφέροντο εἰς αὐτούς. οἱ δὲ ἢ μὲν ἐκ- 4 θύοιεν ὑπεχώρου, καὶ ῥαδίως ἀπέφευγον πελτασται ὀπλίταις, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν ἠκόντιζον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐφ' ἐκάστη ἐκδρομῇ κατέβαλλον· τέλος δὲ ὡσπερ ἐν ἀλλίῳ σηκασθέντες κατηκοντίσθησαν. ἐσώθησαν μὲντοι αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς πευτεκαίδεκα εἰς τὸ

Ἑλληνικόν, καὶ οὗτοι, ἐπεὶ εὐθέως ἤσθοντο τὸ πρᾶγμα, ἀπεχώρησαν ἐν τῇ μάχῃ διαπεσόντες ἀμελησάντων τῶν Βιθυνῶν. ταχὺ δὲ ταῦτα διαπραξάμενοι οἱ Βιθυνοὶ καὶ τοὺς σηηοφύλακας τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν ἀποκτείναντες, ἀπολαβόντες πάντα τὰ αἰχμάλωτα ἀπήλθον· ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐπεὶ ἤσθοντο, βοηθοῦντες οὐδὲν ἄλλο ἤϋρον ἢ νεκροὺς γυμνοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπεὶ μέντοι ἐπανήλθον οἱ Ὀδρούσαι, θάψαντες τοὺς ἑαυτῶν καὶ πολὺν οἶνον ἐκπιόντες ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἵπποδρομίαν ποιήσαντες, ὁμοῦ δὴ τὸ λοιπὸν τοῖς Ἕλλησι στρατοπεδευσάμενοι ἤγον καὶ ἕκασον τὴν Βιθυνίδα.

⁶ Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ἀποπορευόμενος ὁ Δερκυλίδας ἐκ τῶν ^{a.c.} ^{598.} Βιθυνῶν ἀφικνεῖται εἰς Λάμψακον. ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ ἔρχονται ἀπὸ τῶν οἰκῶν τελῶν Ἀρακός τε καὶ Ναυβάτης καὶ Ἀντισθένης. οὗτοι δ' ἦλθον ἐπισκεψόμενοι τὰ τε ἄλλα ὅπως ἔχοι τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δερκυλίδᾳ ἐροῦντες μένοντι ἄρχειν καὶ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτόν· ἐπιστεῖλαι δὲ σφίσι αὐτοῖς τοὺς ἐφόρους καὶ συγκαλέσαντας τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν ὡς ὧν μὲν πρόσθεν ἐποίουν μέμφοιντο αὐτοῖς, ὅτι δὲ νῦν οὐδὲν ἡδίκουν, ἐπαινοῖεν· καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰπεῖν ὅτι ἦν μὲν ἀδικῶσιν, οὐκ ἐπιτρέφουσιν· ἦν δὲ δίκαια περὶ τοὺς συμμάχους ποιᾶσιν, ἐπαινέσονται αὐτούς.

⁷ ἐπεὶ μέντοι συγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας ταῦτ' ἔλεγον, ὁ τῶν Κυρῆων προσετικῶς ἀπεκρίνατο, Ἄλλ', ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ἡμεῖς μὲν ἐσμεν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν· ἄρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν, ἄλλος δὲ τὸ παρελθόν. τὸ οὖν αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ ἔξαμαρτάσκειν, τότε δέ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἐστε γιννώσκειν. συσηροῦντων δὲ τῶν τε οἰχοθέντων πρέσβεων καὶ τοῦ Δερκυλίδᾳ, ἐπεμνήσθη τις τῶν περὶ τὸν Ἀρακὸν ὅτι κατα-

λελοίποιεν πρέσβεις τῶν Χερρονησιτῶν ἐν Λακεδαίμονι. τούτους δὲ λέγειν ἔφασαν ὡς νῦν μὲν οὐ δύναντο τὴν Χερρόνησον ἐργάζεσθαι· φέρεσθαι γὰρ καὶ ἄργεσθαι ὑπὸ τῶν Θρακῶν· εἰ δ' ἀποτειχισθῆι ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, καὶ σφίσι αὖ γῆν πολλὴν κἀγαθὴν εἶναι ἐργάζεσθαι καὶ ἄλλοις ὅποσοι βούλονται Λακεδαιμονίαν· ὥστ' ἔφασαν οὐκ ἂν θαυμάζειν εἰ καὶ πεμφθῆι τις Λακεδαιμονίαν ἀπὸ τῆς πόλεως σὺν δυνάμει ταῦτα πράξων. ὁ οὖν Δερκυλίδας πρὸς μὲν ἐκεῖ-⁹ νους οὐκ εἶπεν ἦν ἔχοι γνώμην ταῦτ' ἀκούσας, ἀλλ' ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ἐπ' Ἐφέσου διὰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἠδόμενος ὅτι ἐμελλον ὄψεσθαι τὰς πόλεις ἐν εἰρήνῃ εὐδαιμονικῶς διαγούσας. οἱ μὲν δὴ ἐπορευύοντο. ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐπειδὴ ἔγνω μενετέον ὄν, πάλιν πέμψας πρὸς τὸν Φαρνάβαζον ἐπήρετο πότερα βούλοιο σπονδὰς ἔχειν καθάπερ διὰ τοῦ χεμιῶνος ἢ πόλεμον. ἐλομένου δὲ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τότε σπονδὰς, αὐτῷ καταλιπὼν καὶ τὰς περὶ ἐκεῖνον πόλεις [φιλίας] ἐν εἰρήνῃ διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον σὺν τῷ στρατεύματι εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ φιλίας τῆς Θράκης πορευθεὶς καὶ ξεισθεὶς ὑπὸ Σεύθου ἀφικνεῖται εἰς Χερρόνησον. ἦν καταμαθῶν πόλεις μὲν ἑνδεκα [ἢ] δωδεκα] ἔχουσιν,¹⁰ χάραν δὲ παμφορωτάτην καὶ ἀρίστην οὖσαν, κεκακωμένην δὲ, ὥσπερ ἐλέγχετο, ὑπὸ τῶν Θρακῶν, ἐπεὶ μετρῶν ἤρξε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στάδια, οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ θυσάμενος ἐτείχιζε, κατὰ μέρη διελὼν τοῖς στρατιώταις τὸ χωρίον· καὶ ἄθλα ὑποσχόμενος δώσειν τοῖς πρώτοις ἐκτειχίσασιν, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς ἕκαστοι ἄξιοι εἶεν, ἀπετέλεσε τὸ τεῖχος ἀρχάμενος ἀπὸ ἡρινοῦ χρόνου πρὸ ὀπάρας. καὶ ἐποίησεν ἐντὸς τοῦ τεύχους ἑνδεκα μὲν πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ κἀγαθὴν σπόριμον, πολλὴν δὲ

πεφυτευμένην, παμπληθείς δὲ καὶ παγκάλας νομάς
11 παντοδαποῖς κτήνεσι. ταῦτα δὲ πράξας διέβαινε πάλιν
εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις ἑώρα τὰ μὲν ἄλλα κα-
λῶς ἔχουσας, Χίαν δὲ φηγάδας ἤρξεν Ἀταρνέα ἔχοντας
χωρίον ἰσχυρόν, καὶ ἐκ τούτου ὀρωμένους φέροντας
καὶ ἄγοντας τὴν Ἰωνίαν, καὶ ζῶντας ἐκ τούτου. πυ-
θόμενος δὲ ὅτι πολὺς σῆτος ἐνῆν αὐτοῖς, περιστρατοπε-
δουσάμενος ἐπολιόρκει· καὶ ἐν ὀκτῶ μηνὶ παρασητά-
μενος αὐτούς, καταστήσας ἐν αὐτῷ Δράκοντα Πελλη-
νέα ἐπιμητήην, καὶ κατασκευάσας ἐν τῷ χωρίῳ ἐκπλεω
πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἵνα εἴη αὐτῷ καταγωγὴ, ὅποτε
ἀφικνῆτο, ἀπῆλθεν εἰς Ἔφεσον, ἣ ἀπέχει ἀπὸ Σάρ-
δεων τριῶν ἡμερῶν ὁδόν.

12 Καὶ μέχρι τούτου τοῦ χρόνου ἐν εἰρήνῃ διήρθη
997. Τισσαφέρους τε καὶ Δερκυλίδας καὶ οἱ ταύτῃ Ἕλληνες
καὶ οἱ βάρβαροι. ἐπεὶ δὲ ἀφικνούμενοι πρέσβεις εἰς
Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν Ἰωνίδων πόλεων ἐδίδασκον ὅτι
εἴη ἐπὶ Τισσαφέρει, εἰ βούλοιο, ἀφιέναι αὐτονόμους
τὰς Ἕλληνας πόλεις· εἰ οὖν κακῶς πάσχοι Καρία,
ἐνθάπερ ὁ Τισσαφέρους οἶκος, οὕτως ἂν ἔφασαν
τάχιστα νομίζειν αὐτὸν αὐτονόμους σφᾶς ἀφεῖναι·
ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἔφοροι ἔπεμψαν πρὸς Δερ-
κυλίδαν, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν διαβαίνειν σὺν τῷ
στρατεύματι ἐπὶ Καρίαν καὶ Φάρακα τὸν ναύαρχον
σὺν ταῖς ναυσὶ παραπλεῖν. οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν.
13 ἐτύγγανε δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαρνάβαζος
πρὸς Τισσαφέρην ἀφιγμένος, ἅμα μὲν ὅτι στρατηγὸς
τῶν πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρους, ἅμα δὲ διαμαρ-
τυρόμενος ὅτι ἔτοιμος εἴη κοινῇ πολεμεῖν καὶ συμμα-
χεσθαι καὶ συνεκβάλλειν τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς βασι-
λέως· ἄλλως τε γὰρ ὑπερφθόνει τῆς στρατηγίας τῷ

Τισσαφέρει καὶ τῆς Αἰολίδος χαλεπῶς ἔφερον ἀπε-
στερημένους. ὁ δ' ἀκούων, Πρῶτον μὲν τοῖνυν, ἔφη.
διάβηθι σὺν ἐμοὶ ἐπὶ Καρίαν, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τού-
των βουλευσόμεθα. ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἔδοξεν αὐτοῖς 14
ἰκανὰς φυλακὰς εἰς τὰ ἐρύματα καταστήσαντας δια-
βαίνειν πάλιν ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν. ὡς δ' ἤκουσεν ὁ Δερ-
κυλίδας ὅτι πάλιν πεπερακότες εἰσὶ τὸν Μαιάνδρον,
εἰπὼν τῷ Φάρακι ὡς ὀνοίη μὴ ὁ Τισσαφέρους καὶ
ὁ Φαρνάβαζος ἐρήμην οὖσαν καταθέοντες φέρωσι καὶ
ἄγωσι τὴν χώραν, διέβαινε καὶ αὐτός. πορευόμενοι δὲ
οὔτοι οὐδέν τι συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι, ὡς
προεληλυθότων τῶν πολεμίων εἰς τὴν Ἐφεσίαν, ἔξαι-
φνης ὀρώσιν ἐκ τοῦ ἀντιπέρας σκοποὺς ἐπὶ τῶν μνημά-
των· καὶ ἀνταναβιβάσαντες εἰς τὰ παρ' ἑαυτοῖς μνη- 15
μεῖα καὶ τύρσεις τινὰς καθορῶσι παρατεταγμένους ἢ
αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδὸς Κᾶρας τε λευκάσπιδας καὶ τὸ Περσι-
κὸν ὅσον ἐτύγγανε παρὸν στρατεύμα καὶ τὸ Ἕλληνικὸν
ὅσον εἶχεν ἐκάτερος αὐτῶν καὶ τὸ ἱππικὸν μάλα πολὺ,
τὸ μὲν Τισσαφέρους ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι, τὸ δὲ Φαρ-
ναβάζου ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ. ὡς δὲ ταῦτα ἤσθετο ὁ Δερ- 16
κυλίδας, τοῖς μὲν ταξιάρχοις καὶ τοῖς λοχαγοῖς εἶπε πα-
ρατάττεσθαι τὴν ταχίστην εἰς ὀκτώ, τοὺς δὲ πελτα-
στάς ἐπὶ τὰ κρᾶσπεδα ἐκατέρωθεν καθίστασθαι καὶ
τοὺς ἱππέας, ὅσους γε δὴ καὶ οἰοὺς ἐτύγγανε ἔχων·
αὐτὸς δὲ ἐθύετο. ὅσον μὲν δὴ ἦν ἐκ Πελοποννήσου 17
στράτευμα, ἡσύχϊαν εἶχε καὶ παρεσκευάζετο ὡς μαχού-
μενον· ὅσοι δὲ ἦσαν ἀπὸ Πριήνης τε καὶ Ἀχιλλείου καὶ
ἀπὸ νήσων καὶ τῶν Ἰωνικῶν πόλεων, οἱ μὲν τινες κα-
ταλιπόντες ἐν τῷ σίτῳ τὰ ὄπλα ἀπεδίδρασκον· καὶ γὰρ
ἦν βαθὺς ὁ σῆτος ἐν τῷ Μαιάνδρου πεδίῳ· ὅσοι δὲ καὶ
ἱμενον, δῆλοι ἦσαν οὐ μενοῦντες. τὸν μὲν οὖν Φαρ- 18
νάβαζον ἐξηγγέλλετο μάχεσθαι κλεῦειν· ὁ μὲντοι Τισ-

σωφέρουσ τὸ τε Κύρειον στράτευμα καταλογίζομενος ὡς ἐπολέμησεν αὐτοῖς καὶ τοῦτω πάντας νομίζων ὁμοίους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἐβούλετο μάχεσθαι, ἀλλὰ πέμψας πρὸς Δερκυλίδαν εἶπεν ὅτι εἰς λόγους βούλοιο αὐτῷ ἀφικέσθαι. καὶ ὁ Δερκυλίδας λαβὼν τοὺς κρατίστους τὰ εἶδη τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ἱππέων καὶ πεζῶν προῆλθε πρὸς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἶπεν, Ἄλλὰ παρεσκευάσμεν μὲν ἔργωε μάχεσθαι, ὡς ὁράτε· ἐπεὶ μὲν τοι ἐκεῖνος βούλεται εἰς λόγους ἀφικέσθαι, οὐδ' ἔργῳ ἀντιλέγω. εἰ μὲν τοι ταῦτα δεῖ ποιεῖν, πιστὰ καὶ ὁμή-
19 ρους δοτέον καὶ ληπτέον. δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περρανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα ἀπῆλθε, τὸ μὲν βαρβαρικὸν εἰς Τράλλεις τῆς Καρίας, τὸ δ' Ἑλληνικὸν εἰς Λεύκοφρον, ἐνθα ἦν Ἀρτέμιδος τε ἱερὸν μάλα ἄγιον καὶ λίμνη πλεον ἢ σταδίον ὑπόψαμμος ἀένας ποτίμον καὶ θερμοῦ ὕδατος. καὶ τότε μὲν ταῦτα ἐπράχθη· τῇ δ' ὑστεραίᾳ εἰς τὸ συγκείμενον χωρίον ἤλθον, καὶ ἔδοξε αὐτοῖς πυθέσθαι ἀλλήλων ἐπὶ τί-
20 σιν ἂν τὴν εἰρήνην ποιήσαντο. ὁ μὲν δὲ Δερκυλίδας εἶπεν, εἰ αὐτονόμους ἐφ' βασιλεὺς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ὁ δὲ Τισσαφέρους καὶ Φαρνάβας, εἰ ἐξέλθοι τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα ἐκ τῆς χώρας καὶ οἱ Λακεδαιμονίων ἀρμολοῖται ἐκ τῶν πόλεων. ταῦτα δ' εἰπόντες ἀλλήλοις σπονδὰς ἐποίησαντο, ἕως ἀπαγγελθείη τὰ λεχθέντα Δερκυλίδᾳ μὲν εἰς Λακεδαίμονα, Τισσαφέρει δὲ ἐπὶ βασιλείᾳ.

21 ^{a.c.} ^{301.} Τούτων δὲ πραττομένων ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὑπὸ Δερκυλίδᾳ, Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πάλαι ὀργιζόμενοι τοῖς Ἡλείοις καὶ ὅτι ἐποίησαντο συμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Μαντινέας, καὶ ὅτι δίκην φάσκοντες καταδικάσθαι αὐτῶν ἐκώλυον καὶ τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ γυμνικοῦ ἀγῶνος, καὶ οὐ μόνον

ταῦτ ἤρκει, ἀλλὰ καὶ Δίχα παραδόντος Θηβαίους τὸ ἄρμα, ἐπεὶ ἐκηρύττοντο νικῶντες, ὅτε εἰσῆλθε Δίχας στεφανώσων τὸν ἠνίοχον, μαστιγοῦντες αὐτόν, ἄνδρα γέροντα, ἐξήλασαν· τούτων δ' ὕστερον καὶ Ἄγιδος 22 πεμφθέντος θῦσαι τῷ Διὶ κατὰ μαντείαν τινὰ ἐκώλυον οἱ Ἡλείοι μὴ προσευχεσθαι νίκην πολέμου, λέγοντες ὡς καὶ τὸ ἀρχαῖον εἶη οὕτω νόμιμον, μὴ χρηστηριάζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' Ἑλλήνων πολέμῳ· ὥστε ἄθυτος ἀπῆλθεν. ἐκ τούτων οὖν πάντων ὀργι-
23 ζόμενοι ἔδοξε τοῖς ἐφόροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ σφραγίσαι αὐτούς. πέμψαντες οὖν πρέσβεις εἰς Ἥλιον εἶπον ὅτι τοῖς τέλεσι τῶν Λακεδαιμονίων δίκαιον δοκοῖται εἶναι ἀφιέναι αὐτοὺς τὰς περιοικίδας πόλεις αὐτονόμους. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Ἡλείων ὅτι οὐ ποιήσοιεν ταῦτα, ἐπιληθὶς γὰρ ἔχοιεν τὰς πόλεις, φρουρὰν ἐφηναν οἱ ἔφοροι. ἄγων δὲ τὸ στράτευμα Ἄγιδος ἐνέβαλε διὰ τῆς Ἀχαΐας εἰς τὴν Ἡλείαν κατὰ Λάρισον. ἄρτι δὲ τοῦ 24 στρατεύματος ὄντος ἐν τῇ πολεμίᾳ καὶ κοπτομένης τῆς χώρας, σεισμὸς ἐπιγίγνεται· ὁ δ' Ἄγιδος θεῖον ἠγγασάμενος ἐξελθὼν πάλιν ἐκ τῆς χώρας διαφῆκε τὸ στράτευμα. ἐκ δὲ τούτου οἱ Ἡλείοι πολὺ θρασύτεροι ἦσαν, καὶ διεπερσεβέοντο εἰς τὰς πόλεις, ὅσας ἤδεσαν δυσμενεῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις οὕσας. περιόντι δὲ τῷ ἐνιαυτῷ φαί-
25 νοσι πάλιν οἱ ἔφοροι φρουρὰν ἐπὶ τὴν Ἥλιον, καὶ συνεστρατεύοντο τῷ Ἄγιδι πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων οἵ τε ἄλλοι πάντες σύμμαχοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. ἐμβαλόντος δὲ τοῦ Ἄγιδος δι' Αὐλῶνος, εὐθύς μὲν Λεπρεᾶται ἀποστάντες τῶν Ἡλείων προσεχώρησαν αὐτῷ, εὐθύς δὲ Μακίστιοι, ἐχόμενοι δ' Ἐπιταλιεῖς. διαβαίνοντι δὲ τὸν ποταμὸν προσεχώρουν Αετῶνοι καὶ Ἀμφίδολοι καὶ Μαργανεῖς. ἐκ δὲ τούτου ἐλθὼν εἰς Ὀλυμπίαν ἔθνε 26 τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ· κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἔτι ἐπειράτο. ^{a.c.} 306

θύσας δὲ πρὸς τὸ ἄστυ ἐπορεύετο, κόπτων καὶ κίαν τὴν χώραν, καὶ ὑπέρολλα μὲν κτήνη, ὑπέρολλα δὲ ἀνδράποδα ἤλισκετο ἐκ τῆς χώρας· ὥστε ἀκούοντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν ἐκόντες ἦσαν συστρατευόμενοι καὶ μετείχον τῆς ἀρπαγῆς. καὶ ἐγένετο αὕτη ἡ στρατεία ὥσπερ ἐπισιτισμὸς τῆ Πε-
 27 λοποννήσῳ. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, τὰ μὲν προάστεια καὶ τὰ γυμνάσια καλὰ ὄντα ἐλυμαίνετο, τὴν δὲ πόλιν, ἀτειχίστος γὰρ ἦν, ἐνόμισαν αὐτὸν μὴ βούλεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ δύνασθαι ἐλεῖν. δηουμένης δὲ τῆς χώρας, καὶ οὔσης τῆς στρατιᾶς περὶ Κυλλήνην, βουλόμενοι οἱ περὶ Ξενίαν τὸν λεγόμενον μεδίμνω ἀπομετροῦσασθαι τὸ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀργύριον δι' αὐτῶν προσχωρήσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐκπεσόντες ἐξ οἰκίας ἕξιφη ἔχοντες σφαγὰς ποιούσι, καὶ ἄλλους τέτινας ἀποκτείνουσι καὶ ὁμοίον τινα Θρασυδαίῳ ἀποκτείναντες τῷ τοῦ δήμου προστάτῃ ᾤοντο Θρασυδαῖον ἀπεκτονέειν, ὥστε ὁ μὲν δῆμος παντελῶς
 28 κατηθύμησε καὶ ἠσυχίαν εἶχεν, οἱ δὲ σφαγεῖς πάντ' ᾤοντο πεπραγμένα εἶναι, καὶ οἱ ὁμογνώμονες αὐτοῖς ἐξεφύροντο τὰ ὄπλα εἰς τὴν ἀγοράν. ὁ δὲ Θρασυδαῖος ἔτι καθεύδων ἐτύγχανεν οὐπερ ἐμεθύσθη. ὡς δὲ ἦσθετο ὁ δῆμος ὅτι οὐ τέθνηκεν ὁ Θρασυδαῖος, περιεπλήσθη ἡ οἰκία ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ὥσπερ
 29 ὑπὸ ἐσμοῦ μελιττῶν ὁ ἠγεμῶν. ἐπειδὴ δὲ ἤγειτο ὁ Θρασυδαῖος ἀναλαβῶν τὸν δῆμον, γενομένης μάχης ἐκράτησεν ὁ δῆμος, ἐξέπεσον δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ ἐγχειρήσαντες ταῖς σφαγαῖς. ἐπεὶ δ' αὖ ὁ Ἄγις ἀπιδὼν διέβη πάλιν τὸν Ἀλφειὸν, φρουροὺς καταλιπὼν ἐν Ἐπιταλίῳ πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ Ἀνσίππον ἀρμοστήν καὶ τοὺς ἐξ Ἡλίδος φυγάδας, τὸ μὲν στρατεύμα
 30 διήκεν, αὐτὸς δὲ οἰκαδὲ ἀπήλθε. καὶ τὸ μὲν λοιπὸν

θέρος καὶ τὸν ἐπιόντα χειμῶνα ὑπὸ τοῦ Ἀνσίππου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐφέρετο καὶ ἤγετο ἢ τῶν Ἠλείων χῶρα. τοῦ δ' ἐπιόντος θέρους πέμψας Θρασυδαῖος εἰς ^{a.c.} 399 Λακεδαίμονα συνεχώρησε Φέας τε τὸ τεῖχος περιελεῖν καὶ Κυλλήνης καὶ τὰς Τριφυλίδας πόλεις ἀφείναι Φοῖξαν καὶ Ἐπιτάλιον καὶ Λετρίνους καὶ Ἀμφιδόλους καὶ Μαργανέας, πρὸς δὲ ταύταις καὶ Ἀκρωρείους καὶ Λασιῶνα τὸν ὑπ' Ἀρκάδων ἀντιλεγόμενον. Ἦπειον μὲν τοι τὴν μεταξὺ πόλιν Ἡραίας καὶ Μακίστου ἤξιον οἱ Ἠλεῖοι ἔχειν· πρῖσθαι γὰρ ἔφασαν τὴν χώραν ἅπασαν παρὰ τῶν τότε ἐχόντων τὴν πόλιν τριάκοντα ταλάντων, καὶ τὸ ἀργύριον δεδωκέναι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ³¹ γνόντες μηδὲν δικαιότερον εἶναι βία πρῖσμένους ἢ βία ἀφελόμενους παρὰ τῶν ἡττόνων λαμβάνειν, ἀφίεναι καὶ ταύτην ἠνάγκασαν· τοῦ μέντοι προεστάναι τοῦ Λιδῶς τοῦ Ὀλυμπίου ἱεροῦ, καίπερ οὐκ ἀρχαίου Ἠλείοις ὄντος, οὐκ ἀπήλασαν αὐτούς, νομίζοντες τοὺς ἀντιποιοιμένους χωρίτας εἶναι καὶ οὐχ ἱκανοὺς προεστάναι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων εἰρήνη τε γίγνεται καὶ συμμαχία Ἠλείων πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ οὕτω μὲν δὴ ὁ Λακεδαιμονίων καὶ Ἠλείων πόλεμος ἔληξε.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἄγις ἀφικόμενος εἰς Δελφούς καὶ III. τὴν δεκάτην ἀποθύσας, πάλιν ἀπιδὼν ἔκαμεν ἐν Ἡραίᾳ, γέρον ἦδη ὢν, καὶ ἀπηνέχθη μὲν εἰς Λακεδαίμονα ἐτιξῶν, ἐκεῖ δὲ ταχὺ ἐτελεύτησε· καὶ ἔτυχε σεμνοτέρας ἢ κατὰ ἀνθρώπον ταφῆς. ἐπεὶ δὲ ἀσιώθησαν αἱ ἡμέραι, καὶ ἔδει βασιλεῖα καθίστασθαι, ἀντέλεγον περὶ βασιλείας Λεωνυχίδης, υἱὸς φάσκων Ἄγιδος εἶναι, Ἀγησίλαος δὲ ἀδελφός. εἰπόντος δὲ τοῦ Λεωνυχίδου, Ἄλλ' ὁ νόμος, ² ᾧ Ἀγησίλαε, οὐκ ἀδελφὸν ἀλλ' υἱὸν βασιλέως βασιλεύειν κελεύει· εἰ δὲ υἱὸς ὢν μὴ τυγχάνοι, ὁ ἀδελφός κα
 5
 Xenoph. Hist. Gr.

ὡς βασιλεῖοι. Ἐμὲ ἂν δεοὶ βασιλεύειν. Πῶς, ἐμοῦ γὰρ ὄντος; Ὅτι ὄν τὸ καλεῖς πατέρα, οὐκ ἔφη σε εἶναι ἑαυτοῦ. Ἀλλ' ἢ πολὺ κάλλιον ἐκείνου εἶδ' ἔτι μήτηρ καὶ νῦν ἔτι φησὶν. Ἀλλ' ὁ Ποτειδᾶν ὡς μάλα σε ψευδομένω κατεμάνυσεν ἐν τῷ θαλάμῳ ἐξελάσας σεισμῷ εἰς τὸ φανερόν τὸν σὸν πατέρα. συνεμαρτύρησε δὲ ταῦτ' αὐτῷ καὶ ὁ ἀληθέστατος λεγόμενος χρόνος εἶναι. ἀφ' οὗ γὰρ τοι ἔφυγε καὶ οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῳ 3 μηνὶ ἐγένου. οἱ μὲν τοιαῦτ' ἔλεγον. Διοπειθης δέ, μάλα χρησμολόγος ἀνὴρ, Λεωτυχίδη συναγορεύων εἶπεν ὡς καὶ Ἀπόλλωνος χρησμὸς εἴη φυλάξασθαι τὴν χωλὴν βασιλείαν. Ἀνσάνδρος δὲ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ Ἀρησιλάου ἀντεῖπεν ὡς οὐκ οἴοιτο τὸν θεὸν τοῦτο κελεύειν φυλάξασθαι, μὴ προσπταίσας τις χωλεύσει, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐκ ἂν τοῦ γένους βασιλεύσειε. παντάπασι γὰρ ἂν χωλὴν εἶναι τὴν βασιλείαν ὁπότε μὴ οἱ 4 ἀφ' Ἡρακλέους τῆς πόλεως ἤγοίντο. τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις ἀμφοτέρων Ἀρησίλαον εἴλοντο βασιλέα.

Οὕτω δ' ἐναντὸν ὄντος ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀρησιλάου, θύοντος αὐτοῦ τῶν τεταγμένων τινὰ θυσιῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως εἶπεν ὁ μάντις, ὅτι ἐπιβουλήν τινα τῶν δεινोटάτων φαίνουσι οἱ θεοί. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἔθνευ, ἔτι δεινότερα ἔφη τὰ ἱερά φαίνεσθαι. τὸ τρίτον δὲ θύοντος, εἶπεν, ὦ Ἀρησίλαε, ὥσπερ εἰ ἐν αὐτοῖς εἴημεν τοῖς πολεμίοις, οὕτω μοι σημαίνεται. ἐκ δὲ τούτου θύοντες καὶ τοῖς ἀποτροπαίοις καὶ τοῖς σωτήρσι, καὶ μόλις καλλιερῆσαντες, ἐπαύσαντο. ληγούσης δὲ τῆς θυσίας ἐντὸς πένθ' ἡμερῶν καταγορεύει τις πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπιβουλήν καὶ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πράγματος 5 Κινάδωνα. οὗτος δ' ἦν καὶ τὸ εἶδος νεανίσκος καὶ τὴν ψυχὴν εὖρωστος, οὐ μέντοι τῶν ὁμοίων. ἐρομέ-

ων δὲ τῶν ἐφόρων πῶς φαίη τὴν πράξιν ἔσεσθαι. εἶπεν ὁ εἰσαγγέλλας ὅτι ὁ Κινάδων ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῆς ἀγορᾶς ἀριθμῆσαι κελεύει, ὁπόσοι εἴεν Σπαρτιᾶται ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ἐγὼ, ἔφη, ἀριθμήσας βασιλέα τε καὶ ἐφόρους καὶ γέροντας καὶ ἄλλους ὡς τετραράκοντα, ἠρόμην Τί δὴ με τούτους, ὦ Κινάδων, ἐκέλευσας ἀριθμῆσαι; ὁ δὲ εἶπε, Τούτους, ἔφη, νόμιξέ σοι πολεμίους εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους πάντας συμμάχους πλέον ἢ τετρακισχιλίους ὄντας τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ. ἐπιδεικνύναι δ' αὐτὸν ἔφη ἐν ταῖς ὁδοῖς ἔνθα μὲν εἶνα, ἔνθα δὲ δύο πολεμίους ἀπαντῶντας, τοὺς δ' ἄλλους ἀπαντας συμμάχους. καὶ ὅσοι δὲ ἐν τοῖς χωρίοις Σπαρτιατῶν τύχοιεν ὄντες, εἶνα μὲν πολέμιον τὸν δεσπότην, συμμάχους δ' ἐν ἐκάστῳ πολλούς. ἐρωτῶντων δὲ τῶν ἐφόρων πόσους φαίη καὶ τοὺς συνειδότες τὴν πράξιν εἶναι, λέγειν καὶ περὶ τούτου ἔφη αὐτὸν ὡς σφίσι μὲν τοῖς προστατεύουσιν οὐ πάνυ πολλοί, ἀξιόπιστοι δὲ συνειδεῖν. αὐτοὶ μέντοι πᾶσιν ἔφασαν συνειδέσθαι καὶ Ἐλλωσι καὶ νεοδαμῶδεσι καὶ τοῖς ὑπομείοσι καὶ τοῖς περιοίκιοις. ὅπου γὰρ ἐν τούτοις τις λόγος γένοιτο περὶ Σπαρτιατῶν, οὐδένα δύνασθαι κρύπτειν τὸ μὴ οὐχ ἠδέως ἂν καὶ ὤμων ἐσθθῆν αὐτῶν. πάλιν οὖν 7 ἐρωτῶντων, Ὅπλα δὲ πόθεν ἔφασαν λήψεσθαι; τὸν δ' εἶπεῖν ὅτι οἱ μὲν δήπου συντεταγμένοι ἡμῶν αὐτοὶ ὅπλα κεκτήμεθα, τῷ δ' ὄχλῳ, ἀγαγόντα εἰς τὸν σιδηρον ἐπιδειξάι αὐτὸν ἔφη πολλὰς μὲν μαχαίρας, πολλὰ δὲ ξίφη, πολλοὺς δὲ ὀβελίσκους, πολλοὺς δὲ πελέκεις καὶ ἀξίνιας, πολλὰ δὲ δρέπανα. λέγειν δ' αὐτὸν ἔφη ὅτι καὶ ταῦτα ὅπλα πάντ' εἴη ὁπόσοις ἄνθρωποι καὶ γῆν καὶ ξύλα καὶ λίθους ἐργάζονται, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τεχνῶν τὰς πλείστας τὰ ὄργανα ὅπλα ἔχειν ἀρκοῦντα, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἀόπλους. πά-

λιν αὐ ἐρωτώμενος ἐν τίνι χρόνῳ μέλλοι ταῦτα πράτ-
 τεσθαι, εἶπεν ὅτι ἐπιδημεῖν οἱ παρηγγελμένον εἶη.
 8 ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἔφοροι ἐσκεμμένα τε λέγειν ἠγγή-
 σαντο αὐτὸν καὶ ἐξεπλάγησαν, καὶ οὐδὲ τὴν μικρὰν κα-
 λουμένην ἐκκλησίαν συλλέξαντες, ἀλλὰ συλλεγόμενοι
 τῶν γερόντων ἄλλοι ἄλλοθι ἐβουλευσάντο πέμψαι τὸν
 Κινάδωνα εἰς Ἀυλῶνα σὺν ἄλλοις τῶν νεωτέρων καὶ
 κελεύσαι ἦκειν ἄγοντα τῶν Ἀυλωνιτῶν τέ τινας καὶ
 τῶν Εἰλωτῶν τοὺς ἐν τῇ σκυτάλῃ γεγραμμένους. ἀγα-
 γεῖν δὲ ἐκέλευον καὶ τὴν γυναῖκα, ἣ καλλίστη μὲν αὐ-
 τόθι ἐλέγετο εἶναι, λυμαίνεσθαι δ' εἰδοὶ τοὺς ἀφικνου-
 μένους Λακεδαιμονίων καὶ πρεσβυτέρους καὶ νεωτέ-
 9 ρους. ὑπηρετήκει δὲ καὶ ἄλλ' ἤδη ὁ Κινάδων τοῖς ἐφό-
 ροις τοιαῦτα. καὶ τότε δὴ ἔδοσαν τὴν σκυτάλην ἐκεῖνῳ,
 ἐν ἣ γεγραμμένοι ἦσαν οὓς ἔδει συλληφθῆναι. ἐρομέ-
 νου δὲ τίνας ἄγοι μεθ' ἑαυτοῦ τῶν νέων, Ἴθι, ἔφασαν,
 καὶ τὸν πρεσβύτατον τῶν ἱππαρχεῶν κέλευε σοι συμ-
 πέμψαι ἕξ ἢ ἑπτὰ οἱ ἂν τύχῃσι παρόντες. ἐμεμελήκει
 δὲ αὐτοῖς ὅπως ὁ ἱππαρχεὺς εἰδείη οὓς δεῖο πέμπειν,
 καὶ οἱ πεμπόμενοι εἰδείην ὅτι Κινάδωνα δεῖο συλλαβεῖν.
 εἶπον δὲ καὶ τοῦτο τῷ Κινάδωνι, ὅτι πέμψοιεν τρεῖς
 ἀμάξας, ἵνα μὴ πεζοὺς ἄγωσι τοὺς ληφθέντας, ἀφρανί-
 ζοντες ὡς ἐδύναντο μάλιστα ὅτι ἐφ' ἕνα ἐκείνον ἐπεμ-
 10 πον. ἐν δὲ τῇ πόλει οὐ συνελάμβανον αὐτόν, ὅτι το
 πράγμα οὐκ ἤδεσαν ὁπόσον τὸ μέγεθος εἶη, καὶ ἀκού-
 σαι πρῶτον ἐβούλοντο τοῦ Κινάδωνος οἵτινες εἶεν οἱ
 συμπράττοντες, πρὶν αἰσθῆσθαι αὐτοὺς ὅτι μεμῆννυ-
 ται, ἵνα μὴ ἀποδρῶσιν. ἐμελλον δὲ οἱ συλλαβόντες αὐ-
 τὸν μὲν κατέχειν, τοὺς δὲ συνειδότας πυθόμενοι αὐτοῦ
 γράψαντες ἀποπέμπειν τὴν ταχίστην τοῖς ἐφόροις. οὗ-
 11 τα δ' ἔσχον οἱ ἔφοροι πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὥστε καὶ μόραν
 ἱππέων ἐπέμψαν τοῖς ἐπ' Ἀυλῶνος. ἐπεὶ δ' εἰλημμένοι

τοῦ ἀνδρὸς ἦκειν ἱππεὺς φέρον τὰ ὀνόματα ὧν ὁ Κινά-
 δων ἀπέγραψε, παρακρηῖμα τὸν τε μάντιν Τισαμενὸν
 καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπικαιριατάτους συνελάμβανον.
 ὡς δ' ἀνήχθη ὁ Κινάδων καὶ ἠλέγγετο, καὶ ἀμολόγει
 πάντα καὶ τοὺς συνειδότας ἔλεγε, τέλος αὐτὸν ἦρουντο
 τί καὶ βουλόμενος ταῦτα πράττοι. ὁ δ' ἀπεκρίνατο,
 μηδενὸς ἦττων εἶναι ἐν Λακεδαίμονι. ἐκ τούτου μέντοι
 ἦδη δεδεμένος καὶ τὰ χεῖρε καὶ τὸν τράχηλον ἐν κλοιῷ
 μαστιγούμενος καὶ κεντούμενος αὐτός τε καὶ οἱ μετ'
 αὐτοῦ κατὰ τὴν πόλιν περιήγοντο. καὶ οὗτοι μὲν δὴ
 τῆς δίκης ἔτυχον.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρώδας τις Συρακόσιος ἐν Φοι-IV
 νίκη ὧν μετὰ ναυικλήρου τινός, καὶ ἰδὼν τριήρεις Φοι-
 νίσσας, τὰς μὲν καταπλευούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ καὶ
 αὐτοῦ πεπληρωμένας, τὰς δὲ καὶ ἐτι κατασκευαζόμενας,
 προσακούσας δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τριακοσίας αὐτὰς δεῖο
 γενέσθαι, ἐπιβὰς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀναγόμενον πλοῖον
 εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὡς βα-
 σιλέως καὶ Τισσαφέρωνος τὸν στόλον τοῦτον παρασκευ-
 αζομένων. ὅποι δὲ οὐδὲν ἔφη εἰδέσθαι. ἀνεπτρωμένων 2
 δὲ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς συμμάχους συναγόν-
 των καὶ βουλευομένων τί χρὴ ποιεῖν, Λύσανδρος νομί-
 ζων καὶ τῷ ναυτικῷ πολὺ περιέσεσθαι τοὺς Ἕλληνας
 καὶ τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσάθη τὸ μετὰ Κύρου
 ἀναβάν, πείθει τὸν Ἀγησίλαον ὑποστῆναι, ἣν αὐτῷ
 δῶσι τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, εἰς δισχιλίους δὲ τῶν
 νεοδαμωδῶν, εἰς ἑξακισχιλίους δὲ τὸ σύνταγμα τῶν
 συμμάχων, στρατεύεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν. πρὸς δὲ τού-
 τῳ τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸς συνεξελθεῖν αὐτῷ ἐβούλετο,
 ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν
 ταῖς πόλεσιν, ἐκπεπτακνίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἱ τὰς
 πατριῶς πολιτείας παρήγγειλαν, πάλιν καταστήσει

3 μετ' Ἀγησιλάου. ἐπαγγελαμένον δὲ τοῦ Ἀγησιλάου τὴν στρατείαν, διδόνασί τε οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅσαπερ ἤτησε καὶ ἐξαμήνου σίτον. ἐπεὶ δὲ θυσάμενος ὅσα ἔδει καὶ τᾶλλα καὶ τὰ διαβατήρια ἐξῆλθε, ταῖς μὲν πόλεσι διαπέμφας ἀγγέλους προεῖπεν ὅσους τε δέοι ἐκασταχόθεν πέμπεσθαι καὶ ὅποι παρῆναι, αὐτὸς δ' ἐβουλήθη ἔλθων θῦσαι ἐν Ἀυλίδι, ἐνθαπερ ὁ Ἀγαμέμνων ὄτ' εἰς 4 Τροίαν ἔπλει ἔθυετο. ὡς δ' ἐκεῖ ἐγένετο, πυθόμενοι οἱ βοιάταρχοι ὅτι θῦοι, πέμψαντες ἱππέας τοῦ τε λοιποῦ εἶπον μὴ θύειν καὶ οἷς ἐνέτυχον ἱεροῖς τεθυμένοις διέφριψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. ὁ δ' ἐπιμαρτυράμενος τοὺς θεοὺς καὶ ὀργιζόμενος, ἀναβάς ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπέπλει. ἀφικόμενος δὲ ἐπὶ Γεραστόν, καὶ συλλέξας ἐκεῖ ὅσον ἐδύνατο τοῦ στρατεύματος πλείστον, εἰς Ἐφεσον τὸν στόλον ἐποιεῖτο.

5 Ἐπεὶ δὲ ἐκείσε ἀφίκετο, πρῶτον μὲν Τισσαφέρους ^{a. c.} ⁸⁹⁶ πέμφας ἤρετο αὐτὸν τίνοσ δέόμενος ἦκοι. ὁ δ' εἶπεν αὐτονομίους καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις εἶναι, ὥσπερ καὶ τὰς ἐν τῇ παρ' ἡμῶν Ἑλλάδι. πρὸς ταῦτ' εἶπεν ὁ Τισσαφέρους, Εἰ τοίνυν θέλεις σπείσασθαι ἕως ἂν ἐγὼ πρὸς βασιλέα πέμψω, οἶμαι ἂν σε ταῦτα διαπραξάμενον ἀποπλεῖν, εἰ βούλοιο. Ἀλλὰ βουλοίμην ἂν, ἔφη, εἰ μὴ οἰοίμην γε ὑπὸ σοῦ ἔξαπατᾶσθαι. ἀλλ' ἔξεστιν, ἔφη, σοι τούτων πίστιν [δόντα καὶ παρ' ἐμοῦ πίστιν] λαβεῖν ἢ μὴν ἀδόλως σοῦ πράττοντος ταῦτα ἡμᾶς μηδὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσειν ἐν ταῖς σπονδαῖς. 6 ἐπὶ τούτοις δηθεῖσι Τισσαφέρους μὲν ᾤμοσε τοῖς πεμφθεῖσι πρὸς αὐτὸν Ἡριππίδα καὶ Δερκυλίδα καὶ Μεγίλλω ἢ μὴν πράξειν ἀδόλως τὴν εἰρήνην, ἐκείνοι δὲ ἀντάμοσαν ὑπὲρ Ἀγησιλάου Τισσαφέρου ἢ μὴν ταῦτα πράττοντος αὐτοῦ ἐμπεδώσειν τὰς σπονδάς. ὁ μὲν δὴ Τισσαφέρους ἃ ᾤμοσεν εὐθύς ἐψεύσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ

εἰρήνην ἔχειν στρατεύμα πολὺ παρὰ βασιλέως πρὸς ᾧ εἶχε πρόσθεν μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δὲ, καίπερ αἰσθανόμενος ταῦτα, ὅμως ἐπέμνε ταῖς σπονδαῖς.

Ὡς δὲ ἡσύχιαν τε καὶ σχολὴν ἔχων ὁ Ἀγησίλαος¹ διέτριβεν ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ἅτε συντεταραγμένων ἐν ταῖς πόλεσι τῶν πολιτειῶν, καὶ οὔτε δημοκρατίας ἔτι οὔσης, ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεκαρχίας, ὥσπερ ἐπὶ Ἀυσάνδρου, ἅτε γιννώσκοντες πάντες τὸν Ἀυσάνδρον, προσέκειντο αὐτῷ ἀξιοῦντες διαπραττεσθαι αὐτὸν παρ' Ἀγησιλάου ἂν ἐδέοντο· καὶ διὰ ταῦτα αἰεὶ παμπληθῆς ὄχλος θεραπέυων αὐτὸν ἠκολούθει, ὥστε ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἰδιώτης ἐφαίνετο, ὁ δὲ Ἀυσάνδρος βασιλεύς. ὅτι 8 μὲν οὖν ἔμνηε καὶ τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα ἐδήλωσεν ὕστερον· οἱ γε μὴν ἄλλοι τριάκοντα ὑπὸ τοῦ φθόου οὐκ ἐσίγων, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὡς παράνομα ποιῶν Ἀυσάνδρος τῆς βασιλείας ὀγκηρότερον διάγων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησίλαῳ ὁ Ἀυσάνδρος, πάντας οἷς γνοίη αὐτὸν συμπράττοντά τι ἠττωμένους ἀπέπεμπεν. ὡς δ' αἰεὶ τὰ ἐναντία ἂν ἐβούλετο ἀπέβαινε τῷ Ἀυσάνδρῳ, ἔγνω δὴ τὸ γιννόμενον· καὶ οὔτε ἐπεσθαι ἑαυτῷ ἔτι εἶα ὄχλον τοῖς τε συμπράξαι τι δεομένοις σαφῶς ἔλεγεν ὅτι ἔλαττον ἔξοιεν, εἰ αὐτὸς παρῆν. βαρέως δὲ φέρων τὴν ἀτιμίαν, προσελθὼν εἶπεν, Ὡς Ἀγησίλαε, μειοῦν μὲν ἄρα σύγε τοὺς φίλους ἠπίστω. Ναὶ μὰ Δι', ἔφη, τοὺς γε βουλομένους ἐμοῦ μείζους φαίνεσθαι· τοὺς δὲ γε αὖξοντας εἰ μὴ ἐπισταίμην ἀντιτιμᾶν, αἰσχυνοίμην ἂν. καὶ ὁ Ἀυσάνδρος εἶπεν, Ἀλλ' ἴσως καὶ μᾶλλον εἰκότα σὺ ποιεῖς ἢ ἐγὼ ἐπραττον. τάδε οὖν μοι ἐκ τοῦ λοιποῦ χάρισαι, ὅπως ἂν μὴτ' αἰσχύνωμαι ἀδυνατῶν παρὰ σοὶ μὴτ' ἰμποδῶν σοὶ ᾧ, ἀπόπεμψόν ποί με. ὅπου γὰρ ἂν ᾧ, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοὶ εἶναι. εἰπόντος δὲ ταῦτα 10

ἔδοξε καὶ τῷ Ἀγησίλαῳ οὕτω ποιῆσαι, καὶ πέμπει αὐτὸν ἐφ' Ἑλλησπόντου. ἐκεῖ δὲ ὁ Ἀύσανδρος κισθόμενος Σπιθριδάτην τὸν Πέρσῃν ἐλαττούμενον τι ὑπὸ Φαρναβάζου, διαλέγεται αὐτῷ καὶ πείθει ἀποστήναι ἔχοντα τοὺς τε παῖδας καὶ τὰ περὶ αὐτὸν χρήματα καὶ ἱππέας ὡς διακοσίους. καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατέλιπεν ἐν Κυζίκῳ, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν υἱὸν ἀναβιβασάμενος ἤκεν ἄγων πρὸς Ἀγησίλαον. ἰδὼν δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἤσθη τε τῇ πράξει καὶ εὐθύς ἀνεπνυθάνετο περὶ τῆς Φαρναβάζου χάρας τε καὶ ἀρχῆς.

- 11 Ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλέως προεῖπεν Ἀγησίλαῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἄπιοι ἐκ τῆς Ἀσίας, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίαν οἱ παρόντες μάλα ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες ἐλάττω τὴν παροῦσαν εἶναι δύνανιν Ἀγησίλαῳ τῆς βασιλέως παρασκευῆς, Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἀπαργεῖλαι Τισσαφέρνει τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσεν ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχει, ὅτι ἐπισηκῆσας αὐτὸς μὲν πολέμιους τοὺς θεοὺς ἐκτήσατο, τοῖς δ' Ἑλλησι συμμαχοὺς ἐποίησεν. ἐκ δὲ τούτου εὐθύς τοῖς μὲν στρατιωταῖς παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς εἰς στρατείαν, ταῖς δὲ πόλεσιν εἰς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι στρατενομένῳ ἐπὶ Καρίαν προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. ἐπέστευε δὲ καὶ Ἰωσι καὶ Αἰολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν εἰς Ἐφεσον τοὺς συστρατευσομένους. 12 ὁ δὲ Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι ἱππικὸν οὐκ εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος, ἢ δὲ Καρία ἀφικτος ἦν, καὶ ὅτι ἤγειτο αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι νομίσας ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν αὐτὸν ὀργήσειν, τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκεῖσε, τὸ δ' ἱππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίου περιῆγε, νομίζων ἱκανὸς εἶναι

καταπατήσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλληνας, πρὶν εἰς τὰ δύσ-
 ἱππα ἀφικέσθαι. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν
 εἶναι εὐθύς ἀναντία ἀποστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύ-
 ετο, καὶ τὰς τ' ἐν τῇ πορείᾳ ἀπαντώσας δυνάμεις ἀνα-
 λαμβάνων ἤγε καὶ τὰς πόλεις κατεστρέφετο καὶ ἐμβα-
 λῶν ἀπροσδοκῆτοις καμπληθῆ χρήματα ἐλάμβανε. καὶ 13
 τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀσφαλῶς διεπορεύετο· οὐ πόρ-
 ρω δ' ὄντος Λασκυλείου, προϊόντες αὐτῷ οἱ ἱππεῖς
 ἤλαννον ἐπὶ λόφον τινα, ὡς προϊδοῖεν τί τᾶμπροσθεν
 εἴη. κατὰ τύχην δὲ τινα καὶ οἱ τοῦ Φαρναβάζου ἱππεῖς
 οἱ περὶ Ῥαθίνην καὶ Βαγαῖον τὸν νόδον ἀδελφόν, ὄν-
 τες παρόμοιοι τοῖς Ἑλλησι τὸν ἀριθμὸν, πεμφθέντες
 ὑπὸ Φαρναβάζου ἤλαννον καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦ-
 του λόφον. ἰδόντες δὲ ἀλλήλους οὐδὲ τέτταρα πλέθρα
 ἀπέχοντας, τὸ μὲν πρῶτον ἔστησαν ἀμφοτέρω, οἱ μὲν
 Ἑλληνες ἱππεῖς ὥσπερ γάλαξ ἐπὶ τεττάρων παρατε-
 ταγμένοι, οἱ δὲ βάρβαροι τοὺς πρῶτους οὐ πλέον ἢ εἰς
 δώδεκα ποιήσαντες, τὸ βάθος δ' ἐπὶ πολλῶν. ἔπειτα
 μέντοι πρόσθεν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι. ὡς δ' εἰς χει- 14
 ρας ἦλθον, ὅσοι μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐπαισάν τινας, πάν-
 τες συνέτριψαν τὰ δόρατα, οἱ δὲ Πέρσαι κρανεῖνα
 παλάτα ἔχοντες ταχὺ δώδεκα μὲν ἱππέας, δύο δ' ἵπ-
 πους ἀπέκτειναν. ἐκ δὲ τούτου ἐτρέφθησαν οἱ Ἑλλη-
 νες ἱππεῖς. βοηθήσαντος δὲ Ἀγησίλαου σὺν τοῖς ὀπλι-
 ταῖς, πάλιν ἀπεχώρουν οἱ βάρβαροι, καὶ εἰς αὐτῶν
 ἀποθνήσκει. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἱππομαχίας, 15
 θυομένῳ τῷ Ἀγησίλαῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ προόδῳ ἄλοβα
 γίνεται τὰ ἱερά. τούτου μέντοι φανέντος στρέψας
 ἐπορεύετο ἐπὶ θάλατταν. γιννώσκων δὲ ὅτι εἰ μὴ ἱπ-
 πικὸν ἱκανὸν κτήσαιοτο, οὐ δυνήσοιτο κατὰ τὰ πεδία
 στρατεύεσθαι, ἔγνω τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὡς
 μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι. καὶ τοὺς μὲν πλου-

σιωπάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε· προειπὼν δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὅτι ἐξέσται αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι, ἐποίησεν οὕτω ταῦτα συντόμως πράττεσθαι ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως ζητοίη.

^{A.C.} 16 Ἄπαν τὸ στρατεύμα εἰς Ἐφεσον· ἀσκήσαι δ' αὐτὸ βου-
^{395.}λόμενος ἄθλα προύθηκε ταῖς τε ὀπλιτικαῖς τάξεσιν, ἧτις ἄριστα σωμάτων ἔχοι, καὶ ταῖς ἵππικαῖς, ἧτις κρά-
 τιστα ἵππευοί· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προύθηκεν, ὅσοι κράτιστοι πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανεῖεν. ἐκ τούτου δὲ παρῆν ὄραν τὰ μὲν γυμνάσια πάντα μεστὰ ἀνδρῶν τῶν γυμναζομένων, τὸν δὲ ἵππό-
 17 τοξότας μελετῶντας. ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἐν ἧ ἦν θέας ἐποίησεν· ἧ τε γὰρ ἀγορὰ ἦν μεστὴ παντο-
 दाπῶν καὶ ἵππων καὶ ὄπλων ἀνίσων, οἳ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ σκντοτόμοι καὶ οἱ ζωγράφοι πάντες πολεμικὰ ὄπλα κατεσκευάζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἶεσθαι πολέμου ἐργαστήριον εἶναι.

18 ἐπερωσθή δ' ἂν τις κάκεινο ἰδῶν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφαναμένους ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἀπιόντας καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφάνους τῇ Ἀρτέμιδι. ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοντο, τὰ δὲ πολεμικὰ ἀσκοῖεν, πειθαρχεῖν δὲ μελετῶεν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐναυθῆα πάντα

19 μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι; ἡγούμενος δὲ καὶ τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων ἠώμην τινὰ ἐμβάλλειν πρὸς τὸ μάχεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι τοὺς ὑπὸ τῶν ληστῶν ἀλισκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. ὄραντες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν διὰ τὸ μηδέποτε ἐκθύεσθαι, μαλακοὺς δὲ καὶ ἀπόνοους διὰ τὸ αἰεὶ ἐπ' ὀρη-

μάτων εἶναι, ἐνόμισαν οὐδὲν διοίσειν τὸν πόλεμον ἢ εἰ γυναιξὶ δέοι μάχεσθαι.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ ἐμμαντὸς ἤδη ἀφ' οὗ 20 ἐξέπλευσεν ὁ Ἀγησίλαος διεληλύθει, ὥστε οἱ μὲν περὶ Λύσανδρον τριάκοντα οἴκαδε ἀπέπλεον, διάδοχοι δ' αὐτοῖς οἱ περὶ Ἡριππίδαν παρήσαν. τούτων Ξενοκλέα μὲν καὶ ἄλλον ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἱππέας, Σκύθην δὲ ἐπὶ τοὺς νεοδαμάειδας ὀπλίτας, Ἡριππίδαν δ' ἐπὶ τοὺς Κυρσεῖους, Μίγδωνα δὲ ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατιώτας, καὶ προεῖπεν αὐτοῖς ὡς εὐθύς ἡγήσοιτο τὴν συντομοτάτην ἐπὶ τὰ κράτιστα τῆς χώρας, ὅπως αὐτόθεν οὕτω τὰ σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζονται ὡς ἀγωνιούμενοι. ὁ μὲντοι Τισσαφέρνης ταῦτα 21 μὲν ἐνόμισε λέγειν αὐτὸν πάλιν βουλόμενον ἐξαπατήσαι, εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν, καὶ τό τε πεζὸν καθάπερ τὸ πρόσθεν εἰς Καρίαν διεβίβασε καὶ τὸ ἵππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον κατέστησεν. ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὥσπερ προεῖπεν εὐθύς εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλε. καὶ τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ εἶχε, τῇ δὲ τετάρτῃ ἦκον οἱ τῶν πολεμίων ἵππεῖς. καὶ τῷ μὲν ἄρχοντι τῶν σκευοφόρων εἰ- 22 πεν ὁ ἡγεμὼν διαβάντι τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν στρατοπεδεύεσθαι, αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολουθῶντες ἐσπαρμένους εἰς ἀρπαγὴν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγησίλαος, βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἱππέας. οἱ δ' αὖ Πέρσαι ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθεῖσι τῶν ἱππέων τάξεσιν. ἐνθα δὴ ὁ Ἀγησίλαος γιγνώ- 23 σκων ὅτι τοῖς μὲν πολεμίοις οὕτω παρείη τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ οὐδὲν ἀπείη τῶν παρεσκευασμένων, καιρὸν ἡγήσατο μάχην συνάψαι, εἰ δύναιτο. σφραγισάμενος

οὖν τὴν μὲν φάλαγγα εὐθύς ἤγειν ἐπὶ τοὺς παρατετα-
 γμένους ἱππέας, ἐκ δὲ τῶν ὀπλιτῶν ἐκέλευσε τὰ δέκα
 ἀφ' ἧβης θεῖν ὁμοσε αὐτοῖς, τοῖς δὲ πελαστυῖς εἶπε
 δρόμῳ ὑψηγεῖσθαι. παρηγγεῖλε δὲ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν
 ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος
 24 ἐπομένον. τοὺς μὲν δὴ ἱππέας ἐδέξαντο οἱ Πέρσαι·
 ἐπεὶ δ' ἅμα πάντα τὰ δεινὰ παρήν, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ
 μὲν αὐτῶν εὐθύς ἐν τῷ ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δ' ἄλλοι
 ἔφρουγον. οἱ δ' Ἕλληνες ἐπακολουθοῦντες αἰρουῦσι καὶ
 τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. καὶ οἱ μὲν πελασται, ὥσπερ
 εἰκός, εἰς ἄρπαγὴν ἐτράποντο· ὁ δ' Ἀγησίλαος κύκλω
 πάντα καὶ φίλια καὶ πολέμια περιεστρατοπεδεύσατο.
 καὶ ἄλλα τε πολλὰ χρήματα ἐλήφθη, ἃ ἤρθε πλέον ἢ
 ἐβδομήκοντα τάλαντα, καὶ αἱ κάμηλοι δὲ τότε ἐλήφθη-
 σαν, ὡς Ἀγησίλαος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν.
 25 Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρ-
 δεσις ἐτυχεν ὦν· ὥστε ἠτιῶντο οἱ Πέρσαι προδεδοσθαι
 ὑπ' αὐτοῦ. γνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περσῶν βασιλεὺς
 Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ αὐ-
 τοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν
 κεφαλὴν. τοῦτο δὲ ποιήσας ὁ Τιθραύστης πέμπει πρὸς
 τὸν Ἀγησίλαον πρέσβεις λέγοντας, Ὡς Ἀγησίλαε, ὁ
 μὲν αἴτιος τῶν πραγμάτων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔχει τὴν
 δίαιην· βασιλεὺς δὲ ἀξιοῖ σὲ μὲν ἀποπλεῖν οἴκαδε, τὰς
 δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις αὐτονόμους οὔσας τὸν ἀρχαίου
 26 δασμὸν αὐτῷ ἀποφέρειν. ἀποκρινάμενον δὲ τοῦ Ἀγη-
 σιλάου ὅτι οὐκ ἂν ποιήσεις ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι τελευτῶν,
 Σὺ δ' ἄλλα, ἕως ἂν πύθῃ τὰ παρὰ τῆς πόλεως, μετα-
 χώρησον, ἔφη, εἰς τὴν Φαρναβάζου, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ
 τὸν σὸν ἐχθρὸν τετιμώρημαι. Ἔως ἂν τοίνυν, ἔφη ὁ
 Ἀγησίλαος, ἐκείσε πορεύωμαι, δίδου δὴ τῇ στρατιᾷ τὰ
 ἐπιτήδεια. ἐκείνῳ μὲν δὴ ὁ Τιθραύστης δίδωσι τριά-

κοντα τάλαντα· ὁ δὲ λαβὼν ἦει ἐπὶ τὴν Φαρναβάζου
 Φουγίαν. ὄντι δ' αὐτῷ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης 27
 ἔρχεται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελευτῶν ἀρχεῖν καὶ τοῦ ναυτικοῦ
 ὅπως γιγνώσκῃ καὶ καταστήσασθαι ναύαρχον ὄντινα
 αὐτὸς βούλοιο. τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι
 τοιῷδε λογισμῷ, ὡς εἰ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέρων ἀρχοί, τό
 τε περὶ πολὺ ἂν ἰσχυρότερον εἶναι, καθ' ἐν οὔσης
 τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις, τό τε ναυτικόν, ἐπιφαινομέ-
 νου τοῦ πεζοῦ ἐνθα δέοι. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀγησί- 28
 λαος, πρῶτον μὲν ταῖς πόλεσι παρηγγεῖλε ταῖς ἐν ταῖς
 νήσοις καὶ ταῖς ἐπιθαλαττιδίῳις τριήρεις ποιεῖσθαι
 ὀπόσας ἐκάστη βούλοιο τῶν πόλεων. καὶ ἐγένοντο
 κανναί, ἕξ ὧν αἱ τε πόλεις ἐπηγγείλαντο καὶ οἱ ἰδιῶται
 ἐποιούντο χαρίζεσθαι βουλόμενοι, εἰς εἴκοσι καὶ ἑκα-
 τόν. Πείσανδρον δὲ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ναύαρχ- 29
 ον κατέστησε, φιλότιμον μὲν καὶ ἐρρωμένον τὴν ψυ-
 χήν, ἀπειρότερον δὲ τοῦ παρασκευάζεσθαι ὡς δεῖ. καὶ
 Πείσανδρος μὲν ἀπελθὼν τὰ ναυτικὰ ἔπραττεν· ὁ δ'
 Ἀγησίλαος, ὥσπερ ὤρησεν, ἐπὶ τὴν Φουγίαν ἐπο-
 ρεύετο.

Ὁ μὲντοι Τιθραύστης, καταμαθεῖν δοκῶν τὸν V.
 Ἀγησίλαον καταφρουοῦντα τῶν βασιλέως πραγμάτων
 καὶ οὐδαμῇ διανοοῦμενον ἀπιέναι ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ
 μᾶλλον ἐλπίδας ἔχοντα μεγάλας αἰρήσειν βασιλέα, ἀπο-
 ρῶν τί χρῆτο τοῖς πράγμασι, πέμπει Τιμοκράτη τὸν
 Ῥόδιον εἰς Ἑλλάδα, δούς χρυσίον εἰς πεντήκοντα τάλ-
 λαντα ἀργυρίου, καὶ κελεύει πειρᾶσθαι πιστὰ τὰ μέ-
 ριστα λαμβάνοντα δίδοναι τοῖς προεστηκόσιν ἐν ταῖς
 πόλεσιν ἐφ' ὅτε πόλεμον ἐξοίσειν πρὸς Λακεδαιμονίους.
 ἐκεῖνος δ' ἐλθὼν δίδωσιν ἐν Θήβαις μὲν Ἀνδροκλείδα
 τε καὶ Ἴσμηνία καὶ Γαλαξιδάωφ, ἐν Κορίνθῳ δὲ Τιμο-
 λάφ τε καὶ Πολυνάνθει, ἐν Ἄργει δὲ Κύλωνι τε καὶ

2 τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οὐ μεταλαβόντες τούτου τοῦ χρυσοῦ ὄμως πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον, * νομίζοντές τε αὐτῶν ἄρχεσθαι. οἱ μὲν δὲ δεξάμενοι τὰ χρήματα εἰς τὰς οἰκείας πόλεις διέβαλλον τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ ταύτας εἰς μῖσος αὐτῶν προήγαγον, συνίστασαν καὶ τὰς μεγίστας πόλεις πρὸς ἀλλήλας.

3 Γιννώσκοντες δὲ οἱ ἐν ταῖς Θήβαις προεσιῶτες ὅτι εἰ μὴ τις ἄρξει πολέμου, οὐκ ἐθελήσουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι λύειν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς συμμάχους, πείθουσι Λοκροὺς τοὺς Ὀπουντίους ἐκ τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας Φωκεῦσί τε καὶ ἑαυτοῖς χρήματα τελέσαι, νομίζοντες τοὺς Φωκέας τούτου γενομένου ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Λοκρίδα. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν, ἀλλ' εὐθύς οἱ Φωκεῖς ἐμβαλόντες εἰς τὴν Λοκρίδα πολλὰ πλά-
4 σια χρήματα ἔλαβον. οἱ οὖν περὶ τὸν Ἀνδροκλείδαν ταχὺ ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν τοῖς Λοκροῖς, ὡς οὐκ εἰς τὴν ἀμφισβητήσιμον, ἀλλ' εἰς τὴν ὁμολογούμενην φίλην τε καὶ σύμμαχον εἶναι Λοκρίδα ἐμβεβληκότων αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι ἀντεμβαλόντες εἰς τὴν Φωκίδα ἐδήρουν τὴν χώραν, εὐθύς οἱ Φωκεῖς πέμπουσι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἠξίουν βοηθεῖν αὐτοῖς, διδάσκοντες ὡς οὐκ ἤρξαν τοῦ πολέμου, ἀλλ'
5 ἀμυνόμενοι ἦλθον ἐπὶ τοὺς Λοκροὺς. οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι ἄσμενοι ἔλαβον πρόφασιν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, πάλαι ὀργιζόμενοι αὐτοῖς τῆς τε ἀντιλήψεως τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος δεκάτης ἐν Λεκελείᾳ καὶ τοῦ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ μὴ ἐθελῆσαι ἀκολουθήσαι. ἡλιῶντο δ' αὐτοὺς καὶ Κορινθίους πείσαι μὴ συστρατεύειν. ἀνεμιμνήσκοντο δὲ καὶ ὡς θύειν τ' ἐν Ἀυλίδι τὸν Ἀρησίλαον οὐκ εἶων καὶ τὰ τεθυμένα ἱερὰ ὡς ἔρρουσαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ καὶ ὅτι οὐδ' εἰς τὴν Ἀσίαν Ἀρησίλαφ συνε-

στράτευον. ἐλογίζοντο δὲ καὶ καλὸν καιρὸν εἶναι τοῦ ἐξάγειν στρατιάν ἐπ' αὐτοὺς καὶ παῦσαι τῆς εἰς αὐτοὺς ὕβρεως· τὰ τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καλῶς σφίσιν ἔχειν, κρατούντος Ἀρησιλάου, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι οὐδένα ἄλλον πόλεμον ἔμποδῶν σφίσιν εἶναι. οὕτω δὲ γινώ-
6 σκούσης τῆς πόλεως τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Λύσανδρον δ' ἐξέπεμψαν εἰς Φωκέας καὶ ἐκέλευσαν αὐτούς τε τοὺς Φωκέας ἄγοντα παρ-εἶναι καὶ Οἰταίους καὶ Ἡρακλεώτας καὶ Μηλιέας καὶ Αἰνιᾶνας εἰς Ἀλίαρτον. ἐκεῖσε δὲ καὶ Πανσανίας, ὅσπερ ἔμελλεν ἠγεῖσθαι, συνελθίθετο παρέσεσθαι εἰς ἡ-
7 τὴν ἡμέραν, ἔχαν Λακεδαιμονίους τε καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους. καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος τὰ τε ἄλλα τὰ κελευόμενα ἔπραττε καὶ προσέτι Ὀρχομενίους ἀπέστῆσε Θηβαίων. ὁ δὲ Πανσανίας, ἐπεὶ τὰ
8 διαβατήρια ἐγένετο αὐτῶ, καθεζόμενος ἐν Τερέα τοὺς τε ξεναγούς διέπεμπε καὶ τοὺς ἐκ τῶν περιοικίδων στρατιώτας περιέμενεν. ἐπεὶ γὰρ μὴν δῆλον τοῖς Θηβαίοις ἐγένετο ὅτι ἐμβαλοῖεν οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, πρέσβεις ἐπέμψαν Ἀθήναζε λέγοντας τάδε.

Ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ μὲν μέμφεσθε ἡμῖν ὡς ψη-
9 φισαμένων χαλεπὰ περὶ ὑμῶν ἐν τῇ καταλύσει τοῦ πολέμου, οὐκ ὀρθῶς μέμφεσθε· οὐ γὰρ ἡ πόλις ἐκεῖνα ἐψηφίσατο, ἀλλ' εἰς ἀγῆρ εἶπεν, ὃς ἔτυχε τότε ἐν τοῖς συμμάχοις καθήμενος. ὅτε δὲ παρεκάλουν ἡμᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, τότε ἅπασα ἡ πόλις ἀπεψηφίσατο μὴ συστρατεύειν αὐτοῖς. δι' ὑμᾶς οὖν οὐχ ἡμιστά ὀργιζομένων ἡμῖν τῶν Λακεδαιμονίων, δίκαιον εἶναι νομίζομεν βοηθεῖν ὑμᾶς τῇ πόλει ἡμῶν. πολὺ δ' ἔστι μᾶλλον ἀξιοῦμεν, ὅσοι τῶν ἐν ἄστει ἐγένεσθε, προ-
10 θύμως ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἵεναι. ἐκεῖνοι γὰρ κα-

ταστήσαντες ὑμᾶς εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς ἐχθρὰν τῷ δήμῳ, ἀφικόμενοι πολλῇ δυνάμει ὡς ὑμῖν σύμμαχοι παρέδοσαν ὑμᾶς τῷ πλήθει· ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνους
 10 εἶναι ἀπωλώλειτε, ὃ δὲ δῆμος οὐτοσί ὑμᾶς ἔσωσε. καὶ μὴν ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλοισθ' ἂν τὴν ἀρχὴν ἢν πρότερον ἐκέκτησθε ἀναλαβεῖν πάντες ἐπιστάμεθα· τοῦτο δὲ πῶς μᾶλλον εἰκὸς γενέσθαι ἢ εἰ αὐτοὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένοις βοηθοῖτε; ὅτι δὲ πολλῶν ἄρχουσι, μὴ φοβηθῆτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦτο θαρροεῖτε, ἐνθυμούμενοι ὅτι καὶ ὑμεῖς ὅτε πλείστων ἤρχεσθε, τότε πλείστους ἐχθροὺς ἐκέκτησθε. ἀλλ' ἔως μὲν οὐκ εἶχον ὅποι ἀποσταεῖν, ἐκρυπτον τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθρὰν· ἐπεὶ δὲ γε Λακεδαιμόνιοι προύστη-
 11 σαν, τότε ἐφηναν οἷα περὶ ὑμῶν ἐγίνωσκον. καὶ νῦν γ', εἰάν φανεροὶ γενώμεθα ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς συνασπιδοῦντες ἐναντία τοῖς Λακεδαιμονίοις, εὖ ἴσθε, ἀναφανήσονται πολλοὶ οἱ μισοῦντες αὐτούς. ὡς δ' ἀληθῆ λέγομεν, εἰάν ἀναλογίσθησθε, ἀντίκα γνώσεσθε. τίς γὰρ ἤδη καταλείπεται αὐτοῖς εὐμενής; οὐκ Ἀργεῖοι μὲν
 12 αἰεὶ ποτε δυσμενεῖς αὐτοῖς ὑπάρχουσιν; Ἡλεῖοί γε μὴν νῦν ἐστερημένοι καὶ χάρας πολλῆς καὶ πόλεων ἐχθροὶ αὐτοῖς προσγεγέννηται. Κορινθίους δὲ καὶ Ἀργιάδας καὶ Ἀχαιοὺς τί φάμεν, οἳ ἐν μὲν τῷ πρὸς ὑμᾶς πολέμῳ μᾶλα λιπαροῦμενοι ὑπ' ἐκείνων πάντων καὶ πόνων καὶ κινδύνων καὶ τῶν δαπανημάτων μετεῖχον, ἐπεὶ δ' ἐπραξαν ἃ ἐβούλοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ποίας ἢ ἀρχῆς ἢ τιμῆς ἢ ποίων χρημάτων μεταδεδώκασιν αὐτοῖς; ἀλλὰ τοὺς μὲν Ἑλλώτας ἀρμοστὰς ἀξιοῦσι καθιστάναι, τῶν δὲ συμμάχων ἐλευθέρων ὄντων, ἐπεὶ εὐτύχησαν, δε-
 13 σπύται ἀναπεφῆνασιν. ἀλλὰ μὴν καὶ οὓς ὑμῶν ἀπέστησαν φανεροὶ εἰσὶν ἐξηπατηκότες· ἀντὶ γὰρ ἐλευθερίας διπλῆν αὐτοῖς δουλείαν παρεσχῆκασιν· ὑπὸ τε

γὰρ τῶν ἀρμοστῶν τυραννοῦνται καὶ ὑπὸ δέκα ἀνδρῶν, οὓς Λύσανδρος κατέστησεν ἐν ἐκάστη πόλει. ὃ γε μὴν τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καὶ τὰ μέγιστ' αὐτοῖς συμβαλόμενος εἰς τὸ ὑμῶν κρατῆσαι νῦν τί διάφορον πάσχει ἢ εἰ μεθ' ὑμῶν κατεπολέμησεν αὐτούς; πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς, 14 εἰάν ὑμεῖς αὐτὸ προστήτε τῶν οὕτω φανερώς ἀδικουμένων, νῦν ὑμᾶς πολὺ ἤδη μεγίστους τῶν πάποτε γενέσθαι; ὅτε μὲν γὰρ ἤρχεσθε, τῶν κατὰ θάλατταν μόνον δήπου ἤγεσθε· νῦν δὲ πάντων καὶ ἡμῶν καὶ Πελοποννησίων καὶ ἂν πρόσθεν ἤρχεσθε καὶ αὐτοῦ βασιλέως τοῦ μεγίστην δύναμιν ἔχοντος ἠγεμόνες ἂν γένοισθε. καίτοι ἡμεῖς πολλοῦ ἄξιοι καὶ ἐκείνοις σύμμαχοι, ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε· νῦν δὲ γε εἰκὸς τῷ παντὶ ὑμῖν ἐφραμενεστέρας ἡμᾶς συμμαχεῖν ἢ τότε Λακεδαιμονίοις· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ νησιωτῶν ἢ Συρακοσίων οὐδ' ὑπὲρ ἄλλοτριῶν, ὥσπερ τότε, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀδικουμένων βοηθήσομεν. καὶ τοῦτο μέντοι χρὴ εὖ εἰ-
 15 δέναι, ὅτι ἡ Λακεδαιμονίων πλεονεξία πολὺ εὐκἀταλυτωτέρα ἐστὶ τῆς ὑμετέρας γενομένης ἀρχῆς. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἔχοντες ναυτικὸν οὐκ ἐχόντων ἤρχεσθε, οὗτοι δὲ ὀλίγοι ὄντες πολλαπλασίων ὄντων καὶ οὐδὲν χεῖρον ὠπλισμένων πλεονεκτοῦσι. ταῦτ' οὖν λέγομεν ἡμεῖς· εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι νομίζομεν ἐπὶ πολὺ μείζω ἀγαθὰ παρακαλεῖν ὑμᾶς τῇ ὑμετέρῃ πόλει ἢ τῇ ὑμετέρῃ.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο. τῶν δ' Ἀθηναίων 16 πᾶμπολλοὶ μὲν συνηγόρευον, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν αὐτοῖς. Θερασύβουλος δὲ ἀποκρινάμενος τὸ ψήφισμα καὶ τοῦτο ἐνεδείκνυτο, ὅτι ἀτειχίστου τοῦ Πειραιῶς ὄντος ὅμως παρακινδυνεύσειεν χάριτας αὐτοῖς ἀποδοῦναι μείζονας ἢ ἔλαβον. ὑμεῖς μὲν γὰρ, ἔφη, οὐ συνεστρατεύσατε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ γε μεθ' ὑμῶν
 7
 Xenoph. Hist. Gr.

17 μαχοῦμεθα ἐκείνοις, ἂν ἴωσιν ἐφ' ὑμᾶς. οἱ μὲν δὲ
 Θηβαῖοι ἀπελθόντες παρεσκευάζοντο ὡς ἀμυνόμενοι,
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς βοηθήσοντες. καὶ μὴν οἱ Λακεδαι-
 μόνιοι οὐκέτι ἐμελλον, ἀλλὰ Πανσανίας μὲν ὁ βασι-
 λεὺς ἐπορεύετο εἰς τὴν Βοιωτίαν τὸ τε οἰκοθεν ἔχων
 στρατεύμα καὶ τὸ ἐκ Πελοποννήσου, πλὴν Κορίνθιοι
 οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς. ὁ δὲ Λύσανδρος, ἄγων τὸ
 ἀπὸ Φωκέων καὶ Ὀρχομενοῦ καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνα χω-
 ρίων στρατεύμα, ἔφθη τὸν Πανσανίαν ἐν τῷ Ἀλιαρτίῳ
 18 γρονόμοις. ἦκων δὲ οὐκέτι ἡσυχίαν ἔχων ἀνέμενε τὰ
 ἀπὸ Λακεδαιμόνος στρατεύμα, ἀλλὰ σὺν οἷς εἶχεν ἦε
 πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἀλιαρτίων. καὶ τὸ μὲν πρῶτον
 ἐπειθεν αὐτοὺς ἀφίστασθαι καὶ αὐτομότους γίνε-
 σθαι· ἐπεὶ δὲ τῶν Θηβαίων τινὲς ὄντες ἐν τῷ τείχει διε-
 19 κώλουν, προσέβαλε πρὸς τὸ τεῖχος. ἀκούσαντες δὲ
 ταῦτα οἱ Θηβαῖοι, δρόμῳ ἐβοήθουν οἱ τε ὀπλίται καὶ
 οἱ ἱππεῖς. ὁπότερα μὲν οὖν, εἴτε λαθόντες τὸν Λύ-
 σανδρον ἐπέπεσον αὐτῷ εἴτε καὶ αἰσθόμενος προσιόν-
 τας ὡς κρατήσων ὑπέμενευ, ἄδηλον· τοῦτο δ' οὖν σα-
 φές, ὅτι παρὰ τὸ τεῖχος ἡ μάχη ἐγένετο· καὶ τρόπαιον
 ἔσθηκε πρὸς τὰς πύλας τῶν Ἀλιαρτίων. ἐπεὶ δ' ἀπο-
 θανόντος Λυσάνδρου ἐφευγον οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ ὕψος,
 20 ἐδίωκον ἐρρωμένως οἱ Θηβαῖοι. ὡς δὲ ἄνω ἦδη ἦσαν
 διώκοντες καὶ δυσχωρία τε καὶ στενοπορία ὑπελάμβα-
 νεν αὐτούς, ὑποστρέψαντες οἱ ὀπλίται ἠκόντιζόν τε
 καὶ ἔβαλλον. ὡς δὲ ἔπεσον αὐτῶν δύο ἢ τρεῖς οἱ πρῶ-
 τοι καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς ἐκεκύλιον πέτρους εἰς τὸ
 κάταντες καὶ πολλῇ προθυμίᾳ ἐνέκειντο, ἐτρέφθησαν
 οἱ Θηβαῖοι ἀπὸ τοῦ κατάντους καὶ ἀποθυήσκουσιν αὐ-
 21 τῶν πλείους ἢ διακόσιοι. ταύτη μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οἱ
 Θηβαῖοι ἠθύμουν, νομίζοντες οὐκ ἐλάττω κακὰ πε-
 πονθῆναι ἢ πεποιημέναι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἐπεὶ ἦσθοντο

ἀπεληλυθότας ἐν νυκτὶ τοὺς τε Φωκέας καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ἅπαντας οἴκαδε ἐκάστους, ἐκ τούτου μείζον δὴ
 ἐφρόνου ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. ἐπεὶ δ' αὖ ὁ Πανσανίας
 ἀνεφαίνετο ἔχων τὸ ἐκ Λακεδαιμόνος στρατεύμα, πά-
 λιν αὖ ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ ἦροῦντο εἶναι, καὶ πολλὴν
 ἐφασαν σιωπὴν τε καὶ ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι
 εἶναι αὐτῶν. ὡς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐλθόν- 22
 τες συμπαρετάξαντο ὅ τε Πανσανίας οὐ προσήγεν οὐδὲ
 ἐμάχετο, ἐκ τούτου τὸ μὲν Θηβαίων πολὺ μείζον φρό-
 νημα ἐγίνετο· ὁ δὲ Πανσανίας συγκαλέσας πολεμάρ-
 χους καὶ πεντηκοντῆρας ἐβουλεύετο πότερον μάχην
 συνάσσει ἢ ὑπόσπουδον τὸν τε Λύσανδρον ἀναιροῖτο
 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας. λογιζόμενος δ' ὁ Παν- 23
 σανίας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τέλει Λακεδαιμονίων ὡς Λύ-
 σανδρος τετελευτηκῶς εἶη καὶ τὸ μετ' αὐτοῦ στρατεύμα
 ἠττημένον ἀποκεχωρήκοι, καὶ Κορίνθιοι μὲν παντά-
 πασιν οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς, οἱ δὲ παρόντες οὐ προ-
 θύμως στρατεύοιτο· ἐλογίζοντο δὲ καὶ τὸ ἱππικὸν ὡς
 τὸ μὲν ἀντίπαλον πολὺ, τὸ δὲ αὐτῶν ὀλίγον εἶη, τὸ δὲ
 μέγιστον, ὅτι οἱ νεκροὶ ὑπὸ τῷ τείχει ἐκειντο, ὥστε
 οὐδὲ κρείττοσιν οὔσι διὰ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων ῥάδιον
 εἶη ἀνελεῖσθαι· διὰ οὖν πάντα ταῦτα ἔδοξεν αὐτοῖς
 τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀναιρεῖσθαι. οἱ μὲντοι 24
 Θηβαῖοι εἶπον ὅτι οὐκ ἂν ἀποδοῖεν τοὺς νεκροὺς, εἰ μὴ
 ἐφ' ὧτε ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας. οἱ δὲ ἄσμενοι τε ταῦτα
 ἠκουσαν καὶ ἀνελόμενοι τοὺς νεκροὺς ἀπῆσαν ἐκ τῆς
 Βοιωτίας. τούτων δὲ παραθέντων οἱ μὲν Λακεδαιμό-
 νιοι ἀθύμως ἀπῆσαν, οἱ δὲ Θηβαῖοι μάλα ὑβριστικῶς,
 εἰ καὶ μικρὸν τις τῶν χωρίων του ἐπιβαίη, παίοντες
 ἐδίωκον εἰς τὰς ὁδοὺς. αὕτη μὲν δὴ οὕτως ἡ στρατιὰ
 τῶν Λακεδαιμονίων διελύθη. ὁ μὲντοι Πανσανίας 25
 ἐπεὶ ἀφίκετο οἴκαδε, ἐκρίνετο περὶ θανάτου. κατηγο-

ρουμένου δ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ὑστερήσειεν εἰς Ἀλκίαρτον τοῦ Λυσάνδρου, συνθέμενος εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρέσεσθαι, καὶ ὅτι ὑποσπόνδους ἀλλ' οὐ μάχη ἐπειράτο τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, καὶ ὅτι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων λαβῶν ἐν τῷ Πειραιεὶ ἀνήκε, καὶ πρὸς τοῦτοις οὐ παρόντος ἐν τῇ δίκῃ, θάνατος αὐτοῦ κατεγνωσθῆ καὶ ἔφυγεν εἰς Τεγέαν, καὶ ἐτελεύτησε μέντοι ἐκεῖ νόσῳ. κατὰ μὲν οὖν τὴν Ἑλλάδα ταῦτ' ἐπράχθη.

[A.]

1. Ὅδὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἀφίκετο ἅμα μετοπάσῳ εἰς τὴν τοῦ Φαρναβάξου Φρυγίαν, τὴν μὲν χώραν ἕκασ καὶ ἐπόρθει, πόλεις δὲ τὰς μὲν βία, τὰς δ' ἐκούσας προσε-
2 λάμβανε. λέγοντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου ὡς εἰ ἔλθοι εἰς τὴν Παφλαγονίαν σὺν αὐτῷ, τὸν τῶν Παφλαγόνων βασιλέα καὶ εἰς λόγους ἄξει καὶ σύμμαχον ποιήσοι, προθύμως ἐπορεύετο, πάλαι τούτου ἐπιθυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τι ἔθνος ἀπὸ βασιλείας.
3 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Παφλαγονίαν, ἦλθεν Ὅττις καὶ συμμαχίαν ἐποίησατο· καὶ γὰρ καλούμενος ὑπὸ βασιλείας οὐκ ἀνεβέβηκει. πείσαντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου κατέλιπε τῷ Ἀγησίλαῳ Ὅττις χιλίους μὲν ἰπ-
4 πείας, δισχίλιους δὲ πελταστάς. χάριν δὲ τούτων εἰδὼς Ἀγησίλαος τῷ Σπιθριδάτῃ, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σπιθριδάτα, οὐκ ἂν δοίης Ὅττις τὴν θυγατέρα; Πολύ γε, ἔφη, μᾶλλον ἢ ἐκείνος ἂν λάβοι φρυγάδος ἀνδρὸς βασιλεύων πολλῆς καὶ χώρας καὶ δυνάμεως. τότε μὲν
5 οὖν ταῦτα μόνον ἐρρήθη περὶ τοῦ γάμου. ἐπεὶ δ' Ὅττις ἔμελλεν ἀπιέναι, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαου ἀσπασό-

μενος. ἤρξατο δὲ λόγου ὁ Ἀγησίλαος παρόντων τῶν τριάκοντα, μεταστησάμενος τὸν Σπιθριδάτην, Ἀξέου μοι, ἔφη, ὦ Ὅττις, ποίου τινὸς γένους ἐστίν ὁ Σπιθριδάτης; ὁ δ' εἶπεν ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος. Τὸν δὲ υἱόν, ἔφη, ἐόρακας αὐτοῦ ὡς καλὸς ἐστί; Τί δ' οὐ μέλλω; καὶ γὰρ ἐσπέρας συνεδείπνουν αὐτῷ. Τούτου μὲν φασὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καλλίονα εἶναι. Νῆ Δί, ἔφη ὁ Ὅττις, καλὴ γὰρ ἐστί. Καὶ ἐγὼ μὲν, ἔφη, 7 ἐπεὶ φίλος ἡμῖν γενένησαι, συμβουλεύοιμ' ἂν σοι τὴν παιδα ἄγασθαι γυναῖκα, καλλίστην μὲν οὖσαν, οὐ τί ἀνδρὶ ἥδιον; πατρὸς δ' εὐγενεστάτου, δύναμιν δ' ἔχοντος τοσαύτην, ὅς ὑπὸ Φαρναβάξου ἀδικηθεὶς οὕτω τιμωρεῖται αὐτὸν ὥστε φρυγάδα πάσης τῆς χώρας, ὡς ὄραξ, πεποθήκεν. εὐ ἴσθι μέντοι, ἔφη, ὅτι ὥσπερ 8 ἐκείνου ἐχθρὸν ὄντα δύναται τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ φίλον ἄνδρα εὐεργετεῖν ἂν δύναιτο. νόμιζε δὲ τούτων προαχθέντων μῆκεῖνον ἂν σοι μόνον κηδεστήν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους, ἡμῶν δ' ἡγουμένων τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. καὶ 9 μὴν μεγαλειότερος γε σοῦ, εἰ ταῦτα πράττοις, τίς ἂν ποτε γήμει; ποῖαν γὰρ νύμφην πάποτε τοσοῦτοι ἰππεῖς καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλιταὶ προύπεμψαν ὅσοι τὴν σὴν γυναῖκα εἰς τὸν σὸν οἶκον προπέμψειαν ἂν; καὶ ὁ 10 Ὅττις ἐπήρξατο, Δοκοῦντα δ', ἔφη, ὦ Ἀγησίλαε, ταῦτα καὶ Σπιθριδάτῃ λέγεις; Μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, ἐκείνος μὲν ἐμέ γε οὐκ ἐκέλευσε ταῦτα λέγειν· ἐγὼ μὲντοι, καίπερ ὑπερχαίρων, ὅταν ἐχθρὸν τιμωρῶμαι, πολὺ μᾶλλον μοι δοκῶ ἠδεσθαι, ὅταν τι τοῖς φίλοις ἀγαθὸν ἐξευρίσκω. Τί οὖν, ἔφη, οὐ πυνθιά- 11 νει εἰ καὶ ἐκείνω βουλομένω ταῦτ' ἐστί; καὶ ὁ Ἀγησίλαος, Ἴτ', ἔφη, ὑμεῖς, ὦ Ἡριππίδα, καὶ διδάσκειτε αὐτὸν βουληθῆναι ἄπερ ἡμεῖς. οἱ μὲν δὲ ἀναστάντες 12

ἐδίδασκον. ἐπεὶ δὲ διέτριβον, Βούλει, ἔφη, ὦ Ὅττι, καὶ ἡμεῖς δεῦρο καλέσωμεν αὐτόν; Πολύ γ' ἂν οἴμαι μᾶλλον ὑπὸ σοῦ πεισθῆναι αὐτόν ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἐκ τούτου δὴ ἐκάλει ὁ Ἀγησίλαος τὸν Σπιθριδάτην τε καὶ τοὺς ἄλλους. προσιόντων δ' εὐθύς εἶπεν ὁ Ἡριπίδας, Τὰ μὲν ἄλλα, ὦ Ἀγησίλαε, τὸ ῥηθέντα τί ἂν τις μακρολογοίῃ; τέλος δὲ λέγει Σπιθριδάτης πᾶν ποιεῖν ἂν ἠδέως ὅ,τι σοι δοκοίῃ. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἔφη, δοκεῖ, ὁ Ἀγησίλαος σὲ μὲν, ὦ Σπιθριδάτα, τύχῃ ἀγαθῇ διδόναι Ὅττι τὴν θυγατέρα, σὲ δὲ λαμβάνειν. τὴν μέντοι παῖδα πρὸ ἥρος οὐκ ἂν δυναίμεθα περὶ ἀραγεῖν. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ὅττις, κατὰ θάλατταν ἤδη ἂν πέμποιτο, εἰ σὺ βούλοιο. ἐκ τούτου δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἐπὶ τοῦτοις ἀπέπεμπον τὸν Ὅττιν.

Καὶ εὐθύς ὁ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἔγνω αὐτόν σπεύδοντα, τριήρη πληρώσας καὶ Καλλιᾶν Λακεδαιμόνιον κελεύσας ἀπαγαγεῖν τὴν παῖδα, αὐτὸς ἐπὶ Λασκυλείου ἀπεπορεύετο, ἐνθα καὶ τὰ βασίλεια ἦν Φαρναβάξω, καὶ κῶμαι περὶ αὐτὰ πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ ἄφθονα ἔχουσαι τὰ ἐπιτήδεια, καὶ θῆραι αἱ μὲν καὶ ἐν περιειργμημένοις παραδείσοις, αἱ δὲ καὶ ἐν ἀναπεπταμένοις τόποις, πά-
 16 γκαλαι. περιέρρει δὲ καὶ ποταμὸς παντοδαπῶν ἰχθύων πλήρης. ἦν δὲ καὶ τὰ πτηνὰ ἄφθονα τοῖς ὄρνιθεῦσαι δυναμένοις. ἐνταῦθα μὲν δὴ διεχείμαζε, καὶ αὐτόθεν καὶ σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ λαμβάνων.
 17 καταφρονητικῶς δὲ ποτε καὶ ἀφυλάκτως διὰ τὸ μηδὲν πρότερον ἐσφάλλθαι λαμβανόντων τῶν στρατιωτῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπέτυχεν αὐτοῖς ὁ Φαρναβάξος κατὰ τὸ πεδῖον ἐσπαρμένοις, ἄρματα μὲν ἔχων δύο δρεπανηφόρα,
 18 ἱππέας δὲ ὡς τετρακοσίους. οἱ δ' Ἕλληνες ὡς εἶδον αὐτὸν προσελαύνοντα, συνέδραμον ὡς εἰς ἑπτακοσίους·

ὁ δ' οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ προστησάμενος τὰ ἄρματα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἱππεῦσιν ὀπισθεν γενόμενος, ἐλαύνειν εἰς αὐτοὺς ἐκέλευσεν. ὡς δὲ τὰ ἄρματα ἐμβα-
 19 λούτα διεσκέδασε τὸ ἀθρόον, ταχὺ οἱ ἱππεῖς κατέβαλον ὡς εἰς ἑκατὸν ἀνθρώπους, οἱ δ' ἄλλοι κατέφυγον πρὸς Ἀγησίλαον. ἔργως γὰρ ἔτυχε σὺν τοῖς ὀπλίταις ὦν. ἐκ δὲ τούτου τρίτῃ ἢ τετάρτῃ ἡμέρᾳ αἰσθάνεται ὁ Σπιθριδάτης τὸν Φαρναβάξον ἐν Κανῇ κώμῃ μεγάλη στρατοπεδευόμενον, ἀπέχοντα στάδια ὡς ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ εὐθύς λέγει πρὸς τὸν Ἡριπίδαν. καὶ ὁ Ἡριπίδας ἐπιθυμῶν λαμπρόν τι ἐργάσασθαι, αἰτεῖ τὸν Ἀγησίλαον ὀπλίτας τε εἰς δισχιλίους καὶ πελταστὰς ἄλλους τοσοῦτους καὶ ἱππέας τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ τοὺς Παφλαγόνους καὶ τῶν Ἑλλήνων ὀπόσους πείσειεν. ἐπεὶ δὲ ὑπέσχετο αὐτῷ, εἰθύετο· καὶ ἅμα δείλη καλ-
 22 λιερησάμενος κατέλυσε τὴν θυσίαν. ἐκ δὲ τούτου διεπνήσαντας παρήγγειλε παρεῖναι πρόσθεν τοῦ στρατοπέδου. σκότους δὲ γενομένου οὐδ' οἱ ἡμίσεις ἐκάστων ἐξῆλθον. ὅπως δὲ μὴ, εἰ ἀποτρέποιτο, καταγελαῶεν αὐ-
 23 τοῦ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο σὺν ἧ' εἶχε δυνάμει. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάξου στρατοπε-
 24 δεῖα, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἴπασον, αὐτοὶ δὲ διαφεύγουσι, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλίσκεται, καὶ πολλὰ μὲν ἐκπώματα καὶ ἄλλα δὴ οἷα Φαρναβάξου κτήματα, πρὸς δὲ τοῦτοις σκευὴ πολλὰ καὶ ὑποζύγια σκευοφόρα. διὰ γὰρ τὸ φοβεῖσθαι μὴ εἰ-
 25 που κατασταίῃ, κνκλωθεὶς πολιορκοῖτο, ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς χάρας ἐπήγει, ὥσπερ οἱ νομάδες, καὶ μάλα ἀφανίζων τὰς στρατοπεδεύσεις. ἐπεὶ δὲ τὰ ληφθέντα χρη-
 26 ματα ἀπήγαγον οἱ τε Παφλαγόνες καὶ ὁ Σπιθριδάτης, ὑποστήσας Ἡριπίδας ταξίαρχους καὶ λοχαγούς ἀφέλιτο ἅπαντα τὸν τε Σπιθριδάτην καὶ τοὺς Παφλαγό-

νας, ἵνα δὴ πολλὰ ἀπαράγοι τὰ αἰχμάλωτα τοῖς λαφύ-
 27 ροπάλοις. ἐκεῖνοι μόντοι ταῦτα παθόντες οὐκ ἤνεγκαν,
 ἀλλ' ὡς ἀδικηθέντες καὶ ἀτιμασθέντες νυκτὸς συσκευ-
 ασάμενοι ἄρχοντο ἀπιόντες εἰς Σάρδεις πρὸς Ἀριαῖον,
 πιστεύσαντες, ὅτι καὶ ὁ Ἀριαῖος ἀποστάς βασιλέως
 28 ἐπολέμησεν αὐτῷ. Ἀρησιλάφ μὲν δὴ τῆς ἀπολείψεως
 τοῦ Σπιθριδάτου καὶ τοῦ Μεγαβάτου καὶ τῶν Παφλα-
 γόνων οὐδὲν ἐγένετο βαρύτερον ἐν τῇ στρατείᾳ.
 29 Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρ-
 ναβάζφ ἐτύγχανεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ἂν καὶ Ἀρησιλάφ
 κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐξενώθη. οὗτος οὖν εἶπε πρὸς
 τὸν Ἀρησιλάον ὡς οἶοιτο συναγαγεῖν αὐτῷ ἂν εἰς λό-
 γους περὶ φιλίας Φαρνάβαζον. ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ,
 σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιὰν παρῆν ἄγων τὸν Φαρνάβα-
 30 ζον εἰς συγκεκριμένον χωρίον, ἐνθα δὴ Ἀρησιλάος καὶ
 οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πόᾳ τιμὴ κατακείμε-
 νοὶ ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἦκεν ἔχων στολὴν πολ-
 λοῦ χρυσοῦ ἀξίαν. ὑποτιθέντων δὲ αὐτῷ τῶν θερα-
 πόντων ῥαπτὰ, ἐφ' ὧν καθίζουσιν οἱ Πέρσαι μαλα-
 κῶς, ἡσχύνθη ἐντροφηῆσαι, ὁρῶν τοῦ Ἀρησιλάου τὴν
 φανυλότητα· κατεκλίθη οὖν καὶ αὐτὸς ὥσπερ εἶχε χα-
 31 μαί. καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλους χαίρειν προσεῖπον, ἔπει-
 τα τὴν δεξιὰν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου ἀντι-
 προὔτεινε καὶ ὁ Ἀρησιλάος. μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο λό-
 32 γου ὁ Φαρνάβαζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος· Ὡς Ἀρη-
 σίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν,
 ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος καὶ σύμμαχος
 ἐγενόμην, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον χρήματα
 παρέχων ἰσχυρὸν ἐποίουν, ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ
 ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατε-
 διάκον τοὺς πολεμίους. καὶ διπλοῦν ὥσπερ Τισσα-
 φέρους οὐδὲν πάμπότῃ μου οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰ-

πόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν κατηγορησαί. τοιοῦτος δὲ 33
 γενόμενος νῦν οὕτω διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν ὡς οὐδὲ δεῖ-
 πνον ἔχω ἐν τῇ ἑμαντοῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τι ἂν ἦν ὑμεῖς
 λίπυτε συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. ἂ δέ μοι ὁ πατήρ
 καὶ οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους καὶ δένδρων καὶ
 θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς εὐφραϊνόμεν, ταῦ-
 τα πάντα ὁρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα τὰ δὲ κατακεκαυ-
 μένα. εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γιγνώσκω μήτε τὰ ὄσια μήτε τὰ
 δίκαια, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ' ἐστὶν ἀνδρῶν
 ἐπισταμένων χάριτας ἀποδιδόναι. ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. 34
 οἱ δὲ τριάκοντα πάντες μὲν ἐπυσχύνθησαν αὐτὸν καὶ
 ἐσιώπησαν· ὁ δὲ Ἀρησιλάος χρόνῳ ποτὲ εἶπεν, Ἄλλ'
 οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαρνάβαζε, εἶδέναι ὅτι καὶ ἐν ταῖς Ἑλ-
 ληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται ἀνθρωποι.
 οὗτοι δέ, ὅταν αἱ πόλεις πολέμια γένωνται, σὺν ταῖς
 πατρίσι καὶ τοῖς ἐξενωμένοις πολεμοῦσι καὶ ἂν οὕτω
 τύχῳσιν, ἔστιν ὅτε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. καὶ ἡμεῖς
 οὖν νῦν βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ πολεμοῦντες πάντα ἠνα-
 γκάσμεθα τὰ ἐκείνου πολέμια νομίζειν· σοὶ γε μέντοι
 φίλοι γενέσθαι περὶ πάντος ἂν ποιησαίμεθα. καὶ εἰ 35
 μὲν ἀλλάξασθαί σε ἔδει ἀντι δεσπότου βασιλέως ἡμᾶς
 δεσπότας, οὐκ ἂν ἐρωγὲ σοὶ συνεβούλευον· νῦν δὲ
 ἔξεστί σοι μεθ' ἡμῶν γενομένου μηδένα προσκυνούοντα
 μηδὲ δεσπότην ἔχοντα ζῆν καρπούμενον τὰ σαντοῦ.
 καίτοι ἐλεύθερον εἶναι ἐγὼ μὲν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι 36
 τῶν πάντων χρημάτων. οὐδὲ μέντοι τοῦτό σε κελεύο-
 μεν, πένητα μὲν ἐλεύθερον δ' εἶναι, ἀλλ' ἡμῖν συμμαχοῖς
 χρώμενον αὕξειν μὴ τὴν βασιλείας ἀλλὰ τὴν σαντοῦ
 ἀρχὴν, τοὺς νῦν ὁμοδόλους σοὶ καταστρεφόμενον,
 ὥστε σοὺς ὑπηκόους εἶναι. καίτοι εἰ ἅμα ἐλεύθερός τ'
 εἴης καὶ πλούσιος γένοιτο, τίνας ἂν δέοις μὴ οὐχὶ πάμ-
 παν εὐδαίμων εἶναι; Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, 37

ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι ἅπερ ποιήσω; Πρέπει γούνοι σοι. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ἐὰν βασιλεὺς ἄλλον μὲν στρατηγὸν πέμπῃ, ἐμὲ δὲ ὑπήκοον ἐκείνου τάττῃ, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμμαχος εἶναι: ἐὰν μὲντοι μοι τὴν ἀρχὴν προστάτῃ, τοιοῦτόν τι, ὡς εἴοικε, φιλοτιμία ἐστίν, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι πολεμήσω ὑμῖν ὡς

38 ἂν δύνωμαι ἄριστα. ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Εἰθ' ἂν λάσσε, σύ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο. Ἐν δ' οὖν, ἔφη, ἐπίστα, ὅτι νῦν τε ἄπειμι ὡς ἂν δύνωμαι τάχιστα ἐκ τῆς σῆς χώρας, τοῦ τε λοιποῦ, κἂν πόλεμος ἦ, ἕως ἂν ἐπ' ἄλλον ἔχωμεν στρατεύεσθαι, σοῦ τε καὶ τῶν σῶν ἀφ' ἐξόμεθα.

39 Τούτων δὲ λεχθέντων διέλυσε τὴν σύνοδον. καὶ ὁ μὲν Φαρνάβζος ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπήει, ὁ δὲ ἐκ τῆς Παραπίτας υἱὸς αὐτοῦ, καλὸς ἔτι ὢν, ὑπολειφθεὶς καὶ προσδραμῶν Ξένου σε, ἔφη, ὦ Ἀγησίλαε, ποιούμαι. Ἐγὼ δὲ γε δέχομαι. Μέννησόν νυν, ἔφη. καὶ εὐθύς τὸ παλτόν, εἶχε δὲ καλόν, ἔδωκε τῷ Ἀγησιλάῳ. ὁ δὲ δεξιόμενος, φάλαρα ἔχοντος περὶ τῷ ἵππῳ Ἰδαίου τοῦ γραφέως πάγκαλα, περιελὼν ἀντέδωκεν αὐτῷ. τότε μὲν οὖν ὁ παῖς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον μετε-

40 δίωκε τὸν πατέρα. ὡς δ' ἐν τῇ τοῦ Φαρναβάζου ἀποδημίας ἀποστερωῶν ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν φυγάδα ἐποίησε τὸν τῆς Παραπίτας υἱόν, τά τ' ἄλλα ὁ Ἀγησίλαος ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ, καὶ ἐρασθέντος αὐτοῦ τοῦ Εὐάλοῦ υἱέος Ἀθηναίου, πάντ' ἐποίησεν ὅπως ἂν δι' ἐκείνον ἐγκριθεῖν τὸ στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ, μέγιστος ὢν τῶν παίδων.

41 Καὶ τότε δὴ, ὥσπερ εἶπε πρὸς τὸν Φαρναβάζον, εὐθύς ἀπεπορεύετο ἐκ τῆς χώρας· σχεδὸν δὲ καὶ ἔαρ ἤδη ὑπέφαινε. ἀφικόμενος δ' εἰς Θήβης πεδίον κατε-

αὐτῶν τὸ ρεῦμα ποιούσι, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύ- 12 τως, ἐνθεν μὲν ἐξέρχονται, αὐτοὶ μόνοι εἰσὶ, προΐοντες δὲ καὶ παραλαμβάνοντες τὰς πόλεις πλείονές τε καὶ δυσμαχώτεροι γίνονται. ὁρῶ δ' ἔγωγε, ἔφη, καὶ ὅποσοι σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, ἐὰν μὲν ἐκθέοντας τοὺς σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, ὑπὸ πολλῶν τυπτομένους· ἐὰν δ' ἔτι ἐνδον ὄντων τὸ πῦρ προσφέρωσι, πάσχοντας μὲν οὐδέν, χειρουμένους δὲ τοὺς σφῆκας. ταῦτ' οὖν ἐνθυμούμενος ἠγοῦμαι κράτιστον εἶναι μάλιστα μὲν ἐν αὐτῇ, εἰ δὲ μή, ὅτι ἐγγύτατα τῆς Λακεδαιμόνος τὴν μάχην ποιείσθαι. δόξαντος δ' εὖ λέγειν 13 αὐτοῦ ἐψηφίσαντο ταῦτα. ἐν ᾧ δὲ περὶ ἡγεμονίας τε διεπράττοντο καὶ διαμολογοῦντο εἰς ὁπόσους δεοὶ τάττεσθαι πᾶν τὸ στράτευμα, ὅπως μὴ λίαν βαθείας τὰς φάλαγγας ποιούμεναι αἱ πόλεις κύκλωσιν τοῖς πολέμοις παρέχοιεν, ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ δὴ Τεγεάτας παρσιληφότες καὶ Μαντινέας ἐξῆσαν τὴν ἀμφιάλου. καὶ πορευόμενοι, σχεδὸν τι ἅμα οἱ μὲν περὶ 14 τοὺς Κορινθίους ἐν τῇ Νεμέᾳ ἦσαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν τῷ Σικανῶνι. ἐμβαλόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν Ἐπιεικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν ὑπερδεξίου βάλλοντες αὐτοὺς καὶ τοξεύοντες μάλα κακῶς ἐποίουν οἱ γυμνήτες τῶν ἀντιπάλων· ὡς δὲ κατέ- 15 βησαν ἐπὶ θάλατταν, ταύτῃ προῆσαν διὰ τοῦ πεδίου, τέμνοντες καὶ κόνοντες τὴν χώραν· καὶ οἱ ἕτεροι μὲντοι ἐπελθόντες κατεστρατοπεδεύσαντο, ἐμπροσθεν ποιησάμενοι τὴν Χαράδραν· ἐπεὶ δὲ προΐοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι δέκα στάδια ἀπέειχον τῶν πολεμίων, κἀκεῖνοι αὐτοῦ στρατοπεδευσάμενοι ἠσυχίαν εἶχον.

Φράσω δὲ καὶ τὸ πλήθος ἐκατέρων. συνελήθησαν 16 γὰρ ὀπλίται Λακεδαιμονίων μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, Ἠλείων δὲ καὶ Τριφυλίων καὶ Ἀκρωρείων καὶ Λασιω-

νίων ἔγγυς τρισχίλιοι καὶ Σικωνίων πεντακόσιοι καὶ χίλιοι, Ἐπιδαυρίων δὲ καὶ Τροϊζηνίων καὶ Ἐρμιονέων καὶ Ἀλιέων ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς μὲν Λακεδαιμονίων περὶ ἑξακοσίους, Κρηῆτες δὲ τοξόται ἠκολούθουν ὡς τριακόσιοι, καὶ μὴ σφενδονῆται Μαργανέων καὶ Λετρίων καὶ Ἀμφιδόλων οὐκ ἐλάττους τετρακοσίων. Φλιάσιοι μὲντοι οὐκ ἠκολούθουν· ἐκεχειρίαν γὰρ ἔφασαν ἔχειν. αὕτη μὲν 17 δὴ ἢ μετὰ Λακεδαιμονίων δύναμις ἦν. ἢ γε μὴν τῶν πολεμίων ἠθροίσθη Ἀθηναίων μὲν εἰς ἑξακισχιλίους ὀπλίτας, Ἀργείων δ' ἐλέγοντο περὶ ἑπτακισχιλίους, Βοιωτῶν δ', ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, περὶ πεντακισχιλίους, Κορινθίων γε μὴν εἰς τρισχιλίους, καὶ μὴ ἔξ Εὐβοίας ἀπάσης οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. ὀπλιτικὸν μὲν δὴ τοσοῦτον· ἱππεῖς δὲ Βοιωτῶν μὲν, ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, εἰς ὀκτακοσίους, Ἀθηναίων δ' εἰς ἑξακοσίους, καὶ Χαλκιδέων τῶν ἔξ Εὐβοίας εἰς ἑκατόν, Δοκρῶν δὲ τῶν Ὀπουνητίων εἰς πεντήκοντα. καὶ ψιλῶν δὲ σὺν τοῖς τῶν Κορινθίων πλέον ἦν*· καὶ γὰρ Δοκροὶ οἱ Ὀζόλαι καὶ Μηλιεῖς καὶ Ἀκαρνανεὺς παρήσαν αὐτοῖς. 18 Αὕτη μὲν δὴ ἑκατέρων ἡ δύναμις ἐγένετο. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἕως μὲν τὸ εὐάνυμον εἶχον, οὐδὲν τι κατήπειγον τὴν μάχην συνάπτειν· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αὐτοὶ δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχον καὶ κατ' Ἀχαιοὺς ἀντετάχθησαν, εὐδὲς τὰ τε ἱερά καλά ἔφασαν εἶναι καὶ παρήγγειλαν παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἔσομένης. καὶ πρώτου μὲν ἀμελήσαντες τοῦ εἰς ἑκαταίδεκα βαθεῖαν παντελῶς ἐποίησαντο τὴν φάλαγγα, ἔτι δὲ καὶ ἤγρον ἐπὶ τὰ δεξιά, ὅπως ὑπερέχοιεν τῷ κέρατι τῶν πολεμίων· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἵνα μὴ διασπασθεῖσαν, ἐπηκολούθουν, καίπερ γιγνώσκοντες ὅτι 19 κίνδυνος εἴη κνικλωθῆναι. τέως μὲν οὖν οἱ Λακεδαι-

μόνιοι οὐκ ἠσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ ἦν λάσιον τὸ χωρίον· ἐπεὶ δ' ἐπαίανισαν, τότε δὴ ἔγνωσαν, καὶ εὐθὺς ἀντιπαρήγγειλαν ἅπαντας διασκευάζεσθαι ὡς εἰς μάχην. ἐπεὶ δὲ συνετάχθησαν ὡς ἐκάστους οἱ Ξεναγοὶ ἔταξαν, παρήγγυησαν μὲν ἀκολουθεῖν τῷ ἤγρουμένῳ, ἤγρον δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὰ δεξιά, καὶ οὕτω πολὺ ὑπερέτεινον τὸ κέρασ ὥστε τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν ἔξ φυλαὶ κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αἱ δὲ τέτταρες κατὰ Τεγεάτας. οὐκέτι δὲ στάδιον ἀπεχόντων, σφραγισάμενοι οἱ Λακεδαιμόνιοι τῇ Ἀγροτέρῃ, ὥσπερ νομίζεται, τὴν χιμαιραν, ἤγρουντο ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑπερέχον ἐπικάμψαντες εἰς κύκλωσιν. ἐπεὶ δὲ συνέμιξαν, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι πάντες οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων, Πελληγεῖς δὲ κατὰ Θεσπιάας γενόμενοι ἐμάχοντό τε καὶ ἐν χώρᾳ ἐπιπτον ἑκατέρων. αὐτοὶ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅσον τε κατέσχον τῶν Ἀθηναίων ἐκρατήθησαν, καὶ κνικλωσάμενοι τῷ ὑπερέχοντι πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν, καὶ ἄτε δὴ ἀπαθεῖς ὄντες, συντεταγμένοι ἐπορεύοντο· καὶ τὰς μὲν τέτταρας φυλάς τῶν Ἀθηναίων πλὴν ἐκ τῆς διώξεως ἐπαναχωρήσαι παρήλθον, ὥστε οὐκ ἀπέθανον αὐτῶν πλὴν εἰ τις ἐν τῇ συμβολῇ ὑπὸ Τεγεατῶν· τοῖς δ' Ἀργείοις ἐπιτυγ- 22 χάνουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι, καὶ μέλλοντος τοῦ πρώτου πολεμάρχου ἐκ τοῦ ἐναντίου συμβάλειν αὐτοῖς, λέγεται ἄρα τις ἀναβοῆσαι παρεῖναι τοὺς πρώτους. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, παραθέοντας δὴ παίοντες εἰς τὰ γυμνά πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν. ἐπελάβοντο δὲ καὶ Κορινθίων ἀναχωρούντων. ἔτι δ' ἐπέτυχον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Θηβαίων τισὶν ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς διώξεως, καὶ ἀπέκτειναν συχοῦς αὐτῶν. τούτων δὲ γενομένων, οἱ ἠττώμενοι τὸ μὲν 23

πρωτον εφευγον προς τα τείχη· επειτα δ' ειρξάντων Κορινθίων πάλιν κατεσκήνησαν εις τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτὴν ἐπαναχωρήσαντες, ἐνθα τὸ πρωτον τοῖς πολεμίοις συνέμιξαν, ἐστήσαντο τρόπαιον. καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ μάχη οὕτως ἐγένετο.

III. Ὁ δ' Ἀγησίλαος σπεύδων μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβοήθει· οὗτι δ' αὐτῷ ἐν Ἀμφιπόλει ἀγγέλλει Δερκυλίδας ὅτι νικῶν τε αὐτὸν Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτῶν μὲν τεθνήσκουσι ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς· ἐδήλου δὲ ὅτι καὶ τῶν συμμάχων οὐκ ὀλίγοι πεπτωκότες εἶεν. 2 ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀγησίλαου, Ἄρ' ἄν, ὦ Δερκυλίδα, ἐν καιρῷ γένοιτο, εἰ αἱ συμπέμπουσαι πόλεις ἡμῖν τοὺς στρατιώτας τὴν νίκην ὡς τάχιστα πύθονται; ἀπεκρίνατο δὴ ὁ Δερκυλίδας, Εὐθυμότερους γοῦν εἰκὸς ταῦτ' ἀκούσαντας εἶναι. Οὐκοῦν σύ, ἐπεὶ παρεγένου, κάλλιστ' ἂν ἀπαγγείλαις; ὁ δὲ ἄσμενος ἀκούσας, καὶ γὰρ αἰεὶ φιλαπόδημος ἦν, εἶπεν, Εἰ σὺ τάττοις. Ἀλλὰ τάττω, ἔφη, καὶ προσαπαγγέλλειν κελεύω ὅτι ἐὰν καὶ τάδε εὐ γένηται, πάλιν παρεσόμεθα, ὥσπερ καὶ ἔφα- 3 μεν. ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ἐφ' Ἑλλησπόντου πρωτον ἐπορεύετο· ὁ δ' Ἀγησίλαος διαλλάξας Μακεδονίαν εἰς Θετταλίαν ἀφίκετο. Λαρισαῖοι μὲν οὖν καὶ Κραννῶ- νιοι καὶ Σκοτουσσαῖοι καὶ Φαρσάλιοι, σύμμαχοι ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες δὲ Θετταλοί, πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε ἐτύγχανον, ἐκακούργουν αὐτὸν ἐπακο- 4 λουθοῦντες. ὁ δὲ τέως μὲν ἤγεν ἐν πλαισίῳ τὸ στρατεύμα, τοὺς ἡμίσεις μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμίσεις δ' ἐπ' οὐρᾷ ἔχων τῶν ἱππέων· ἐπεὶ δ' ἐκώλυον τῆς πορείας οἱ Θετταλοὶ ἐπελαύνοντες τοῖς ὀπίσθεν, παραπέμπει ἐπ' οὐρὰν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἱππικῶν 5 πλὴν τῶν περὶ αὐτόν. ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοις, οἱ μὲν Θετταλοὶ νομίσαντες οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς

ὀπίστας ἱππομαχεῖν, στρέψαντες βάρην ἀπεχώρουν. οἱ δὲ μάλα σαφρόνως ἐπηκολούθουν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀγη- 6 σίλαος ἃ ἐκότεροι ἡμάρτανον, πέμπει τοὺς περὶ αὐτὸν μάλα εὐρώστους ἱππέας, καὶ κελεύει τοῖς τε ἄλλοις παραγγέλλειν καὶ αὐτοὺς διώκειν ὡς τάχιστα καὶ μηκέτι δοῦναι αὐτοῖς ἀναστροφὴν. οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς 7 εἶδον παρὰ δόξαν ἐλαύνοντας, οἱ μὲν αὐτῶν οὐδ' ἀνέστρεψαν, οἱ δὲ πειρώμενοι τοῦτο ποιεῖν, πлагίους ἔχοντες τοὺς ἱππους ἠλίσκοντο. Πολύχαρμος μέντοι ὁ Φαρ- 8 σάλιος ἱππαρχῶν ἀνέστρεψε τε καὶ μαχόμενος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀποθνήσκει. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, φυγὴ τῶν Θετταλῶν ἐξαισία γίγνεται· ὥστε οἱ μὲν ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἠλίσκοντο. ἔστησαν δ' οὖν οὐ πρόσθεν, πρὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ναρθακίῳ ἐγένοντο. καὶ τότε μὲν δὴ ὁ Ἀγησίλαος τρόπαιόν τ' ἐστήσατο με- 9 ταξὺ Πραντὸς καὶ Ναρθακίου, καὶ αὐτοῦ ἔμεινε, μάλα ἠδόμενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ ἱππικῇ ἐνευικήκει σὺν ᾧ αὐτὸς συνέλεξεν ἱππικῶ. τῇ δ' ὑστεραία ὑπερβαλὼν τὰ Ἀχαῖκὰ τῆς Φθίας ὄρη τὴν λοιπὴν πᾶσαν διὰ φιλίας ἐπορεύετο μέχρι πρὸς τὰ Βοιωτῶν ὄρια.

Ἦτος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ ὁ ἥλιος μνηοειδῆς 10 ἔδοξε φανῆναι, καὶ ἠγγέλθη ὅτι ἠττημένοι εἶεν Λακεδαιμόνιοι τῇ ναυμαχίᾳ καὶ ὁ ναύαρχος Πείσανδρος τεθναίη. ἐλέγετο δὲ καὶ ᾧ τρόπῳ ἡ ναυμαχία ἐγένετο. εἶναι μὲν γὰρ περὶ Κυίδον τὸν ἐπίπλου ἀλλήλοις, 11 Φαρνάβαξον δὲ ναύαρχον ὄντα σὺν ταῖς Φοινίσσαις εἶναι, Κόνωνα δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχοντα τετάχθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ἀντιπαραταξαμένον δὲ τοῦ Πεισάν- 12 δρου, καὶ πολὺ ἐλαττόνων αὐτῷ τῶν νεῶν φανεισῶν τῶν αὐτοῦ τοῦ μετὰ Κόνωνος Ἑλληνικοῦ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ εὐανύμου συμμάχους εὐθύς αὐτῷ φεύγειν, 8

αὐτὸν δὲ συμμίξαντα τοῖς πολεμίοις ἐμβολὰς ἐχούσῃ τῇ
 τριήρει πρὸς τὴν γῆν ἐξωσθῆναι· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους
 ὅσοι εἰς τὴν γῆν ἐξεώσθησαν ἀπολιπόντας τὰς ναῦς
 σάξασθαι ὅπῃ δύναιτο εἰς τὴν Κνίδον, αὐτὸν δ' ἐπὶ
 13 τῇ νηὶ μαχόμενον ἀποθανεῖν. ὁ οὖν Ἀγησίλαος
 πνυθόμενος ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον χαλεπῶς ἤνεγκεν·
 ἐπεὶ μέντοι ἐνεθυμήθη ὅτι τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖ-
 στον εἴη αὐτῷ ὅσον ἀγαθῶν μὲν γιγνομένων ἡδέως
 μετέχειν, εἰ δέ τι χαλεπὸν ὄρωεν, οὐκ ἀνάγκη εἶναι
 κοινωεῖν αὐτοῖς, ἐκ τούτου μεταβαλὼν ἔλεγεν ὡς ἀγ-
 γέλλοιτο ὁ μὲν Πείσανδρος τετελευτηκῶς, νικῶν δὲ τῇ
 14 ναυμαχίᾳ. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων καὶ ἐβουθύτει ὡς εὐ-
 αγγέλια καὶ πολλοῖς διέπεμπε τῶν τεθυμένων· ὥστε
 ἀκροβολισμοῦ ὄντος πρὸς τοὺς πολεμίους ἐκράτησαν
 οἱ τοῦ Ἀγησίλαου τῷ λόγῳ ὡς Λακεδαιμονίων νι-
 κῶντων τῇ ναυμαχίᾳ.

15 Ἦσαν δ' οἱ μὲν ἀντιτεταγμένοι τῷ Ἀγησίλαῳ
 Βοιωτοί, Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, Αἰλιᾶνες, Εὐ-
 βοεῖς, Λοκροὶ ἀμφοτέρω· σὺν Ἀγησίλαῳ δὲ Λακεδαί-
 μονίων μὲν μόρα ἢ ἐκ Κορίνθου διαβάσα, ἡμισυ δὲ
 μόρας τῆς ἐξ Ὀρχομενοῦ, ἐτι δ' οἱ ἐκ Λακεδαίμονος
 νεοδαμῶδεις συστρατευσάμενοι αὐτῷ, πρὸς δὲ τούτοις
 οὗ Ἡριππίδας ἐξενάγει ξενικοῦ, ἐτι δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ πόλεων Ἑλληνίδων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώ-
 πῃ ὄσας διῶν παρέλαβεν· αὐτόθεν δὲ προσεγέροντο
 ὀπλίται Ὀρχομένιοι καὶ Φωκεῖς. πελτασταὶ γέ μὴν
 16 πολὺ πλείονες οἱ μετ' Ἀγησίλαου· ἱππεῖς δ' αὐτῷ παραπλή-
 σιοι ἀμφοτέροις τὸ πλῆθος. ἢ μὲν δὴ δύναμις αὐτῆ ἀμ-
 φοτέρων· διηγῆσομαι δὲ καὶ τὴν μάχην, καὶ πῶς ἐγέ-
 νετο οἷα οὐκ ἄλλη τῶν γ' ἐφ' ἡμῶν. συνῆσαν μὲν γὰρ
 εἰς τὸ κατὰ Κορώνειαν πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησίλαῳ ἀπο-
 τοῦ Κηφισοῦ, οἱ δὲ σὺν Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἐλικῶνος.

εἶχε δ' Ἀγησίλαος μὲν δεξιὸν τοῦ μετ' αὐτοῦ, Ὀρχομέ-
 νιοι δ' αὐτῷ ἔσχατοι ἦσαν τοῦ εὐωνύμου. οἱ δ' αὖ Θη-
 βαῖοι αὐτοὶ μὲν δεξιοὶ ἦσαν, Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώ-
 νυμον εἶχον. συνιόντων δὲ τέως μὲν σιγῇ πολλή ἀπ' ἀμ- 17
 φοτέρων ἦν· ἠνίκα δ' ἀπέειχον ἀλλήλων ὅσον στάδιον,
 ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ὁμοσε ἐφέροντο. ὡς δὲ
 τριῶν ἐτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων ἀντεξέδραμον ἀπὸ
 τῆς Ἀγησίλαου φάλαγγος οὗ Ἡριππίδας ἐξενάγει καὶ
 σὺν αὐτοῖς Ἴωνες καὶ Αἰολεῖς καὶ Ἑλλησπόντιοι, καὶ
 πάντες οὗτοι τῶν συνεδραμόντων τε ἐγένοντο καὶ
 εἰς δόρυ ἀφικόμενοι ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτούς. Ἀργεῖοι
 μέντοι οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ Ἀγησίλαον, ἀλλ' ἐφυ- 18
 γρον ἐπὶ τὸν Ἐλικῶνα. κἀνταῦθα οἱ μὲν τινες τῶν ξέ-
 νων ἔστεφάνουν ἤδη τὸν Ἀγησίλαον, ἀγγέλλει δὲ τις
 αὐτῷ ὅτι οἱ Θηβαῖοι τοὺς Ὀρχομενίους διακόψαντες ἐν
 τοῖς σκευοφόροις εἶησαν. καὶ ὁ μὲν εὐθύς ἐξελίξας
 τὴν φάλαγγα ἦγεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ὡς εἶ-
 δον τοὺς συμμάχους πρὸς Ἐλικῶνι πεφηνότας, δια-
 πεσεῖν βουλόμενοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, συσπειραθέντες
 ἐχώρουν ἐρρωμένως. ἐνταῦθα δὲ Ἀγησίλαον ἀνδρεῖον 19
 μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀναμφισβητήτως· οὐ μέντοι εἶλετό
 γέ τὰ ἀσφαλέστατα. ἔξον γὰρ αὐτῷ παρῆντι τοὺς δια-
 πίπτουτας ἀκολουθοῦντι χειροῦσθαι τοὺς ὕπισθεν,
 οὐκ ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἀντιμέτωπος συνέσραξε τοῖς
 Θηβαίοις· καὶ συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο,
 ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. τέλος δὲ τῶν
 Θηβαίων οἱ μὲν διακίπτουσι πρὸς τὸν Ἐλικῶνα, πολ-
 λοι δὲ ἀποχωροῦντες ἀπέθανον. ἐπεὶ δ' ἢ μὲν νίκη 20
 Ἀγησίλαου ἐγεγένητο, τετραμένος δ' αὐτὸς προσενή-
 νεκτο πρὸς τὴν φάλαγγα, προσελάσαντες τινες τῶν ἱπ-
 πίων λέγουσιν αὐτῷ ὅτι τῶν πολεμίων ὡς ὀρδοήμοντα
 αὐτὸν ὄπλοις ὑπὸ τῷ νεφῷ εἶσι, καὶ ἡρώτων τί χρὴ ποιεῖν.
 8*

ὁ δέ, καίπερ πολλά τραύματα ἔχων, ὅμως οὐκ ἐπελάθετο τοῦ θείου, ἀλλ' εἴαν τε ἀπιέναι ἢ βούλοιντο ἐκέλευε καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἶα. τότε μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἤδη ὄψέ, δειπνοποιησάμενοι ἐκοιμήθησαν. πρῶ δὲ Γῦλιν τὸν πολέμαρχον παρατάξαι τε ἐκέλευε τὸ στρατεύμα καὶ τροπαιὸν ἵστασθαι καὶ στεφανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀύλητὰς πάντας αὐλεῖν. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπεμψαν κήρυκας, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς αἰτοῦντες θάψαι. καὶ οὕτω δὴ αἶ τε σπονδαὶ γίνονται καὶ Ἀγησίλαος μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενος δεκάτην τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ θεῷ ἀπέθυσεν οὐκ ἐλάττω ἑκατὸν ταλάντων· Γῦλις δὲ ὁ πολέμαρχος ἔχων τὸ στρατεύμα ἀπεχώρησεν εἰς Φωκέας, ἐκεῖθεν δ' εἰς τὴν Λοκρίδα ἐμβάλλει. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἡμέραν οἱ στρατιῶται καὶ σκευὴ ἐκ τῶν κωμῶν καὶ σίτον ἤρπαζον· ἐπεὶ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἦν, τελευταίων ἀποχωρούντων τῶν Λακεδαιμονίων ἐπηκολούθουν αὐτοῖς οἱ Λοκροὶ βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες. ὡς δ' αὐτῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑποστρέψαντες καὶ διώξαντες κατέβαλον τινας, ἐκ τούτου ὀπισθεν μὲν οὐκέτι ἐπηκολούθουν, ἐκ δὲ τῶν ὑπερδεξίων ἔβαλλον.

23 οἱ δ' ἐπεχείρησαν μὲν καὶ πρὸς τὸ σιμὸν διώκειν· ἐπεὶ δὲ σκότος τε ἐρίγνετο καὶ ἀποχωροῦντες οἱ μὲν διὰ τὴν δυσχωρίαν ἐπιπτον, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ προορᾶν τὰ ἔμπροσθεν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐνταῦθα ἀποθνήσκουσι Γῦλις τε ὁ πολέμαρχος καὶ τῶν παραστατῶν Πελλῆς, καὶ οἱ πάντες αἷς ὀκτωκαίδεκα τῶν Σπαρτιατῶν, οἱ μὲν καταλευσθέντες, οἱ δὲ καὶ τραυματισθέντες. εἰ δὲ μὴ ἐβοήθησαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου δειπνοῦντες, ἐκινδύνευσαν ἂν ἅπαντες ἀπολέσθαι.

IV. Μετὰ τοῦτο γε μὴν ἀφείδη μὲν κατὰ πόλεις τὸ

ἄλλο στρατεύμα, ἀπέπλευσε δὲ καὶ ὁ Ἀγησίλαος ἐπ' ^{a.C.} ₃₉₃ οἴκου. ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐκ Κορίνθου ὁρμώμενοι, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι ἐκ Σικυῶνος. ὁρῶντες δ' οἱ Κορίνθιοι ἑαυτῶν μὲν καὶ τὴν χώραν δημομένην καὶ ἀποθνήσκοντας διὰ τὸ αἶε τῶν πολεμίων ἐγγὺς εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους συμμάχους καὶ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὄντας καὶ τὰς χώρας αὐτῶν ἐνεργοὺς οὕσας, οἱ πλείστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν, καὶ συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους. γινόντες δ' οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ 2 Κορινθίων οἳ τε τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετεσχηκότες καὶ οἱ τοῦ πολέμου αἰτιώτατοι γεγενημένοι ὡς εἰ μὴ ἐμποδῶν ποιήσονται τοὺς ἐπὶ τὴν εἰρήνην τετραμμένους, κινδυνεύσει πάλιν ἡ πόλις λακωνίσει, οὕτω δὴ σφαγὰς ἐπεχείρουν ποιεῖσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὸ πάντων ἀνοσιώτατον ἐβουλεύσαντο· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἂν νόμος τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτινύσασιν ἐν ἑορτῇ· ἐκεῖνοι δ' Εὐκλείων τὴν τελευταίαν προείλοντο, ὅτι πλείονας ἂν ᾤοντο λαβεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥστε ἀποκτεῖναι, 3 σπασάμενοι τὰ ξίφη ἔπαιον τὸν μὲν τινα συνεστηκότεν ἐν κύκλῳ, τὸν δὲ καθήμενον, τὸν δὲ τινα ἐν θεάτρῳ, ἔστι δ' ὃν καὶ κριτὴν καθήμενον. ὡς δ' ἐγνώσθη τὸ πρῶγμα, εὐθύς ἔφρευγον οἱ βέλτιστοι, οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ θεῶν, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς βωμούς· ἐνθα δὴ οἱ ἀνοσιώτατοι καὶ παντάπασιν οὐδὲν νόμιμον φρονοῦντες, οἳ τε κελεύοντες καὶ οἱ πειθόμενοι, ἔσφαττον καὶ πρὸς τοῖς ἱεροῖς· ὥστ' ἐνίους καὶ τῶν οὐ τυπτομένων, νομίμων δ' ἀνθρώπων, ἀδημονῆσαι τὰς ψυχὰς ἰδόντας τὴν ἀσέβειαν. ἀποθνήσκουσι 4 δ' οὕτω τῶν μὲν πρεσβυτέρων πολλοί· μᾶλλον γὰρ

ἔτυχον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες· οἱ δὲ νεώτεροι, ὑποπτεύσαν-
 τος Πασιμήλου τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ἡσύχϊαν ἔσχον ἐν
 τῷ Κραναίῳ. ὡς δὲ τῆς κραυγῆς ἤσθοντο, καὶ φεύ-
 γοντές τινες ἐκ τοῦ πράγματος ἀφίκοντο πρὸς αὐτούς,
 ἐκ τούτου ἀναδραμόντες κατὰ τὸν Ἀφροκόρινθον,
 προσβαλόντας μὲν Ἀργεῖους καὶ τοὺς ἄλλους ἀπειροῦ-
 5 σαντο· βουλευομένων δὲ τί χρῆ ποιεῖν, πίπτει τὸ κί-
 κρον ἀπὸ τοῦ κίονος οὔτε σεισμοῦ οὔτε ἀνέμου γε-
 νομένων. καὶ θυομένοις δὲ τοιαῦτα ἦν τὰ ἱερά ὥστε οἱ
 μάντιες ἔφασαν ἄμεινον εἶναι καταβαίνειν ἐκ τοῦ χω-
 ρίου. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς φευξόμενοι ἔξω τῆς Κοριν-
 θίας ἀπεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ φίλοι αὐτοὺς ἐπειθον
 καὶ μητέρες ἰούσαι καὶ ἀδελφαί, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐν
 δυνάμει ὄντων ἦσαν οἱ ὀμνύντες ὑπισχυοῦντο μηδὲν
 χαλεπὸν αὐτοὺς πείσεσθαι, οὕτω δὲ ἀπῆλθόν τινες οἱ-
 6 καθε αὐτῶν. ὀρῶντες δὲ τοὺς τυραννεύοντας, αἰσθα-
 νόμενοι δὲ ἀφανιζομένην τὴν πόλιν διὰ τὸ καὶ ὄρους
 ἀνεσπᾶσθαι καὶ Ἄργος ἀντὶ Κορίνθου τὴν πατρίδα
 αὐτοῖς ὀνομάζεσθαι, καὶ πολιτείας μὲν ἀναγκαζόμενοι
 τῆς ἐν Ἄργει μετέχειν, ἧς οὐδὲν ἐδέοντο, ἐν δὲ τῇ πόλει
 μετοίκων ἔλαττον δυνάμενοι, ἐγένοντό τινες αὐτῶν οἱ
 ἐνόμισαν οὕτω μὲν ἀβίωτον εἶναι· πειρωμένους δὲ
 τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, Κόρινθον ποιῆ-
 σαι καὶ ἐλευθέραν ἀποδείξαι καὶ τῶν μὲν μισαιφόνων
 καθαρὰν, εὐνομίαν δὲ χρωμένην, ἄξιον εἶναι, εἰ μὲν
 δύναιτο καταπραῖσαι ταῦτα, σωτήρας γενέσθαι τῆς πα-
 7 τριδος, εἰ δὲ μὴ δύναιτο, τῶν γε καλλίστων καὶ με-
 γίστων ἀγαθῶν ὀρεγομένους ἀξιοπαινοτάτης τελευτῆς
 τυχεῖν. οὕτω δὲ ἐπιχειρεῖτον ἄνδρες δύο, Πασίμηλός τε
 καὶ Ἀλκιμένης, διαδύντε διὰ χεიმάρου συγγενέσθαι
 Πραξιᾶ τῷ Λακεδαιμονίῳ πολεμάρχῳ, ὃς ἐτύχχανε
 μετὰ τῆς ἑαυτοῦ μόρας φρουρῶν ἐν Σικυῶνι, καὶ εἶπον

ὅτι δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτῷ εἰσοδὸν εἰς τὰ κατα-
 τεύοντα ἐπὶ Λέχαιον τεῖχη. ὁ δὲ καὶ πρόσθεν γινώ-
 σκων τὰ ἄνδρες ἀξιοπίστῳ ὄντι, ἐπίστευσε, καὶ διαπρα-
 ξάμενος ὥστε καὶ τὴν ἀπιέναι μέλλουσαν ἐκ Σικυῶνος
 μόραν καταμεῖναι, ἔπραττε τὴν εἰσοδὸν. ἐπεὶ δὲ τῷ 8
 ἄνδρῳ καὶ κατὰ τύχην καὶ κατ' ἐπιμέλειαν ἐγενέσθη
 φύλακε κατὰ τὰς πύλας ταύτας ἐνθαπερ τὸ τρόπαιον
 ἔστηκεν, οὕτω δὲ ἔχων ὁ Πραξιᾶς ἔρχεται τὴν τε μό-
 ραν καὶ Σικυωνίους καὶ Κορινθίαν ὅσοι φηγάδες ὄντες
 ἐτύγγανον. ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς ταῖς πύλαις, φοβούμε-
 νος τὴν εἰσοδὸν, ἐβουλήθη τῶν πιστῶν ἄνδρα εἰσπέμ-
 ψαι σκεψόμενον τὰ ἔνδον. τῷ δὲ εἰσηγαγέτην καὶ οὐ-
 τως ἀπλῶς ἀπεδειξάτην ὥστε ὁ εἰσελθὼν ἐξήγγειλε
 πάντα εἶναι ἀδόλως οἰάπερ ἐλεγέτην. ἐκ τούτου δ' 9
 εἰσέρχεται. ὡς δὲ πολὺ διεχόντων τῶν τειχῶν ἀπ' ἄλ-
 λήλων παρατατόμενοι ὀλίγοι ἑαυτοῖς ἔδοξαν εἶναι,
 σταύρωμά τ' ἐποιήσαντο καὶ τάφρον οἷαν ἐδύναντο
 πρὸ αὐτῶν, ἕως δὲ οἱ σύμμαχοι βοηθήσοιεν αὐτοῖς. ἦν
 δὲ καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι Βοιωτῶν φυλακή.
 τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτὶ ἢ εἰσηλθὼν ἡμέραν ἄμαχοι
 διήραγον· τῇ δ' ὑστεραία ἦκον οἱ Ἀργεῖοι πασσυδίᾳ
 βοηθοῦντες· καὶ εὐρόντες τεταγμένους Λακεδαιμονίους
 μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἑαυτῶν, Σικυωνίους δὲ ἐχόμενους,
 Κορινθίαν δὲ τοὺς φηγάδας ὡς πεντήκοντα καὶ
 ἑκατὸν πρὸς τῷ ἐφῶν τείχει, ἀντιτάττονται ἐχόμενοι
 τοῦ ἐφῶν τείχους οἱ περὶ Ἴφικράτη μισθοφόροι, πρὸς
 δὲ τούτοις Ἀργεῖοι· εὐώνυμον δ' εἶχον αὐτοῖς Κορίν-
 10 θιοὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως. καταφρονήσαντες δὲ τῷ πλήθει 10
 εὐθύς ἐχώρουν· καὶ τοὺς μὲν Σικυωνίους ἐκράτησαν
 καὶ διασπάσαντες τὸ σταύρωμα ἐδίωκον ἐπὶ θάλατταν,
 καὶ ἐκεῖ πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Πασίμαχος δὲ ὁ
 Ἰππαρμοστής, ἔχων Ἰππέας οὐ πολλούς, ὡς ἑώρα τοὺς

Σικυωνίους πιεζομένους, καταδήσας ἀπὸ δένδρου τοὺς ἵππους, καὶ ἀφελόμενος τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, μετὰ τῶν ἐθελουτῶν ἦει ἐναντίον τοῖς Ἀργείοις. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ὀρῶντες τὰ σίγμα τὰ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, ὡς Σικυωνίους οὐδὲν ἐφοβοῦντο. ἐνθα δὴ λέγεται εἰπῶν ὁ Πασίμαχος

Ναὶ τῷ σιά, Ἀργεῖοι, ψευσεῖ ὑμὲ τὰ σίγμα ταῦτα, χωρεῖν ὁμόσε· καὶ οὕτω μαχόμενος μετ' ὀλίγων πρὸς πολλοὺς ἀποθνήσκει καὶ ἄλλοι τῶν περὶ αὐτόν. οἱ μὲντοι φρυγάδες τῶν Κορινθίων νικῶντες τοὺς καθ' αὐτοὺς διέδυσαν ἄνω, καὶ ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ περὶ τὸ ἄστὺ κύκλου· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ὡς ἦσθοντο κρατούμενα τὰ κατὰ τοὺς Σικυωνίους, βοηθοῦσιν ἐξελθόντες, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸ σταύρωμα. οἱ γε μὴν Ἀργεῖοι ἐπεὶ ἤκουσαν ὀπισθεν ὄντας τοὺς Λακεδαιμονίους, στραφέντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώματος ἐξέπιπτον. καὶ οἱ μὲν ἐν δεξιᾷ ἔσχατοι αὐτῶν παιόμενοι εἰς τὰ γυμνά ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πρὸς τῷ τείχει ἀθρόοι σὺν πολλῷ ὄχλῳ πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. ὡς δ' ἐνέτυχον τοῖς φρυγάσι τῶν Κορινθίων, καὶ ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας, ἀπέκλιναν πάλιν. ἐνταῦθα μὲντοι οἱ μὲν κατὰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες ἤλλοντο κατὰ τοῦ τείχους καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ περὶ τὰς κλίμακας ᾤθούμενοι καὶ παιόμενοι ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καὶ καταπατούμενοι ὑπ' ἀλλήλων ἀπεπνί-
12 γοντο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠπόρουν τίνα ἀποκτείνουεν· ἔδωκε γὰρ τότε γε ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔργον οἶον οὐδ' ἠϋξαντό ποτ' ἄν. τὸ γὰρ ἐγχειρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πληθὺς πεφοβημένον, ἐμπεπληγμένον, τὰ γυμνά παρέχον, ἐπὶ τὸ μάχεσθαι οὐδένα τρεπόμενον, εἰς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετοῦντας, πῶς οὐκ ἂν τις θεῖον ἠγήσαιο; τότε γοῦν οὕτως ἐν ὀλίγῳ πολλοὶ ἔπεσον ὥστε εἰδισμένοι ὄραν οἱ ἄνθρωποι σωροὺς

σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθεάσαντο σωροὺς νεκρῶν. ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ λιμένι τῶν Βοιωτῶν φύλακες, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰ τέγγη τῶν νεωσοίκων ἀναβάντες. μετὰ μὲν τοίνυν τοῦτο οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπήγοντο, οἱ δὲ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐβοήθουν. ἐπεὶ δὲ ἤθροίσθησαν, ἔγνω Πραξιτάς πρῶτον μὲν τῶν τειχῶν καθελεῖν ὥστε δίοδον στρατοπέδῳ ἱκανῆν εἶναι, ἔπειτα δ' ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα ἤγε τὴν ἐπὶ Μέγαρα, καὶ αἰρεῖ προσβαλὼν πρῶτον μὲν Σιδοῦντα, ἔπειτα δὲ Κρομμυῶνα. καὶ ἐν τούτοις τοῖς τείχεσι καταστήσας φρουροὺς τοῦμπαλιῦ ἐπορεύετο· καὶ τειχίσας Ἐπεικίαν, ἵνα φρούριον εἴη πρὸ τῆς φιλίας τοῖς συμμαχοῖς, οὕτω διαφῆκε τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ Λακεδαίμονα ἀπεχώρει.

Ἐκ δὲ τούτου στρατιὰ μὲν μεγάλα ἐκατέρων διε-
14 πέπαντο, φρουροὺς δὲ πέμπουσαι αἱ πόλεις, αἱ μὲν εἰς Κόρινθον, αἱ δὲ εἰς Σικυῶνα, ἐφύλαττον τὰ τείχη·μισθοφόρους γε μὴν ἐκάτεροι ἔχοντες διὰ τούτων ἐρωμένως ἐπολέμουν.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἰρικράτης εἰς Φλιοῦντα ἐμβαλὼν καὶ
15 ἐνεδρευσάμενος, ὀλίγοις δὲ λεηλατῶν, βοηθησάντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀφυλάκτως, ἀπέκτεινε τοσοῦτους ὥστε καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους πρόσθεν οὐ δεχόμενοι εἰς τὸ τεῖχος οἱ Φλιάσιοι, φοβούμενοι μὴ τοὺς φάσκοντας ἐπὶ λακωνισμῷ φεύγειν κατάγοιεν, τότε οὕτω κατεπλάγησαν τοὺς ἐκ Κόρινθου ὥστε μετεπέμψαντό τε τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄκραν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν. οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, καίπερ εὐνοικῶς ἔχοντες τοῖς φρυγάσι, ὅσον χρόνον εἶχον αὐτῶν τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάσασι περὶ καθύδου φρυγάδων, ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθαρρήσαι

- ἐδόκει ἡ πόλις, ἐξῆλθον καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους
 16 παραδόντες οἴανπερ καὶ παρέλαβον. οἱ δ' αὖ περὶ τῶν
 Ἰφικράτη πολλοὺς καὶ τῆς Ἀρκαδίας ἐμβαλόντες
 ἐλεηλάτουν τε καὶ προσέβαλλον πρὸς τὰ τείχη· ἔξω γὰρ
 οἱ τῶν Ἀρκαδῶν ὀπλίται παντάπασιν οὐκ ἀντεξῆσαν·
 οὕτω τοὺς πελταστὰς ἐπεφόβητο. τοὺς μὲντοι Λακε-
 δαιμονίους οὕτως αὖ οἱ πελτασταὶ ἄκνον ὡς ἐντὸς
 ἀκοντίσματος οὐ προσῆσαν τοῖς ὀπλίταις· ἤδη γὰρ
 ποτε καὶ ἐκ τοσούτου διώξαντες οἱ νεώτεροι τῶν Λακε-
 17 δαιμονίων ἐλόντες ἀπέκτεινάν τινες αὐτῶν. καταφρο-
 νούντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πελταστῶν, ἐτι μάλ-
 λον τῶν ἑαυτῶν συμμάχων καταφρόνουσι· καὶ γὰρ οἱ
 Μαντινεῖς βοηθήσαντές ποτε ἐπεκδρομούντες πελτα-
 σταῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ Λέχαιον τείνουτος τείχους, ἀκοντιζό-
 μενοι ἐνέκλινάν τε καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν φεύγον-
 τες· ὥστε οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐπισκώπτειν ἐτόλ-
 μων ὡς οἱ σύμμαχοι φοβοῦντο τοὺς πελταστὰς ὥσπερ
 μορμόνας παιδάκια. αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ Λεχαιίου ὄρμαμέ-
 νοι σὺν μόρᾳ καὶ τοῖς Κορινθίων φυγᾶσι κύκλω περὶ
 18 τὸ ἄστυ τῶν Κορινθίων ἐστρατοπεδεύοντο· οἱ δ' αὖ
 Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὴν δῶμην τῶν Λακεδαιμονίων,
 μὴ ἐπεὶ τὰ μακρὰ τείχη τῶν Κορινθίων διήρητο, ἐλ-
 θοιεν ἐπὶ σφᾶς, ἠγγήσαντο κράτιστον εἶναι ἀνατειχίσαι
 τὰ διηρημένα ὑπὸ Πραξίτα τείχη. καὶ ἐλθόντες παν-
 δημὲ μετὰ λιθολόγων καὶ τεκτόνων τὸ μὲν πρὸς Σι-
 κωνῶνος καὶ πρὸς ἑσπέρας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πάνυ κα-
 λὸν ἐξετείχισαν, τὸ δὲ ἑῶν μᾶλλον καθ' ἡσυχίαν
 ἐτείχιζον.
 19 Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἐνθυμηθέντες τοὺς Ἀργεί-
 οὺς τὰ μὲν οἴκοι καρπουμένους, ἠδομένους δὲ τῷ πο-
 λέμῳ, στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος δ' ἠγεῖτο,
 καὶ δηῶσας πᾶσαν αὐτῶν τὴν χώραν, εὐθύς ἐκείθεν

ὑπερβαλὼν κατὰ Τενέαν εἰς Κόρινθον αἰρεῖ τὰ ἀνοι-
 κοδομηθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τείχη. παρεγένετο δὲ
 αὐτῷ καὶ ἀδελφὸς Τελευτίας κατὰ θάλατταν, ἔχων
 τροφίρεις περὶ δώδεκα· ὥστε μακαρίζεσθαι αὐτῶν τὴν
 μητέρα, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὧν ἔτεκεν ὁ μὲν κατὰ γῆν
 τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ὁ δὲ κατὰ θάλατταν τὰς ναῦς
 καὶ τὰ νεώρια ἤρηκε. καὶ τότε μὲν ταῦτα πράξας ὁ
 Ἀγησίλαος τὸ τε τῶν συμμάχων στράτευμα διῆκε καὶ
 τὸ πολιτικὸν οἴκαδε ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες τῶν φευ-
 γόντων ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει πάντα μὲν τὰ βοσκήματα ^{V. C.} ³⁹²
 ἔχοιεν καὶ σώζοντο ἐν τῷ Πειραιῶ, πολλοὶ δὲ τρέ-
 φονται αὐτόθεν, στρατεύουσι πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον,
 Ἀγησίλαου καὶ τότε ἠγούμενου. καὶ πρῶτον μὲν ἦλ-
 θεν εἰς Ἴσθμόν· καὶ γὰρ ἦν ὁ μὴν ἐν ᾧ Ἴσθμια γίνε-
 ται, καὶ οἱ Ἀργεῖοι αὐτοῦ ἐτύγγανον τότε ποιούντες
 τὴν θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι, ὡς Ἀργους τῆς Κορίνθου
 ὄντος. ὡς δ' ἦσθοντο προσιόντα τὸν Ἀγησίλαου, κα-
 ταλιπόντες καὶ τὰ τεθυμένα καὶ τὰ ἀριστοποιούμενα
 μάλα σὺν πολλῷ φόβῳ ἀπεχώρουν εἰς τὸ ἄστυ κατὰ
 τὴν ἐπὶ Κεγχρείας ὁδόν. ὁ μὲντοι Ἀγησίλαος ἐκείνους ²
 μὲν καίπερ ὄρων οὐκ ἐδίωκε, κατασκηνήσας δὲ ἐν τῷ
 ἱερῷ αὐτὸς τε τῷ θεῷ ἔθυε καὶ περιέμενε, ἕως οἱ φυ-
 γάδες τῶν Κορινθίων ἐποίησαν τῷ Ποσειδῶνι τὴν θυ-
 σίαν καὶ τὸν ἀγῶνα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἀπελ-
 θόντος Ἀγησίλαου ἐξ ἀρχῆς πάλιν Ἴσθμια. καὶ ἐκεῖνον
 τῷ ἔτει ἔστι μὲν ἂ τῶν ἄθλων δις ἕκαστος ἐνικήθη,
 ἔστι δὲ ἂ δις οἱ αὐτοὶ ἐκηρύχθησαν. τῇ δὲ τετάρτῃ ³
 ἡμέρᾳ ὁ Ἀγησίλαος ἠγε πρὸς τὸ Πείραιον τὸ στράτευμα.
 ἰδῶν δὲ ὑπὸ πολλῶν φυλαττόμενον, ἀπεχώρησε μετ'
 ἀριστον πρὸς τὸ ἄστυ, ὡς προδιδομένης τῆς πόλεως·
 ὥστε οἱ Κορινθιοὶ δείσαντες μὴ προδιδοῖτο ὑπὸ τινῶν ἢ

πόλις, μετεπέμψαντο τὸν Ἰφικράτη σὺν τοῖς πλείστοις τῶν πελταστῶν. αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγησίλαος τῆς νυκτὸς παρεληλυθότας αὐτούς, ὑποστρέψας ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ Πείραιον ἦγε. καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τὰ θερμὰ προῆει, μόρα δὲ κατὰ τὸ ἀκρότατον ἀνεβίβασε. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα ὁ μὲν πρὸς ταῖς θερμαῖς ἐστρατοπεδεύετο, ἢ δὲ μόρα τὰ ἄκρα κατέχουσα ἐνυκτέρευσε. ἐνθα δὴ καὶ ὁ Ἀγησίλαος μικρῶ καιρίῳ δ' ἐνθυμήματι εὐδοκίμησε. τῶν γὰρ τῇ μόρα φερόντων τὰ σιτία οὐδενὸς πῦρ εἰσενεγκόντος, ψύχους δὲ ὄντος διὰ τε τὸ πᾶν ἐφ' ὑψηλοῦ εἶναι καὶ διὰ τὸ γενέσθαι ὕδωρ καὶ χάλαζαν πρὸς τὴν ἐσπέραν, καὶ ἀνεβεβήκεισαν δὲ ἔχοντες οἱ αὖθις σπειρία, θιγάντων δ' αὐτῶν καὶ ἐν σκοτῶ ἀθυμῶς πρὸς τὸ δεῖπνον ἐχόντων, πέμπει ὁ Ἀγησίλαος οὐκ ἔλαττον δέκα φέροντας πῦρ ἐν χύτραις. ἐπεὶ δὲ ἀνέβησαν ἄλλος ἄλλη, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα πυρὰ ἐγένετο, ἅτε πολλῆς ὕλης παρούσης, πάντες μὲν ἠλείφοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἐδείπνησαν ἔξ ἀρχῆς. φανερὸς δὲ ἐγένετο καὶ ὁ νεῶς τοῦ Ποσειδῶνος ταύτῃ τῇ νυκτὶ καόμενος· ὑφ' ὅτου δ' ἐνεπερήσθη οὐδεὶς οἶδεν. ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο οἱ ἐν τῷ Πειραιῶ τὰ ἄκρα ἐχόμενα, ἐπὶ μὲν τὸ ἀμύνασθαι οὐκ ἔτι ἐτόραποντο, εἰς δὲ τὸ Ἡραῖον κατέφυγον καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ δούλοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ τῶν βοσκημάτων τὰ πλείστα. καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ σὺν τῷ στρατεύματι παρὰ θάλατταν ἐπορεύετο· ἢ δὲ μόρα ἅμα καταβαίνουσα ἀπὸ τῶν ἄκρων Οἰνόην τὸ ἐντετειχισμένον τεῖχος αἰρεῖ, καὶ τὰ ἐνόνητα ἔλαβε, καὶ πάντες δὴ οἱ στρατιῶται ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῶν χωρίων ἐλάμβανον. οἱ δ' ἐν τῷ Ἡραίῳ καταπεφευγότες ἐξῆσαν, ἐπιτρέψαντες Ἀγησίλαῳ γυνῶναι ὅ,τι βούλειτο περὶ σφῶν. ὁ δ' ἔγνω, ὅσοι

μὲν τῶν σφραγέων ἦσαν, παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς φυγάσι, τὰ δ' ἄλλα πάντα πραθῆναι. ἐν τούτῳ δὲ ἐξῆει 6 μὲν ἐκ τοῦ Ἡραίου πάμπολλα τὰ αἰχμαλίωτα· προσβέται δὲ ἄλλοθεν τε πολλαὶ παρήσαν καὶ ἐκ Βοιωτῶν ἦκον ἐρησόμενοι τί ἂν ποιοῦντες εἰρήνης τύχοιεν. ὁ δὲ Ἀγησίλαος μάλα μεγαλοφρόνως τούτους μὲν οὐδ' ὅρᾳν ἐδόκει, καίπερ Φάρακος τοῦ προξένου παρεστηκότος αὐτοῖς, ὅπως προσαγάγοι· καθήμενος δ' ἐπὶ τοῦ περὶ τὴν λίμνην κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος ἐθεώρει πολλὰ τὰ ἐξαγόμενα. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν ὅπλων σὺν τοῖς δόρασι παρηκολούθουν φύλακες τῶν αἰχμαλιῶτων, μάλα ὑπὸ τῶν παρόντων θεωρούμενοι· οἱ γὰρ εὐτυχοῦντες καὶ κρατοῦντες αἰεὶ πως ἀξιοθέατοι δοκοῦσιν εἶναι. ἔτι δὲ καθήμενος Ἀγησιλάου καὶ εὐκότος 7 ἀγαλλομένῳ τοῖς πεπραγμένοις, ἰππεύς τις προσήλαυσε καὶ μάλα ἰσχυρῶς ἰδρῶντι τῷ ἵππῳ. ὑπὸ πολλῶν δὲ ἐρωτώμενος ὅ,τι ἀγγέλλοι, οὐδενὶ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν τοῦ Ἀγησιλάου, καθαλόμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ προσδραμῶν αὐτῷ μάλα σκυθρωπὸς ἂν λέγει τὸ τῆς ἐν Λεχαιῶ μόρας πάθος. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, εὐθύς τε ἐκ τῆς ἔδρας ἀνεπήδησε καὶ τὸ δόρυ ἔλαβε καὶ πολεμάρχους καὶ πεντηκοντῆρας καὶ ξεναγούς καλεῖν τὸν κήρυκα ἐκέλευεν. ὡς δὲ συνέδραμον 8 οὗτοι, τοῖς μὲν ἄλλοις εἶπεν, οὐ γὰρ πῶ ἠριστοποίητο, ἐμφαροῦσιν ὅ,τι δύναιτο ἦκειν τὴν ταχίστην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ δαμοσίαν ὑφηγεῖτο ἀνάριστος. καὶ οἱ δορυφόροι τε ὅπλα χόντες παρηκολούθουν σπουδῆ, τοῦ μὲν ὑφηγομένου, τῶν δὲ μετιόντων. ἤδη δ' ἐκπεπερακότος αὐτοῦ τὰ θερμὰ εἰς τὸ πλατὺ τοῦ Λεχαιῶ, προσελάσαντες ἰππεῖς τρεῖς ἀγγέλλουσιν ὅτι οἱ νεκροὶ ἀνηρημένοι εἴησαν. ὁ δ' ἐπεὶ τοῦτο ἤκουσε, θέσθαι κελεύσας τὰ ὅπλα καὶ ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας,

ἀπῆγε πάλιν τὸ στρατεύμα ἐπὶ τὸ Ἡραϊον· τῇ δ' ὕστε-
ραία τὰ αἰχμάλωτα διετίθετο.

- 9 Οἱ δὲ πρόσβεις τῶν Βοιωτῶν προσκληθέντες καὶ
ἔρωτάμενοι ὅτι ἤκοιεν, περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐκέτι
ἐμέμνηντο, εἶπον δὲ ὅτι εἰ μὴ τι κωλύοι, βούλοιντο
εἰς ἄστὺ πρὸς τοὺς σφετέρους στρατιώτας παρελ-
θεῖν. ὁ δ' ἐπιγελάσας, Ἄλλ' οἶδα μὲν, ἔφη, ὅτι οὐ
τοὺς στρατιώτας ἰδεῖν βούλεσθε, ἀλλὰ τὸ εὐτύχημα
τῶν φίλων ὑμῶν θεάσασθαι πόσον τι γεγένηται. πε-
ριμείνεται οὖν, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτὸς ἄξω, καὶ
μᾶλλον μετ' ἐμοῦ ὄντες γνώσεσθε ποῖόν τι τὸ γεγενη-
10 μένον ἐστί. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλὰ τῇ ὕστεραία θυσά-
μενος ἦγε πρὸς τὴν πόλιν τὸ στρατεύμα. καὶ τὸ μὲν
τρόπαιον οὐ κατέβαλεν, εἰ δέ τι ἦν λοιπὸν δένδρον,
κόπτων καὶ κάων ἐπεδείκνυ ὡς οὐδεὶς ἀντεξῆει.
ταῦτα δὲ ποιήσας ἐστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ Λέχαιον·
καὶ τοὺς Θηβαίων μέντοι πρόσβεις εἰς μὲν τὸ ἄστὺ οὐκ
ἀνῆκε, κατὰ θάλατταν δὲ εἰς Κρεῦσιν ἀπέπεμψεν. ἅτε
δὲ ἀήθους τοῖς Λακεδαιμονίοις γεγενημένης τῆς τοιαύ-
της συμφορᾶς, πολὺ πένθος ἦν κατὰ τὸ Λακωνικὸν
στράτευμα, πλὴν ὅσων ἐτέθνασαν ἐν χώρᾳ ἢ υἱοὶ ἢ
πατέρες ἢ ἀδελφοί· οὗτοι δ' ὥσπερ νικηφόροι λαμπροὶ
11 καὶ ἀγαλλόμενοι τῷ οἰκίῳ πάθει περιῆσαν. ἐγένετο
δὲ τὸ τῆς μόρας πάθος τοιῶδε τρόπον. οἱ Ἀμυκλαῖοι
αἰεὶ ποτε ἀπέρχονται εἰς τὰ Τακύνθια ἐπὶ τὸν παιᾶνα,
ἐάν τε στρατοπεδευόμενοι τυγχάνωσιν ἐάν τε ἄλλως
πως ἀποδημοῦντες. καὶ τότε δὴ τοὺς ἐκ πάσης τῆς
στρατιᾶς Ἀμυκλαίους κατέλιπε μὲν Ἀγησίλαος ἐν Λε-
χαίῳ. ὁ δ' ἐκεῖ φρουρῶν πολέμαρχος τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν
συμμάχων φρουροὺς ἔταξε φυλάττειν τὸ τεῖχος, αὐτὸς
δὲ σὺν τῇ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῇ τῶν Ἰσπέων μόρᾳ πα-
ρὰ τὴν πόλιν τῶν Κορινθίων τοὺς Ἀμυκλαίους παρῆ-

γεν. ἐπεὶ δὲ ἀπείχον ὅσον εἰκοσὶν ἢ τριάκοντα σταδίους 12
τοῦ Σικυώϊνος, ὁ μὲν πολέμαρχος σὺν τοῖς ὀπλίταις οὐ-
σιν ὡς ἑξακοσίοις ἀπῆει πάλιν ἐπὶ τὸ Λέχαιον, τὸν δ'
Ἰσπαρμωστὴν ἐκέλευσε σὺν τῇ τῶν Ἰσπέων μόρᾳ, ἐπεὶ
προπέμψειαν τοὺς Ἀμυκλαίους μέχρι ὀπόσου αὐτοὶ κε-
λεύοιεν, μεταδιώκειν. καὶ ὅτι μὲν πολλοὶ ἦσαν ἐν τῇ
Κορινθῷ καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται οὐδὲν ἠγρόουν·
κατεφρόνουν, δὲ διὰ τὰς ἔμπροσθεν τύχας μηδένα ἂν
ἐπιχειρῆσαι σφίσιν. οἱ δ' ἐκ τῶν Κορινθίων τοῦ ἄστε- 13
ως, Καλλίας τε ὁ Ἰππονίκου, τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν
στρατηγῶν, καὶ Ἰφικράτης, τῶν πελταστῶν ἄρχων,
καθορῶντες αὐτοὺς καὶ οὐ πολλοὺς ὄντας καὶ ἐρήμους
καὶ πελταστῶν καὶ Ἰσπέων, ἐνόμισαν ἀσφαλὲς εἶναι
ἐπιθέσθαι αὐτοῖς τῷ πελταστικῷ. εἰ μὲν γὰρ πορεύ-
οιτο τῇ ὁδοῖ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνά-
ἀπόλλυσθαι· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ὀφθαλμῶν ἂν ἀπο-
φυγεῖν πελτασταῖς τοῖς ελαφροτάτοις τοὺς ὀπλίτας.
γινόντες δὲ ταῦτα ἐξήγουσι. καὶ ὁ μὲν Καλλίας παρέ- 14
ταξε τοὺς ὀπλίτας οὐ πόρρω τῆς πόλεως, ὁ δὲ Ἰφικρά-
της λαβὼν τοὺς πελταστάς ἐπέθετο τῇ μόρᾳ. οἱ δὲ Λα-
κεδαιμόνιοι ἐπεὶ ἠκοντιζόντο καὶ ὁ μὲν τις ἐτέρωτο, ὁ
δὲ καὶ ἐπαπτόκει, τούτους μὲν ἐκέλευον τοὺς ὑπασπι-
στάς ἀραμένους ἀποφέρειν εἰς Λέχαιον· καὶ οὗτοι μό-
νοι τῆς μόρας τῇ ἀληθείᾳ ἐσώθησαν· ὁ δὲ πολέμαρ-
χος ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' ἥβης ἀποδιῶξαι τοὺς προει-
ρημένους. ὡς δὲ ἐδίωκον, ἤρουν τε οὐδένα ἐξ ἀκον- 15
τίου βολῆς ὀπλίται ὄντες πελταστάς· καὶ γὰρ ἀναχω-
ρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας ὁμοῦ γίνεσθαι
ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρουν ἐσπαρμένοι, ἅτε διώξαντες ὡς τά-
χους ἕκαστος εἶχεν, ἀναστρέφοντες οἱ περὶ τὸν Ἰφικρά-
την, οἱ τε ἐκ τοῦ ἐναντίου πάλιν ἠκοντιζον καὶ ἄλλοι
ἐκ πλαγίου παραθέοντες εἰς τὰ γυμνά. καὶ εὐθὺς μὲν

ἐπὶ τῇ πρώτῃ διώξει κατηκόντιζον ἐννέα ἢ δέκα αὐ-
 τῶν. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολὺ ἤδη θρασύτερον ἐπέ-
 16 κειντο. ἐπεὶ δὲ κακῶς ἔπασχον, πάλιν ἐκέλευσεν ὁ πο-
 λέμαρχος διώκειν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἧβης. ἀναχω-
 ροῦντες δὲ ἔτι πλείους αὐτῶν ἢ τὸ πρῶτον ἔπεσον.
 ἤδη δὲ τῶν βελτίστων ἀπολωλότων, οἱ ἱππεῖς αὐτοῖς
 παραγίγνονται καὶ σὺν τούτοις αὐθις διώξιν ἐποιή-
 σαντο. ὡς δ' ἐνέκλιαν οἱ πελασταί, ἐν τούτῳ κακῶς
 οἱ ἱππεῖς ἐπέθεντο· οὐ γὰρ ἕως ἀπέκτεινάν τινας αὐ-
 τῶν, ἐδίωξαν, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἐκδρομοῖς ἰσομέταποι καὶ
 ἐδίωκον καὶ ἐπέστρεφον. ποιοῦντες δὲ καὶ πάσχοντες
 τὰ ὅμοια τούτοις καὶ αὐθις, αὐτοὶ μὲν αἰεὶ ἐλάττους τε
 καὶ μαλακώτεροι ἐγίνοντο, οἱ δὲ πολέμιοι θρασύτεροί
 17 τε καὶ αἰεὶ πλείους οἱ ἐργειροῦντες. ἀποροῦντες δὴ συν-
 ἴστανται ἐπὶ βραχύν τινα γήλοφον, ἀπέχοντα τῆς μὲν
 θαλάττης ὡς δύο στάδια, τοῦ δὲ Λεχαίου ὡς ἕξ ἢ
 ἑπτακαίδεκα. αἰσθόμενοι δ' οἱ ἀπὸ τοῦ Λεχαίου, εἰσ-
 βάντες εἰς πλοιάρια παρεπλεον, ἕως ἐγένοντο κατὰ τὸν
 γήλοφον. οἱ δ' ἀποροῦντες ἤδη, ὅτι ἔπασχον μὲν κα-
 κῶς καὶ ἀπέθνησκον, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἐδύνατο, πρὸς
 τούτοις δὲ ὀρῶντες καὶ τοὺς ὀπλίτας ἐπιόντας, ἐγκλί-
 νουσι. καὶ οἱ μὲν ἐμπίπτουσι αὐτῶν εἰς τὴν θάλατ-
 ταν, ὀλίγοι δὲ τινες μετὰ τῶν ἱππέων εἰς Λέχαιον ἐσω-
 θησαν. ἐν πάσαις δὲ ταῖς μάχαις καὶ τῇ φηγῇ ἀπέθα-
 18 νον περὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίους. καὶ ταῦτα μὲν
 οὕτως ἐπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Ἀγησίλαος τὴν μὲν σφαιλεῖσαν μό-
 ραν ἔχων ἀπήει, ἄλλην δὲ κατέλιπεν ἐν τῷ Λεχαίῳ.
 διῶν δὲ ἐπ' οἴκου ὡς μὲν ἐδύνατο ὀφιαλάτα κατήγετο
 εἰς τὰς πόλεις, ὡς δ' ἐδύνατο πρῶτατα ἐξωρμάτο.
 παρὰ δὲ Μαντίνειαν ἐξ Ὀρχομενοῦ ὄρθρου ἀναστὰς
 ἔτι σκοταῖος παρήλθεν. οὕτω χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν οἱ

στρατιῶται τοὺς Μαντινέας ἐφηδομένους τῷ δυστυχί-
 ματι θεάσασθαι. ἐκ τούτου δὲ μάλα καὶ τᾶλλα ἐπετύγ- 19
 χανεν Ἰφικράτης. καθεστηκότων γὰρ φρουρῶν ἐν Σι-
 δοῦντι μὲν καὶ Κρομμυῶνι ὑπὸ Πραξίτα, ὅτε ἐκεῖνος
 εἶλε ταῦτα τὰ τεύχη, ἐν Οἰνότη δὲ ὑπὸ Ἀγησίλαου, ὅτε-
 περ τὸ Πείραιον ἐφρούρου οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ
 μέντοι Λέχαιοι ἐφρούρου οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ
 σύμμαχοι. οἱ φυγάδες δὲ τῶν Κορινθίων, οὐκέτι πεξῆ
 παριόντες ἐκ Σικυῶνος διὰ τὴν τῆς μόρας δυστυχίαν,
 ἀλλὰ παραπλέοντες καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι πρῶ-
 γματα εἰχόν τε καὶ παρείχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀχαιοὶ ἔχοντες Καλυδῶνα, ἢ τὸ ^{VI.}_{4.C.}
 παλαιὸν Αἰτωλίας ἦν, καὶ πολίτας πεπονημένοι τοὺς ^{391.}
 Καλυδωνίους, φρουρεῖν ἠναγκάζοντο ἐν αὐτῇ. οἱ γὰρ
 Ἀκαρῶνες ἐπεστράτεον, καὶ τῶν Ἀθηναίων δὲ καὶ
 Βοιωτῶν συμπαρήσαν τινες αὐτοῖς διὰ τὸ συμμαχούς
 εἶναι. πιεζόμενοι οὖν ὑπ' αὐτῶν οἱ Ἀχαιοὶ πρέσβεις
 πέμπουσιν εἰς τὴν Λακεδαίμονα. οἱ δ' ἐλθόντες ἐλε-
 γον ὅτι οὐ δίκαια πάσχοιεν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων.
 Ἡμεῖς μὲν γάρ, ἔφασαν, ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὅπως ἂν 2
 ὑμεῖς παραγγέλλητε συστρατευόμεθα καὶ ἐπόμεθα ὅποι
 ἂν ἠγήσθε· ὑμεῖς δὲ πολιορκουμένων ἡμῶν ὑπὸ Ἀκαρ-
 νάνων καὶ τῶν συμμαχῶν αὐτοῖς Ἀθηναίων καὶ Βοιω-
 τῶν οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιείσθε. οὐκ ἂν οὖν δυναί-
 μεθα ἡμεῖς τούτων οὕτω γιγνομένων ἀντέχειν, ἀλλ' ἢ
 εἰσάντες τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον διαβάντες πάν-
 τες πολεμήσομεν Ἀκαρῶσι τε καὶ τοῖς συμμαχοῖς αὐ-
 τῶν, ἢ εἰρήνην ποιησόμεθα ὅποιαν ἂν τινα δυνώμεθα.
 ταῦτα δ' ἔλεγον ὑπαπειλοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις 3
 ἀπαλλαγῆσεσθαι τῆς συμμαχίας, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀντεπι-
 κονρήσουσι. τούτων δὲ λεγομένων ἔδοξε τοῖς τ' ἐφό-
 ροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγκαῖον εἶναι στρατεύεσθαι
 Xenoph. Hist. Gr. 9

μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρνανᾶς. καὶ ἐκπέμπο-
 σιν Ἀγησίλαον, δύο μόρας ἔχοντα καὶ τῶν συμμάχων
 τὸ μέρος. οἱ μὲντοι Ἀχαιοὶ πανδημεὶ συνεστρατεύοντο.
 4 ἐπεὶ δὲ διέβη ὁ Ἀγησίλαος, πάντες μὲν οἱ ἐκ τῶν ἀγροῶν
 Ἀκαρνανᾶνες ἔφυγον εἰς τὰ ἄσθη, πάντα δὲ τὰ βοσκήμα-
 τα ἀπεχώρησε πόρρω, ὅπως μὴ ἀλλοκήται ὑπὸ τοῦ
 στρατεύματος. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν τοῖς
 ὄροις τῆς πολεμίας, πέμψας εἰς Στράτον πρὸς τὸ κοι-
 νὸν τῶν Ἀκαρνανῶν εἶπεν ὡς εἰ μὴ παυσάμενοι τῆς
 πρὸς Βοιωτοὺς καὶ Ἀθηναίους συμμαχίας ἑαυτοὺς καὶ
 τοὺς συμμάχους ἀλήθουσται, δηλώσει πάσαν τὴν γῆν αὐ-
 5 τῶν ἐφεξῆς καὶ παραλείψει οὐδέν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέ-
 θοντο, οὕτως ἐποίει, καὶ κόπτων συνεχῶς τὴν χώραν
 οὐ προήει πλέον τῆς ἡμέρας ἢ δέκα ἢ δώδεκα σταδίων.
 οἱ μὲν οὖν Ἀκαρνανᾶνες, ἡγησάμενοι ἀσφαλὲς εἶναι διὰ
 τὴν βραδυτῆτα τοῦ στρατεύματος, τὰ τε βοσκήματα
 κατεβίβασον ἐκ τῶν ὄρων καὶ τῆς χώρας τὰ πλεῖστα
 6 εἰργάζοντο. ἐπεὶ δὲ ἐδόκουν τῷ Ἀγησίλαῳ πάνυ ἤδη
 θαρροῦν, ἡμέρα πέμπτη ἢ ἕκτη καὶ δεκάτη ἀφ' ἧς εἰσ-
 ἔβαλε, θυσάμενος πρῶτον διεπορεύθη πρὸ δαίλης ἐξή-
 κοντα καὶ ἑκατὸν στάδια ἐπὶ τὴν λίμνην περὶ ἣν τὰ βο-
 σκήματα τῶν Ἀκαρνανῶν σχεδὸν πάντα ἦν, καὶ ἔλαβε
 παμπληθῆ καὶ βονκόλια καὶ ἵπποφόρβια καὶ ἄλλα παν-
 τοδαπὰ βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα πολλά. λαβὼν δὲ
 καὶ μείνας αὐτοῦ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν διεπώλει τὰ αἰ-
 7 χμάλωτα. τῶν μὲντοι Ἀκαρνανῶν πολλοὶ πελτασταὶ
 ἦλθον, καὶ πρὸς τῷ ὄρει σκηνοῦντος τοῦ Ἀγησίλαου
 βάλλοντες καὶ σφενδονοῦντες ἀπὸ τῆς ἀκρωνυχίας τοῦ
 ὄρους ἔπασχον μὲν οὐδέν, κατεβίβασαν δὲ εἰς τὸ ὀμα-
 λὲς τὸ στρατόπεδον, καίπερ ἤδη περὶ δαίπνον παρα-
 σκευαζόμενον. εἰς δὲ τὴν νύκτα οἱ μὲν Ἀκαρνανᾶνες
 ἀπῆλθον, οἱ δὲ στρατιῶται φυλακὰς καταστησάμενοι

ἐκάθευδον. τῇ δ' ὕστεραία ἀπῆγεν ὁ Ἀγησίλαος τὸ 8
 στρατεύμα. καὶ ἦν μὲν ἡ ἔξοδος ἐκ τοῦ περὶ τὴν λί-
 μνην λιμῶνός τε καὶ πεδίου στενὴ διὰ τὰ κύκλω πε-
 ριέχοντα ὄρη· καταλαβόντες δὲ οἱ Ἀκαρνανᾶνες ἐκ τῶν
 ὑπερδεξίων ἔβαλλον τε καὶ ἠκόντιζον, καὶ ὑποκαταβαί-
 νοντες εἰς τὰ κρᾶσπεδα τῶν ὄρων προσέκειντο καὶ
 πράγματα παρεῖχον, ὥστε οὐκέτι ἐδύνατο τὸ στρατεύ-
 9 μα πορεύεσθαι. ἐπιδιώκοντες δὲ ἀπὸ τῆς φάλαγγος οἱ
 τε ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεῖς τοὺς ἐπιθεμένους οὐδὲν
 ἔβλαπτον· ταχὺ γὰρ ἦσαν, ὁπότε ἀποχωροῦεν, πρὸς
 τοῖς ἰσχυροῖς οἱ Ἀκαρνανᾶνες. χαλεπὸν δ' ἡγησάμενος
 ὁ Ἀγησίλαος διὰ τοῦ στενοπόρου ἐξελεθεῖν ταῦτα πάσ-
 χοντας, ἔγνω διώκειν τοὺς ἐκ τῶν εὐωνύμων προσ-
 κειμένους, μάλα πολλοὺς ὄντας· εὐβατώτερον γὰρ ἦν
 τοῦτο τὸ ὄρος καὶ ὀπλίταις καὶ ἵπποις. καὶ ἐν τῷ μὲν 10
 ἐσφαγιάζετο, μάλα κατεῖχον βάλλοντες καὶ ἀκοντίζον-
 τες οἱ Ἀκαρνανᾶνες, καὶ ἐγγὺς προσιόντες πολλοὺς ἐτι-
 τρωσκον. ἐπεὶ δὲ παρήγγειλεν, ἔθει μὲν ἐκ τῶν ὀπλι-
 τῶν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἧβης, ἤλαννον δὲ οἱ ἵππεῖς,
 αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις ἠκολούθει. οἱ μὲν οὖν ὑπο- 11
 καταβεβηκότες τῶν Ἀκαρνανῶν καὶ ἀκροβολιζόμενοι
 ταχὺ ἐνέκλιναν καὶ ἀπέθνησκον φεύγοντες πρὸς τὸ
 ἄναντες· ἐπὶ μὲντοι τοῦ ἀκροτάτου οἱ ὀπλίται ἦσαν
 τῶν Ἀκαρνανῶν παρατεταγμένοι καὶ τῶν πελταστῶν
 τὸ πολὺ, καὶ ἐνταῦθα ἐπέμενον, καὶ τὰ τε ἄλλα βέλη
 ἠφρίεσαν καὶ τοῖς δόρασιν ἐξακοντίζοντες ἵππεας τε
 κατέτρωσαν καὶ ἵππους τινὰς ἀπέκτειναν. ἐπεὶ μὲντοι
 μικροῦ ἔθεον ἤδη ἐν χειρὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὀπλι-
 τῶν εἶναι, ἐνέκλιναν, καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἡμέρᾳ περὶ τριακοσίους. τούτων δὲ γενομένων ὁ 12
 Ἀγησίλαος τρόπιον ἐστήσατο. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου πε-
 ριῶν κατὰ τὴν χώραν ἔκοπτε καὶ ἔκαε· πρὸς ἐνίας δὲ
 9*

τῶν πόλεων καὶ προσέβαλλεν, ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἀναγκα-
 ζόμενος, οὐ μὲν εἶλέ γε οὐδεμίαν. ἡνίκα δὲ ἦδη ἐπε-
 13 γίνετο τὸ μετόπισρον, ἀπήει ἐκ τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἀχαιοὶ
 πεποιημένοι τε οὐδὲν ἐνόμιζον αὐτόν, ὅτι πόλιν οὐδε-
 μίαν προσεῖληφει οὔτε ἐκοῦσαν οὔτε ἄκουσαν, ἐδέ-
 οντό τε, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε χρόνον κατα-
 μέναι αὐτόν, ἕως ἂν τὸν σπορητὸν διακαλύσῃ τοῖς
 Ἀκαρῶσιν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι τὰ ἐναντία λέγειεν
 τοῦ συμφέροντος. ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, στρατεύσομαι πά-
 λιν δεῦρο εἰς τὸ ἐπιὸν θέρος· οὔτοι δὲ ὄσῳ ἂν πλείω
 σπείρωσι, τοσοῦτῳ μᾶλλον τῆς εἰρήνης ἐπιθυμήσουσι.
 14 ταῦτα δὲ εἰπὼν ἀπήει περὶ δὲ Αἰτωλίας τοιαύτας ὁδοὺς
 ἄς οὔτε πολλοὶ οὔτε ὀλίγοι δύναιτ' ἂν ἀκόντων Αἰτω-
 λῶν πορεύεσθαι· ἐκείνων μέντοι εἴασαν διελθεῖν· ἤλ-
 πιζον γὰρ Ναύπακτον αὐτοῖς συμπράξιν ὥστ' ἀπολα-
 βεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο κατὰ τὸ Ῥίον, ταύτῃ διαβὰς
 οἴκαδε ἀπῆλθε· καὶ γὰρ τὸν ἐκ Καλυδῶνος ἔκπλουν
 εἰς Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάλουν τριήρεσιν ὀρ-
 μώμενοι ἐξ Οἰνιαδῶν.

VII. Παρελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ ὑπέσχετο
 360. τοῖς Ἀχαιοῖς, εὐθύς ἀρχομένου τοῦ ἤρος πάλιν φρου-
 ρὰν ἔφαιεν ἐπὶ τοῖς Ἀκαρῶνας. οἱ δὲ αἰσθόμενοι, καὶ
 νομίσαντες διὰ τὸ ἐν μεσογείᾳ σφίσι τὰς πόλεις εἶναι
 ὁμοίως ἂν πολιορκεῖσθαι ὑπὸ τῶν τὸν σῖτον φθειρόν-
 των ὥσπερ εἰ περιεστρατοπεδευμένοι· πολιορκοῦντο,
 ἔπεμψαν πρόσβεις εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ εἰρήνην
 μὲν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, συμμαχίαν δὲ πρὸς τοὺς Λακε-
 δαιμονίους ἐποίησαντο. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀκαρῶνας
 οὕτω διεπέπρακτο.

2 Ἐκ δὲ τούτου τοῖς Λακεδαιμονίοις το μὲν ἐπ' Ἀθη-
 ναίους ἢ ἐπὶ Βοιωτοὺς στρατεύειν οὐκ ἐδόκει ἀσφαλὲς
 εἶναι ὀπίσθεν καταλιπόντας ὄμορον τῇ Λακεδαίμονι

πολεμίαν καὶ οὕτω μεγάλην τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν,
 εἰς δὲ τὸ Ἄργος φρουρὰν φαίνουσιν. ὁ δὲ Ἀγησίπολις
 ἐπεὶ ἔγνω ὅτι εἴη αὐτῷ ἡγήτεον τῆς φρουρᾶς καὶ τὰ
 διαβατήρια θυομένῳ ἐγένετο, ἐλθὼν εἰς Ὀλυμπίαν καὶ
 χρηστηριαζόμενος ἐπηρώτα τὸν θεὸν εἰ ὁσίως ἂν ἔχοι
 αὐτῷ μὴ δεχομένῳ τὰς σπονδὰς τῶν Ἀργείων, ὅτι οὐχ
 ὁπότε καθήκοι ὁ χρόνος, ἀλλ' ὁπότε ἐμβάλλειν μέλ-
 λοιεν Λακεδαιμόνιοι, τότε ὑπέφερον τοὺς μῆνας. ὁ δὲ
 θεὸς ἐπεσήμαιεν αὐτῷ ὅσιον εἶναι μὴ δεχομένῳ σπον-
 δὰς ἀδίκως ὑποφερομένας. ἐκεῖθεν δ' εὐθύς πορευθεὶς
 εἰς Δελφούς ἐπήρετο αὐτὸν Ἀπόλλω εἰ κἀκείνῳ δο-
 κοῖη περὶ τῶν σπονδῶν καθάπερ τῷ πατρί. ὁ δὲ ἀπε-
 κρίνατο καὶ μάλα κατὰ ταῦτα. καὶ οὕτω δὴ Ἀγησίπο- 3
 λις ἀναλαβὼν ἐν Φλιοῦντος τὸ στρατεύμα, ἐκεῖσε γὰρ
 αὐτῷ συνελέγετο, ἕως πρὸς τὰ ἱερὰ ἀπεδήμει, ἐνέβαλε
 διὰ Νεμέας. οἱ δ' Ἀργεῖοι ἐπεὶ ἔγνωσαν οὐ δυνασομέ-
 νοι κωλύειν, ἔπεμψαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἔστεφανωμέ-
 νους δύο κήρυκας ὑποφέροντας σπονδὰς. ὁ δὲ Ἀγησί-
 πολις ἀποκρινάμενος ὅτι οὐ δοκοῖεν τοῖς θεοῖς δικαίως
 ὑποφέρειν, οὐκ ἐδέχετο τὰς σπονδὰς, ἀλλ' ἐνέβαλε καὶ
 πολλὴν ἀπορίαν καὶ ἔκπληξιν κατὰ τε τοὺς ἀγροὺς καὶ
 ἐν τῇ πόλει ἐποίησε. δειπνοποιουμένου δ' αὐτοῦ ἐν τῇ 4
 Ἀργεῖᾳ τῇ πρώτῃ ἑσπέρᾳ, καὶ σπονδῶν τῶν μετὰ τὸ
 δεῖπνον ἦδη γιγνομένων, ἔσεισεν ὁ θεός. καὶ οἱ μὲν Λα-
 κεδαιμόνιοι ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν περὶ δαμοσίαν πάντες
 ὑμνησαν τὸν περὶ τὸν Ποσειδῶν παιᾶνα· οἱ δ' ἄλλοι
 στρατιῶται ᾤοντο ἀπιέναι, ὅτι καὶ Ἄρις σεισμοῦ ποτε
 γενομένου ἀπήγαγεν ἐξ Ἡλιδος. ὁ δὲ Ἀγησίπολις εἶ-
 πῶν ὅτι εἰ μὲν μέλλοντος αὐτοῦ ἐμβάλλειν σεισμοί, κω-
 λυεῖν ἂν αὐτὸν ἠγεῖτο· ἐπεὶ δὲ ἐμβεβληκός, ἐπικε-
 λεύειν νομίζει· καὶ οὕτω τῇ ὑστεραίᾳ θυσάμενος τῷ 5
 Ποσειδῶνι ἠγεῖτο οὐ πόρρω εἰς τὴν χώραν. ἕτε δὲ νεα

στὶ τοῦ Ἀγησιλάου ἐστρατευμένου εἰς τὸ Ἄργος, πυν-
θανόμενος ὁ Ἀγησίπολις τῶν στρατιωτῶν μέχρι μὲν
ποιῶν πρὸς τὸ τεῖχος ἤγαγεν ὁ Ἀγησίλαος, μέχρι δὲ ποι-
τὴν χώραν ἐδήσασεν, ὥσπερ πένταθλος πάντη ἐπὶ τὸ
6 πλέον ὑπερβάλλειν ἐπειρᾶτο. καὶ ἤδη μὲν ποτε βαλλό-
μενος ἀπὸ τῶν τύρσεων τὰς περὶ τὸ τεῖχος τάφρους
πάλιν διέβη· ἦν δ' ὅτε οἰχομέναν τῶν πλείστων Ἀρ-
γείων εἰς τὴν Λακωνικὴν οὕτως ἐγγὺς πυλῶν προσήλ-
θεν ὥστε οἱ πρὸς ταῖς πύλαις ὄντες τῶν Ἀργείων ἀπέ-
κλεισαν τοὺς τῶν Βοιωτῶν ἱππέας εἰσελθεῖν βουλομέ-
νους, δέισαντες μὴ συνεισπέσοιεν κατὰ τὰς πύλας οἱ
Λακεδαιμόνιοι· ὥστ' ἠναγκάσθησαν οἱ ἱππεῖς ὥσπερ
νικτερίδες πρὸς τοῖς τεύχεσιν ὑπὸ ταῖς ἐπάλλεσι προσ-
αραρῆναι. καὶ εἰ μὴ ἔτυχον τότε οἱ Κρηῖτες εἰς Ναυ-
πλίαν καταδεδραμηκότες, πολλοὶ ἂν καὶ ἄνδρες καὶ
7 ἵπποι κατετοξεύθησαν. ἐκ δὲ τούτου περὶ τὰς εἰρητὰς
στρατοπεδουμένου αὐτοῦ πίπτει κεραυνὸς εἰς τὸ
στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν τινες πληγέντες, οἱ δὲ καὶ
ἐμβρουτηθέντες ἀπέθανον. ἐκ δὲ τούτου βουλόμενος
τειχίσαι φρούριον τι ἐπὶ ταῖς παρὰ Κηλοῦσαν ἐμβολαῖς,
ἐθύετο· καὶ ἐφάνη αὐτῷ τὰ ἱερὰ ἄλοβα. ὡς δὲ τοῦτο
ἐγένετο, ἀπήγαγε τὸ στρατεύμα καὶ διέλυσε, μάλα
πολλὰ βλάβας τοὺς Ἀργείους, ἅτε ἀπροσδοκῆτως αὐ-
τοῖς ἐμβαλῶν.

VIII. Καὶ ὁ μὲν δὴ κατὰ γῆν πόλεμος οὕτως ἐπολεμεῖτο.
ἐν ᾧ δὲ πάντα τὰῦτα ἐπράττετο, τὰ κατὰ θάλατταν αὐ-
καὶ τὰς πρὸς θάλαττη πόλεις γενόμενα διηγήσομαι, καὶ
τῶν πράξεων τὰς μὲν ἀξιωματικὰς γράψω, τὰς
δὲ μὴ ἀξίας λόγου παρήσω. πρῶτον μὲν τοίνυν Φαρνά-
βαξος καὶ Κόνων, ἐπεὶ ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους
τῇ ναυμαχίᾳ, περιπλέοντες καὶ τὰς νήσους καὶ πρὸς τὰς
ἐπιθαλαττιδίας πόλεις τοὺς τε Λακωνικοὺς ἀρμωστὰς

ἐξήλανον καὶ παρεμυθούντο τὰς πόλεις ὡς οὔτε ἀρο-
πόλεις ἐντειχιότιεν ἐάσοιεν τε αὐτονόμους. οἱ δ' ἀκού-2
οντες ταῦτα ἤδοντό τε καὶ ἐπήνον καὶ ξένια προθύ-
μως ἐπεμπον τῷ Φαρναβάξῳ. καὶ γὰρ ὁ Κόνων τὸν
Φαρνάβαξον ἐδίδασκεν ὡς οὕτω μὲν ποιοῦντι πᾶσαι
αὐτῷ αἱ πόλεις φίλαι ἔσονται, εἰ δὲ δουλοῦσθαι βου-
λόμενος φανερός ἔσοιτο, ἔλεγεν ὡς μία ἐκάστη πολλὰ
πράγματα ἱκανῆ εἴη παρέχειν καὶ κίνδυνος εἴη μὴ καὶ
οἱ Ἕλληνες, εἰ ταῦτα αἰσθόιντο, συσταίεν. ταῦτα μὲν 3
οὖν ἐπέλιθετο ὁ Φαρναβάξος. ἀποβὰς δ' εἰς Ἐφεσον
τῷ μὲν Κόνωνι δοὺς τετταράκοντα τριήρεις εἰς Ση-
στόν εἶπεν ἀπαντᾶν, αὐτὸς δὲ περὶ παρῆι ἐπὶ τὴν αὐ-
τοῦ ἀρχήν. καὶ γὰρ ὁ Δερκυλίδας, ὥσπερ καὶ πάλαι
πολέμιος ἦν αὐτῷ, ἔτυχεν ἐν Ἀβύδῳ ὧν, ὅτε ἡ ναυμα-
χία ἐγένετο, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀρμωσταὶ ἐξέλι-
πεν, ἀλλὰ κατέσχε τὴν Ἀβυδον καὶ διέσωζε φίλην τοῖς
Λακεδαιμονίοις. καὶ γὰρ συγκαλέσας τοὺς Ἀβυδηνοὺς
ἔλεξε τοιάδε. ὦ ἄνδρες, νῦν ἔξεστιν ὑμῖν καὶ πρό-4
σθεν φίλοις οὔσι τῇ πόλει ἡμῶν εὐεργέτας φανῆναι
τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ γὰρ τὸ μὲν ἐν ταῖς εὐπραξί-
αις πιστοὺς φαίνεσθαι οὐδὲν θαναμαστόν· ὅταν δὲ τι-
νες ἐν συμφοραῖς γενομένων φίλων βέβαιοι φανῶσι,
τοῦτ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονεύεται. ἔστι δὲ
οὐχ οὕτως ἔχον ὡς εἰ τῇ ναυμαχίᾳ ἐκρατήθημεν, οὐδὲν
ἄρα ἐτι ἐσμέν· ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσθεν δήπου, Ἀθηναί-
ων ἀρχόντων τῆς θαλάττης, ἱκανῆ ἦν ἡ ἡμετέρα πόλις
καὶ εὖ φίλους καὶ κακῶς ἐχθροὺς ποιεῖν. ὅσῳ δὲ μάλ-
λον αἱ ἄλλαι πόλεις σὺν τῇ τύχῃ ἀπεστράφησαν ἡμῶν,
τοσοῦτῳ ὄντως ἡ ἡμετέρα πιστότης μείζων φανεῖη ἂν.
εἰ δὲ τις τοῦτο φοβεῖται, μὴ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν ἐνθάδε πολιορκώμεθα, ἐννοεῖτω ὅτι Ἕλλη-
νικὸν μὲν οὐπω ναυτικὸν ἔστιν ἐν τῇ θαλάττῃ, οἱ δὲ

βάρβαροι εἰ ἐπιχειρήσουσι τῆς θαλάττης ἄρχειν, οὐκ ἀνέξεται ταῦτα ἡ Ἑλλάς· ὥσθ' ἐαυτῇ ἐπικουροῦσα καὶ 5 ὑμῖν σύμμαχος γενήσεται. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντες οὐκ ἀπόντως ἀλλὰ προθύμως ἐπέισθησαν· καὶ τοὺς μὲν ἰόντας ἀρμοστάς φίλως ἐδέχοντο, τοὺς δὲ ἀπόντας μετεπέμποντο. ὁ δὲ Λερνυλίδας, ὡς συνελέγησαν πολλοὶ καὶ χρήσιμοι ἄνδρες εἰς τὴν πόλιν, διαβάς καὶ εἰς Σηστόν, κατ' ἀντικρὺ ὄντα Ἀβύδου καὶ ἀπέχοντα οὐ πλείον ὀκτώ σταδίων, ὅσοι τε διὰ Λακεδαιμονίους γῆν ἔσχον ἐν Χερρονήσῳ, ἤθροισε, καὶ ὅσοι αὖ ἐκ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων ἀρμοσταὶ ἐξέπιπτον, καὶ τούτους ἐδέχετο, λέγων ὅτι οὐδ' ἐκείνους ἀθυμῆν δεῖ, ἐννοου- 10 μένους ὅτι καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἢ ἐξ ἀρχῆς βασιλέως ἐστὶ, καὶ Τῆμνος, οὐ μεγάλη πόλις, καὶ Αἶγαι εἰσι καὶ ἄλλα γε χωρία, ἃ δύνανται οἰκῆν οὐχ ὑπήκοοι ὄντες βασι- λέως. καίτοι, ἔφη, ποῖον μὲν ἂν ἰσχυρότερον Σηστοῦ λάβοιτε χωρίου, ποῖον δὲ δυσπολιορηκτότερον; ὃ καὶ νεῶν καὶ πεζῶν δεῖται, εἰ μέλλει πολιορκηθῆσθαι. τούτους αὖ τοιαῦτα λέγων ἔσχε τοῦ ἐκπεπληγῆθαι. 6 ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἐπεὶ ἤρξε τὴν τε Ἀβυδον καὶ τὸν Ση- στόν οὕτως ἔχοντα, προηγόρευεν αὐτοῖς ὡς εἰ μὴ ἐκ- πέμψοιεν τοὺς Λακεδαιμονίους, πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέισθοντο, Κόνωνι μὲν προσέ- ταξε καλύειν αὐτούς τὴν θάλατταν πλεῖν, αὐτὸς δὲ ἐδήου τὴν τῶν Ἀβυδηνῶν χώραν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐπέ- ραινε πρὸς τὸ καταστρέφεσθαι, αὐτὸς μὲν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθε, τὸν δὲ Κόνωνα ἐκέλευεν εὐτρεπίζεσθαι τὰς καθ' Ἑλλήσποντον πόλεις, ὅπως εἰς τὸ ἕαρ ὅτι πλεί- στον ναυτικὸν ἀθροισθῆι. ὀργιζόμενος γὰρ τοῖς Λα- 7 κεδαιμονίοις ἀνθ' ὧν ἐπεπόνθει περὶ πάντος ἐποιεῖτο ἔλθειν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τιμωρῆσασθαι ὅ,τι δύναιτο. καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ἐν τοιοῦτοις ὄντες διῆ-

γον· ἅμα δὲ τῷ ἕαρι ναῦς τε πολλὰς συμπληρώσας καὶ ^{α.ε.} 998 ξενικὸν προσμισθωσάμενος ἐπλευσεν ὁ Φαρνάβαζος τε καὶ ὁ Κόνων μετ' αὐτοῦ διὰ νήσαν εἰς Μῆλον, ἐκεί- 9 θεν δὲ ὁρμώμενοι εἰς τὴν Λακεδαίμονα. καταπλεύσας δὲ πρῶτον εἰς Φαρὰς ἐδήλωσε ταύτην τὴν χώραν· ἐπει- 8 τα καὶ ἄλλοσε ἀποβαλῶν τῆς παραθαλαττίας ἐκα- κούργει ὅ,τι ἐδύνατο. φοβούμενος δὲ τὴν τε ἀλιμενό- τητα τῆς χώρας καὶ τὰ τῆς βοηθείας καὶ τὴν σπενου- 8 τίαν, ταχύ τε ἀνέστρεψε καὶ ἀποπλέων ὠρμίσθη τῆς Κυθηρίας εἰς Φοινικοῦντα. ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὴν πόλιν 8 τῶν Κυθηρίων φοβηθέντες μὴ κατὰ κράτος ἀλοῖεν ἐξέ- λιπον τὰ τεῖχη, ἐκείνους μὲν ὑποσπόνδους ἀφήκεν εἰς τὴν Λακωνικὴν, αὐτὸς δ' ἐπισκευάσας τὸ τῶν Κυθη- 9 ρίων τεῖχος φρουροῦς τε καὶ Νικόφημον Ἀθηναῖον ἰρμοστήν ἐν τοῖς Κυθήροις κατέλιπε. ταῦτα δὲ ποιή- 9 σας καὶ εἰς Ἴσθμὸν τῆς Κορινθίας καταπλεύσας, καὶ παρακελευσάμενος τοῖς συμμάχοις προθύμως τε πολε- 9 μῆν καὶ ἄνδρας πιστοὺς φαίνεσθαι βασιλεῖ, καταλι- πὼν αὐτοῖς χρήματα ὅσα εἶχεν, ὄχετο ἐπ' οἴκου ἀπο- πλέων. λέγοντος δὲ τοῦ Κόνωνος ὡς εἰ ἐφῆ αὐτὸν 9 ἔχειν τὸ ναυτικόν, θρόφοι μὲν ἀπὸ τῶν νήσαν, κατε- πλεύσας δ' εἰς τὴν πατρίδα συναναστήσοι τὰ τε μακρὰ 9 τεῖχη τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ περὶ τὸν Πειραιᾶ τεῖχος, οὐ εἰδέναι ἔφη ὅτι Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἂν βαρύτερον γένοιτο, καὶ τοῦτο οὖν, ἔφη, σὺ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις 9 κεχαρισμένος ἔσει, τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους τετιμωρη- μένος· ἐφ' ᾧ γὰρ πλείστα ἐπόνησαν, ἀτελες αὐτοῖς ποιήσεις. ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἀκούσας ταῦτα ἀπέστειλεν 10 αὐτὸν προθύμως εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ χρήματα προσέ- 10 δηκεν αὐτῷ εἰς τὸν ἀναταχισμὸν. ὁ δὲ ἀφικόμενος 10 πολὺν τοῦ τεῖχους ὤρθωσε, τὰ τε αὐτοῦ πληρώματα παρέχων καὶ τέκτοσι καὶ λιθολόγοις μισθὸν διδους,

- καὶ ἄλλο εἴ τι ἀναγκαῖον ἦν, δαπανῶν. ἦν μὲντοι τοῦ τείχους ἃ καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθέλουσιναι συνετείχισαν. οἱ μὲντοι Κορίνθιοι ἀφ' ὧν ὁ Φαρνάβας κατέλιπε χρημάτων ναῦς πληροῦσαντες καὶ Ἀγαθῖνον ναύαρχον ἐπιστήσαντες ἐθαλαττοκράτουεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπω.
- 11 ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς, ὧν Ποδάμενος ἦρχεν. ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐν προσβολῇ τιμωρομένη ἀπέθανε, καὶ Πόλλης αὐτὸν ἐπιστολεύς ὧν τρωθεὶς ἀπῆλθεν, Ἡριππίδας ταύτας ἀναλαμβάνει τὰς ναῦς. Πρόαινος μὲντοι Κορίνθιος τὰς παρ' Ἀγαθῖνου παραλαβὼν ναῦς ἐξέλιπε τὸ Ῥιον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτὸ παρελάβον. μετὰ δὲ τοῦτο Τελευτίας ἐπὶ τὰς Ἡριππίδου ναῦς ἦλθε, καὶ οὗτος αὐτὸν τοῦ κόλπου πάλιν ἐκράτει.
- 12 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες ὅτι Κόνων καὶ τὸ τεῖχος τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τῶν βασιλέως χρημάτων ἀνορθοῖη καὶ τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐκείνου τρέφων τὰς τε νήσους καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ παρὰ θάλατταν πόλεις Ἀθηναίοις εὐτρεπίξοι, ἐνόμισαν, εἰ ταῦτα διδάσκουεν Τιρίβαζον βασιλέως ὄντα στρατηγόν, ἢ καὶ ἀποστῆσαι αὐτὸν πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Τιρίβαζον ἢ παῦσαι γ' αὐτὸν Κόνωνος ναυτικὸν τρέφοντα. γνόντες δὲ οὕτω, πέμπουσιν Ἀνταλκίδα πρὸς τὸν Τιρίβαζον, προστάξαντες αὐτῷ ταῦτα διδάσκειν καὶ πειραῶσθαι εἰ-
- 13 ρήνην τῇ πόλει ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα. αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπέμπουσι πρέσβεις μετὰ Κόνωνος Ἐρμογένη καὶ Δίωνα καὶ Καλλισθένη καὶ Καλλιμέδοντα. συμπαρεκάλεσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων πρέσβεις· καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τε Βοιωτῶν
- 14 καὶ Κορίνθου καὶ Ἀργούς. ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ὁ μὲν Ἀνταλκίδας ἔλεγε πρὸς τὸν Τιρίβαζον ὅτι εἰρήνης δεόμενος ἦκοι τῇ πόλει πρὸς βασιλέα, καὶ ταύτης οἴασπερ

βασιλεὺς ἐπεθύμει. τῶν τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνίδων πόλεων Λακεδαιμονίους βασιλεῖ οὐκ ἀντιποιεῖσθαι, τὰς τε νήσους ἀπάσας καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀρκεῖν σφίσι αὐτονόμους εἶναι. καίτοι, ἔφη, τοιαῦτα ἐθέλοντων ἡμῶν, τίλος ἂν ἔνεκα πρὸς ἡμᾶς βασιλεὺς πολεμοῖη ἢ χρήματα δαπανῶη; καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ βασιλέα στρατεύεσθαι δυνατόν οὔτε Ἀθηναίοις μὴ ἡγουμένων ἡμῶν οὐδ' ἡμῖν αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων. τῷ 15 μὲν δὴ Τιρίβαζω ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρεσκον οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου λόγοι· τοῖς δὲ ἐναντίοις λόγοι ταῦτ' ἦν. οἳ τε γὰρ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο συνθέσθαι αὐτονόμους εἶναι τὰς νήσους, μὴ Λήμνου καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου στερηθεῖεν, οἳ τε Θηβαῖοι, μὴ ἀναγκασθεῖσαν ἀφεῖναι τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονόμους, οἳ τ' Ἀργεῖοι, οὐ ἐπεθύμουεν, οὐκ ἐνόμιζον ἂν τὴν Κόρινθον δύνασθαι ὡς Ἄργος ἔχειν τοιούτων συνθηκῶν καὶ σπονδῶν γενομένων. αὕτη μὲν ἡ εἰρήνη οὕτως ἐγένετο ἀτελής, καὶ ἀπῆλθον οἰκαδε ἕκαστος.

Ὁ μὲντοι Τιρίβαζος τὸ μὲν ἄνευ βασιλέως μετὰ 16 Λακεδαιμονίων γενέσθαι οὐκ ἀσφαλὲς αὐτῷ ἤγειτο εἶναι· λάθρα γε μὲντοι ἔδωκε χρήματα Ἀνταλκίδα, ὅπως αὐτὸν πληρωθέντος ναυτικοῦ ὑπὸ Λακεδαιμονίων οἳ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν μᾶλλον τῆς εἰρήνης προσδέοντο, καὶ τὸν Κόνωνα ὡς ἀδικοῦντά τε βασιλέα καὶ ἀληθῆ λεγόντων Λακεδαιμονίων εἶρξε. ταῦτα δὲ ποιήσας ἀνέβαινε πρὸς βασιλέα, φράσων ἃ τε λέγουεν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὅτι Κόνωνα συνειληφῶς εἴη ὡς ἀδικοῦντα, καὶ ἐρωτήσων τί χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων ἀπάντων. καὶ βασιλεὺς μὲν, ὡς Τιρίβαζος ἄνω 17 παρ' αὐτῷ ἦν, Στρούθην καταπέμπει ἐπιμελησόμενον 392 τῶν κατὰ θάλατταν. ὁ μὲντοι Στρούθας ἰσχυρῶς τοῖς

Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις τὴν γνώμην προσεῖχε, μεμνημένος ὅσα κακὰ ἐπεπόνθει ἡ βασιλείως χάρα ὑπ' Ἀγησιλάου. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ εἴωρον τὸν Στρούθιαν πρὸς ἑαυτοὺς μὲν πολεμικῶς ἔχοντα, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους φιλικῶς, Θίβρωνα πέμπουσιν ἐπὶ πολέμῳ πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ διαβάς τε καὶ ὀρμάμενος ἐξ Ἐφέσου τε καὶ τῶν ἐν Μαιάνδρῳ πεδίῳ πόλεων Πριήνης τε καὶ Λευκόφρουος καὶ Ἀχιλλείου, ἔφερε καὶ ἦγε 18 τὴν βασιλείωσ. προϊδύτος δὲ τοῦ χρόνου κατανοήσας ὁ Στρούθιας ὅτι Θίβρων βοηθοίη ἐκάστοτε ἀτάκτως καὶ καταφρονητικῶς, ἐπέμψεν ἱππέας εἰς τὸ πεδίον καὶ καταθραμόντας ἐκέλευσε περιβαλλομένους ἐλαύνειν ὅ,τι δύναιντο. ὁ δὲ Θίβρων ἐτύγγαυεν ἐξ ἀρίστου διασηκῶν μετὰ Θερσάνδρου τοῦ ἀύλητου. ἦν γάρ ὁ Θερσάνδρος οὐ μόνον ἀύλητῆς ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ 19 ἀλκῆς, ἅτε λακωνίζων, ἀντεποιεῖτο. ὁ δὲ Στρούθιας, ἰδὼν ἀτάκτως τε βοηθοῦντας καὶ ὀλίγους τοὺς πρώτους, ἐπιφαίνεται πολλοὺς τε ἔχων καὶ συντεταγμένους ἱππέας. καὶ Θίβρωνα μὲν καὶ Θερσάνδρου πρώτους ἀπέκτειναν· ἐπεὶ δ' οὗτοι ἔπεσον, ἐτρέψαντο καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα, καὶ διακόντες παμπληθεῖς κατέβαλον, ἦσαν δὲ καὶ οὐ ἐσάθησαν αὐτῶν εἰς τὰς φιλίας πόλεις. καὶ πλείονες διὰ τὸ ὄψε αἰσθέσθαι τῆς βοηθείας * πολλὰς γάρ, καὶ τότε, οὐδὲ παραγγέλλας τὴν βοήθειαν ἐποιήσατο. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένητο.

20 Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Λακεδαίμονα οἱ ἐκπεπτωκότες Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐδίδασκον ὡς οὐκ ἄξιον εἶη περιδεῖν Ἀθηναίους Ῥόδον καταστρεψαμένους καὶ τοσαύτην δύναμιν συνθεμένους. γνόοντες οὖν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡς εἰ μὲν ὁ δῆμος κρατήσοι, Ἀθηναίων ἔσται Ῥόδος ἅπασα, εἰ δὲ οἱ πλουσιώτεροι, ἑαυτῶν, ἐπλή-

20
A.C.
391.

ρωσαν αὐτοῖς ναῦς ὀκτώ, ναύαρχον δὲ Ἐκδικον ἐπέστησαν. συνεξέπεμψαν δ' ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν καὶ 21 Διφρίδαν. ἐκέλευσαν δ' αὐτὸν διαβάντα εἰς τὴν Ἀσίαν τὰς τε Θίβρωνα ὑποδεξαμένας πόλεις διασώζειν, καὶ στράτευμα το περισῶθεν ἀναλαβόντα καὶ ἄλλο, εἴ ποθεν δύναιτο, συλλέξαντα πολεμεῖν πρὸς Στρούθιαν. ὁ μὲν δὴ Διφρίδας ταῦτ' ἐποίει, καὶ τὰ τ' ἄλλα ἐπετύγγαυεν καὶ Τιγράνῃ τὸν τὴν Στρούθα ἔχοντα θυγατέρα πορευόμενον εἰς Σάρδεῖς λαμβάνει σὺν αὐτῇ τῇ γυναικί, καὶ χρημάτων πολλῶν ἀπέλυσεν· ὥστ' εὐθύς ἐντεῦθεν εἶχε μισθοδοτεῖν. ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ 22 εὐχαρὶς τε οὐκ ἦττον τοῦ Θίβρωνος, μᾶλλον τε συντεταμένος καὶ ἐγχειρητικώτερος στρατηγός. οὐδὲ γὰρ ἐκράτουν αὐτοῦ αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί, ἀλλ' αἰεὶ πρὸς ᾧ εἶη ἔργον, τοῦτο ἐπραττεν. ὁ δ' Ἐκδικος ἐπεὶ εἰς τὴν Κυίδον ἐπλευσε καὶ ἐπύθετο τὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ δῆμον πάντα κατέχοντα, καὶ κρατοῦντα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν πλέον διπλάσιαις τριήρεσιν ἢ αὐτὸς εἶχεν, ἡσυχίαν ἦγεν ἐν τῇ Κυίδῳ. οἱ δ' αὖ Λακε- 23 δαιμόνιοι ἐπεὶ ἦσθοντο αὐτὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν ^{A.C.} 390. ἢ ὥστε τοὺς φίλους ἀφελεῖν, ἐκέλευσαν τὸν Τελευτίαν σὺν ταῖς δαδέκα ναυσὶν αἷς εἶχεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπῳ περιπλεῖν πρὸς τὸν Ἐκδικον, κάκεινον μὲν ἀποπέμψαι, αὐτὸν δὲ τῶν τε βουλομένων φίλων εἶναι ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ὅ,τι δύναιτο κακὸν ποιεῖν. ὁ δὲ Τελευτίας ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς τὴν Σάμον, προσλαβὼν ἐκεῖθεν ναῦς ἐπλευσεν εἰς Κυίδον, * οἰκαδε. αὐτὸς δ' ἐπλεῖ εἰς τὴν Ῥόδον, 24 ἥδη ἔχων ναῦς ἑπτὰ καὶ εἰκοσι· πλείων δὲ περιτυγγάνει Φιλοκράτει τῷ Ἐφιάλτου πλείοντι μετὰ δέκα τριήρων Ἀθήνηθεν εἰς Κύπρον ἐπὶ συμμαχίᾳ τῇ Εὐαγόρου, καὶ λαμβάνει πάσας, ὑπεναντιώτατα δὴ

ταῦτα ἀμφοτέροισι ἑαυτοῖς πράττοντες· οἳ τε γὰρ Ἀθηναῖοι φίλῳ χρώμενοι βασιλεῖ συμμαχίαν ἔπειπον Εὐαγόρῃ τῷ πολεμοῦντι πρὸς βασιλέα, ὃ τε Τελευτίας Λακεδαιμονίων πολεμοῦντων βασιλεῖ τοὺς πλείοντας ἐπὶ τῷ ἐκείνου πολέμῳ διέφθειρεν. ἔπαναπλεύσας δ' εἰς Κνίδον καὶ διαθέμενος ἃ ἔλαβεν, εἰς Ῥόδον αὐτὸ ἀφικόμενος ἐβοήθει τοῖς τὰ αὐτῶν φρονοῦσιν.

- 25 Οἳ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν δύναμιν κατασκευάζεσθαι ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀντεπέμπουσιν Θρασύβουλον τὸν Στειρεῖα σὺν τετρακόντα ναυσίν. ὃ δ' ἐκπλεύσας τῆς μὲν εἰς Ῥόδον βοηθείας ἐπέσχε, νομίζων οὐτ' ἂν αὐτὸς ῥαδίως τιμωρησασθαι τοὺς φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τεῖχος ἔχοντας καὶ Τελευτίου σὺν ναυσὶ παρόντος συμμάχου αὐτοῖς, οὐτ' ἂν τοὺς σφετέρους φίλους ὑπὸ τοῖς πολεμοῖσι γενέσθαι, τὰς τε πόλεις ἔχοντας καὶ πολὺ πλείονας ὄντας καὶ μάχῃ κεκρατηκότας· εἰς δὲ τὸν Ἐλλησποντον πλεύσας καὶ οὐθενὸς ἀντιπάλου παρόντος ἐνόμισε καταπράξει ἂν τι τῇ πόλει ἀγαθόν. καὶ οὕτω δὴ πρῶτον μὲν καταμαθὼν στασιάζοντας Μήδοκόν τε τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα καὶ Σεύθην τὸν ἐπὶ θαλάττῃ ἄρχοντα ἀλλήλοισι μὲν διήλλαξεν αὐτούς, Ἀθηναίους δὲ φίλους καὶ συμμάχους ἐποίησε, νομίζων καὶ τὰς ὑπὸ τῇ Θράκη οἰκούσας Ἑλληνίδας πόλεις φίλων ὄντων τούτων
- 27 μᾶλλον προσέχειν ἂν τοῖς Ἀθηναίοις τὸν νοῦν. ἐχόντων δὲ τούτων τε καλῶς καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων διὰ τὸ βασιλέα φίλου τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι, πλεύσας εἰς Βυζάντιον ἀπέδοτο τὴν δεκάτην τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλεόντων. μετέστησε δὲ ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς τὸ δημοκρατεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους· ὥστε οὐκ ἀχθεινῶς ἑώρα ὃ τῶν Βυζαντίων δῆμος Ἀθηναίους ὅτι πλείστους παρ-
- 28 ὄντας ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πράξας καὶ Καλχηθονίους

φίλους προσποισάμενος ἀπέπλει ἔξω τοῦ Ἐλλησποντου. ἐπιτυχῶν δ' ἐν τῇ Λέσβῳ ταῖς πόλεσι πάσαις πλὴν Μυτιληναίων λακωνιζούσαις, ἐπ' οὐδεμίαν αὐτῶν ἦει, πρὶν ἐν Μυτιλήνῃ συντάξας τοὺς τε ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν τετρακοσίους ὀπλίτας καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φυγάδας, ὅσοι εἰς Μυτιλήνῃν κατεπεφεύγεσαν, καὶ αὐτῶν δὲ Μυτιληναίων τοὺς ἐρρωμενεστάτους προσλαβῶν, καὶ ἐλπίδας ὑποθείς τοῖς μὲν Μυτιληναίοις ὡς ἐὰν λάβῃ τὰς πόλεις, προστάται πάσης Λέσβου ἔσονται, τοῖς δὲ φυγάσιν ὡς ἐὰν ὁμοῦ ὄντες ἐπὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἴωσιν, ἱκανοὶ ἔσονται ἅπαντες εἰς τὰς πατρίδας ἀνασωθῆναι, τοῖς δ' αὐτὸ ἐπιβάταις ὡς φίλην Λέσβον προσποισάμενος τῇ πόλει πολλὴν εὐπορίαν χρημάτων διαπεπραγμένοι ἔσονται, ταῦτα δὲ παραμυθησάμενος καὶ συντάξας ἤγειν αὐτούς ἐπὶ Μήθυμναν. Θηρίμαχος μὲντοι, ὃς ἀρμοστής ἐτύγγανεν ὧν τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ἤκουσε τὸν Θρασύβουλον προσιέναι, τοὺς τ' ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν λαβῶν ἐπιβάτας καὶ αὐτοὺς τοὺς Μήθυμναίους καὶ ὅσοι Μυτιληναίων φυγάδες ἐτύγγανον αὐτόθι, ἀπήντων ἐπὶ τὰ ὄρια. μάχης δὲ γενομένης ὃ μὲν Θηρίμαχος αὐτοῦ ἀποθνήσκει, τῶν δ' ἄλλων φευγόντων πολλοὶ ἀπέθανον. ἐκ δὲ τούτου τὰς μὲν προσηγάγετο τῶν πόλεων, ἐκ δὲ τῶν οὐ προσχωρουσῶν λεηλατῶν χρήματα τοῖς στρατιώταις, ἔσπευσεν εἰς τὴν Ῥόδον ἀφικέσθαι. ὅπως δ' ἂν καὶ ἐκεῖ ὡς ἐρρωμενεστάτον τὸ στρατεύμα ποιησάιτο, ἐξ ἄλλων τε πόλεων ἠοργυρολόγει καὶ εἰς Ἄσπενδον ἀφικόμενος ὠρμίσατο εἰς τὸν Εὐρουμέδοντα ποταμόν. ἤδη δ' ἔχοντος αὐτοῦ χρήματα παρὰ τῶν Ἄσπενδίων, ἀδικησάντων τι ἐκ τῶν ἀγροῦν τῶν στρατιωτῶν, ὀργισθέντες οἱ Ἄσπενδιοὶ τῆς νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατακόπτουσιν ἐν τῇ σκηνῇ αὐτόν.

31 Καὶ Θρασύβουλος μὲν δὴ μάλα δοκῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι οὕτως ἐτελεύτησεν. οἱ μὲντοι Ἀθηναῖοι ἐλόμενοι ἀντ' αὐτοῦ Ἀγύρριον ἐπὶ τὰς ναῦς ἐξέπεμψαν. αἰσθόμενοι δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτι ἡ δεκάτη τε τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πεπραμένη εἴη ἐν Βυζαντίῳ ὑπ' Ἀθηναίων καὶ Καλχηθόνα ἔχουσι καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλλησπόντιαι πόλεις φίλου ὄντος αὐτοῖς Φαρναβάζου εὖ ἔχοιεν, 32 ἔγνωσαν ἐπιμελητέον εἶναι. τῷ μὲν οὖν Δερκυλλίδα οὐδὲν ἐμέμφοντο. Ἀναξίβιος μὲντοι φίλων αὐτῷ γενομένων τῶν ἐφόρων διεπράξατο ὥστε αὐτὸς ἐκπλεῦσαι ἀρμοστῆς εἰς Ἀβυδον. εἰ δὲ λάβοι ἀφορμὴν καὶ ναῦς, καὶ πολεμήσειν ὑπισχνεῖτο τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε 33 μὴ ἔχειν ἐκείνοις καλῶς τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ. οἱ μὲν δὴ δόντες καὶ τρεῖς τριήρεις καὶ ἀφορμὴν εἰς ξένους χιλίους ἐξέπεμψαν τὸν Ἀναξίβιον. ὁ δὲ ἐπειδὴ ἀφίκετο, κατὰ γῆν μὲν ἀδροῖσας ξενικὸν τῶν τ' Αἰολίδων πόλεων παρεσπᾶτό τινας τοῦ Φαρναβάζου καὶ ἐπιστρατευσάσαις ταῖς πόλεσιν ἐπὶ τὴν Ἀβυδον ἀντεπεστράτευε καὶ ἐπεπορεύετο καὶ ἐδῆον τὴν χώραν αὐτῶν· καὶ ναῦς δὲ πρὸς αἷς εἶχε συμπληρώσας ἐξ Ἀβύδου τρεῖς ἄλλας κατήγευ, εἰ τί πον λαμβάνοι Ἀθηναίων πλοῖον 34 ἢ τῶν ἐκείνων συμμάχων. αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ δεδιότες μὴ φθαρεῖη σφίσι αἱ κατεσκευάσεν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ Θρασύβουλος, ἀντεκπέμπουσιν Ἰφικράτη ναῦς ὀκτώ ἔχοντα καὶ πελταστὰς εἰς διακοσίους καὶ χιλίους. οἱ πλείστοι δὲ αὐτῶν ἦσαν ὧν ἐν Κορίνθῳ ἦρξεν. ἐπεὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι τὴν Κόρινθον Ἄργος ἐπεποίητο, οὐδὲν ἔφρασαν αὐτῶν δεῖσθαι· καὶ γὰρ ἀπεκτόνει τινὰς τῶν ἀργολιζόντων· καὶ οὕτως 35 ἀπελθῶν Ἀθήνας οἰκοὶ ἔτυχεν ὧν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς Χερρόνησον, τὸ μὲν πρῶτον Ἀναξίβιος καὶ Ἰφικράτης ληστὰς διαπέμποντες ἐπολέμουν ἀλλήλοις· προ-

όντος δὲ τοῦ χρόνου ὁ Ἰφικράτης αἰσθόμενος καὶ Ἀναξίβιον οἰχόμενον εἰς Ἀντανδρον σὺν τε τοῖς μισθοφόροις καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν Λακωνικοῖς καὶ σὺν Ἀβυδηνοῖς διακοσίοις ὀπλίταις, καὶ ἀπούσας ὅτι τὴν Ἀντανδρον φίλῳ προσειληφῶς εἴη, ὑπονοῶν ὅτι καταστήσας αὐτὴν ἐκεῖ φρουρὰν ἀποπορεύσοιτο πάλιν καὶ ἀπάξει τοὺς Ἀβυδηνοὺς οἰκαδε, διαβάς τῆς νυκτὸς ἢ ἐρημότατον ἦν τῆς Ἀβυδηνῆς καὶ ἐπανελθῶν εἰς τὰ ὄρη ἐνέδραν ἐποίησατο. τὰς δὲ τριήρεις αἱ διήγαγον αὐτὸν ἐκέλευε παραπλεῖν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ παρὰ τὴν Χερρόνησον τὴν ἄνω, ὅπως δοκοίη, ὥσπερ εἰώθει, ἐπ' ἀργυρολογίαν ἐπαναπεπλευκέναι. ταῦτα δὲ 36 ποιήσας οὐκ ἐψεύσθη, ἀλλ' ὁ Ἀναξίβιος ἀπεπορεύετο, ὡς μὲν ἐλέγετο, οὐδὲ τῶν ἱερῶν γεγεννημένων αὐτῷ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καταφρονήσας, ὅτι διὰ φιλίας τε ἐπορεύετο καὶ εἰς πόλιν φιλίαν καὶ ὅτι ἤκουε τῶν ἀπαντῶντων τὸν Ἰφικράτη ἀναπεπλευκέναι τὴν ἐπὶ Προκοννήσου, ἀμελέστερον ἐπορεύετο. ὅμως δὲ ὁ 37 Ἰφικράτης, ἕως μὲν ἐν τῷ ἰσοπέδῳ τὸ στράτευμα τοῦ Ἀναξιβίου ἦν, οὐκ ἐξανίστατο· ἐπειδὴ δὲ οἱ μὲν Ἀβυδηνοὶ ἀφηγούμενοι ἤδη ἐν τῷ παρὰ Κρεμαστὴν ἦσαν πεδίῳ, ἐνθα ἐστὶ τὰ χυρῆσια αὐτοῖς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα ἐπόμενον ἐν τῷ κατάντει ἦν, ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἄρτι κατέβαινε σὺν τοῖς Λακωνικοῖς, ἐν τούτῳ ὁ Ἰφικράτης ἐξανίστησι τὴν ἐνέδραν καὶ δρόμῳ ἐφέρετο πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ Ἀναξίβιος γνοὺς μὴ εἶναι ἐλπίδα 38 σωτηρίας, ὁρῶν ἐπὶ πολὺ τε καὶ στενὸν ἐκτεταμένον τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, καὶ νομίζων πρὸς τὸ ἄναντες οὐκ ἂν δύνασθαι σαφῶς βοηθῆσαι ἑαυτῷ τοὺς προεληλυθότας, ὁρῶν δὲ καὶ ἐκπεπληγμένους ἅπαντας, ὡς εἶδον τὴν ἐνέδραν, εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας, Ἄνδρες, ἐμοὶ μὲν ἐνθάδε καλὸν ἀποθνεῖν· ὑμεῖς δὲ πρὶν συμ-

39 μίξει τοῖς πολεμίοις σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν. καὶ ταῦτ' ἔλεγε καὶ παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ λαβὼν τὴν ἀσπίδα ἐν χάρα αὐτοῦ μαχόμενος ἀποθνήσκει. καὶ τὰ παιδικὰ μέντοι αὐτῷ παρέμεινε, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων δὲ τῶν συνεληλυθότων ἐκ τῶν πόλεων ἀρμοστήρων ὡς δώδεκα μαχόμενοι συναπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι φεύγοντες ἔπιπτον. οἱ δ' ἐδίωκον μέχρι τοῦ ἄστεως. καὶ τῶν τε ἄλλων ὡς διακόσιοι ἀπέθανον καὶ τῶν Ἀβυδηῶν ὄπλιτῶν περὶ πεντήκοντα. ταῦτα δὲ πράξας ὁ Ἰφικράτης ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Χερρόνησον.

[E.]

1. **Κ**αὶ τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλάσποντον Ἀθηναίοις τε καὶ ^{a.c.} ^{380.} Λακεδαιμονίοις τοιαῦτα ἦν. ὃν δὲ πάλιν ὁ Ἐτεόνικος ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ ἐπιμιξία χρωμένων τὸν πρόσθεν χρόνον τῶν Αἰγινητῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεὶ φανερώς κατὰ θάλατταν ὁ πόλεμος ἐπολεμεῖτο, συνδόξαν καὶ τοῖς ἐφόροις ἐφήσει λήξεσθαι τὸν βουλούμενον ἐκ 2 τῆς Ἀττικῆς. οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτῶν, πέμψαντες εἰς Αἰγίαν καὶ ὄπλιτας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Πάμφιλον ἐπετείχισαν Αἰγινήταις καὶ ἐπολιόρκουν αὐτοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν δεκάτριήρεσιν. ὁ μὲντοι Τελεντίας τυχὼν ἐπὶ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος κατὰ χρημάτων πόρον, ἀκούσας ταῦτα [περὶ τοῦ ἐπιτειχισμού], ἐβοήθει τοῖς Αἰγινήταις· καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἀπήλασε, τὸ δ' ἐπιτειχισμὸν διεφύλαττεν ὁ Πάμφιλος.

3 Ἐκ δὲ τούτου ἀπὸ Λακεδαιμονίων Ἰέραξ ναύαρχος ἀφικνεῖται. κἀνεῖνος μὲν παραλαμβάνει τὸ ναυτικόν,

ὁ δὲ Τελεντίας μακαριώτατα δὴ ἀπέπλευσεν οἴκαδε. ἠνίκα γὰρ ἐπὶ θάλατταν κατέβαινε ἐπ' οἴκου ὀρμώμενος, οὐδεὶς ἐκείνον τῶν στρατιωτῶν ὃς οὐκ ἐδεξιάσατο, καὶ ὁ μὲν ἐστεφάνωσεν, ὁ δὲ ἐταίνωσεν, οἱ δ' ὑστερήσαντες ὅμως καὶ ἀναγομένου ἔρριπτον εἰς τὴν θάλατταν στεφάνους καὶ ἠῦχοντο αὐτῷ πολλὰ κἀγάθα. γιγνώσκω μὲν οὖν ὅτι ἐν τούτοις οὔτε δαπάνημα 4 οὔτε κίνδυνον οὔτε μηκάνημα ἀξιόλογον οὐδὲν διηγοῦμαι· ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τόδε ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἀνδρὶ ἐννοεῖν, τί ποτε ποιεῖν ὁ Τελεντίας οὕτω διέθηκε τοὺς ἀρχομένους. τοῦτο γὰρ ἤδη πολλῶν καὶ χρημάτων καὶ κινδύνων ἀξιολογώτατον ἀνδρὸς ἔργον ἐστίν.

Ὁ δ' αὖ Ἰέραξ τὰς μὲν ἄλλας ναῦς λαβὼν πάλιν 5 ἔπλει εἰς Ρόδον, ἐν Αἰγίνῃ δὲ τριήρεις δώδεκα κατέλιπε καὶ Γοργώπαν τὸν αὐτοῦ ἐπιστολέα ἀρμοστήν. καὶ ἐκ τούτου ἐπολιορκῶντο μᾶλλον οἱ ἐν τῷ ἐπιτειχίσματι τῶν Ἀθηναίων ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει· ὥστε ὑπὸ ψήφισματος Ἀθηναῖοι πληρώσαντες ναῦς πολλὰς ἀπέκομίσαντο ἐξ Αἰγίνης πέμπτῳ μηνὶ τοὺς ἐκ τοῦ φρουρίου. τούτων δὲ γενομένων οἱ Ἀθηναῖοι πάλιν αὐτὰ πράγματα εἶχον ὑπὸ τε τῶν ληστῶν καὶ τοῦ Γοργώπα· καὶ ἀντιπληροῦσι ναῦς τρισκαίδεκα, καὶ αἰροῦνται Εὐνόμον ναύαρχον ἐπ' αὐτάς. ὄντος δὲ τοῦ Ἰέρακος ἐν τῇ 6 Ρόδῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀνταλκίδα ναύαρχον ἐκπέμψουσι, νομίζοντες καὶ Τιριβάξω τοῦτο ποιοῦντες μάλιστ' ἀν χαρίζεσθαι. ὁ δὲ Ἀνταλκίδας ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς Αἰγίαν, συμπαραλαβὼν τὰς τοῦ Γοργώπα ναῦς ἐπλευσεν εἰς Ἐφεσον, καὶ τὸν μὲν Γοργώπαν πάλιν ἀπέπεμψε εἰς Αἰγίαν σὺν ταῖς δώδεκα ναυσίν, ἐπὶ δὲ ταῖς ἄλλαις Νικόλοχον ἐπέστησε τὸν ἐπιστολέα. καὶ ὁ μὲν Νικόλοχος βοηθῶν Ἀβυδηνοῖς ἔπλει ἐκεῖσε· πα-

ρατρεπόμενος δὲ εἰς Τένεδον ἐδήου τὴν χώραν, καὶ
 7 **χρήματα λαβῶν ἀπέπλευσεν εἰς Ἄβυδον.** οἱ δὲ τῶν
 Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἀθροισθέντες ἀπὸ Σαμοθράκης
 τε καὶ Θάσου καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνα χωρίων ἐβοήθουν
 τοῖς Τενεδίοις. ὡς δ' ἦσθοντο εἰς Ἄβυδον καταπε-
 πλευκότες τὸν Νικόλοχον, ὀρμάμενοι ἐκ Χερρονήσου
 ἐπολιόρκουν αὐτὸν ἔχοντα ναῦς πέντε καὶ εἰκοσι δύο
 καὶ τριάκοντα ταῖς μεθ' ἑαυτῶν. ὁ μὲντοι Γοργώπας
 ἀποπλέων ἐξ Ἐφέσου περιτυγχάνει Εὐνόμῳ· καὶ τότε
 μὲν κατέφυγεν εἰς Ἀργιναν μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν·
 8 ἐκβιβάσας δ' εὐθύς ἐδείπνιζε τοὺς στρατιώτας. ὁ δ'
 Εὐνόμος ὀλίγον χρόνον ὑπομείνας ἀπέπλει. νυκτὸς
 δ' ἐπιγενομένης, φῶς ἔχων, ὥσπερ νομίζεται, ἀφη-
 γεῖτο, ὅπως μὴ πλαυῶνται αἱ ἐπόμεναι. ὁ δὲ Γοργώ-
 πας ἐμβιβάσας εὐθύς ἐπηκολούθει κατὰ τὸν λαμπτή-
 ρα, ὑπολειπόμενος, ὅπως μὴ φανερός εἴη μηδ' αἰσθη-
 σιν παρέχοι, λίθων τε φόφῳ τῶν κελυστῶν ἀντι φω-
 9 νῆς χρωμένων καὶ παραγωγῇ τῶν κωπῶν. ἐπεὶ δὲ
 ἦσαν αἱ τοῦ Εὐνόμου πρὸς τὴ γῆ περὶ Ζωστήρα τῆς
 Ἀττικῆς, ἐκέλευε τὴν σάλπιγγι ἐπιπλεῖν. τῷ δ' Εὐνό-
 μῳ ἐξ ἐνίων μὲν τῶν νεῶν ἄρτι ἐξέβαινον, οἱ δὲ καὶ ἔτι
 ὠρμίζοντο, οἱ δὲ καὶ ἔτι κατέπλεον. ναυμαχίας δὲ
 πρὸς τὴν σελήνην γενομένης, τέτταρας τριήρεις λαμ-
 βάνει ὁ Γοργώπας, καὶ ἀναδησάμενος ὄχρετο ἄγων εἰς
 Ἀργιναν· αἱ δ' ἄλλαι νῆες αἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν
 Πειραιᾶ κατέφυγον.

10 Μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει εἰς Κύπρον βο-
 θῶν Εὐαγόρα, πελταστάς τ' ἔχων δικακοσίους καὶ δέ-
 κα τριήρεις. προσλαβὼν δὲ καὶ Ἀθήνηθεν ἄλλας τε
 ναῦς καὶ ὀπλίτας, αὐτὸς μὲν τῆς νυκτὸς ἀποβάς εἰς τὴν
 Ἀργιναν πορρωτέρω τοῦ Ἡρακλείου ἐν κοίλῳ χωρίῳ
 ἐνήδρευσεν, ἔχων τοὺς πελταστάς. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ,

ὥσπερ συνέκειτο, ἦκον οἱ τῶν Ἀθηναίων ὀπλίται, Δη-
 μαινέτου αὐτῶν ἡγουμένου, καὶ ἀνέβαινον τοῦ Ἡρα-
 κλείου ἐπέκεινα ὡς ἑκκαίδεκα σταδίου, ἐνθα ἡ Τρι-
 11 πυργία καλεῖται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Γοργώπας, ἐβόη-
 θαι μετὰ τε τῶν Ἀργινητῶν καὶ σὺν τοῖς τῶν νεῶν ἐπι-
 βάταις καὶ Σπαρτιατῶν οἱ ἔτυχον ἀτόθι παρόντες
 ὀπτά. καὶ ἀπὸ τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐκ τῶν νεῶν
 ἐκήρυξε βοηθεῖν ὅσοι ἐλεύθεροι εἴεν· ὥστ' ἐβοήθουν
 καὶ τούτων πολλοί, ὅτι ἐδύνατο ἕκαστος ὄπλον ἔχων.
 12 ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ πρῶτοι τὴν ἐνέδραν, ἐξανίσταν-
 ται οἱ περὶ τὸν Χαβρίαν, καὶ εὐθύς ἠκόντιζον καὶ ἔβαλ-
 λου. ἐπήσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν νεῶν ἀποβεβηκότες
 ὀπλίται. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε οὐδενὸς ἀθροῦς ὄν-
 τος, ταχὺ ἀπέθανον, ὧν ἦν Γοργώπας τε καὶ οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι· ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπεσον, ἐτράπησαν δὴ καὶ οἱ
 ἄλλοι. καὶ ἀπέθανον Ἀργινητῶν μὲν ὡς πεντήκοντα καὶ
 ἑκατόν, ξένοι δὲ καὶ μέτοικοι καὶ ναῦται καταδεδραμη-
 κότες οὐκ ἐλάττους διακοσίων. ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν 13
 Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἐν εἰρήνῃ, ἔπλεον τὴν θάλατταν·
 οὐδὲ γὰρ τῷ Ἐτεοσίφῳ ἠθέλου οἱ ναῦται κάππερ ἀνα-
 γνάξοντι ἐμβάλλειν, ἐπεὶ μισθὸν οὐκ ἐδίδου.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι Τελευτίαν αὐ-
 ἐπὶ ταύτῃ ἐκπέμπουσιν ἐπὶ ταύτας τὰς ναῦς ναύαρχον.
 ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν ἦκοντα οἱ ναῦται, ὑπερήσθησαν. ὁ
 δ' αὐτοὺς συγκαλέσας εἶπε τοιαῦτα. Ὁ ἄνδρες στρατιῶ- 14
 ται, ἐγὼ χρήματα μὲν οὐκ ἔχων ἦκα· ἐὰν μὲντοι θεὸς
 ἐθέλῃ καὶ ὑμεῖς συμπροθυμησθε, πειράσομαι τὰ ἐπι-
 τήδεια ὑμῖν ὡς πλείστα πορίζειν. εὐ δ' ἴστε, ἐγὼ ὅταν
 ὑμῶν ἄρχω, εὐχομαί τε οὐδὲν ἦττον ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ
 ἐμαυτὸν, τὰ τ' ἐπιτήδεια θανυμάσατε μὲν ἂν ἴσως, εἰ
 φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν· ἐγὼ δὲ νῆ-
 τοὺς θεοὺς καὶ δεξαίμην ἂν αὐτὸς μᾶλλον δύο ἡμέρας

ἄσιτος ἢ ὑμᾶς μίαν γενέσθαι· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ
 ἀνέωκτο μὲν δήπου καὶ πρόσθεν [εἰσιέναι] τῷ δεομένῳ
 15 τι ἐμοῦ, ἀνεῳξεται δὲ καὶ νῦν. ὥστε ὅταν ὑμεῖς πλήρη
 ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὕψεσθε ἀφθονώτερον
 διαιτώμενον· ἦν δὲ ἀνεχόμενόν με ὁρᾶτε καὶ ψύχη καὶ
 θάλαπην καὶ ἀγροπυλίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα
 καρτερεῖν. οὐδὲν γὰρ ἐγὼ τούτων κελεύω ὑμᾶς ποιεῖν
 ἵνα ἀνιάσθε, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθόν τι λαμβάνητε.
 16 καὶ ἡ πόλις δέ τοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ ἡμε-
 τέρα, ἢ δοκεῖ εὐδαίμων εἶναι, εὐ ἴστε ὅτι τὰγαθὰ καὶ
 τὰ καλὰ ἐκτήσατο οὐ φραδυμούσα, ἀλλὰ ἐθέλουσα καὶ πο-
 νεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὁπότῃ δέοι. καὶ ὑμεῖς οὖν ἦτε μὲν
 καὶ πρότερον, ὡς ἐγὼ οἶδα, ἄνδρες ἀγαθοί· νῦν δὲ
 πειροᾶσθαι χρεῖ ἐτι ἀμείνουσας γίνεσθαι, ἵν' ἠδέως μὲν
 17 συμπονῶμεν, ἠδέως δὲ συνενδαιμονῶμεν. τί γὰρ ἦδιον
 ἢ μηδένα ἀνθρώπων κολακεύειν μήτε Ἑλληνα μήτε
 βάρβαρον ἕνεκα μισθοῦ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἱκανοὺς εἶναι
 τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι, καὶ ταῦτ' ὄθενπερ κάλλι-
 στον· ἢ γὰρ τοι ἐν πολέμῳ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀφθονία
 εὐ ἴστε ὅτι ἅμα τροφήν τε καὶ εὐκλειαν ἐν πᾶσιν ἀν-
 θρώποις παρέχεται.
 18 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν, οἱ δὲ πάντες ἀνεβόησαν παρ-
 ἀγγέλλειν ὅ,τι ἂν δέη, ὡς σφῶν ὑπηρητησόντων. ὁ
 δὲ τεθυμένος ἐτύγχανεν· εἶπε δέ, Ἄγετε, ὧ ἄνδρες,
 δειπνήσατε μὲν, ὥσπερ καὶ ἐμέλλετε· προπαράσχε-
 σθε δέ μοι μιᾶς ἡμέρας σίτον. ἔπειτα δὲ ἦκετε ἐπὶ
 τὰς ναῦς αὐτίκα μάλα, ὅπως πλεύσωμεν ἔνθα θεὸς
 19 ἐθέλει, ἐν καιρῷ ἀφιξόμενοι. ἐπειδὴ δὲ ἦλθον, ἐμ-
 βιβασάμενος αὐτοὺς εἰς τὰς ναῦς ἔπλει τῆς νυκτὸς εἰς
 τὸν λιμένα τῶν Ἀθηναίων, τοτὲ μὲν ἀναπαύων καὶ
 παραγγέλλων ἀποκοιμᾶσθαι, τοτὲ δὲ κόπαις προσκο-
 μιζόμενος. εἰ δὲ τις ὑπολαμβάνει ὡς ἀφρόνως ἔπλει

δώδεκα τριήρεις ἔχων ἐπὶ πολλὰς ναῦς κεκμημένους,
 ἐννοησάτω τὸν ἀναλογισμὸν αὐτοῦ. ἐκεῖνος γὰρ ἐνό- 20
 μισεν ἀμελέστερον μὲν ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ
 ἐν τῷ λιμένι ναυτικὸν Γοργώπια ἀπολωλότες· εἰ δὲ καὶ
 εἶεν τριήρεις ὁρμοῦσαι, ἀσφαλέστερον ἠγήσατο ἐπ'
 εἴκοσι ναῦς Ἀθήνησιν οὐσας πλεῦσαι ἢ ἄλλοθι δέκα.
 τῶν μὲν γὰρ ἔξω ἦδει ὅτι κατὰ ναῦν ἐμελλον οἱ ναῦται
 σκηπήσειν, τῶν δ' Ἀθήνησιν ἐγίγνωσκεν ὅτι οἱ μὲν
 τριήραρχοι οἴκοι καθευδήσοιεν, οἱ δὲ ναῦται ἄλλος ἄλ- 21
 λη σκηπήσοιεν. ἔπλει μὲν δὲ τὰ ταῦτα διανοηθεὶς· ἐπειδὴ
 δὲ ἀπέχευε πέντε ἢ ἕξ στάδια τοῦ λιμένος, ἤσυχίαν εἶχε
 καὶ ἀνέπαυεν. ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαινε, ἠγείτο· οἱ δὲ
 ἐπηκολούθουν. καὶ καταδύειν μὲν οὐκ εἶα στοργγύλον
 πλοῦτον οὐδὲ λυμαίνεσθαι ταῖς ἑαυτῶν ναυσίν· εἰ δὲ
 που τριήρη ἴδοιεν ὁρμοῦσαν, ταύτην πειροᾶσθαι ἀπλοῦν
 ποιεῖν, τὰ δὲ φορηγικὰ πλοῖα καὶ γέμοντα ἀναδομύ-
 νους ἄγειν ἔξω, ἐκ δὲ τῶν μειζόντων ἐμβαίνοντας ὅπου
 δύναιτο τοὺς ἀνθρώπους λαμβάνειν. ἦσαν δὲ τινες
 οἱ καὶ ἐκπηθήσαντες εἰς τὸ Δεῦγμα ἐμπόρους τέ τινας
 καὶ ναυκλήρους συναρπάσαντες εἰς τὰς ναῦς εἰσήνε- 22
 γκαν. ὁ μὲν δὲ ταῦτα ἐπεποιήκει. τῶν δὲ Ἀθηναίων
 οἱ μὲν αἰσθόμενοι ἐνδοθεν ἔθειον ἔξω, σκεψόμενοι τίς ἢ
 κραυγή, οἱ δὲ ἔξωθεν οἴκαδε ἐπὶ τὰ ὄπλα, οἱ δὲ καὶ εἰς
 ἄστὺ ἀγγελοῦντες. πάντες δ' Ἀθηναῖοι τότε ἐβοήθη-
 σαν καὶ ὀπλῖται καὶ ἱππεῖς, ὡς τοῦ Πειραιῶς ἐαλω- 23
 κότες. ὁ δὲ τὰ μὲν πλοῖα ἀπέστειλεν εἰς Αἰγίαν, καὶ
 τῶν τριήρων τρεῖς ἢ τέτταρας συναπαγαγεῖν ἐκέλευσε,
 ταῖς δὲ ἄλλαις παραπλέων παρὰ τὴν Ἀττικὴν, ἅτε ἐκ
 τοῦ λιμένος πλέων, πολλὰ καὶ ἀλιευτικὰ ἔλαβε καὶ
 πορθμεῖα ἀνθρώπων μεστὰ, καταπλέοντα ἀπὸ νή-
 σων. ἐπὶ δὲ Σούνιον ἐλθὼν καὶ ὀκνάδας γεμούσας τὰς
 μὲν τινας σίτου, τὰς δὲ καὶ ἐμπολῆς, ἔλαβε. ταῦτα δὲ 24

ποιήσας ἀπέπλευσεν εἰς Αἰγίαν. καὶ ἀποδόμενος τὰ λάφυρα μὲν μισθὸν προύδωκε τοῖς στρατιώταις. καὶ τὸ λοιπὸν δὲ περιπλέων ἐλάμβανεν ὅ,τι ἐδύνατο. καὶ ταῦτα ποιῶν πλήρεις τε τὰς ναῦς ἔτρεφε καὶ τοὺς στρατιώτας εἶχεν ἡδέως καὶ ταχέως ὑπηρετοῦντας.

²⁵
^{387.} Ὁ δὲ Ἀνταλκίδας κατέβη μὲν μετὰ Τιρίβαζου διαπεπραγμένους συμμαχεῖν βασιλέα, εἰ μὴ ἐθέλοιεν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι χρῆσθαι τῇ εἰρήνῃ ἢ αὐτὸς ἐλεγεν. ὡς δ' ἤκουσε Νικόλοχον σὺν ταῖς ναυσὶ πολιορκεῖσθαι ἐν Ἀβύδῳ ὑπὸ Ἰρικράτους καὶ Διοτίμου, περὶ ᾧ ᾤχετο εἰς Ἀβυδου. ἐκεῖθεν δὲ λαβὼν τὸ ναυτικὸν νυκτὸς ἀνήγετο, διασπείρας λόγον ὡς μεταπεμπομένων τῶν Καλχηθονίων· ὀρμισάμενος δὲ ἐν Περκώτῃ ἡσυχίαν εἶχεν. αἰσθόμενοι δὲ οἱ περὶ Δημαίνετον καὶ Διονύσιον καὶ Λεόντιχον καὶ Φανίαν ἐδίωκον αὐτὸν τὴν ἐπὶ Προκοννήσον· ὁ δ', ἐπεὶ ἐκεῖνοι παρέπλευσαν, ὑποστρέψας εἰς Ἀβυδον ἀφίκετο, ἠκηκόει γὰρ ὅτι προσπλεῖ Πολύξενος ἄγων τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν καὶ Ἰταλίας ναῦς εἰκοσίων, ὅπως ἀνυλάβοι καὶ ταύτας. ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεὺς ἔχων ναῦς ὀκτώ ἔπλει ἀπὸ Θράκης, βουλόμενος ταῖς ἄλλαις Ἀττικαῖς ναυσὶ συμμίξει. ὁ δὲ Ἀνταλκίδας, ἐπεὶ αὐτῶ οἱ σκοποὶ ἐσήμηναν ὅτι προσπλέοιεν τριήρεις ὀκτώ, ἐμβιβάσας τοὺς ναύτας εἰς δώδεκα ναῦς τὰς ἄριστα πλεούσας, καὶ προσπληρώσασθαι κελεύσας, εἰ τις ἐνεδείτο, ἐκ τῶν καταλειπομένων, ἐνήδρευεν ὡς ἐδύνατο ἀφανέστατα. ἐπεὶ δὲ παρέπλεον, ἐδίωκεν· οἱ δ' ἰδόντες ἔφευγον. τὰς μὲν οὖν βραδύτατα πλεούσας ταῖς ἄριστα πλεούσαις ταχὺ κατειλήφει· παραγγείλας δὲ τοῖς πρωτόπλοις τῶν μεθ' αὐτοῦ μὴ ἐμβαλεῖν ταῖς ὑστάταις, ἐδίωκε τὰς προεχούσας. ἐπεὶ δὲ ταύτας ἔλαβεν, ἰδόντες οἱ ἕστεροι ἀλισκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς πρόπλους

ὑπὸ ἀθυμίας καὶ τῶν βραδυτέρων ἠλίσκοντο· ὥσθ' ἤλωσαν ἅπασαι. ἐπεὶ δ' ἦλθον αὐτῶ αἱ τε ἐκ Συρα-
28
κουσῶν νῆες εἰκοσίων, ἦλθον δὲ καὶ αἱ ἀπὸ Ἰωνίας, ὄσης ἐγκρατῆς ἦν Τιρίβαζος, συνεπληρώθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀριοβαρζάνου, καὶ γὰρ ἦν ξένος ἐκ παλαιοῦ τῶ Ἀριοβαρζάνει, ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἤδη ἀνακεκλημένος ᾤχετο ἄνω, ὅτε δὴ καὶ ἔγρημε τὴν βασιλέως θυγατέρα· ὁ δὲ Ἀνταλκίδας γενομένης ταῖς πάσαις ναυσὶ πλείοσιν ἢ ὀγδοήκοντα ἐκράτει τῆς θαλάττης· ὥστε καὶ τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ναῦς Ἀθήναζε μὲν ἐκώλυε καταπλεῖν, εἰς δὲ τοὺς ἑαυτῶν συμμαχοὺς κατήγευ. οἱ 29 μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, ὄρωντες μὲν πολλὰς τὰς πολεμίας ναῦς, φοβούμενοι δὲ μὴ ὡς πρότερον καταπολεμηθεῖν ἤσαν, συμμαχῶν Λακεδαιμονίους βασιλέως γεγενημένου, πολιορκούμενοι δ' ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ τῶν ληστῶν, διὰ ταῦτα μὲν ἰσχυρῶς ἐπεθύμουν τῆς εἰρήνης. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, φρουροῦντες μόρα μὲν ἐν Λεχαιῶν, μόρα δ' ἐν Ὀρχομενῶν, φυλάττοντες δὲ τὰς πόλεις, αἷς μὲν ἐπίστευον, μὴ ἀπόλουντο, αἷς δὲ ἠπίστουν, μὴ ἀποσταῖεν, πράγματα δ' ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον, χαλεπῶς ἔφερον τῶ πολέμῳ. οἱ γὰρ μὴ Ἀργεῖοι, εἰδότες φρουρᾶν τε πεφασμένην ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ γιννώσκοντες ὅτι ἢ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἐτι σφᾶς ἀφελήσει, καὶ οὗτοι εἰς τὴν εἰρήνην προθύμοι ἦσαν. ὥστ' ἐπεὶ παρήγγειλεν ὁ Τιρίβαζος 30 παρεῖναι τοὺς βουλομένους ὑπαικοῦσαι ἢν βασιλεὺς εἰρήνην καταπέμποι, ταχέως πάντες παρεγένοντο. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἐπιδείξας ὁ Τιρίβαζος τὰ βασιλέως σημεῖα ἀνεγίνωσκε τὰ γεγραμμένα. εἶχε δὲ ὧδε.

Ἀρταξέρξης βασιλεὺς νομίζει δίκαιον τὰς μὲν ἐν 31 τῇ Ἀσίᾳ πόλεις ἑαυτοῦ εἶναι καὶ τῶν νήσων Κλαζομενῶν καὶ Κύπρου, τὰς δὲ ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις καὶ

μικρὰς καὶ μεγάλας αὐτονόμους ἀφείναι πλὴν Ἀθήνων καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου· ταύτας δὲ ὥσπερ τὸ ἀρχαῖον εἶναι Ἀθηναίων. ὁπότεροι δὲ ταύτην τὴν εἰρήνην μὴ δέχονται, τοῦτοις ἐγὼ πολεμήσω μετὰ τῶν ταῦτα βουλομένων καὶ πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασιν.

- 32 Ἀκούοντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρόσβεις ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πόλεις. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦτα, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἠξίουσαν ὑπὲρ πάντων Βοιωτῶν ὀμνύουσαν. ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη δέξασθαι τοὺς ὄρκους, ἐὰν μὴ ὀμνύουσιν, ὥσπερ τὰ βασιλείως γράμματα ἔλεγεν, αὐτονόμους εἶναι καὶ μικρὰν καὶ μεγάλην πόλιν. οἱ δὲ τῶν Θηβαίων πρόσβεις ἔλεγον ὅτι οὐκ ἐπεσταλμενα σφίσι ταῦτ' εἴη. Ἰτε νυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἐρωτᾶτε· ἀπαγγέλλετε δ' αὐτοῖς καὶ ταῦτα, ὅτι εἰ μὴ ποιήσουσι ταῦτα, ἐκσπονδοὶ ἔσονται. οἱ μὲν δὲ ὄρχοντο.
- 33 ὁ δ' Ἀγησίλαος διὰ τὴν πρὸς Θηβαίους ἔχθραν οὐκ ἔμελλεν, ἀλλὰ πείσας τοὺς ἐφόρους εὐθύς ἐθύετο. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τὰ διαβατήρια, ἀφικόμενος εἰς τὴν Τεγέαν διέπεμπε μὲν τῶν ἱππέων κατὰ τοὺς περιοίκους ἐπισπεύσοντας, διέπεμπε δὲ καὶ ξεναγούς εἰς τὰς πόλεις. πρὶν δὲ αὐτὸν ὀρμηθῆναι ἐκ Τεγέας, παρήσαν οἱ Θηβαῖοι λέγοντες ὅτι ἀφιάσι τὰς πόλεις αὐτονόμους. καὶ οὕτω Λακεδαιμόνιοι μὲν οἴκαδε ἀπήλθον, Θηβαῖοι δ' εἰς τὰς σπονδὰς εἰσελθεῖν ἠναγκάσθησαν, αὐτονόμους ἀφέντες τὰς Βοιωτίας πόλεις. οἱ δ' αὖ Κορίνθιοι οὐκ ἐξέπεμπον τὴν τῶν Ἀργείων φρουράν. ἀλλ' ὁ Ἀγησίλαος καὶ τούτοις προεῖπε, τοῖς μὲν, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Ἀργείους, τοῖς δὲ, εἰ μὴ ἀπίοιεν ἐκ τῆς Κορίνθου, ὅτι πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς. ἐπεὶ δὲ φοβηθέντων ἀμφοτέρων ἐξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι καὶ αὐτὴ

ἐφ' αὐτῆς ἢ τῶν Κορινθίων πόλις ἐγένετο, οἱ μὲν σφραγίς καὶ οἱ μεταίτιοι τοῦ ἔργου αὐτοὶ γνόντες ἀπήλθον ἐκ τῆς Κορίνθου· οἱ δ' ἄλλοι πολῖται ἐκόντες κατεδέχοντο τοὺς πρόσθεν φεύγοντας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπράχθη καὶ ὠμωμόκεσαν αἱ πόλεις 35 ἐμμενεῖν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἣν κατέπεμψε βασιλεύς, ἐκ τούτου διελύθη μὲν τὰ πεζά, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικά στρατεύματα. Λακεδαιμόνιοι μὲν δὴ καὶ Ἀθηναίοι καὶ τοῖς συμμαχοῖς οὕτω μετὰ τὸν ὕστερον πόλεμον τῆς καθαιρέσεως τῶν Ἀθήνησι τειχῶν αὕτη πρώτη εἰρήνη ἐγένετο. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ μᾶλλον ἀντιρρόπως 36 τοῖς ἐναντίοις πράττοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι πολὺ ἐπικυδέστεροι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνης καλουμένης. προστάται γὰρ γενόμενοι τῆς ὑπὸ βασιλείως καταπεμφθείσης εἰρήνης καὶ τὴν αὐτονομίαν ταῖς πόλεσι πράττοντες, προσέλαβον μὲν σύμμαχον Κόρινθον, αὐτονόμους δὲ ἀπὸ τῶν Θηβαίων τὰς Βοιωτίας πόλεις ἐποίησαν, οὐπερ πάλαι ἐπεθύμουν, ἔπαυσαν δὲ καὶ Ἀργεῖους Κόρινθον σφραγισμένους, φρουρὰν φήναντες ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἐξίοιεν ἐκ Κορίνθου.

Τούτων δὲ προκεχωρηκότων ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν 11. αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν συμμαχῶν ἐπέκειντο 386 καὶ τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν ἢ τῇ Λακεδαιμόνι, τούτους κολάσαι καὶ κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο ἀπιστεῖν. πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαντινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περριαιρεῖν, λέγοντες ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. αἰσθάνεσθαι γὰρ ἔφρασαν καὶ 2 ὡς σῖτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις σφῶν αὐτοῖς πολεμούντων, καὶ ὡς ἔστι μὲν ὅτε οὐδὲ συστρατεύοιεν ἐκχαίραν προφασιζόμενοι, ὁπότε δὲ καὶ ἀκολουθοῦν, ὡς

κακῶς συστρατεύουεν. ἔτι δὲ γιγνώσκουεν ἔφασαν φθο-
 ούοντας μὲν αὐτούς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίγνοιτο, ἐφη-
 δομένους δ', εἴ τις συμφορὰ προσπίπτοι. ἔλεγοντο δὲ
 καὶ αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι τούτω
 τῷ ἔτει αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην τριακονταε-
 3 τεῖς γενόμεναι. ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τεί-
 χη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος μὲν οὖν
 ἐδεήθη τῆς πόλεως ἀφεῖναι αὐτὸν ταύτης τῆς στρατη-
 γίας, λέγων ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῶν Μαντινέων πό-
 λης πολλὰ ὑπηρετήκοι ἐν τοῖς πρὸς Μεσσήνην πολέ-
 μοις· Ἀγησίπολις δὲ ἐξήγαγε τὴν φρουρὰν καὶ μάλα
 Πausανίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φιλικῶς ἔχοντος πρὸς
 4 τοὺς ἐν Μαντινείᾳ τοῦ δήμου προστάτας. ὡς δὲ ἐνέ-
 385. βαλε, πρῶτον μὲν τὴν γῆν ἐδήου. ἐπεὶ δὲ οὐδ' οὕτω
 καθήρουν τὰ τείχη, τάφρον ἄρουττε κύκλω περὶ τὴν
 πόλιν, τοῖς μὲν ἡμίσεσι τῶν στρατιωτῶν προκαθημέ-
 νοις σὺν τοῖς ὄπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς δ' ἡμίσε-
 σιν ἐργαζομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐξείργαστο ἡ τάφρος, ἀσφα-
 λῶς ἤδη κύκλω τείχος περὶ τὴν πόλιν ᾠκοδόμησεν. αἰ-
 σθηόμενος δὲ ὅτι σίτος ἐν τῇ πόλει πολὺς ἐνείη, εὐε-
 τηρίας γενομένης τῷ πρόσθεν ἔτει, καὶ νομίσας χαλε-
 πὸν ἔσεσθαι, εἰ δεήσει πολὺν χρόνον τρύχειν στρατεί-
 5 οντα ποταμὸν διὰ τῆς πόλεως μάλ' ὄντα εὐμεγέθη. ἐμ-
 φραχθείσης δὲ τῆς ἀπορροίας ἤρετο τὸ ὕδωρ ὑπὲρ τε
 τῶν ὑπὸ ταῖς οἰκίαις καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῷ τείχει θε-
 μελίων. βρεχομένων δὲ τῶν κάτω πλίνθων καὶ προδι-
 δουσῶν τὰς ἄνω, τὸ μὲν πρῶτον ἐρηγγύντο τὸ τείχος,
 ἔπειτα δὲ καὶ ἐκλίετο. οἱ δὲ χρόνον μὲν τινα ξύλα
 ἀντήρειδον καὶ ἐμηχανῶντο ὡς μὴ πίπτοι ὁ πύργος·
 ἐπεὶ δὲ ἤττωντο τοῦ ὕδατος, δείσαντες μὴ πεσόντος
 πη τοῦ κύκλω τείχους δοριάλωτοι γένουτο, ᾠμολόγουν

περιαιρήσειν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφασαν στείσε-
 σθαι, εἰ μὴ καὶ διοικιοῦντο κατὰ κώμας. οἱ δ' αὖ νομί-
 σαντες ἀνάγκη εἶναι, συνέφασαν καὶ ταῦτα ποιήσειν.
 οἰόμενων δὲ ἀποθανεῖσθαι τῶν ἀργολιζόντων καὶ τῶν 6
 τοῦ δήμου προστατῶν, διεπράξατο ὁ πατὴρ παρὰ τοῦ
 Ἀγησιπόλιδος ἀσφάλειαν αὐτοῖς γενέσθαι ἀπαλλαττο-
 μένοις ἐκ τῆς πόλεως, ἐξήμοντα οὔσι. καὶ ἀμφοτέρω-
 θεν μὲν τῆς ὁδοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πυλῶν ἔχοντες τὰ
 δόρατα οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔστασαν, θεώμενοι τοὺς ἐξι-
 όντας. καὶ μισοῦντες αὐτοὺς ὅμως ἀπέλχοντο αὐτῶν
 ἔαον ἢ οἱ βέλτιστοι τῶν Μαντινέων. καὶ τοῦτο μὲν εἰ-
 ρησθῶ μέγα τεκμήριον πειθαρχίας. ἐκ δὲ τούτου καθ- 7
 ἠρσθη μὲν τὸ τείχος, διακίσθη δ' ἡ Μαντινεία τετρα-
 χῆ, καθάπερ τὸ ἀρχαῖον ᾠκουν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον
 ἤχθοντο, ὅτι τὰς μὲν ὑπαρχούσας οἰκίας εἶδει καθαιρεῖν,
 ἄλλας δὲ οἰκοδομεῖν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὰς οὐσίας ἐγ-
 γύτερον μὲν ᾠκουν τῶν χωρίων, ὄντων αὐτοῖς περὶ
 τὰς κώμας, ἀριστοκρατίᾳ δ' ἐχρῶντο, ἀπηλλαγμένοι δ'
 ἦσαν τῶν βαρέων δημαγωγῶν, ἤδοντο τοῖς πεπραγμέ-
 νοις. καὶ ἔπεμπον μὲν αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ
 καθ' ἐν, ἀλλὰ κατὰ κώμην ἐκάστην ξυναγόν. συνε-
 στρατεύοντο δ' ἐκ τῶν κωμῶν πολὺ προθυμότε-
 ρον ἢ ὅτε ἐδημοκρατοῦντο. καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ
 Μαντινείας οὕτω διεπέπρακτο, σοφωτέρων γενομέ-
 νων ταύτη γε τῶν ἀνθρώπων τὸ μὴ διὰ τειχῶν ποτα-
 μὸν ποιεῖσθαι.

Οἱ δ' ἐκ Φλιοῦντος φεύγοντες αἰσθανόμενοι τοὺς 8
 Λακεδαιμόνιους ἐπισκοποῦντας τῶν συμμάχων ὁποῖοι 389.
 τινες ἕκαστοι ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῖς ἐγεγένητο, καιρὸν
 ἡγήσάμενοι, ἐπορεύθησαν εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἐδίδα-
 σκου ὡς ἕως μὲν σφεῖς οἴκοι ἦσαν, ἐδέχτό τε ἡ πόλις
 τοὺς Λακεδαιμόνιους εἰς τὸ τείχος καὶ συνεστρατεύοντο

ὄπο· ἠγοῦντο· ἐπεὶ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐξέβαλον, ὡς ἐπε-
σθαι μὲν οὐδαμοὶ ἐθέλοιεν, μόνους δὲ πάντων ἀνθρώ-
πων Λακεδαιμονίους οὐ δέχοντο εἶσω τῶν πυλῶν.
9 ἀκούσασιν οὖν ταῦτα τοῖς ἐφόροις ἄξιον ἔδοξεν ἐπι-
στροφῆς εἶναι. καὶ πέμψαντες πρὸς τὴν τῶν Φλιασίων
πόλιν ἔλεγον ὡς φίλοι μὲν οἱ φρυγάδες τῇ Λακεδαιμο-
νίαν πόλει εἶεν, ἀδικοῦντες δ' οὐδὲν φεύγειν. ἄξιοῦν
δ' ἔφασαν μὴ ὑπ' ἀνάγκης, ἀλλὰ παρ' ἐκόντων δια-
πραῶσθαι κατελθεῖν αὐτούς. ἃ δὲ ἀκούσαντες οἱ
Φλιάσιοι ἔδωκαν μὴ εἰ στρατεύσαιντο ἐπ' αὐτούς, τῶν
ἔνδοθεν παρελήσαντινες αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ
γὰρ συγγενεῖς πολλοὶ ἔνδον ἦσαν τῶν φευγόντων καὶ
ἄλλως εὐμενεῖς, καὶ οἶα δὲ ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι
νεωτέρων τινὲς ἐπιθυμοῦντες πραγμάτων κατάγειν
10 ἐβούλοντο τὴν φυγὴν. τοιαῦτα μὲν δὲ φοβηθέντες,
ἐψηφίσαντο καταδέχεσθαι τοὺς φρυγάδας, καὶ ἐκείνοις
μὲν ἀποδοῦναι τὰ ἐμφανῆ κτήματα, τοὺς δὲ τὰ ἐκείνων
πριαμένους ἐκ δημοσίου τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν· εἰ δέ τι
ἀμφίλογον πρὸς ἀλλήλους γίνοντο, δίκη διακριθῆναι
καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ περὶ τῶν Φλιασίων φρυγάδων ἐν ἐκεί-
νω τῷ χρόνῳ ἐπέπρακτο.

11 ^{a.c.} ^{382.} Ἐξ Ἀκάνθου δὲ καὶ Ἀπολλωνίας, αἵπερ μέγισται
τῶν περὶ Ὀλυμποῦ πόλεων, πρέσβεις ἀφίκοντο εἰς Λα-
κεδαίμονα. ἀκούσαντες δ' οἱ ἔφοροι ἃν ἔνεκα ἦκον,
προσῆγαγον αὐτοὺς πρὸς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς
12 συμμάχους. ἔνθα δὲ Κλειγένης Ἀκάνθιος ἔλεξεν, Ὡ
ἄνδρες Λακεδαιμόνιοί τε καὶ σύμμαχοι, οἴομεθα λαν-
θάνειν ὑμᾶς πρᾶγμα μέγα φνόμενον ἐν τῇ Ἑλλάδι.
ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ Θράκης μεγίστη πόλις Ὀλυμ-
θος σχεδὸν πάντες ἐπίστασθε. οὗτοι τῶν πόλεων
προσῆγαγοντο ἐφ' ᾧτε νόμοις τοῖς αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ
συμπολιτεύειν· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν μειζόνων προσέλε-

βόν τινας. ἐκ δὲ τούτου ἐπεχείρησαν καὶ τὰς τῆς Μα-
κεδονίας πόλεις ἐλευθεροῦν ἀπὸ Ἀμύντου τοῦ Μακε-
δόνων βασιλέως. ἐπεὶ δὲ εἰσήκουσαν αἱ ἐγγύτατα αὐ- 13
τῶν, ταχὺ καὶ ἐπὶ τὰς πόρρω καὶ μείζους ἐπορεύοντο·
καὶ κατελίπομεν ἡμεῖς ἔχοντας ἤδη ἄλλας τε πολλὰς
καὶ Πέλλαν, ἥπερ μεγίστη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων·
καὶ Ἀμύνταν δὲ ἡσθάνομεθα ἀποχωροῦντά τε ἐκ τῶν
πόλεων καὶ ὅσον οὐκ ἐκπεπτακότα ἤδη ἐκ πάσης Μα-
κεδονίας. πέμψαντες δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς Ἀπολ-
λωνιάτας οἱ Ὀλύμπιοι προεῖπον ἡμῖν ὅτι εἰ μὴ παρεσεί-
μεθα συστρατευόμενοι, ἐκείνοι ἐφ' ἡμᾶς λοιεν. ἡμεῖς 14
δὲ, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλόμεθα μὲν τοῖς πα-
τρίοις νόμοις χρῆσθαι καὶ αὐτοπολιτεῖν εἶναι· εἰ μὲντοι
μὴ βοηθήσει τις, ἀνάγκη καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνε-
σθαι. καίτοι νῦν γ' ἤδη αὐτοῖς εἰσὶν ὀπίται μὲν οὐκ
ἐλάττους ὀτακοσίων, πελτασταὶ δὲ πολὺ πλείους ἢ το-
σοῦτοι· ἱππεῖς γε μὲντοι, ἐὰν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γε-
νώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι. κατελίπομεν δὲ καὶ 15
Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. ἠκού-
μεν δὲ ὡς καὶ αὐτοῖς Ὀλυμπίοις ἐψηφισμένον εἶη συμ-
πέμπειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περὶ συμμα-
χίας. καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε
Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων ἰσχύι, ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως μὴ
οὐκ ἐτι εὐμεταχειρίστα ἔσται ἐκείνα ὑμῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ
Ποτίδαιαν ἔχουσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης οὐ-
σαν, νομίζετε καὶ τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις ὑπηκόους
ἔσεσθαι αὐτῶν. τεκμήριον δ' ἔτι ἔστω ὑμῖν καὶ τοῦτο
ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφόβηται· μάλιστα γὰρ
μισοῦσαι τοὺς Ὀλυμπίους ὅμως οὐκ ἐτόλμησαν μεθ'
ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδασκόμεναι ταῦτα. ἐννοήσατε 16
δὲ καὶ τόδε, πᾶς εἰδὸς ὑμᾶς τῆς μὲν Βοιωτίας ἐπιμε-
ληθῆναι ὅπως μὴ καθ' ἑνὲν εἶη, πολὺ δὲ μείζονος ἀθροί-

- ξομένης δυνάμεως ἀμελήσαι, καὶ ταύτης οὐ κατὰ γῆν μόνου, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν ἰσχυρᾶς γιγνομένης. τί γὰρ δὴ καὶ ἐμποδῶν, ὅπου ξύλα μὲν ναυπηγήσιμα ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἐστὶ, χρημάτων δὲ πρόσοδοι ἐκ πολλῶν μὲν λιμένων, πολλῶν δ' ἐμπορίων, πολυανθρω-
 17 πία γε μὴν διὰ τὴν πολυσιτίαν ὑπάρχει; ἀλλὰ μὴν καὶ γείτονές γ' εἰσὶν αὐτοῖς Θυρῆες οἱ ἀβασίλευτοι, οἱ θε-
 ραπεύουσι μὲν καὶ νῦν ἤδη τοὺς Ὀλυνθίους· εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνοις ἔσονται, πολλὴ καὶ αὕτη δύναμις προσγένοιτο ἂν αὐτοῖς. τούτων μὴν ἀκολουθοῦντων καὶ τὰ ἐν τῷ Παργαίῳ χρύσεια χεῖρα ἂν αὐτοῖς ἤδη ὀρέγοι. καὶ τού-
 18 θίων δὴ μὴ μυριόλεκτόν ἐστι. τό γε μὴν φρονήμα αὐ-
 τῶν τί ἂν τις λέγοι; καὶ γὰρ ὁ θεὸς Ἰσως ἐποίησεν ἅμα τῷ δύνασθαι καὶ τὰ φρονήματα αὐξέσθαι τῶν ἀνθρώ-
 πων. ἡμεῖς μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ σύμμαχοι, ἐξαγγέλλομεν ὅτι τάκει οὕτως ἔχει· ὑμεῖς δὲ βουλευέσθε, εἰ δοκεῖ ἄξια ἐπιμελείας εἶναι. δεῖ γε μὴν ὑμᾶς καὶ τόδε εἶδέναι, ὡς ἦν εἰρηκάμεν δύναμιν μεγά-
 λην οὔσαν, οὐπω δυσπάλαιστός ἐστιν· αἱ γὰρ ἄκου-
 19 σαι τῶν πόλεων τῆς πολιτείας κοινωνοῦσαι, αὐταί, ἂν
 τι ἴδωσιν ἀντίπαλον, ταχὺ ἀποστήσονται· εἰ μὲντοι συγκλεισθήσονται ταῖς τε ἐπιγαμίαις καὶ ἐγκτήσεσι παρ' ἀλλήλοις, ἃς ἐψηφισμένοι εἰσὶ, καὶ γνώσονται ὅτι μετὰ τῶν κρατούντων ἔπεσθαι κερδαλέον ἐστίν, ὥσπερ Ἀρκάδες, ὅταν μεθ' ὑμῶν ἴωσι, τὰ τε αὐτῶν σώζουσι καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάξουσιν, Ἰσως οὐκέθ' ὁμοίως εὖλυτα ἔσται.
 20 Λεχθέντων δὲ τούτων ἐδίδωσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς συμμαχοῖς λόγον καὶ ἐκέλευον συμβουλευεῖν ὅτι γινώσκει τις ἄριστον τῇ Πελοποννήσῳ τε καὶ τοῖς συμμαχοῖς. ἐκ τούτου μὲντοι πολλοὶ μὲν συνηγόρουν

στρατιὰν ποιεῖν, μάλιστα δὲ οἱ βουλόμενοι χαρίζεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ ἔδοξε πέμπειν τὸ εἰς τοὺς μυ-
 21 ρίους σύνταγμα ἐκάστην πόλιν. λόγοι δὲ ἐγένοντο ἀρ-
 γυρίον τε ἀντ' ἀνδρῶν ἐξεῖναι διδόναι τῇ βουλομένη τῶν πόλεων, τριάβολον Αἰγυναῖον κατ' ἄνδρα, ἰππέας τε εἴ τις παρέχοι, ἀντὶ τεττάρων ὀπλιτῶν τὸν μισθὸν τῷ ἰππεῖ δίδοσθαι· εἰ δὲ τις τῶν πόλεων ἐκλίποι τὴν
 22 στρατιάν, ἐξεῖναι Λακεδαιμονίοις ἐπιζημιούν στα-
 τῆρι κατὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἡμέρας. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν,
 23 ἀναστάντες οἱ Ἀκάνθιοι πάλιν ἐδίδασκον ὡς ταῦτα καλὰ μὲν εἴη τὰ ψηφίσματα, οὐ μὲντοι δύνατὰ ταχὺ περᾶνθῆναι. βέλτιον οὖν ἔφασαν εἶναι, ἐν ᾧ αὕτη ἡ παρασκευὴ ἀθροίζοιτο, ὡς τάχιστα ἄνδρα ἐξελεθεῖν ἄρ-
 χοντα καὶ δύναμιν ἐκ Λακεδαιμόνος τε, ὅση ἂν ταχὺ ἐξέλθοι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων· τούτου γὰρ γενο-
 μένου τὰς τε οὐπω προσκεχωρηκίας πόλεις στήναι ἂν καὶ τὰς βεβιασμένας ἦττον ἂν συμμαχεῖν. δοξάντων
 24 δὲ καὶ τούτων ἐκπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Εὐδαμί-
 δαν, καὶ σὺν αὐτῷ νεοθαμάδεις τε καὶ τῶν περιοίκων καὶ τῶν Σκιριτῶν ἄνδρας ὡς δισχιλίους. ὁ μὲντοι Εὐδαμίδας ἐξῶν Φοιβίδαν τὸν ἀδελφὸν ἐδεήθη τῶν ἐφόρων τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἑαυτῷ προστε-
 ταγμένων ἀθροίσαντα μετεῖναι· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὰπὶ Θυράκης χωρία, ταῖς μὲν δεομέναις τῶν πό-
 λεων φρουροὺς ἔπεμπε, Ποτίδαιαν δὲ καὶ προσέλαβεν ἐκοῦσαν, σύμμαχον ἤδη ἐκείνων οὔσαν, καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει ὥσπερ εἰκὸς τὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν.

Ὁ δὲ Φοιβίδας, ἐπεὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ οἱ ὑπολει-
 25 φθέντες τοῦ Εὐδαμίδου, λαβὼν αὐτοὺς ἐπορεύετο. ὡς δ' ἐγένοντο ἐν Θήβαις, ἐστρατοπεδεύσαντο μὲν ἕξω τῆς πόλεως περὶ τὸ γυμνάσιον· στασιαζόντων δὲ τῶν Θη-
 Xenoph. Hist. Gr. 11

βαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν ἐτύγχανον Ἰσμηνίας τε καὶ
 Λεοντιάδης, διάφοροι δὲ ὄντες ἀλλήλους καὶ ἀρχηγὸς
 ἐκάτερος τῶν ἐταιριῶν. ὁ μὲν οὖν Ἰσμηνίας διὰ τὸ μύ-
 σος τῶν Λακεδαιμονίων οὐδὲ ἐπλησίαζε τῷ Φοιβίδᾳ·
 ὁ μὲντοι Λεοντιάδης ἄλλως τε ἐθεράπευεν αὐτόν, καὶ
 26 ἐπεὶ εἰσφικειώθη, ἔλεγε τάδε. "Ἐξεστὶ σοι, ὦ Φοιβίδα,
 τῆδε τῆ ἡμέρᾳ μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι
 ὑπορρήσσει· ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλί-
 ταις, εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τούτου δὲ γε-
 νομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ Λακε-
 27 δαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροισι φίλοις ἔσεσθαι. καί-
 τοι νῦν μὲν, ὡς ὄρας, ἀποκεκήρυκται μηδὲνας μετὰ σοῦ
 στρατεύειν Θηβαίων ἐπ' Ὀλυνθίουσ· ἐὰν δ' ἐγὼ σὺ ταῦ-
 τα μεθ' ἡμῶν πράξῃς, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν
 ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἱππέας συμπέμψομεν· ὥστε πολλῇ
 δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἐν ᾧ μέλλει ἐκεῖνος
 "Ὀλυνθον καταστρέφεσθαι, σὺ κατεστραμμένος ἔσει·
 28 Θήβας, πολὺ μείζω πόλιν Ὀλυνθου. ἀκούσας δὲ ταῦτα
 ὁ Φοιβίδας ἀνεκουφίσθη· καὶ γὰρ ἦν τοῦ λαμπρόν τι
 ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦ ζῆν ἐραστής, οὐ μὲντοι
 λογιστικὸς γε οὐδὲ πάνυ φρόνιμος ἐδόκει εἶναι. ἐπεὶ
 δὲ ὠμολόγησε ταῦτα, προορμήσασθαι μὲν αὐτὸν ἐκέλευ-
 σεν, ὥσπερ συνεσκευασμένος ἦν εἰς τὸ ἀπιέναι· ἠνίκα
 δ' ἂν ἦ καιρὸς, πρὸς σὲ ἦξω ἐγὼ, ἔφη ὁ Λεοντιάδης,
 29 καὶ αὐτὸς σοι ἡγήσομαι. ἐν ᾧ δὲ ἡ μὲν βουλή ἐκάθητο
 ἐν τῇ ἐν ἀγορᾷ στοᾷ διὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ
 Καδμείᾳ θεσμοφοριάζειν, θέρους δὲ ὄντος καὶ μεσημ-
 βρίας πλείστη ἦν ἐρημία ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τούτῳ προσ-
 λάσας ἐφ' ἵππου ὁ Λεοντιάδης ἀποστρέφει τε τὸν Φοι-
 βίδαν καὶ ἡγεῖται εὐθύς εἰς τὴν ἀκρόπολιν. καταστή-
 σας δ' ἐκεῖ τὸν Φοιβίδαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ πα-
 ραδοῖς τὴν βαλανάργραν αὐτῷ τῶν πυλῶν, καὶ εἰπὼν

μηδὲνα παριέναι εἰς τὴν ἀκρόπολιν ὄντινα μὴ αὐτὸς
 κελεύοι, εὐθύς ἐπορεύετο πρὸς τὴν βουλήν. ἔλθων δὲ
 εἶπε τάδε. "Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες, Λακεδαιμόνιοι κατέ- 30
 χουσι τὴν ἀκρόπολιν, μηδὲν ἀθυμεῖτε· οὐδενὶ γὰρ φασί
 πολέμιοι ἦμεν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ· ἐγὼ δὲ τοῦ νό-
 μου κελεύοντος ἐξεῖναι πολεμάσθω λαβεῖν, εἴ τις δοκεῖ
 ἄξια θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τουτοῦ Ἰσμηνίαν, ὡς
 πολεμοποιοῦντα. καὶ ὑμεῖς δὲ οἱ λοχαγοὶ τε καὶ οἱ μετὰ
 τούτων τεταγμένοι, ἀνίστασθε, καὶ λαβόντες ἀπαγά-
 γετε τοῦτον ἐνθα εἰρηται. οἱ μὲν δὴ εἰδότες τὸ πρᾶ- 31
 γμα παρήσαν τε καὶ ἐπέιδοντο καὶ συνελάμβανον· τῶν
 δὲ μὴ εἰδόντων, ἐναντιῶν δὲ ὄντων τοῖς περὶ Λεοντιά-
 δην, οἱ μὲν ἐφυγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως, δεισαντες
 μὴ ἀποθάνοιεν· οἱ δὲ καὶ οἴκαδε πρῶτον ἀπεχώρησαν·
 ἐπεὶ δὲ εἰργμένον τὸν Ἰσμηνίαν ἦσθοντο ἐν τῇ Κα-
 δμείᾳ, τότε δὴ ἀπεχώρησαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ταῦτα
 γιγνώσκοντες Ἀνδροκλείδα τε καὶ Ἰσμηνία μάλιστα
 τριακόσιοι. ὡς δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πολεμάσθω μὲν 32
 ἀντὶ Ἰσμηνίου ἄλλον εἶλοντο, ὁ δὲ Λεοντιάδης εὐθύς
 εἰς Λακεδαίμονα ἐπορεύετο. ἠῦρε δ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐφό-
 ρους καὶ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος χαλεπῶς ἔχοντας τῷ
 Φοιβίδᾳ, ὅτι οὐ προσταχθέντα ὑπὸ τῆς πόλεως ταῦτα
 ἐπεπράχει· ὁ μὲντοι Ἀγησίλαος ἔλεγεν ὅτι εἰ μὲν βλα-
 βερὰ τῇ Λακεδαίμονι πεπραχῶς εἴη, δίκαιος εἴη ζη-
 μιῶσθαι· εἰ δὲ ἀγαθὰ, ἀρχαῖον εἶναι νόμιμον ἐξεῖναι
 τὰ τοιαῦτα ἀντοσχεδιάζειν. αὐτὸ οὖν τοῦτ', ἔφη, προσ-
 ἡμει σκοπεῖν, πότερον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστὶ τὰ πεπρα-
 γμένα. ἔπειτα μὲντοι ὁ Λεοντιάδης ἔλθων εἰς τοὺς ἐκ- 33
 κλήτους ἔλεγε τοιαῦτα. "Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὡς μὲν
 πολεμικῶς ὑμῖν εἶχον οἱ Θηβαῖοι, πρὶν τὰ νῦν πεπρα-
 γμένα γενέσθαι, καὶ ὑμεῖς ἐλέγετε· ἐωρᾶτε γὰρ αἰεὶ
 τούτους τοῖς μὲν ὑμετέροισι δυσμενεσὶ φιλικῶς ἔχον-

τας, τοῖς δ' ὑμετέροις φίλοις ἐχθροῦς ὄντας. οὐκ ἐπὶ
 μὲν τὸν ἐν Πειραιεὶ δῆμον, πολεμιάτατον ὄντα ὑμῖν,
 οὐκ ἠθέλησαν συστρατεύειν; Φωκεῦσι δὲ ὅτι ὑμᾶς εὐ-
 34 μενεῖς ὄντας ἐώρων, ἐπεστράτευσεν; ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸς
 Ὀλυνθίους εἰδότες ὑμᾶς πόλεμον ἐκφέροντας συμμα-
 χίαν ἐποιοῦντο, καὶ ὑμεῖς γε τότε μὲν αἰεὶ προσείχετε
 τὸν νοῦν πότε ἀκούσεσθε βιαζομένους αὐτοὺς τὴν
 Βοιωτίαν ὑφ' αὐτοῖς εἶναι· νῦν δ' ἐπεὶ τάδε πέπρακται,
 οὐδὲν ὑμᾶς δεῖ Ὀθηβαίους φοβεῖσθαι· ἀλλ' ἀρκέσει ὑμῖν
 μικρὰ σκυτάλη ὥστ' ἐκείθεν πάντα ὑπηρετεῖσθαι
 ὄσων ἂν δέησθε, ἐν ὧσπερ ἡμεῖς ὑμῶν, οὕτω καὶ
 35 ὑμεῖς ἡμῶν ἐπιμέλησθε. ἀκούουσι ταῦτα τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις ἐδοξε τὴν τε ἀκρόπολιν ὥσπερ κατέλιπτο φυ-
 λάττειν καὶ Ἰσμηνία κρῖσιν ποιῆσαι. ἐκ δὲ τούτου πέμ-
 πουσι δικαστὰς Λακεδαιμονίων μὲν τρεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν
 συμμαχίδων ἓνα ἄφ' ἐκάστης καὶ μικρᾶς καὶ μεγάλης
 πόλεως. ἐπεὶ δὲ συνεκαθίζετο τὸ δικαστήριον, τότε δὴ
 κατηγορεῖτο τοῦ Ἰσμηνίου καὶ ὡς βαρβαρίζοι καὶ ὡς
 ξένος τῷ Πέρσῃ ἐπ' οὐδεὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγενη-
 μένος εἶη καὶ ὡς τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετε-
 ληφῶς εἶη καὶ ὅτι τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχῆς πάσης
 36 ἐκείνός τε καὶ Ἀνδροκλείδας αἰτιώτατοι εἶεν. ὁ δὲ ἀπε-
 λογεῖτο μὲν πρὸς πάντα ταῦτα, οὐ μὲντοι ἔπειθέ γε τὸ
 μὴ οὐ μεγαλοπράγμων τε καὶ κακοπράγμων εἶναι. καὶ
 ἐκείνός μὲν κατεψηφίσθη καὶ ἀποθνήσκει· οἱ δὲ περὶ
 Λεοντιάδην εἶχόν τε τὴν πόλιν καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις
 37 ἔτι πλείω ὑπηρετοῦν ἢ προσετέταττο αὐτοῖς. τούτων
 δὴ πεπραγμένων οἱ Λακεδαιμόνιοι πολὺ δὴ προθυ-
 μότερον τὴν εἰς τὴν Ὀλυνθον στρατίαν συναπέστει-
 λον. καὶ ἐκπέμπουσι Τελευτίαν μὲν ἀρμοστήν, τὴν δ'
 εἰς τοὺς μυρίους σύνταξιν αὐτοῖ τε ἅπαντες συνεξέ-
 πεμπον, καὶ εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις σκυτάλας διέ-

πεμπον, κελεύοντες ἀκολουθεῖν Τελευτία κατὰ τὸ δό-
 γμα τῶν συμμαχῶν. καὶ οἱ τε ἄλλοι προθύμως τῷ Τε-
 λευτίᾳ ὑπηρετοῦν, καὶ γὰρ οὐκ ἀχάριστος ἐδόκει εἶναι
 τοῖς ὑπουργούσι τι, καὶ ἡ τῶν Ὀθηβαίων δὲ πόλις,
 ἄτε καὶ Ἀγησιλάων ὄντος αὐτῷ ἀδελφοῦ, προθύμως
 συνέπεμπε καὶ ὀπλίτας καὶ ἱππέας. ὁ δὲ σπεύδων μὲν 38
 οὐ μάλα ἐπορεύετο, ἐπιμελόμενος δὲ τοῦ τε μὴ ἀδι-
 κῶν τοὺς φίλους πορεύεσθαι καὶ τοῦ ὡς πλείστην δύ-
 ναμιν ἀθροῖζειν. προῖπεμπε δὲ καὶ πρὸς Ἀμύνταν, καὶ
 ἤξιον αὐτὸν καὶ ξένους μισθοῦσθαι καὶ τοῖς πλησίον
 βασιλεῦσι χρήματα διδόναι, ὡς συμμαχοῦς εἶναι, εἴπερ
 βούλοιο τὴν ἀρχὴν ἀναλαβεῖν. ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς
 Δέρσαν τὸν Ἑλιμίας ἄρχοντα, διδάσκων ὅτι οἱ Ὀλύν-
 θιοι κατεστραμμένοι τὴν μείζω δύναμιν Μακεδονίας
 εἶεν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι τὴν ἐλάττω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς
 παύσει τῆς ὕβρεως. ταῦτα δὲ ποιῶν, μάλα πολλὴν 39
 ἔχων στρατίαν ἀφίκετο εἰς τὴν ἑαυτῶν συμμαχίδα. ἐπεὶ
 δ' ἦλθεν εἰς τὴν Ποτίδαιαν, ἐκείθεν συνταξάμενος ἐπο-
 ρεύετο εἰς τὴν πολεμίαν. καὶ πρὸς μὲν τὴν πόλιν ἰδὼν
 οὐτ' ἕκαεν οὐτ' ἔκοπτε, νομίζων, εἰ τι ποιήσειε τού-
 των, ἐμποδῶν ἂν αὐτῷ πάντα γίνεσθαι καὶ προσιόντι
 καὶ ἀπιόντι· ὁπότε δὲ ἀναχωροῖ ἀπὸ τῆς πόλεως, τό-
 τε ὀρθῶς ἔχειν κόπτοντα τὰ δένδρα ἐμποδῶν καταβάλ-
 λειν, εἰ τις ὀπισθεν ἐπίοι. ὡς δὲ ἀπείχεν ἀπὸ τῆς πό- 40
 λεως οὐδὲ δέκα στάδια, ἔθετο τὰ ὄπλα, εὐώνυμον μὲν
 αὐτὸς ἔχων, οὕτω γὰρ συνέβαινε αὐτῷ κατὰ τὰς πύ-
 λας ἰέναι ἢ ἐξῆσαν οἱ πολέμιοι, ἢ δ' ἄλλη φάλαγξ
 τῶν συμμαχῶν ἀπετέτατο πρὸς τὸ δεξιόν. καὶ τῶν ἱπ-
 πέων δὲ τοὺς μὲν Λάκωνας καὶ τοὺς Ὀθηβαίους καὶ
 ὄσοι τῶν Μακεδόνων παρήσαν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἐτάξατο,
 παρὰ δὲ αὐτῷ εἶχε Δέρσαν τε καὶ τοὺς ἐκείνου ἱππέας
 ὡς εἰς τετρακοσίους διὰ τε τὸ ἄγασθαι τοῦτο τὸ ἱπ-

πικόν καὶ διὰ τὸ θεραπεύειν τὸν Δέρδα, ὡς ἠδόμενος
 41 παρεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πολέμοι ἐλθόντες ἀντιπαρετά-
 ξαντο ὑπὸ τῷ τείχει, συσπειραθέντες αὐτῶν οἱ ἱππεῖς
 ἐμβάλλουσι κατὰ τοὺς Λάκωνας καὶ Βοιωτοὺς. καὶ
 Πολύχαρμόν τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἵππαρχον καταβάλ-
 λουσιν ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ κείμενον πάμπολλα κατέρω-
 σαν, καὶ ἄλλους ἀπέκτειναν, καὶ τέλος τρέπονται ἐπὶ τῷ
 δεξιῷ κέρατι τὸ ἱππικόν. φευγόντων δὲ τῶν ἱππέων
 ἐνέκλινε καὶ τὸ ἐχόμενον πεζὸν αὐτῶν, καὶ ὄλον δ' ἂν
 ἐκινδύνευσεν ἠττηθῆναι τὸ στράτευμα, εἰ μὴ Δέρδας
 ἔχων τὸ ἑαυτοῦ ἱππικόν εὐθύς πρὸς τὰς πύλας τῶν
 Ὀλυνθίων ἤλασεν. ἐπήει δὲ καὶ ὁ Τελευτίας σὺν τοῖς
 42 περὶ αὐτὸν ἐν τάξει. ὡς δὲ ταῦτα ἤσθοντο οἱ Ὀλυνθιοὶ
 ἱππεῖς, δείσαντες μὴ ἀποκλεισθῆειν τῶν πυλῶν, ἀνα-
 στρέψαντες ἀπεχώρουν πολλῇ σπουδῇ. ἐνθα δὴ ὁ
 Δέρδας παρελαύνοντας παμπόλλους [ἱππέας] αὐτῶν
 ἀπέκτεινε. ἀπεχώρησαν δὲ καὶ οἱ πεζοὶ τῶν Ὀλυν-
 θίων εἰς τὴν πόλιν· οὐ μέντοι πολλοὶ αὐτῶν ἀπέθα-
 43 νον, ἅτε ἐγγὺς τοῦ τείχους ὄντος. ἐπεὶ δὲ τροπαιὸν
 τε ἐστάθη καὶ ἡ νίκη αὐτῇ τῷ Τελευτίᾳ ἐγεγένητο,
 ἀπιῶν δὴ ἔκοπτε τὰ δένδρα. καὶ τοῦτο μὲν στρα-
 τευσάμενος τὸ θέρος διῆκε καὶ τὸ Μακεδονικὸν
 στράτευμα καὶ τὸ τοῦ Δέρδα· πολλάκις μέντοι καὶ
 οἱ Ὀλυνθιοὶ καταθέοντες εἰς τὰς τῶν Λακεδαιμο-
 νίων συμμαχίδας πόλεις ἐλεηλάτουν καὶ ἀνδρας ἀπε-
 κτίνον.

III. ^{a.c.} 381. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαινομένῳ οἱ μὲν Ὀλυνθιοὶ ἱπ-
 πεῖς ὄντες ὡς ἑξακόσιοι κατεδεδραμήκεσαν εἰς τὴν
 Ἀπολλωνίαν ἄμα μεσημβρία καὶ διεσπαρμένοι ἐλεηλά-
 τουν· ὁ δὲ Δέρδας ἐτύγχανε ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφιγμέ-
 νος μετὰ τῶν ἱππέων τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἀριστοποιούμε-
 νος ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ. ὡς δ' εἶδε τὴν καταδρομὴν, ἤσυ-

χίαν εἶχε, τοὺς δ' ἵππους ἐνεσκευασμένους καὶ
 τοὺς ἀμβάτας ἐξωπλισμένους ἔχων. ἐπειδὴ δὲ κατα-
 φρονητικῶς οἱ Ὀλυνθιοὶ καὶ εἰς τὸ προύστειον καὶ εἰς
 αὐτὰς τὰς πύλας ἤλαννον, τότε δὴ συντεταγμένους
 ἔχων ἐξελαύνει. οἱ δὲ ὡς εἶδον, εἰς φρυγὴν ὄρμησαν. ὁ 2
 δ' ὡς ἄπαξ ἐτρέψατο, οὐκ ἀνήκεν ἐνενήκοντα στάδια
 διώκων καὶ ἀποκτινύς, ἕως πρὸς αὐτὸ κατεδίωξε τῶν
 Ὀλυνθίων τὸ τεῖχος. καὶ ἐλέγετο ὁ Δέρδας ἀποκτεῖναι
 ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ περὶ ὄγδοήκοντα ἱππέας. καὶ ἀπὸ
 τούτου τειχήρεις τε μᾶλλον ἦσαν οἱ πολέμοι καὶ τῆς χω-
 ρας ὀλίγην παντελῶς εἰργάζοντο. προϊόντος δὲ τοῦ 3
 χρόνου, καὶ τοῦ Τελευτίου ἐστρατευμένου πρὸς τὴν
 τῶν Ὀλυνθίων πόλιν, ὡς εἰ τι δένδρον ὑπόλοιπον εἶη
 ἢ τι εἰργασμένον τοῖς πολεμοῖς, φθείροι, ἐξελεθόντες
 οἱ Ὀλυνθιοὶ ἱππεῖς ἡσυχῇ πορευόμενοι διεβήσαν τὸν
 παρὰ τὴν πόλιν ῥέοντα ποταμόν, καὶ ἐπορεύοντο
 πρὸς τὸ ἐναντίον στράτευμα. ὡς δ' εἶδεν ὁ Τε-
 λευτίας, ἀρνακῆσας τῇ τόλμῃ αὐτῶν εὐθύς Τλη-
 μονίδαν τὸν τῶν πελταστῶν ἄρχοντα δρόμῳ φέρεσθαι
 εἰς αὐτοὺς ἐκέλευσεν. οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ ὡς εἶδον προ- 4
 θέοντας τοὺς πελταστάς, ἀναστρέψαντες ἀπεχώρουν
 ἡσυχῇ, καὶ διεβήσαν πάλιν τὸν ποταμόν. οἱ δ' ἠκο-
 λούθουν μάλα θρασέως, καὶ ὡς φεύγουσι διώζοντες
 ἐπιδιέβαινον. ἐνθα δὴ οἱ Ὀλυνθιοὶ ἱππεῖς, ἠνίκα ἔτι
 εὐχέλρωτοι αὐτοῖς ἐδόκουν εἶναι οἱ διαβεβηκότες, ἀνα-
 στρέψαντες ἐμβάλλουσιν αὐτοῖς, καὶ αὐτὸν τε ἀπέκτει-
 ναν τὸν Τλημονίδα καὶ τῶν ἄλλων πλείους ἢ ἑκατόν.
 ὁ δὲ Τελευτίας ὡς εἶδε τὸ γιγνόμενον, ὀργισθεὶς, ἀνα- 5
 λαβὼν τὰ ὄπλα ἤγε μὲν ταχὺ τοὺς ὀπλίτας, διώκειν δὲ
 καὶ τοὺς πελταστάς ἐκέλευε καὶ τοὺς ἱππέας καὶ μὴ
 ἀνιέναι. πολλοὶ μὲν οὖν δὴ καὶ ἄλλοι τοῦ καιροῦ
 ἐγγυτέρω τείχους διώξαντες κακῶς ἀπεχώρησαν, καὶ

ἐκείνοι δ' ἐπεὶ ἀπὸ τῶν πύργων ἐβάλλοντο, ἀποχωρεῖν τε ἠναγκάζοντο τεθορυβημένως καὶ προφυλάττεσθαι ὅτ' ἀβέλη. ἐν τούτῳ δὴ οἱ Ὀλύμπιοι ἐπεξελαύνουσι μὲν τοὺς ἰππέας, ἐβοήθουν δὲ καὶ οἱ πελτασταί· τέλος δὲ καὶ οἱ ὀπλίται ἐπεξέθεον, καὶ τεταραγμένη τῇ φάλαγγι προσπίπτουσι. καὶ ὁ μὲν Τελευτίας ἐνταῦθα μαχόμενος ἀποθνήσκει. τούτου δὲ γενομένου εὐθύς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐνέκλιναν, καὶ οὐδείς ἐτι ἴστατο, ἀλλὰ πάντες ἔφρευγον, οἱ μὲν ἐπὶ Σπαρτιάλου, οἱ δὲ ἐπὶ Ἀκάνθου, οἱ δ' εἰς Ἀπολλωνίαν, οἱ πλείστοι δ' εἰς Ποτίδαιαν. ὡς δ' ἄλλος ἄλλη ἔφρευγον, οὕτω καὶ οἱ πολέμιοι ἄλλος ἄλλοσε διώκοντες παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ὅ,τιπερ ὄφελος ἦν τοῦ στρατεύματος.

7 Ἐκ μὲντοι γε τῶν τοιούτων παθῶν ἐγὼ φημι ἀνθρώπους παιδεύεσθαι μάλιστα μὲν οὖν ὡς οὐδ' οἰκίας χορῆ ὄργῃ κολάζειν· πολλάκις γὰρ καὶ δεσπότηαι ὀργιζόμενοι μείζω κακὰ ἔπαθον ἢ ἐποίησαν· ἀτὰρ ἀντιπάλοις τὸ μετ' ὄργῆς ἀλλὰ μὴ γνώμῃ προσφέρεσθαι ὅλον ἀμάρτημα. ἢ μὲν γὰρ ὄργῃ ἀπρονόητον, ἢ δὲ γνώμῃ σκοπεῖ οὐδὲν ἦττον μὴ τι πάθη ἢ ὅπως βλάβῃ τι τοὺς πολεμίους.

8 Τοῖς δ' οὖν Λακεδαιμονίοις, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πρᾶγμα, βουλευομένοις ἐδόκει οὐ φανύλην πεμπτέον δύναμιν εἶναι, ὅπως τὸ τε φρόνημα τῶν νενικηκότων κατασβεσθεῖη καὶ μὴ μάτην τὰ πεποιημένα γένοιτο. οὕτω δὲ γνώντες ἡγεμόνα μὲν Ἀγησίπολιν τὸν βασιλέα ἐπέμπουσι, μετ' αὐτοῦ δὲ ὥσπερ Ἀγησίλου εἰς τὴν

9 Ἀσίαν τριάκοντα Σπαρτιατῶν. πολλοὶ δὲ αὐτῷ καὶ τῶν περιοίκων ἐθελονταὶ καλοὶ ἀγαθοὶ ἠκολούθουν, καὶ ξένοι τῶν τροφίμων καλουμένων, καὶ νόθοι τῶν Σπαρτιατῶν, μάλα εὐειδείς τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει

καλῶν οὐκ ἄπειροι. συνεστρατεύοντο δὲ καὶ ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων ἐθελονταί, καὶ Θετταλῶν γε ἰππεῖς, γνωσθῆναι τῷ Ἀγησίπολιδι βουλόμενοι, καὶ Ἀμύντας δὲ καὶ Δέρδας ἐτι προθυμότερον ἢ πρόσθεν. Ἀγησίπολις μὲν δὴ ταῦτα πράττων ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ὀλυμπόν.

Ἡ δὲ τῶν Φλιασίων πόλις, ἐπαινεθεῖσα μὲν ὑπὸ 10 τοῦ Ἀγησίπολιδος ὅτι πολλὰ καὶ ταχέως αὐτῷ χορήματα εἰς τὴν στρατιάν ἐδοσαν, νομίζουσα δ' ἔξω ὄντος Ἀγησίπολιδος οὐκ ἂν ἐξελεῖν ἐπ' αὐτοὺς Ἀγησίλου, οὐδ' ἂν γενέσθαι ὥστε ἅμα ἀμφοτέροισι τοὺς βασιλέας ἔξω Σπάρτης εἶναι, θρασέως οὐδὲν τῶν δικαίων ἐποιούν τοῖς κατεληλυθόσι. οἱ μὲν γὰρ δὴ φυνγάδες ἤξιουν τὰ ἀμφίλογα ἐν ἴσῳ δικαστηρίῳ κρίνεσθαι· οἱ δὲ ἠνάγκαζον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διαδικάζεσθαι. λεγόντων δὲ τῶν κατεληλυθότων καὶ τίς αὐτῇ δίκη εἴη ὅπου αὐτοὶ οἱ ἀδικοῦντες δικάζουεν, οὐδὲν εἰσήκουον. ἐκ τοῦ- 11 του μὲντοι ἔρχονται εἰς Λακεδαίμονα οἱ κατελθόντες κατηγορήσοντες τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν οἰκοθεν συνηκολούθουν, λέγοντες ὅτι πολλοῖς καὶ τῶν πολιτῶν οὐ δοκοῖεν δίκαια πάσχειν. ἀγανακτήσασα δὲ τούτοις τῶν Φλιασίων ἡ πόλις ἐξημίωσε πάντας ὅσοι μὴ πεμπούσης τῆς πόλεως ἦλθον εἰς Λακεδαίμονα. οἱ δὲ ξη- 12 μιωθέντες οἴκαδε μὲν ὤκνουσι ἀπιέναι, μένουτες δ' ἐδίδασκον ὡς οὗτοι μὲν εἴησαν οἱ βιαζόμενοι ταῦτα, οἵπερ σφᾶς τε ἐξέβαλον καὶ Λακεδαιμονίους ἀπέκλεισαν, οὗτοι δὲ οἱ προιάμενοι τε τὰ σφέτερα καὶ βιαζόμενοι μὴ ἀποδιδόναι, οὗτοι δὲ καὶ νῦν διαπεπραγμένοι εἰσι ζημιωθῆναι σφᾶς αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐλθόντας, ὅπως τοῦ λοιποῦ μηδεὶς τολμῶν ἰέναι δηλώσων τὰ ἐν τῇ πόλει γιγνόμενα. τῷ δ' ὄντι ὑβρίζειν δοκούντων 13 τῶν Φλιασίων φρουρὰν φαίνουσι ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἔφο-

ροι. ἦν δὲ οὐδὲ τῷ Ἀγησίλαῳ ἀχθομένῳ ταῦτα· καὶ γὰρ τῷ μὲν πατρὶ αὐτοῦ Ἀρχιδάμῳ ξένοι ἦσαν οἱ περὶ Ποδάνεμον, καὶ τότε τῶν κατεληλυθότων ἦσαν· αὐτῷ
 14 δὲ οἱ ἀμφὶ Προκλέα τὸν Ἴππουῖκου. ὡς δὲ τῶν διαβατηρίων γενομένων οὐκ ἔμελλεν, ἀλλ' ἐπορεύετο, πολλὰ πρεσβείαι ἀπήντων καὶ χορήματα ἐδίδουσαν, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐχ ἵνα ἀδικοῖη, στρα-
 15 τεύοιτο, ἀλλ' ὅπως τοῖς ἀδικουμένοις βοηθήσειεν. οἱ δὲ τελευτώντες πάντα ἐφασκον ποιήσειν, ἐδέοντο τε μὴ ἐμβάλλειν. ὁ δὲ πάλιν ἔλεγεν ὡς οὐκ ἂν πιστεύσειε λόγοις, καὶ γὰρ τὸ πρότερον ψεύσασθαι αὐτούς, ἀλλ' ἔργον τινὸς πιστοῦ δεῖν εἶρη. ἐρωτώμενος δὲ καὶ τί τοῦτ' ἂν εἴη; πάλιν ἀπεκρίνατο, Ὅπερ καὶ πρόσθεν, εἶρη, ποιήσαντες οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν ἠδικήθητε. τοῦτο δὲ
 16 ἦν τὴν ἀκρόπολιν παραδοῦναι. οὐκ ἐθέλοντων δὲ αὐ-
 180. τῶν τοῦτο ποιεῖν, ἐνέβαλέ τε εἰς τὴν χώραν καὶ ταχὺ περικτειχίσας ἐπολιόρκει αὐτούς. πολλῶν δὲ λεγόντων Λακεδαιμονίων ὡς ὀλίγων ἔνεκει ἀνθρώπων πόλε· ἀπεχθάνοντο πλέον πεντακισχιλίων ἀνδρῶν· καὶ γὰρ δὴ ὅπως τοῦτ' ἐνδηλον εἴη, οἱ Φλιάσιοι ἐν τῷ φανερωθῆ τοῖς ἔξω ἠκκλησίαζον· ὁ μὲντοι Ἀγησίλαος πρὸς τοῦτο
 17 ἀντεμηχανήσατο. ὁπότε γὰρ ἐξίοιεν ἢ διὰ φιλίαν ἢ διὰ συγγένειαν τῶν φυγάδων, ἐδίδασκε συσσίτια τε αὐτῶν κατασκευάζειν καὶ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἱκανὸν διδόναι, ὁπόσοι γυμνάζεσθαι ἐθέλοιεν· καὶ ὄπλα δὲ ἐκπορίζειν ἅπασιν τούτοις διεκελεύετο, καὶ μὴ ὀκνεῖν εἰς ταῦτα χορήματα δανείζεσθαι. οἱ δὲ ταῦτα ὑπηρετοῦντες ἀπέδειξαν πλείους χιλίων ἀνδρῶν ἄριστα μὲν τὰ σώματα ἔχοντας, εὐτάκτους δὲ καὶ εὐοπλοτάτους· ὥστε τελευτώντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγον ὡς τοιοῦτων δέοντο συστρατιωτῶν.
 18 Καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ περὶ ταῦτα ἦν. ὁ δὲ Ἀγη-

σιπολις εὐθύς ἐκ τῆς Μακεδονίας προσίων ἔθετο πρὸς τῇ πόλει τῶν Ὀλυνθίων τὰ ὄπλα. ἐπεὶ δὲ οὐδεις ἀντι-
 ἐξῆι αὐτῷ, τότε τῆς Ὀλυνθίας εἴ τι ὑπόλοιπον ἦν ἐδήου καὶ εἰς τὰς συμμαχίδας ἰὼν αὐτῶν ἐφθιρε τὸν σίτου· Τορῶννη δὲ καὶ προσβαλὼν εἴλε κατά κράτος· ἐν δὲ τούτοις ὄντα κατὰ θέρους ἀκμὴν καῦμα πυρι-
 19 φλεγὲς λαμβάνει αὐτόν. ὡς δὲ πρόσθεν ἐσοκότε τὸ ἐν Ἀφύτει τοῦ Διονύσου ἱερὸν ἔρωσ αὐτὸν τότε ἔσχε τῶν τε σκιερῶν σκηνωμάτων καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ ψυχρῶν ὑδάτων. ἐκομισθῆ μὲν οὖν ἐκεῖσε ἔτι ζῶν, ὅμως μὲντοι ἐβδόματος ἀφ' οὗ ἔκαμην ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἐτελεύτησε. καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐν μέλιτι τεθεῖς καὶ κομισθεὶς οἴκαδε ἐτυχε τῆς βασιλικῆς κατῶς.

Ἀγησίλαος δὲ τοῦτο ἀκούσας οὐχ ἦ τις ἂν ᾤετο ²⁰ ἐφήσθη ὡς ἀντιπάλῳ, ἀλλὰ καὶ ἐδάκρυσε καὶ ἐπόθησε τὴν συνοουσίαν. συσκηνοῦσι μὲν γὰρ δὴ βασιλεῖς ἐν τῷ αὐτῷ, ὅταν οἴκοι ᾤσιν· ὁ δὲ Ἀγησίπολις τῷ Ἀγησίλαῳ ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ ἠβητικῶν καὶ θηρευτικῶν καὶ ἰππικῶν καὶ παιδικῶν λόγων μετέχειν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑπηδεῖτο αὐτὸν ἐν τῇ συσκησίᾳ, ὥσπερ εἰκὸς πρεσβύτερον. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι αὐτ' ἐκείνου Πολυβιάδην ἀρμοστὴν ἐπὶ τὴν Ὀλυνθον ἐπέμ-
 20 πουσιν.

Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἤδη μὲν ὑπερέβαλε τὸν χρόνον, ²¹ ὅσου ἐλέγετο ἐν τῷ Φλιοῦντι σίτος εἶναι· τοσοῦτον γὰρ ²¹⁹ ἐγκράτεια γαστρός διαφέρει ὥστε οἱ Φλιάσιοι τὸν ἡμισὺν ψηφισάμενοι σίτου τελεῖν ἢ πρόσθεν, καὶ ποιούντες τοῦτο, τὸν διπλάσιον τοῦ εἰκότος χρόνον πολιορκούμενοι διήρκεσαν. καὶ τόλμα δὲ ἀτολμίας ἔσθ' ὅτε ²² τοσοῦτον διαφέρει ὥστε Δελφίων τις, λαμπρὸς δοκῶν εἶναι, λαβὼν πρὸς αὐτὸν τριακοσίους ἀνδρας Φλιασίων ἱκανὸς μὲν ἦν κωλύειν τοὺς βουλομένους εἰρήνην ποι

εἶσθαι, ἱκανὸς δὲ οἷς ἠπίσκει εἰρξας φυλάττειν, ἐδύνατο δὲ εἰς τε τὰς φυλακὰς ἀναγκάζειν τὸ πλῆθος ἰέναι καὶ τούτους ἐφοδεύων πιστοὺς παρέχεσθαι. πολλὰκις δὲ μεθ' ὧν εἶχε περὶ αὐτὸν καὶ ἐκθέων ἀπέκρουε φύλακας ἄλλοτ' ἄλλη τοῦ περιτετειχισμένου κύκλου. ἐπεὶ μέντοι οἱ ἐπίλεκτοι οὗτοι πάντα τρόπον ζητοῦντες οὐχ ἠῤῥισκον σίτον ἐν τῇ πόλει, ἐκ τούτου δὴ πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἐδέοντο σπείσασθαι πρεσβεία εἰς Λακεδαίμονα ἰούσῃ· δεδόχθαι γὰρ σφίσιιν ἔφασαν ἐπιτρέπειν τοῖς τέλεσι τῶν Λακεδαιμονίων χρῆσασθαι τῇ πόλει ὅ,τι βούλουτο. ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὅτι ἄκυροι αὐτὸν ἐποιοῦν, πέμψας μὲν πρὸς τοὺς οἰκοὶ φίλους διεπράξατο ἑαυτῷ ἐπιτραπήναι τὰ περὶ Φλιοῦντος, ἐσπείσατο δὲ τῇ πρεσβ. χ. φυλακῇ δ' ἐτι ἰσχυροτέρα ἢ πρότερον ἐφύλαττεν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐξίῃ. ὅμως μέντοι ὁ γε Δελφίων καὶ στιγματίας τις μετ' αὐτοῦ, ὅς πολλὰ ὑφείλετο ὄπλα τῶν πολιορκούντων, ἀπέδρασαν νύκτωρ. ἐπεὶ δὲ ἦκον ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπαγγέλλοντες ὅτι ἡ πόλις ἐπιτρέπει Ἀγησίλαῳ διαγνῶναι τὰ ἐν Φλιοῦντι ὅπως αὐτῷ δοκοῖη, Ἀγησίλαος δὴ οὕτως ἔγνω, πεντήκοντα μὲν ἄνδρας τῶν κατεληλυθότων, πεντήκοντα δὲ τῶν οἰκοθεν πρώτου μὲν ἀνακρῖναι ὄντινά τε ζῆν ἐν τῇ πόλει καὶ ὄντινα ἀποθανεῖν δίκαιον εἶη· ἔπειτα δὲ νόμους θεῖναι, καθ' οὓς πολιτεύουσιντο· ἕως δ' ἂν ταῦτα διαπράξωνται, φυλακὴν καὶ μισθὸν τοῖς φρουροῖς ἕξ μηνῶν κατέλιπε. ταῦτα δὲ ποιήσας τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν οἴκαδε ἀπήγαγε. καὶ τὰ μὲν περὶ Φλιοῦντα οὕτως αὐ ἐπετετέλεστο ἐν ὀκτώ μηνσι καὶ ἑνιαυτῷ.

26 Καὶ ὁ Πολυβιάδης δὲ παντάπασι κακῶς ἔχοντας λιμῷ τοὺς Ὀλυνθίους διὰ τὸ μήτ' ἐκ τῆς γῆς λαμβά-

ζειν μήτε κατα θάλατταν εἰσάγεσθαι σίτον αὐτοῖς, ἠνάγκασε πέμψαι εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης. οἱ δ' ἔλθόντες πρέσβεις αὐτοκράτορες συνθήκας ἐποιήσαντο τὸν αὐτὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ φίλον Λακεδαιμονίοις νομίζειν, ἀκολουθεῖν δὲ ὅποι ἂν ἤγῳνται καὶ σύμμαχοι εἶναι. καὶ ὁμόσαντες ταύταις ἐμμενεῖν οὕτως ἀπῆλθον οἴκαδε.

Προκεχωρηκότων δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὥστε 27 Θηβαίους μὲν καὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς παντάπασιν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, Κορινθίους δὲ πιστοτάτους γεγενησθαι, Ἀργεῖους δὲ τεταπεινωσθαι διὰ τὸ μηδὲν ἐτι ὠφελεῖν αὐτοὺς τῶν μηνῶν τὴν ὑποφοράν, Ἀθηναίους δὲ ἠρημῶσθαι, τῶν δ' αὖ συμμάχων κεκολασμένων οἱ δυσμενεῶς εἶχον αὐτοῖς, παντάπασιν ἤδη καλῶς καὶ ἀσφαλῶς ἢ ἀρχῇ ἐδόκει αὐτοῖς κατεσκευασθαι.

Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν καὶ IV. Ἑλληνικὰ καὶ βαρβαρικά, ὡς θεοὶ οὔτε τῶν ἀσεβούντων οὔτε τῶν ἀνόσια ποιούντων ἀμελοῦσι· νῦν γε μὴν λέξω τὰ προκείμενα. Λακεδαιμόνιοι τε γὰρ οἱ ὁμόσαντες αὐτονόμους ἔασειν τὰς πόλεις τὴν ἐν Θήβαις ἀκρόπολιν κατασχόντες ὑπ' αὐτῶν μόνων τῶν ἀδικηθέντων ἐκολάσθησαν, πρώτου οὐδ' ὑφ' ἐνῶν τῶν πώποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες, τοὺς τε τῶν πολιτῶν εἰσαγαγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοὺς καὶ βουληθέντας Λακεδαιμονίοις δουλεύειν τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοὶ τυραννεῖν, τὴν τούτων ἀρχὴν ἐπτά μόνου τῶν φυγόντων ἤρκεσαν καταλύσαι. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο διηγήσομαι.

Ἦν τις Φιλλίδας, ὅς ἐγραμμάτευε τοῖς περὶ 2 Ἀρχίαν πολεμάχοις, καὶ τὰλλα ὑπερέτει, ὡς ἐδόκει, ἄριστα. τούτῳ δ' ἀφιγμένῳ Ἀθήναζε κατὰ πρᾶξιν τινα καὶ πρόσθεν γνώριμος ὧν Μέλων τῶν Ἀθήναζε πε-

φευγόντων Θηβαίων συγγίγνεται, και διαπυθόμενος
 μὲν τὰ περὶ Ἀρχίαν τε τὸν πολεμαρχοῦντα και τὴν
 περὶ Φίλιππον τυραννίδα, γνούς δὲ μισοῦντα αὐτὸν ἔτι
 μᾶλλον αὐτοῦ τὰ οἴκοι, πιστὰ δούς και λαβῶν συνέ-
 3 θετο ὡς δεῖ ἕκαστα γίνεσθαι. ἐκ δὲ τούτου προσλα-
 βῶν ὁ Μέλων ἕξ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους τῶν φευγόν-
 των ξιφίδια ἔχοντας και ἄλλο ὄπλον οὐδέν, ἐρχεται
 πρῶτον μὲν εἰς τὴν χώραν νυκτός· ἔπειτα δὲ ἡμερεῦ-
 σαντες ἐν τινι τόπῳ ἐρήμῳ πρὸς τὰς πύλας ἦλθον, ὡς
 δὴ ἕξ ἀγροῦ ἀπιόντες, ἠνίκαπερ οἱ ἀπὸ τῶν ἐργῶν
 ὀφιαίτατοι. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, διενυκτέ-
 ρευσαν μὲν ἐκείνην τὴν νύκτα παρὰ Χάρωνί τινι, και
 4 τὴν ἐπιούσαν δὲ ἡμέραν διημέρευσαν. ὁ μὲν οὖν Φιλ-
 λίδας τὰ τε ἄλλα ἐπεμελεῖτο τοῖς πολεμάρχοις, ὡς
 Ἀφροδίσια ἄγουσιν ἐπ' ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς, και δὴ και
 γυναικίας πάλαι ὑπισχνόμενος ἄξειν αὐτοῖς τὰς σε-
 μνοτάτας και καλλίστας τῶν ἐν Θήβαις, τότε ἔφη ἄξειν.
 οἱ δὲ, ἦσαν γὰρ τοιοῦτοι, μάλα ἠδέως προσεδέχοντο
 5 νυκτερεύσειν. ἐπεὶ δ' ἐδείπνησάν τε και συμπροθυμου-
 μένου ἐκείνου ταχὺ ἐμεθύσθησαν, πάλαι κελεύοντων
 ἄγειν τὰς ἐταίρας, ἐξελεθῶν ἤγαγε τοὺς περὶ Μέλωνα,
 τρεῖς μὲν στείλας ὡς δεσποίνας, τοὺς δ' ἄλλους ὡς δε-
 6 ραπαίνας. κακείνους μὲν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ταμειῶν
 τοῦ πολεμαρχείου, αὐτὸς δ' εἰσελεθῶν εἶπε τοῖς περὶ
 Ἀρχίαν ὅτι οὐκ ἂν φασιν εἰσελεθῆναι αἱ γυναῖκες, εἰ τις
 τῶν διακόνων ἐνδον ἔσσοιτο. ἐνθεν οἱ μὲν ταχὺ ἐκέ-
 λευον παντας ἐξιέναι, ὁ δὲ Φιλλίδας δούς οἶνον εἰς
 ἐνὸς τῶν διακόνων ἐξέπεμψεν αὐτούς. ἐκ δὲ τούτου
 εἰσῆγαγε τὰς ἐταίρας δὴ, και ἐκάθιζε παρ' ἐκάστῳ.
 ἦν δὲ σύνθημα, ἐπεὶ καθίζοιντο, παίειν εὐθύς ἀνα-
 7 καλυψαμένους. οἱ μὲν δὴ οὕτω λέγουσιν αὐτοὺς ἀπο-
 θανεῖν, οἱ δὲ και ὡς κωμαστὰς εἰσελεθόντας τοὺς ἀμφ.

Μέλωνα ἀποκτεῖναι τοὺς πολεμάρχους. λαβῶν δὲ
 ὁ Φιλλίδας τρεῖς αὐτῶν ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν τοῦ Λεον-
 τιάδου οἰκίαν· κόψας δὲ τὴν θύραν εἶπεν ὅτι παρὰ
 τῶν πολεμάρχων ἀπαγγεῖλαι τι βούλοιοτο. ὁ δὲ ἐτύγ-
 χανε μὲν χωρὶς κατακείμενος ἔτι μετὰ δεῖπνον, και ἡ
 γυνὴ ἐριουργοῦσα παρεκάθητο. ἐκέλευσε δὲ τὸν Φιλ-
 λίδαν πιστὸν νομίζων εἰσιέναι. οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον,
 τὸν μὲν ἀποκτείναντες, τὴν δὲ γυναῖκα φοβήσαντες
 κατεσιάπησαν. ἐξιόντες δὲ εἶπον τὴν θύραν κεκλειῖσθαι·
 εἰ δὲ λήψονται ἀνεφογμένην, ἠπέλλησαν ἀποκτεῖναι
 ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, 8
 λαβῶν δύο ὁ Φιλλίδας τῶν ἀνδρῶν ἦλθε πρὸς τὸ ἀνά-
 κειον, και εἶπε τῷ εἰρημοφύλακι ὅτι ἀνδρα ἄγοι παρὰ
 τῶν πολεμάρχων ὃν εἶρξαι δέοι. ὡς δὲ ἀνέφξε, τοῦ-
 τον μὲν εὐθύς ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ δεσμώτας ἔλυσαν.
 και τούτους μὲν ταχὺ τῶν ἐκ τῆς στοᾶς ὄπλων καθε-
 λόντες ὤπλισαν, και ἀγαρόντες ἐπὶ τὸ Ἀμφεῖον θέσθαι
 ἐκέλευον τὰ ὄπλα. ἐκ δὲ τούτου εὐθύς ἐκήρυττον ἐξιέ- 9
 ναι πάντας Θηβαίους, ἱππέας τε και ὀπλίτας, ὡς τῶν
 τυράννων τεθνεώτων. οἱ δὲ πολῖται, ἕως μὲν νῦν ἦν,
 ἀπιστοῦντες ἠσυχίαν εἶχον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα τ' ἦν και
 φανερόν ἦν τὸ γεγενημένον, ταχὺ δὴ και οἱ ὀπλίται
 και οἱ ἱππεῖς σὺν τοῖς ὄπλοις ἐξεβοήθουν. ἐπεμψαν δ'
 ἱππέας οἱ κατεληλυθότες και ἐπὶ τοὺς πρὸς τοῖς ὄρειοις
 Ἀθηναίων δύο τῶν στρατηγῶν. οἱ δ' εἰδότες τὸ
 πρᾶγμα ἐφ' ὃ ἀπεστάλκεσαν * ὁ μέντοι ἐν τῇ ἀκροπόλει
 ἀρμωστής ἐπεὶ ἦσθετο τὸ νυκτερινὸν κήρυγμα, εὐθύς
 ἐπεμψεν εἰς Πλαταιὰς και Θεσπιάς ἐπὶ βοήθειαν. και
 τοὺς μὲν Πλαταιέας αἰσθόμενοι προσιόντας οἱ τῶν Θη-
 βαίων ἱππεῖς, ἀπαντήσαντες ἀπέκτειναν αὐτῶν πλέον
 ἢ εἴκοσιν· ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον ταῦτα πράξαντες και οἱ
 Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῶν ὄρειων ἤδη παρήσαν, προσέβαλον

- 11 πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ ἐγνώσαν οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει ὄλγιοι ὄντες, τὴν τε προθυμίαν τῶν προσιόντων ἀπάντων ἐώρων, καὶ τῶν κηρυγμάτων μεγάλων γυγνομένων τοῖς πρώτοις ἀναβάσιν, ἐκ τούτων φοβηθέντες εἶπον ὅτι ἀπίοιεν ἂν, εἰ σφίσι ἀσφάλειαν μετὰ τῶν ὀπλων ἀπιούσι διδοῖεν. οἱ δὲ ἄσμενοί τε ἐδόσαν ἅ ἦτονον, καὶ σπεισάμενοι καὶ ὄρκους ὁμόσαντες ἐπὶ τούτοις ἐξέπεμπον. ἐξιόντων μέντοι, ὄσους ἐπέγνωσαν τῶν ἐχθρῶν ὄντας, συλλαμβάνοντες ἀπέκτειναν. ἦσαν δὲ τινες οἱ καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐπιβοηθησάντων ἐξεκλάπησαν καὶ διεσώθησαν. οἱ μέντοι Θηβαῖοι καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀποθανόντων, ὄσοις ἦσαν, λαβόντες ἀπέσφαξαν.
- 13 ³⁷⁸ Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν ἀρμοστήν τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολιν καὶ οὐκ ἀναμείναντα τὴν βοήθειαν ἀπέκτειναν, φρουρὰν δὲ φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. καὶ Ἀγησίλαος μὲν λέγων ὅτι ὑπὲρ τετραράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη, καὶ ὥσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκ ἐστὶ ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἕξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὲ καὶ βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν νόμον ὄντα ἀπεδείκνυ. κάκεινος μὲν δὲ λέγων ταῦτα οὐκ ἐστρατεύετο. οὐ μέντοι τούτου γ' ἔνεκεν κατέμεινεν, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ στρατηγὸς, λέξοιεν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσειε τοῖς τυράννοις, πρᾶγματα τῇ πόλει παρέχοι. εἰα οὖν αὐτοὺς βουλευέσθαι ὁποῖον τι βούλονται περὶ τούτων. οἱ δ' ἐφοροὶ διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἐν Θήβαις σφαγὰς ἐκπεπωκότων, Κλεόμβροτον ἐκπέμπουσιν, πρῶτον τότε ἡγούμενον, μάλα χειωμένος ὄντος. ἦν μὲν οὖν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρίας ἔχων Ἀθηναίων πελταστὰς ἐφύλαττεν. ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιᾶς φέρουσαν. προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περι-

τυγγάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀνακείου λελυμένοις, ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα οὔσι. καὶ τούτους μὲν ἅπαντας, εἰ μὴ τις ἐξέφυγεν, οἱ πελτασταὶ ἀπέκτειναν. αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιᾶς, ἐτι φιλίας οὔσας. ἐπεὶ δὲ εἰς Θεσπιάς ἀφίκετο, 15 ἐκεῖθεν ὁρμηθεὶς εἰς Κυνὸς κεφαλὰς οὔσας Θηβαίων ἐστρατοπεδεύσατο. μείνας δὲ ἐκεῖ περὶ ἑκατάδεκα ἡμέρας ἀπεχώρησε πάλιν εἰς Θεσπιάς. κάκει μὲν ἀρμοστήν κατέλιπε Σφοδρίαν καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων τὸ τρίτον μέρος ἐκάστων. παρέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ χρήματα ὅσα ἐτύγγανεν οἰκοθεν ἔχων, καὶ ἐκέλευσε ξενικὸν προσμισθοῦσθαι. καὶ ὁ μὲν Σφοδρίας ταῦτ' ἐπραττεν. 16 ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν διὰ Κρεύσιος τοὺς μεθ' αὐτοῦ στρατιώτας καὶ μάλα ἀποροῦντας πότερὰ ποτε πόλεμος πρὸς Θηβαίους ἢ εἰρήμη εἶη. ἦγαγε μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν Θηβαίων τὸ στρατεύμα, ἀπῆλθε δὲ ὡς ἐδύνατο ἐλάχιστα κακουργήσας. ἀπίοντι γὰρ μὴν 17 ἄνεμος αὐτῷ ἐξαίσιος ἐπεγένετο, ὃν καὶ οἰωνίζοντό τινες σημαίνειν πρὸ τῶν μελλόντων. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα βίαια ἐποίησεν, ἀτὰρ καὶ ὑπερβάλλοντος αὐτοῦ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκ τῆς Κρεύσιος τὸ καθῆκον ἐπὶ θάλατταν ὕρος πολλοὺς μὲν ὄνους κατεκρήμνισεν αὐτοῖς σκεύεσι, πάμπολλα δὲ ὄπλα ἀφρακασθέντα ἐξέπνευσεν εἰς τὴν θάλατταν. τέλος δὲ πολλοὶ οὐ θυνά- 18 μνοι σὺν τοῖς ὄπλοις πορεύεσθαι, ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ ἄκρου κατέλιπον λίθων ἐμπλήσαντες ὑπῆιαι τὰς ἀσπίδας. καὶ τότε μὲν τῆς Μεγαρικῆς ἐν Αἰγροσθένοις ἐδείπνησαν ὡς ἐδύνατο. τῇ δ' ὑστεραία ἐλθόντες ἐκομίσαντο τὰ ὄπλα. καὶ ἐκ τούτου οἴκαδε ἤδη ἕκαστοι ἀπῆσαν. ἀφῆκε γὰρ αὐτοὺς ὁ Κλεόμβροτος.

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι ὁρῶντες τὴν τῶν Λακεδαι- 19 μוניῶν ῥάμην καὶ ὅτι πόλεμος ἐν Κορίνθῳ οὐκ ἐστὶ ἦν, Xenoph. Hist. Gr. 12

ἀλλ' ἤδη παριόντες τὴν Ἀττικὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλλον, οὕτως ἐφοβοῦντο ὥστε καὶ τὰ δύο στρατηγῶ, ᾧ συνηπιστάσθη τὴν τοῦ Μέλωνος ἐπὶ τοὺς περὶ Λεοντιάδην ἐπανάστασιν, κρινάστας τὸν μὲν ἀπέτειναν, τὸν δ', ἐπεὶ οὐχ ὑπέμεινεν, ἐφυγάδευσαν.

- 20 Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, εἰ μηδέ-
νες ἄλλοι ἢ αὐτοὶ πολεμήσοιεν τοῖς Λακεδαιμόνιοις, τοι-
όνδε εὐρίσκουσι μηχανήματα. πείθουσι τὸν ἐν ταῖς Θε-
σπιαῖς ἀρμοστήν Σφοδρίαν, χρήματα δόντες, ὡς ὑπα-
πτεύετο, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἵν' ἐκπολεμώσῃε
τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τοὺς Λακεδαιμόνιους. κἀκεῖνος
πειθόμενος αὐτοῖς, προσποιησάμενος τὸν Πειραιᾶ κα-
ταλήψασθαι, ὅτι δὴ ἀπύλωτος ἦν, ἤγεν ἐκ τῶν Θε-
σπιαῶν πρῶν δειπνήσαντας τοὺς στρατιώτας, φάσκων
21 πρὸ ἡμέρας κατανύσειν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Θυῖσι δ' αὖ-
τῶ ἡμέρα ἐπεγένετο, καὶ οὐδὲν ἐντεῦθεν ἐποίησεν ὥστε
λαθεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπετράπετο, βοσκήματα διήρπασε
καὶ οἰκίας ἐπόρθησε. τῶν δ' ἐντυχόντων τινὲς τῆς νυ-
κτὸς φεύγοντες εἰς τὸ ἄστρῳ ἀπήγγελλον τοῖς Ἀθη-
ναίοις ὅτι στρατεύμα πάμπολυ προσίοι. οἱ μὲν δὴ ταχὺ
ὀπλισάμενοι καὶ ἰσπεῖς καὶ ὀπλίται ἐν φυλακῇ τῆς πό-
22 λεως ἦσαν. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων καὶ πρέσβεις ἐτύγ-
χανον Ἀθήνησιν ὄντες παρὰ Καλλίᾳ τῶ προξένῳ Ἐτυ-
μοκλῆς τε καὶ Ἀριστόλοχος καὶ Ὁκυλλος· οὗς οἱ Ἀθη-
ναῖοι, ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα ἠγγέλθη, συλλαβόντες ἐφυλατ-
τον, ὡς καὶ τούτους συνεπιβουλεύοντας. οἱ δὲ ἐμπε-
πληγμένοι τε ἦσαν τῶ πράγματι καὶ ἀπελογοῦντο ὡς
οὐκ ἂν ποτε οὕτω μῶροι ἦσαν ὡς εἰ ἤδεσαν καταλαμ-
βανόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῶ ἄστει ἂν ὑποχειρίους
αὐτοὺς παρεῖχον, καὶ ταῦτα παρὰ τῶ προξένῳ, οὐ τά-
23 χιστ' ἂν ἠρώρεθησαν. ἔτι δ' ἔλεγον ὡς εὐδελον καὶ τοῖς
Ἀθηναίοις ἔσοιτο ὅτι οὐδ' ἡ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων

ταῦτα συνήδει. Σφοδρίαν γὰρ εὖ εἶδέναι ἔφασαν ὅτι ἀπολωλότα πέυσοιντο ὑπὸ τῆς πόλεως. κἀκεῖνοι μὲν κριθέντες μηδὲν συνειδέναί ἀφείθησαν. οἱ δ' ἔφοροι 24 ἀνεκάλεσάν τε τὸν Σφοδρίαν καὶ ὑπήγον θανάτου. ἐκεῖνος μέντοι φοβούμενος οὐχ ὑπήκουσεν· ὅμως δὲ καίπερ οὐχ ὑπακούων εἰς τὴν κρίσιν ἀπέφυγε. καὶ πολλοῖς ἔδοξεν αὕτη δὴ ἀδικιάτατα ἐν Λακεδαίμονι ἢ δίκῃ κριθῆναι. ἐγένετο δὲ τοῦτο τὸ αἴτιον.

Ἦν υἱὸς τῶ Σφοδρία Κλεώνυμος, ἡλικίαν τε 25 ἔχων τὴν ἄρτι ἐκ παιδῶν, καὶ ἅμα κάλλιστός τε καὶ εὐδοκίμοτάτος τῶν ἡλικῶν. τούτου δὲ ἐρῶν ἐτύγχανεν Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησίλαου. οἱ μὲν οὖν τοῦ Κλεομβρό-
του φίλοι, ἅτε ἑταῖροι ὄντες τῶ Σφοδρία, ἀπολυτικῶς αὐτοῦ εἶχον, τὸν δὲ γε Ἀγησίλαον καὶ τοὺς ἐκείνου φί-
λους ἐφοβοῦντο, καὶ τοὺς διὰ μέσου δέ· δεινὰ γὰρ ἔδοκει πεπονημένοι. ἐκ τούτου δὲ ὁ μὲν Σφοδρίας εἶπε πρὸς 26 τὸν Κλεώνυμον, Ἔξεστὶ σοι, ὦ υἱέ, σῶσαι τὸν πατέρα, δεηθέντι Ἀρχιδάμου εὐμενῇ Ἀγησίλαον ἐμοὶ εἰς τὴν κρίσιν παρασχεῖν. ὁ δὲ ἀκούσας ἐτόλμησεν ἔλθειν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, καὶ ἔδειτο σωτήρα αὐτῶ τοῦ πατρὸς γενέσθαι. ὁ μὲντοι Ἀρχίδαμος ἰδὼν μὲν τὸν Κλεώνυ- 27 μον κλάοντα συνεδάκρυε παρεστηκώς· ἀκούσας δὲ θεο-
μένου, ἀπεκρίνατο, Ἄλλ', ὦ Κλεώνυμε, ἴσθι μὲν ὅτι ἐγὼ τῶ ἐμῶ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλλὰ κἄν τι βούλωμαι διαπραξάσθαι ἐν τῇ πόλει, πάντων μάλ-
λον ἢ τοῦ πατρὸς δέομαι· ὅμως δ', ἐπεὶ σὺ κελεύεις, νόμιζε πᾶσάν με προθυμίαν ἔξειν ταῦτά σοιπραχθῆναι. καὶ τότε μὲν δὴ ἐκ τοῦ φιλιτίου εἰς τὸν οἶκον ἔλθῶν 28 ἀνεπαύετο· τοῦ δ' ὄρθρου ἀναστὰς ἐφύλαττε μὴ λά-
θῃ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐξελθῶν. ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐξιόν-
τα, πρῶτον μὲν, εἴ τις τῶν πολιτῶν παρῆν, παρίει τού-
τους διαλέγεσθαι αὐτῶ, ἔπειτα δ', εἴ τις ξένος, ἔπειτα
12*

δὲ καὶ τῶν θεραπεύοντων τῷ δεομένῳ παρεχώρει. τέλος δ', ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα ἀπίων ὁ Ἀγησίλαος εἰσῆλθεν οἰκαδὲ, ἀπίων ἄγχο οὐδὲ προσελθῶν. καὶ τῇ ὕστεραία 29 δὲ ταῦτα ταῦτα ἐποίησεν. ὁ δ' Ἀγησίλαος ὑπώπτενε μὲν ὦν ἔνεκεν ἐφοίτα, οὐδὲν μέντοι ἠρώτα, ἀλλ' εἶα αὐτόν. ὁ δ' αὖ Ἀρχίδαμος ἐπεθύμει μὲν, ὥσπερ εἰκός, ὄρᾶν τὸν Κλεώνυμον· ὅπως μέντοι ἔλθοι πρὸς αὐτὸν μὴ διειλεγμένος τῷ πατρὶ περὶ ὧν ἐκεῖνος ἐδεήθη οὐκ εἶχεν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σφοδρίαν οὐχ ὄρῶντες τὸν Ἀρχίδαμον λόντα, πρόσθεν δὲ θαμίζοντα, ἐν παντὶ ἦσαν 30 μὴ λειλοδορημένος ὑπ' Ἀγησίλαου εἶη. τέλος μέντοι ὁ Ἀρχίδαμος ἐτόλμησε προσελθεῖν καὶ εἶπεν, ὦ πάτερ, Κλεώνυμός με κελεύει σου δεηθῆναι σώσαι οἱ τὸν πατέρα· καὶ ἐγὼ ταῦτά σου δέομαι, εἰ δυνατόν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Ἀλλὰ σοὶ μὲν ἔργαγε συγγνώμην ἔχω· αὐτὸς μέντοι ὅπως ἂν συγγνώμης τύχοιμι παρὰ τῆς πόλεως ἄνδρα μὴ καταργινώσκων ἀδικεῖν οἷς ἐχρηματί- 31 σατο ἐπὶ κακῇ τῆς πόλεως οὐχ ὄρῶ. ὁ δὲ τότε μὲν πρὸς ταῦτα οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἠτήθη τὸν δικαίου ἀπῆλθεν. ὕστερον δὲ ἢ αὐτὸς νοήσας ἢ διδαχθεὶς ὑπὸ τοῦ εἶπεν ἔλθῶν, Ἀλλ' ὅτι μὲν, ὦ πάτερ, εἰ μὴδὲν ἤϊκει Σφοδρίας, ἀπέλυσας ἂν αὐτὸν οἶδα· νῦν δέ, εἰ ἠδίκηκέ τι, ἡμῶν ἔνεκεν συγγνώμης ὑπὸ σοῦ τυχέτω. ὁ δὲ εἶπεν, Οὐκοῦν ἂν μέλλη καλὰ ταῦθ' ἡμῖν εἶναι, οὕτως ἔσται. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἀκούσας μάλα δύσελπις ὦν 32 ἀπήει. τῶν δὲ τοῦ Σφοδρία φίλων τις διαλεγόμενος Ἐτυμοκλεῖ εἶπεν, Ὑμεῖς μὲν, οἶμαι, ἔφη, οἱ Ἀγησίλαου φίλοι πάντες ἀποκτενεῖτε τὸν Σφοδρίαν. καὶ ὁ Ἐτυμοκλῆς, Μὰ Δία οὐκ ἄρα ταῦτ', ἔφη, ποιήσομεν Ἀγησίλαῳ, ἐπεὶ ἐκεῖνός γε πρὸς πάντας ὅσοις διέλκεται ταῦτά λέγει, μὴ ἀδικεῖν μὲν Σφοδρίαν ἀδύνατον εἶναι· ὅστις μέντοι παῖς τε ὦν καὶ παιδίσκος καὶ ἡβῶν

πάντα τὰ καλὰ ποιῶν διετέλεσε, χαλεπὸν εἶναι τοιοῦτου ἄνδρα ἀποκτινύναι· τὴν γὰρ Σπάρτην τοιούτων δεῖσθαι στρατιωτῶν. ὁ οὖν ἀκούσας ταῦτα ἀπήγγειλε 33 τῷ Κλεωνύμῳ. ὁ δ' ἠσθεὶς, εὐθύς ἔλθῶν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον εἶπεν, Ὅτι μὲν ἡμῶν ἐπιμέλει ἤδη ἴσμεν· εὐδ' ἐπίστω, Ἀρχίδαμε, ὅτι καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα ἐπιμελεῖσθαι ὡς μήποτε σὺ ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ φιλίᾳ ἀσχυνηθῆς. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλὰ καὶ ζῶν ἅπαντ' ἐποίει ὅσα καλὰ ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ ἐν Λεύκτροις πρὸ τοῦ βασιλέως μαχόμενος σὺν Δείωνι τῷ πολεμάρχῳ τρις πεσὼν πρῶτος τῶν πολιτῶν ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπέθανε. καὶ ἠύιασε μὲν εἰς τὰ ἔσχατ' Ἀρχίδαμον, ὡς δ' ὑπέσχετο, οὐ κατήσχυεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκόσμησε. τοιοῦτῳ μὲν δὴ τρόπῳ Σφοδρίας ἀπέφυγε.

Τῶν μέντοι Ἀθηναίων οἱ βωιωτιάζοντες ἐδίδα- 34 σκον τὸν δῆμον ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαιντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν, ὅτι ἐπεβούλευσε ταῖς Ἀθήναις. καὶ ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἐπύλασάν τε τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε ἐναυπηγοῦντο, τοῖς τε Βωιωτοῖς πάσῃ προθυμίᾳ ἐβοήθουν. οἱ δ' αὖ Λακε- 35 δαιμόνιοι φρουρὰν τε ἔφηναν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τὸν Ἀγησίλαον νομίσαντες φρονιμώτερον ἂν σφίσι τοῦ Κλεομβρότου ἡγεῖσθαι, ἐδέοντο αὐτοῦ ἄγειν τὴν στρατιάν. ὁ δὲ εἰπὼν οὐδὲν ἂν ὁ τῇ πόλει δοκοίη ἀντεπεῖν παρεσκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον. γινώσκων δ' ὅτι 36 εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο τὸν Κιθαιρῶνα, οὐ θάδιον ἔσται εἰς τὰς Θήβας ἐμβαλεῖν, μαθὼν πολεμοῦντας τοὺς Κλειτορίους τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ ξενικὸν τρέφοντας, ἐκοινολογήσατο αὐτοῖς, ὅπως προσγένοιτο τὸ ξενικὸν αὐτῷ, εἴ τι δεηθείη. ἐπεὶ δὲ τὰ διαβατήρια ἐγέ- 37 νετο, πέμψας, πρὶν ἐν Τεγέα αὐτὸς εἶναι, πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν παρὰ τοῖς Κλειτορίοις ξένων, καὶ μισθὸν

δούς μηρός, ἐκέλευε προκαταλαβεῖν αὐτοὺς τὸν Κιθαιρώνα. τοῖς δ' Ὀρχομευοῖς εἶπεν, ἕως στρατεία εἴη, παυσασθαι τοῦ πολέμου· εἰ δέ τις πόλις στρατιᾶς οὔσης ἔξω ἐπὶ πόλιν στρατεύσοι, ἐπὶ ταύτην 38 ἔφη πρῶτον ἰέναι κατὰ τὸ δόγμα τῶν συμμάχων. ἐπεὶ δὲ ὑπερέβαλε τὸν Κιθαιρώνα, ἔλθων εἰς Θεσπιάς ἐκείθεν ὀρμηθεὶς ἦει ἐπὶ τὴν τῶν Θηβαίων χώραν. εὐρών δὲ ἀποτεταφρευμένον τε καὶ ἀπεσταυρωμένον κύκλω τὸ πεδίον καὶ τὰ πλείστου ἄξια τῆς χώρας, στρατοπεδευόμενος ἄλλοτ' ἄλλη καὶ μετ' ἄριστον ἐξάγων ἐδήον τῆς χώρας τὰ πρὸς ἑαυτοῦ τῶν σταυρωμάτων καὶ τῆς τάφρου. οἱ γὰρ πολέμιοι, ὅπου ἐπιφαίνοντο ὁ Ἀγησίλαος, ἀντιπαρήσαν αὐτῷ ἐντὸς τοῦ χαρακώματος ὡς 39 ἀμυνόμενοι. καὶ ποτε ἀποχωροῦντος αὐτοῦ ἤδη τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, οἱ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς τέως ἀφανεῖς ὄντες ἐξαίφνης διὰ τῶν ὠδοποιημένων τοῦ χαρακώματος ἐξόδων ἐξελαύνουσι, καὶ οἶα δὴ ἀπιόντων πρὸς δεῖπνον καὶ συσκευαζομένων τῶν πελταστῶν, τῶν δ' ἱππέων τῶν μὲν ἐτι καταβεβηκότων, τῶν δ' ἀναβαινόντων, ἐπελαύνουσι· καὶ τῶν πελταστῶν συγχρόνως κατέβαλον καὶ τῶν ἱππέων Κλέαν καὶ Ἐπικυδίαν Σπαρτιάτας, καὶ τῶν περιοίκων Ἴνα, Εὐδικον, καὶ τῶν Θηβαίων τινὰς φυνγάδας, οὐπω ἀναβεβηκότας ἐπὶ 40 τοὺς ἵππους. ὡς δὲ ἀναστρέψας σὺν τοῖς ὀπλίταις ἐβόηθησεν ὁ Ἀγησίλαος, οἱ τε ἱππεῖς ἤλαυνον ἐναντιον τοῖς ἱππεῦσι καὶ τὰ δέκα ἀφ' ἠΐβης ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἔθει σὺν αὐτοῖς. οἱ μὲντοι τῶν Θηβαίων ἱππεῖς ἐφύκεσαι ὑποπεπωκόςι που ἐν μεσημβρίᾳ· ὑπέμενον μὲν γὰρ τοῖς ἐπελαύνουσιν ὥστ' ἐξακουτίζειν τὰ δόρατα, ἐξικνούντο δ' οὐκ ἀναστρέφοντες δὲ ἐκ τοσοῦτου ἀπέθανον αὐ- 41 τῶν δώδεκα. ὡς δὲ κατέγνω ὁ Ἀγησίλαος ὅτι ἀεὶ μετ' ἄριστον καὶ οἱ πολέμιοι ἐφαίνοντο, θυσάμενος ἅμα τῇ

ἡμέρα ἤγειν ὡς οἶόν τε τάχιστα, καὶ παρήλθε δι' ἔρημίας εἰς τῶν χαρακωμάτων. ἐκ δὲ τούτου τὰ ἐντὸς ἔτεμνε καὶ ἔκαε μέχρι τοῦ ἄστεως. ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ πάλιν ἀποχωρήσας εἰς Θεσπιάς, ἐτείχισε τὸ ἄστυ αὐτοῖς· καὶ ἐκεῖ μὲν Φοιβίδαυ κατέλιπεν ἀρμοστήν, αὐτὸς δ' ὑπερβαλὼν πάλιν εἰς τὰ Μέγαρα τοὺς μὲν συμμάχους διῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στράτευμα ἐπ' οἴκου ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Φοιβίδας ἐκπέμπων μὲν ληστήρια 42 ἔφερε καὶ ἤγε τοὺς Θηβαίους, καταδρομὰς δὲ ποιούμενος ἐκακούργει τὴν χώραν. οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ἀντιτιμωρεῖσθαι βουλόμενοι στρατεύουσι πανδημεὶ ἐπὶ τὴν τῶν Θεσπιέων χώραν. ἐπεὶ δ' ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁ Φοιβίδας σὺν τοῖς πελτασταῖς προσκείμενος οὐδαμοὶ εἶα αὐτοὺς ἀποσκεδάννυσθαι τῆς φάλαγγος· ὥστε οἱ Θηβαῖοι μάλα ἀχθόμενοι τῇ ἐμβολῇ θάττονα τὴν ἀποχώρησιν ἐποιοῦντο, καὶ οἱ ὄρεωκόμοι δὲ ἀπορριπτοῦντες ὄν εἰλήφεσαν καρπὸν ἀπήλαννον οἴκαδε· οὕτω 43 δευνὸς φόβος τῷ στρατεύματι ἐπέπεσε. ὁ δ' ἐν τούτῳ θρασέως ἐπέκειτο, περὶ ἑαυτὸν μὲν ἔχων τὸ πελταστικόν, τὸ δ' ὀπλιτικὸν ἐν τάξει ἔπεσθαι κελεύσας. καὶ ἐν ἐλπιδὶ ἐγένετο τροπὴν τῶν ἀνδρῶν ποιήσασθαι· αὐτὸς τε γὰρ ἐρρωμένως ἤγειτο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπτεσθαι τῶν ἀνδρῶν παρεκελεύετο, καὶ τοὺς τῶν Θεσπιέων ὀπλίτας ἀκολουθεῖν ἐκέλευεν. ὡς δὲ ἀποχω- 44 ροῦντες οἱ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς ἐπὶ νάπη ἀδιαβάτω ἐγγύοντο, πρῶτον μὲν ἠθροίσθησαν, ἔπειτα δὲ ἀνέστρεφον διὰ τὸ ἀπορεῖν ὅπῃ διαβαῖεν. οἱ μὲν οὖν πελτασταὶ ὀλίγοι ὄντες οἱ πρῶτοι φοβηθέντες αὐτοὺς ἐφυγον· οἱ δὲ ἱππεῖς αὐ τοῦτο ὡς εἶδον, ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῶν φευγόντων ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δὴ Φοιβί- 45 δας καὶ δυο ἢ τρεῖς μετ' αὐτοῦ μαχόμενοι ἀπέθανον,

οὐ δὲ μισθοφόροι τούτου γενομένου πάντες ἐφυγον. ἐπεὶ δὲ φεύγοντες ἀφίκοντο πρὸς τοὺς ὀπλίτας τῶν Θεσπιέων, κἀκείνοι, μάλα πρόσθεν μέγα φρουροῦντες μὴ ὑπεῖξεν τοῖς Θηβαίοις, ἐφυγον, οὐδὲν τι πάνυ διωκόμενοι· καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὄψέ. καὶ ἀπέθνησκον μὲν οὐ πολλοί, ὅμως δὲ οὐ πρόσθεν ἐστησαν οἱ Θε-
 46 σπιεῖς, πρὶν ἐν τῷ τείχει ἐγένοντο. ἐκ δὲ τούτου πάλιν αὖ τὰ τῶν Θηβαίων ἀνεξωπυρεῖτο, καὶ ἐστρατεύοντο εἰς Θεσπιάς καὶ εἰς τὰς ἄλλας τὰς περιοικίδας πόλεις. ὁ μέντοι δῆμος ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς Θήβας ἀπεχώρει· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς πόλεσι δυναστεῖαι καθειστήκεισαν, ὥσπερ ἐν Θήβαις· ὥστε καὶ οἱ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων βοηθείας ἐδέοντο. μετὰ δὲ τὸν Φοιβίδα θάνατον πολέμαρχον μὲν καὶ μόραν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ θάλατταν πέμψαντες τὰς Θεσπιάς ἐφύλαττον.

47 Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέστη, πάλιν ἐφαινον φρουράν
 577. οἱ ἔφοροι εἰς τὰς Θήβας, καὶ τοῦ Ἀγησίλαου, ἥπερ τὸ πρόσθεν, ἐδέοντο ἡγεῖσθαι. ὁ δ' ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς ταυτὰ γινώσκων, πρὶν καὶ τὰ διαβατήρια θύεσθαι, πέμψας πρὸς τὸν ἐν Θεσπιάς πολέμαρχον ἐκέλευε προ-
 48 καταλαβεῖν τὸ ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸν Κιθαιρῶνα ὁδοῦ ἄκρον καὶ φυλάττειν, ἕως ἂν αὐτὸς ἔλθῃ. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὑπερβαλὼν ἐν ταῖς Πλαταιαῖς ἐγένετο, πάλιν προσεποιήσατο εἰς τὰς Θεσπιάς πρῶτον ἰέναι, καὶ πέμπων ἀγοράν τε ἐκέλευε παρασκευάζειν καὶ τὰς πρεσβείας ἐκεῖ περιμε-
 49 βολῆν ἐφύλαττον. ὁ δὲ Ἀγησίλαος τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ θυσάμενος ἐπορεύετο τὴν ἐπ' Ἐρυθρᾶς καὶ [ὡς στρατεύματι] δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν ἐν μιᾷ κατανύσας ἐφθασεν ὑπερβὰς τὸ κατὰ Σκῶλον σταύρωμα, πρὶν ἔλθειν τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῆς φυλακῆς, καθ' ἣν τὸ πρό-

σθεν εἰσῆλθε. τοῦτο δὲ ποιήσας τὰ πρὸς ἕω τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως ἐδήου μέχρι τῆς Ταναγραίων· ἐτι γὰρ τότε καὶ τὴν Τάναγραν οἱ περὶ Ἰπατόδαρον, φίλοι ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων, εἶχον· καὶ ἐκ τούτου δὴ ἀπῆει ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸ τεῖχος. οἱ δὲ Θηβαῖοι ὑπελ-
 50 θόντες ἀντετάξαντο ἐπὶ Γραὸς στήθει, ὅπισθεν ἔχοντες τὴν τε τάφρον καὶ τὸ σταύρωμα, νομίζοντες καλὸν εἶναι ἐνταῦθα διακινδυνεύειν· καὶ γὰρ στενὸν ἦν ταύτη ἐπιεικῶς καὶ δύσβατον τὸ χωρίον. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἰδὼν ταῦτα πρὸς ἐκείνους μὲν οὐκ ἤγγεν, ἐπισιμώσας δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἦει. οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι δεισάντες περὶ 51 τῆς πόλεως, ὅτι ἐρήμη ἦν, ἀπολιπόντες ἐνθα παρατεταγμένοι ἦσαν δρόμῳ ἔθεον εἰς τὴν πόλιν τὴν ἐπὶ Ποτνιαῖς ὁδόν· ἦν γὰρ αὕτη ἀσφαλεστέρα. καὶ μέντοι ἐδόκει καλὸν γενέσθαι τὸ ἐνθύμημα τοῦ Ἀγησίλαου, ὅτι πόρρω ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀποχωρεῖν δρόμῳ αὐτοὺς ἐποίησεν· ὅμως μέντοι ἐπὶ παραθέοντας αὐτοὺς τῶν πολεμάρχων τινὲς ἐπέδρομον σὺν ταῖς μόραις. οἱ μέντοι Θηβαῖοι ἀπὸ τῶν λόφων τὰ δόρατα ἐξηκόντι-
 52 ζον, ὥστε καὶ ἀπέθανεν Ἀλύπητος, εἰς τῶν πολεμάρχων, ἀκοντισθεὶς δόρατι· ὅμως δὲ καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου ἐτράπησαν οἱ Θηβαῖοι· ὥστε ἀναβάντες οἱ Σκιρίται καὶ τῶν ἱππέων τινὲς ἔπαιον τοὺς τελευταίους τῶν Θηβαίων παρελεύοντας εἰς τὴν πόλιν. ὡς μὲν-
 53 τοι ἐγγὺς τοῦ τείχους ἐγένοντο, ὑποστρέφουσιν οἱ Θηβαῖοι· οἱ δὲ Σκιρίται ἰδόντες αὐτοὺς θάττον ἢ βάδην ἀπῆλθον. καὶ ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς αὐτῶν· ὅμως δὲ οἱ Θηβαῖοι τροσάσιον ἐστήσαντο, ὅτι ἀπεχώρησαν οἱ ἀναβάντες. ὁ μέντοι Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἀπελθὼν 54 ἐστρατοπεδεύσατο ἐνθαπερ τοὺς πολεμίους εἶδε παρατεταγμένους· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπήγαγε τὴν ἐπὶ Θεσπιάς. θρασέως δὲ παρακολουθούτων τῶν πελτα-

στῶν, οἳ ἦσαν μισθοφόροι τοῖς Θηβαίοις, καὶ τὸν Χαβρίαν ἀνακαλούντων, ὅτι οὐκ ἠκολούθει, ὑποστραφέντες οἱ τῶν Ὀλυνθίων ἱππεῖς, ἤδη γὰρ κατὰ τοὺς ὄρκους συνεστρατεύοντο, ἐδίωξάν τε αὐτοὺς πρὸς ὄρθιον, καθάπερ ἠκολούθουν, καὶ ἀπέκτειναν αὐτῶν μάλα πολλούς· ταχὺ γὰρ πρὸς ἀναντες εὐήλατον ἀλί-
55 σκονται πεζοὶ ὑφ' ἱππέων. ἐπεὶ δ' ἐγένετο ὁ Ἀγησίλαος ἐν ταῖς Θεσπιαῖς, εὐρῶν στασιάζοντας τοὺς πολίτας, καὶ βουλομένων τῶν φασκόντων λακωνίζειν ἀποκτεῖναι τοὺς ἐναντίους, ἃν καὶ Μένων ἦν, τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἐπέτρεψε· διαλλάξας δὲ αὐτοὺς καὶ ὄρκους ὁμόσαι ἀλλήλοις ἀναγκάσας, οὕτως ἀπῆλθε πάλιν διὰ τοῦ Κιθαιρωῶνος τὴν ἐπὶ Μέγαρα. καὶ ἐκεῖθεν τοὺς μὲν συμμάχους ἀφήκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στράτευμα οἴκαδε ἀπήγαγε.

56 Μάλα δὲ πιεζόμενοι οἱ Θηβαῖοι σπάνει σίτον διὰ τὸ δυοῖν ἐτοῖν μὴ εἰληφέναι καρπὸν ἐκ τῆς γῆς, πέμπουσιν ἐπὶ δυοῖν τριήροιν ἄνδρας εἰς Παρασᾶς ἐπὶ σίτον δέκα τάλαντα δόντες. Ἀλκίτας δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος φυλάττων Ὀρεόν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι τὸν σίτον συνεινωοῦντο, ἐπληρώσατο τρεῖς τριήρεις, ἐπιμεληθεὶς ὅπως μὴ ἐξαγγελθεῖη. ἐπεὶ δὲ ἀπήγετο ὁ σίτος, λαμβάνει ὁ Ἀλκίτας τὸν τε σίτον καὶ τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξώργησεν οὐκ ἐλάττους ὄντας ἢ τριακοσίους. τούτους
57 δὲ εἶρξεν ἐν τῇ ἀκροπόλει, οὐπερ αὐτὸς ἐσκήνου. ἀκολουθοῦντος δὲ τινος τῶν Ὀρειτῶν παιδός, ὡς ἔφασαν, μάλα καλοῦ τε κἀγαθοῦ, καταβαίνων ἐκ τῆς ἀκροπόλεως περὶ τοῦτου ἦν. καταγνόντες δὲ οἱ αἰχμάλωτοι τὴν ἀμέλειαν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἡ πόλις ἀφίσταται· ὥστ' εὐπόρως ἤδη οἱ Θηβαῖοι σίτον παρεκομίζοντο

58 Ὑποφαίνοντος δὲ πάλιν τοῦ ἦρος ὁ μὲν Ἀγησίλαος

κλινοπετῆς ἦν. ὅτε γὰρ ἀπῆγε τὸ στράτευμα ἐκ τῶν²⁷⁶ Θηβῶν, ἐν τοῖς Μεγάροις ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἀφροδισίου εἰς τὸ ἀρχεῖον φήγνυται ὅποια δὴ φλέψ, καὶ ἐρρῆ τὸ ἐκ τοῦ σώματος αἷμα εἰς τὸ ὑγιὲς σκέλος. γενομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερόργκου καὶ ὀδυνῶν ἀφορητῶν, Συρακόσιός τις ἰατρὸς σχάζει τὴν παρὰ τῷ σφυρῷ φλέβα αὐτοῦ. ὥς δὲ ἀπαξ ἤρξατο, ἔρρει αὐτῷ νύκτα τε καὶ ἡμέραν τὸ αἷμα, καὶ πάντα ποιοῦντες οὐκ ἐδύνατο σχεῖν τὸ θεῦμα πρὶν ἐλιποψύχησε· τότε μὲντοι ἐπαύσατο. καὶ οὕτως ἐκεῖνος μὲν ἀποκομισθεὶς εἰς Λακεδαίμονα ἠρρώσκει τὸ τε λοιπὸν θέρους καὶ διὰ χειμῶνος.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἔαρ ὑπέφαινε, πάλιν⁵⁹ φρουρὰν τε ἔφαινον καὶ Κλεόμβροτον ἠγείσθαι ἐκέλευον. ἐπεὶ δ' ἔχων τὸ στράτευμα πρὸς τῷ Κιθαιρωῶνι ἐγένετο, προῆσαν αὐτῷ οἱ πελτασταὶ ὡς προκαταληψόμενοι τὰ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. Θηβαίων δὲ καὶ Ἀθηναίων προκατέχοντες τινες τὸ ἄζρον τέως μὲν εἶων αὐτοὺς ἀναβαλῖναι· ἐπεὶ δ' ἐπ' αὐτοῖς ἦσαν, ἐξαναστάντες ἐδίωκον καὶ ἀπέκτειναν περὶ τετταράκοντα. τούτου δὲ γενομένου ὁ Κλεόμβροτος ἀδύνατον νομίσας τὸ ὑπερβῆναι εἰς τὴν τῶν Θηβαίων, ἀπήγαγέ τε καὶ διῆκε τὸ στράτευμα.

Συλλεγέντων δὲ τῶν συμμάχων εἰς Λακεδαίμονα,⁶⁰ λόγοι ἐγίνοντο ἀπὸ τῶν συμμάχων ὅτι διὰ μαλακίαν κατατριβήσονται ὑπὸ τοῦ πολέμου. ἐξεῖναι γὰρ σφίσι ναῦς πληρώσαντας πολὺν πλείονα τῶν Ἀθηναίων εἰεῖν λιμῶ τὴν πόλιν αὐτῶν· ἐξεῖναι δ' ἐν ταῖς αὐταῖς ταύταις ναυσὶ καὶ εἰς Θήβας στράτευμα διαβιβάξιν, εἰ μὲν βούλοιντο, ἐπὶ Φωκέων, εἰ δὲ βούλοιντο, ἐπὶ Κρεύσιος. ταῦτα δὲ λογισάμενοι ἐξήκοντα μὲν τριήρεις ἐπλήρω-
61 σαν, Πόλλις δ' αὐτῶν ναύαρχος ἐγένετο. καὶ μέντοι

οὐκ ἐφεύσθησαν οἱ ταῦτα γνόντες, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιορκοῦντο· τὰ γὰρ σιταγωγὰ αὐτοῖς πλοῖα ἐπὶ μὲν τὸν Γεραστιὸν ἀφίκετο, ἐκεῖθεν δ' οὐκέτι ἤθιλε παραπλεῖν, τοῦ ναυτικοῦ ὄντος τοῦ Λακεδαιμονίων περὶ τε Ἀγριναιὸν καὶ Κέω καὶ Ἄνδρου. γνόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀνάγκην, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰς ναῦς, καὶ ναυμαχήσαντες πρὸς τὸν Πόλλιν Χαβρίου ἡγουμένου νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ. καὶ ὁ μὲν σίτος τοῖς Ἀθηναίοις οὕτω ⁶² παρακομισθῆ. παρασκευαζομένων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων στρατεύμα διαβιβάσειν ἐπὶ τοὺς Βοιωτοὺς, ἐδέηθησαν οἱ Θηβαῖοι τῶν Ἀθηναίων περὶ Πελοπόννησον στρατεύμα πέμψαι, νομίσαντες ὅτι εἰ τοῦτο γένοιτο, οὐ δυνατὸν ἔσοιτο τοῖς Λακεδαιμονίοις ἅμα μὲν τὴν ἑαυτῶν χώραν φυλάττειν, ἅμα δὲ τὰς περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία συμμαχίδας πόλεις, ἅμα δὲ στρατεύμα διαβιβάσειν ἱκανὸν πρὸς ἑαυτούς. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μέντοι ὀργιζόμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ τὸ Σφοδρία ἔργου, προθύμως ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Πελοπόννησον ναῦς τε ἐξήκοντα πληρώσαντες καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Τιμόθεον ἐλόμενοι. ἅτε δὲ εἰς τὰς Θήβας οὐκ ἐμβεβληκῶτων τῶν πολεμίων οὐτ' ἐν ᾧ Κλεόμβροτος ἦγε τὴν στρατιάν ἔτει οὐτ' ἐν ᾧ Τιμόθεος περιέπλευσε, θρασέως δὴ ἐστρατεύοντο οἱ Θηβαῖοι ἐπὶ τὰς περιουκίδας ⁶⁴ πόλεις καὶ πάλιν αὐτὰς ἀνελάμβανον. ὁ μὲντοι Τιμόθεος περιπλεύσας Κέρκυραν μὲν εὐθύς ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο· οὐ μὲντοι ἠνδραποδίσατο οὐδὲ ἄνδρας ἐφνυγάδευσεν οὐδὲ νόμους μετέστησεν· ἐξ ὧν τὰς περὶ ⁶⁵ ἐκεῖνα πόλεις πάσας εὐμενεστέρας ἔσχευ. ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναυτικόν, καὶ Νικόλοχον ναύαρχον, μάλα θρασὺν ἄνδρα, ἐξέπεμψαν· ὃς ἐπειδὴ εἶδε τὰς μετὰ Τιμόθεου ναῦς, οὐκ ἐμέλλησε, καίπερ ἐξ νεῶν αὐτῷ ἀπουσῶν τῶν Ἀμβρακιωτίδων, ἀλλὰ

πέντε καὶ πεντήκοντα ἔχων ναῦς ἐξήκοντα οὔσαις ταῖς μετὰ Τιμόθεου ἐναυμάχησε. καὶ τότε μὲν ἠττήθη, καὶ τρόπαιον ὁ Τιμόθεος ἔστησεν ἐν Ἀλυζίᾳ. ὁ δὲ ἀνεῖλ- ⁶⁶ κνυμένων τῶν Τιμόθεου νεῶν καὶ ἐπισκευαζομένων, ἐπεὶ παρεγένοντο αὐτῷ αἱ Ἀμβρακιώτιδες ἕξ τριήρεις, ἐπὶ τὴν Ἀλυζίαν ἐπλευσεν, ἐνθα ἦν ὁ Τιμόθεος. ὡς δ' οὐκ ἀντανήγε, τρόπαιον αὐτῷ κἀκείνος ἔστησατο ἐν ταῖς ἐγγυτάτω νήσοις. ὁ δὲ Τιμόθεος ἐπεὶ ἄς τε εἶχεν ἐπεσκευάσει καὶ ἐκ Κερκύρας ἄλλας προσεπληρώσατο, γενομένων αὐτῷ τῶν πασῶν πλέον ἐβδομήκοντα, πολὺ δὴ ὑπερεῖχε ναυτικῷ· χρήματα μὲντοι μετεπέμπετο Ἀθήνηθεν· πολλῶν γὰρ εἶδειτο, ἅτε πολλὰς ναῦς ἔχων.

[5.]

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ¹ ἦσαν. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπεὶ κατεστρέψαντο τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις, ἐστράτευον καὶ εἰς τὴν Φωκίδα. ὡς δ' αὐτὸ καὶ οἱ Φωκεῖς ἐπρέσβευον εἰς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἔλεγον ὅτι εἰ μὴ βοηθήσοιεν, οὐ δυνήσοιντο μὴ πείθεσθαι τοῖς Θηβαίοις, ἐκ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι διαβιβάξουσι κατὰ θάλατταν εἰς Φωκέας Κλεόμβροτόν τε τὸν βασιλέα καὶ μετ' αὐτοῦ τέτταρας μόρας καὶ τῶν συμμαχῶν τὸ μέρος.

Σχεδὸν δὲ περὶ τούτου τὸν χρόνον καὶ ἐκ Θεττα- ² λίας ἀφικνεῖται πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Λακεδαιμονίων Πολυδάμας Φαρσάλιος. οὗτος δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Θετταλίᾳ μάλα εὐδοκίμει, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πόλει οὕτως ἰδόκει καλὸς τε κἀγαθὸς εἶναι ὥστε καὶ στασιάσαντες

οἱ Φαρσάλιοι παρακατέθεντο αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς προσόδους ἐπέτρεψαν λαμβάνουσι, ὅσα ἐγγράπτο ἐν τοῖς νόμοις, εἰς τε τὰ ἱερὰ ἀναλίσκειν καὶ εἰς τὴν ἄλ-
3 λην διοίκησιν. κακεῖνος μέντοι ἀπὸ τούτων τῶν χρη-
μάτων τὴν τε ἄκραν φυλάττων διέσωξεν αὐτοῖς καὶ τὰλλα διοικῶν ἀπελογίζετο κατ' ἐνιαυτόν. καὶ ὁπότε μὲν ἐνδεήσεις, παρ' ἑαυτοῦ προσετίθει, ὁπότε δὲ πε-
ριγένοιτο τῆς προσόδου, ἀπελάμβανεν. ἦν δὲ καὶ ἄλ-
λως φιλόξενός τε καὶ μεγαλοπρεπῆς τὸν Θετταλικὸν τρόπον. οὗτος οὖν ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὴν Λακεδαιμό-
να, εἶπε τοιάδε.

4 Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρόξενος ὑμῶν ὦν καὶ εὐεργέτης ἐκ πάντων ὧν μεμνήμεθα προγόνων, ἀξιῶ, εἴαν τέ τι ἀπορῶ, πρὸς ὑμᾶς ἰέναι, εἴαν τέ τι χα-
λεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θετταλίᾳ συνιστῆται, σημαίνειν. ἀκούετε μὲν οὖν εὖ οἶδ' ὅτι καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα· ὁ γὰρ ἀνὴρ καὶ δύναμιν ἔχει μεγάλην καὶ ὀνομαστός ἐστίν· οὗτος δὲ σπουδᾶς ποιησάμενος συνεγένετό μοι,
5 καὶ εἶπε τάδε. Ὅτι μὲν, ὦ Πολυδάμα, καὶ ἄκου-
σαν τὴν ὑμετέραν πόλιν δυναίμην ἂν παραστήσα-
σθαι ἔξεστί σοι ἐκ τῶνδε λογίζεσθαι. ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θετταλίας τὰς πλείστας καὶ μεγίστας πόλεις συμμαχούς· κατεστρεφάμην δ' αὐτὰς ὑμῶν σὺν αὐ-
ταῖς τὰ ἐναντία ἐμοὶ στρατευομένων. καὶ μὴν οἶσθαι γε ὅτι ξένους ἔχω[μισθοφόρους] εἰς ἔκαμισχιλλούς, οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδεμία πόλις δύναται ἂν ῥαδίως μάχε-
σθαι. ἀριθμὸς μὲν γάρ, ἔφη, καὶ ἄλλοθεν οὐκ ἂν ἐλάττων ἐξέλθοι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῶν πόλεων στρατεύ-
ματα τοὺς μὲν προεληλυθότας ἤδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐπω ἀκμάζοντας· σωμασκούσι γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινὲς ἐν ἐκάστη πόλει· παρ' ἐμοὶ δὲ οὐδεὶς μι-
6 σθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἱκανός ἐστιν ἐμοὶ ἴσα ποιεῖν. αὐ-

τὸς δ' ἐστί, λέγειν γὰρ χρὴ πρὸς ὑμᾶς τάληθῆ, καὶ τὸ σῶμα μάλα εὖρωστος καὶ ἄλλως φιλόπονος. καὶ τοί-
νυν τῶν παρ' αὐτῷ πείραν λαμβάνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἡγεῖται γὰρ σὺν τοῖς ὄπλοις καὶ ἐν τοῖς γυ-
μνασίοις καὶ ὅταν ποι στρατεύηται. καὶ οὖς μὲν ἂν μα-
λακοὺς τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει, οὖς δ' ἂν ῥῶα φιλοπόνως καὶ φιλοκινδύνως ἔχοντας πρὸς τοὺς πολέμους, τιμᾶ τοὺς μὲν διμοιρίαις, τοὺς δὲ τριμοι-
ρίαις, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρίαις, καὶ ἄλλοις δώροις, καὶ νόσων γε θεραπείαις καὶ περὶ ταφὰς κόσμῳ· ὥστε πάντες ἴσασιν οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐ-
τοῖς ἀρετὴ ἐντιμώτατόν τε βίον καὶ ἀφθονώτατον παρ-
έχεται. ἐπεδείκνυ δέ μοι εἰδότε ὅτι καὶ ὑπήκοοι ἤδη 7
αὐτῷ εἶεν Μαρακοὶ καὶ Δόλοπες καὶ Ἀλκέτας ὁ ἐν τῇ Ἠπειρῷ ὑπαρχός· ὥστε, ἔφη, τί ἂν ἐγὼ φοβούμενος οὐ ῥαδίως ἂν ὑμᾶς οἰοίμην καταστρέψασθαι; τάχα οὖν ὑπολάβοι ἂν τις ἐμοῦ ἄπειρος, τί οὖν μέλλεις καὶ οὐκ ἤδη στρατεύεις ἐπὶ τοὺς Φαρσαλίους; ὅτι νῆ Δία τῷ παντὶ κρείττον μοι δοκεῖ εἶναι ἐκόντας ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἄκοντας προσαγαγέσθαι. βιασθέντες μὲν γὰρ ὑμεῖς τ' ἂν βουλευοίσθε ὅ,τι δύναισθε κακὸν ἐμοί, ἐγὼ τ' ἂν ὑμᾶς ὡς ἀσθενεστάτους βουλοίμην εἶναι· εἰ δὲ πει-
σθέντες μετ' ἐμοῦ γένοισθε, δῆλον ὅτι αὐξοίμεν ἂν ὅ,τι δυναίμεθα ἀλλήλους. γιννώσκω μὲν οὖν, ὦ Πο-
8 λυδάμα, ὅτι ἡ σὴ πατρίς εἰς σὲ ἀποβλέπει· εἴαν δέ μοι φιλικῶς αὐτὴν ἔχειν παρασκευάσης, ὑπισχνοῦμαι σοι, ἔφη, ἐγὼ μεγιστόν σε τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι μετ' ἐμὲ κα-
ταστήσειν. οἶων δὲ πραγμάτων τὰ δευτέρᾳ σοι δίδωμι ἄκουε, καὶ μηδὲν πιστευέ μοι ὅ,τι ἂν μὴ λογιζομένῳ σοι ἀληθὲς φαίνεται. οὐκοῦν τοῦτο μὲν εὐδῆλον ἡμῖν, ὅτι Φαρσάλου προσγενομένης καὶ τῶν ἐξ ὑμῶν ἡρτη-
μένων πόλεων εὐπετώσ ἂν ἐγὼ ταγὸς Θετταλῶν ἀπάν-

των κατασταλήν· ὡς γε μὴν, ὅταν ταγεύηται Θετταλία, εἰς ἑξακισχιλίους μὲν οἱ ἱππεύοντες γίγνονται, 9 ὀπλίται δὲ πλείους ἢ μύριοι καθίστανται. ἂν ἐγὼ καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ὁρῶν οἶμαι ἂν αὐτῶν εἰ καλῶς τις ἐπιμέλειτο, οὐκ εἶναι ἔθνος ὁποῖον ἂν ἀξιόσπειαν ὑπήκοοι εἶναι Θετταλοί. πλατυτάτης γε μὴν γῆς οὕσης Θετταλίας, πάντα τὰ κύκλω ἔθνη ὑπήκοα μὲν ἔστιν, ὅταν ταγὸς ἐνθάδε καταστήῃ· σχεδὸν δὲ πάντες οἱ ταύτῃ ἀκοντισταὶ εἰσιν· ὥστε καὶ πελταστι-
 10 κῶ εἰκὸς ὑπερέχειν τὴν ἡμετέραν δύναμιν. καὶ μὴν Βοιωτοὶ γε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντες ὑπάρχουσί μοι σύμμαχοι· καὶ ἀκολοθεῖν τοίνυν ἀξιοῦσιν ἐμοί, ἂν μόνον ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἔλευθερῶ αὐτούς. καὶ Ἀθηναῖοι δὲ εὖ οἶδ' ὅτι πάντα ποιήσειαν ἂν ὥστε σύμμαχοι ἡμῖν γενέσθαι· ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν μοι δοκῶ πρὸς αὐτούς φιλίαν ποιήσασθαι. νομίζω γὰρ ἔτι ὄξον τὴν κατὰ θάλατταν ἢ τὴν
 11 κατὰ γῆν ἀρχὴν παραλαβεῖν ἂν. εἰ δὲ εἰκότα λογίζομαι, σκόπει, ἔφη, καὶ ταῦτα. ἔχοντες μὲν γε Μακεδονίαν, ἐνθεν καὶ Ἀθηναῖοι τὰ ξύλα ἄγονται, πολὺ δῆπου πλείονας ἐκείνων ἱκανοὶ ἐσόμεθα ναῦς ποιήσασθαι. ἀνδρῶν γε μὴν ταύτας πληροῦν πότερον Ἀθηναίους ἢ ἡμᾶς εἰκόσ μαῖλλον δύνασθαι, τοσοῦτους καὶ τοιοῦτους ἔχοντας πενέστας; τοὺς γε μὴν ναύτας τρέφειν πότερον ἡμᾶς ἱκανωτέρους εἰκόσ εἶναι τοὺς δι' ἀφθονίαν καὶ ἄλλοσε σῖτον ἐκπέμποντας ἢ Ἀθηναίους
 12 τοὺς μὴδ' αὐτοῖς ἱκανὸν ἔχοντας, ἂν μὴ πρίωνται; καὶ χρήμασί γε εἰκόσ δῆπου ἡμᾶς ἀφθονωτέροις χρῆσθαι μὴ εἰς νησύδρια ἀποβλέποντας, ἀλλ' ἠπειρωτικὰ ἔθνη καρπουμένους. πάντα γὰρ δῆπου τὰ κύκλω φόρον φέρει, ὅταν ταγεύηται τὰ κατὰ Θετταλίαν. οἶσθα δὲ δῆπου ὅτι καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν οὐ νήσους ἀλλ' ἠπει-

ρον καρπούμενος πλουσιώτατος ἀνθρώπων ἔστιν· ὃν ἐγὼ ὑπήκοον ποιήσασθαι ἔτι ἐνκατεργαστότερον ἡγοῦμαι εἶναι ἢ τὴν Ἑλλάδα. οἶδα γὰρ πάντας τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους πλὴν ἑνὸς μᾶλλον δουλείαν ἢ ἀλκὴν μεμελετηκότας, οἶδα δὲ ὑφ' οἷας δυνάμεως καὶ τῆς μετὰ Κύρου ἀναβάσεως καὶ τῆς μετ' Ἀρησιλάου εἰς πᾶν ἀφίκετο βασιλεύς. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ ἐγὼ ἀπεκρι-
 13 νάμην ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀξιόσκεπτα λέγει, τὸ δὲ Λακεδαιμονίοις ὄντας φίλους ἀποστήναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, μὴδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν, τοῦτ' ἔφη, ἀπορόν μοι δοκεῖ εἶναι· ὁ δ' ἐπαίνεσας με καὶ εἰπὼν ὅτι μᾶλλον ἐκτέον μου εἴη, ὅτι τοιοῦτος εἴην, ἀφῆκέ μοι ἐλθόντι πρὸς ὑμᾶς λέγειν τάληθῆ, ὅτι διανοοῦτο στρατεύειν ἐπὶ Φαρσαλίους, εἰ μὴ πεισοίμεθα. αἰτεῖν οὖν ἐκέλευε βοήθειαν παρ' ὑμῶν. καὶ ἐὰν μὲν σοι, ἔφη, διδῶσιν ὥστε σε πελθεῖν ἱκανὴν πέμπειν συμμαχίαν ὡς ἐμοὶ πολεμεῖν, ἄγ', ἔφη, καὶ τούτῳ χρώμεθα ὅτι ἂν ἀποβαίνῃ ἐκ τοῦ πολέμου· ἐὰν δὲ σοι μὴ δοκῶσιν ἱκανῶς βοηθεῖν, οὐκ ἦδη ἀνέγκλητος ἂν δικαίως εἴης ἐν τῇ πατρίδι, ἢ σε τιμᾶ, καὶ σοὶ πράττοις τὰ κράτιστα; περὶ τούτων δὲ ἐγὼ ἤμω πρὸς ὑμᾶς καὶ λέγω πάντα
 14 ὅσα ἐκεῖ αὐτός τε ὁρῶ καὶ ἐκείνου ἀκήκοα. καὶ νομίζω οὕτως ἔχειν, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὡς εἰ μὲν πέμψετε ἐπεῖσε δύναμιν μὴ ἐμοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις Θετταλοῖς ἱκανὴν δοκοῦσαν εἶναι πρὸς Ἰάσονα πολεμεῖν, ἀποστήσονται αὐτοῦ αἱ πόλεις· πᾶσαι γὰρ φοβοῦνται ὅποι ποτὲ προβήσεται ἢ τοῦ ἀνδρὸς δύναμις· εἰ δὲ νεοδαμώδεις καὶ ἄνδρα ἰδιώτην οἴεσθε ἀρκέσειν, συμβουλεύω ἡσυχίαν ἔχειν. εὖ γὰρ ἴστε,
 15 πρὸς τε μεγάλῃ ἔσται δῶμην ὁ πόλεμος, καὶ πρὸς ἄνδρα ὃς φρούμιμος μὲν οὕτω στρατηγός ἔστιν ὡς ὅσα τε λανθάνειν καὶ ὅσα φθάνειν καὶ ὅσα βιάζεσθαι
 Xenoph. Hist. Gr. 13

ἐπιχειρεῖ οὐ μάλα ἀφαιμαρτάνει. ἱκανὸς γάρ ἐστι καὶ
 νυκτὶ ὅσαπερ ἡμέρα χρῆσθαι, καὶ ὅταν σπεύδῃ, ἄρι-
 στον καὶ δεῖπνον ποιησάμενος ἅμα πονεῖσθαι. οἷε-
 ται δὲ καὶ ἀναπαύεσθαι χρῆναι, ὅταν ἀφίκηται ἐνθ' ἃν
 ἄν ὠρημένος ἦ καὶ διαπραξῆται ἃ δεῖ· καὶ τοὺς μεθ'
 αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἶδικεν. ἐπίσταται δὲ καὶ ὅταν ἐπιπο-
 νήσαντες ἀγαθὸν τι πράξωσιν οἱ στρατιῶται, ἐκπλήσσει
 τὰς γνώμας αὐτῶν· ὥστε καὶ τοῦτο μεμαθήκασιν πάν-
 τες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ
 16 γίγνεται. καὶ μὴν ἐγκρατέστατός γ' ἐστὶν ὧν ἐγὼ οἶδα
 τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν· ὥστε οὐδὲ διὰ ταῦτα ἀσχο-
 λίαν ἔχει τὸ μὴ πράττειν ἅει τὸ δεόμενον. ὑμεῖς οὖν
 σκεψάμενοι εἰπατε πρὸς ἐμέ, ὥσπερ ὑμῖν προσήκει,
 ὅποια δυνήσεσθε τε καὶ μέλλετε ποιήσειν.
 17 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τότε μὲν
 ἀνεβάλοτο τὴν ἀπόκρισιν· τῇ δ' ὑστεραία καὶ τῇ
 τρίτῃ λογισάμενοι τὰς τε ἕξω μόρας ὅσαι αὐτοῖς εἴεν καὶ
 τὰς περὶ Λακεδαίμονα πρὸς τὰς ἐξήκοντα τῶν Ἀθηναίων
 τριήρεις καὶ τὸν πρὸς τοὺς ὁμόρους πόλεμον, ἀπεκρί-
 ναντο ὅτι ἐν τῷ παρόντι οὐκ ἂν δύναντο ἱκανὴν αὐ-
 τῷ ἐκπέμψαι ἐπικουρίαν, ἀλλ' ἀπλέοντα συντίθεσθαι
 αὐτὸν ἐκέλευον ὅπῃ δύναιτο ἄριστα τὰ τε ἑαυτοῦ καὶ
 18 τὰ τῆς πόλεως. κἀκεῖνος μέντοι ἐπαινέσας τὴν ἀπλό-
 τητα τῆς πόλεως ἀπῆλθε. καὶ τὴν μὲν ἀκρόπολιν τῶν
 Φαρσαλίων ἐδεῖτο τοῦ Ἰάσονος μὴ ἀναγκάσαι αὐτὸν
 παραδοῦναι, ὅπως τοῖς παρακαταθεμένοις διασώξῃ·
 τοὺς δ' ἑαυτοῦ παῖδας ἔδωκεν ὁμήρους, ὑποσχόμενος
 αὐτῷ τὴν τε πόλιν πείσας ἐκοῦσαν σύμμαχον ποιήσειν
 καὶ ταρὸν συγκρατήσσειν αὐτόν. ὥς δὲ τὰ πιστὰ ἔδο-
 σαν ἀλλήλοις, εὐθύς μὲν οἱ Φαρσάλιοι εἰρήνην ἤγγον,
 ταχὺ δὲ ὁ Ἰάσων ὁμολογουμένως ταρὸς τῶν Θετταλῶν
 19 καθειστήκει. ἐπεὶ γὰρ μὴν ἐτάγευσε, διέταξεν ἱππικόν

τε ὅσον ἐκάστη πόλις δυνατὴ ἦν παρέχειν καὶ ὀπλιτι-
 κόν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ ἱππεῖς μὲν σὺν τοῖς συμμάχοις
 πλείους ἢ ὀκτανισχίλιοι, ὀπλίται δὲ ἐλογίσθησαν οὐκ
 ἐλάττους δισμυρῶν, πελταστικὸν γὰρ μὴν ἱκανὸν πρὸς
 πάντας ἀνθρώπους ἀντιπαχθῆναι· ἔργον γὰρ ἐκείνων
 γὰρ καὶ τὰς πόλεις ἀριθμῆσαι. προεῖπε δὲ τοῖς περιοί-
 κοῖς πᾶσι καὶ τὸν φόρον ὥσπερ ἐπὶ Σκόπα τεταγμένος
 ἦν φέρειν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπεραίνετο· ἐγὼ δὲ πάλ-
 λην ἐπάνειμι, ὅθεν εἰς τὰς περὶ Ἰάσονος πράξεις ἐξέβην.

Οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι συνε- 11.
 λέγοντο εἰς τοὺς Φακίας, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀναχωρήσαν-
 τες εἰς τὴν αὐτῶν ἐφύλαττον τὰς εἰσβολάς. οἱ δ' Ἀθη-
 ναῖοι, αὐξανομένους μὲν ὁρῶντες διὰ σφᾶς τοὺς Θη-
 βαίους, χρήματά τε οὐ συμβαλλομένους εἰς τὸ ναυτι-
 κόν, αὐτοὶ δὲ ἀποκναιόμενοι καὶ χρημάτων εἰσφοραῖς
 καὶ ληστεῖαις ἐξ Αἰγίνης καὶ φυλακαῖς τῆς χώρας, ἐπε-
 θύμησαν παύσασθαι τοῦ πολέμου, καὶ πέμψαντες πρέ-
 σβεις εἰς Λακεδαίμονα εἰρήνην ἐποίησαντο.

Εὐθύς δ' ἐκείθεν δύο τῶν πρέσβων πλεύσαντες 2
 κατὰ δόγμα τῆς πόλεως εἶπον τῷ Τιμοθέῳ ἀποπλεῖν
 οἰκαδὲ ὡς εἰρήνης οὔσης· ὁ δ' ἅμα ἀποπλέων τοὺς τῶν
 Ζακύνθιων φυγάδας ἀπεβίβασεν εἰς τὴν χώραν αὐ-
 τῶν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ζακύνθιοι πέμψαντες 3
 πρὸς τοὺς Λακεδαιμόνιους ἔλεγον οἷα πεπονθότες εἴεν 372
 ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου, εὐθύς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀδι-
 κεῖν τε ἤγοῦντο τοὺς Ἀθηναίους καὶ ναυτικὸν πάλιν
 κατεσκευάζον καὶ συνετάττοντο εἰς ἐξήκοντα ναῦς
 ἀπ' αὐτῆς τε τῆς Λακεδαίμονος καὶ Κορίνθου καὶ
 Λευκάδος καὶ Ἀμβρακίας καὶ Ἠλιδος καὶ Ζακύνθου
 καὶ Ἀχαΐας καὶ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐρμιό-
 νος καὶ Ἀλιέων. ἐπιστήσαντες δὲ ναύαρχον Μνάσιπ- 4
 πον ἐκέλευον τῶν τε ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ'
 13*

ἐκείνην τὴν θάλατταν καὶ στρατεύειν ἐπὶ Κέρκυραν. ἐπεμψαν δὲ καὶ πρὸς Διονύσιον διδάσκοντες ὡς καὶ ἐκεῖν' ἡγήσιμον εἶη τὴν Κέρκυραν μὴ ὑπ' Ἀθηναίους 5 εἶναι. καὶ ὁ μὲν δὴ Μνάσιππος, ἐπεὶ συνελέγη αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κέρκυραν· εἶχε δὲ καὶ μισθοφόρους σὺν τοῖς ἐκ Λακεδαιμόνου μετ' αὐτοῦ στρατευσέμενοις οὐκ ἐλάττους χιλίων καὶ πεντακοσίων. 6 ἐπεὶ δὲ ἀπέβη, ἐκράτει τε τῆς γῆς καὶ ἐδήον ἐξεργασμένην μὲν παγκάλως καὶ πεφυτευμένην τὴν χώραν, μεγαλοπρεπεῖς δὲ οἰκῆσεις καὶ οἰνωνας κατεσκευασμένους ἐπὶ τῶν ἀργῶν· ὥστ' ἔφασαν τοὺς στρατιώτας εἰς τοῦτο τρυφῆς ἔλθειν ὥστ' οὐκ ἐθέλειν πίνειν, εἰ μὴ ἀνθοσμίας εἶη. καὶ ἀνδράποδα δὲ καὶ βοσκήματα 7 πάμπολλα ἤλισκετο ἐκ τῶν ἀργῶν. ἔπειτα δὲ κατεστρατοπεδεύσατο τῷ μὲν πεζῷ ἐπὶ λόφῳ ἀπέχοντι τῆς πόλεως ὡς πέντε στάδια, πρὸ τῆς χώρας ὄντι, ὅπως ἀποτέμνοιο ἐντεῦθεν, εἰ τις ἐπὶ τὴν χώραν τῶν Κερκυραίων ἐξίη· τὸ δὲ ναυτικὸν εἰς τὰ πλεονεκτήματα τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσεν, ἐνθεν ᾧετ' ἂν τὰ προσπλέοντα καὶ προαισθάνεσθαι καὶ διακαλύειν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῷ λιμένι, ὅποτε μὴ χειμῶν κωλύει, 8 ἐφάρμοι. ἐπολιόρκει μὲν δὴ οὕτω τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάμβανον διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν δὲ οὐδὲν εἰσῆγετο αὐτοῖς διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ 9 ἦσαν· καὶ πέμποντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν τε ἐδέοντο καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ πολέμοις μεγάλην ἂν ἰσχύην προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλὴν γε Ἀθηναίων οὔτε ναῦς οὔτε χρήματα πλείονα ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ κείσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τῶν πόλεων αἰ ἐπὶ

τούτου καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν Λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας Ἡπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ Σικελίας παράπλου. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν 10 ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ στρατηγὸν πέμπονσι Κτησικλέα εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα πελταστάς, Ἀλκίτου δὲ ἐδεήθησαν συνδιαβίβασαι τούτους. καὶ οὗτοι μὲν νυ- 11 κτὸς διακομισθέντες ποι τῆς χώρας εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν, Τιμόθεον δ' αὐτῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν. ὁ δ' οὐ 12 δυνάμενος αὐτόθεν τὰς ναῦς πληρῶσαι, ἐπὶ νήσων πλεύσας ἐκεῖθεν ἐπειράτο συμπληροῦν, οὐ φαῦλον ἡγούμενος εἶναι ἐπὶ συγκεκριομένης ναῦς εἰκὴ περιπλεῦσαι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίζοντες αὐτὸν ἀναλοῦν 13 τὸν τῆς ὄρας εἰς τὸν περίπλου χρόνον, συγγνώμην οὐκ ἔσχον αὐτῷ, ἀλλὰ παύσαντες αὐτὸν τῆς στρατηγίας Ἰφικράτη ἀνθαιροῦνται. ὁ δ' ἐπεὶ κατέστη στρα- 14 τηγός, μάλα ὀξέως τὰς ναῦς ἐπληροῦτο καὶ τοὺς τριηράρχους ἠνάγκαζε. προσέλαβε δὲ παρὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰ πού τις ναῦς περὶ τὴν Ἀττικὴν ἔπλει καὶ τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίαν, λέγων ὡς ἂν τάκει καλῶς γένηται, πολλὰς αὐτοῖς ναῦς ἀποπέμψοι. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ αἰ ἅπασαι περὶ ἑβδομήκοντα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρό- 15 νῳ οἱ Κερκυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπέινων ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος πέπρασθαι ὅστις αὐτομολοίη. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦττον ἠύτομολουν, τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. οἱ μὲντοι ἐν- 16 δοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ ἔξω ἀπέθνησκον. ὁ δ' αὖ Μνάσιππος ὁρῶν 16 ταῦτα, ἐνόμιζέ τε ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν καὶ περὶ τοὺς μισθοφόρους ἐκαινοῦργει, καὶ τοὺς μὲν τινας αὐτῶν ἀπομίσθους ἐπεποιήκει, τοῖς δὲ τισι καὶ

δνοῖν ἤδη μνηοῖν ᾧφειλε τὸν μισθόν, οὐκ ἀπορῶν, ὡς ἐλέγετο, χρημάτων· καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ αὐτῷ ἀργύριον ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἐπεμπον, ἅτε καὶ
 17 διαποντίου τῆς στρατείας οὕσης. κατιδόντες δὲ ἀπο τῶν πύργων οἱ ἐκ τῆς πόλεως τὰς τε φυλακὰς χεῖρον ἢ πρόσθεν φυλαττομένας ἐσπαρμένους τε κατὰ τὴν
 18 χώραν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπεκδραμόντες τοὺς μὲν τινας αὐτῶν ἔλαβον, τοὺς δὲ κατέκοψαν. αἰσθόμενος δὲ ὁ Μνάσιππος, αὐτὸς τε ἐξωπλίζετο καὶ ὄσους εἶχεν ὀπλίτας ἄσασιν ἐβοήθει, καὶ τοὺς λοχαγούς καὶ τοὺς
 19 ταξιάρχους ἐξάγειν ἐκέλευε τοὺς μισθοφόρους. ἀποκρινάμενων δὲ τινῶν λοχαγῶν ὅτι οὐ θάδιον εἶη μὴ διδόντας τὰ ἐπιτήδεια παιδομένους παρέχειν, τὸν μὲν τινα βακτηρία, τὸν δὲ τῷ στύρακι ἐπάταξεν. οὕτω μὲν δὴ ἀθύμως ἔχοντες καὶ μισοῦντες αὐτὸν συνεξῆλθον
 20 πάντες· ὅπερ ἥκιστα εἰς μάχην συμφέρει. ὁ δ' ἐπεὶ παρετάξατο, αὐτὸς μὲν τοὺς κατὰ τὰς πύλας τῶν πολεμίων τρεψάμενος ἐπεδίωκεν· οἱ δ' ἐπεὶ ἐγγὺς τοῦ τείχους ἐγένοντο, ἀνεστρέφοντό τε καὶ ἀπὸ τῶν μνημάτων ἐβαλλον καὶ ἠκόντιζον· ἄλλοι δ' ἐκδραμόντες καθ' ἐτέρας πύλας ἐπιτίθενται ἀθρόοι τοῖς ἐσχάτοις·
 21 οἱ δ' ἐπ' οὐκὼ τεταγμένοι, ἀσθενὲς νομίσαντες τὸ ἄκρον τῆς φάλαγγος ἔχειν, ἀναστρέφειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' ἤρξαντο ἐπαναχωρεῖν, οἱ μὲν πολέμιοι ὡς φεύγουσιν ἐπέθεντο, οἱ δ' οὐκέτι ἐπανέστρεψαν· καὶ οἱ
 22 ἐχόμενοι δ' αὐτῶν εἰς φυγὴν ὤρμων. ὁ δὲ Μνάσιππος τοῖς μὲν πιεζομένοις οὐκ ἐδύνατο βοηθεῖν διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κατ' ἀντικρὺ προσκειμένους, αἰεὶ δ' ἐλείπετο σὺν ἐλάττοσι. τέλος δ' οἱ πολέμιοι ἀθρόοι γένόμενοι πάντες ἐπετίθεντο τοῖς περὶ τὸν Μνάσιππον, ἤδη μάλᾳ ὀλίγοις οὕσι. καὶ οἱ πολῖται ὀργῶντες τὸ γιγνόμενον
 23 ἐπέξῆσαν. ἐπεὶ δ' ἐκείνους ἀπέκτειναν, ἐδίωκεν ἤδη

ἅπαντες. ἐκινδύνευσαν δ' αὖ καὶ τὸ στρατόπεδον εἰλεῖν σὺν τῷ χαρακώματι, εἰ μὴ οἱ διώκοντες τὸν ἀγοραῖόν τε ὄχλον ἰδόντες καὶ τὸν τῶν θεραπόντων καὶ τὸν τῶν ἀνδραπόδων, οἰηθέντες ὄφελός τι αὐτῶν εἶναι, ἀπεστρέφοντο. καὶ τότε μὲν τρόπαιόν τε ἴσασαν οἱ Κερ-
 24 κυραῖοι τοὺς τε νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν. ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐρρωμενέστεροι ἐγεγέννητο, οἱ δ' ἔξω ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν. καὶ γὰρ ἐλέγετο ὅτι Ἰρικράτης τε ὅσον οὐκ ἤδη παρήη, καὶ οἱ Κερκυραῖοι δὲ τῷ ὄντι ναῦς ἐπλήρουν. Ἰπερμένης δέ,
 25 ὃς ἐτύργαυεν ἐπιστολιαφόρος τῷ Μνάσιππῳ ὄν, τό τε ναυτικὸν πᾶν ὅσον ἦν ἐκεῖ συνεπλήρωσε, καὶ περιπλεύσας πρὸς τὸ χαρακῶμα τὰ πλοῖα πάντα γεμίσας τῶν τε ἀνδραπόδων καὶ τῶν χρημάτων ἀπέστειλεν· αὐτὸς δὲ σὺν τε τοῖς ἐπιβάταις καὶ τοῖς περισωθεῖσι τῶν στρατιωτῶν διεφύλαττε τὸ χαρακῶμα· τέλος δὲ
 26 καὶ οὗτοι μάλᾳ τεταραγμένοι ἀναβάντες ἐπὶ τὰς τριήρεις ἀπέπλεον, πολὺν μὲν σίτον, πολὺν δὲ οἶνον, πολλὰ δὲ ἀνδράποδα καὶ ἀσθενοῦντας στρατιώτας καταλιπόντες· δεινῶς γὰρ ἐπεφόβηντο μὴ καταληφθεῖεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ νήσῳ. καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἰς Λευιάδα ἀπεσώθησαν.

Ὁ δὲ Ἰρικράτης ἐπεὶ ἤρξατο τοῦ περίπλου, ἅμα
 27 μὲν ἐπλεῖ, ἅμα δὲ πάντα ὅσα εἰς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο· εὐθύς μὲν γὰρ τὰ μεγάλα ἰστία αὐτοῦ κατέλιπεν, ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν πλέων· καὶ τοῖς ἀκατίοις δέ, καὶ εἰ φορὸν πνεῦμα εἶη, ὀλίγα ἐχρῆτο· τῇ δὲ κώπη τὸν πλοῦν ποιούμενος ἄμεινόν τε τὰ σώματα ἔχειν τοὺς ἀνδρας καὶ ἄμεινον τὰς ναῦς πλεῖν ἐποίει. πολ-
 28 λάκις δὲ καὶ ὅπου μέλλοι ἀριστοποιεῖσθαι τὸ στρατεύμα ἢ δειπνοποιεῖσθαι, ἐπανήγαγεν αὖ τὸ κέρας ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, ἐπειτ' ἐπιστρέψας αὖ

καὶ ἀντιπρόφρους καταστήσας τὰς τριήρεις ἀπὸ σημείου ἀφίει ἀνθαμιλλᾶσθαι εἰς τὴν γῆν. μέγα δὲ νικητήριον ἦν τὸ πρῶτους καὶ ὕδωρ λαβεῖν καὶ εἰ τοῦ ἄλλου ἐδέοντο, καὶ πρῶτους ἀριστῆσαι· τοῖς δ' ὑστάτοις ἀφικόμενοις μεγάλη ζημία ἦν τὸ τε ἐλαττοῦσθαι πᾶσι τούτοις καὶ ὅτι ἀνάγεσθαι ἅμα ἔδει, ἐπεὶ σημήνεις· συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν πρῶτοις ἀφικνουμένοις καθ' ἡσυχίαν ἅπαντα ποιεῖν, τοῖς δὲ τελευταίοις διὰ σπουδῆς.

29 φυλακᾶς γε μὴν, εἰ τύχοι ἐν τῇ πολεμίᾳ ἀριστοποιούμενος, τὰς μὲν ἐν τῇ γῇ, ὡσπερ προσήκει, καθίστη, ἐν δὲ ταῖς ναυσὶν αἰρόμενος ἀπὸ τούτων ἐσκοπεῖτο. πολὺ οὖν ἐπὶ πλείον οὔτοι καθεώρων ἢ οἱ ἐκ τοῦ ὀμαλοῦ, ἀφ' ὑψηλοτέρου καθορῶντες. ὅπου δὲ δειπνοποιοῖτο καὶ καθεύδοι, ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ νύκτωρ πῦρ οὐκ ἔκαε, πρὸ δὲ τοῦ στρατεύματος φῶς ἐποίει, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσιάω. πολλὰκις δέ, εἰ εὐδία εἶη, εὐθύς δειπνήσας ἀνήγετο· καὶ εἰ μὲν αὔρα φέροι, θεόντες ἅμα ἀνεπαύοντο· εἰ δὲ ἐλαύνειν δέοι,

30 κατὰ μέρος τοὺς ναύτας ἀνέπαυεν. ἐν δὲ τοῖς μεθ' ἡμέραν πλοῖς ἀπὸ σημείων τοτὲ μὲν ἐπὶ κέρως ἦγε, τοτὲ δ' ἐπὶ φάλαγγος· ὥστε ἅμα μὲν ἐπλεον, ἅμα δὲ πάντα ὅσα εἰς ναυμαχίαν καὶ ἡσκηκότες καὶ ἐπιστάμενοι εἰς τὴν ὑπὸ τῶν πολεμίω, ὡς ᾔροντο, κατεχομένην θάλατταν ἀφικνοῦντο. καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ καὶ ἡρίστων καὶ ἐδείπνουν· διὰ δὲ τὸ τᾶναγκαιὰ μόνον πράττειν καὶ τὰς βοηθείας ἐφθάνεν ἀνα-

31 γόμενος καὶ ταχὺ ἐπέβαινε. περὶ δὲ τὸν Μνασίππου θάνατον ἐτύγχανεν ὡν τῆς Λακωνικῆς περὶ τὰς Σφραγίας. εἰς τὴν Ἠλείαν δὲ ἀφικόμενος καὶ παραπλεύσας τὸ τοῦ Ἀλφειοῦ στόμα ὑπὸ τὸν Ἰχθυὺν καλούμενον ὠρμίσατο. τῇ δ' ὑστεραία ἐντεῦθεν ἀνήγετο ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, οὕτω καὶ τεταγμένος καὶ τὸν πλοῦν ποιού-

μενος ὡς, εἰ δέοι, πάντα ὅσα χρη παρεσκευασμένος ναυμαχολή. καὶ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Μνασίππου ἀτόπτον μὲν οὐδενὸς ἠκηκίει, ὑπώπτει δὲ μὴ ἀπάτης ἕνεκα λέγοιτο, καὶ ἐφυλάττετο· ἐπεὶ μέντοι ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ἐνταῦθα δὲ σαφῶς ἐπύθετο, καὶ ἀνέπαυε τὸ στρατεύμα.

Οἶδα μὲν οὖν ὅτι ταῦτα πάντα, ὅταν οἴωνται 32 ναυμαχῆσειν ἄνθρωποι, καὶ ἀσκεῖται καὶ μελετᾶται· ἀλλὰ τοῦτο ἐπαινώ, ὅτι ἐπεὶ ἀφικέσθαι ταχὺ ἔδει ἐνθα τοῖς πολεμίοις ναυμαχῆσειν ᾤετο, ἠύρετο ὅπως μῆτε διὰ τὸν πλοῦν ἀνεπιστήμονας εἶναι τῶν εἰς ναυμαχίαν μῆτε διὰ τὸ ταῦτα μελετᾶν βραδύτερόν τι ἀφικέσθαι.

Καταστρεφάμενος δὲ τὰς ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ πό- 33 λεις ἐπλευσεν εἰς Κέρκυραν. ἐκεῖ δὲ πρῶτον μὲν ἀκούσας ὅτι προσπλέοιεν δέκα τριήρεις παρὰ Διονυσίου, βοηθήσουσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, αὐτὸς ἐλθὼν καὶ σκεψάμενος τῆς χάρας ὅθεν τοὺς τε προσπλέοντας δυνατὸν ἦν ὄρᾶν καὶ τοὺς σημαίνοντας εἰς τὴν πόλιν καταφανεῖς εἶναι, ἐνταῦθα κατέστησε τοὺς σκοπούς. κα- 34 κείνοις μὲν συνέθετο προσπλέοντων τε καὶ ὀρμούντων ὡς δέοι σημαίνειν· αὐτὸς δὲ τῶν τριηράρχων προσέταξεν εἰκοσιν, οὓς δεήσοι, ἐπεὶ κηρύξειεν, ἀκολουθεῖν· εἰ δέ τις μὴ ἀκολουθήσοι, προεῖπε μὴ μέμψεσθαι τὴν δίαην. ἐπεὶ δ' ἐσημάνθησαν προσπλέουσαι καὶ ἐκηρύχθη, ἀξία ἐγένετο θείας ἢ σπουδῆ· οὐδεὶς γὰρ ὅστις οὐ δρόμῳ τῶν μελλόντων πλεῖν εἰσέβη εἰς τὰς ναῦς. πλεύσας δὲ ἐνθα ἦσαν αἱ πολεμιαὶ τριήρεις, καταλαμ- 35 βάνει ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων τριήρων εἰς τὴν γῆν τοὺς ἄνδρας ἐκβεβηκότητας, Μελάμπρος μέντοι ὁ Ῥόδιος τοῖς τε ἄλλοις συνεβούλευε μὴ μένειν ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς πληρωσάμενος τὴν ναῦν ἐξέπλει. ἐκεῖνος μὲν οὖν καί-

κερ ἀπαντῶν ταῖς Ἰφικράτους ναυσὶν ὅμως ἀπέφυγεν·
 αὶ δὲ ἀπὸ Συρακουσῶν νῆες ἅπασαι ἐάλωσαν αὐτοῖς
36 ἀνδράσιν. ὁ μὲντοι Ἰφικράτης τὰς μὲν τριήρεις ἀκρω-
 τηριασάμενος ἔλκων κατηγάγετο εἰς τὸν τῶν Κερκυ-
 ραίων λιμένα, τῶν δὲ ἀνδρῶν συνέβη ἕκαστον τακτὸν
 ἀργύριον ἀποτίσαι, πλὴν Κρινίππου τοῦ ἄρχοντος· τοῦ-
 τον δ' ἐφύλαττεν, ὡς ἢ πραξόμενος πάμπολλα χρήματα
 ἢ ὡς πωλήσων. κάκεινος μὲν ὑπὸ λύπης ἀνθαιρέτω θανα-
 τῶ ἀποθνήσκει, τοὺς δ' ἄλλους ὁ Ἰφικράτης ἀφῆκε,
37 Κερκυραίους ἐγγυητὰς δεξάμενος τῶν χρημάτων. καὶ
 τοὺς μὲν ναύτας γεωργοῦντας τοῖς Κερκυραίοις τὸ
 πλεῖστον διέτρεφε, τοὺς δὲ πελαστὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν
 νεῶν ὀπλίτας ἔχων διέβαινεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν· καὶ
 ἐκεῖ ταῖς μὲν φιλίαις πόλεσιν ἐπεκούρει, εἰ τίς [τε] δέοι-
 το, Θυριεῦσι δέ, μάλα καὶ ἀνδράσιν ἀλκίμοις καὶ χω-
38 ρίον καρτερόν ἔχουσιν, ἐπολέμει. καὶ τὸ ἀπὸ Κερκύ-
^{a.c.}_{372.} ρας ναυτικὸν προσλαβὼν, σχεδὸν περὶ ἐνενηκόντα
 ναῦς, πρῶτον μὲν εἰς Κεφαλληνίαν πλεύσας χρή-
 ματα ἐπράξατο, τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ δὲ παρ'
 ἀκόντων· ἔπειτα δὲ παρεσκευάζετο τὴν τε τῶν Λα-
 κεδαιμονίων χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν κατ' ἐκεῖνα πόλεων πολεμίων οὐσῶν τὰς μὲν
 ἐθελούσας προσλαμβάνειν, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοι,
 πολεμεῖν.
39 Ἐγὼ μὲν δὴ ταύτην τὴν στρατηγίαν τῶν Ἰφικρά-
 τους οὐχ ἦκιστα ἐπαινῶ, ἔπειτα καὶ τὸ προσελέσθαι
 κελεῦσαι ἑαυτῷ Καλλίστρατον τε τὸν δημηγόρον, οὐ
 μάλα ἐπιτήδειον ὄντα, καὶ Χαβρίαν, μάλα στρατηγὸν
 νομιζόμενον. εἴτε γὰρ φρονίμους αὐτοὺς ἠγούμενος
 εἶναι συμβούλους λαβεῖν ἐβούλετο, σῶφρόν μοι δοκεῖ
 διαπράξασθαι, εἴτε ἀντιπάλους νομίζων, οὕτω θρα-
 σέως μῆτε καταρραθνυμῶν μῆτε καταμελῶν μηδὲν φαι-

νεσθαι, μέγα φρονούντος ἐφ' ἑαυτῷ τοῦτό μοι δοκεῖ
 ἀνδρὸς εἶναι. κάκεινος μὲν δὴ ταῦτ' ἐπραττεν.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκπεπτωκότας μὲν ὁρῶντες ἐκ τῆς III.
 Βοιωτίας Πλαταιέας, φίλους ὄντας, καὶ καταπεφευγό-
 τας πρὸς αὐτούς, ἰκετεύοντας δὲ Θεσπιέας μὴ σφᾶς πε-
 ριδεῖν ἀπόλιδας γενομένους, οὐκέτι ἐπήρουν τοὺς Θη-
 βαίους, ἀλλὰ πολεμεῖν μὲν αὐτοῖς τὰ μὲν ἠσχύοντο,
 τὰ δὲ ἀσυμφόρως ἔχειν ἐλογίζοντο· κωιδωνεῖν γε μὴν
 αὐτοῖς ὧν ἐπραττον οὐκέτι ἠθέλον, ἐπεὶ ἐώρων στρα-
 τεύοντάς τε αὐτοὺς ἐπὶ φίλους ἀρχαίους τῇ πόλει Φω-
 κέας, καὶ πόλεις πιστάς τ' ἐν τῷ πρὸς τὸν βάρβαρον
 πολέμῳ καὶ φίλας ἑαυτοῖς ἀφανίζοντας. ἐκ τούτων δὲ 2
 ψηφισάμενος ὁ δῆμος εἰρήνην ποιεῖσθαι, πρῶτον
 μὲν εἰς Θήβας πρέσβεις ἐπέμψε παρακαλοῦντας ἀκο-
 λουθεῖν, εἰ βούλοιντο, εἰς Λακεδαιμόνα περὶ εἰρήνης·
 ἔπειτα δὲ ἐξέπεμψαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις. ἦν δὲ τῶν
 αἰρεθέντων Καλλίας Ἰπποῦνίου, Ἀντοκλῆς Στρομβι-
 χίδου, Δημόστρατος Ἀριστοφῶντος, Ἀριστοκλῆς,
 Κηφισόδοτος, Μελάνωπος, Ἀνκαίδος. [ἐπεὶ δὲ προσ- 3
 ἦλθον ἐπὶ τοὺς ἐκκλήτους τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ 371
 τοὺς συμμαχοῦς] καὶ Καλλίστρατος δὲ ὁ δημηγόρος
 παρῆν· ὑποσχόμενος γὰρ Ἰφικράτει, εἰ αὐτὸν ἀφείη, ἢ
 χρήματα πέμψειν τῷ ναυτικῷ ἢ εἰρήνην ποιήσειν, οὐ-
 τως Ἀθήνησιν τε ἦν καὶ ἐπραττε περὶ εἰρήνης· ἐπεὶ δὲ
 κατέστησαν ἐπὶ τοὺς ἐκκλήτους τε τῶν Λακεδαιμονίων
 καὶ τοὺς συμμαχοῦς, πρῶτος ἔλεξεν αὐτῶν Καλλίας ὁ
 δαδοῦχος. ἦν δ' οὗτος οἶος μηδὲν ἤττον ἠδεσθαι ὑφ'
 αὐτοῦ ἢ ὑπ' ἄλλων ἐπαινούμενος· καὶ τότε δὴ ἤρξατο
 ᾧδὲ πως.

Ὡς ἀνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν 4
 οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατὴρ πατρῶν ἔχων
 παρεδίδου τῷ γένει. βούλομαι δὲ καὶ τοῦτο ὑμῖν δη-

λῶσαι, ὡς ἔχουσα ἢ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς. ἐκείνη γὰρ, ὅταν μὲν πόλεμος ἦ, στρατηγούς ἡμᾶς ἀφαιρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιούς ἡμᾶς ἐκπεμπει. κἀγὼ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ πολέμου καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέροις ταῖς πρεσβείαις διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον ἦκω, καὶ ἡγοῦμαι πολὺν δικαιοτάτα νῦν ἂν διαλλαγῆς τυχεῖν.

5 ὁρῶ γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλαταιῶν τε καὶ Θεσπιάων ἀναιρέσει. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ γιγνώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοις ἢ πολεμίους εἶναι; καὶ σωφρόνων μὲν δήπου ἐστὶ μηδὲ εἰ μικρὰ τὰ διαφέροντα εἴη πόλεμον ἀναιρεῖσθαι· εἰ δὲ δὴ καὶ ὁμογνωμοιοῦμεν, οὐκ ἂν πάντῃ τῶν θαναμαστώων εἴη μὴ

6 εἰρήνην ποιεῖσθαι; δίκαιον μὲν οὖν ἦν μηδὲ ὄπλα ἐπιφέρειν ἀλλήλοις ἡμᾶς, ἐπεὶ λέγεται μὲν Τριπτόλεμος ὁ ἡμέτερος πρόγονος τὰ Δήμητρος καὶ Κόρης ἄρρητα ἱερά πρώτοις ξένοις δεῖξαι Ἡρακλεῖ τε τῶ ὑμετέρῳ ἀρχηγέτῃ καὶ Διοσκόροιν τοῖν ὑμετέροισιν πολίταιν, καὶ τοῦ Δήμητρος δὲ καρποῦ εἰς πρώτην τὴν Πελοπόννησον σπέρμα δωρήσασθαι. πῶς οὖν δίκαιον ἢ ὑμᾶς, παρ' ἂν ἐλάβετε σπέρματα, τὸν τούτων ποτὲ καρπὸν ἐλθεῖν δηλώσαντας, ἡμᾶς τε, οἷς ἐδώκαμεν, μὴ οὐχὶ βούλεσθαι ὡς πλείστην τούτοις ἀφθονίαν τροφῆς γενεῖσθαι; εἰ δὲ ἄρα ἐκ θεῶν πεπωρωμένον ἐστὶ πολέμους ἐν ἀνθρώποις γίνεσθαι, ἡμᾶς δὴ χρὴ ἄρχεσθαι μὲν αὐτοῦ ὡς σχολαίτατα, ὅταν δὲ γένηται, καταλύεσθαι ἢ δυνατὸν τάχιστα.

7 Μετὰ τούτῳ Ἀντοκλῆς, μάλα δοκῶν ἐπιστροφῆς εἶναι φήτωρ, ὧδε ἠγόρευεν. Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὅτι μὲν ἂ μέλλω λέγειν οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν φηθήσεται οὐκ ἄγνοω· ἀλλὰ δοκεῖ μοι, οἵτινες βούλονται, ἦν ἂν

ποιήσονται φιλίαν, ταύτην ὡς πλείστου χρόνον διαμένειν, διδακτέον εἶναι ἀλλήλους τὰ αἴτια τῶν πολέμων. ὑμεῖς δὲ ἀεὶ μὲν φάτε ὡς αὐτονόμους τὰς πόλεις χρὴ εἶναι, αὐτοὶ δ' ἐστὲ μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. συντίθεσθε μὲν γὰρ πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις τοῦτο πρῶτον, ἀκολουθεῖν ὅποι ἂν ὑμεῖς ἠγήσθε. καίτοι τί τοῦτο αὐτονομία προσήκει; ποιεῖσθε δὲ πολεμίους οὐκ ἀνακοινοῦμενοι τοῖς συμμαχοῖς, καὶ ἐπὶ τούτους ἠγεῖσθε· ὥστε πολλάκις ἐπὶ τοὺς εὐμενεστάτους ἀναγκάζονται στρατεύειν οἱ λεγόμενοι αὐτόνομοι εἶναι. ἔτι δὲ τὸ πάντων ἐναντιώτατον αὐτονομία, καδίστατε ἐνθα μὲν δεκαρχίας, ἐνθα δὲ τριακονταρχίας· καὶ τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμελεῖσθε οὐχ ὅπως νομίμως ἀρχωσιν, ἀλλ' ὅπως δύνωνται βία κατέχειν τὰς πόλεις. ὥστ' εἰκατε τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείαις ἠδομένοις. καὶ ὅτε μὲν βασιλεὺς προσέταττεν αὐτονόμους τὰς πό- 9 λεις εἶναι, μάλα γιγνώσκοντες ἐφαίνεσθε ὅτι εἰ μὴ ἔασοιεν οἱ Θηβαῖοι ἐκάστην τῶν πόλεων ἀρχεῖν τε ἑαυτῆς καὶ οἷς ἂν βούληται νόμοις χρῆσθαι, οὐ ποιήσουσι κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα· ἐπεὶ δὲ παρελάβετε τὴν Καδμείαν, οὐδ' αὐτοῖς Θηβαίοις ἐπετρέπετε αὐτονόμους εἶναι. δεῖ δὲ τοὺς μέλλοντας φίλους ἔσεσθαι οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μὲν ἀξιοῦν τῶν δικαίων τυγχάνειν, αὐτοὺς δὲ ὅπως ἂν πλείστα δύνωνται πλεονεκτοῦντας φαίνεσθαι.

Ταῦτα εἰπὼν σιωπὴν μὲν παρὰ πάντων ἐποίησεν, 10 ἠδομένους δὲ τοὺς ἀχθομένους τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐποίησε. μετὰ τούτῳ Καλλίστρατος ἔλεξεν, Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἐγγεγένηται ἁμαρτήματα καὶ ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀφ' ὑμῶν ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχειν μοι δοκῶ εἰπεῖν· οὐ μὲντοι οὕτω γιγνώσκω ὡς τοῖς ἁμαρτάνουσιν οὐδέποτε ἔτι χρηστέον· ὁρῶ

γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀναμάρτητον διατελοῦν-
 τα· δοκοῦσι δέ μοι καὶ εὐπορώτεροι ἐνίοτε γίνεσθαι
 11 ἀνθρώποι ἀμαρτάνοντες, ἄλλως τε καὶ ἐὰν κολασθῶ-
 σιν ὑπὸ τῶν ἀμαρτημάτων, ὡς ἡμεῖς. καὶ ὑμῖν δὲ
 ἔγωγε ὁρῶ διὰ τὰ ἀγνωμόμωςπραχθέντα ἔστιν ὅτι
 πολλὰ ἀντίτυπα γιγνόμενα· ὧν ἦν καὶ ἡ καταληφθεῖ-
 σα ἐν Θῆβαις Καδμεία· νῦν γοῦν, ὡς ἐσπουδάσατε
 αὐτονόμους τὰς πόλεις γενέσθαι, πᾶσαι πάλιν, ἐπεὶ
 ἡδικήθησαν οἱ Θηβαῖοι, ἐπ' ἐκείνους γεγένηται. ὥστε
 πεπαιδευμένους ἡμᾶς ὡς τὸ πλεονεκτεῖν ἀκερδὲς ἔστι
 12 νῦν ἐπιζῶ πάλιν μετρίους ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους φιλή-
 νην διαβάλλουσιν, ὡς ἡμεῖς οὐ φιλίας δεόμενοι, ἀλλὰ
 φοβούμενοι μὴ Ἀνταλκίδας ἔλθῃ ἔχων παρὰ βασιλέως
 χρήματα, διὰ τοῦθ' ἤκομεν, ἐνθυμήθητε ὡς φλυαροῦ-
 σι. βασιλεὺς μὲν γὰρ δήπου ἔγραψε πάσας τὰς ἐν τῇ
 Ἑλλάδι πόλεις αὐτονόμους εἶναι· ἡμεῖς δὲ ταῦτα ἐκεί-
 νῳ λέγοντές τε καὶ πράττοντες τί ἂν φοβοίμεθα βασι-
 λέα; ἢ τοῦτο οἴεται τις, ὡς ἐκεῖνος βούλεται χρήματα
 ἀναλώσας ἄλλους μεγάλους ποιῆσαι μᾶλλον ἢ ἄνευ δα-
 πάνης ἢ ἔγνω ἄριστα εἶναι, ταῦτα ἑαυτῷ πεπραχθῆαι;
 13 εἶεν. τί μὴν ἤκομεν; ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἀποροῦντες
 γνωρίητε ἂν, εἰ μὲν βούλεσθε, πρὸς τὰ κατὰ θάλατταν
 ἰδόντες, εἰ δὲ βούλεσθε, πρὸς τὰ κατὰ γῆν ἐν τῷ παρ-
 ὄντι. τί μὴν ἔστιν; εὐδηλον ὅτι τῶν συμμάχων τινὲς
 οὐκ ἄρεστά πράττουσιν ἡμῖν ἢ ὑμῖν ἄρεστά. ἴσως δὲ
 καὶ βουλοίμεθ' ἂν ὧν ἕνεκα περιεσώσατε ἡμᾶς ἢ ἄρ-
 14 θῶς ἔγνωμεν ὑμῖν ἐπιδειξῆαι. ἵνα δὲ καὶ τοῦ συμφό-
 ρου ἐτι ἐπιμνησθῶ, εἰσὶ μὲν δήπου πασῶν τῶν πό-
 λεων αἱ μὲν τὰ ὑμέτερα, αἱ δὲ τὰ ἡμέτερα φρονοῦσαι,
 καὶ ἐν ἐκάστη πόλει οἱ μὲν λακωνίζουσι, οἱ δὲ ἀττικί-
 ζουσι. εἰ οὖν ἡμεῖς φίλοι γενοίμεθα, πόθεν ἂν εἰκό-

τως χαλεπὸν τι προσδοκῆσαιμεν; καὶ γὰρ δὴ κατὰ γῆν
 μὲν τίς ἂν ὑμῶν φίλων ὄντων ἱκανὸς γένοιτο ἡμᾶς λυ-
 πῆσαι; κατὰ θάλατταν γε μὴν τίς ἂν ὑμᾶς βλάψαι τι
 ἡμῶν ὑμῖν ἐπιτηδείων ὄντων; ἀλλὰ μέντοι ὅτι μὲν πό- 15
 λεμοὶ αἰεὶ ποτε γίνονται καὶ ὅτι καταλύονται πάντες
 ἐπιστάμεθα, καὶ ὅτι ἡμεῖς, ἂν μὴ νῦν, ἀλλ' αὐθις ποτε
 εἰρήνης ἐπιθυμήσομεν. τί οὖν δεῖ ἐκείνους τὸν χρόνον
 ἀναμένειν, ἕως ἂν ὑπὸ πλήθους κικῶν ἀπειπάμεν,
 μᾶλλον ἢ οὐχ ὡς τάχιστα πρὶν τι ἀνήκεστον γενέσθαι
 τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι; ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκείνους ἐγώ- 16
 γ' ἐπαινῶ ὅτινες ἀγωνιστὰι γενομένοι καὶ νευικηκό-
 τες ἤδη πολλάκις καὶ δόξαν ἔχοντες οὕτω φιλονικῶ-
 σιν ὥστε οὐ πρότερον παύονται, πρὶν ἂν ἠττηθέντες
 τὴν ἄσκησιν καταλύσωσιν, οὐδέ γε τῶν κυβευτῶν
 οἵτινες αὐτὸν ἐὰν ἐν τι ἐπιτύχῃσι, περὶ διπλασίων κυ-
 βεύουσιν· ὁρῶ γὰρ καὶ τῶν τοιούτων τοὺς πλείους
 ἀπόρους παντάπασι γιγνομένους. ἢ χρὴ καὶ ἡμᾶς 17
 ὁρῶντας εἰς μὲν τοιοῦτον ἀγῶνα μηδέποτε καταστῆ-
 ναι, ὥστ' ἢ πάντα λαβεῖν ἢ πάντ' ἀποβαλεῖν, ἕως δὲ καὶ
 ἐρρώμεθα καὶ εὐτυχοῦμεν, φίλους ἀλλήλοις γενέσθαι.
 οὕτω γὰρ ἡμεῖς τ' ἂν δι' ὑμᾶς καὶ ὑμεῖς δι' ἡμᾶς ἐτι
 μεῖζους ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀνα-
 στρεφοίμεθα.

Λοξάντων δὲ τούτων καλῶς εἰπεῖν, ἐψηφίσαντο καὶ 18
 οἱ Λακεδαιμόνιοι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τοὺς τε
 ἀρμοστὰς ἐκ τῶν πόλεων ἐξάγειν, τὰ τε στρατόπεδα
 διαλύειν καὶ τὰ ναυτικὰ καὶ τὰ πεζά, τὰς τε πόλεις
 αὐτονόμους εἶναι. εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιῶν, τὸν
 μὲν βουλόμενον βοηθεῖν ταῖς ἀδικουμέναις πόλεσι, τῷ
 δὲ μὴ βουλομένῳ μὴ εἶναι ἐνορκον συμμαχεῖν τοῖς ἀδι-
 κομένοις. ἐπὶ τούτοις ᾤμοσαν Λακεδαιμόνιοι μὲν 19
 ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οἱ

σύμμαχοι κατὰ πόλεις ἕκαστοι. ἀπογραφάμενοι δ' ἐν ταῖς ὁμομοκνίαις πόλεσι καὶ οἱ Θηβαῖοι, προσελθόντες πάλιν τῇ ὑστεραίᾳ οἱ πρέσβεις αὐτῶν ἐκέλευον μεταγράψαι ἀντὶ Θηβαίων Βοιωτοὺς ὁμομοκνίας. ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἀπεκρίνατο ὅτι μεταγράψει μὲν οὐδὲν ὧν τὸ πρῶτον ὁμοσίαν τε καὶ ἀπεγράψαντο· εἰ μὲντοι μὴ βούλοιντο ἐν ταῖς σπονδαῖς εἶναι, ἐξαλείφειν ἂν ἔφη, εἰ κελεύειν. οὕτω δὴ εἰρήνην τῶν ἄλλωι πεποιημένων, πρὸς δὲ Θηβαίους μόνους ἀντιλογίας οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὕτως εἶχον τὴν γνώμην ὡς νῦν Θηβαίους τὸ λεγόμενον δὴ δεκατευθῆναι ἐλπίς εἴη, αὐτοὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι παντελοῦς ἀθύμως ἔχοντες ἀπῆλθον.

IV. Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὰς τε φρουρὰς ἐν τῶν πόλεων ἀπήρουν καὶ Ἰρμικράτη καὶ τὰς νῆας μετεπέμποντο, καὶ ὅσα ὑστερον ἔλαβε μετὰ τοὺς ὅρκους τοὺς ἐν Λακεδαιμόνι γενομένους, πάντα ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι. Λακεδαιμόνιοι μὲντοι ἐν μὲν τῶν ἄλλων πόλεων τοὺς τε ἄρμοστὰς καὶ τοὺς φρουροὺς ἀπήγαγον, Κλεόμβροτον δὲ ἔχοντα τὸ ἐν Φωκίᾳ στρατεύματα καὶ ἐπερωτῶντα τὰ οἴκοι τέλη τί χρὴ ποιεῖν, Προθόου λέξαντος ὅτι αὐτῷ δοκοίη διαλύσαντας τὸ στρατεύματα κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ περιαγγείλαντας ταῖς πόλεσι συμβαλέσθαι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ὅπόσον βούλοιο ἐκάστη πόλις, ἔπειτα εἰ μὴ τις ἔφη αὐτονομίους τὰς πόλεις εἶναι, τότε πάλιν παρακαλέσαντες, ὅσοι τῇ αὐτονομίᾳ βούλοιντο βοηθεῖν, ἄγειν ἐπὶ τοὺς ἐναντιομένους· οὕτω γὰρ ἂν ἔφη οἴεσθαι τοὺς τε θεοὺς εὐμενεστάτους εἶναι καὶ τὰς πόλεις ἡμιστ' ἂν ἄχθεσθαι· ἢ δ' ἐκκλησίᾳ ἀκούσασα ταῦτα ἐκέλευον μὲν φλυαρεῖν ἠγήσατο· ἦδη γάρ, ὡς ἔοικε, τὸ δαιμόνιον ἦγεν· ἐπέστειλαν δὲ τῷ Κλεόμβροτῳ μὴ

διαλύειν τὸ στρατεύματα, ἀλλ' εὐθύς ἄγειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ αὐτονομίους ἀφίοιεν τὰς πόλεις. [ὁ δὲ Κλεόμβροτος, ἐπειδὴ ἐπέθετο τὴν εἰρήνην γεγενημένην, πέμψας πρὸς τοὺς ἐφόρους ἠρώτα τί χρὴ ποιεῖν· οἱ δ' ἐκέλευσαν αὐτὸν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ ἀφίοιεν τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονομίους.] ἐπεὶ οὖν ἦσθετο οὐχ ὅπως τὰς πόλεις ἀφιέντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στρατεύματα διαλύοντας, [ὡς ἀντετάττοντο πρὸς αὐτούς,] οὕτω δὴ ἄγει τὴν στρατιάν εἰς τὴν Βοιωτίαν. καὶ ἢ μὲν οἱ Θηβαῖοι ἐμβάλεῖν αὐτὸν ἐν τῶν Φωκίων προσεδόκων καὶ ἐπὶ στενῷ τιμὴ ἐφύλαττον οὐκ ἐμβάλλει· διὰ Θισβῶν δὲ ὄρεινῃ καὶ ἀπροσδόκητον πορευθεὶς ἀφικνεῖται εἰς Κρεῦσι, καὶ τὸ τεῖχος αἰρεῖ, καὶ τριήρεις τῶν Θηβαίων δώδεκα λαμβάνει. ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβάς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς Θεσπικῆς. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρῷ λόφῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτούς. ἐνθα δὴ τῷ Κλεόμβροτῳ οἱ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον, ὦ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν. ἀκαμνησθήσονται γὰρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλᾶς ἀφικόμενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήσας, καὶ ὅτε ὑστερον στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγησίλαου ἀεὶ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρώνας. εἰπερ οὖν ἢ σαντοῦ κήδει ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμῆς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι, Νῦν δὴ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδετα τῶν Θηβαίων, ὡσπερ λέγεται. ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος ταῦτα ἀκούων παρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν. τῶν δ' αὖ Θηβαίων οἱ προσεστῶτες ἐλογίζοντο ὡς εἰ μὴ μαχοῖντο, ἀποστήσονται μὲν αἰ περιοι-

κίδες αὐτῶν πόλεις, αὐτοὶ δὲ πολιορκήσονται· εἰ δὲ μη
 ἔξοι ὁ δῆμος ὁ Θηβαίων τάπιτηθρα, ὅτι κινδυνεύσοι
 καὶ ἡ πόλις αὐτοῖς ἐναντία γενέσθαι ἅτε δὲ καὶ πε-
 φευνγότες πρόσθεν πολλοὶ αὐτῶν ἐλογίζοντο κρεῖττον
 7 εἶναι μαχομένους ἀποθνήσκειν ἢ πάλιν φεύγειν. πρὸς
 δὲ τοῦτοις παρεθάρρυνε μὲν τι αὐτοὺς καὶ ὁ χρησμὸς
 ὁ λεγόμενος ὡς θεοὶ ἐνταῦθα Λακεδαιμονίους ἠτήθη-
 ναι ἐνθα τὸ τῶν παρθένων ἦν μνημα, αἱ λέγονται διὰ
 τὸ βιασθῆναι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τινῶν ἀποκτεῖναι
 ἐαυτάς. καὶ ἐκόσμησαν δὴ τοῦτο τὸ μνημα οἱ Θηβαῖοι
 πρὸ τῆς μάχης. ἀπηγγέλλετο δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως αὐ-
 τοῖς ὡς οἱ τε νεῖ πάντες αὐτόματοι ἀνεάγοντο, αἱ τε
 ἱέρεια λέγοιεν ὡς νίκην οἱ θεοὶ φάινουσιν. ἐκ δὲ τοῦ
 Ἡρακλείου καὶ τὰ ὄπλα ἔφασαν ἀφανῆ εἶναι, ὡς του
 Ἡρακλέους εἰς τὴν μάχην ἐξωρημένου. οἱ μὲν δὴ τι-
 νες λέγουσιν ὡς ταῦτα πάντα τεχνάσματα ἦν τῶν προ-
 8 εστηκότων. εἰς δ' οὖν τὴν μάχην τοῖς μὲν Λακεδαιμο-
 νίοις πάντα τὰναντία ἐγίνετο, τοῖς δὲ πάντα καὶ ὑπὸ
 τῆς τύχης κατορθοῦτο. ἦν μὲν γὰρ μετ' ἀριστον τῶ
 Κλεομβρότῳ ἡ τελευταία βουλή περὶ τῆς μάχης· ἐν δὲ
 τῇ μεσημβρίᾳ ὑποκινόντων καὶ τὸν οἶνον παροξύναι
 9 τι αὐτοὺς ἔλεγον. ἐπεὶ δὲ ἀπλίζοντο ἐκότεροι καὶ πρό-
 δηλον ἦδη ἦν ὅτι μάχη ἔσοιτο, πρῶτον μὲν ἀπιέναι
 ἀρμημένων ἐκ τοῦ Βοιωτίου στρατεύματος τῶν τὴν
 ἀγορὰν παρεσκευασμένων καὶ σκευοφόρων τινῶν καὶ
 τῶν οὐ βουλομένων μάχεσθαι, περιόντες κύκλῳ οἱ τε
 μετὰ τοῦ Ἰέρωνος μισθοφόροι καὶ οἱ τῶν Φωκίων πελ-
 τασταὶ καὶ τῶν ἱππέων Ἡρακλεῶται καὶ Φλιάσιοι ἐπι-
 θέμενοι τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπέστρεψάν τε αὐτοὺς καὶ κατε-
 δίδωσαν πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Βοιωτῶν· ὥστε
 πολὺ μὲν ἐποίησαν μείζον τε καὶ ἀθροώτερον ἢ πρό-
 10 σθεν τὸ τῶν Βοιωτῶν στρατεύμα. ἔπειτα δέ, ἅτε καὶ

κεδίον ὄντος τοῦ μεταξύ, προτάξαντο μὲν τῆς ἐαυτῶν
 φάλαγγος οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἱππέας, ἀντετάξαντο
 δ' αὐτοῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι τοὺς ἐαυτῶν. ἦν δὲ τὸ μὲν
 τῶν Θηβαίων ἱππικὸν μεμελετηκὸς διὰ τε τὸν πρὸς
 Ὀρχομενίους πόλεμον καὶ διὰ τὸν πρὸς Θεσπιέας, τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πονηρότα-
 τον ἦν τὸ ἱππικόν. ἔτρεφον μὲν γὰρ τοὺς ἵππους οἱ 11
 πλουσιώτατοι· ἐπεὶ δὲ φρουρὰ φανθείη, τότε ἦκεν ὁ
 συντεταγμένος· λαβὼν δ' ἄν τὸν ἵππον καὶ ὄπλα ὅποια
 δοθείη αὐτῷ ἐκ τοῦ παραχορημα ἄν ἐστρατεύετο· τῶν δ'
 αὐτῶν στρατιωτῶν οἱ τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι καὶ
 ἥμισυ φιλότιμοι ἐπὶ τῶν ἵππων ἦσαν. τοιοῦτον μὲν 12
 οὖν τὸ ἱππικὸν ἐκατέρων ἦν. τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς
 μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς τρεῖς τὴν ἐνωμοτίαν
 ἔγειν· τοῦτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλέον ἢ εἰς δάδε-
 κα τὸ βάθος. οἱ δὲ Θηβαῖοι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πευτή-
 κοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν, λογιζόμενοι ὡς
 εἰ νικήσειαν τὸ περὶ τὸν βασιλέα, τὸ ἄλλο πᾶν εὐχεί-
 ρωτον ἔσοιτο. ἐπεὶ δὲ ἤρξατο ἄγειν ὁ Κλεόμβροτος 13
 πρὸς τοὺς πολεμίους, πρῶτον μὲν πρὶν καὶ αἰσθῆσθαι
 τὸ μετ' αὐτοῦ στρατεύμα ὅτι ἦροῖτο, καὶ δὴ καὶ οἱ ἱπ-
 πεις συνεβεβλήκεισαν καὶ τάχῃ ἠτήτηντο οἱ τῶν Λακε-
 δαιμονίων· φεύγοντες δὲ ἐνεπεπτώκεισαν τοῖς ἐαυτῶν
 ὀπλίταις, ἔτι δὲ ἐνέβαλλον οἱ τῶν Θηβαίων λόχοι. ὅμως
 δὲ ὡς οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεόμβροτον τὸ πρῶτον ἐκρά-
 τουν τῇ μάχῃ σαφεῖ τούτῳ τεκμηρίῳ γνῶνι τις ἄν· οὐ
 γὰρ ἄν ἐδύναντο αὐτὸν ἀνελέσθαι καὶ ζῶντα ἀπενε-
 γκεῖν, εἰ μὴ οἱ πρὸ αὐτοῦ μαχόμενοι ἐπεκράτουν ἐν
 ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. ἐπεὶ μέντοι ἀπέθανε Δείνων τε ὁ 14
 πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας τῶν περὶ δημοσίαν καὶ
 Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν ἵπποι καὶ οἱ συμ-
 φορεῖς τοῦ πολεμάρχου καλούμενοι οἱ τε ἄλλοι ὑπὸ
 14*

τοῦ ὄχλου ἀποθνήσκοντες ἀνεχώρουν, οἱ δὲ τοῦ εὐανύμοιο ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων ὡς ἐάσαν τὸ δεξιὸν ἀποθνήσκοντες, ἐνέκλιον· ὁμοίως δὲ πολλῶν τεθνεώτων καὶ ἡττημένοι ἐπεὶ διέβησαν τὴν τάφρον ἢ πρὸ τοῦ στρατοπέδου ἔτυχεν οὕσα αὐτοῖς, ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ χώραν ἐνθεν ἄρμηστοι. ἦν μὲντοι οὐ πάνυ ἐν ἐπιπέδῳ, ἀλλὰ πρὸς ὄρθιόν μᾶλλον τι τὸ στρατόπεδον. ἐκ δὲ τούτου ἦσαν μὲν τινες τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφόρητον τὴν συμφορὰν ἠγούμενοι το τε τρόπαιον ἔρασαν χορῆσαι καλύειν ἰστέναι τοὺς πολεμίους, τοὺς τε νεκροὺς μὴ ὑποσπόνδους, ἀλλὰ διὰ μάχης πειρᾶσθαι ἀναιρεῖσθαι.

15 οἱ δὲ πολέμαρχοι, ὄρωντες μὲν τῶν συμπάντων Λακεδαιμονίων τεθνεώτας ἐγγὺς χιλίους, ὄρωντες δ' αὐτῶν Σπαρτιατῶν, ὄντων τῶν ἐκεῖ ὡς ἑπτακοσίων, τεθνηκότας περὶ τετρακοσίους, αἰσθανόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἔστι δὲ οὗς αὐτῶν οὐδὲ ἀχθομένους τῷ γεγενημένῳ, συλλέξαντες τοὺς ἐπικαιριωτάτους ἐβουλεύοντο τί χρὴ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ πᾶσιν ἐδόκει ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, οὕτω δὲ ἐπεμψαν κήρυκα περὶ σπονδῶν. οἱ μὲντοι Θηβαῖοι μετὰ ταῦτα καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν.

16 Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἀγγελῶν τὸ πάθος ἀφικνεῖται γυμνοπαιδιῶν τε οὐσίας τῆς τελευταίας καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ἔνδον ὄντος· οἱ δὲ ἔφοροι ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πάθος, ἔλυποῦντο μὲν, ἔσπερον, οἶμαι, ἀνάγκη· τὸν μὲντοι χορὸν οὐκ ἐξήγαγον, ἀλλὰ διαγωνίσασθαι εἶπον. καὶ τὰ μὲν ὀνόματα πρὸς τοὺς οἰκείους ἐκάστου τῶν τεθνεώτων ἀπέδωσαν· προεῖπον δὲ ταῖς γυναιξὶ μὴ ποιεῖν κρανῆν, ἀλλὰ σιγῇ τὸ πάθος φέρειν. τῇ δ' ὑστεραία ἦν ὄραν, ἃν μὲν

ἐπέθνασαν οἱ προσήκοντες, λιπαροὺς καὶ φαιδροὺς ἐν τῷ φανερωῖ ἀναστρεφόμενους, ἃν δὲ ζῶντες ἠγγελημένοι ἦσαν, ὀλίγους ἂν εἶδες, τούτους δὲ σκυθρωποὺς καὶ ταπεινοὺς περιούτας.

Ἐκ δὲ τούτου φρουρὰν μὲν ἔφαινον οἱ ἔφοροι ταῖν 17 ὑπολοίπων μόραιν μέχρι τῶν τετραράκοντα ἀφ' ἠβης· ἐξέπεμπον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἕξω μορῶν μέχρι τῆς αὐτῆς ἡλικίας· τὸ γὰρ πρόσθεν εἰς τοὺς Φωκίας μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἀφ' ἠβης ἐστράτευντο· καὶ τοὺς ἐπ' ἀρχαῖς δὲ τότε καταλειφθέντας ἀκολουθεῖν ἐκέλευον. ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος ἐκ τῆς ἀσθενείας οὐκ ἔσχευεν 18 ἢ δὲ πόλις Ἀρχίδαμον τὸν υἱὸν ἐκέλευεν αὐτοῦ ἠγεῖσθαι. προθύμως δ' αὐτῷ συνεστρατεύοντο Τεγεᾶται· ἔτι γὰρ ἕξω οἱ περὶ Στάσιππον, λακωνίζοντες καὶ οὐκ ἐλάχιστον δυνάμενοι ἐν τῇ πόλει. ἐρωμένως δὲ καὶ οἱ Μαντινεῖς ἐκ τῶν κωμῶν συνεστρατεύοντο· ἀριστοκρατούμενοι γὰρ ἐτύγγανον. καὶ Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικωνῖοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Ἀχαιοὶ μᾶλα προθύμως ἠκολούθουν, καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἐξέπεμπον στρατιώτας. ἐπλήρουν δὲ καὶ τριήρεις αὐτοῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Κορίνθιοι, καὶ ἔδωκον καὶ Σικωνίων συμπληροῦν, ἐφ' ἃν διενεοῦντο τὸ στρατεύμα διαβιβάσειν. καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος ἐθύετο 19 ἐπὶ τῇ διαβάσει.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι εὐθύς μὲν μετὰ τὴν μάχην ἐπεμψαν εἰς Ἀθήνας ἀγγελὸν ἐστεφανωμένον, καὶ ἅμα μὲν τῆς νίκης τὸ μέγεθος ἔφραζον, ἅμα δὲ βοηθεῖν ἐκέλευον, λέγοντες ὡς νῦν ἕξει Λακεδαιμονίους πάντων ἃν ἐπεποιήκεσαν αὐτοὺς τιμωρῆσασθαι. τῶν δὲ Ἀθηναίων 20 ἢ βουλή ἐτύγγαυεν ἐν ἀκροπόλει καθημένη. ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸ γεγενημένον, ὅτι μὲν σφόδρα ἠνιάθησαν πᾶσι δῆλον ἐγένετο· οὔτε γὰρ ἐπὶ ξένια τὸν κήρυκα

ἐκάλεσαν, περί τε τῆς βοηθείας οὐδὲν ἀπεκρίναντο. καὶ Ἀθήνηθεν μὲν οὕτως ἀπῆλθεν ὁ κῆρυξ. πρὸς μέντοι Ἰάσονα, σύμμαχον ὄντα, ἐπεμπον σπονδῆ ὁ ἠθβαῖοι, κελεύοντες βοηθεῖν, διαλογιζόμενοι πῆ τὸ μέλλον ἀπο-
 21 βήσοιτο. ὁ δ' εὐθύς τριήρεις μὲν ἐπλήρου, ὡς βοηθή-
 σων κατὰ θάλατταν, συλλαβῶν δὲ τό τε ξενικὸν καὶ
 τοὺς περὶ αὐτὸν ἰππέας, καίπερ ἀκηρόκτω πολέμῳ τῶν
 Φωκῶν χρωμένων, περὶ διεπορεύθη εἰς τὴν Βοιωτίαν,
 ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων πρότερον ὄφθεις ἢ ἀγγελθεὶς
 ὅτι πορεύοιτο. πρὶν οὖν συλλέγεσθαι τι πανταχόθεν
 ἐφθανε πόρῳ γιγνόμενος, δῆλον ποιῶν ὅτι πολλαχοῦ
 22 τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαπράττεται τὰ δέοντα. ἐπεὶ
 δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Βοιωτίαν, λεγόντων τῶν ἠθβαίων
 ὡς καιρὸς εἴη ἐπιτίθεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀνω-
 θεν μὲν ἐκείνου σὺν τῷ ξενικῷ, σφᾶς δὲ ἀντιπροσώ-
 πους, ἀπέτρεπεν αὐτούς ὁ Ἰάσων, διδάσκων ὡς καλοῦ
 ἔργου γεγενημένου οὐκ ἄξιον αὐτοῖς εἶη διακινδυνεύ-
 σαι, ὥστε ἢ ἔτι μείζω καταπράξαι ἢ στερηθῆναι καὶ τῆς
 23 γεγενημένης νίκης. οὐχ ὁρᾶτε, ἔφη, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ
 ἐν ἀνάγκῃ ἐγένεσθε, ἐκρατήσατε; οἴεσθαι οὖν χορῆ καὶ
 Λακεδαιμονίους ἄν, εἰ ἀναγκάζονται [ἐκγευέσθαι τοῦ
 ζῆν], ἀπονοηθέντας διαμάχεσθαι. καὶ ὁ θεὸς δέ, ὡς εἶ-
 κε, πολλαῖς χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς μεγάλους ποιῶν,
 24 τοὺς δὲ μεγάλους μικροὺς. τοὺς μὲν οὖν ἠθβαίους
 τοιαῦτα λέγων ἀπέτρεπε τοῦ διακινδυνεύειν. τοὺς δ'
 αὐτὸν Λακεδαιμονίους ἐδίδασκεν οἶον μὲν εἶη ἠττημένου
 στρατεύμα, οἶον δὲ νενικηκός. εἰ δ' ἐπιλαθῆσθαι, ἔφη,
 βούλεσθε τὸ γεγενημένον πάθος, συμβουλεύω ἀνα-
 πνεύσαντας καὶ ἀναπασαμένους καὶ μείζους γεγενη-
 μένους τοῖς ἀηττήτοις οὕτως εἰς μάχην ἰέναι. νῦν δέ,
 ἔφη, εὐλίστε ὅτι καὶ τῶν συμμάχων ὑμῶν εἰσὶν οἱ διαλέ-
 γονται περὶ φιλίας τοῖς πολεμίοις· ἀλλὰ ἐκ παντὸς τρο-

που πειρᾶσθε σπονδὰς λαβεῖν. ταῦτα δ', ἔφη, ἐγὼ
 προθυμοῦμαι, σῶσαι ὑμᾶς βουλόμενος διὰ τε τὴν τοῦ
 πατρὸς φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ διὰ τὸ προξενεῖν ὑμῶν.
 ἔλεγε μὲν οὖν τοιαῦτα, ἔπραττε δ' ἴσως ὅπως διάφοροι 25
 καὶ οὗτοι ἀλλήλοις ὄντες ἀμφοτέρω ἐκείνου δέοιντο.
 ἵ μέντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες αὐτοῦ, πράττειν
 περὶ τῶν σπονδῶν ἐκέλευον· ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλη ὅτι
 εἴησαν αἱ σπονδαί, παρήγγειλαν οἱ πολέμαρχοι δειπνή-
 σαντας συνεσκευάσθαι πάντας, ὡς τῆς νυκτὸς πορευ-
 σομένους, ὅπως ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸν Κιθαιρώνα
 ἐναβαίνοιν. ἐπεὶ δ' ἐδείπνησαν, πρὶν καθεῦδειν παρ-
 ἀγγέλλαντες ἀκολουθεῖν, ἤγουντο εὐθύς ἀφ' ἐσπέρας
 τὴν διὰ Κρεύσιος, τῷ λαθεῖν πιστεύοντες μᾶλλον ἢ
 ταῖς σπονδαῖς. μάλα δὲ χαλεπῶς πορευόμενοι, οἷα δὲ 26
 ἐν νυκτί τε καὶ ἐν φόβῳ ἀπιόντες καὶ χαλεπὴν ὁδόν,
 εἰς Αἰγὸσθενα τῆς Μεγαρικῆς ἀφικνοῦνται. ἐκεῖ δὲ
 περιτυγχάνουσι τῷ μετὰ Ἀρχιδάμου στρατεύματι. ἐν-
 θα δὲ ἀναμείνας, ἕως καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες παρεγέ-
 νοντο, ἀπῆγε πᾶν ὁμοῦ τὸ στρατεύμα μέχρι Κορίνθου·
 ἐκεῖθεν δὲ τοὺς μὲν συμμάχους ἀφήκε, τοὺς δὲ πολί-
 τας οἰκάδε ἀπήγαγεν.

Ὁ μέντοι Ἰάσων ἀπιὼν διὰ τῆς Φωκίδος Ἰαμπο- 27
 λιτῶν μὲν τό τε προάστειον εἶλε καὶ τὴν χώραν ἐπόρ-
 θησε καὶ ἀπέκτεινε πολλοὺς· τὴν δ' ἄλλην Φωκίδα
 διήλθεν ἀπραγμόνας. ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἡράκλειαν
 κατέβαλε τὸ Ἡρακλεωτῶν τεῖχος, δῆλον ὅτι οὐ τοῦτο
 φοβούμενος, μὴ τινες ἀναπεπταμένης ταύτης τῆς παρ-
 ὁδοῦ πορεύσονται ἐπὶ τὴν ἐκείνου [δύναμιν], ἀλλὰ
 μᾶλλον ἐνθυμούμενος μὴ τινες τὴν Ἡράκλειαν ἐπὶ
 στενῷ οὖσαν καταλαβόντες εἰργοίεν αὐτόν, εἰ ποι βού-
 λοιτο τῆς Ἑλλάδος πορεύεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθε πάλιν 28
 εἰς τὴν Θετταλίαν, μέγας μὲν ἦν καὶ διὰ τὸ νόμῳ

Θετταλῶν ταγὸς καθεστάναι καὶ διὰ τὸ μισθοφόρους πολλοὺς τρέφειν περὶ αὐτὸν καὶ πεξοὺς καὶ ἱππέας, καὶ τούτους ἐκπεπονημένους ὡς ἂν κράτιστοι εἶεν· ἔτι δὲ μείζων καὶ διὰ τὸ συμμαχούς πολλοὺς τοὺς μὲν ἤδη εἶναι αὐτῷ, τοὺς δὲ καὶ ἔτι βούλεσθαι γίνεσθαι. μέγιστος δ' ἦν τῶν καθ' αὐτὸν τῶ μηδ' ὑφ' ἐνὸς εὐκαταφρόνητος εἶναι. ἐπιόντων δὲ Πυθίων παρήγγειλε μὲν ^{a.c.} 29 ταῖς πόλεσι βοῦς καὶ οἰς καὶ αἶγας καὶ ὄς παρασκευάζεσθαι ὡς εἰς τὴν θυσίαν· καὶ ἔφασαν πάνυ μετρίως ἐκάστη πόλει ἐπαγγελλομένων γενέσθαι βοῦς μὲν οὐκ ἐλάττους χιλίων, τὰ δὲ ἄλλα βοσκήματα πλείω ἢ μύρια. ἐκήρυξε δὲ καὶ νικητήριον χρυσοῦν στέφανον ἔσεσθαι, ἣτις τῶν πόλεων βοῦν ἡγεμόνα κάλλιστον τῷ ^{a.c.} 30 θεῷ θρέψει. παρήγγειλε δὲ καὶ ὡς στρατευσομένους εἰς τὸν περὶ τὰ Πύθια χρόνον Θετταλοῖς παρασκευάζεσθαι· διανοεῖτο γάρ, ὡς ἔφασαν, καὶ τὴν πανήγυριν τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτὸς διατιθέναι. περὶ μὲν τοι τῶν ἱερῶν χρημάτων ὅπως μὲν διανοεῖτο ἔτι καὶ νῦν ἄδηλον· λέγεται δὲ ἐπερομένων τῶν Δελφῶν τί χρῆ ποιεῖν, ἐὰν λαμβάνη τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων, ^{a.c.} 31 ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν ὅτι αὐτῷ μελήσει. ὁ δ' οὖν ἀνὴρ τηλικούτος ᾧ καὶ τὸσαῦτα καὶ τοιαῦτα διανοούμενος, ἐξέτασιν πεπονηκῶς καὶ δοκιμασίαν τοῦ Φεραίων ἱππικοῦ, καὶ ἤδη καθήμενος καὶ ἀποκρινόμενος, εἰ τις δεόμενός του προσίοι, ὑπὸ νεανίσκων ἐπὶ προσελθόντων ὡς διαφερομένων τι ἀλλήλοις ἀποσφάττεται ^{a.c.} 32 καὶ κατακόπτεται. βοηθησάντων δὲ ἐρωμένων τῶν παραγενομένων δορυφόρων εἰς μὲν ἔτι τύπτων τὸν Ἰάσονα λόγῃ πληγῆς ἀποθνήσκει· ἕτερος δὲ ἀναβαίνων ἐφ' ἵππου ἐγκαταληφθεὶς καὶ πολλὰ τραύματα λαβῶν ἀπέθανεν· οἱ δ' ἄλλοι ἀναπηδήσαντες ἐπὶ τοὺς παρεσκευασμένους ἵππους ἀπέφυγον· ὅποι δὲ ἀφί-

κοιντο τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἐν ταῖς πλείσταις ἐτιμῶντο. ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο ὅτι ἰσχυρῶς ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες αὐτὸν μὴ τύραννος γένοιτο.

Ἀποθανόντος μὲντοι ἐκείνου Πολύδαρος ἀδελφὸς ^{a.c.} 33 αὐτοῦ καὶ Πολύφρων ταγοὶ κατέστησαν. καὶ ὁ μὲν Πολύδαρος, πορευομένων ἀμφοτέρων εἰς Λάρισαν, νύκτωρ καθεύδων ἀποθνήσκει ὑπὸ Πολύφρονος τοῦ ἀδελφοῦ, ὡς ἐδόκει· ὁ γὰρ θάνατος αὐτοῦ ἐξαπιναῖός τε καὶ οὐκ ἔχων φανεράν πρόφασιν ἐγένετο. ὁ δ' αὖ ^{a.c.} 34 Πολύφρων ἤρξε μὲν ἐνιαυτὸν, κατεσκευάσατο δὲ τὴν ταγείαν τυραννίδι ὁμοίαν. ἐν τε γὰρ Φαρσάλῳ τὸν Πολυδάμαντα καὶ ἄλλους τῶν πολιτῶν ὀκτῶ τοὺς κραιστίστους ἀπέκτεινεν, ἐκ τε Λαρίσης πολλοὺς φυγάδας ἐποίησε. ταῦτα δὲ ποιῶν καὶ οὗτος ἀποθνήσκει ὑπὸ ^{a.c.} 35 Ἀλεξάνδρου, ὡς τιμωροῦντος τῷ Πολυδάρω καὶ τὴν τυραννίδα καταλύοντος. ἐπεὶ δ' αὐτὸς παρέλαβε τὴν ἀρχήν, χαλεπὸς μὲν Θετταλοῖς ταγὸς ἐγένετο, χαλεπὸς δὲ Θηβαίοις καὶ Ἀθηναίοις πολέμιος, ἀδίκος δὲ ληστής καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· τοιοῦτος δ' ᾧ καὶ ^{a.c.} 36 αὐτὸς αὐ ἀποθνήσκει, αὐτοχειρίᾳ μὲν ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν, βουλῇ δὲ ὑπὸ αὐτῆς ἐκείνης. τοῖς τε γὰρ ἀδελφοῖς ἐξήγγειλεν ὡς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιβουλεύοι αὐτοῖς καὶ ἐκρυψεν αὐτοὺς ἐνδον ὄντας ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ δεξαμένη μεθύοντα τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπεὶ κατεκοίμισεν, ὁ μὲν λύχνος ἐκάετο, τὸ δὲ ξίφος αὐτοῦ ἐξήνεγκεν. ὡς δ' ἤσθητο ὀκνοῦντας εἰσιέναι ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς ἀδελφούς, εἶπεν ὡς εἰ μὴ ἤδη πράξοιεν, ἐξεγερεῖ αὐτόν. ὡς δ' εἰσῆλθον, ἐπισπάσασα τὴν θύραν εἶχετο τοῦ ῥόπτρου, ἕως ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ. ἢ δὲ ἔχθρα λέγεται αὐτῇ πρὸς τὸν ἄνδρα γενέσθαι ὑπὸ ^{a.c.} 37 μὲν τινα ὡς ἐπεὶ ἔδθησε τὰ ἑαυτοῦ παιδικὰ ὁ Ἀλέξανδρος, νεανίσκον ὄντα καλόν, δεηθείσης αὐτῆς λῦσαι

ἐξαγαγῶν αὐτὸν ἀπέσφαξεν· οἱ δὲ τινες ὡς ἐπεὶ παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐρίγνοντο ἐκ ταύτης, ὅτι πέμπων εἰς Θήβας ἐμνήστευε τὴν Ἰάσονος γυναῖκα. τὰ μὲν οὖν αἰτία τῆς ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ὅστω λέγεται· τῶν δὲ ταῦτα πραξάντων ἄχρι οὗ ὅδε ὁ λόγος ἐγράφετο Τισίφονος πρεσβύτατος ὧν τῶν ἀδελφῶν τὴν ἀρχὴν εἶχε.

V. Καὶ τὰ μὲν Θετταλικά, ὅσα περὶ Ἰάσονα ἐπράχθη
 270. καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον μέχρι τῆς Τισίφονου ἀρχῆς, δεδήλωται· νῦν δ' ἐπάνειμι ἔνθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην. ἐπεὶ γὰρ Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς ἐπὶ Λεῦκτρα βοηθείας ἀπήγαγε τὸ στράτευμα, ἐνθυμηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἐτι οἴονται χρῆναι ἀκολουθεῖν καὶ οὐπω διακέοιντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους διέθεσαν, μεταπέμπονται τὰς πόλεις ὅσαι βούλουτο τῆς εἰρήνης μετέχειν ἢ βασιλεὺς κατέπεμψεν. ἐπεὶ δὲ συνήλθον, δόγμα ἐποίησαντο μετὰ τῶν κοινωνεῖν βουλομένων ὁμοῖαι τόνδε τὸν ὄρκον. Ἐμμενῶ ταῖς σπονδαῖς ὡς βασιλεὺς κατέπεμψε καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. ἐὰν δέ τις στρατεύῃ ἐπὶ τινὰ πόλιν τῶν ὁμοσασῶν τόνδε τὸν ὄρκον, βοηθήσω παντὶ σθένει. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἔχαιρον τῷ ὄρκῳ· Ἡλείοι δὲ ἀντέλεγον ὡς οὐ δέοι αὐτονόμους ποιεῖν οὔτε Μαργαρέας οὔτε Σκιλλουτίους οὔτε Τριφυλίους· σφετέρως γὰρ εἶναι ταύτας 3 τὰς πόλεις. οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι ψηφισάμενοι, ὥσπερ βασιλεὺς ἔγραψεν, αὐτονόμους εἶναι ὁμοίως καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας πόλεις, ἐξέπεμψαν τοὺς ὄρκωτάς, καὶ ἐκέλευσαν τὰ μέγιστα τέλη ἐν ἐκάστη πόλει ὀρκῶσαι. καὶ ᾤμωσαν πάντες πληρὴν Ἡλείων.

Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Μαντινεῖς, ὡς ἦδη αὐτόνομοι παντάπασιν ὄντες, συνήλθον τε πάντες καὶ ἐψηφίσαν-

το μίαν πόλιν τὴν Μαντινείαν ποιεῖν καὶ τειχίζειν τὴν πόλιν. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἠγοῦντο, εἰ τοῦτο ἄνευ 4 τῆς σφετέρως γνώμης ἔσοιτο, χαλεπὸν ἔσεσθαι. πέμπουσιν οὖν Ἀγησίλαον πρεσβευτὴν πρὸς τοὺς Μαντινέας, ὅτι ἐδόκει πατρικὸς φίλος αὐτοῖς εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτούς, τὸν μὲν δῆμον τῶν Μαντινέων οἱ ἄρχοντες οὐκ ἤθελον συλλέξαι αὐτῷ, πρὸς δὲ σφᾶς ἐκέλευον λέγειν ὅτου δέοιτο. ὁ δὲ ὑπίσχευετο αὐτοῖς, ἐὰν νῦν ἐπίσχωσι τῆς τειχίσεως, ποιήσειν ὥστε μετὰ τῆς Λακεδαιμόνος γνώμης καὶ μὴ δαπανηρῶς τειχισθῆναι τὸ τεῖχος. ἐπεὶ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι ἀδύνατον 5 εἴη ἐπίσχεῖν, δόγματος γεγεννημένου πάσῃ τῇ πόλει ἤδη τειχίζειν, ἐκ τούτου ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἀπήει ὀργισόμενος· στρατεύειν γε μέντοι ἐπ' αὐτούς οὐ δυνατὸν ἐδόκει εἶναι, ἐπ' αὐτονομία τῆς εἰρήνης γεγεννημένης· τοῖς δὲ Μαντινεῦσιν ἐπέμπον μὲν καὶ τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεων τινες συντειχιούντας, οἱ δὲ Ἡλείοι καὶ ἀργυρίου τρία τάλαντα συνεβάλλοντο αὐτοῖς εἰς τὴν περὶ τὸ τεῖχος δαπάνην. καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς περὶ ταῦτ' ἦσαν.

Τῶν δὲ Τεγεατῶν οἱ μὲν περὶ τὸν Καλλίβιον καὶ 6 Πρόξενον ἐνήγον ἐπὶ τὸ συνιέναι τε πᾶν τὸ Ἀρκαδικόν, καὶ ὅ,τι νικῆν ἐν τῷ κοινῷ, τοῦτο κύριον εἶναι καὶ τῶν πόλεων· οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ἔπραττον ἐὰν τε κατὰ χώραν τὴν πόλιν καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι. ἠττάμενοι δὲ οἱ περὶ τὸν Πρόξενον καὶ Καλ- 7 λίβιον ἐν τοῖς θεαροῖς, νομίσαντες, εἰ συνέλθοι ὁ δήμος, πολὺ ἂν τῷ πλήθει κρατῆσαι, ἐκφέρονται τὰ ὅπλα. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Στάσιππον, καὶ αὐτοὶ ἀνθραπίσαντο, καὶ ἀριθμῶ μὲν οὐκ ἐλάττους ἐγένοντο· ἐπεὶ μέντοι εἰς μάχην ὤρμησαν, τὸν μὲν Πρόξενον καὶ ἄλλους ὀλίγους μετ' αὐτοῦ ἀποκτείνουσι, τοὺς δ' ἄλλους τρεψάμενοι οὐκ ἐδίωκον· καὶ γὰρ τοι-

οὗτος ὁ Στάσιππος ἦν οἶος μὴ βούλεσθαι πολλοὺς ἀποκτινύναι τῶν πολιτῶν. οἱ δὲ περὶ τὸν Καλλίβιον ἀνακλωροκότες ὑπὸ τὸ πρὸς Μαντινέας τείχος καὶ τὰς πύλας, ἐπεὶ οὐκέτι αὐτοῖς οἱ ἐναντιοὶ ἐπεχείρουν, ἤσυχίαν εἶχον ἠθροισμένοι. καὶ πάλοι μὲν ἐπεπόμφεσαν ἐπὶ τοὺς Μαντινέας βοηθεῖν κελεύοντες· πρὸς δὲ τοὺς περὶ Στάσιππον διελέγοντο περὶ συναλλαγῶν. ἐπεὶ δὲ καταφανεῖς ἦσαν οἱ Μαντινεῖς προσιόντες, οἱ μὲν αὐτῶν ἀναπηδῶντες ἐπὶ τὸ τείχος ἐκέλευον βοηθεῖν τὴν ταχίστην, καὶ βοῶντες σπεύδειν διεκελεύοντο· ἄλλοι δὲ ἀνοίγουσι τὰς πύλας αὐτοῖς. οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ὡς ἤσθοντο τὸ γιγνόμενον, ἐκπίπτουσι κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ Παλλάντιον φερούσας πύλας, καὶ φθάνουσι πρὶν καταληφθῆναι ὑπὸ τῶν διακόντων εἰς τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν καταφυγόντες, καὶ ἐγκλεισάμενοι ἤσυχίαν εἶχον. οἱ δὲ μεταδιώξαντες ἔχθροὶ αὐτῶν ἀναβάντες ἐπὶ τὸν νεῶν καὶ τὴν ὄροσφην διελόντες ἔπαιον ταῖς κεραῖσιν. οἱ δὲ ἐπεὶ ἔγνωσαν τὴν ἀνάγκην, παύεσθαι τε ἐκέλευον καὶ ἐξιέναι ἔφασαν. οἱ δ' ἐναντιοὶ ὡς ὑποχειρίους ἔλαβον αὐτούς, δῆσαντες καὶ ἀναλαβόντες ἐπὶ τὴν ἀρμάμαξαν ἀπήγαγον εἰς Τεγέα. ἐκεῖ δὲ μετὰ τῶν Μαντινέων καταγρόντες ἀπέκτειναν.

10 Τούτων δὲ γιγνομένων ἐφυγον εἰς Λακεδαιμόνα τῶν περὶ Στάσιππον Τεγεατῶν περὶ δῆκακοσίους. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐδόκει βοηθητέον εἶναι κατὰ τοὺς ὄρκους τοῖς τεθνεώσι τε τῶν Τεγεατῶν καὶ ἐκπεπτωκόσι· καὶ οὕτω στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Μαντινέας, ὡς παρὰ τοὺς ὄρκους σὺν ὅπλοις ἐληλυθότων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς Τεγεάτας. καὶ φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Ἀγησίλαον δ' ἐκέλευεν ἢ πόλις ἠγρεῖσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Ἀρκάδες εἰς Ἀσέα συνελέγοντο· Ὀρχομενίων δὲ οὐκ ἐθέλοντων κοινωνεῖν τοῦ

Ἀρκαδιοῦ διὰ τὴν πρὸς Μαντινέας ἔχθραν, ἀλλὰ καὶ δεδεγμένων εἰς τὴν πόλιν τὸ ἐν Κορίνθῳ συνειλεγμένον ξενικόν, οὗ Πολύτροπος ἦρχεν, ἔμμενον οἰκοὶ οἱ Μαντινεῖς τούτων ἐπιμελόμενοι. Ἡραιεῖς δὲ καὶ Λεπρεῖται συνεστρατεύοντο τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τοὺς Μαντινέας. ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἐγένετο αὐτῷ τὰ διαβατήρια, εὐθύς ἐχώρει ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν. καὶ καταλαβὼν πόλιν ὁμορον οὔσαν Εὔταιαν, καὶ εὐρῶν ἐκεῖ τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας οἰκοῦντας ἐν ταῖς οἰκίαις, τοὺς δ' ἐν τῇ στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ οἰχομένους εἰς τὸ Ἀρκαδικόν, ὅμως οὐκ ἠδίκησε τὴν πόλιν, ἀλλ' εἰς τε αὐτοὺς οἰκεῖν, καὶ ἀνούμενοι ἐλάμβανον ὅσων δέοντο· εἰ δέ τι καὶ ἠρπάσθη, ὅτε εἰσῆι εἰς τὴν πόλιν, ἔξευρῶν ἀπέδωκε. καὶ ἐπωκοδόμησε δὲ τὸ τείχος αὐτῶν ὅσα ἐδεῖτο, ἕως περὶ αὐτοῦ διέτριβεν ἀναμένων τοὺς μετὰ Πολυτρόπου μισθοφόρους.

Ἐν δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ὀρχομενίους. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ τείχους μάλα χαλεπῶς ἀπῆλθον, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ ἀποχωροῦντες ἐν τῇ Ἐλυμίᾳ ἐγένοντο, καὶ οἱ μὲν Ὀρχομενιοὶ οπλῖται οὐκέτι ἠκολούθουν, οἱ δὲ περὶ τὸν Πολύτροπον ἐπέκειντο καὶ μάλα θρασέως, ἐνταῦθα γρόντες οἱ Μαντινεῖς ὡς εἰ μὴ ἀποκορούσονται αὐτούς, ὅτι πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσονται, ὑποστρέφαντες ὁμῶς ἐχώρησαν τοῖς ἐπικειμένοις. καὶ ὁ μὲν Πολύτροπος μαχόμενος αὐτοῦ ἀποθνήσκει· τῶν δ' ἄλλων φευγόντων πάμπολλοὶ ἂν ἀπέθανον, εἰ μὴ οἱ Φλιάσιοι ἰσπεῖς παραρηνόμενοι καὶ εἰς τὸ ὀπίσθεν περιελάσαντες τῶν Μαντινέων ἐπέσχον αὐτούς τῆς διαίξεως. καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς ταῦτα πράξαντες οἰκάδε ἀπῆλθον.

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἀκούσας ταῦτα, καὶ νομίσας οὐκ ἂν εἴη συμμίξει αὐτῷ τοὺς ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ μισθο-

φορους, οὕτω προῆει. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἐν τῇ Τεγεατίδι χώρᾳ ἐδειπνοποιήσατο, τῇ δ' ὕστεραίᾳ διαβαίνει εἰς τὴν Μαντινικήν, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ὑπὸ τοῖς πρὸς ἐσπέραν ὄρεσι τῆς Μαντινείας· καὶ ἐκεῖ ἅμα ἐδήθη τὴν χώραν καὶ ἐπόρθει τοὺς ἀγρούς. τῶν δὲ Ἀρκάδων οἱ συλλεγόντες ἐν τῇ Ἀσείᾳ νυκτὸς παρήλθον εἰς
 16 τὴν Τεγέαν. τῇ δ' ὕστεραίᾳ ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἀπέχων Μαντινείας ὅσον εἴκοσι σταδίους ἐστρατοπεδεύσατο· οἱ δ' ἐν τῆς Τεγέας Ἀρκάδες, ἐχόμενοι τῶν μεταξὺ Μαντινείας καὶ Τεγέας ὄρων, παρήσαν μάλα πολλοὶ ὀπλίται, συμμῖξαι βουλόμενοι τοῖς Μαντινεῦσι· καὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι οὐ πανδημεὶ ἠκολούθουν αὐτοῖς· καὶ ἦσαν μὲν τινες οἱ τὸν Ἀγησίλαον ἐπειθον χωρὶς τούτοις ἐπιθέσθαι· ὁ δὲ φοβούμενος μὴ ἐν ὄσφ' πρὸς ἐκείνους πορεύοιτο, ἐκ τῆς πόλεως οἱ Μαντινεῖς ἐξελθόντες κατὰ κέρας τε καὶ ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπιπέσειεν αὐτῷ, ἔγνω κράτιστον εἶναι εἶσαι συνελθεῖν αὐτούς, καὶ εἰ βούλονται μάχεσθαι, ἐκ τοῦ δικαίου καὶ φανεροῦ τὴν μάχην ποιῆσθαι. καὶ οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες ὁμοῦ ἤδη ἐγέννητο. οἱ δ' ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ πελτασταὶ καὶ οἱ τῶν Φλιασίων ἵππεῖς μετ' αὐτῶν τῆς νυκτὸς διεξελθόντες παρὰ τὴν Μαντινείαν θυομένῳ τῷ Ἀγησίλαῳ πρὸ τοῦ στρατοπέδου ἐπιφαινονται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐποίησαν τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰς τάξεις δραμεῖν, Ἀγησίλαον δ' ἐπαναχωρῆσαι πρὸς τὰ ὄπλα. ἐπεὶ δ' ἐκείνοι μὲν ἐγνώσθησαν φίλοι ὄντες, Ἀγησίλαος δὲ ἐκεκαλλέροτο, ἐξ ἀρίστου προῆγε τὸ στράτευμα. ἐσπέρας δ' ἐπιγυνομένης ἔλαθε στρατοπεδευσάμενος εἰς τὸν ὀπισθεν κόλπον τῆς Μαντινικῆς, μάλα σύνεγγυς καὶ κύ-
 17 κλω ὄρη ἔχοντα. τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐθύετο μὲν πρὸ τοῦ στρατεύματος· ἰδὼν δὲ συλλεγομένους ἐκ τῆς τῶν Μαντινέων πόλεως ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπέρ

τῆς οὐρᾶς τοῦ ἑαυτῶν στρατεύματος, ἔγνω ἐξακτέον εἶναι τὴν ταχίστην ἐκ τοῦ κόλπου. εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἀφηγοῖτο, ἐφοβείτο μὴ τῇ οὐρᾷ ἐπίθοντο οἱ πολέμιοι· ἡσυχίαν δὲ ἔχων καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τοὺς πολεμίους φάων, ἀναστρέψαντας ἐκέλευε τοὺς ἀπ' οὐρᾶς εἰς δόρον ὀπισθεν τῆς φάλαγγος ἡγεῖσθαι πρὸς αὐτόν· καὶ οὕτως ἅμα ἐκ τε τοῦ στενοῦ ἐξῆγε καὶ ἰσχυροτέρων ἀεὶ τὴν φάλαγγα ἐποιεῖτο. ἐπειδὴ δὲ ἐδεδίπλωτο ἡ φά-
 19 λαγγε, οὕτως ἔχοντι τῷ ὀπλιτικῷ προσελθῶν εἰς τὸ πεδίου ἐξέτεινε πάλιν ἐπ' ἑννέα ἢ δέκα τὸ στράτευμα ἀσπίδων. οἱ μὲντοι Μαντινεῖς οὐκ ἐτι ἐξῆσαν· καὶ γὰρ οἱ Ἠλεῖοι συστρατεύομενοι αὐτοῖς ἐπειθον μὴ ποιῆσθαι μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιτο· εὐδὲ εἰδέναι ἔφασαν ὅτι παρέσειντο· καὶ γὰρ δέκα τάλαντα δεδανείσθαι αὐτοὺς παρὰ σφῶν εἰς τὴν βοήθειαν. οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες ταῦτα ἀκούσαντες ἡσυχίαν εἰ-
 20 χον ἐν τῇ Μαντινείᾳ· ὁ δ' Ἀγησίλαος καὶ μάλα βουλόμενος ἀπάγειν τὸ στράτευμα, καὶ γὰρ ἦν μέσος χειμῶν, ὅμως ἐκεῖ κατέμεινε τρεῖς ἡμέρας, οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς τῶν Μαντινέων πόλεως, ὅπως μὴ δοκοῖη φοβούμενος σπεύδειν τὴν ἀφοδὸν. τῇ δὲ τετάρτῃ πρῶτον ἀριστοποιησάμενος ἀπῆγεν ὡς στρατοπεδευσόμενος ἐνθαπερὸν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς Εὐταίας ἐξώρομητο. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς
 21 ἐφάνετο τῶν Ἀρκάδων, ἦγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Εὐταίαν, καίπερ μάλα ὀψίζων, βουλόμενος ἀπαγαγεῖν τοὺς ὀπλίτας πρὶν καὶ τὰ πυρὰ τῶν πολεμίων ἰδεῖν, ἵνα μὴ τις εἴποι ὡς φεύγων ἀπαγάγοι. ἐκ γὰρ τῆς πρόσθεν ἀθυμίας ἐδόκει τι ἀνειληφέναι τὴν πόλιν, ὅτι καὶ ἐνεβεβλήκει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ δηοῦντι τὴν χώραν οὐδεὶς ἠδελήκει μάχεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐν τῇ Λακωνικῇ ἐγένετο, τοὺς μὲν Σπαρτιάτας ἀπέλυσεν οἴκαδε, τοὺς δὲ περιοίκους ἀφῆκεν ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν πόλεις.

22 ^{a.C.} 369. Οἱ δὲ Ἀρκάδες, ἐπεὶ ὁ Ἀγησίλαος ἀπεληλύθει καὶ ἦσθοντο διαλελυμένον αὐτῷ τὸ στράτευμα, αὐτοὶ δὲ ἠθροισμένοι ἐτύγγανον, στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ἡραιέας, ὅτι τε οὐκ ἤθελον τοῦ Ἀρκαδικοῦ μετέχειν καὶ ὅτι συνεισεβεβλήκεισαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. ἐμβαλόντες δ' ἐνεπίμπρων τε τὰς οἰκίας καὶ ἔκοπτον τὰ δένδρα.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι βεβοηθηκότες παρεῖναι ἐλέγοντο εἰς τὴν Μαντινείαν, οὕτως ἀπαλλάττονται ἐκ τῆς 23 Ἡραίας καὶ συμμιγνύασι τοῖς Θηβαίοις. ὥς δ' ὁμοῦ ἐγένοντο, οἱ μὲν Θηβαῖοι καλῶς σφίσιν ᾤοντο ἔχειν, ἐπεὶ ἐβεβοηθήκεισαν μὲν, πολέμιον δὲ οὐδένα ἐτι εἶδον ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἀπίενοι παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ Ἀρκάδες καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλείοι ἐπειθον αὐτοὺς ἠγείσθαι ὥς τάχιστα εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἐπιδεικνύντες μὲν τὸ ἑαυτῶν πλήθος, ὑπερπαινοῦντες δὲ τὸ τῶν Θηβαίων στράτευμα. καὶ γὰρ οἱ μὲν Βοιωτοὶ ἐγυμνάζοντο πάντες περὶ τὰ ὄπλα, ἀγαλλόμενοι τῇ ἐν Λεύκτροις νίκη· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ Φωκεῖς ὑπήκοοι γεγενημένοι καὶ Εὐβοεῖς ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων καὶ Λοκροὶ ἀμφοτέροι καὶ Ἀκαρνανεὶ καὶ Ἡρακλεῶται καὶ Μηλιεῖς· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ ἐκ Θετταλίας Ἰππεῖς τε καὶ πελτασταί. ταῦτα δὲ συνιδόμενοι καὶ τὴν ἐν Λακεδαίμονι ἐρημίαν λέγοντες ἰκέτενον μηδ' 24 αὐτῶν ἀποτρέπεσθαι, πρὶν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώραν. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἤκουον μὲν ταῦτα, ἀντελογίζοντο δὲ ὅτι δυσεμβολωτάτη μὲν ἡ Λακωνικὴ ἐλέγετο εἶναι, φρουρὰς δὲ καθεστάναι ἐνόμιζον ἐπὶ τοῖς εὐπροσοδωτάτοις. καὶ γὰρ ἦν Ἰσχόλαος μὲν ἐν Οἰῷ τῆς Σικριτίδος, ἔχων νεοδαμάδεις τε φρουροὺς καὶ τῶν Τεγεατῶν φυγάδων τοὺς νεωτάτους περὶ τετρακοσίους· ἦν δὲ καὶ ἐπὶ Λεύκτρῳ ὑπὲρ τῆς Μαλεάτιδος

ἄλλη φρουρά. ἐλογίζοντο δὲ καὶ τοῦτο οἱ Θηβαῖοι, ὥς καὶ συνελθοῦσαν ἂν ταχέως τὴν τῶν Λακεδαιμονίων δύναμιν καὶ μάχεσθαι ἂν αὐτοὺς οὐδαμοῦ ἄμεινον ἢ ἐν τῇ ἑαυτῶν. ἂ δὴ πάντα λογιζόμενοι οὐ πάνυ προπετεῖς ἦσαν εἰς τὸ ἰέναι εἰς τὴν Λακεδαίμονα. ἐπεὶ 25 μέντοι ἦγον ἐκ τε Καρυῶν λέγοντες τὴν ἐρημίαν καὶ ὑπισχνόμενοι αὐτοὶ ἠγήσεσθαι, καὶ κελεύοντες, ἂν τι ἔξαπατῶντες φαίνωνται, ἀποσφάττειν σφᾶς, παρήσαν δὲ τινες καὶ τῶν περιοίκων ἐπικαλούμενοι καὶ φάσκοντες ἀποστήσεσθαι, εἰ μόνον φανείησαν εἰς τὴν χώραν, ἔλεγον δὲ ὥς καὶ νῦν καλούμενοι οἱ περιοικοὶ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν οὐκ ἐθέλοιν βοηθεῖν· πάντα οὖν ταῦτα ἀκούοντες καὶ παρὰ πάντων οἱ Θηβαῖοι ἐπέισθησαν, καὶ αὐτοὶ μὲν κατὰ Καρύας ἐνέβαλον, οἱ δὲ Ἀρκάδες κατὰ Οἶδον τῆς Σικριτίδος. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δύσβατα 26 προελθῶν ὁ Ἰσχόλαος ὑφίστατο, οὐδένα ἂν ταύτη γ' ἔφασαν ἀναβῆναι· νῦν δὲ βουλόμενος τοῖς Οἰάταις συμμαχοῖς χρῆσθαι, ἔμεινεν ἐν τῇ κώμῃ· οἱ δὲ ἀνέβησαν καμπληθεῖς Ἀρκάδες. ἐνταῦθα δὲ ἀντιπρόσωποι μὲν μαχόμενοι οἱ περὶ τὸν Ἰσχόλαον ἐπεκράτουν· ἐπεὶ δὲ καὶ ὀπισθεν καὶ ἐκ πλαγίου καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀναβαίνοντες ἔπαιον καὶ ἔβαλλον αὐτούς, ἐνταῦθα ὁ τε Ἰσχόλαος ἀποδυνήσκει καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εἰ μή τις ἀμφίγνοηθεις διέφυγε. διαπραξάμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀρκά- 27 δες ἐπορεύοντο πρὸς τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὰς Καρύας. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπεὶ ἦσθοντο τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, πολὺ δὴ θρασύτερον κατέβαινον. καὶ τὴν μὲν Σελλασίαν εὐθύς ἔκαον καὶ ἐπόρθουν· ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ πεδίῳ ἐγένοντο ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο· τῇ δ' ὑστεραία ἐπορεύοντο. καὶ διὰ μὲν τῆς γεφύρας οὐδ' ἐπεχείρουν διαβαίνειν ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ γὰρ ἐν τῷ τῆς Ἀλέας ἱερῷ ἐφαίνοντο

ἐναντίοι οἱ ὀπλίται· ἐν δεξιᾷ δ' ἔχοντες τὸν Εὐρώταν
 παρήσαν κόντες καὶ πορθοῦντες πολλῶν ἀγαθῶν
 28 μεστὰς οἰκίας. τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως αἱ μὲν γυναικὲς
 οὐδὲ τὸν καπνὸν ὄρωσαι ἠνεύχοντο, ἄτε οὐδέποτε ἰδοῦ-
 σαι πολεμίους· οἱ δὲ Σπαρτιάται ἀτείχιστον ἔχοντες τὴν
 πόλιν, ἄλλος ἄλλη διαταχθεὶς, μάλα ὀλίγοι καὶ ὄντες
 καὶ φαινόμενοι ἐφύλαττον. ἔδοξε δὲ τοῖς τέλεσι καὶ
 προειπεῖν τοῖς Ἐλλωσιν, εἴ τις βούλοιο ὄπλα λαμβά-
 νειν καὶ εἰς τάξιν τίθεσθαι, τὰ πιστὰ λαμβάνειν ὡς
 29 ἑλευθέρους ἐσομένους ὅσοι συμπολεμήσειαν. καὶ τὸ
 μὲν πρῶτον ἔφασαν ἀπογράψασθαι πλέον ἢ ἑξακισχι-
 λίους, ὥστε φόβον αὐ οὔτοι παρεῖχον συντεταγμένοι
 καὶ λίαν ἐδόκουν πολλοὶ εἶναι· ἐπεὶ μέντοι ἔμενον μὲν
 οἱ ἐξ Ὀρχομενοῦ μισθοφόροι, ἐβοήθησαν δὲ τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις Φλιάσιοι τε καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἐπιδαύριοι
 καὶ Πελληγεῖς καὶ ἄλλαι δὲ τινες τῶν πόλεων, ἥδη καὶ
 30 τοὺς ἀπογεγραμμένους ἤττον ἀρράδουν. ὡς δὲ προῖόν
 τὸ στράτευμα ἐγένετο κατ' Ἀμύκλας, ταυτῆ διεβαίνου
 τὸν Εὐρώταν. καὶ οἱ μὲν Θηβαῖοι, ὅπου στρατοπεδεύ-
 οιντο, εὐθύς αὖ ἐκοπτον δένδρων κατέβαλλον πρὸ τῶν
 τάξεων ὡς ἐδύναντο πλεῖστα, καὶ οὕτως ἐφυλάττοντο·
 οἱ δὲ Ἀρκάδες τούτων τε οὐδὲν ἐποιοῦν, καταλιπόντες
 δὲ τὰ ὄπλα εἰς ἀρπαγὴν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐτρέποντο. ἐκ
 τούτου δὴ ἡμέρα τρίτη ἢ τετάρτη προῆλθον οἱ ἱππεῖς
 εἰς τὸν ἱππόδρομον εἰς Γαιαόχου κατὰ τάξεις, οἱ τε Θη-
 βαῖοι πάντες καὶ οἱ Ἡλεῖοι καὶ ὅσοι Φωκίων ἢ Θετ-
 31 ταλῶν ἢ Λοκρῶν ἱππεῖς παρήσαν. οἱ δὲ τῶν Λακεδαι-
 μονίων ἱππεῖς, μάλα ὀλίγοι φαινόμενοι, ἀντιτεταγμέ-
 νοι αὐτοῖς ἦσαν. ἐνέδραν δὲ ποιήσαντες ὀπλιτῶν τῶν
 νεωτέρων ὅσον τριακοσίων ἐν τῇ τῶν Τυνδαριδῶν,
 ἅμα οὔτοι μὲν ἐξέθεν, οἱ δ' ἱππεῖς ἤλανον· οἱ δὲ πο-
 λέμιοι οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐνέκλιναν. ἰδόντες δὲ ταῦτα

πολλοὶ καὶ τῶν πεζῶν εἰς φρυγὴν ὤρμησαν. ἐπεὶ μέν-
 τοι οἱ τε διώκοντες ἐπαύσαντο καὶ τὸ τῶν Θηβαίων
 στράτευμα ἔμενε, πάλιν δὴ κατεστρατοπεδεύσαντο.
 καὶ τὸ μὲν μὴ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλεῖν αὐ ἐτι αὐ- 32
 τοὺς ἤδη τι ἐδόκει θαρραλεώτερον εἶναι· ἐκεῖθεν μέν-
 τοι ἀπάραν τὸ στράτευμα ἐπορεύετο τὴν ἐφ' Ἔλος
 καὶ Γυθειον. καὶ τὰς μὲν ἀτειχίστους τῶν πόλεων ἐνε-
 πίμπρασαν, Γυθείῳ δὲ, ἐνθα τὰ νεώρια τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις ἦν, καὶ προσέβαλλον τρεῖς ἡμέρας. ἦσαν δὲ
 τινες τῶν περιοίκων οἱ καὶ ἐπέθεντο καὶ συνεστρατεύ-
 οντο τοῖς μετὰ Θηβαίων.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐν φροντίδι 33
 ἦσαν ὅτι χρὴ ποιεῖν περὶ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐκκλη-
 σίαν ἐποίησαν κατὰ δόγμα βουλῆς. ἔτυχον δὲ παρόν-
 τες πρόεδροι Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἐτι ὑπολοίπων
 συμμάχων αὐτοῖς. ὅθεν δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἄρακος
 καὶ Ὠκυλλος καὶ Φάραξ καὶ Ἐτυμοκλῆς καὶ Ὀλονθεὺς
 σχεδὸν πάντες παραπλήσια ἔλεγον. ἀνεμίμνησκόν τε
 γὰρ τοὺς Ἀθηναίους ὡς αἰέποτε ἀλλήλοις ἐν τοῖς με-
 γίστοις καιροῖς παρίσταντο ἐπ' ἀγαθῶ· αὐτοὶ τε γὰρ
 ἔφασαν τοὺς τυράννους συνεκβαλεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ
 Ἀθηναίους, ὅτε αὐτοὶ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Μεσσηνίων,
 προθύμως βοηθεῖν. ἔλεγον δὲ καὶ ὅσ' ἀγαθὰ εἶη, ὅτε 34
 κοινῇ ἀμφοτέρω ἐπραττον, ὑπομιμνήσκοντες μὲν ὡς
 τὸν βάρβαρον κοινῇ ἀπεμαχέσαντο, ἀναμιμνήσκοντες
 δὲ ὡς Ἀθηναῖοι τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἠρέθησαν ἡγε-
 μόνες τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν κοινῶν χρημάτων φύλα-
 κες, τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συμβουλομένων, αὐτοὶ
 τε κατὰ γῆν ὁμολογουμένως ὑφ' ἀπάντων τῶν Ἑλλή-
 νων ἡγεμόνες προκρινθεῖσαν, συμβουλομένων αὐ-
 ταῦτα τῶν Ἀθηναίων. εἰς δὲ αὐτῶν καὶ ᾧδὲ πως εἰ- 35
 πεν. Ἐὰν δὲ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, ᾧ ἄνδρες, ὁμοσήσω-

μεν, νῦν ἐλπίς τὸ πάλα λεγόμενον δεκατειθῆναι Θηβαίους. οἱ μὲντοι Ἀθηναῖοι οὐ πάνυ ἐδέξαντο, ἀλλὰ θροῦς τις τοιοῦτος διήλθεν ὡς νῦν ταῦτα λέγοιεν, ὅτε δὲ εὐ' ἐπραττον, ἐπέκειντο ἡμῖν. μέγιστον δὲ τῶν λεχθέντων παρὰ Λακεδαιμονίων ἐδόκει εἶναι ὅτι ἠνίκα κατεπολέμησαν αὐτούς, Θηβαίων βουλομένων ἀναστάτους ποιῆσαι τὰς Ἀθήνας, σφεῖς ἐμποδῶν γένοι-
 36 το. ὁ δὲ πλεῖστος ἦν λόγος ὡς κατὰ τοὺς ὄρκους βοηθεῖν δεοί. οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ βοηθησάντων τοῖς Τεγεάταις, ὅτι οἱ Μαντινεῖς παρὰ τοὺς ὄρκους ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους θόρυβος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ μὲν γὰρ δικαίως τοὺς Μαντινεῖας ἐφασαν βοηθῆσαι τοῖς περὶ Πρόξενον ἀποθανοῦσιν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Στάσιππον, οἱ δὲ ἀδικεῖν, ὅτι ὄπλα ἐπήνεγκαν Τεγεάταις.

37 Τούτων δὲ διοριζομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας, ἀνέστη Κλειτέλης Κορίνθιος καὶ εἶπε τάδε. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀντιλέγεται, τίνες ἦσαν οἱ ἄρξαντες ἀδικεῖν· ἡμῶν δέ, ἐπεὶ εἰρήνη ἐγένετο, ἔχει τις κατηγορῆσαι ἢ ὡς ἐπὶ πόλιν τινα ἐστρατεύσαμεν ἢ ὡς χρήματά τινων ἐλάβομεν ἢ ὡς γῆν ἄλλοτριάν ἐδηλώσαμεν; ἀλλ' ὅμως οἱ Θηβαῖοι εἰς τὴν χάριαν ἡμῶν ἐλθόντες καὶ δένδρα ἐκκεκόφασιν καὶ οἰκίας κατακεκαύκασιν καὶ χρήματα καὶ πρόβατα διηρπάκασιν. πῶς οὖν, ἐὰν μὴ βοηθητε οὕτω περιφανῶς ἡμῖν ἀδικουμένοις, οὐ παρὰ τοὺς ὄρκους ποιήσετε; καὶ ταῦτα ὦν αὐτοὶ ἐπεμελήθητε ὄρκων ὅπως πᾶσιν ὑμῖν πάντες ἡμεῖς ὁμόσαιμεν; ἐνταῦθα μὲντοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεδορύθησαν ὡς ὀρθῶς τε καὶ δίκαια εἰρηκότος τοῦ Κλει-
 38 τέλους. ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀνέστη Προκλῆς Φλιάσιος καὶ

εἶπεν· Ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐμποδῶν γένοιτο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσειαν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν οἶμαι τοῦτο δῆλον εἶναι· τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῶν γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἐγὼ 39 μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν ὑμᾶς ἡγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. τὸ γὰρ δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους καὶ ὁμόρους οἰκοῦντας ἡγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆναι ἢ ὁπότε πόρρω τοὺς ἀντιπάλους εἴχετε. συμφορώτερόν γε μεντᾶν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθῆσαι ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ συμμαχοῦντες ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι ἀναγκάζοισθε διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους. εἰ δὲ τινες φοβοῦνται μὴ ἐὰν νῦν ἀνα-
 40 φύωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρήχασιν ὑμῖν, ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχ οὖς ἂν εὐ' ἄλλ' οὖς ἂν κακῶς τις ποιῆ φοβεῖσθαι δεῖ μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν. ἐνθυμείσθαι δὲ καὶ τάδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τι ἀγαθὸν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι προσήκει, ὅταν ἐρρωμενέστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχωσιν, ἐὰν ποτ' ἀδύνατοι γέ-
 41 νωνται, ἐπικουρίαν τῶν προπεπονημένων. ὑμῖν δὲ 41 νῦν ἐκ θεῶν τινος καιρὸς παραγεγνήηται, ἐὰν δεομένοις βοηθήσητε Λακεδαιμονίοις, κτήσασθαι τούτους εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον φίλους ἀπροφασίστους. καὶ γὰρ δὴ οὐκ ἐπ' ὀλίγων μοι δοκοῦσι μαρτύρων νῦν ἂν εὐ' πάθειν ὑφ' ὑμῶν· ἀλλ' εἰσονται μὲν ταῦτα θεοὶ οἱ πάντα ὀρῶντες καὶ νῦν καὶ εἰς αἰεὶ, συνεπίστανται δὲ τὰ γιγνόμενα οἷ τε σύμμαχοι καὶ οἱ πολέμιοι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἅπαντες Ἑλληνῆς τε καὶ βάρβαροι· οὐδενὶ γὰρ τούτων ἀμελής. ὥστε εἰ κακοὶ φανείησαν περὶ 42 ὑμᾶς, τίς ἂν ποτε ἔτι πρόθυμος εἰς αὐτοὺς γένοιτο; ἐλπίζεν δὲ χρῆ[ως] ἄνδρας ἀγαθοὺς μᾶλλον ἢ κακοὺς

αὐτοὺς γενέσθαι· εἰ γὰρ τινες ἄλλοι, καὶ οὗτοι δο-
 43 κούσι διατετελεκέναι ἐπαίνου μὲν ὀρεγόμενοι, αἰσχρῶν
 καὶ τάδε· εἰ ποτε πάλιν ἔλθοι τῇ Ἑλλάδι κίνδυνος ὑπὸ
 βαρβάρων, τίσιν ἂν μᾶλλον πιστεύσατε ἢ Λακεδαιμο-
 νίοις; τίνας δὲ ἂν παραστάτας ἡδίων τούτων ποιήσαι-
 σθε, ὧν γε καὶ οἱ ταχθέντες ἐν Θερμοπύλαις ἅπαντες
 εἴλοντο μαχόμενοι ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐπεισ-
 φρέσθαι τὸν βάρβαρον τῇ Ἑλλάδι; πῶς οὖν οὐ δί-
 καιον ὧν τε ἕνεκα ἐγένοντο ἄνδρες ἀγαθοὶ μεθ' ὑμῶν
 καὶ ὧν ἐλπίς καὶ αὐθις γενέσθαι πᾶσαν προθυμίαν εἰς
 44 αὐτοὺς καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς παρέχεσθαι; ἄξιον δὲ καὶ
 τῶν παρόντων συμμάχων αὐτοῖς ἕνεκα προθυμίαν ἐν-
 δεῖξασθαι· εὐ γὰρ ἴστε ὅτι οἵπερ τούτοις πιστοὶ δια-
 μένουσιν ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὗτοι καὶ ὑμῖν αἰσχύν-
 νοιεντ' ἂν μὴ ἀποδιδόντες χάριτας· εἰ δὲ μικρὰ δοκού-
 μεν πόλεις εἶναι αἰ τοῦ κινδύνου μετέχειν αὐτοῖς ἐθέ-
 λουσαι, ἐνθυμήθητε ὅτι ἐὰν ἡ ὑμετέρα πόλις προσγέ-
 νηται, οὐκέτι μικρὰ πόλις ἐσόμεθα αἰ βοηθοῦσαι
 45 αὐτοῖς· ἐγὼ δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν
 ἀκούων ἐξήλουν τήνδε τὴν πόλιν ὅτι πάντας καὶ τοὺς
 ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε καταφεύ-
 γοντας ἐπικουρίας ἤκονον τυγχάνειν· νῦν δ' οὐκέτ'
 ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρῶν ὄρω Λακεδαιμονίους τε
 τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πιστοτά-
 46 νους αὐ' ὑμῶν ἐπικουρήσαι· ὄρω δὲ καὶ Θηβαίους, οἱ
 τότε οὐκ ἐπεισαν Λακεδαιμονίους ἐξανδραποδίσασθαι
 ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν περιδεῖν ἀπολομένους
 τοὺς σάσαντας ὑμᾶς· τῶν μὲν οὖν ὑμετέρων προγό-
 νων καλὸν λέγεται, ὅτε τοῦς Ἀργείων τελευτήσαντας
 ἐπὶ τῇ Καμείᾳ οὐκ εἴασαν ἀτάφους γενέσθαι· ὑμῖν δὲ

πολὺ κάλλιον ἂν γένοιτο, εἰ τοὺς ἐτι ζῶντας Λακεδαι-
 μονίων μήτε ὑβρισθῆναι μήτε ἀπολέσθαι εἴσαυτε· κα- 47
 λου γε μὴν κάκεινου ὄντος, ὅτε σχόντες τὴν Εὐρου-
 σθέως ὑβριν διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς
 οὐκ ἐκείνου τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας,
 ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν πόλιν περισώσαυτε; πάντων δὲ κάλ-
 λιστον, εἰ ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν
 Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὅπλοις τε καὶ διὰ κιν-
 δύνων ἐπικουρήσετε αὐτοῖς· ὁπότε δὲ καὶ ἡμεῖς ἀγα- 48
 λόμεθα οἱ συναγορεύοντες βοηθήσαι ἀνδράσιν ἀγα-
 θοῖς, ἡποῦ ὑμῖν γε τοῖς ἔργῳ δυναμένοις βοηθήσαι
 γενναῖα ἂν ταῦτα φανεῖη, εἰ πολλάκις καὶ φίλοι καὶ
 πολέμιοι γενόμενοι Λακεδαιμονίοις μὴ ὧν ἐβλάβητε
 μᾶλλον ἢ ὧν εὖ ἐπάθετε μνησθεῖητε καὶ χάριν ἀπο-
 δοίητε αὐτοῖς μὴ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ὑπὲρ πάσης τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἄνδρες ἀγαθοὶ ὑπὲρ αὐ-
 τῆς ἐγένοντο.

Μετὰ ταῦτα ἐβουλευόντο οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τῶν 49
 μὲν ἀντιλεγόντων οὐκ ἠνείχοντο ἀκούοντες, ἐψηφί-
 σαντο δὲ βοηθεῖν πανθημεῖ, καὶ Ἴφικράτη στρατηγὸν
 εἴλοντο· ἐπεὶ δὲ τὰ ἱερὰ ἐγένετο καὶ παρήγγειλεν ἐν
 Ακαδημείᾳ δειπνοποιεῖσθαι, πολλοὺς ἔφασαν προτέ-
 ρους αὐτοῦ Ἴφικράτους ἐξελεῖν· ἐκ δὲ τούτου ἤγειτο
 μὲν ὁ Ἴφικράτης, οἱ δ' ἠκολούθουν, νομίζοντες ἐπὶ
 καλὸν τι ἔργον ἠγγέσεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενος εἰς Κό-
 ρινθον διετριβέ τινας ἡμέρας, εὐθὺς μὲν ἐπὶ ταύτῃ τῇ
 διατριβῇ πρῶτον ἔψεγον αὐτόν· ὡς δ' ἐξήγαγέ ποτε,
 προθύμως μὲν ἠκολούθουν ὅποι ἤγοῖτο, προθύμως
 δ' εἰ πρὸς τεῖχος προσάγοι, προσέβαλλον· τῶν δ' ἐν 50
 τῇ Λακεδαίμονι πολεμίων Ἀργάδες μὲν καὶ Ἀργεῖοι
 καὶ Ἠλεῖοι πολλοὶ ἀπεληλύθεσαν, ἅτε ὄμοροι οἰκοῦν-
 τες, οἱ μὲν ἄγοντες οἱ δὲ φέροντες ὅ,τι ἠρπάκεσαν· οἱ

δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι τὰ μὲν καὶ διὰ τοῦτο ἀπιέναι ἐβούλοντο ἐκ τῆς χώρας, ὅτι ἐώρων ἐλάττωνα τὴν στρατιὰν καθ' ἡμέραν γιγνομένην, τὰ δέ, ὅτι σπανιστέρα τὰ ἐπιτήδεια ἦν· τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωτο, τὰ δὲ διήρπαστο, τὰ δὲ ἐξεκέχυτο, τὰ δὲ κατεκέκαστο· πρὸς δ' ἔτι καὶ χειμῶν ἦν, ὥστ' ἤδη πάντες ἀπιέναι ἐβού-
 51 λοντο. ὡς δ' ἐκείνοι ἀπεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ἰφικράτης τοὺς Ἀθηναίους ἀπήγεν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς Κόρινθον. εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι καλῶς ἐστρατήγησεν, οὐ φέγω· ἐκεῖνα μὲντοι ἂ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ ἐπραξε, πάντα εὐρίσκω τὰ μὲν μάτην, τὰ δὲ καὶ ἀσυμφόρως πεπραγμένα αὐτῷ. ἐπιχειρήσας μὲν γὰρ φυλάττειν ἐπὶ τῷ Ὀνειῷ, ὅπως μὴ δύναιτο οἱ Βοιωτοὶ ἀπελθεῖν οἴκαδε, παρέλιπεν ἀφύλακτον τὴν καλλίστην
 52 παρὰ Κεγχρείας ἀρόδον. μαθεῖν δὲ βουλόμενος εἰ παρεληλυθότες εἶεν οἱ Θηβαῖοι τὸ Ὀνειον ἐπεμψε σκοποὺς τοὺς τε Ἀθηναίων ἱππέας καὶ τοὺς Κορινθίων ἄπαντας. καίτοι ἰδεῖν μὲν οὐδὲν ἤττον ὀλίγοι τῶν πολλῶν ἱκανοί· εἰ δὲ δεοὶ ἀποχωρεῖν, πολὺ ῥᾶον τοῖς ὀλίγοις ἢ τοῖς πολλοῖς καὶ ὁδοῦ εὐπόρου τυχεῖν καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποχωρηθεῖν· τὸ δὲ πολλοὺς τε προσάγειν καὶ ἤττονας τῶν ἐναντίων πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη; καὶ γὰρ δὴ ἄτε ἐπὶ πολὺ παραταξάμενοι χωρίον οἱ ἱππεῖς διὰ τὸ πολλοὶ εἶναι, ἐπεὶ ἔδει ἀποχωρεῖν, πολλῶν καὶ χαλεπῶν χωρίων ἐπελάβοντο· ὥστε οὐκ ἔλαττον ἀπώ-
 λοντο εἰκοσιν ἱππέων. καὶ τότε μὲν οἱ Θηβαῖοι ὅπως ἐβούλοντο ἀπῆλθον.

[Z.]

1. **T**ῷ δ' ὑστέρῳ ἔτι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμα-
 2.C. χων πρέσβεις ἦλθον αὐτοκράτορες Ἀθήναζε, βουλευ-

σόμενοι καθ' ὅ,τι ἡ συμμαχία Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθη-
 ναίους ἔσται. λεγόντων δὲ πολλῶν μὲν ξένων, πολ-
 λῶν δὲ Ἀθηναίων, ὡς δεοὶ ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις
 τὴν συμμαχίαν εἶναι, Προκλῆς Φλιάσιος εἶπε τόνδε
 τὸν λόγον.

Ἐπεὶ περ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγαθὸν ὑμῖν ἐδοξεν 2
 εἶναι Λακεδαιμονίους φίλους ποιείσθαι, δοκεῖ μοι χρῆ-
 ναι τοῦτο σκοπεῖν, ὅπως ἡ φιλία ὅτι πλείστον χρόνον
 συμμενεῖ. ἐὰν οὖν ἢ ἑκατέρους μάλιστα συνοίσει, ταύ-
 τη καὶ τὰς συνθήκας ποιησώμεθα, οὕτω κατὰ γε τὸ εἰ-
 κὸς μάλιστα συμμένειεν ἂν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα σχεδὸν τι
 συνωμολόγηται, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας νῦν ἢ σκέψις.
 τῇ μὲν οὖν βουλῇ προβεβούλεται ὑμετέραν μὲν εἶναι
 τὴν κατὰ θάλατταν, Λακεδαιμονίων δὲ τὴν κατὰ γῆν·
 ἔμοι δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ ταῦτα οὐκ ἀνθρωπίνῃ μᾶλλον
 ἢ θεῖα φύσει τε καὶ τύχῃ διωρισθαι. πρῶτον μὲν γὰρ 3
 τόπον ἔχετε κάλλιστα πεφυκότα πρὸς τοῦτο· πλείσται
 γὰρ πόλεις τῶν δεομένων τῆς θαλάττης περὶ τὴν ὑμε-
 τέραν πόλιν οἰκοῦσι, καὶ αὐταὶ πᾶσαι ἀσθενέστεραι
 τῆς ὑμετέρας. πρὸς τοῦτοις δὲ λιμένας ἔχετε, ὧν ἄνευ
 οὐχ οἷόν τε ναυτικῇ δυνάμει χρῆσθαι. ἔτι δὲ τριήρεις
 κέκτησθε πολλὰς, καὶ πάτριον ὑμῖν ἔστι ναυτικὸν ἐπι-
 κτᾶσθαι. ἀλλὰ μὴν τὰς γε τέχνας τὰς περὶ ταῦτα πά- 4
 σας οἰκείας ἔχετε. καὶ μὴν ἐμπειρία γε πολὺ προέχετε
 τῶν ἄλλων περὶ τὰ ναυτικά· ὁ γὰρ βίος τοῖς πλείστοις
 ὑμῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης· ὥστε τῶν ἰδίων ἐπιμελόμε-
 νοι ἅμα καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀγώνων ἐμπειροὶ γί-
 γνεσθε. ἔτι δὲ καὶ τόδε· οὐδαμῶθεν ἂν τριήρεις πλεί-
 ους ἀθροαὶ ἐκπλεύσειαν ἢ παρ' ὑμῶν. ἔστι δὲ τοῦτο
 οὐκ ἐλάχιστον πρὸς ἡγεμονίαν· πρὸς γὰρ τὸ πρῶτον
 ἰσχυρὸν γενόμενον ἤδιστα πάντες συλλέγονται. ἔτι δὲ 5
 καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν δέδοται ὑμῖν εὐτυχεῖν ἐν τούτῳ·

πλείστους γὰρ καὶ μεγίστους ἀγῶνας ἠγωνισμένοι κα-
τὰ θάλατταν ἐλάχιστα μὲν ἀποτετυχήκατε, πλείστα δὲ
κατωρθώκατε. εἰκὸς οὖν καὶ τοὺς συμμαχούς μεθ'
ὑμῶν ἂν ἤδιστα τούτου τοῦ κινδύνου μετέχειν. ὥς δὲ
δη καὶ ἀναγκαῖα καὶ προσήκουσα ὑμῖν αὕτη ἢ ἐπιμέ-
6 λεια ἐκ τῶνδε ἐνθυμήθητε. Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπο-
λέμουν ποτὲ πολλὰ ἔτη, καὶ κρατοῦντες τῆς χώρας οὐ-
δὲν προύνοκτον εἰς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶς. ἐπεὶ δ' ὁ θεὸς
ἔδωκε ποτε αὐτοῖς κατὰ θάλατταν ἐπικρατήσαι, εὐθὺς
ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς ἐγένεσθε. οὐκοῦν εὐδηλον ἐν
τούτοις ἔστιν ὅτι ἐκ τῆς θαλάττης ἅπανα ὑμῖν ἤρτηται
7 ἢ σωτηρία. οὕτως οὖν πεφυκότων πῶς ἂν ἔχοι καλῶς
ὑμῖν Λακεδαιμονίοις ἐπιτρέψαι κατὰ θάλατταν ἠγεῖ-
σθαι, οἳ πρῶτον μὲν καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν ἀπειρότε-
ροι ὑμῶν τούτου τοῦ ἔργου εἶναι, ἔπειτα δ' οὐ περὶ
τῶν ἴσων ὁ κίνδυνός ἐστιν ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν ἀγῶ-
σιν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν περὶ τῶν ἐν ταῖς τριήρεσι μόνον
ἀνθρώπων, ὑμῖν δὲ καὶ περὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν καὶ
8 ὅλης τῆς πόλεως. καὶ τὰ μὲν δη ὑμέτερα οὕτως ἔχει·
τὰ δὲ δη τῶν Λακεδαιμονίων ἐπισκέψασθε. πρῶτον μὲν
γὰρ οἰκοῦσιν ἐν μεσογείᾳ· ὥστε τῆς γῆς κρατοῦντες
καὶ εἰ θαλάττης εἰργοῖντο, δύναιντ' ἂν καλῶς διαζῆν.
ἐργωκότες οὖν καὶ οὗτοι ταῦτα εὐθὺς ἐκ παιδῶν πρὸς
τὸν κατὰ γῆν πόλεμον τὴν ἀσκησιν ποιοῦνται. καὶ τὸ
πλείστου δ' ἄξιον, τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν, οὗτοι
9 μὲν κράτιστοι κατὰ γῆν, ὑμεῖς δὲ κατὰ θάλατταν. ἔπει-
τα δὲ ὥσπερ ὑμεῖς ναυτικῶ, οὕτως αὐ' ἐκείνοι κατὰ
γῆν πλείστοι καὶ τάχιστ' ἂν ἐξέλθοιεν· ὥστε πρὸς
τούτους αὐ' εἰκὸς τοὺς συμάχους εὐθαρσεστάτους
προσιέναι. ἔτι δὲ καὶ ὁ θεὸς αὐτοῖς δέδωκεν, ὥσπερ
ὑμῖν κατὰ θάλατταν εὐτυχεῖν, οὕτως ἐκείνοις κατὰ γῆν·
πλείστους γὰρ αὐ' οὗτοι ἀγῶνας ἐν τῇ γῇ ἠγωνισμένοι

ἐλάχιστα μὲν ἐσφαλμένοι εἰσὶ, πλείστα δὲ κατωρθω-
κότες. ὥς δὲ καὶ ἀναγκαῖα οὐδὲν ἤττον τούτοις ἢ κατὰ 10
γῆν ἐπιμέλεια ἢ ὑμῖν ἢ κατὰ θάλατταν ἐκ τῶν ἔργων
ἕξεστι γιγνώσκειν. ὑμεῖς γὰρ τούτοις πολλὰ ἔτη πολε-
μοῦντες καὶ πολλάκις καταναυμαχοῦντες οὐδὲν προύρ-
γου ἐποιεῖτε πρὸς τὸ τούτους καταπολεμήσαι· ἐπεὶ δ'
ἅπαξ ἠττήθησαν ἐν τῇ γῇ, εὐθὺς καὶ περὶ παιδῶν καὶ
περὶ γυναικῶν καὶ περὶ ὅλης τῆς πόλεως ὁ κίνδυνος
αὐτοῖς ἐγένετο. πῶς οὖν οὐ τούτοις αὐ' δεινὸν ἄλλοις 11
μὲν ἐπιτρέπειν κατὰ γῆν ἠγεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ ἄριστα
τῶν κατὰ γῆν ἐπιμελεῖσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν, ὥσπερ τῇ
βουλῇ προβεβούλευται, ταῦτα εἰρηκᾶ τε καὶ συμφο-
ρότατα ἠγοῦμαι ἀμφοῖν εἶναι· ὑμεῖς δὲ εὐτυχοῦτε τὰ
κράτιστα πᾶσιν ἡμῖν βουλευσάμενοι.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. οἳ δ' Ἀθηναῖοι τε καὶ οἳ τῶν 12
Λακεδαιμονίων παρόντες ἐπήνεσαν ἀμφοτέροι ἰσχυρῶς
τὸν λόγον αὐτοῦ. Κηφισόδοτος δὲ παρελθὼν, Ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἔφη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἐξαπατώμενοι· ἀλλ'
ἐὰν ἀκούσητέ μου, ἐγὼ ὑμῖν ἀντίκα μάλα ἐπιδείξω.
ἤδη γὰρ ἠγγήσεσθε κατὰ θάλατταν· Λακεδαιμόνιοι δὲ
ὑμῖν ἐὰν συμμαχῶσι, δῆλον ὅτι πέμψουσι τοὺς μὲν
τριηράρχους Λακεδαιμονίους καὶ ἴσως τοὺς ἐπιβάτας,
οἳ δὲ ναῦται δῆλον ὅτι ἔσονται ἢ Εἰλωτες ἢ μισθοφό-
ροι. οὐκοῦν ὑμεῖς μὲν τούτων ἠγγήσεσθε. οἳ δὲ Λακε- 13
δαιμόνιοι ὅταν παραγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ γῆν στρατεί-
αν, δῆλον ὅτι πέμψετε τοὺς ὀπλίτας καὶ τοὺς ἰππέας.
οὐκοῦν οὕτως ἐκείνοι μὲν ὑμῶν αὐτῶν γίγνονται ἠγε-
μόνες, ὑμεῖς δὲ τῶν ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστου
ἀξίων. ἀπόκρισαι δὴ μοι, ἔφη, ὦ Λακεδαιμόνιε Τι-
μόκρατες, οὐκ ἄρτι ἔλεγες ὡς ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις
ἡκοῖς τὴν συμμαχίαν ποιούμενος; Εἶπον ταῦτα. Ἔστιν 14
οὖν, ἔφη ὁ Κηφισόδοτος, ἰσαίτερον ἢ ἐν μέρει μὲν

ἐκατέρους ἡγεῖσθαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐν μέρει δὲ τοῦ πεζοῦ, καὶ ὑμᾶς τε, εἴ τι ἀγαθόν ἐστὶν ἐν τῇ κατὰ θάλατταν ἀρχῇ, τούτων μετέχειν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ κατὰ γῆν; ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι μετεπέσθησαν, καὶ ἐψηφίσαντο κατὰ πενθήμερον ἐκατέρους ἡγεῖσθαι.

15 ^{a.c.} ^{368.} Στρατενομένων δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν ^{368.} συμμάχων εἰς Κόρινθον ἔδοξε κοινῇ φυλάττειν τὸ ὄνειον. καὶ ἐπεὶ ἐπορεύοντο οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, παραταξάμενοι ἐφύλαττον ἄλλοι ἄλλοθι τοῦ ὄνειου, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Πελλήνηες κατὰ τὸ ἐπιμαχώτατον. οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπεὶ ἀπέχον τῶν φυλαττόντων τριάκοντα στάδια, κατεστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ πεδίῳ. συντεκμηράμενοι δὲ ἠνίκ' ἂν ᾤοντο ὀρηθῆντες κατανύσαι ἅμα κνέφα πρὸς τὴν 16 τῶν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐπορεύοντο. καὶ μέντοι οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς ὥρας, ἀλλ' ἐπιπίπτουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Πελλήνηεσιν ἠνίκα αἱ μὲν νυκτερινὰ φυλακὰ ἤδη ἔληγον, ἐκ δὲ τῶν στιβάδων ἀνίσταντο ὅποι ἐδεῖτο ἕκαστος. ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι προσπεδόντες ἐπαιον παρεσκευασμένοι ἀπαρασκευάτους καὶ 17 συντεταγμένοι ἀσυντάκτους. ὥς δὲ οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ πράγματος ἀπέφυγον ἐπὶ τὸν ἐγγύτατα λόφον, ἔξον τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ λαβόντι ὀπόσους μὲν ἐβούλετο τῶν συμμάχων ὀπίστας, ὀπόσους δὲ πελταστάς, κατέχειν τὸ χωρίον, καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἔξῃν ἀσφαλῶς ἐκ Κεγχρειῶν κομίζεσθαι, οὐκ ἐποίησε ταῦτα, ἀλλὰ μάλα ἀπορούντων τῶν Θηβαίων πῶς χρὴ ἐκ τοῦ πρὸς Σικυῶνα βλέποντος καταβῆναι ἢ πάλιν ἀπελθεῖν, σπονδὰς ποιησάμενος, ὥς τοῖς πλείστοις ἐδόκει, πρὸς Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν, οὕτως ἀπήλθε καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἀπήγαγεν.

18 Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες καὶ συμμίζαν-

τες τοῖς ἐαυτῶν συμμάχοις, Ἀρκάσι τε καὶ Ἀργείοις καὶ Ἡλείοις, εὐθύς μὲν προσέβαλον πρὸς Σικυῶνα καὶ Πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς Ἐπίδαυρον ἐδήσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν. ἀναχωροῦντες δὲ ἐκεῖθεν μάλα πάντων ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντίων, ὥς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ τῶν Κορινθίων ἄστεως, δρόμῳ ἐφέροντο πρὸς τὰς πύλας τὰς ἐπὶ Φλιούντα, ὥς εἰ ἀνεφωγμέναι τύχοιεν, εἰσπεσοῦμενοι. ἐκβοηθήσαντες δὲ τινες 19 ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως ἀπαντῶσι τῶν Θηβαίων τοῖς ἐπὶ λέκτοις οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι τοῦ τείχους· καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλουτες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συγχρούς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὥς τρία ἢ τέτταρα στάδια. τούτου δὲ γενομένου οἱ Κορινθιοὶ τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἐλκύσαντες καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες τρόπαιον ἔστησαν. καὶ ταύτη μὲν ἀνεψύχθησαν οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι.

Ἄμα δὲ δὴ πεπραγμένων τούτων καταπλεῖ Λακε- 20 δαιμονίοις ἢ παρὰ Διονυσίου βοήθεια, τριήρεις πλέον ἢ εἰκόσιον· ἦγον δὲ Κελτούς τε καὶ Ἴβηρας καὶ Ἰππέας ὥς πεντήκοντα. τῇ δ' ὑστεραία οἱ Θηβαῖοι τε καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν σύμμαχοι διαταξάμενοι καὶ ἐμπλήσαντες τὸ πεδῖον μέχρι τῆς θαλάττης καὶ μέχρι τῶν ἐχομένων τῆς πόλεως γηλόφων ἔφθειρον εἴ τι χρήσιμον ἦν ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ οἱ μὲν τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ τῶν Κορινθίων Ἰππεῖς οὐ μάλα ἐπλησίαζον τῷ στρατεύματι, ὀρῶντες ἰσχυρὰ καὶ πολλὰ τάντιπαλα· οἱ δὲ παρὰ τοῦ 21 Διονυσίου Ἰππεῖς, ὅσοι περ ἦσαν, οὗτοι διεσκευασμένοι ἄλλος ἄλλῃ παραθέοντες ἠκόντιζόν τε προσελαύνοντες, καὶ ἐπεὶ ὄρμων ἐπ' αὐτούς, ἀνεχώρουν, καὶ πάλιν ἀναστρέφοντες ἠκόντιζον. καὶ ταῦτα ἅμα ποιοῦντες κατέ-

βαινον ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀνεπαύοντο. εἰ δὲ καταβε-
 βηκόσιν ἐπελαύνοιέν τινες, εὐπετῶς ἀναπηδῶντες ἀνε-
 χώρουν. εἰ δ' αὖ τινες διώξειαν αὐτοὺς πολλὸ ἀπὸ τοῦ
 στρατεύματος, τούτους, ὅποτε ἀποχωροῦεν, ἐπικείμενοι
 καὶ ἀκοντίζοντες δευρὰ εἰργάζοντο, καὶ πᾶν τὸ στρα-
 τευμα ἠνάγκασον ἑαυτῶν ἔνεκα καὶ προῖεναι καὶ ἀνα-
 22 χωρεῖν. μετὰ ταῦτα μεῖστοι οἱ Θηβαῖοι μέναιντες οὐ
 πολλὰς ἡμέρας ἀπῆλθον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕκα-
 στος οἴκαδε. ἐκ δὲ τούτου ἐμβάλλουσι οἱ παρὰ Διο-
 νυσίου εἰς Σικυῶνα, καὶ μάχη μὲν νικῶσι τοὺς Σικυω-
 νίους ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἀπέκτειναν περὶ ἑβδομήκοντα.
 Λέρας δὲ τεῖχος κατὰ κράτος αἰροῦσι. καὶ ἡ μὲν παρὰ
 Διονυσίου πρώτη βοήθεια ταῦτα πράξασα ἀπέπλευ-
 σεν εἰς Συρακούσας. Θηβαῖοι δὲ καὶ πάντες οἱ ἀπο-
 στάντες ἀπὸ Λακεδαιμονίων μέχρι μὲν τούτου τοῦ
 23 χρόνου ὁμοθυμαδὸν καὶ ἔπραττον καὶ ἐστρατεύοντο
 ἠγρομένων Θηβαίων. ἐγγενόμενος δὲ τις Λυκομή-
 δης Μαντινεὺς, γένει τε οὐδενὸς ἐνδεῆς χρήμασι τε
 προήκων καὶ ἄλλως φιλοτιμος, οὗτος ἐνέπλησε φρονή-
 ματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνοις μὲν αὐτοῖς πα-
 τρις Πελοπόννησος εἴη, μόνοι γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐ-
 τῇ οἴκοιεν, πλείστον δὲ τῶν Ἑλληνικῶν φύλον τὸ Ἀρ-
 καδικὸν εἴη καὶ σώματα ἐγκρατέστατα ἔχει. καὶ ἀλκι-
 μοτάτους δὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυ, τεκμήρια παρεχόμε-
 νος ὡς ἐπικούρων ὅποτε δεηθεῖεν τινες, οὐδένας
 ἠροῦντο ἀντ' Ἀρκάδων. ἔτι δὲ οὔτε Λακεδαιμονίους
 πώποτε ἀνευ σφῶν ἐμβαλεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας οὔτε νῦν
 24 Θηβαίους ἐλθεῖν ἀνευ Ἀρκάδων εἰς Λακεδαίμονα. εἰάν
 οὖν σωφρονῆτε, τοῦ ἀκολουθεῖν ὅποι ἂν τις παρακαλῆ
 φείσεσθε· ὡς πρότερον Λακεδαιμονίους ἀκολουθοῦν-
 τες ἐκείνους ἠτύχησατε; νῦν δ', εἰάν Θηβαίους εἰκῆ ἀκο-
 λουθῆτε καὶ μὴ κατὰ μέρος ἠγεισθαι ἀξιῶτε, ἴσως τά-

χα τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους εὐρήσετε. οἱ μὲν
 δὲ Ἀρκάδες ταῦτα ἀκούσαντες ἀνεφυσῶντό τε καὶ
 ὑπερεφίλουσι τὸν Λυκομήδην καὶ μόνον ἄνδρα ἠροῦν-
 το· ὥστε ἄρχοντας ἔταττον οὐστυνας ἐκεῖνος κελεύοι.
 καὶ ἐκ τῶν συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμεγαλύνοντο οἱ
 Ἀρκάδες· ἐμβαλόντων μὲν γὰρ εἰς Ἐπίδαυρον τῶν Ἀρ- 25
 γείων, καὶ ἀποκλεισθέντων τῆς ἐξόδου ὑπὸ τε τῶν με-
 τὰ Χαβρίου ξένων καὶ Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων, βοη-
 θήσαντες μάλα πολιορκουμένους ἐξελύσαντο τοὺς
 Ἀργείους, οὐ μόνον τοῖς ἀνδράσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς χω-
 ρίοις πολεμίοις χρώμενοι· στρατευσάμενοι δὲ καὶ εἰς
 Ἀσίνην τῆς Λακαίνης ἐνίκησάν τε τὴν τῶν Λακεδαμο-
 νίων φρουρὰν καὶ τὸν Γεράνορα τὸν Σπαρτιάτην,
 πολέμαρχον γεγενημένον, ἀπέκτειναν καὶ τὸ προάστει-
 ον τῶν Ἀσιναίων ἐπόρθησαν. ὅπου δὲ βουληθεῖεν
 ἐξελθεῖν, οὐ νύξ, οὐ χειμῶν, οὐ μήκος ὁδοῦ, οὐκ ὄρη
 δύσβατα ἀπεκάλυεν αὐτούς· ὥστε ἐν ἐκείνῳ τῷ
 26 χρόνῳ πολλὸν ὄντο κράτιστοι εἶναι. οἱ μὲν δὲ Θηβαῖοι
 διὰ ταῦτα ἐπιφθόνως καὶ οὐκέτι φιλικῶς εἶχον πρὸς
 τοὺς Ἀρκάδας. οἳ γε μὴν Ἥλειοι ἐπεὶ ἀπαιτοῦντες τὰς
 πόλεις τοὺς Ἀρκάδας ἄς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀφηρέ-
 θησαν ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἑαυτῶν λόγους ἐν
 οὐδενὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ Τριφυλίους καὶ
 τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ σφῶν ἀποστάντας περὶ παντός
 ποιουμένους, ὅτι Ἀρκάδες ἔφασαν εἶναι, ἐκ τούτων αὐ-
 καὶ οἱ Ἥλειοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς.

Οὕτω δ' ἐκάστων μέγα ἐφ' ἑαυτοῖς φρονοῦντων 27
 τῶν συμμάχων, ἔρχεται Φιλίσκος Ἀβυθηνὸς παρ'
 Ἀριοβαρζάνους χρήματα ἔχων πολλὰ. καὶ πρῶτα μὲν
 εἰς Δελφούς συνήγαγε περὶ εἰρήνης Θηβαίους καὶ τοὺς
 συμμάχους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. ἐκεῖ δὲ ἐλθόντες
 τῷ μὲν θεῷ οὐδὲν ἀνεκοινώσαντο ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη γέ-

νοιτο, αὐτοὶ δὲ ἐβουλεύοντο. ἐπεὶ δὲ οὐ συνεχώρουσι οἱ Θηβαῖοι Μεσσήνην ὑπὸ Λακεδαιμονίους εἶναι, ξενικὸν πολὺ συνέλεγεν ὁ Φιλίσκος, ὅπως πολεμοίη μετὰ Λακεδαιμονίων.

28
A.C.
367.

Τούτων δὲ πραττομένων ἀφικνεῖται καὶ ἡ παρὰ Διονυσίου δευτέρα βοήθεια. λεγόντων δὲ Ἀθηναίων μὲν ὡς χρεῶν εἴη αὐτοῦς * εἰς Θετταλίαν τὰναντία Θηβαίοις, Λακεδαιμονίων δὲ ὡς εἰς τὴν Λακωνικὴν, ταῦτα ἐν τοῖς συμμάχοις ἐνίκησεν. ἐπεὶ δὲ περιέπλευσαν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς Λακεδαίμονα, λιβῶν αὐτοὺς Ἀρχίδαμος μετὰ τῶν πολιτικῶν ἐστρατεύετο. καὶ Καρίας μὲν αἶρει κατὰ κράτος, καὶ ὄσους ζῶντας ἔλαβεν, ἀπέσφαξεν· ἐκείθεν δ' εὐθύς στρατευσάμενος εἰς Παρρασίους τῆς Ἀρκαδίας μετ' αὐτῶν ἐδήου τὴν χώραν. ἐπεὶ δ' ἐβοήθησαν οἱ Ἀρκαῖδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἐπαναχωρήσας ἐστρατοπεδεύσατο ἐν τοῖς ὑπὲρ Μηδείας γηλόφοις. ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ Κισσίδας ὁ ἄρχων τῆς παρὰ Διονυσίου βοήθειας ἔλεγεν ὅτι ἐξήκοι αὐτῷ ὁ χρόνος ὃς εἰρημένος ἦν παραμένειν. καὶ ἅμα ταῦτ' 29 ἔλεγε καὶ ἀπήει τὴν ἐπὶ Σπάρτης. ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον ὑπετέμνοντο αὐτὸν οἱ Μεσσήνιοι ἐπὶ στενὸν τῆς ὁδοῦ, ἐνταῦθα δὴ ἐπεμπευ ἐπὶ τὸν Ἀρχίδαμον καὶ βοήθειν ἐκέλευε· κἀκεῖνος μέντοι ἐβοήθει. ὡς δ' ἐγένοντο ἐν τῇ ἐπ' Εὐτροσίους ἐκτροπῇ, οἱ μὲν Ἀρκαῖδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι προσέβαινον εἰς τὴν Λάκαιναν, καὶ οὗτοι ὡς ἀποκλείσαντες αὐτὸν τῆς ἐπ' οἶκον ὁδοῦ. ὁ δὲ, οὐπὲρ ἔστι χωρίον ἐπίπεδον ἐν ταῖς συμβολαῖς τῆς τε ἐπ' Εὐτροσίων καὶ τῆς ἐπὶ Μηδείας ὁδοῦ, ἐνταῦθα ἐκβάς παρὰ 30 ἐτάξατο ὡς μαχόμενος. ἔφασαν δ' αὐτὸν καὶ πρό τῶν λόγων παριόντα τοιάδε παρακαλεῦσασθαι. Ἄνδρες πολῖται, νῦν ἀγαθοὶ γενόμενοι ἀναβλέψωμεν ὄρθοις ὄμμασιν· ἀποδῶμεν τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν πατρίδα

οἴανπερ παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν· πανσώμεθα αἰσχυνόμενοι καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ πρεσβυτέρους καὶ ξένους, ἐν οἷς πρόσθεν γε πάντων τῶν Ἑλλήνων περιβλεπτότατοι ἦμεν. τούτων δὲ ζηθέντων ἐξ 31 αἰθρίας ἀστραπᾶς τε καὶ βροντᾶς λέγουσιν αἰσίους αὐτῷ φανῆναι· συνέβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι τέμενός τι καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους [οὐ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται] εἶναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων πάντων οὕτω πολὺ μένος καὶ θάρρος τοῖς στρατιώταις φασὶν ἐμπεσεῖν ὥστ' ἔργον εἶναι τοῖς ἡγεμόσιν ἀνείργειν τοὺς στρατιώτας ὠθουμένους εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπεὶ μέντοι ἡγεῖτο ὁ Ἀρχίδαμος, ὀλίγοι μὲν τῶν πολεμίων δεξάμενοι εἰς δόρυ αὐτοῦς ἀπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι φεύγοντες ἐπιπτον, πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ἰππέων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ τῶν Κελτῶν. ὡς δὲ ληξάσης τῆς μάχης τρώπαιον ἐστήσατο, εὐ- 32 θὺς ἐπεμψεν οἰκαδὲ ἀγγελοῦντα Δημοτέλη τὸν κήρυκα τῆς τε νίκης τὸ μέγεθος καὶ ὅτι Λακεδαιμονίαν μὲν οὐδὲ εἰς τεθναίῃ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς τοὺς μέντοι ἐν Σπάρτῃ ἔφασαν ἀκούσαντας ἀρξάμενους ἀπὸ Ἀγησιλάου καὶ τῶν γερόντων καὶ τῶν ἐφόρων πάντας κλάειν· οὕτω κοινόν τι ἄρα χαρᾶ καὶ λύπη δάκρυά ἐστιν. ἐπὶ μέντοι τῇ τῶν Ἀρκαδῶν τύχῃ οὐ πολὺ τι ἤττον Λακεδαιμονίων ἤσθησαν Θηβαῖοί τε καὶ Ἥλειοι· οὕτως ἤδη ἤχθοντο ἐπὶ τῷ φρονήματι αὐτῶν.

Συνεχῶς δὲ βουλευόμενοι Θηβαῖοι ὅπως ἂν τὴν 33 ἡγεμονίαν λάβοιεν τῆς Ἑλλάδος, ἐνόμισαν, εἰ πέμψειαν πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, πλεονεκτῆσαι ἂν τι ἐν ἐκείνῳ. καὶ ἐκ τούτου παρακαλέσαντες ἤδη τοὺς συμμάχους ἐπὶ προφάσει ὅτι καὶ Εὐθυκλῆς ὁ Λακεδαιμόνιος εἴη παρὰ βασιλεῖ, ἀναβαίνουσι Θηβαίων μὲν Πελοπίδας, Ἀρκαδῶν δὲ Ἀντίοχος ὁ παγκρατιαστής, Ἥλειων 16

δὲ Ἀρχίδαμος ἠκολούθει δὲ καὶ Ἀργεῖος. καὶ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἀκούσαντες ταῦτα ἀνέπεμψαν Τιμαγόραν τε καὶ
 34 Λέοντα. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ ἐγένοντο, πολὺ ἐπλεονέκει ὁ Πε-
 λοπίδας παρὰ τῷ Πέρσῃ. εἶχε γὰρ λέγειν καὶ ὅτι μόνου
 τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ συνεμάχοντο ἐν Πλαταιαῖς, καὶ
 ὅτι ὕστερον οὐδεπώποτε στρατεύσαιντο ἐπὶ βασιλεία,
 καὶ ὡς Λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο πολεμήσειαν αὐτοῖς,
 ὅτι οὐκ ἐθελήσειαν μετ' Ἀργησίου εἰσεῖν ἐπ' αὐτὸν
 οὐδὲ θῦσαι ἐάσειαν αὐτὸν ἐν Αὐλίδι τῇ Ἀρτέμιδι,
 35 εὐθαπερ ὁ Ἀγαμέμνων ὅτ' εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλει θύ-
 σασ εἶλε Τροίαν. μέγα δὲ συνεβάλλετο τῷ Πελοπίδα
 εἰς τὸ τιμᾶσθαι καὶ ὅτι ἐνευικήκεσαν οἱ Θηβαῖοι μάχῃ
 ἐν Λενίτροις καὶ ὅτι πεπορθηκότες τὴν χώραν τῶν Λα-
 κεδαιμονίων ἐφαίνοντο. ἔλεγε δὲ ὁ Πελοπίδας ὅτι οἱ
 Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες μάχῃ ἠττημένοι εἶεν ὑπὸ Λα-
 κεδαιμονίων, ἐπεὶ αὐτοὶ οὐ παρεγένοντο. συνεμαρτύρει
 δ' αὐτῷ ταῦτα πάντα ὡς ἀληθῆ λέγει ὁ Ἀθηναῖος
 Τιμαγόρας, καὶ ἐτιμᾶτο δεύτερος μετὰ τὸν Πελοπίδαν.
 36 ἐκ δὲ τούτου ἐρωτώμενος ὑπὸ βασιλέως ὁ Πελοπίδας τί
 βούλοιο ἐαυτῷ γραφήναι εἶπεν ὅτι Μεσσήνην τε αὐ-
 τόνομον εἶναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίους
 ἀνέλκειν τὰς ναῦς· εἰ δὲ ταῦτα μὴ πείθοντο, στρατεύ-
 ειν ἐπ' αὐτούς· εἰ τις δὲ πόλις μὴ ἐθέλοι ἀκολουθεῖν,
 37 ἐπὶ ταύτην πρῶτον ἵεναι. γραφέντων δὲ τούτων καὶ
 ἀναγνωσθέντων τοῖς πρόξενοις, εἶπεν ὁ Λέων ἀκού-
 οντος βασιλέως, Νῆ Δία, ὦ Ἀθηναῖοι, ὦρα γε ὑμῖν, ὡς
 εἴποιεν, ἄλλον τινα φίλον ἀντι βασιλέως ζητεῖν. ἐπεὶ δὲ
 ἀπήγγειλεν ὁ γραμματεὺς ἅ εἶπεν ὁ Ἀθηναῖος, πάλιν
 ἐξήνεγκε προσγεγραμμένα· εἰ δέ τι δικαιοτέρον τούτων
 γινώσκουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἴστας πρὸς βασιλέα διδά-
 38 σκειν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο οἱ πρόξενοι οἰκαδὲ ἑκαστοί,
 τὸν μὲν Τιμαγόραν ἀπέκτειναν οἱ Ἀθηναῖοι, κατηγο-

ροῦντος τοῦ Λέοντος ὡς οὔτε συσκηνοῦν ἑαυτῷ ἐθέ-
 λοι μετὰ τε Πελοπίδου πάντα βουλευόιτο. τῶν δὲ ἄλ-
 λων πρόξενων ὁ μὲν Ἡλείος Ἀρχίδαμος, ὅτι προτι-
 μησε τὴν Ἥλιον πρὸ τῶν Ἀρκάδων, ἐπήκει τὰ βασιλέως,
 ὁ δ' Ἀντίοχος, ὅτι ἠλαττοῦτο τὸ Ἀρκαδικόν, οὔτε τὰ
 θῶρα ἐδέξατο ἀπήγγειλέ τε πρὸς τοὺς μυρίους ὅτι βα-
 σιλεὺς ἀρτοκόπους μὲν καὶ ὄψοποιους καὶ οἰνοχόους
 καὶ θυρωρούς παμπληθεῖς ἔχοι, ἄνδρας δὲ οἱ μάχοντ'
 ἂν Ἑλλῆσι πάντων ζητῶν οὐκ ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν. πρὸς
 δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν χρημάτων πλῆθος ἀλαζονείαν
 οἱ γε δοκεῖν ἔφη εἶναι, ἐπεὶ καὶ τὴν ὑμνομένην ἂν
 χρυσῆν πλάτανον οὐκ ἱκανὴν ἔφη εἶναι τέττιγι σμῖαν
 παρέχειν.

Ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι συνεκάλεσαν ἀπὸ τῶν πόλεων 39
 ἀπασῶν ἀκουσόμενος τῆς παρὰ βασιλέως ἐπιστολῆς,
 καὶ ὁ Πέρσης ὁ φέρων τὰ γράμματα δεῖξας τὴν βασι-
 λέως σφραγίδα ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα, οἱ μὲν Θηβαῖοι
 ὀμνῦναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βου-
 λομένους φίλους εἶναι, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρί-
 ναντο ὅτι οὐκ ὁμοῦμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι πεμφθεῖν
 σάν· εἰ δέ τι ὄρκων δέοντο, πρὸς τὰς πόλεις πέμπειν
 ἐκέλευον. ὁ μὲντοι Ἀρκὰς Λυκομήδης καὶ τοῦτο ἔλε-
 γεν, ὅτι οὐδὲ τὸν σύλλογον ἐν Θήβαις δεῖο εἶναι, ἀλλ'
 ἐνθ' ἂν ἢ ὁ πόλεμος. χαλεπαινόντων δ' αὐτῷ τῶν
 Θηβαίων καὶ λερόντων ὡς διαφθεῖροι τὸ συμμαχικόν,
 οὐδ' εἰς τὸ συνέδριον ἤθελε καθίξαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὄψε-
 το, καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ ἔξ Ἀρκαδίας πρόξενοι.
 ὡς δ' ἐν Θήβαις οὐκ ἠθέλησαν οἱ συναλθόντες ὁμό- 40
 σαι, ἐπεμπον οἱ Θηβαῖοι πρόξενοι ἐπὶ τὰς πόλεις, ὀμνῦ-
 ναι κελεύοντες ποιῆσειν κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα,
 νομίζοντες ὀκνήσειν μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἀπε-
 χθάνεσθαι ἅμα ἑαυτοῖς τε καὶ βασιλεῖ. ἐπεὶ μὲντοι εἰς
 16*

Κόρινθον πρῶτον αὐτῶν ἀφικομένων ὑπέστησαν οἱ Κορινθιοί, καὶ ἀπεκρίναντο ὅτι οὐδὲν δέοντο πρὸς βασιλέα κοινῶν ὄρκων, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πόλεις κατὰ ταῦτα ἀποκρινόμεναι. καὶ αὕτη μὲν ἢ Πελοπίδου καὶ τῶν Θηβαίων τῆς ἀρχῆς περιβολὴ οὕτω διελύθη.

- 41 Αὐτῶν δ' Ἐπαμεινώνδας, βουλευθεὶς τοὺς Ἀχαιοὺς προσαγαγέσθαι, ὅπως μᾶλλον σφίσι καὶ οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι προσέχοιεν τὸν νοῦν, ἔγνω ἐστρατευτέον εἶναι ἐπὶ τὴν Ἀχαΐαν. Πεισίαν οὖν τὸν Ἀργεῖον στρατηγοῦντα ἐν τῷ Ἀργεῖ πείθει προκαταλαβεῖν τὸ ὄνειον. καὶ ὁ Πεισίας μέντοι καταμαθὼν ἀμελουμένην τὴν τοῦ ὄνειου φυλακὴν ὑπὸ τε Ναυκλέους, ὃς ἦρχε τοῦ ξενικοῦ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ὑπὸ Τιμομάχου τοῦ Ἀθηναίου, καταλαμβάνει νύκτωρ μετὰ δισχιλίων ὀπλιτῶν τὸν ὑπὲρ Κεγχρειῶν λόφον,
- 42 ἔχων ἑπτὰ ἡμερῶν τὰ ἐπιτήδεια. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἐλθόντες οἱ Θηβαῖοι ὑπερβαίνουσι τὸ ὄνειον, καὶ στρατεύουσι πάντες οἱ σύμμαχοι ἐπὶ Ἀχαΐαν, ἡγουμένον Ἐπαμεινώνδου. προσπεσόντων δ' αὐτῷ τῶν βελτίστων ἐκ τῆς Ἀχαΐας, ἐνδυναστεύει ὁ Ἐπαμεινώνδας ὥστε μὴ φνυραθεῦσαι τοὺς κρατίστους μηδὲ πολιτείαν μεταστῆσαι, ἀλλὰ πιστὰ λαβὼν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν ἢ μὴν συμμάχους ἔσεσθαι καὶ ἀκολουθήσειν ὅποι
- 43 ἂν Θηβαῖοι ἡγῶνται, οὕτως ἀπῆλθεν οἰκάδε. κατηγοροῦντων δὲ αὐτοῦ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ τῶν ἀντιστρατιωτῶν ὡς Λακεδαιμονίοις κατεσκευακῶς τὴν Ἀχαΐαν ἀπέλθοι, ἔδοξε Θηβαίοις πέμψαι ἀρμοστὰς εἰς τὰς Ἀχαΐδας πόλεις. οἱ δ' ἐλθόντες τοὺς μὲν βελτίστους σὺν τῷ πλήθει ἐξέβαλον, δημοκρατίας δὲ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ κατέστησαν. οἱ μέντοι ἐκπεσόντες συστάντες ταχὺ, ἐπὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων πορευόμενοι, ὄντες οὐκ

ὄλγοι, κατῆλθόν τε καὶ κατέσχον τὰς πόλεις. ἐπεὶ δὲ κατελθόντες οὐκέτι ἐμέσενον, ἀλλὰ προθύμως συνμάχουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιέζοντο οἱ Ἀρκάδες ἐνθεν μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐνθεν δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν. ἐν δὲ τῷ Σικυῶνι τὸ μὲν μέχρι τούτου κατὰ τοὺς ἀρ- 44 χαίους νόμους ἢ πολιτεία ἦν. ἐκ δὲ τούτου βουλόμενος ὁ Εὐφρων, ὥσπερ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις μέγιστος ἦν τῶν πολιτῶν, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν πρωτεύειν, λέγει πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς Ἀρκάδας ὡς εἰ μὲν οἱ πλουσιώτατοι ἐγκρατεῖς ἔσονται τοῦ Σικυῶνος, σαφῶς, ὅταν τύχη, πάλιν λακωνιεῖ ἢ πόλις· ἐὰν δὲ δημοκρατία γένηται, εὖ ἴσθε ὅτι διαμενεῖ ὑμῖν ἢ πόλις. ἐὰν οὖν μοι παραγένησθε, ἐγὼ ἔσομαι ὁ συγκρατῶν τὸν δῆμον, καὶ ἅμα ἐγὼ ὑμῖν ταύτην πίστιν ἐμαυτοῦ δώσω καὶ τὴν πόλιν βέβαιοι ἐν τῇ συμμαχίᾳ παρέξω. ταῦτα δ' ἔφη, ἐγὼ πρῶτον εὖ ἴσθε ὅτι πάλαι μὲν χαλεπῶς φέρων, ὥσπερ ὑμεῖς, τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμονίων, ἄσμενος δ' ἂν τὴν δουλείαν ἀποφυγῶν. οἱ οὖν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἠδέως ταῦτ' 45 ἀκούσαντες παρεγένοντο αὐτῷ. ὁ δ' εὐθύς ἐν τῇ ἀγορᾷ παρόντων τῶν Ἀργείων καὶ τῶν Ἀρκάδων συνεκάλει τὸν δῆμον, ὡς τῆς πολιτείας ἐσομένης ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, στρατηγοὺς ἐκέλευσεν ἐλέσθαι οὕστινας αὐτοῖς δοκοῖν· οἱ δ' αἰροῦνται αὐτὸν τε τὸν Εὐφρονα καὶ Ἰππόδαμον καὶ Κλέανδρον καὶ Ἀκρίσιον καὶ Λύσανδρον. ὡς δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, καὶ ἐπὶ τὸ ξενικὸν καθίστησιν Ἀδέαν τὸν αὐτοῦ υἱόν, Ἀνσιμένην τὸν πρόσθεν ἄρχοντα ἀποστήσας. καὶ εὐθύς 46 μὲν τούτων τῶν ξένων ὁ Εὐφρων πιστοὺς τινὰς εὖ ποιῶν ἐποίησατο, καὶ ἄλλους προσελάμβανεν, οὔτε τῶν δημοσίων οὔτε τῶν ἱερῶν χρημάτων φειδόμενος. καὶ ὄσους δ' ἐξέβαλεν ἐπὶ λακωνισμῷ, καὶ τοῖς τούτων

χοήμασιν ἐχρήτο. καὶ τῶν συναρχόντων δὲ τοὺς μὲν δόλῳ ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν· ὥστε πάντα ὑπ' αὐτῷ ἐποιήσατο καὶ σαφῶς τύραννος ἦν. ὅπως δὲ ταῦτα ἐπιτρέποιεν αὐτῷ οἱ σύμμαχοι, τὰ μὲν τι καὶ κρήμασι διεπράττετο, τὰ δὲ καὶ, εἰ ποὶ στρατεύοντο, προθύμως ἔχων τὸ ξενικὸν συνηκολούθει.

II. Οὕτω δὲ τούτων προκεχωρηκότων, καὶ τῶν τε Ἀργείων ἐπιτεταιχικότων τῷ Φλιοῦντι ὑπὲρ τοῦ Ἡραίου Τρικάρανου, καὶ τῶν Σικυνίων ἐπὶ τοῖς ὀρίοις αὐτῶν τειχίζοντων τὴν Θυαμίαν, μάλα ἐπιέζοντο οἱ Φλιάσιοι καὶ ἐσπάνιζον τῶν ἐπιτηδείων· ὅμως δὲ διεκαρτέρου ἐν τῇ συμμαχίᾳ. ἀλλὰ γὰρ τῶν μὲν μεγάλων πόλεων, εἰ τι καλὸν ἐπραξάν, ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς μὲννηται· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, καὶ εἰ τις μικρὰ πόλις οὕσα πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα διαπέπρακται, ἔτι μάλλον ² ἀξίον εἶναι ἀποφαίνειν. Φλιάσιοι τοίνυν φίλοι μὲν ἐγένοντο ⁵⁸⁹ Λακεδαιμονίοις, ὅτ' ἐκείνοι μέγιστοι ἦσαν· σφαλέντων δ' αὐτῶν ἐν τῇ ἐν Λεύκτροις μάχῃ, καὶ ἀποστάντων μὲν πολλῶν περιοίκων, ἀποστάντων δὲ πάντων τῶν Εἰλιώτων, ἔτι δὲ τῶν συμμάχων πλὴν πάντων ὀλίγων, ἐπιστρατεύοντων δ' αὐτοῖς ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν Ἑλλήνων, πιστοὶ διέμειναν, καὶ ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀρκάδας καὶ Ἀργεῖους ὅμως ἐβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ διαβαίνειν τελευτατοὶ λαχόντες εἰς Πρασιάς τῶν συμβοηθησάντων, ἦσαν δὲ οὗτοι Κορίνθιοι, Ἐπιδαύριοι, Τροιζήνιοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυνῖοι καὶ Πελληνεῖς, οὐ γὰρ πᾶς τότε ἀφέστασαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπεὶ ὁ ξεναγὸς τοὺς προδιαβεβῶτας λαβῶν ἀπολιπῶν αὐτοὺς ἄχετο, οὐδ' ὡς ἀπεστράφησαν, ἀλλ' ἠγεμόνα μισθωσάμενοι ἐκ Πρασιῶν, ζυτων τῶν πολεμίων περὶ Ἀμύκλας, ὅπως ἐδύναντο διαδύντες εἰς Σπάρτην ἀφίκοντο. καὶ μὴν οἱ Λακεδαι-

μόνιοι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς καὶ βοῦν ξένη ἐπέμψαν. ἐπεὶ δ' ἀναχωρησάντων τῶν πολεμίων ἐκ τῆς ⁴ Λακεδαιμόνος οἱ Ἀργεῖοι ὀργιζόμενοι τῇ τῶν Φλιασίων περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους προθυμίᾳ ἐνέβαλον πανδημεὶ εἰς τὸν Φλιοῦντα καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήουν, οὐδ' ὡς ὑφίεντο, ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀπεχώρουν φθείραντες ὅσα ἐδύναντο, ἐπεξεληθόντες οἱ τῶν Φλιασίων ἱππεῖς ἐπηκολούθουν αὐτοῖς, καὶ ὀπισθοφυλακούντων τοῖς Ἀργείοις τῶν ἱππέων ἀπάντων καὶ λόχων τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἐπιθέμενοι τούτοις ἐξήκοντα ὄντες ἐτρέψαντο [πάντας] τοὺς ὀπισθοφύλακας· καὶ ἀπέκτειναν μὲν ὀλίγους αὐτῶν, τρόπαιον μὲντοι ἐστήσαντο ὀρώντων τῶν Ἀργείων οὐδὲν διαφέρου ἢ εἰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς.

Αὐθις δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ οἱ σύμμαχοι ⁵ ἐφρούρουσαν τὸ Ὀνειον, Θηβαῖοι δὲ προσῆσαν ὡς ⁵⁸⁸ ὑπερβησόμενοι. πορευομένων δὲ διὰ Νεμέας τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἡλείων, ὅπως συμμίξειαν τοῖς Θηβαίοις, προσήνεγκαν μὲν λόγον τῶν Φλιασίων φυγάδες ὡς εἰ ἐθελήσειαν ἐπιφανῆναι μόνον σφίσι, λάβοιεν ἂν Φλιοῦντα· ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνωμολογήθη, τῆς νυκτὸς ὑπεκαθίζοντο ὑπ' αὐτῷ τῷ τείχει κλίμακας ἔχοντες οἱ τε φυγάδες καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν ὡς ἑξακόσιοι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν σκοποὶ ἐσήμαινον ἀπὸ τοῦ Τρικάρανου ὡς πολεμίων ἐπιόντων, ἢ δὲ πόλις πρὸς τούτους τὸν νοῦν εἶχεν, ἐν δὴ τούτῳ οἱ προδιδόντες ἐσήμαινον τοῖς ὑποκαθήμενοις ἀναβαίνειν. οἱ δ' ἀναβάντες καὶ λαβόντες τῶν ⁶ φρουρῶν τὰ ὄπλα ἔρημα, ἐδίωκον τοὺς ἡμεροφύλακας ὄντας δέκα· ἀφ' ἐκάστης δὲ τῆς πεμπτὰδος εἰς ἡμεροφύλαξ κατελείπετο· καὶ ἓνα μὲν ἔτι καθεύδοντα ἀπέκτειναν, ἄλλον δὲ καταφυγόντα πρὸς τὸ Ἡραῖον. φυγῇ δ' ἐξαλλομένῳν κατὰ τοῦ τείχους τοῦ εἰς τὸ ἄστν

ὄρωντος τῶν ἡμεροφυλάκων, ἀναμφισβητήτως εἶχον
 7 οἱ ἀναβάντες τὴν ἀκρόπολιν. ἐπεὶ δὲ κραυγῆς εἰς τὴν
 πόλιν ἀφικομένης ἐβοήθουν οἱ πολῖται, τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἐπέξελθόντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως οἱ πολέμιοι ἐμά-
 χοντο ἐν τῷ πρόσθεν τῶν εἰς τὴν πόλιν φερούσῶν
 πυλῶν· ἔπειτα πολιορκούμενοι ὑπὸ τῶν προσβοη-
 θούντων ἐχώρουν πάλιν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν· οἱ δὲ
 πολῖται συνεισπίπτουσιν αὐτοῖς. τὸ μὲν οὖν μέσον
 τῆς ἀκροπόλεως εὐθύς ἐρημον ἐγένετο· ἐπὶ δὲ τὸ τεί-
 χος καὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες οἱ πολέμιοι ἔπαιον
 καὶ ἔβαλλον τοὺς ἔνδον· οἱ δὲ χαμᾶθεν ἡμύνοντο καὶ
 8 κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος φερούσας κλίμακας προσεμά-
 χοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν πύργων ἐκράτη-
 σάν τιναν οἱ πολῖται, ὁμόσε δὴ ἐχώρουν ἀπονενομημέ-
 νως τοῖς ἀναβεβηκόσιν. οἱ δὲ ὠθούμενοι ὑπ' αὐτῶν
 τῇ τόλμῃ τε καὶ μάχῃ εἰς ἔλαττον συνειλοῦντο. ἐν
 δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι
 περὶ τὴν πόλιν ἐκυκλοῦντο, καὶ κατὰ κεφαλὴν τὸ τεί-
 χος τῆς ἀκροπόλεως διώροντον· τῶν δ' ἔνδοθεν οἱ μὲν
 τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους, οἱ δὲ καὶ ἔξωθεν ἔτι ἐπαναβαί-
 νοντας, ἐπὶ ταῖς κλίμαξιν ὄντας, ἔπαιον, οἱ δὲ πρὸς
 τοὺς ἀναβεβηκότας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πύργους ἐμά-
 χοντο, καὶ πῦρ εὐρόντες ἐν ταῖς σκηναῖς ὑφήπτον αὐ-
 τοὺς, προσφοροῦντες τῶν δραγμάτων ἃ ἔτυχεν ἐξ αὐ-
 τῆς τῆς ἀκροπόλεως τεθερισμένα. ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν
 ἀπὸ τῶν πύργων τὴν φλόγα φοβούμενοι ἐξήλλοντο,
 οἱ δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν παιόμενοι ἐξέ-
 9 πιπτον. ἐπεὶ δ' ἅπαξ ἤρξαντο ὑπέκειν, ταχὺ δὴ πᾶ-
 σα ἡ ἀκρόπολις ἐρημος τῶν πολεμίων ἐγενήθητο. εὐ-
 θὺς δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐξήλανον· οἱ δὲ πολέμιοι ἰδόντες
 αὐτοὺς ἀπεχώρουν, καταλιπόντες τὰς τε κλίμακας καὶ
 τοὺς νεκροὺς, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποκεχωλευμέ-

νους. ἀπέθανον δὲ τῶν πολεμίων οἱ τε ἔνδον μαχό-
 μενοι καὶ οἱ ἐξαλλόμενοι οὐκ ἐλάττους τῶν ὀρδοή-
 κοντα. ἐνθα δὴ θεάσασθαι παρῆν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ
 τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιουμένους ἀλλήλους, τὰς δὲ γυ-
 ναϊκὰς πιεῖν τε φερούσας καὶ ἅμα χαρᾷ δακρυούσας·
 πάντας δὲ τοὺς παρόντας τότε γε τῷ ὄντι κλαυσίγελως
 εἶχεν.

Ἐνέβαλον δὲ καὶ τῷ ὑστέρῳ ἔτει εἰς τὸν Φλιοῦντα 10
 οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἅπαντες. αἰτιον δ' ἦν 11
 τοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοὺς αἰεὶ τοῖς Φλιασίοις ὅτι ἅμα μὲν
 ὠργίζοντο αὐτοῖς, ἅμα δὲ ἐν μέσῳ εἶχον, καὶ ἐν ἐπί-
 δι ἦσαν αἰεὶ διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων παραστή-
 σεσθαι αὐτούς. οἱ δ' ἱππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλια-
 σίων καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐμβολῇ ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐπιτίθενται σὺν τοῖς παρούσι τῶν Ἀθηναίων
 ἱππεῦσι· καὶ κρατήσαντες ἐποίησαν τοὺς πολεμίους τὸ
 λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας ὑποχωρεῖν, ὥσ-
 περ ἀπὸ φιλίου καρποῦ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομέ-
 νους μὴ καταπατήσειαν.

Ἀὐθις δὲ ποτε ἐστράτευσεν εἰς τὸν Φλιοῦντα ὁ 11
 ἐν τῷ Σικωνῶν ἄρχων Θηβαῖος, ἄγων οὗς τε αὐτὸς
 εἶχε φρουροὺς καὶ Σικωνίους καὶ Πελληνέας· ἦδη γὰρ
 τότε ἠκολούθουν τοῖς Θηβαίοις· καὶ Εὐφρων δὲ τοὺς
 αὐτοῦ ἔχων μισθοφόρους περὶ διοχιλίους συνεστρα-
 τεύετο. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ Τρικαρᾶνου
 κατέβαινον ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, ὡς τὸ πεδίον φθεροῦντες
 κατὰ δὲ τὰς εἰς Κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ
 ἄκρου κατέλιπε Σικωνίους τε καὶ Πελληνέας, ὅπως
 μὴ ταύτῃ περιελθόντες οἱ Φλιασίοι κατὰ κεφαλὴν αὐ-
 τῶν γένοιτο ὑπὲρ τοῦ Ἡραίου. ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ ἐκ 12
 τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ πεδίον ὠρμημένους,
 αὐτεξελθόντες οἱ τε ἱππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλια-

- σίῳν ἐμάχοντο καὶ οὐκ ἀνίσταν εἰς τὸ πεδίον αὐτούς· καὶ τὸ μὲν πλείστον τῆς ἡμέρας ἐνταῦθα ἀκροβολιζόμενοι διήγον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὐφρονα ἐπιδιώκοντες μέχρι τοῦ Ἰππασίμου, οἱ δὲ ἐνδοθεν μέχρι τοῦ Ἡραίου.
- 13 ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἐδόκει ἰέναι, ἀπῆσαν οἱ πολέμιοι κύκλω τοῦ Τρικραάνου· ὥστε γὰρ τὴν σύντομον πρὸς τοὺς Πελληνέας ἀφικέσθαι ἢ πρὸ τοῦ τείχους φάραγξ εἶργε· μικρὸν δ' αὐτοὺς πρὸς τὸ ὄρθιον προπέμφσαντες οἱ Φλιάσιοι ἀποτρεπόμενοι ἴεντο τὴν παρὰ τὸ τεῖ-
- 14 χος ἐπὶ τοὺς Πελληνέας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν· καὶ οἱ περὶ τὸν Θηβαῖον δὲ αἰσθόμενοι τὴν σπουδὴν τῶν Φλιασίων ἡμιλλῶντο ὅπως φθάσειαν τοῖς Πελληνεῦσι βοηθήσαντες· ἀφικόμενοι δὲ πρότεροι οἱ Ἰππεῖς ἐμβάλλουσι τοῖς Πελληνεῦσι· δεξαμένων δὲ τὸ πρῶτον, ἐπαναχωρήσαντες πάλιν σὺν τοῖς παραγεγενημένοις τῶν πεζῶν ἐνέβαλον καὶ ἐκ χειρὸς ἐμάχοντο· καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐγκλίνουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποθνήσκουσι τῶν τε Σικυωνίων τινὲς καὶ τῶν Πελληνέων μάλα
- 15 πολλοὶ καὶ ἄνδρες ἀγαθοί· τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Φλιάσιοι τρόπαιον ἵσταντο λαμπρὸν παιανίζοντες, ὥσπερ εἰκός· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηβαῖον καὶ τὸν Εὐφρονα περιεώρων ταῦτα, ὥσπερ ἐπὶ θεῶν παραδεδραμηκότες· τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ μὲν ἐπὶ Σικυῶνος ἀπῆλθον, οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἀπεχώρησαν.
- 16 Καλὸν δὲ καὶ τοῦτο διεπράξαντο οἱ Φλιάσιοι· τὸν γὰρ Πελληνέα Πρόξενον ζῶντα λαβόντες, καίπερ πάντων σπανιζόμενοι, ἀφήκαν ἄνευ λύτρων· γενναίους μὲν δὴ καὶ ἀλιμίους πῶς οὐκ ἂν τις φανή εἶναι τοὺς τοιαῦτα διαπραττομένους;
- 17 Ὡς γε μὴν καὶ διὰ καρτερίας τὴν πίστιν τοῖς φίλοις διέσωζον περιφανές· οὐδέποτε εἰργοντο τῶν ἐκ τῆς γῆς καρπῶν, ἔξω τὰ μὲν ἐκ τῆς πολεμίας λαμβάνου-

τες, τὰ δὲ ἐκ Κορίνθου ἀνούμενοι, διὰ πολλῶν κινδύων ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἰόντες, χαλεπῶς μὲν τιμὴν πορίζοντες, χαλεπῶς δὲ τοὺς πορίζοντας διαπραττόμενοι, γλίσχρως δ' ἐγγυητὰς καθιστάντες τῶν ἀξόντων ὑποζυγίων· ἤδη δὲ παντάπασιν ἀποροῦντες Χάρητα διε- 18

πράξαντο σφίσι παραπέμψαι τὴν παραπομπήν· ἐπεὶ δ' ἐν Φλιοῦντι ἐγένοντο, ἐδεήθησαν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀχρεῖους συνεκπέμψαι εἰς τὴν Πελλήνην· κάκεινους μὲν ἐκεῖ κατέλιπον, ἀγορεύσαντες δὲ καὶ ἐπισκευασάμενοι ὅπως ἐδύναντο ὑποζύγια νυκτὸς ἀπῆσαν, οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐνεδρεύσειντο ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ νομίζοντες χαλεπώτερον εἶναι τοῦ μάχεσθαι τὸ μὴ ἔχειν τάπιτήδεια· καὶ προῆσαν μὲν οἱ Φλιάσιοι μετὰ 19

Χάρητος· ἐπεὶ δὲ ἐνέτυχον τοῖς πολεμίοις, εὐθύς ἔργου τε εἶχοντο καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις ἐνέκειντο, καὶ ἅμα Χάρητα ἐπιβοηθεῖν ἐβόων· νίκης δὲ γενομένης καὶ ἐκβληθέντων ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν πολεμίων, οὕτω δὴ οὐκαθε καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἄ-ῆγον ἀπέσωσαν· ὥς δὲ τὴν νύκτα ἠγρόπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας· ἐπεὶ δὲ ἀνέστη ὁ Χάρης, προσελθόντες οἱ τε Ἰπ- 20

πεῖς καὶ οἱ χρησιμώτατοι τῶν ὀπλιτῶν ἔλεγον, Ὡ Χάρης, ἔξεστὶ σοὶ τήμερον κάλλιστον ἔργον διαπραξασθαι· χωρίον γὰρ ἐπὶ τοῖς ὄροις ἡμῶν οἱ Σικυῶνιοι τειχίζουσιν, οἰκοδόμους μὲν πολλοὺς ἔχοντες, ὀπλίτας δὲ οὐ πάντων πολλούς· ἠγησόμεθα μὲν οὖν ἡμεῖς οἱ Ἰππεῖς καὶ τῶν ὀπλιτῶν οἱ ἔρρωμενέστατοι· σὺ δὲ τὸ ξενικὸν ἔχων ἐὰν ἀκολουθῆς, ἴσως μὲν διαπεπραγμένα σοὶ καταλήψει, ἴσως δὲ ἐπιφανεῖς σὺ τροπήν, ὥσπερ ἐν Πελλήνῃ, ποιήσεις· εἰ δέ τι δυσχερές σοὶ ἐστὶν ὧν λέγομεν, ἀνυκοίνωσαι τοῖς θεοῖς θυόμενος· οἴομεθα γὰρ ἔτι σε μᾶλλον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ταῦτα πράττειν κελεύσειν· τοῦτο δὲ χρῆ, ὦ Χάρης, εὖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν

ταῦτα πράξης, τοῖς μὲν πολεμίοις ἐπιτετειχικῶς ἔσει, φιλίαν δὲ πόλιν διασεσωκῶς, εὐκλεέστατος δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἔσει, ὀνομαστότατος δὲ καὶ ἐν τοῖς συμμάχοις 21 καὶ πολεμίοις. ὁ μὲν δὴ Χάρης πεισθεὶς ἐθύετο. τῶν δὲ Φλιασίων εὐθύς οἱ μὲν ἱππεὺς τοὺς θώρακας ἐνεδύοντο καὶ τοὺς ἵππους ἐχαλίνου, οἱ δὲ ὀπλίται ὅσα εἰς πεζὸν παρεσκευάζοντο. ἐπεὶ δὲ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα ἐπορεύοντο ἐνθα ἐθύετο, ἀπήντα αὐτοῖς ὁ Χάρης καὶ ὁ μάντις, καὶ ἔλεγον ὅτι καλὰ τὰ ἱερά. ἀλλὰ περιμένετε, ἔφασαν· ἤδη γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔξιμεν. ὡς δὲ τάχιστα ἐκηρύχθη, θεία τιμὴ προθυμίας καὶ οἱ μισθοφόροι 22 ταχὺ ἐξέδραμον. ἐπεὶ δὲ Χάρης ἤροζατο πορεύεσθαι, προῆσαν αὐτῷ οἱ τῶν Φλιασίων ἱππεὺς καὶ πεζοί· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ταχέως ἤροῦντο, ἔπειτα δὲ ἐτρόχαζον· τέλος δὲ οἱ μὲν ἱππεὺς κατὰ κράτος ἤλαυνον, οἱ δὲ πεζοὶ κατὰ κράτος ἔθεον ὡς δυνατὸν ἐν τάξει, οἷς καὶ ὁ Χάρης σπουδῆ ἐπηκολούθει. ἦν μὲν οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δύντος ἡλίου· κατελάμβανον δὲ τοὺς ἐν τῷ τείχει πολεμίους τοὺς μὲν λουμένους, τοὺς δ' ὀψοποιουμένους, τοὺς δὲ φυρωῶντας, τοὺς δὲ στιβάδας ποιουμένους. ὡς δ' εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς ἐφόδου, εὐθύς ἐκπλαγέντες ἔφυγον, καταλιπόντες τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι πάντα τάπιτήδεια. ἀκκεῖνοι μὲν ταῦτα δειπνήσαντες καὶ οἰκοθεν ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ σπείσαντες καὶ παιανίσαντες καὶ φυλακᾶς καταστησάμενοι, κατέδαρθον. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἀφικομένου τῆς νυκτὸς ἀγγέλου περὶ τῆς Θυαμίας, μάλα φιλικῶς κηρύξαντες τὰ ζεύγη καὶ τὰ ὑποζύγια πάντα καὶ σίτου γεμίσαντες εἰς τὸν Φλιοῦντα παρήγαγον· καὶ ἕωςπερ ἐτειχίζετο τὸ τεῖχος, ἐκάστης ἡμέρας παραπομπαὶ ἐγίνοντο.

III. Περὶ μὲν δὴ Φλιασίων, ὡς καὶ πιστοὶ τοῖς φίλοις

ἰγένοντο καὶ ἄλκιμοι ἐν τῷ πολέμῳ διετέλεσαν, καὶ ὡς πάντων σπανίζοντες διέμενον ἐν τῇ συμμαχίᾳ, εἰρηται. σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον Αἰνέας Στυμφάλιος, στρατηγὸς τῶν Ἀρκάδων γεγενημένος, νομίσας οὐκ ἀνεκτῶς ἔχειν τὰ ἐν τῷ Σικνωῶνι, ἀναβάς σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατεύματι εἰς τὴν ἀκρόπολιν συγκαλεῖ τῶν Σικνωῶν τῶν τε ἐνδοῦ ὄντων τοὺς κρατίστους καὶ τοὺς ἄνευ δόγματος ἐκπεπτωκότας μετεπέμψατο. φοβηθεὶς 2 δὲ ταῦτα ὁ Εὐφρων καταφεύγει εἰς τὸν λιμένα τῶν Σικνωῶν, καὶ μεταπεμψάμενος Πασίμηλον ἐκ Κορίνθου, διὰ τούτου παραδίδωσι τὸν λιμένα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἐν ταύτῃ αὐτῇ τῇ συμμαχίᾳ ἀνεστρέφετο, λέγων ὡς Λακεδαιμονίοις διατελοῖα πιστὸς ὢν· ὅτε γὰρ ψῆφος ἐδίδοτο ἐν τῇ πόλει, εἰ δοκοῖα ἀφίστασθαι, μετ' ὀλίγων ἀποψηφίσασθαι ἔφη· ἔπειτα δὲ τοὺς προδόντας 3 ἑαυτὸν βουλόμενος τιμωρήσασθαι δῆμον καταστήσαι. καὶ νῦν, ἔφη, φεγγουσιν ὑπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ὑμᾶς προδιδόντες. εἰ μὲν οὖν ἐδυνάσθη ἐγώ, ὅλην ἂν ἔχων τὴν πόλιν πρὸς ὑμᾶς ἀπέστην· νῦν δ' οὐ ἐγκρατῆς ἐγενόμην τὸν λιμένα παραδέδωκα ὑμῖν. ἡκροῶντο μὲν δὴ πολλοὶ αὐτοῦ ταῦτα· ὅποσοι δὲ ἐπεΐθοντο οὐ πᾶν κατὰδηλον.

Ἄλλὰ γὰρ ἐπεὶ περὶ ἠροζάμην, διατελέσαι βούλομαι 4 τὰ περὶ Εὐφρονος. στασιασάντων γὰρ ἐν τῷ Σικνωῶνι τῶν τε βελτίστων καὶ τοῦ δήμου, λαβὼν ὁ Εὐφρων Ἀθήνηθεν ξεινικὸν πάλιν κατέρχεται. καὶ τοῦ μὲν ἄστεως ἐκράτει σὺν τῷ δήμῳ· Θηβαίου δὲ ἀρμοστοῦ τὴν ἀκρόπολιν ἔχοντος, ἐπεὶ ἔγνω οὐκ ἂν δυνάμενος τῶν Θηβαίων ἐχόντων τὴν ἀκρόπολιν τῆς πόλεως κρατεῖν, συσκευασάμενος χρήματα ὄχετο, ὡς τούτοις πείσω Θηβαίους ἐκβάλλειν μὲν τοὺς κρατίστους, παραδοῦναι δ' αὐτῷ πάλιν τὴν πόλιν. αἰσθό- 5

μενοι δὲ οἱ πρόσθεν φυγάδες τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ τὴν παρασκευὴν, ἀντεπορεύοντο εἰς τὰς Θήβας. ὡς δ' ἑώρασαν αὐτὸν οἰκείως τοῖς ἄρχουσι συνόντα, φοβηθέντες μὴ διαπραξάιτο ἃ βούλεται, παρεκινδύνευσάν τινες καὶ ἀποσφάττουσιν ἐν τῇ ἀκροπόλει τὸν Εὐφρονα, τῶν τε ἀρχόντων καὶ τῆς βουλῆς συγκαθημένων. οἱ μὲν τοι ἄρχοντες τοὺς ποιήσαντας εἰσήγαγον εἰς τὴν βουλήν, καὶ ἔλεγον τάδε.

6 Ὡς ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τουτουσί τοὺς ἀποκτείναντας Εὐφρονα διάκομεν περὶ θανάτου, ὁρῶντες ὅτι οἱ μὲν σώφρονες οὐδὲν δῆπου ἄδικον οὐδ' ἀνόσιον ποιοῦσιν, οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθάνειν δὲ πειρῶνται, οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλήκασι τόλμη τε καὶ μιαινία ὥστε παρ' αὐτὰς τὰς ἀρχάς καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς κυρίους οὔστινας δεῖ ἀποθνήσκειν καὶ οὔστινας μὴ αὐτογναμονήσαντας ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται; τί δὲ πείσεται ἢ πόλις, εἰ ἔξεσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτείνειν πρὶν δηλώσαι ὅτου ἔνεκα ἡμεῖς ἕκαστος; ἡμεῖς μὲν δὴ τούτους διάκομεν ὡς ἀνοσιωτάτους καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀνομοτάτους καὶ πλείστον δὴ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως· ὑμεῖς δὲ ἀκηκόετες, ὅποιας τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

7 Οἱ μὲν ἄρχοντες τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ ἀποκτείναντων οἱ μὲν ἄλλοι ἠρνοῦντο μὴ αὐτόχειρες γεγενῆσθαι· εἷς δὲ ὁμολόγει, καὶ τῆς ἀπολογίας ὠδέ πως ἤρξατο. Ἄλλ' ὑπερορᾶν μὲν, ὧς Θηβαῖοι, οὐ δυνατὸν ὑμῶν ἀνδρὶ ὅς εἰδελὴ κυρίους μὲν ὄντας ὅτι βούλεσθε αὐτῷ χρῆσθαι· τί μὴ πιστεύων ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα; εὖ ἴστε ὅτι πρῶτον μὲν τῷ νομίζειν δίκαιον

ποιεῖν, ἔπειτα δὲ τῷ ὑμᾶς ὁρθῶς γνώσεσθαι. ἦδειν γὰρ ὅτι καὶ ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Ῥπάτην, οὓς ἐλάβετε ὅμοια Εὐφρονα πεποιηκότας, οὐ ψῆφον ἀνείμαίνετε, ἀλλὰ ὅποτε πρῶτον ἐδυνάσθητε ἐτιμωρήσασθε, νομίζοντες τῶν τε περιφανῶς ἀνοσίων καὶ τῶν φανερωῶς προδοτῶν καὶ τυραννεῖν ἐπιχειρούντων ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων θάνατον κατεγνώσθαι. οὐκοῦν καὶ 8 Εὐφρον παῖσι τούτοις ἔνοχος ἦν. παραλαβὼν μὲν γὰρ τὰ ἱερὰ μεστὰ καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων κενὰ πάντων τούτων ἀπέδειξε. προδότης γε μὴν τίς ἂν περιφαινεύσεν Εὐφρονος εἴη, ὃς φίλτατος μὲν ὦν Αἰκεδαίμονίους ὑμᾶς ἀν' ἐκείνων εἴλετο· πιστὰ δὲ δοὺς καὶ λαβὼν παρ' ὑμῶν πάλιν προύδωκεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκε τοῖς ἐναντίοις τὸν λιμένα; καὶ μὴ πῶς οὐκ ἀπροφασίστως τύραννος ἦν, ὃς δούλους μὲν οὐ μόνον ἐλευθέρους ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίησε, ἀπεκτίνῃ δὲ καὶ ἐφυγάδενε καὶ χρήματα ἀφῆρεῖτο οὐ τοὺς ἀδικούντας, ἀλλ' οὓς αὐτῷ ἐδόκει; οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ βέλτιστοι. αὐ- 9 θις δὲ μετὰ τῶν ἐναντιωτάτων ὑμῖν Ἀθηναίων κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐναντία μὲν ἔθετο τὰ ὅπλα τῷ παρ' ὑμῶν ἀρμοστῇ· ἐπεὶ δ' ἐκείνον οὐκ ἐδυνάσθη ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐμβαλεῖν, συσκευασάμενος χρήματα δεῦρο ἀφίκετο. καὶ εἰ μὲν ὅπλα ἠθροικῶς ἐφάνη ἐφ' ὑμᾶς, καὶ χάριν ἂν μοι εἴχετε, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν· ὃς δὲ χρήματα ἦλθε παρασκευασάμενος, ὡς τούτοις ὑμᾶς διαφθερῶν καὶ πείσων πάλιν κύριον αὐτὸν ποιῆσαι τῆς πόλεως, τούτῳ ἐγὼ τὴν δίκην ἐπιθεῖς πῶς ἂν δικάως ὑφ' ὑμῶν ἀποθάνοιμι; καὶ γὰρ οἱ μὲν ὅπλοις βιασθέντες βλάπτονται μὲν, οὐ μέντοι ἄδικοί γε ἀναφαίνονται· οἱ δὲ χρήμασι παρὰ τὸ βέλτιστον διαφθαρέντες ἅμα μὲν βλάπτονται, ἅμα δὲ αἰσχύνῃ περιπίπτουσιν. εἰ μὲν τοίνυν ἐμοὶ μὲν πολέμιος ἦν, ὑμῖν δὲ φίλος, 10

κἀγὼ ὁμολογῶ μὴ καλῶς ἄν μοι ἔχειν παρ' ὑμῖν τοῦτο ἀποκτείναι· ὁ δὲ ὑμᾶς προδιδοὺς τί ἐμοὶ πολεμιώτερος ἦν ἢ ὑμῖν; ἀλλὰ νῆ Δία, εἴποι ἄν τις, ἐκὼν ἦλθε. κἀτα εἰ μὲν ἀπεχόμενον τῆς ὑμετέρας πόλεως ἀπέκτεινέ τις αὐτόν, ἐπαίνου ἂν ἐτύγχανε· νῦν δὲ ὅτε πάλιν ἦλθεν ἄλλα πρὸς τοῖς πρόσθεν κακὰ ποιήσων, οὐ δικαίως φήσει τις αὐτὸν τεθνάναι; ποῦ ἔχων Ἑλλῆσι σπονδὰς ἀποδείξει ἢ προδόταις ἢ παλιναυτομόλοις ἢ τυράν-

11 νοις; πρὸς δὲ τούτοις ἀναμνησθητε ὅτι καὶ ἐψηφίσασθε δῆπου τοὺς φυγάδας ἀργαρίμους εἶναι ἐκ πάντων τῶν συμμάχων. ὅστις δὲ ἄνευ κοινοῦ τῶν συμμάχων δόγματος κατέρχεται φυγάς, τοῦτον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὅπως οὐ δίκαιόν ἐστιν ἀποθνήσκειν; ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, ἀποκτείναντας μὲν ὑμᾶς ἐμὲ τετιμωρηκότας ἔσεσθαι ἀνδρὶ τῶ πάντων ὑμῖν πολεμιοτάτῳ· γνόντας δὲ δίκαια πεποιηκέναι αὐτοὺς τετιμωρηκότας φανεῖσθαι ὑπὲρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἀπάντων.

12 Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι ταῦτα ἀκούσαντες ἔγνωσαν δίκαια τὸν Εὐφρονα πεπονηθέναι· οἱ μέντοι πολῖται αὐτοῦ ὡς ἄνδρα ἀγαθὸν κομισάμενοι ἔθαπνάν τε ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ὡς ἀρχηγέτην τῆς πόλεως σέβονται. οὕτως, ὡς ἔοικεν, οἱ πλεῖστοι ὀρίζονται τοὺς εὐεργέτας ἐαυτῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι.

IV. Καὶ τὰ μὲν περὶ Εὐφρονος εἰρηται· ἐγὼ δὲ ἐνθεν εἰς ταῦτα ἐξέβην ἐπάνειμι. ἔτι γὰρ τειχιζόντων τῶν Φλιασίων τὴν Θυαμίαν καὶ τοῦ Χάρητος ἔτι παρόντος Ὄρωπος ὑπὸ τῶν φευγόντων κατελήφθη. στρατευσαμένων δὲ πάντων Ἀθηναίων ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν Χάρητα μεταπεμφαμένων ἐκ τῆς Θυαμίας, ὁ μὲν λιμὴν αὐτὸς τῶν Σικυωνίων πάλιν ὑπ' αὐτῶν τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων ἀλίσσεται· τοῖς δ' Ἀθηναίοις οὐδεὶς

τῶν συμμάχων ἐβοήθησεν, ἀλλ' ἀνεχώρησαν Θηβαίοις παρακαταθέμενοι τὸν Ὄρωπον μέχρι δίκης.

Καταμαθῶν δὲ ὁ Λυκομήδης μεμφομένους τοὺς 2 Ἀθηναίους τοῖς συμμάχοις, ὅτι αὐτοὶ μὲν πολλὰ πράγματα εἶχον δι' ἐκείνους, ἀντεβοήθησε δ' αὐτοῖς οὐδεὶς, πείθει τοὺς μυρίους πράττειν περὶ συμμαχίας πρὸς αὐτούς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐδυσχέραινον τινες τῶν Ἀθηναίων τὸ Λακεδαιμονίοις ὄντας φίλους γενέσθαι τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν συμμάχοις· ἐπειδὴ δὲ λογιζόμενοι ἠΰρισκον οὐδὲν μείον Λακεδαιμονίοις ἢ σφίσιν ἀγαθὸν τὸ Ἀρκάδας μὴ προσδεῖσθαι Θηβαίων, οὕτω δὲ προσεδέχοντο τὴν τῶν Ἀρκάδων συμμαχίαν. καὶ 3 Λυκομήδης ταῦτα πράττων, ἀπιῶν Ἀθήνηθεν δαιμονιώτατα ἀποθνήσκει. ὄντων γὰρ παμπόλλων πλοίων, ἐκλεξάμενος τοῦτων ὁ ἐβούλετο, καὶ συνθέμενος τοίνυν ἀποβιβάσαι ὅποι αὐτὸς κελύοι, εἴλετο ἐνταῦθα ἐκβῆναι ἐνθα οἱ φυγάδες ἐτύγχανον ὄντες. κἀκείνος μὲν οὕτως ἀποθνήσκει, ἢ μέντοι συμμαχία ὄντως ἐπεραίνετο.

Εἰπόντος δὲ Δημοσίου ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθη- 4 ναίων ὡς ἢ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φιλία καλῶς αὐτῷ δοκοίη πράττεσθαι, τοῖς μέντοι στρατηγοῖς προστάξαι ἔφη χρῆναι ὅπως καὶ Κόρινθος σῶς ἢ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι, ταχὺ πέμφαντες λιανούς φρουρούς ἐαυτῶν πάντοσε ὅπου Ἀθηναῖοι ἐφρουροῦν εἶπον αὐτοῖς ἀπιέναι, ὡς οὐδὲν ἔτι δεόμενοι φρουρῶν. οἱ δ' ἐπέιδοντο. ὡς δὲ συνῆλθον οἱ ἐκ τῶν φρουριῶν Ἀθηναῖοι εἰς τὴν πόλιν, ἐκήρυξαν οἱ Κορίνθιοι, εἰ τις ἀδικοῖτο Ἀθηναίων, ἀπογράφεσθαι, ὡς ληψομένους τὰ δίκαια. οὕτω δὲ 5 τούτων ἐχόντων Χάρης ἀφικνεῖται μετὰ ναυτικοῦ πρὸς Κεγχρείας. ἐπεὶ δ' ἔγνω τὰ πεπραγμένα, ἐλεξεν Xenoph. Hist. Gr. 17

οἱ ἀκούσας ἐπιβουλεύεσθαι τῇ πόλει βοηθῶν παρείη· οἱ δ' ἐπαινέσαντες αὐτὸν οὐδέν τι μᾶλλον ἐδέχοντο τὰς ναῦς εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ' ἀποπλεῖν ἐκέλευον· καὶ τοὺς ὀπλίτας δὲ τὰ δίκαια ποιήσαντες ἀπέπεμψαν. ἐκ μὲν οὖν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι οὕτως ἀπηλλάγησαν. 6 τοῖς μὲντοι Ἀρκασὶ πέμπειν ἠναγκάζοντο τοὺς ἱππέας ἐπικούρους διὰ τὴν συμμαχίαν, εἴ τις στρατεύοιτο ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν· τῆς δὲ Λακωνικῆς οὐκ ἐπέβαινον ἐπὶ πολέμῳ.

Τοῖς δὲ Κορινθίοις ἐνθυμονμένοις ὡς χαλεπῶς ἔχοι αὐτοὺς σωθῆναι, κρατουμένους μὲν καὶ πρόσθεν κατὰ γῆν, προσγεγενημένων δὲ αὐτοῖς Ἀθηναίων ἀνεπιτηδείων, ἔδοξεν ἀθροίζειν καὶ πεζοὺς καὶ ἱππέας μισθοφόρους. ἠγούμενοι δὲ τούτων, ἅμα μὲν τὴν πόλιν ἐφύλαττον, ἅμα δὲ πολλὰ τοὺς πλησίον πολεμίους κακῶς ἐποίουν· εἰς μὲντοι Θήβας ἐπεμψαν ἐπερησομένους εἰ τύχοιεν ἂν ἐλθόντες εἰρήνης. ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι ἰέναι ἐκέλευον, ὡς ἐσομένης, ἐδεήθησαν οἱ Κορινθιοὶ ἔασαι σφᾶς ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς συμμαχοὺς, ὡς μετὰ μὲν τῶν βουλομένων ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ πόλεμον αἴρουμένους ἔασοντες πολεμεῖν. ἐφέντων δὲ καὶ ταῦτα πράττειν τῶν Θηβαίων, ἐλθόντες εἰς 8 Λακεδαιμόνα οἱ Κορινθιοὶ εἶπον, Ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι, καὶ ἀξιούμεν, εἰ μὲν τινα ὄρατε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς οὐδὲ μεθ' ἐνῶν ἂν ἥδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείμεν· εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔασαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὐτίς ἐτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γε-

νοίμεθα· ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἐτι ἐσόμεθα. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακε-9 δαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι· αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅτι ἂν τῷ θεῷ φίλον ἦ· ὑφήσεσθαι δὲ οὐδέποτε, ἢν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι. οἱ οὖν Κορινθιοὶ ἀκούσαντες ταῦτα ἐπορεύοντο εἰς 10 τὰς Θήβας ἐπὶ τὴν εἰρήνην. οἱ μὲντοι Θηβαῖοι ἤξιουν αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν ὀμνύναι· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι ἢ μὲν συμμαχία οὐκ εἰρήνη ἀλλὰ πολέμου μεταλλαγὴ εἴη· εἰ δὲ βούλοιντο, παρῆναι ἔφασαν τὴν δικαίαν εἰρήνην ποιησόμενοι. ἀγαθθέντες δὲ αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι καίπερ ἐν κινδύνῳ ὄντες οὐκ ἤθελον τοῖς εὐεργέταις εἰς πόλεμον καθίστασθαι, συνεχώρησαν αὐτοῖς καὶ Φλιασίοις καὶ τοῖς ἐλθοῦσι μετ' αὐτῶν εἰς Θήβας τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾗτε ἔχειν τὴν ἑαυτῶν ἐκάστους. καὶ ἐπὶ τούτοις ἀμόθησαν οἱ ὄρκοι. οἱ μὲν δὲ Φλιά- 11 σιοὶ, ἐπεὶ οὕτως ἢ σύμβασις ἐγένετο, εὐθύς ἀπῆλθον ἐκ τῆς Θυαμίας· οἱ δὲ Ἀργεῖοι ὁμόσαντες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις εἰρήνην ποιήσεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἐδύνατο καταπαρᾶξαι ὥστε τοὺς τῶν Φλιασίων φυγάδας μένειν ἐν τῷ Τρικαρᾶνῳ ὡς ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει ἔχοντας, παραλαβόντες ἐφρούρουν, φάσκοντες σφετέραν τὴν γῆν ταύτην εἶναι, ἢν ὀλίγω πρότερον ὡς πολεμίαν οὖσαν ἐδήουν. καὶ δίκας τῶν Φλιασίων προκαλουμένων οὐκ ἐδίδοσαν.

Σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον τετελευτηκότος 12 ἤδη τοῦ πρόσθεν Διονυσίου ὁ υἱὸς αὐτοῦ πέμπει βοήθειαν τοῖς Λακεδαιμονίοις δώδεκα τριήρεις καὶ ἄρχοντα αὐτῶν Τιμοκράτη. οὗτος δ' οὖν ἀφικόμενος συν-

εξαίρει αὐτοῖς Σελλασίαν· καὶ τοῦτο πράξας ἀπέ-
πλευσεν οὐκ ἄνευ.

^{a. c.}
^{363.}

Μετὰ δὲ τοῦτο οὐ πολλῷ ὕστερον καταλαμβάνου-
σιν οἱ Ἑλλεῖοι Λασιῶνα, τὸ μὲν παλαιὸν ἑαυτῶν ὄντα, ἐν
13 δὲ τῷ παρόντι συντελοῦντα εἰς τὸ Ἀρκαδικόν. οἱ μὲντοι
Ἀρκαῖδες οὐ παρωλιώρησαν, ἀλλ' εὐθύς παραγγείλαν-
τες ἐβοήθουν. ἀντεβοήθησαν δὲ καὶ τῶν Ἑλλείων οἱ
τριακόσιοι, καὶ ἔτι τετρακόσιοι. ἀντεστρατοπεδευμένων
δὲ τὴν ἡμέραν ἐν ἐπιπεδεστέρω χωρίῳ τῶν Ἑλλείων τῆς
νυκτὸς οἱ Ἀρκαῖδες ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν
Ἑλλείων ὄρους κορυφὴν· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατέβαινον
ἐπὶ τοὺς Ἑλλείους. οἱ δὲ ἰδόντες ἅμα μὲν ἐξ ὑπερδεξίου
προσιόντας, ἅμα δὲ πολλαπλασίους, ἐκ πολλοῦ μὲν
ἀπελθεῖν ἠσχύνθησαν, ὁμόσε δ' ἦλθον καὶ εἰς χεῖρας
δεξιόμενοι ἔφυγον· καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰ δὲ
ὄπλα ἀπώλεσαν, κατὰ δυσχωρίας ἀποχωροῦντες.

14 Οἱ δὲ Ἀρκαῖδες διαπραξάμενοι ταῦτα ἐπορεύοντο
ἐπὶ τὰς τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεις. λαβόντες δὲ ταύτας
πλὴν Θραύστου ἀφικνοῦνται εἰς Ὀλυμπίαν, καὶ περι-
παιρῶσαντες τὸ Κρόνιον ἐνταῦθα ἐφρούρουσιν καὶ
ἐκράτουν τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ὄρους· ἔλαβον δὲ καὶ
Μαργανέας ἐνδόντων τινῶν. οὕτω δὲ προκεχωρη-
κότων οἱ μὲν Ἑλλεῖοι αὐτὰ παντὸς ἠθύμωσαν, οἱ δὲ
Ἀρκαῖδες ἔρχονται ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ μέχρι μὲν τῆς
ἀγορᾶς ἦλθον· ἐκεῖ μὲντοι ὑποστάντες οἱ τε Ἑλλεῖοι καὶ
οἱ ἄλλοι αὐτῶν ἐκβάλλουσί τε αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινάν
15 τινὰς καὶ τροπαιοὺς ἐστήσαντο. ἦν μὲν οὖν καὶ πρότε-
ρον διαφορὰ ἐν τῇ Ἠλίδι. οἱ μὲν γὰρ περὶ Χάροπον τε
καὶ Θρασιονίδα καὶ Ἀργεῖον εἰς δημοκρατίαν ἤγον
τὴν πόλιν, οἱ δὲ περὶ Στάλκην τε καὶ Ἰππία καὶ Στρα-
τόλεον εἰς ὀλιγαρχίαν. ἐπεὶ δ' οἱ Ἀρκαῖδες μεγάλην δύ-
ναμιν ἔχοντες σύμμαχοι ἐδόκουν εἶναι τοῖς δημοκρα-

τεῖσθαι βουλομένοις, ἐκ τούτου δὴ θρασύτεροι οἱ περὶ
τὸν Χάροπον ἦσαν, καὶ συνθέμενοι τοῖς Ἀρκαῖσιν ἐπι-
βοηθεῖν καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. οἱ δ' Ἑλλεῖοι 16
καὶ οἱ τριακόσιοι οὐκ ἐμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐχώρουν
ἄνω, καὶ ἐκκρούουσιν αὐτούς· ὥστ' ἔφυγον σὺν τῷ
Ἀργεῖῳ καὶ Χαρόπῳ τῶν πολιτῶν περὶ τετρακοσίους.
οὐ πολὺ δ' ὕστερον οὗτοι παραλαβόντες τῶν Ἀρκαδῶν
τινὰς καταλαμβάνουσι Πύλον. καὶ πολλοὶ μὲντοι πρὸς
αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπῆσαν τοῦ δήμου, ἅτε χωρίον
τε καλὸν καὶ μεγάλην ὄψιν τὴν τῶν Ἀρκαδῶν σύμ-
μαχον ἔχοντας. ἐνέβαλον δὲ καὶ ὕστερον εἰς τὴν χώραν
τὴν τῶν Ἑλλείων οἱ Ἀρκαῖδες, ὑπὸ τῶν φευγόντων
ἀναπειθόμενοι ὡς ἡ πόλις προσχωρήσοιτο. ἀλλὰ τότε 17
μὲν οἱ Ἀρκαῖοι φίλοι γεγενημένοι τοῖς Ἑλλεῖοις τὴν πό-
λιν αὐτῶν διεφύλαξαν· ὥστε οἱ Ἀρκαῖδες οὐδὲν ἄλλο
πράξαντες ἢ δηώσαντες αὐτῶν τὴν χώραν ἀπῆλθον.
εὐθύς μὲντοι ἐκ τῆς Ἠλείας ἐξιόντες, αἰσθόμενοι τοὺς
Πελληνέας ἐν Ἠλίδι ὄντας, νυκτὸς μακροτάτην ὁδὸν
ἐλθόντες καταλαμβάνουσιν αὐτῶν Ὀλουρον· ἤδη γὰρ
πάλιν προσεκεχωρήκεσαν οἱ Πελληνεῖς εἰς τὴν τῶν Λα-
κεδαιμονίων συμμαχίαν. ἐπεὶ δ' ἦσθοντο τὰ περὶ Ὀλού- 18
ρου, περιελθόντες αὐτὸν καὶ οὗτοι ὄπη ἐδύναντο εἰς τὴν
αὐτῶν πόλιν Πελλήνην εἰσηλθόντες. καὶ ἐκ τούτου δὴ
ἐπολέμουν τοῖς ἐν Ὀλούρῳ Ἀρκαῖσι τε καὶ τῷ ἑαυτῶν
παντὶ δήμῳ μάλα ὀλίγοι ὄντες· ὅμως δὲ οὐ πρόσθεν
ἐπαύσαντο πρὶν ἐξεπολιόρησαν τὸν Ὀλουρον.

Οἱ δ' αὖ Ἀρκαῖδες πάλιν ποιοῦνται ἄλλην στρα- 19
τείαν εἰς τὴν Ἠλιν. μεταξὺ δὲ Κυλλήνης καὶ τῆς πό-
λεως στρατοπεδευομένοις αὐτοῖς ἐπιτίθενται οἱ Ἑλλεῖοι,
^{a. c.}
^{364.}
ὑποστάντες δὲ οἱ Ἀρκαῖδες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ Ἀν-
δρόμαχος μὲν ὁ Ἠλεῖος ἵππαρχος, ὅσπερ αἰτίας ἐδόκει εἶ-
ναι τὴν μάχην συνάψαι, αὐτὸς αὐτὸν διέφθειρεν· οἱ δ'

ἄλλοι εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. ἀπέθανε δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ παραγενόμενος καὶ Σωκλείδας ὁ Σπαρτιάτης· ἤδη γὰρ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι σύμμαχοι τοῖς Ἡλείοις ἦσαν. πιεζόμενοι δὲ οἱ Ἡεῖοι ἐν τῇ ἑαυτῶν, ἤξιουν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους πέμποντες πρέσβεις ἐπιστρατεύειν τοῖς Ἀρκάσι, νομίζοντες οὕτως ἂν μάλιστα ἀπολαβεῖν τοὺς Ἀρκάδας, εἰ ἀμφοτέρωθεν πολεμοῦντο. καὶ ἐκ τούτου δὴ Ἀρχίδαμος στρατεύεται μετὰ τῶν πολιτῶν, καὶ καταλαμβάνει Κρωμμον. καταλιπὼν δ' ἐν αὐτῷ φρουρὰν τῶν δώδεκα λόχων τρεῖς, οὕτως ἐπ' οὐκ 20
21 κου ἀνεχώρησεν. οἱ μὲντοι Ἀρκάδες, ὥσπερ ἔτυχον ἐκ τῆς εἰς Ἡλιν στρατείας συνειλεγμένοι, βοηθήσαντες περιεστάρωσαν τὸν Κρωμμον διπλῶ σταυρώματι, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῷ Κρωμμῳ. χαλεπῶς δὲ ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις φέρουσα ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν, ἐκπέμπει στρατιάν· ἤγειτο δὲ καὶ τότε Ἀρχίδαμος. ἐλθὼν δὲ ἐδήου καὶ τῆς Ἀρκαδίας ὅσα ἐδύνατο καὶ τῆς Σκιρίτιδος, καὶ πάντα ἐποίει ὅπως, εἰ δύναται, ἀπαγάγοι τοὺς πολιορκούντας. οἱ δὲ Ἀρκάδες οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινούντο, ἀλλὰ 22 ταῦτα πάντα παρεώρων. κατιδὼν δὲ τινα λόφον ὁ Ἀρχίδαμος, δι' οὗ τὸ ἔξω σταύρωμα περιεβέβληντο οἱ Ἀρκάδες, ἐνόμισεν ἐλεῖν ἂν τοῦτον, καὶ εἰ τούτου κρατήσειεν, οὐκ ἂν δύνασθαι μένειν τοὺς ὑπὸ τούτου πολιορκούντας. κύκλω δὲ περιάγοντος αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ τὸ χωρίον, ὡς εἶδον οἱ προθέοντες τοῦ Ἀρχιδάμου πελτασταὶ τοὺς ἐπαρτίτους ἔξω τοῦ σταυρώματος, ἐπιτίθενται αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱππεῖς συνεμβάλλειν ἐπειρῶντο. οἱ δ' οὐκ ἐνέκλιναν, ἀλλὰ συντεταγμένοι ἡσυχίαν εἶχον. οἱ δ' αὖ πάλιν ἐνέβαλον. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τότε ἐνέκλιναν, ἀλλὰ καὶ ἐπῆσαν, ἤδη οὕσης πολλῆς κραυγῆς, ἐβροθήθει δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχίδαμος, ἐκτραπόμενος κα-

τὰ τὴν ἐπὶ Κρωμμον φέρουσαν ἀμαξιτόν, εἰς δύο ἄγων, ὥσπερ ἐτύγγανεν ἔχων. ὡς δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, οἱ 23 μὲν σὺν τῷ Ἀρχιδάμῳ κατὰ κέρας, ἄτε καθ' ὁδὸν πορευόμενοι, οἱ δ' Ἀρκάδες ἀθρόοι συνασπιδούντες, ἐν τούτῳ οὐκέτι ἐδύναντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀντέχειν τῷ τῶν Ἀρκάδων πλήθει, ἀλλὰ ταχὺ μὲν ὁ Ἀρχίδαμος ἐτέρωτο τὸν μηρὸν διαμπᾶξ, ταχὺ δὲ οἱ μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον, Πολυαινίδας τε καὶ Χίλων ὁ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρχιδάμου ἔχων, καὶ οἱ πάντες δὲ αὐτῶν τότε ἀπέθανον οὐκ ἔλαττον τῶν τριάκοντα. ὡς δὲ κα- 24
25 τὰ τὴν ὁδὸν ἀναχωροῦντες εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξήλθον, ἐνταῦθα δὴ Λακεδαιμόνιοι ἀντιπαρετάξαντο. καὶ μὴν οἱ Ἀρκάδες, ὥσπερ εἶχον, συντεταγμένοι ἕστασαν, καὶ πλήθει μὲν ἐλείποντο, εὐθυμότερον δὲ πολὺ εἶχον, ἐπεληλυθότες ἀποχωροῦσι καὶ ἄνδρας ἀπεκτονότες. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μάλα ἀθύμως εἶχον, τετρωμένον μὲν ὀρῶντες τὸν Ἀρχίδαμον, ἀκηκοότες δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τεθνηκότων, ἀνδρῶν τε ἀγαθῶν καὶ σχεδὸν τῶν ἐπιφανεστάτων. ὡς δὲ πλησίων ὄντων ἀναβοήσας τις 25 τῶν πρεσβυτέρων εἶπε, Τί δεῖ ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες, μάχεσθαι, ἀλλ' οὐ σπείσαμένους διαλυθῆναι; ἄσμενοι δὴ ἀμφοτέροι ἀκούσαντες ἐσπείσαντο. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι ἀπῆλθον, οἱ δ' Ἀρκάδες ἐπαναχωρήσαντες ἐνθα τὸ πρῶτον ἤρξαντο ἐπιέναι τρώπαιον ἐστήσαντο.

Ὡς δὲ οἱ Ἀρκάδες περὶ τὸν Κρωμμον ἦσαν, οἱ ἐκ 26 τῆς πόλεως Ἡεῖοι πρῶτον μὲν ἰόντες ἐπὶ τὴν Πύλον περιτυγγάνουσι τοῖς Πυλίοις ἀποκεκρουμένοις ἐκ τῶν Θαλαμῶν. καὶ προσελεύνοντες οἱ ἱππεῖς τῶν Ἡεῖων ὡς εἶδον αὐτούς, οὐκ ἐμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐμβάλλουσι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτινύουσιν, οἱ δὲ τινες αὐτῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ γήλοφον. ἐπεὶ μὲντοι ἤλθον οἱ πε-

ξοί, ἐκκόπτουσι καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ λόφῳ, καὶ τοὺς μὲν αὐτοῦ ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβον ἐγγὺς διακοσίων. καὶ ὅσοι μὲν ξένοι ἦσαν αὐτῶν, ἀπέδουτο, ὅσοι δὲ φυγάδες, ἀπέσφαττον. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τε Πυλλοὺς, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, σὺν αὐτῷ τῷ χω-
 27 ρίῳ αἰρουῦσι, καὶ τοὺς Μαργανέας ἀναλαμβάνουσι. καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὕστερον αὐτῶν ἐλθόντες νυκτὸς ἐπὶ τὸν Κρωῶνον ἐπικρατοῦσι τοῦ σταυρώματος τοῦ κατὰ τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς πολιορκουμένους τῶν Λακεδαιμονίων εὐθὺς ἐξεκάλουν. ὅσοι μὲν οὖν ἐγγύτατά τε ἐτύγγανον ὄντες καὶ ἀξυλάβησαν, ἐξῆλθον· ὁπόσους δὲ ἔφθασαν πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων συμβοηθήσαντες, ἀπεκλείσθησαν ἐνδον καὶ ληφθέντες διενεμήθησαν· καὶ ἐν μὲν μέρος ἔλαβον Ἀργεῖοι, ἐν δὲ Θηβαῖοι, ἐν δὲ Ἀρκάδες, ἐν δὲ Μεσσήνιοι. οἱ δὲ σύμπαντες ληφθέντες Σπαρτιατῶν τε καὶ περιοίκων πλείονες τῶν ἑκατὸν ἐγένοντο.

28 Ἐπεὶ γε μὴν οἱ Ἀρκάδες ἐσχόλασαν ἀπὸ τοῦ Κρωῶνον, πάλιν δὴ περὶ τοὺς Ἡλείους εἶχον, καὶ τὴν τε Ὀλυμπίαν ἐρωμενέστερον ἐφρούρου· καὶ ἐπιόντος Ὀλυμπιακοῦ ἔτους παρεσκευάζοντο ποιεῖν τὰ Ὀλύμπια σὺν Πισάταις τοῖς πρώτοις φάσκουσι προστῆναι τοῦ ἱεροῦ. ἐπεὶ δὲ ὁ τε μὴν ἦκεν ἐν ᾧ τὰ Ὀλύμπια γίγνεται αἷ τε ἡμέραι ἐν αἷς ἢ πανήγυρις ἀθροίζεται, ἐνταῦθα δὴ οἱ Ἡλείοι ἐκ τοῦ φανεροῦ συσκευασάμενοι καὶ παρακαλέσαντες Ἀχαιοὺς ἐπορεύοντο τὴν Ὀλυμπιακὴν
 29 ὁδόν. οἱ δὲ Ἀρκάδες ἐκείνους μὲν οὐκ ἂν ποτε ᾤοντο ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς, αὐτοὶ δὲ σὺν Πισάταις διετίθεσαν τὴν πανήγυριν. καὶ τὴν μὲν Ἰπποδρομίαν ἤδη ἐπεποιήκεισαν καὶ τὰ δρομικὰ τοῦ πεντάθλου· οἱ δ' εἰς πάλιν ἀφικόμενοι οὐκέτι ἐν τῷ δρόμῳ, ἀλλὰ μετὰ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπάλαιον. οἱ γὰρ Ἡλείοι σὺν τοῖς

ὄπλοις παρήσαν ἤδη εἰς τὸ τέμενος. οἱ δὲ Ἀρκάδες πορρωτέρω μὲν οὐκ ἀπήντησαν, ἐπὶ δὲ τοῦ Κλαδάου ποταμοῦ παρετάξαντο, ὃς παρὰ τὴν Ἄλιον καταρρέων εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλει. καὶ σύμμαχοι δὲ παρήσαν αὐτοῖς, ὀπλίται μὲν Ἀργείων εἰς δισχιλίους, Ἀθηναίων δὲ ἰσπεῖς περὶ τετρακοσίου. καὶ μὴν οἱ Ἡλείοι τὰ πλ. θάτε-
 30 ρα τοῦ ποταμοῦ παρετάξαντο, σφαγιασάμενοι δὲ εὐθὺς ἐχώρουν. καὶ τὸν πρόσθεν χρόνον εἰς τὰ πολεμικὰ καταφρονούμενοι μὲν ὑπ' Ἀρκάδων καὶ Ἀργείων, καταφρονούμενοι δὲ ὑπ' Ἀχαιῶν καὶ Ἀθηναίων, ὅμως ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ τῶν μὲν συμμάχων ὡς ἀλκιμώτατοι ὄντες ἤγρουντο, τοὺς δ' Ἀρκάδας, τούτοις γὰρ πρώτοις συνέβαλον, καὶ εὐθὺς ἐτρέψαντο, καὶ ἐπιβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀργείους δεξάμενοι καὶ τούτων ἐκράτησαν. ἐπεὶ
 31 μέντοι κατεδίωξαν εἰς τὸ μετὰ τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ τῆς Ἑστίας ἱεροῦ καὶ τοῦ πρὸς ταῦτα προσήκοντος θεάτρου, ἐμάχοντο μὲν οὐδὲν ἦττον καὶ ἐώθουν πρὸς τὸν βωμόν, ἀπὸ μέντοι τῶν στοῶν τε καὶ τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ βαλλόμενοι καὶ ἐν τῷ ἰσοπέδῳ μαχόμενοι, ἀποθνήσκουσιν ἄλλοι τε τῶν Ἡλείων καὶ αὐτὸς ὁ τῶν τριακοσίων ἄρχων Στρατόλας. τούτων δὲπραχθέντων ἀπεχώρησαν εἰς τὸ αὐτῶν στρατόπεδον. οἱ μέντοι Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν οὕτως
 32 ἐπεφόβητο τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὥστε οὐδ' ἀνεπαύσαντο τῆς νυκτός, ἐκκόπτουτες τὰ διαπεποιημένα σκηνώματα καὶ ἀποσταυροῦντες. οἱ δ' αὖ Ἡλείοι ἐπεὶ τῇ ὕστεραίᾳ προσιόντες εἶδον καρτερὸν τὸ τεῖχος καὶ ἐπὶ τῶν ναῶν πολλοὺς ἀναβεβηκότας, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, τοιοῦτοι γενόμενοι οἴους τὴν ἀρετὴν θεὸς μὲν ἂν ἐμπνεύσας δύναιτο καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀποδείξει, ἄνθρωποι δ' οὐδ' ἂν ἐν πολλῷ χρόνῳ τοὺς μὴ ὄντας ἀλκίμους ποιήσειαν.

- 33 Χρωμένων δὲ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι τῶν ἐν τοῖς Ἀρκάσιον ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπαρίτους τρεφόντων, πρῶτοι Μαντινεῖς ἀπεψηφίσαντο μὴ χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι. καὶ αὐτοὶ τὸ γιννόμενον μέρος εἰς τοὺς ἐπαρίτους ἐκ τῆς πόλεως ἐμπορίσαντες ἀπέπεμψαν τοῖς ἀρχουσιν. οἱ δὲ ἀρχοντες φάσκοντες αὐτοὺς λυμαίνεσθαι τὸ Ἀρκαδικόν, ἀνεκαλοῦντο εἰς τοὺς μυρσίους τοὺς προστάτας αὐτῶν· καὶ ἐπεὶ οὐχ ὑπήκουον, κατεδίκασαν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐπαρίτους ἐπεμπον ὡς ἄξοντας τοὺς κατακεκριμένους. οἱ μὲν οὖν Μαντινεῖς 34 κλείσαντες τὰς πύλας οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς εἰσεῖν. ἐκ δὲ τούτου τάχα δὴ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον ἐν τοῖς μυρσίους ὡς οὐ χρῆ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι χρῆσθαι οὐδὲ καταλιπεῖν εἰς τὸν αἰὲν χρόνον τοῖς παισὶν ἔγκλημα τοῦτο πρὸς τοὺς θεοὺς. ὡς δὲ καὶ ἐν τῷ κοινῷ ἀπέδοξε μηκέτι χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι, ταχὺ δὴ οἱ μὲν οὐκ ἂν δυνάμενοι ἄνευ μισθοῦ τῶν ἐπαρίτων εἶναι διεχέοντο, οἱ δὲ δυνάμενοι παρακελευσάμενοι αὐτοῖς καθίσταντο εἰς τοὺς ἐπαρίτους, ὅπως μὴ αὐτοὶ ἐπ' ἐκείνοις, ἀλλ' ἐκείνοι ἐπὶ σφίσι εἶεν. γινόντες δὲ οἱ τῶν ἀρχόντων διακεχειρικότες τὰ ἱερά χρήματα ὅτι εἰ δώσοιεν εὐθύνας, κινδυνεύοιεν ἀπολέσθαι, πέμπουσιν εἰς Θήβας, καὶ διδάσκουσι τοὺς Θηβαίους ὡς εἰ μὴ στρατεύσοιεν, 35 κινδυνεύσοιεν οἱ Ἀρκαῖδες πάλιν λακωνίσειν. καὶ οἱ μὲν παρεσκευάζοντο ὡς στρατευσόμενοι· οἱ δὲ τὰ κράτιστα τῇ Πελοποννήσῳ βουλευόμενοι ἐπεισαν τοὺς κοινὸν τῶν Ἀρκαδίων πέμψαντες πρόσβεις εἰπεῖν τοῖς Θηβαίοις μὴ εἶναι σὺν ὅπλοις εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰ μὴ τι καλοῖεν. καὶ ἅμα μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔλεγον, ἅμα δὲ ἐλογίζοντο ὅτι πολέμου οὐδὲν δέοιτο. τοῦ τε γὰρ ἱεροῦ τοῦ Διὸς προεστάναι οὐδὲν προσδέσθαι ἐνόμιζον, ἀλλ' ἀποδιδόντες ἂν καὶ δικαιότερα καὶ

ὀσιώτερα ποιεῖν καὶ τῷ θεῷ οἰεσθαι μᾶλλον ἂν οὕτω χαρίζεσθαι. βουλομένων δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἠλείων, ἐδοξεν ἀμφοτέροις εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ ἐγένοντο σπονδαί.

Γενομένων δὲ τῶν ὄρκων, καὶ ὁμοσάντων τῶν τε 36 ἄλλων ἀπάντων καὶ Τεγεατῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Θηβαίου, ὃς ἐτύγγανεν ἐν Τεγέᾳ ἔχων τριακοσίους ὀπλίτας τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν Ἀρκαῖδες ἐν τῇ Τεγέᾳ αὐτοῦ ἐπικαταμείναντες ἐδειπνοποιούντο τε καὶ εὐθυμοῦντο καὶ σπονδὰς καὶ παιᾶνας ὡς εἰρήνης γεγενημένης ἐποιούντο, ὁ δὲ Θηβαῖος καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ φοβούμενοι τὰς εὐθύνας σὺν τε τοῖς Βοιωτοῖς καὶ τοῖς ὁμογενήσιν τῶν ἐπαρίτων κλείσαντες τὰς πύλας τοῦ τῶν Τεγεατῶν τείχους, πέμποντες ἐπὶ τοὺς σκηνοῦντας συνελάμβανον τοὺς βελτίστους. ἅτε δὲ ἐκ πασῶν τῶν πόλεων παρόντων τῶν Ἀρκαδίων, καὶ πάντων εἰρήνην βουλομένων ἔχειν, πολλοὺς ἔδει τοὺς συλλαμβανομένους εἶναι· ὥστε ταχὺ μὲν αὐτοῖς τὸ δεσμοτήριον μεστὸν ἦν, ταχὺ δὲ ἡ δημοσία οἰκία. ὡς δὲ πολλοὶ οἱ 37 εἰρηγμένοι ἦσαν, πολλοὶ δ' οἱ κατὰ τοῦ τείχους ἐκπεπηδηκότες, ἦσαν δ' οἱ καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἀφείντο· οὐδεὶς γὰρ οὐδενὶ ὠργίζετο, ὅστις μὴ ᾔετο ἀπολείσθαι· ἀπορήσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τὸν τε Θηβαῖον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ταῦτα πράττοντας ὅτι Μαντινεῖας, οὗς μάλιστα ἐβούλοντο λαβεῖν, ὀλίγους τινὰς πάνυ εἶχον· διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς τὴν πόλιν εἶναι σχεδὸν πάντες ᾔχοντο οἰκίαι. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ τὰ πεπραγμένα ἐπύ- 38 θοντο οἱ Μαντινεῖς, εὐθύς πέμποντες εἰς τε τὰς ἄλλας Ἀρκαδικὰς πόλεις προηγόρευον ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι καὶ φυλάττειν τὰς παρόδους, καὶ αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐποιούουν, καὶ ἅμα πέμψαντες εἰς τὴν Τεγέαν ἀπήτουν ὄσους ἔχουσαν ἄνδρας Μαντινεῶν· καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἀρκαδίων οὐδένα ἀξιοῦν ἔφασαν οὔτε δεδέσθαι οὔτε ἀποθνή-

σκειν πρὸ δίκης. εἰ δὲ καὶ τινες ἐπαιτιῶντο, ἔλεγον ἐπαγγέλλοντες ὅτι ἡ τῶν Μαντινέων πόλις ἐγγυῶτο ἢ μὴν παρεῖεν εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων ὁπόσους τις 39 προσκαλοῖτο. ἀκούων οὖν ὁ Θηβαῖος, ἠπόρει τε ὅτι χρῆσαιτο τῷ πράγματι καὶ ἀφίησι πάντας τοὺς ἄνδρας. καὶ τῇ ὑστεραία συγκαλέσας τῶν Ἀρκάδων ὁπόσοι γε δὴ συνελθεῖν ἠθέλησαν, ἀπελογεῖτο ὡς ἐξαπατηθεῖη. ἀκούσαι γὰρ ἔφη ὡς Λακεδαιμόνιοι τε εἰεν σὺν τοῖς ὀπλοῖς ἐπὶ τοῖς ὄροις προδιδόναι τε μέλλοιεν αὐτοῖς τὴν Τεγέα τῶν Ἀρκάδων τινές. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐκείνῳ μὲν, καίπερ γινώσκοντες ὅτι ἐψεύδετο περὶ σφῶν, ἀφείσαν· πέμψαντες δ' εἰς Θήβας πρέσβεις κατ- 40 ηρόρουν αὐτοῦ ὡς δεῖν ἀποθανεῖν τὸν δ' Ἐπαμεινώδαν ἔφρασαν, καὶ γὰρ στρατηγῶν τότε ἐτύγχανε, λέγειν ὡς πολὺ ὀρθότερον ποιήσειεν, ὅτε συλεάμβανε τοὺς ἄνδρας ἢ ὅτε ἀφήκε. τὸ γὰρ ἡμῶν δι' ὑμᾶς εἰς πόλεμον καταστάτων ὑμᾶς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης εἰρήνην ποιεῖσθαι πῶς οὐκ ἂν δικαίως προδοσίαν τις ὑμῶν τοῦτο κατηγοροίη; εὐ δ' ἴστε, ἔφη, ὅτι ἡμεῖς καὶ στρατευσόμεθα εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ σὺν τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι πολεμήσομεν.

V. Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη πρὸς τε τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων καὶ κατὰ πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντε Μαντινεῖς τε καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων οἱ κηδόμενοι τῆς Πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡλεῖοι καὶ Ἀχαιοί, ὅτι οἱ Θηβαῖοι δῆλοι εἰεν βουλόμενοι ὡς ἀσθενεστάτην τὴν Πελοπόννησον εἶναι, ὅπως ὡς ῥᾶστα αὐτὴν κατα- 2 δουλώσαιντο. τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς βούλονται ἢ ἵνα ἡμεῖς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ' ἀμφοτέροι δεσώμεθα; ἢ τί λεγόντων ἡμῶν ὅτι οὐ δεσώμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες; οὐ δῆλον ὡς ἐπὶ τῷ κακῶν τι ἐργάζεσθαι ἡμᾶς στρα-

τεύειν παρασκευάζονται; ἐπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε 3 βοηθεῖν κελεύοντες· ἐπορεύθησαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ἀπὸ τῶν ἐπαρίων, παρακλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο κοινῇ διακωλύειν, ἂν τινες ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. περὶ μὲν τοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο ὅπως ἐν τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἡγήσονται.

Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, Ἐπαμεινώδης ἐξῆι, 4 Βοιωτοὺς ἔχων πάντας καὶ Εὐβοέας καὶ Θετταλῶν πολ- 362. λους παρά τε Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῷ. Φωκεῖς μὲντοι οὐκ ἠκολούθουν, λέγοντες ὅτι συνθηκαὶ σφίσι αὐτοῖς εἰεν, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν· ἐπ' ἄλλους δὲ στρατεύειν οὐκ εἶναι ἐν ταῖς συνθήκαις. ὁ μὲντοι Ἐπαμεινώδης ἐλογίζετο καὶ ἐν Πελοποννήσῳ 5 σφίσι ὑπάρχειν Ἀργείους τε καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφέτερα φρονοῦντας. ἦσαν δ' οὗτοι Τεγεᾶται καὶ Μεγαλοπολῖται καὶ Ἀσεᾶται καὶ Παλλαντιεῖς, καὶ εἴ τινες δὴ πόλεις διὰ τὸ μικραὶ τε εἶναι καὶ ἐν μέσαις ταύταις οἰκεῖν ἠναγκάζοντο. ἐξῆλθε μὲν δὴ 6 ὁ Ἐπαμεινώδης διὰ ταχέων· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμέᾳ, ἐνταῦθα διέτριβεν, ἐπλίζων τοὺς Ἀθηναίους παροῦντας λήψεσθαι, καὶ λογιζόμενος μέγα ἂν τοῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμάχοις εἰς τὸ ἐπιρρῶσαι αὐτούς, τοῖς δὲ ἐναντίοις εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπσεῖν, ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν ἀγαθὸν εἶναι Θηβαῖοις ὅ,τι ἐλαττοῖντο Ἀθηναῖοι. ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ ταύτῃ 7 συνῆσαν πάντες οἱ ὁμοφρονοῦντες εἰς τὴν Μαντινείαν. ἐπεὶ μὲντοι ὁ Ἐπαμεινώδης ἤκουσε τοὺς Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ γῆν πορεύεσθαι ἀπεγνωκέαι, κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι ὡς διὰ Λακεδαιμόνος βοηθήσοντας τοῖς Ἀρκάσι, οὕτω δὴ ἀφορμῆσας ἐκ τῆς Νεμέας ἀφικνεῖται εἰς τὴν Τεγέα. εὐτυχῇ μὲν 8

οὐν οὐκ ἂν ἔγωγε φήσαιμι τὴν στρατηγίαν αὐτῷ γενέσθαι· ὅσα μέντοι προνοίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν, οὐδὲν μοι δοκεῖ ἀνήρ ἔλλιπειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε ἐπαινω αὐτοῦ ὅτι τὸ στρατοπέδον ἐν τῷ τείχει τῶν Τεγεατῶν ἐποίησατο, ἐνθ' ἐν ἀσφαλεστέρῳ τε ἦν ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύετο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ἀθροτέρῳ ὅ,τι πράττειτο. καὶ παρασκευάζεσθαι δέ, εἴτου εἶδειτο, ἐν τῇ πόλει ὄντι εὐπορώτερον ἦν. τῶν δ' ἐτέρων ἔξω στρατοπεδευομένων ἐξῆν ὄραν, εἴτε τι ὄρθῳς ἐπράττετο εἴτε τι ἡμάρτανον. καὶ μὴν οἴομαι κρείττων τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὁπότε ὄρφῃ χωρίοις πλεονεκτοῦντας αὐτούς, οὐκ ἐξήγετο ἐπιτίθεσθαι. ὄραν δὲ οὔτε πόλιν αὐτῷ προσχωροῦσαν οὐδεμίαν τὸν τε χρόνον προβαίνουσα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι· εἰ δὲ μή, ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσεδέχετο. ἐπεὶ οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν τὴν Μαντινείαν τοὺς ἀντιπάλους πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ Ἀρησίλαόν τε καὶ πάντας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἦσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν Ἀρησίλαον καὶ ὄντα ἤδη ἐν τῇ Πελλάγη, δειπνοποιησάμενος καὶ παραγγείλας ἤγειτο τῷ
 10 στρατεύματι εὐθὺς ἐπὶ Σπάρτην. καὶ εἰ μὴ Κρής θεία τιμὴ μοῖρα προσελθῶν ἐξήγγειλε τῷ Ἀρησίλαῳ προσιοῦν τὸ στρατεύμα, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν ὥσπερ νεοτιτῶν παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. ἐπεὶ μέντοι προπυθόμενος ταῦτα ὁ Ἀρησίλαος ἐφθῆ εἰς τὴν πόλιν ἀπελθὼν, διαταξάμενοι οἱ Σπαρτιάται ἐφύλαττον, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες· οἳ τε γὰρ ἱππεῖς αὐτοῖς πάντες ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπῆσαν καὶ τὸ ξενικὸν καὶ τῶν λόχων δώδεκα ὄντων οἳ τρεῖς. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τῇ πόλει τῶν Σπαρτιατῶν, ὅπου μὲν ἐμελλον ἐν τε ἰσοπέδῳ μαχεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ εἰσῆγε ταύτη, οὐδ' ὅπου γε μηδὲν πλέον μαχεῖσθαι τῶν

ὀλίγων πολλοὶ ὄντες· ἐνθα δὲ πλεονεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χωρίον κατέβαινε καὶ οὐκ ἀνέβαινε εἰς τὴν πόλιν. τό γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον ἔξεστι
 12 μὲν τὸ θεῖον αἰτιᾶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν ὡς τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἤγειτο Ἀρχίδαμος οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας, καὶ διαβάς ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κάλυμα ἐπορεύετο πρὸς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὲ οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ νευικηότες τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ τῷ παντὶ πλείονες καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσι. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι
 13 τῶν Ἐπαμεινώνδου ἀποθνήσκουσιν· ἐπεὶ μέντοι ἀγαλλόμενοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν οἱ ἐνδοθεν πορρωτέρῳ τοῦ καιροῦ, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσι· περιεγέγραπτο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θείου μέγρι ὅσου νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος τρόπαιόν τε ἴστατο ἐνθα ἐπεκράτησε καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου. ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας λογιζόμενος ὅτι βοηθήσοιεν οἱ Ἀρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων· πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν τοὺς μὲν ὀπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ' ἱππέας ἐπεμφεν εἰς τὴν Μαντινείαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερεῖσθαι, καὶ διδάσκων ὡς πάντα μὲν εἰκὸς ἔξω εἶναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδῆς οὕσης. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἱππεῖς
 15 ὄρμηθέντες ἐξ Ἐλευσίνος ἐδειπνοποίησαν μὲν ἐν Ἴσθμῳ, διελθόντες δὲ τὰς Κλεωνὰς ἐτύγγανον προσίοντες εἰς τὴν Μαντινείαν καὶ καταστρατοπεδυσάμενοι ἐντὸς τείχους ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν

προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, ἐδέοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν Ἀθηναίων ἰππέων βοηθήσαι, εἴ τι δύναιντο· ἔξω γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα καὶ τοὺς ἐργάτας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γεραιτέρους τῶν ἐλευθέρων· ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθοῦσιν, ἔτι 16 ὄντες ἀνάριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι. ἐνταῦθα δὴ τούτων αὐτὴν ἀρετὴν τίς οὐκ ἂν ἀγασθεῖη; οἱ καὶ πολὺ πλείονας ὄρωντες τοὺς πολεμίους, καὶ ἐν Κορίνθῳ δυστυχήματος γεγενημένου τοῖς ἰππεῦσιν, οὐδὲν τούτων ὑπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ἰππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν ἐμειλλον μάχεσθαι, ἀλλ' αἰσχυρόμενοι, εἰ παρόντες μηδὲν ἀφελήσιν τοὺς συμμαχούς, ὡς εἶδον τάχιστα τοὺς πολεμίους, συνέρραξαν, ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πα- 17 τρώαν δόξαν. καὶ μαχόμενοι αἵτιοι μὲν ἐγένοντο τὰ ἔξω πάντα σωθῆναι τοῖς Μαντινεῦσιν, αὐτῶν δὲ ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέτειναν δὲ δῆλον ὅτι τοιούτους· οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον ἐκάτεροι εἶχον ὃ οὐκ ἐξικνούντο ἀλλήλων. καὶ τοὺς μὲν φίλιους νεκροὺς οὐ προήκαντο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οὓς ὑπο- 18 σπόνδους ἀπέδοσαν. ὁ δ' αὖ Ἐπαμεινώνδας, ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι διὰ τὸ ἐξῆκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον, εἰ δὲ καταλείψοι ἐρήμους οἷς ἦλθε σύμμαχος, ἐκεῖνοι πολιορκήσονται ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ λελυμασμένος τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ παντάπασιν ἔσοιτο, ἠττημένος μὲν ἐν Λακεδαιμόνι σὺν πολλῷ ὀπλιτικῷ ὑπ' ὀλίγων, ἠττημένος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἰππομαχίᾳ, αἵτιος δὲ γεγενημένος διὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς καὶ Ἡλείους καὶ Ἀθηναίους· ὥστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατόν εἶναι ἀμαχί παρελθεῖν, λογιζομένῳ ὅτι εἰ μὲν νικῆν, πάντα

ταῦτα ἀναλύσοιτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ἠγῆσατο ἔσεσθαι πειρωμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν Πελοποννήσου καταλιπεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα δια- 19 νοεῖσθαι οὐ πάνν μοι δοκεῖ θαυμαστόν εἶναι· φιλοτίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα· τὸ μέντοι τὸ στρατεύμα παρεσκευακέναι ὡς πόνον τε μηδένα ἀποκάνειν μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι δοκεῖ θαυμαστότερα εἶναι. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταῖον παρήγγειλεν αὐτοῖς πα- 20 ρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἐσομένης, προθύμως μὲν ἐλευκούντο οἱ ἰππεῖς τὰ κράνη κελεύοντος ἐκείνου, ἐπεγράφοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀρκάδων ὀπλίται ῥόπαλα, ὡς Θηβαῖοι ὄντες, πάντες δὲ ἡκονῶντο καὶ λόγχας καὶ μα- 21 χαίρας καὶ ἐλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας. ἐπεὶ μέντοι οὕτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὐτὸν κατανοῆσαι ἃ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκόσ, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πρῶτων σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην παρεσκευάζετο· ἐπεὶ γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στρατεύμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἤγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπέραν ὄρη κατ' ἀντιπέρας τῆς Τεγέας ἤγειτο· ὥστε δόξαν παρῆχε τοῖς πολεμίοις μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὄρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ 22 ἢ φάλαγγε, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὄπλα, ὥστε εἰκόσθη στρατοπεδευομένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας ἔλυσε μὲν τῶν πλείστων πολεμίων τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς πρὸς μάχην παρασκευήν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συντάξεσιν. ἐπεὶ γε μὴν παραγαγῶν τοὺς ἐπὶ κέρως πορευομένους λόχους εἰς μέτωπον ἰσχυρὸν ἐποίησατο τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγγείλας τὰ ὄπλα ἤγειτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς εἶδον παρὰ

δόξαν ἐπιόντας, οὐδείς αὐτῶν ἠσυχίαν ἔχειν ἐδύνατο,
 ἀλλ' οἱ μὲν ἔθρον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο,
 οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουσι, οἱ δὲ θώρακας ἐνεδύοντο, πάν-
 23 τες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἢ ποιήσουσιν ἐνόησαν. ὁ
 δὲ τὸ στράτευμα ἀντίπρωρον ὥσπερ τριήρη προσῆγε,
 νομίζων, ὅπῃ ἐμβαλῶν διακόψειε, διαφθερεῖν ὅλον τὸ
 τῶν ἐναντίων στράτευμα· καὶ γὰρ δὴ τῷ μὲν ἰσχυρο-
 τάτῳ παρεσκευάζετο ἀγωνίζεσθαι, τὸ δὲ ἀσθενέστατον
 πρόρω ἀπέστησεν, εἰδὼς ὅτι ἠττηθὲν ἀθυμίαν ἂν πα-
 ράσχοι τοῖς μεθ' αὐτοῦ, θάμην δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ
 μὴν τοὺς ἱππέας οἱ μὲν πολέμιοι ἀντιπαρετάξαντο
 ὥσπερ ὀπλιτῶν φάλαγγα βάρους ἐφεξῆς καὶ ἔρημον πε-
 24 ζῶν ἀμίππων· ὁ δὲ Ἐπαμεινώνδας αὐτὸ καὶ τοῦ ἱππικοῦ
 ἔμβολον ἰσχυρὸν ἐποίησατο, καὶ ἀμίππους πεζοὺς συν-
 ἔταξεν αὐτοῖς, νομίζων τὸ ἱππικὸν ἐπεὶ διακόψειεν,
 ὅλον τὸ ἀντίπαλον νενικηκῶς ἔσεσθαι· μάλα γὰρ χαλε-
 πὸν εὐρεῖν τοὺς ἐθελήσοντας μένειν, ἐπειδὴν τινὰς
 φεύγοντας τῶν ἑαυτῶν ὀρωσι· καὶ ὅπως μὴ ἐπιβοη-
 θῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος ἐπὶ τὸ
 ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν ἐναντίους
 αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὀπλίτας, φόβον βουλόμενος καὶ
 τούτοις παρέχειν ὡς εἰ βοηθήσοιεν, ὅπισθεν οὗτοι ἐπι-
 κείσονται αὐτοῖς. τὴν μὲν δὴ συμβολὴν οὕτως ἐποίησα-
 25 ἔβαλεν ὅλον ἐποίησε φεύγειν τὸ τῶν ἐναντίων. ἐπεὶ
 γὰρ μὴν ἐκείνος ἔπεσεν, οἱ λοιποὶ οὐδὲ τῇ νίκῃ ὀρθῶς ἔτι
 ἐδυνάσθησαν χρῆσασθαι, ἀλλὰ φυγούσης μὲν αὐτοῖς
 τῆς ἐναντίας φάλαγγος οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὀπλίται
 οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἐνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο·
 φυγόντων δ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν
 οὐδ' οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὔτε ἱππέας οὐδ' ὀπλίτας,
 ὥσπερ δὲ ἠττώμενοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων

πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἀμίπποι καὶ οἱ πελτα-
 σταὶ συννενικηκότες τοῖς ἱππεῦσιν ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ
 τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων οἱ πλείστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

Τούτων δὲ πραχθέντων τούναντιον ἐγεγένητο οὐδ' 26
 ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνελλυθῆναι
 γὰρ σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντιτεταγμένων,
 οὐδείς ὅστις οὐκ ᾔετο, εἰ μάχῃ ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρα-
 τήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσε-
 σθαι· ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφοτέροι μὲν
 τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἔστήσαντο, τοὺς δὲ Ἰσταμέ-
 νους οὐδέτεροι ἐκώλουν, νεκροὺς δὲ ἀμφοτέροι μὲν ὡς
 νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, ἀμφοτέροι δὲ ὡς
 ἠττημένοι ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον, νενικηκέναι δὲ 27
 φάσκοντες ἐκότεροι οὔτε χώρα οὔτε πόλει οὔτ' ἀρχῇ οὐ-
 δέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἢ πρὶν τὴν μάχην
 γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν
 μάχην ἐγένετο ἢ πρόσθεν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ
 μέγρι τούτου γραφῆσθαι· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλῳ
 μελήσει.

INDEX NOMINUM.

Abarnis prom. II, 1, 29.
Abydus I, 1, 5. 6. 11; 2, 15. II, 1, 18. III, 1, 9. IV, 8. 3. 5. 6. 32. V, 1, 25. Abydeni II, 1, 18. IV, 8, 35. 37. 39. Abydene IV, 8, 35.
Academia II, 2, 8. VI, 5, 49.
Acanthus V, 2, 11; 3, 6. **Acanthii** V, 2, 23.
Acarnanes IV, 2, 17; 6, 1, 3. 11. 13; 7, 1. VI, 5, 23.
Acarnania VI, 2, 37.
Achaei I, 2, 18. III, 2, 26. IV, 2, 18; 6, 1. 3. 12. 13; 7, 1. VI, 4, 18; 6, 7. VII, 1, 41 sq. 4, 17. 28. 30; 5, 1. 18.
Achaia III, 2, 23. IV, 8, 10. 23. VI, 2, 3. VII, 1, 41 sq.
Achaici Phthiae montes IV, 3, 9.
Achilleum III, 2, 17. IV, 8, 17.
Acrisius Sicyonius VII, 1, 45.
Acrocorinthus IV, 4, 4.
Acororii III, 2, 30. IV, 2, 16. VII, 4, 14.
Adeas Sicyonius VII, 1, 45.
Adimantus Athen. I, 4, 21; 7, 1. II, 1, 30. 32.
Aegae IV, 8, 5.
Aegina II, 2, 19. V, 1, 1 sq. **Aeginae** II, 2, 3. 9. V, 1, 1. 2; 4, 61. VI, 2, 1. **Triobolum Aeg.** V, 2, 21.
Aegospotami II, 1, 21.
Aegosthena Megar. V, 4, 18. VI, 4, 26.
Aegyptia Larisa, v. Larisa.
Aeneas Stymphalius VII, 3, 1.
Aenesias Laced. II, 3, 9.
Aenianes III, 5, 6; IV, 3, 15.
Aeoles III, 4, 11; IV, 3, 17.
Aeolis III, 1, 10. 16. 17; 2, 1. 13. IV, 8, 33.

Aeschines Athen. II, 3, 2. 13.
Aetoli IV, 6, 14. **Aetolia** ib. 1, 14.
Aexonenses II, 4, 26.
Agamemnon III, 4, 3. VII, 1, 34.
Agathinus Corinthius IV, 8, 10.
Agasandridas Lac. I, 1, 1; 3, 17.
Agelaus III, 3, 1 sq.; 4, 2 sq. IV, 1, 1; 3, 1 sq.; 4, 19; 5; 6; 3; 7, 5. V, 1, 31 sq.; 2, 3. 32; 3, 8. 10. 15. 17. 20; 4, 13 sq. 25. 35. 38. 41. 55. 58. VI, 3, 19; 4, 5; 5, 4. 5. 12. 15 sq. VII, 5, 9.
Agelipolis IV, 2, 9; 7, 2. V, 2, 3. 4; 3, 8. 18. 19.
Agestratus Laced. II, 3, 10.
Agis I, 1, 33 sq. II, 2, 7 sq.; 3, 3. III, 2, 22 sq.; 3, 1 sq.
Agrirentum I, 5, 21. II, 2, 24.
Agryrrius Athen. IV, 8, 31.
Alcetas Laced. V, 4, 56 sq.
Alcetas Epiri rex VI, 1, 7; 2, 10.
Alcibiades I, 1, 5. 9. 10. 11. 18; 3, 3. 4. 6. 8. 10. 12. 20; 4, 10. 11. 13. 18. 20 sq.; 5, 16. II, 1, 25; 3, 42.
Alcibiades Alcibiadis consobrinus I, 2, 13.
Alcimenus Corinthius IV, 4, 7.
Alea Minerva VI, 5, 27.
Alexander Thessalus VI, 4, 34 sq. VII, 5, 4.
Alexias Athen. II, 1, 10.
Alexippidas Laced. II, 3, 10.
Alpheus fl. III, 2, 29. VI, 2, 31. VII, 4, 29.
Altis VII, 4, 29.
Alypetus Laced. V, 4, 52.
Alyzia V, 4, 65.
Amphidoli III, 2, 25. 30. IV, 2, 16.
Amphium V, 4, 8.

INDEX NOMINUM.

277

Amphipolis IV, 3, 1.
Amyclae VI, 5, 30. VII, 2, 3.
Amyclaei IV, 5, 11. 12.
Amyntas rex Maced. V, 2, 12. 13. 38; 3, 9.
Anaetius Athen. II, 3, 2.
Anaxibius Laced. IV, 8, 32. 33. 35 sq.
Anaxicrates Byzant. I, 3, 18.
Anaxilaus Byzant. I, 3, 18.
Andrii I, 4, 21 sq. II, 1, 31 sq.
Androclidas Thebanus III, 5, 1. V, 2, 31. 35.
Andromachus Eleus VII, 4, 19.
Andrus I, 4, 21; 5, 18. V, 4, 61.
Angenidas Laced. II, 3, 10.
Antalcidas Laced. IV, 8, 12 sq. V, 1, 6. 25. 28. VI, 3, 12.
Antandrus I, 1, 25; 3, 17. II, 1, 10. IV, 8, 35. **Antandrii** I, 1, 26.
Antigenes Athen. I, 3, 1.
Antiochus Athen. I, 5, 11 sq.
Antiphon Athen. II, 3, 40.
Antisthenes Laced. III, 2, 6.
Anytus Athen. II, 3, 42.
Apaturia I, 7, 8.
Aphrodisium Megar. V, 4, 58.
Aphytis V, 3, 19.
Apollo III, 3, 3; 5, 5. IV, 7, 2. VI, 4, 2. 30; 5, 27.
Apollonia V, 2, 11; 3, 1 sq. **Apolloniatae** V, 2, 12.
Apollophanes Cyzicenus IV, 1, 29.
Aracus Laced. II, 1, 7; 2, 6; 3, 10. III, 2, 8. VI, 5, 33.
Arcades III, 2, 26; 5, 12. IV, 4, 16. V, 2, 19. VI, 5, 11. 15. 16. 20—23 sq. VII, 1, 18 sq. 23 sq.; 2, 2. 5. 8. 10; 4, 2 sq. 13 sq. 19—30. 33 sq.; 5, 1. **Arcadia** IV, 4, 16. VI, 5, 12. VII, 4, 35. 40.
Archedemus Athen. I, 7, 1.
Archedestrus Athen. I, 5, 16. **Alius** II, 2, 15.
Archias Thebanus V, 4, 2. 6. VII, 3, 7.
Archidamus Agesilai pater V, 3, 13.

Archidamus Agesilai filius V, 4, 25 sq. VI, 4, 18. 19. 26; 5, 1. VII, 1, 28 sq. 31 sq.; 4, 20 sq.; 5, 12 sq.
Archidamus Eleus VII, 1, 33. 38.
Archytas Laced. II, 1, 10; 3, 10.
Aresias Athen. II, 3, 2.
Argaeus Eleus VII, 1, 33; 4, 15. 16.
Arginusae I, 6, 27. 33. 38.
Argivi I, 3, 13. II, 2, 7. III, 2, 21; 5, 11. IV, 2, 17; 3, 15. 16; 4, 1 sq. 19; 5, 1; 7, 2. 3; 8, 13 sq. V, 1, 29 sq. VI, 5, 16. 23. 46. 50. VII, 1, 25. 28. 44; 2, 1 sq.; 4, 11 sq. 27. 30. **Terra Argiva** IV, 7, 4.
Ariaeus IV, 1, 27.
Ariobarzanes I, 4, 7. V, 1, 28. VII, 1, 27.
Aristarchus I, 7, 23. II, 3, 46.
Aristocles Athen. VI, 3, 2.
Aristocrates Athen. I, 5, 16; 6, 29; 7, 1.
Aristodemus Laced. IV, 2, 9.
Aristogenes Athen. I, 5, 16; 6, 29; 7, 1.
Aristogenes Syrac. I, 2, 8.
Aristolochus Laced. V, 4, 22.
Ariston Byzant. I, 3, 8.
Aristophon Athen. VI, 3, 2.
Aristoteles Athen. II, 2, 18; 3, 2, 46.
Arnapes Persa I, 3, 12.
Artaxerxes V, 1, 30 sq.
Asea VI, 5, 11. **Aseatae** VII, 5, 5.
Asia III, 1, 3; 4, 5. IV, 2, 4. 6; 8, 5. 27. V, 1, 31. VII, 1, 34.
Asine VII, 1, 25. **Asinaei** ib.
Aspendus IV, 8, 30. **Aspendii** ib.
Astyochus Laced. I, 1, 31.
Astyrene Diana IV, 1, 41.
Atarneus III, 2, 11.
Athenadas Sicyonius III, 1, 18.
Athenae I, 1, 18. II, 3, 24. III, 1, 1; 5, 7. IV, 4, 18. 19. 8, 12. 24. 34. V, 1, 10. 20. 28. 35; 4, 2. 22. 66. VI, 2, 9; 3, 3; 4, 20; 5, 33. 35. VII, 1, 1. 23; 3, 4; 5, 3.

- Athenienses I, 1, 1 sq. 22. 33;
2, 1 sq.; 3, 2 sq.; 4, 4 sq.; 5,
13 sq.; 6, 15 sq.; 7, 9 sq. II, 1
14 sq.; 2, 10 sq.; 3, 1 sq.; 4, 21.
III, 1, 1 sq.; 5, 2. 16. IV, 4, 18.
19; 8, 12. 13. 14. V, 1, 1. 13
sq.; 4, 34 sq. VI, 1, 1. 10 sq.;
2, 1 sq. 10; 3, 1. 20; 4, 20; 5,
1 sq. 33 sq. VII, 1, 1 sq.; 4, 1
sq. 29. 30.
- Attica I, 7, 22. V, 1, 1. 9; 4, 19.
20. VI, 2, 14.
- Aulis III, 4, 3; 5, 5. VII, 1, 34.
- Aulon III, 2, 25; 3, 8. 10. Aulo-
nitae III, 3, 8.
- Autoboaces Persa II, 1, 8.
- Autocles Athen. VI, 3, 2. 7.
- B**acchi templum Aphyti V, 3, 19.
- Bagaues Persa III, 4, 13.
- Bendideum II, 4, 11.
- Bithyni I, 3, 2 sq. III, 2, 2 sq.
- Boeotarchi III, 4, 4.
- Boeotia III, 5, 17. 24. V, 2, 16.
34. VI, 4, 3. Boeoti I, 3, 15.
II, 4, 30. III, 2, 25. IV, 2, 17.
18; 3, 3. 15; 4, 1. 2. 9. 12. 5. 9;
V, 1, 32; 4, 62. VI, 5, 23. Boeo-
tiae urbes IV, 8, 15. V, 1, 36.
- Boeotius Laced. I, 4, 2.
- Brasidas Laced. II, 3, 10.
- Byzantium I, 1, 35; 3, 2, 11. 14. 15.
18. 20; 4, 11. II, 2, 1. IV, 8, 27.
Byzantii I, 1, 35; 3, 18.
- C**admea V, 2, 29. 31; 4, 1 sq. VI,
3, 9. 11; 5, 46.
- Cadusii II, 1, 13.
- Calchedon I, 1, 35; 3, 2 sq. II,
2, 1. IV, 8, 28. Calchedonia I,
1, 22. Calchedonii I, 3, 2 sq.
- Callias Athen. I, 6, 1. Hipponici
f. IV, 5, 13. V, 4, 22. VI, 3,
2 sq.
- Callias Laced. IV, 1, 15.
- Callibius Laced. II, 3, 13. 14.
- Callibius Tegeata VI, 5, 6. 8.
- Callicratidas Laced. I, 6, 1 sq.
16. 18. 25. 31 sq. II, 1, 1.
- Callimedes Athen. IV, 8, 13.
- Callisthenes Athen. IV, 8, 13.
- Callistratus Athen. II, 4, 27.
- Alus VI, 2, 39; 3, 3, 10 sq.
- Callixenus Athen. I, 7, 8. 9. 12.
14. 26. 35.
- Calydon IV, 6, 1. 14. Calydonii I,
Camarina II, 3, 5.
- Cannonus Athen. I, 7, 20. 34.
- Cardia I, 1, 11.
- Cares III, 2, 15.
- Caria I, 1, 10; 4, 8. III, 1, 7. 8;
2, 12. 13. 19; 4, 11. 12. 21.
- Carthaginenses I, 1, 37; 5, 21.
II, 3, 5.
- Caryae VI, 5, 25. VII, 1, 28.
- Castolus I, 4, 3.
- Catana II, 3, 5.
- Caue IV, 1, 20.
- Cebren III, 1, 17.
- Cedreae II, 1, 15.
- Celtae VII, 1, 20. 31.
- Celusa IV, 7, 7.
- Cenchreae IV, 5, 1. VI, 5, 51.
VII, 1, 17. 41; 4, 5.
- Ceos V, 4, 61.
- Cephalenia VI, 2, 31. 33. 38.
- Cephisodotus Athen. II, 1, 16.
- Al. VI, 3, 2. VII, 1, 12. 14.
- Cephisophon Athen. II, 4, 36.
- Cephisus f. Atticae II, 4, 19.
- Boeotiae IV, 3, 16.
- Ceramicus Atticus II, 4, 33.
- Ceramicus sinus Cariae I, 4, 8.
II, 1, 15.
- Ceres VI, 7, 6.
- Chabrias Athen. V, 1, 10 sq.; 4,
14. 54. 61. VI, 2, 39. VII, 1, 25.
- Chacereleos Athen. II, 3, 2.
- Chaerilas Laced. II, 3, 10.
- Chaeon Laced. II, 4, 33.
- Chalcidenses IV, 2, 17.
- Charadra IV, 2, 15.
- Chares Athen. VII, 2, 18. 20; 4,
1 sq.
- Charicles Athen. II, 3, 2.
- Charmides Athen. II, 4, 19.
- Charon Thebanus V, 4, 3.
- Charopus Eleus VII, 4, 15. 18.

- Chersonesus Thraciae I, 3, 8; 5,
17. III, 2, 8. 9. 10. IV, 2, 6; 8,
5. 35. 39. Chersonesitae I, 3,
10. III, 2, 8.
- Chilon Laced. VII, 4, 23.
- Chius I, 1, 32; 6, 12. 33. 38. II,
1, 1. Chii II, 1, 5. 6. III, 2, 11.
- Chremon Athen. II, 3, 2.
- Chrysopolis I, 1, 22; 3, 12.
- Cinadon Laced. III, 3, 4 sq.
- Cissidas Syrac. VII, 1, 28.
- Cilicia III, 1, 1.
- Cithaeron V, 4, 36 s. 55. 59. VI, 4, 5.
- Cius I, 4, 7.
- Cladaus VII, 4, 29.
- Clazomenae I, 1, 10. 11. V, 1, 31.
- Cleander Sicyonius VII, 1, 45.
- Clearchus Lac. I, 1, 35; 3, 15.
- Cleas Laced. V, 4, 39.
- Cleocritus Athen. II, 4, 20.
- Cleombrotus Laced. V, 4, 14. 16.
59. VI, 1, 1; 4, 2 sq.
- Cleomedes Athen. II, 3, 2.
- Cleonae VII, 5, 15.
- Cleonymus Laced. V, 4, 25. VI,
4, 14.
- Cleophon Athen. I, 7, 35.
- Cleosthenes Laced. II, 3, 10.
- Cleostratus Argivus I, 3, 13.
- Clinomachus Laced. II, 3, 10.
- Chiteles Corinthius VI, 5, 37.
- Clitorii V, 4, 36 sq.
- Cnidus IV, 3, 12; 8, 22.
- Cocylitae III, 1, 16.
- Coeratadas Boeotus I, 3, 15. 17.
21. 22.
- Coloniae III, 1, 13. 16.
- Colophon I, 2, 4. Colophonii ib.
Collytensis, v. Thrasylbulus.
- Conon Athen. I, 4, 10; 5, 16. 18;
6, 15 sq. 19. 22. 38; 7, 1. II, 1,
28 sq. IV, 3, 11. 13. 8, 1. 2. 7.
9. 12. 13. 16.
- Coreyra V, 4, 64. 66. VI, 2, 4 sq.
9. 33. Corcyraei VI, 2, 7. 8.
15. 24. 36 sq.
- Coressus I, 2, 7. 9.
- Corinthus IV, 4, 6. 14. 17. 19; 8,
15. V, 1, 34. 36. VI, 5, 49. VII,
- 1, 15; 3, 2; 4, 4. Corinthii II,
1, 32 sq.; 4, 30. III, 2, 25; 5,
5. 12. 17. 23. IV, 2, 14. 17. 22.
23; 3, 15; 4, 5, 2. 3. 13. 19. V,
3, 27. VI, 4, 18; 5, 29. 52. VII,
1, 18. 19. 20. 25. 40; 4, 6 sq.
- Coronea IV, 3, 16.
- Coryphasium I, 2, 18.
- Cos I, 5, 1.
- Cranium IV, 4, 4.
- Crannonii IV, 3, 3.
- Cratesippidas Laced. I, 1, 32;
5, 1.
- Cremaste IV, 8, 37.
- Cretenses IV, 2, 16; 7, 6. VII,
5, 10.
- Creusis IV, 5, 10. V, 4, 16. 17.
60. VI, 4, 3. 25.
- Crinippus Syrac. VI, 2, 36.
- Critias Athen. II, 3, 2. 24—56;
4, 8. 19.
- Crocinas Thessalus II, 3, 1.
- Crommyon IV, 4, 13; 5, 19.
- Cromnus VII, 4, 20. 21 sq.
- Cronium VII, 4, 14.
- Ctesicles Athen. VI, 2, 10.
- Cydon Byzant. I, 3, 18.
- Cyllene III, 2, 27. 30. VII, 4, 19.
- Cylon III, 5, 1.
- Cyme III, 4, 27.
- Cynoscephalae V, 4, 15. VI, 4, 5.
- Cyprus IV, 8, 24. V, 1, 10. 31.
- Cyrus minor I, 4, 3 sq.; 5, 1. 2;
3, 6, 6. 10. II, 1, 8. 13. III,
1, 1. Cyri milites III, 2, 7. 18;
4, 20.
- Cythera IV, 8, 8. Regio Cythe-
ria 7. Cytherii IV, 8, 8.
- Cyzicus I, 1, 11. 14. 16 sq.; 3,
13. III, 4, 10. Cyziceni I, 1,
19. 20. IV, 1, 29.
- D**amaratus III, 1, 6.
- Darius I, 2, 19. II, 1, 8. Dariaeus
ib.
- Dascylium III, 4, 13. IV, 1, 15.
- Declea I, 1, 33 sq.; 2, 14; 3, 22
II, 2, 7; 3, 3.
- Delphinium I, 5, 15.

- Delphion Phliasius V, 3, 22. 24.
 Demaenetos Athen. V, 1, 10. 26.
 Demarchus Syrac. I, 1, 29.
 Demostratus Athen. VI, 3, 2.
 Demoteles Laced. VII, 1, 32.
 Demotion VII, 4, 4.
 Deras castellum VII, 1, 22.
 Dereylidas Laced. III, 1, 8. 9.
 16. 17 sq.; 2, 1 sq.; 4, 6. IV,
 3, 1 sq.; 8, 3. 5. 32.
 Derdas V, 2, 38 sq.; 3, 1 sq.
 Diagoras I, 1, 2.
 Diana IV, 2, 10. VI, 5, 9. VII, 1, 34.
 Astyrene IV, 1, 41. Ephesia I,
 2, 6. III, 4, 18. Leucophryene
 III, 2, 19. Munychia II, 4, 11.
 Digma ia Piraeo V, 1, 21.
 Dinon Laced. V, 4, 33. VI, 4, 14.
 Diocles II, 3, 2.
 Diomedon Athen. I, 5, 16; 6, 22.
 29; 7, 2, 16. 29.
 Dion Athen. IV, 8, 13.
 Dionysius Athen. V, 1, 26.
 Dionysius Syrac. maior II, 2,
 24; 3, 5. VI, 2, 4. 33. VII, 1,
 20. 22.
 Dionysius Syrac. minor VII, 4, 12.
 Diopithes Laced. III, 3, 3.
 Dioscuri VI, 3, 6.
 Diotimus Athen. I, 3, 12. V, 1, 25.
 Diphridas Laced. IV, 8, 21 sq.
 Dolopes VI, 1, 7.
 Dorieus Rhodius I, 1, 24; 5, 19.
 Dorotheus I, 3, 13.
 Dracon Pellen. III, 2, 11.
 Dracontides Athen. II, 3, 2.
 Eedicus Laced. IV, 8, 20 sq.
 Eion I, 5, 15.
 Elaesus II, 1, 20.
 Elei III, 2, 21 sq.; 5, 12. IV, 2, 16.
 VI, 5, 2 sq. 19. 23. 30. VII, 1, 18
 sq. 26; 2, 5; 4, 12 sq. 26 sq. 35; 5,
 1, 18. Elea III, 2, 23. VI, 2, 31.
 VII, 4, 17.
 Eleusis II, 4, 8. 19. 24 sq. VII,
 5, 15. Eleusinius II, 4, 9.
 Eleutheræ V, 4, 14.
 Elimias V, 2, 38.
 Elis III, 2, 23. 25. IV, 7, 4. VI,
 2, 3. VII, 1, 38.
 Endius Laced. II, 3, 1. 10.
 Enyalios II, 4, 17.
 Epaminondas VII, 1, 15 sq.; 4,
 39 sq.; 5, 3 sq.
 Epariti VII, 4, 22. 33. 34. 36; 5, 3.
 Eperatus Laced. II, 3, 10.
 Epeum III, 2, 30.
 Ephesus I, 2, 6 sq.; 5, 10. 14. II,
 1, 6. III, 1, 11; 2, 9. 11; 4, 4.
 7. 11. 16. IV, 8, 3. V, 1, 6. Ephe-
 siii I, 2, 10; 5, 12. 15. Regio
 Ephesia III, 2, 14.
 Ephialtes IV, 8, 24.
 Epicydidas Lac. IV, 2, 2. V, 4, 39.
 Epidaurus VI, 2, 3. VII, 1, 18. 25.
 Epidaurii IV, 2, 16. VI, 5, 29.
 VII, 2, 2.
 Epidocus I, 1, 29.
 Epiicia IV, 2, 14; 4, 13.
 Epitalium III, 2, 29. 30. Epita-
 lienses 9, 25.
 Erasinides Athen. I, 5, 16; 6, 16
 29. 7, 2. 29.
 Erasistratus Athen. II, 3, 2.
 Eratosthenes Athen. II, 3, 2.
 Eretrienses III, 1, 6.
 Erythrae V, 4, 49.
 Eteonicus Lac. I, 1, 32; 6, 26. 35.
 II, 1, 1 sq.; 2, 5. V, 1, 1 sq. 13.
 Etymocles Laced. V, 4, 22. 32.
 VI, 5, 33.
 Euagoras Cyprius II, 1, 29. IV,
 8, 24. V, 1, 10. Eleus I, 2, 1.
 Eualces Athen. IV, 1, 40.
 Euarchippus Lac. I, 2, 1. II, 3, 10.
 Euboea II, 3, 9. Euboenses
 IV, 3, 15. VI, 5, 23. VII, 5, 4.
 Eubotas Cyren. I, 2, 1.
 Euclæ festum IV, 4, 2.
 Euclæ Syrac. I, 2, 8.
 Euclides Athen. II, 3, 2.
 Euctemon Athen. I, 2, 1.
 Eudamidas Laced. V, 2, 24. 25.
 Eudicus Laced. V, 4, 39.
 Eumachus Athen. I, 1, 22.
 Eumathes Athen. II, 3, 2.
 Eunomus Athen. V, 1, 5. 7. 9.

- Euphron Sicyon. VII, 1, 44 sq.;
 2, 11 sq.; 3, 2 sq. 8. 12.
 Europa III, 2, 9. IV, 2, 6; 3, 15;
 8, 5.
 Eurotas V, 4, 28. VI, 5, 27. 30.
 Eurymedon IV, 8, 30.
 Euryptolemus Athen. I, 3, 12 sq.;
 4, 19; 7, 12. 16. 34.
 Eurysthenes III, 1, 6.
 Eurystheus VI, 5, 47.
 Eutaea VI, 5, 12. 20. 21.
 Euthycles Laced. VII, 1, 33.
 Eutresii VII, 1, 29.
 Euxenus Laced. IV, 2, 5.
 Exarchus Laced. II, 3, 10.
 Galaxidorus Laced. III, 5, 1.
 Gambrium III, 1, 6.
 Gaurium I, 4, 22.
 Gela II, 3, 5.
 Gelanor s. Geranor Laced. VII,
 1, 25.
 Gerastus III, 4, 4. V, 4, 61.
 Gergis III, 1, 15. 19. 21. Gergi-
 thii 22.
 Gnosis Syrac. I, 1, 29.
 Gongylus Eretriensis III, 1, 6.
 Gordium I, 4, 1.
 Gorgion Eretriensis III, 1, 6.
 Gorgopas Laced. V, 1, 5 sq.
 Graeci I, 5, 9 etc. Graeci in ex-
 ercitu Cyri minoris III, 1, 2.
 Graecia II, 2, 6 etc.
 Grynium III, 1, 6.
 Gylis Laced. IV, 3, 21. 23.
 Gytheum I, 4, 11. VI, 5, 32.
 Hagnon Athen. II, 3, 30.
 Halae II, 1, 45.
 Haliartus III, 5, 6. 17. 25. Ha-
 liartii 18.
 Halienses IV, 2, 16. VI, 2, 3.
 VII, 2, 2.
 Halipedon Athenarum II, 4, 30.
 Halisarna III, 1, 6.
 Hamaxitus III, 1, 13. 16.
 Hannibal I, 1, 37.
 Helicon mons IV, 3, 16. 18.
 Helixus Megar. I, 3, 15. 17. 21.
 Hellespontii III, 4, 11 sq. IV, 3,
 17; 8, 31.
 Hellespontus I, 1, 2 sq.; 3, 8, 9.
 II, 1, 21. III, 2, 9 sq.
 Helos Lacon. VI, 5, 32.
 Helotes I, 2, 18. III, 3, 6 sq. VI,
 5, 28. VII, 2, 2.
 Heraclea Trachinia I, 2, 18. VI,
 4, 27. Heracleotæ III, 5, 6.
 VI, 4, 9. 27; 5, 23.
 Heracleum Aeginae V, 1, 10.
 Calchedonis I, 3, 7. Theba-
 rum VI, 4, 7.
 Heraclides Syrac. I, 2, 3.
 Heraea III, 2, 30; 3, 1. VI, 5, 22.
 Heraeenses VI, 5, 11. 22.
 Heraeum Corinth. IV, 5, 5 sq.
 Phlias. VII, 2, 1 sq.
 Hercules III, 3, 3. VI, 3, 6; 4, 7;
 5, 47. VII, 1, 31.
 Herippidas Laced. III, 4, 6. 20.
 IV, 1, 11 sq.; 2, 8; 3, 15. 17; 8, 11.
 Hermion VI, 2, 3. Hermionenses
 IV, 2, 16. VII, 2, 2.
 Hermocrates Syrac. I, 1, 27 sq.;
 3, 13.
 Hermogenes Athen. IV, 8, 13.
 Hermon Megar. I, 6, 32.
 Herodas Syrac. III, 4, 1.
 Hieramenes Persa II, 4, 9.
 Hierax Laced. V, 1, 3 sq.
 Hieron Athen. II, 3, 2. Lac. VI, 4, 9.
 Himera I, 1, 37.
 Hippeus Samius I, 6, 29.
 Hippias Eleus VII, 4, 14.
 Hippocrates Lac. I, 1, 23; 3, 5 sq.
 Hippodameum forum II, 4, 11.
 Hippodamus Sicyon. VII, 1, 45.
 Hippolochus Athen. II, 3, 2.
 Hippomachus Athen. II, 4, 19.
 Hippon Syrac. I, 2, 8.
 Hipponicus Athen. VI, 3, 2.
 Phliasius V, 3, 13.
 Histiaeenses II, 2, 3.
 Hyacinthia IV, 5, 11.
 Hyampolitæ VI, 4, 27.
 Hypates Theb. VII, 3, 7.
 Hypatodorus Tanagr. V, 4, 49
 Hypermenes Laced. VI, 2, 25.

- Iason Pheraeus VI, 1, 4; 4, 20 sq.
 Iberes VII, 1, 20.
 Ichthys prom. VI, 2, 31.
 Ida I, 1, 25.
 Idaeus Laced. IV, 1, 39.
 Ilarchus Laced. II, 3, 10.
 Ilium I, 1, 4. Ilienses III, 1, 16.
 Imbrus IV, 8, 15. V, 1, 31.
 Iones III, 4, 11. IV, 3, 17.
 Ionia III, 2, 11. 14. V, 1, 28.
 Ionicae urbes III, 1, 3; 2, 12.
 Iphicrates IV, 4, 9. 15. 16; 5, 3.
 13. 15. 19; 8, 34 sq. 39. V,
 1, 25. VI, 2, 13 sq. 24. 27. 35.
 36. 39; 3, 3; 4, 1; 5, 49, 51.
 Isanor Laced. II, 3, 10.
 Isarchus Laced. II, 3, 10.
 Ischolaus VI, 5, 24 sq.
 Isias II, 3, 10.
 Ismenias III, 5, 1. V, 2, 25 sq.
 Isthmia IV, 5, 1. 2.
 Isthmus Corinth. IV, 5, 1; 8, 8.
 Thracius III, 2, 10. Pallenes
 V, 2, 15.
 Iuppiter Olympius III, 2, 22. 26.
 31. VII, 4, 35.

 Labotas Laced. I, 2, 18.
 Lacedaemon, v. Sparta.
 Lacedaemonii I, 1, 17 et passim.
 Laconica II, 2, 13. IV, 7, 6; 8, 8.
 VI, 2, 9. 31; 5, 21. 24. VII, 1,
 25. 29.
 Lacrates Laced. II, 4, 33.
 Lampsacus I, 2, 15 sq. II, 1, 18.
 III, 2, 6.
 Larisa Aegyptia, Larisaei III,
 1, 13. 16. Alia III, 1. 7. Thes-
 saliae VI, 4, 33. 34. Larisaei
 Thess. II, 3, 4. IV, 3, 3.
 Larisus fl. III, 2, 23.
 Lasion III, 2, 30. VII, 4, 12. La-
 sionii IV, 2, 16.
 Lechaenum IV, 4, 7. 17; 5, 7.
 8 sq. V, 1, 29.
 Lemnus IV, 8, 13. V, 1, 31.
 Leon Athen. I, 5, 16; 6, 16. VII,
 1, 33. 37. 38. Laced. II, 3, 10.
 Salaminus II, 3, 39.
 Leontiades V, 2, 25 s.; 4, 7. 19.
 Leontini II, 3, 5.
 Leontis tribus II, 4, 27.
 Leontichus Athen. V, 1, 26.
 Leotychidas III, 3, 1.
 Lepreatae III, 2, 25. VI, 5, 11.
 Lesbus I, 2, 11; 6, 12. 26. II, 2,
 5; 3, 32. IV, 8, 28.
 Letrini III, 2, 25. 30. IV, 2, 16.
 Leucas VI, 2, 3. 26.
 Leucolophides Athen. I, 4, 21.
 Leucophrys III, 2, 19. IV, 8, 17.
 Leuctra V, 4, 33. VI, 4, 4; 5, 1.
 23. VII, 1, 35; 2, 2.
 Leuctrum VI, 5, 24.
 Libys Laced. II, 4, 28.
 Lichas Laced. III, 2, 21.
 Locri Opuntii III, 5, 3 sq. Ozo-
 lae IV, 2, 17. Utrique IV, 3,
 15. 22. VI, 5, 23.
 Locris III, 5, 3. 4. IV, 3, 31.
 Lycaethus Athen. VI, 3, 2.
 Lycarius Laced. II, 3, 10.
 Lyceum I, 1, 33. II, 4, 27.
 Lyciscus Athen. I, 7, 13.
 Lycomedes Mantin. VII, 1, 23 sq;
 4, 2 sq.
 Lycophron Pheraeus II, 3, 4.
 Lycurgus Laced. I, 3, 18.
 Lydia I, 2, 4.
 Lysander I, 5, 1; 6, 1 sq. II, 1, 6
 sq.; 2, 2 sq.; 3, 6 sq.; 4, 28 sq. III,
 1, 9; 3, 3; 4, 2. 7 sq.; 5, 6 sq.
 Lysander Sicyon. VII, 1, 45.
 Lysias I, 6, 30; 7, 2.
 Lysimachus Athen. II, 4, 8. 26.
 Lysimenes Sicyon. VII, 1, 45.
 Lysippus Laced. III, 2, 29 sq.

 Macedones V, 2, 12. 40.
 Macedonia I, 1, 12. IV, 3, 3, V,
 2, 12. 13. 38. V, 3, 18. VI, 1, 11.
 Macedonicus exercitus V, 2, 43.
 Macistus III, 2, 30.
 Madytus I, 1, 3.
 Macander III, 2, 14. 17; 4, 12.
 21; 8, 17.
 Malea prom. Lacon. I, 2, 18. Ma-
 leatis VI, 5, 24.

- Malea prom. Lesbi I, 6, 26.
 Malienses, v. Melienses.
 Mania Dardan. III, I, 10 sq.
 Mantinea IV, 5, 18. V, 2, 2 sq. VI,
 5, 3 sq. VII, 5, 7 sq. Mantine-
 enses III, 2, 21. IV, 2, 13; 4,
 17; 5, 18. V, 2, 1 sq. VI, 4, 18; 5,
 3 sq. VII, 4, 33 sq.; 5, 1, 14 sq.
 Mantinice VI, 5, 15. 17.
 Mantitheus Athen. I, 1, 10; 3, 13.
 Maraci VI, 1, 7.
 Marganenses III, 2, 25. 30. IV,
 2, 16. VI, 5, 2. VII, 4, 14. 26.
 Medea VII, 1, 28. 29.
 Medi I, 2, 19.
 Medocus IV, 8, 26.
 Megabates Persa IV, 1, 28.
 Megalopolitae VII, 5, 5.
 Megara I, 1, 36; 2, 14. II, 4, 1.
 IV, 4, 13. V, 4, 41. 55. 58. Me-
 gareses I, 3, 15; 6, 32. Mega-
 rica V, 4, 18. VI, 4, 26.
 Megillus Laced. III, 4, 6.
 Melanippus Rhodius VI, 2, 35.
 Melanopus Athen. VI, 3, 2.
 Melanthius Athen. II, 3, 46.
 Meletus Athen. II, 4, 36.
 Melienses vel Malienses III, 5,
 6. IV, 2, 17. VI, 5, 23.
 Melobius Athen. II, 3, 2.
 Melon Theb. V, 4, 2 sq. V. Menon.
 Melus IV, 8, 7. Melii II, 2, 3. 9.
 Menander I, 2, 16. II, 1, 16. 26.
 Menascus Laced. IV, 2, 8.
 Menecles Athen. I, 7, 34.
 Menecrates Syrac. I, 1, 29.
 Menon s. Melon Thesp. V, 4, 55.
 Messene V, 2, 3. VII, 1, 27. 36.
 Messenii VI, 5, 33. VII, 1; 29;
 4, 27; 5, 5.
 Methymna I, 2, 12; 6, 12. 38. IV,
 8, 29. Methymnaei I, 6, 13. 14.
 18. IV, 8, 29.
 Midias Dardan. III, 1, 14 sq.
 Migdon Laced. III, 4, 20.
 Miletus I, 1, 31; 2, 2; 5, 1;
 6, 2. 7. Milesii I, 6, 8.
 Mindarus Laced. I, 1, 4. 11. 14
 sq. 23; 3, 15.
 Minerva I, 1, 4; 3, 1; 6, 1. II, 4,
 39. III, 1, 21 sq. V. Alea.
 Misgolaidas Laced. II, 3, 10.
 Mitraeus Persa II, 1, 8.
 Mitrobates Persa I, 3, 12.
 Mnasippus Laced. VI, 2, 4 sq.
 15 sq.
 Mnesilochus Athen. II, 3, 2.
 Mnesithides Athen. II, 3, 2.
 Munychia II, 4, II. Diana Mu-
 nychia ib.
 Myrina III, 1, 6.
 Myscon Syrac. I, 1, 29.
 Mysi III, 1, 13. IV, 1, 24. Mysia
 I, 4, 7.
 Mytilene I, 6, 16. 26. 38; 7, 29.
 II, 2, 5. IV, 8, 28. Mytilenaei
 ib. 29. I, 6, 22.

 Narthacium IV, 3, 8. 9.
 Naubates Laced. III, 2, 6.
 Naucles Laced. VII, 1, 41.
 Naucidas Laced. II, 4, 36.
 Naupactus IV, 6, 14.
 Nauplia IV, 7, 6.
 Neandrenses III, 1, 16.
 Nemea IV, 2, 14; 7, 3. VII, 2,
 5; 5, 6.
 Neptunus III, 3, 2. IV, 5, 1. 2.
 4; 7, 4. 5. Gaeaachus VI, 5, 30.
 Niceratus Athen. II, 3, 39.
 Nicias Athen. II, 3, 39.
 Nicolochus Laced. V, 1, 6. 7. 25;
 4, 65.
 Nicophemus Athen. IV, 8, 8.
 Nicostratus Athen. II, 4, 6.
 Notium prom. I, 2, 4. 11; 5, 12 sq.

 Ocyllus Laced. V, 4, 22. VI, 5, 33.
 Odeum Athen. II, 4, 9.
 Odrysae IV, 8, 26. V. Thraces.
 Oeatae VI, 5, 16.
 Oeniadae IV, 6, 14.
 Oenoe Att. I, 7, 28. Corinth. IV,
 5, 5, 19.
 Oetaei I, 2, 18. III, 5, 6.
 Oeum VI, 5, 24 sq.
 Olontheus Laced. VI, 5, 33.
 Olurus VII, 4, 17. 18.

- Olympia III, 2, 26. IV, 1, 40; 7, 2. VII, 4, 14. 28. Olympiaca via ib. Olympiacus mons ib. 14. Olympiacus annus ib. 28. Olympiorum ludicrum VII, 4, 28. Olympius Iuppiter, v. Iuppiter. Olynthus V, 2, 11 sq.; 3, 9. Olynthii V, 2, 13 sq.; 3, 1 sq.; 4, 45. Oneum VI, 5, 51 sq. VII, 1, 15. 41; 2, 5. Onomacles Athen. II, 3, 2. Laced. II, 3, 10. Onomantius Laced. II, 3, 10. Opuntii Locri, v. Locri. Orchomenus Arcadiae IV, 5, 18. V, 1, 29. VI, 5, 15 sq. 29. Orchomenii ib. 11. Boeotiae III, 5, 17. IV, 3, 15. Orchomenii Arcadiae VI, 5, 11. 13. Boeotiae III, 5, 6. IV, 2, 17; 3, 15. 18. V, 4, 36. VI, 4, 10. Oreus V, 4, 56. Oritae 57. Oropus VII, 4, 1. Orsippus Laced. IV, 2, 8. Otys rex Paphlag. IV, 1, 3 sq. 10 sq. Ozolae Locri, v. Locri.
- P**actolus III, 4, 22. Pagasae V, 4, 56. Palaegambrium III, 1, 6. Pallantium VI, 5, 9. Pallantenses VII, 5, 5. Pallene V, 2, 15. Pamphilus Athen. V, 1, 2. Pangaeum V, 2, 17. Pantacles Lac. I, 3, 1. II, 3, 10. Paphlagonia IV, 1, 2 sq. Paralus navis II, 1, 28 sq.; II, 2, 3. VI, 2, 14. Parapita Persis IV, 1, 39. Parium I, 1, 13. Parrhasii VII, 1, 28. Parus I, 4, 11. Pasimachus Laced. IV, 4, 10. Pasimelus Corinth. IV, 4, 4. 7. Pasippidas Laced. I, 1, 32; 3, 13. 17. Patesiadas Laced. II, 3, 10. Pausanias rex Laced. II, 2, 7. 4, 29 sq. III, 5, 6 sq. V, 2, 3. Pella V, 2, 13. Pellene Achaiae VII, 1, 18; 2, 18. 20; 4, 18. Lacon. VII, 5, 9. Pellenenses Ach. IV, 2, 20. VI, 5, 29. VII, 1, 15 sq.; 2, 2. 11; 4, 17. Pelles Laced. IV, 3, 23. Pelopidas Theb. VII, 1, 33 sq. Peloponnesus III, 2, 17. 26; 6, 17. IV, 6, 14. VI, 2, 9; 3, 6. VII, 1, 23; 2, 2; 4, 35; 5, 1 sq. Peloponnesii 1, 1, 6 sq.; 6, 33 sq. II, 2, 7; 4, 21. 29. III, 1, 4; 5, 6. VI, 5, 1. Percote V, 1, 25. Pergamus III, 1, 6. Pericles Athen. I, 5, 16; 6, 29; 7, 16. 21. Perinthus I, 1, 21. Perinthii ib. Persae III, 4, 14 sq. IV, 1, 30. Rex Persarum VI, 1, 12. Phaedrias Athen. II, 3, 2. Phantias Athen. V, 1, 26. Phanosthenes Athen. I, 5, 18. Pharae IV, 8, 7. Pharae Laced. III, 2, 12. 14. IV, 5, 6. VI, 5, 33. Pharnabazus Persa I, 1, 6 sq. 31; 2, 16; 3, 5 sq.; 4, 1 sq. III, 1, 9 sq.; 2, 1 sq. 9. 13; 4, 10. 13. IV, 1, 1. 7. 15 sq.; 3, 11. 8, 1, 3 sq. V, 1, 28. Pharnabazi filius IV, 1, 38 sq. Pharsalus VI, 4, 34. Pharsalii IV, 3, 3. VI, 1, 2 sq. Phea III, 2, 30. Pheraei II, 3, 4. VI, 4, 31. Phidon Athen. II, 3, 2. Philippus Theb. V, 4, 2. Philiscus Abydenus VII, 1, 27. Phillidas Theb. V, 4, 2. 4 sq. Philocles Athen. I, 7, 1. II, 1, 30 sq. Philodices Athen. I, 3, 13. Phliasii IV, 2, 16; 4, 15. V, 2, 9 sq.; 3, 10. 16. VI, 4, 9. 18; 5, 14. 17. 29. VII, 1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 1.

- Phlius IV, 4, 15; 7, 3. V, 2, 8. VII, 1, 18; 2, 4. 5. 10 sq. Phocaea I, 3, 1; 5, 11; 6, 33. Phocenses III, 5, 3. 6. 17. 21. IV, 3, 15. 21. V, 2, 33; 4, 60. VI, 1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 2. 9, 21; 5, 23. 30. VII, 5, 4. Phocis III, 5, 4. VI, 1, 1; 4, 27. Phoebidas Laced. V, 2, 24 sq. 4, 41 sq. Phoenice III, 4, 1. Phoeniciae triremes III, 4, 1. IV, 3, 11. Phoenicus IV, 8, 7. Phrixia III, 2, 30. Phrygia I, 4, 1. III, 2, 1; 4, 12. 26. IV, 1, 1. Phthia IV, 3, 9. Phyle II, 4, 2 sq. Piraeum IV, 5, 1 sq. Piraeus I, 1, 35; 2, 14; 3, 22; 4, 12; 7, 35. II, 3, 11; 4, 1. 24 sq. III, 5, 5. 16. IV, 8, 9. V, 1, 9; 2, 33; 4, 20. 34. Pisander III, 4, 29. IV, 3, 10 sq. Pisatae VII, 4, 28 sq. Pisianax I, 4, 19; 7, 12. Pisasus s. Pithias Argivus VII, 1, 41. Pisidae III, 1, 13. Pison Athen. II, 3, 2. Pithias, v. Pisasus. Pityas Laced. I, 6, 1. II, 3, 10. Plataeae V, 4, 10. 14. 48. VI, 3, 5. VII, 1, 34. Plataeenses V, 4, 10. VI, 3, 1. Plistolas Laced. II, 3, 10. Plynteria I, 4, 12. Podanemus Laced. IV, 8, 11. Phliasius V, 3, 13. Pollis Laced. IV, 8, 11. V, 4, 61. Polyaeidas Laced. VII, 4, 23. Polyanthes Corinth. III, 5, 1. Polybiades Laced. V, 3, 20. 26. Polycharus Athen. II, 3, 2. Polycharmus Laced. V, 2, 41. Pharsalius IV, 3, 8. Polydamas Pharsalius VI, 1, 2 sq. Polydorus Thessalus IV, 4, 33. Polyphron Thessalus VI, 4, 33 sq. Polytropus Corinth. VI, 5, 11. Polyxenus Syracus. V, 1, 26. Pontus I, 1, 22. II, 2, 1. IV, 8, 27. 31. V, 1, 28. Potamis Syracus. I, 1, 29. Potidaea V, 2, 15. 24. 39; 3, 6. Potniae V, 4, 51. Pras IV, 3, 9. Prasiae VII, 2, 2. Praxitas Laced. IV, 4, 7. 8. 13; 5, 19. Priene III, 2, 17. IV, 8, 17. Proaenus Corinth. IV, 8, 11. Procles III, 1, 6. Phliasius V, 3, 13. VI, 5, 38. VII, 1, 1. Proconnesus I, 1, 13. 18. 20; 3, 1. IV, 8, 36. V, 1, 26. Prometheus Thessalus II, 3, 36. Prothous Laced. VI, 4, 2. Protomachus Athen. I, 5, 16; 6, 30. 33; 7, 1. Proxenus Syracus. I, 3, 13. Tegeates VI, 5, 7. Pellenensis VII, 2, 16. Pygela I, 2, 2. Pygelenses ib. Pylus Elidis VII, 4, 16. 26. Fylis ibid. Pyrrholochus Argivus I, 3, 13. Pythia VI, 4, 29. 30. Pythodorus Athen. II, 3, 1. **R**hamphias Laced. I, 1, 35. Rhathines Persa III, 4, 13. Rhium IV, 6, 14; 8, 11. Rhodus I, 1, 2; 5, 1. 19; 6, 3. II, 1, 15. IV, 8, 20. V, 1, 5. Rhodii I, 6, 18. IV, 8, 29. Rhoeteum I, 1, 2. **S**alamina navis VI, 2, 14. Salamis II, 2, 9. Samii I, 6, 25. 29; 7, 30. II, 2, 6; 3, 6. Samius Laced. III, 1, 1. Samothrace V, 1, 7. Samus I, 2, 1; 4, 8 sq. 23; 5, 14. 18. 20; 6, 2. 15. 25. 33. II, 1, 12; 3, 3. IV, 8, 23.

- Sardes I, 1, 9. 10; 5, 1. III, 2, 11; 4, 25. IV, 1, 27; 8, 21. Sardiana regio III, 4, 21.
 Satyrus Athen. II, 3, 54.
 Scepis III, 1, 15. 19. 20. 28. Scepsii III, 1, 21.
 Scilluntii VI, 5, 2.
 Scionaei II, 2, 3.
 Sciritae V, 2, 24; 4, 52 sq. Sciritis VI, 5, 24. 25. VII, 4, 21.
 Scolus V, 4, 49.
 Scopas Thessalus VI, 1, 19.
 Scotussaei IV, 3, 3.
 Scyrus IV, 8, 15. V, 1, 31.
 Scythes Laced. III, 4, 20.
 Selinus I, 1, 37. Selinuntii I, 2, 8 s.
 Sellasia II, 2, 13. 19. VI, 5, 27. VII, 4, 12.
 Selybria I, 1, 21; 3, 10. Selybriani I, 1, 21.
 Sestus I, 1, 7. 11. 36; 2, 13. II, 1, 20. 25. IV, 8, 3 sq.
 Seuthes III, 2, 2. 9. IV, 8, 26.
 Sicilia I, 1, 37; 5, 21. VI, 2, 9. Siculi II, 2, 24.
 Sicyon IV, 2, 14; 4, 1. 7. 14; 5, 12. 19. VII, 1, 17. 18. 44; 2, 11. 15; 3, 1. Sicyonii IV, 2, 16; 4, 8 sq. VI, 4, 18. VII, 1, 22; 2, 1 sq.; 3, 1; 4, 1.
 Sidus IV, 4, 13; 5, 19.
 Sisyphus dictus Dercylidas III, 1, 8.
 Soelidas Laced. VII, 4, 19.
 Socrates Athen. I, 7, 15.
 Sophocles Athen. II, 3, 2.
 Sophroniscus I, 7, 15.
 Sostratidas Laced. II, 3, 10.
 Sparta s. Lacedaemon I, 1, 23; 2, 1; 3, 19; 6, 8. 32. III, 2, 20; 3, 1. IV, 2, 12; 8, 7. V, 3, 10, 11. VI, 4, 16; 5, 23. VII, 1, 23. 28. 32; 2, 3; 5, 7. 9.
 Spartiatae III, 3, 5 sq.; 4, 2. V, 1, 11; 3, 8. 9; 4, 39. VI, 4, 15; 5, 21. 25. VII, 5, 10. II. Lacedaemonii passim.
 Spartolus V, 3, 6.
 Sphagiae VI, 2, 31.

- Sphodrias Laced. V, 4, 15 sq. 23 sq. VI, 4, 14.
 Spithridates Persa III, 4, 10. IV, 1, 2 sq. 10 sq. 20 sq.
 Stages Persa I, 2, 5.
 Stalca Eleus VII, 4, 15.
 Stasippus Tegeates VI, 4, 18; 5, 6 sq.; 36.
 Sthenelaus Laced. II, 2, 2.
 Stratolas Eleus VII, 4, 15. 31.
 Stratus IV, 6, 4.
 Strombichides Athen. VI, 3, 2.
 Struthas Persa IV, 8, 17 sq.
 Syennesis III, 1, 1.
 Syracusae I, 1, 29. 31. V, 1, 26. 28. VI, 2, 35. VII, 1, 22.
 Syracusani I, 1, 18. 26 sq.; 2, 8 sq. II, 2, 24; 3, 5.
 Tanagra V, 4, 49. Tanagraeci ib.
 Tegea III, 5, 7. 25. V, 1, 33; 4, 37. VI, 5, 9. 15 sq. VII, 4, 36; 5, 6 sq. Tegeatae IV, 2, 13. VI, 4, 18; 5, 9 sq. VII, 4, 36; 5, 5. 8. Tegeatis VI, 5, 15.
 Teletias Laced. IV, 4, 19; 8, 11. 23 sq. V, 1, 1 sq. 13; 2, 37. 41. 43; 3, 3 sq.
 Temnus IV, 8, 5.
 Tenea IV, 4, 19.
 Tenedus V, 1, 6. Tenedii 7.
 Teuthrania III, 1, 6.
 Thalamae VII, 4, 26.
 Thamneria II, 1, 13.
 Thasus I, 1, 12. 32; 4, 9. V, 1, 7.
 Thebae II, 4, 1. III, 5, 1. 3. V, 2, 25; 4, 19. VI, 3, 2. VII, 4, 34. Thebani I, 7, 28. II, 2, 19. III, 2, 21; 5, 4 sq. 18. 22. 24. IV, 3, 16 sq.; 5, 10. V, 1, 32 sq.; 2, 25 sq.; 4, 2 sq. VI, 1, 1; 2, 1; 3, 1. 9. 19; 4, 3 sq. 10 sq. 20 sq.; 5, 22 sq. VII, 1, 15 sq.; 2, 5; 3, 4 sq.; 4, 1 sq.; 5, 6. 16.
 Thebes campus IV, 1, 41.
 Themistogenes Syrac. III, 1, 2.
 Theogenes Athen. I, 3, 13. II, 3, 2.
 Theognis Athen. II, 3, 2.
 Theopompus Milesius II, 1, 30.

- Theramenes Athen. I, 1, 12. 22; 6, 35; 7, 4 sq. II, 2, 16 sq.; 3, 2.
 Therimachus Laced. IV, 8, 29.
 Thermopylae VI, 5, 43.
 Thersander Laced. IV, 8, 18 sq.
 Thespie V, 4, 15. 20. 38 sq. VI, 3, 5. Thespice VI, 4, 4.
 Thessalia II, 3, 4. 36. IV, 3, 3. VI, 1, 2 sq. 12; 4, 28; 5, 23.
 Thessali IV, 3, 3. 7. 8. V, 3, 9. VI, 1, 8. 9. 14. 18; 4, 28. 30. VII, 5, 4. Thessalicus VI, 1, 3; 5, 4.
 Thibrachus Laced. II, 4, 33.
 Thibron Laced. III, 1, 4. 1 sq. IV, 8, 17 sq.
 Thisbae VI, 4, 3.
 Thorax Laced. II, 1, 18. 28.
 Thoricus I, 2, 1.
 Thraces III, 2, 8. 10. V, 2, 17.
 Thraces Bithyni I, 3, 2. Odrysaes III, 2, 2. 5. Thracia I, 4, 9. II, 2, 5. III, 2, 9. IV, 8, 26. V, 1, 26; 2, 12. 24.
 Thracium I, 3, 20.
 Thrasonidas Eleus VII, 4, 15.
 Thrasybulus Collytensis V, 1, 26. Stiriensis I, 1, 12; 4, 9 sq.; 5, 11; 6, 35; 7, 5. 17. 31. II, 3, 42. 44; 4, 2. III, 5, 16. IV, 8, 25 sq.
 Thrasydaeus Eleus III, 2, 27 sq.
 Thrasyllus I, 1, 8. 33. 34; 2, 1; 3, 6; 4, 10; 5, 16; 6, 30; 7, 2. 29.
 Thraustus VII, 4, 14.
 Thria V, 4, 21.
 Thurinae triremes I, 5, 19.
 Thyamia VII, 2, 1. 23; 4, 1. 11.
 Thymochares Athen. I, 1, 1.
 Thyrienses VI, 2, 37.
 Tigranes Persa IV, 8, 21.
 Timagoras Athen. VII, 1, 33. 35. 38.
 Timocrates Athen. I, 7, 3.
 Timocrates Laced. VII, 1, 13.
 Timocrates Rhodius III, 5, 1.
 Timocrates Syracus. VII, 4, 12.
 Timolaus Corinthius III, 5, 1. IV, 2, 11.
 Timomachus Athen. VII, 1, 41.
 Timotheus Athen. V, 4, 63 sq. VI, 2, 2 sq.
 Tiribazus Persa IV, 8, 12 sq. V, 1, 6. 28. 30.
 Tisamenus Laced. III, 3, 11.
 Tisiphonus Thessalus VI, 4, 37. 5, 1.
 Tissaphernes Persa I, 1, 9. 31; 2, 6. 8; 5, 2. 8. III, 1, 3. 6. 9; 2, 12; 4, 1. 5. 6. 11. 21. 25.
 Tithraustes Persa III, 4, 25; 5, 1.
 Tlemonidas Laced. V, 3, 3.
 Torone V, 3, 18. Toronaei II, 2, 3.
 Trachinia. Heraclea, v. Heraclea.
 Tralles III, 2, 19.
 Tricaranum VII, 2, 1. 5. 11; 4, 11.
 Triphyliae urbes III, 2, 30. Triphylia IV, 2, 16. VI, 5, 2. VII, 1, 26.
 Triptolemus VI, 3, 6.
 Tripirgia V, 1, 10.
 Troezen VI, 2, 3. Troezenii IV, 2, 16. VII, 2, 2.
 Troia III, 4, 3. VII, 1, 34.
 Tydeus Athen. II, 1, 16. 26.
 Tyndaridae VI, 5, 31.
 Vesta II, 3, 52. VII, 4, 31.
 Xenias Eleus III, 2, 27.
 Xenocles Laced. III, 4, 20.
 Xerxes II, 1, 8.
 Zacyanthus VI, 2, 3. Zacynthii 2.
 Zenis Dardan. III, 1, 10.
 Zeuxippus Laced. II, 3, 10.
 Zoster V, 1, 9.